ISSN: 2822-0218 (Online)

วารสารครุศาสตร์ปัญญา

Journal of Intellect Education

ปีที่ 4 ฉบับที่ 3 (พฤษภาคม - มิถุนายน 2568)
Volume 4 No.3 (May - June 2025)

วารสารครุศาสตร์ปัญญา
Intellect Education Journal
ปีที่ 4 ฉบับที่ 3 (พฤษภาคม – มิถุนายน 2568) ISSN: 2822–0218 (Online)
Volume 4, No. 3 (May – June 2025)

บทบรรณาธิการ

วารสารครุศาสตร์ปัญญาซึ่งเป็นวารสารวิชาการหลักอย่างเป็นทางการที่จัดทำในนามหน่วยพัฒนาครูครุศาสตร์ปัญญา สถาบันคุรุพัฒนา กระทรวงศึกษาธิการ โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อเป็นพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้องค์ความรู้ทางด้านการวิจัยและพัฒนาการศึกษาในทุกระดับ สำหรับนักการศึกษา นักวิจัย นักพัฒนา และนักปฏิบัติ โดยวารสารดำเนินการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานทางวิชาการหลักทางด้านการศึกษาและสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการยกระดับและพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาผ่านกระบวนการพิจารณาคัดเลือกและประเมินคุณภาพตามมาตรฐานสากลของวารสารวิชาการ โดยตีพิมพ์เผยแพร่ปีละ 6 ฉบับ และทุกบทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่านจากหลากหลายสถาบันและไม่อยู่ในหน่วยงานเดียวกันกับผู้นิพนธ์ ทั้งนี้จะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อผู้นิพนธ์บทความและผู้นิพนธ์บทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความเช่นเดียวกัน (Double-Blind Peer Review) และเปิดรับบทความทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ

ฉบับปัจจุบันเป็นปีที่ 4 ฉบับที่ 3 (พฤษภาคม - มิถุนาย 2568) กองบรรณาธิการได้พิจารณาบทความอย่างรอบคอบเพื่อรักษามาตรฐานตามกรอบของวิชาการ พร้อมทั้งดำเนินงานผลักดัน และพัฒนาคุณภาพของบทความวิชาการ บทความวิจัย และบทความอื่น ๆ ตามมาตรฐานของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) โดยได้มีการปรับปรุงและพัฒนามาอย่างต่อเนื่อง ในขณะเดียวกันวารสารยังได้เน้นให้ความสำคัญกับบทความทางด้านการศึกษาเป็นหลักโดยเฉพาะทางด้านการบริหารการศึกษา ด้านหลักสูตรและการสอน รวมถึงด้านสังคมศาสตร์จากศาสตร์ที่จำเป็นและสอดคล้องกับการศึกษา เพื่อเป็นการเชื่อมโยงและบูรณาการกับทางสังคมศาสตร์สำหรับนักวิชาการ หรือนักการศึกษาจำเป็นต้องนำองค์ความรู้บูรณาการกับศาสตร์ทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตในการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน

ในฉบับนี้มีบทความวิจัยที่น่าสนใจอย่างหลากหลายทั้งด้านศึกษาศาสตร์เป็นแนวคิดของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่สอดรับกับข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เกี่ยวสื่อเทคโนโลยี และนวัตกรรมการเรียนรู้ รวมถึงด้านสังคมศาสตร์ที่เน้นการดูแลใส่ใจต่อสังคม ทางกองบรรณาธิการวารสารครุศาสตร์ปัญญา พร้อมสนับสนุนนักวิชาการ อาจารย์ รวมไปถึงนักศึกษาที่มีความสนใจในการเผยแพร่บทความวิจัย และบทความวิชาการ เพื่อเสริมคุณค่าและพัฒนาคุณภาพงานทางวิชาการในระดับชาติ ระดับนานาชาติ และก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคมส่วนรวมอย่างต่อเนื่องสืบไป

กองบรรณาธิการ
วารสารครุศาสตร์ปัญญา

วารสารครุศาสตร์ปัญญา
Intellect Education Journal
ปีที่ 4 ฉบับที่ 3 (พฤษภาคม – มิถุนายน 2568) ISSN: 2822–0218 (Online)
Volume 4, No. 3 (May – June 2025)

สารบัญ

บทความประจำฉบับ **หน้า**

การประเมินความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 1-13
วีรยุทธ สาขามุละ, วัลนิกา ฉลากบาง และบุญมี ก่อบุญ

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์เรื่องการบวกและการลบ จำนวนนับไม่เกิน 1,000 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้วิธีการแบบเปิด (Open Approach) 14-26
พรพิมล ชูสอน, สมหวัง นิลพันธ์, และอารีย์ พาวัฒนา

EXTENSIVE CONSULTATION: THE INNOVATIVE APPROACH OF THE COMMUNIST PARTY OF CHINA'S PARTY DIPLOMACY IN THE NEW ERA 27-33
Zheng Wang

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกลับมาใช้บริการซ้ำของผู้บริโภคร้านอาหารญี่ปุ่น "ซูชิมั้ย" ในจังหวัดนครปฐม 34-49
ภัทรนันท์ พงษ์ณะเรศ

การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 50-62
เบญจวรรณ ศรีดาธรรม และวิทูล ทาชา

รูปแบบการบริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ที่ส่งผลต่อความพิทักษ์ รักชาติของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 63-75
ธราธิป วงษ์แก้ว

โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อ รองเท้ากีฬา Nike ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมลฑล 76-89
ณัฐภัณฑ์ พงษ์ณะเรศ

ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร 90-105
จิราภรณ์ จำเริญดี, อภิสิทธิ์ สมศรีสุข และนวพร วรรณทอง

รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 8 106-119
สุภาพร รัตน์น้อย, อัจฉรา วัฒนาณรงค์, ศักดิ์ชัย นิรัญทวี, และวิภาภรณ์ ภู่วัฒน์

ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมกับการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครองสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแห่งหนึ่ง 120-130
ณัฐชยา คิดสำราญ, อภิรัฐ เจาะจง, ในตะวัน กำหอม, และโสภี วิวัฒน์ชาญกิจ

รูปแบบการบริหารกิจกรรมเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี 131-147
ทรรศวรรณ วิบูลย์ธัญญ์, ศักดิ์ชัย นิรัญทวี, อัจฉรา วัฒนาณรงค์, และธารินทร์ รสานนท์

การวิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยทางประชากรศาสตร์ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการบริการ (8Ps) ของระบบรถไฟฟ้ากรุงเทพฯ: กรณีศึกษาผู้โดยสารชาวต่างชาติ 148-157
ณัฐรินทร์ ปริวงศ์กุลธร, วสพร ตันประเสริฐ และมนต์ชัย คล้อยแสงอาทิตย์

วารสารครุศาสตร์ปัญญา
Intellect Education Journal
ปีที่ 4 ฉบับที่ 3 (พฤษภาคม – มิถุนายน 2568) ISSN: 2822–0218 (Online)
Volume 4, No. 3 (May – June 2025)

บทความประจำฉบับ **หน้า**

รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาประสิทธิผลการนิเทศภายในของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม 158-171
ภัทรียา คชหิรัญ, อัจฉรา วัฒนาณรงค์, ศักดิ์ชัย นิรัญทวี, และธารินทร์ รสานนท์
การพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร 172-181
สุเทพ ภูวนัตถ์เมธา, อัจฉรา วัฒนาณรงค์, ศักดิ์ชัย นิรัญทวี, และ ธารินทร์ รสานนท์
ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการทุจริตเชิงนโยบายกับการกำหนดนโยบายโครงการรับจำนำข้าว 182-197
นิพนธ์ ไตรสรณะกุล, และสุวิชัย อินทกุล
กลยุทธ์การบริหารการศึกษาเพื่อรับรองมาตรฐานของสถาบันส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 198-210
สุนทร สายคำ และวินัย อินเสมียน
การสร้างแบบฝึกการพัฒนาโสตทักษะทางดนตรีจากบทเพลงรองเง็งสำหรับนักเรียนของเดอะเปียโนมิวสิคสตูดิโอ อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี 211-224
ภัสรญานันท์ ดิลกจิรธนกิตติ์ และสุทธิรักษ์ เอียดปุ่ม
การสร้างชุดการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการบรรเลงกลองสแนร์มาร์ชชิ่งในวงโยธวาทิตของโรงเรียนแจ้งวิทยา อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา ด้วยกระบวนการคิดแบบศิลปินโดยศิลปิน ของนายวรพล พรหมาคม 225-237
ยุทธนา เพ็งสุริยา และสิทธิโชค กบิลพัตร
แบบฝึกไวโอลินโดยใช้เพลงพื้นบ้านภาคใต้ตามแนวคิดของซูซูกิ โรงเรียนอนุบาล อ่าวพะยูน อำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง 238-250
กรวิวรรณ์ ตำปาน, และสุทธิรักษ์ เอียดปุ่ม
การสร้างชุดแบบฝึกสำหรับวงดุริยางค์เครื่องลมโดยใช้เพลงพื้นบ้านภาคใต้ โรงเรียนเสาธงวิทยา จังหวัดนครศรีธรรมราช 251-263
ณัฐวุฒิ จันทร์สุวรรณ และสุทธิรักษ์ เอียดปุ่ม
การพัฒนาชุดฝึกโสตทักษะโดยใช้แนวทางของ Doodling Method สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนชุมชนบ้านไทรห้อง 264-273
ศรัณญารักษ์ สุวรรณสุทธิ์ และสิทธิโชค กบิลพัตร
แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของครูในการจัดการความปลอดภัยในโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรปราการ 274-286
Lu Yufan และจุลดิศ คัญทัพ
ความต้องการจำเป็นในการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดชลบุรี 287-298
Li Zhiyu และจุลดิศ คัญทัพ
รูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลใน การจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนบ้านนาถ่อน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร 299-314
จิรวัฒน์ ทะเสนฮด

วารสารครุศาสตร์ปัญญา
Intellect Education Journal
ปีที่ 4 ฉบับที่ 3 (พฤษภาคม – มิถุนายน 2568) ISSN: 2822–0218 (Online)
Volume 4, No. 3 (May – June 2025)

บทความประจำฉบับ **หน้า**

การพัฒนาภาวะผู้นำทางการศึกษาแบบยั่งยืนด้วยอภิปัญญา: กรอบคิดบูรณาการสู่ภาวะผู้นำแห่งอนาคต 315-321
อโนทัย ฝ้ายขาว, ยิ่งสรรค์ หาพา, และพระปลัดฮอนด้า วาทสทโท

ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาภาษาไทยในมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในมณฑลกว่างซี ประเทศจีน 322-335
Yi Zheng และจุลดิศ คัญทัพ

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะหลักของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี 336-349
เพียงหทัย เผยศิริ และจุลดิศ คัญทัพ

สมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 350-371
ผกาวดี แนวเงินดี และพระมหาศุภชัย สุภกิจโจ

แรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ 372-383
พิชิต สพลาภ และเอกชาตรี สุขเสน

แรงจูงใจที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร 384-397
ฐิติพัฒน์ หิรัญนิธิธำรง, ธนิก คุณเมธีกุล และรสสุคนธ์ ปัญส่งเสริม

อิทธิพลของการวางแผนภาษีและความสามารถในการทำกำไรที่ส่งผลต่อราคาหลักทรัพย์ ของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย 398-410
โชติกา จินดาสวัสดิ์ และพรรณทิพย์ อย่างกลั่น

โมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 411-423
อิสระพงษ์ ศรีวงษ์ และ ประมุข ชูสอน

การบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย 424-436
นิตินัย อิสรานุกูล, สิทธิชัย สอนสุภี และนิทัสน์ มาสาลี

การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น 437-450
กฤษฎา โพธิ์ชัยรัตน์ และสุวัฒน์ จุลสุวรรณ์

คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น 451-463
อรุณวรรณ์ ปัญเศษ และพระมหาศุภชัย สุภกิจโจ

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 465-475
จิรวัฒน์ คงถาวร และอัครเดช นีละโยธิน

วารสารครุศาสตร์ปัญญา
Intellect Education Journal
ปีที่ 4 ฉบับที่ 3 (พฤษภาคม – มิถุนายน 2568) ISSN: 2822–0218 (Online)
Volume 4, No. 3 (May – June 2025)

บทความประจำฉบับ **หน้า**

การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการโดยใช้วงจรคุณภาพเดมมิ่ง สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 476-490
กุลธิดา คุ้มยง และพชรวิทย์ จันทร์ศิริสิร

Needs Assessment of Student Public Mind Promotion in Schools under Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 3

Weerayut Sakamula[1*], Wannika Chalakbang[2] & Boonmee Koboon[3]

1 *Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University*
2 *Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University*
3 *Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University*
* *Corresponding author. E-mail: benzweerayut_4133@hotmail.com*

Abstract

This research aimed to assess the need to promote the public mind of students and to construct guidelines for promoting the public mind among students in schools under Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 3. The research sample consisted of 322 school administrators and teachers under Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 3 in the academic year 2024, recruited using multi-stage random sampling. The research instruments included: The 5-point Likert scale questionnaire with a content validity index ranging from 0.60 - 1.00, discrimination index between 0.28 - 0.96, reliability coefficient of 0.95 - 0.97, and a questionnaire of guidelines for promoting the public mind of students. Statistic used in data analysis included percentage, mean, standard deviation, and the modified index of needs assessment. The research findings were as follows: 1. The public mind of students consisted of three components, namely 1) public mind towards society, 2) public mind towards other people, and 3) public mind towards oneself. All components in the overall were highly appropriate. 2. The current state of the public mind of students in schools under Nakhon Primary Educational Service Area Office 3, overall, was at a high level, whereas the desirable state was at the highest level. 3. The results of the assessment of the needs for promoting the public mind of students in schools under Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 3 were prioritized as public mind toward society, followed by public mind toward other people, and public mind toward oneself, respectively. 4. The approach to promoting public spirit among students in schools under the Sakon Nakhon Primary Education Service Area Office 3 has two aspects: one is the use of public property, which is highly appropriate, and the other is the maintenance of public property, which is moderately appropriate**.**

Keywords: Service Mind, Service Mind Promotion, Needs Assessment

Received: 2025-03-23; Revised: 2025-04-24; Accepted: 2505-04-25 ISSN: 2822-0218 (Online)

การประเมินความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

วีรยุทธ สาขามุละ[1*] วัลนิกา ฉลากบาง[2] และบุญมี ก่อบุญ[3]

1 *คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*
2 *คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*
3 *คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*
* *Corresponding author. E-mail: benzweerayut_4133@hotmail.com*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารและครู ปีการศึกษา 2567 จำนวน 322 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาระหว่าง 0.60-1.00 ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.28-0.96 และค่าความเชื่อมั่น 0.95-0.97 และแบบสอบถามแนวทางในการส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง ผลการวิจัยพบว่า 1. องค์ประกอบจิตสาธารณะของนักเรียนมี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) จิตสาธารณะต่อสังคม 2) จิตสาธารณะต่อผู้อื่น และ3) จิตสาธารณะต่อตนเอง โดยทุกองค์ประกอบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด 2. สภาพที่เป็นจริงเกี่ยวกับจิตสาธารณะของนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพที่ควรจะเป็นเกี่ยวกับจิตสาธารณะของนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 3. ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียน เรียงตามลำดับจากสูงไปต่ำ ดังนี้ จิตสาธารณะต่อสังคม จิตสาธารณะต่อผู้อื่น และจิตสาธารณะต่อตนเอง ตามลำดับ 4. แนวทางในการส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนในโรงเรียน มี 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการใช้ของส่วนรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และด้านการดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

คำสำคัญ: จิตสาธารณะ, การส่งเสริมจิตสาธารณะ, การประเมินความต้องการจำเป็น

บทนำ

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณฯ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10 ทรงมีพระบรมราโชบายด้านการศึกษาว่า การศึกษาต้องมุ่งสร้างพื้นฐานให้แก่ผู้เรียน 4 ด้าน ได้แก่ 1) มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง 2) มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคงมีคุณธรรม 3) มีงานทำมีอาชีพ 4) เป็นพลเมืองที่ดี การเป็นพลเมืองที่ดีนั้นต้องประกอบด้วย การเป็นพลเมืองดี ซึ่งเป็นหน้าที่ของทุกคน อีกทั้งครอบครัวสถานศึกษาและสถานประกอบการต้องส่งเสริมให้ทุกคนมีโอกาสทำหน้าที่เป็นพลเมืองดี การเป็นพลเมืองดี คือ “เห็นอะไรที่จะทำเพื่อบ้านเมืองได้ก็ต้องทำ” เช่น งานอาสาสมัคร งานบำเพ็ญประโยชน์ งานสาธารณกุศลให้ทำด้วยความมีน้ำใจและความเอื้ออาทร เป็นต้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์เขต 3, 2566) ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ, 2564) ได้เห็นถึงความสำคัญของการมีจิตสาธารณะตามแนวทางราชดำริจึงได้จัดตั้งศูนย์ประสานงานจิตอาสากระทรวงศึกษาธิการและแต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์ประสานงาน จิตอาสาซึ่งมีส่วนสำคัญในการปลูกฝังจิตสำนึกสาธารณะให้กับเยาวชนไทยให้รู้จักการช่วยเหลือผู้อื่น มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาสังคมและปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นชาติให้กับเยาวชนไทยอีกด้วย

อย่างไรก็ดี การส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง โรงเรียนในฐานะที่เป็นสถาบันการศึกษาที่มีหน้าที่โดยตรงในการให้การศึกษาแก่เยาวชนจึงเป็นสถาบันที่จะช่วยส่งเสริมจิตสาธารณะให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียนได้เป็นอย่างดี เพราะนักเรียนจะใช้เวลาอยู่ที่โรงเรียนมากกว่าอยู่ที่บ้าน โรงเรียนสามารถหล่อหลอมให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งช่วงวัยของนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นช่วงที่นักเรียนเริ่มเข้าใจกฎเกณฑ์อย่างมีเหตุผล ตระหนักรู้ถึงการมีส่วนร่วมโดยทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม รู้จักว่าอะไรผิดอะไรถูก เริ่มเรียนรู้ที่จะให้ความร่วมมือ รู้จักการให้และการรับ จึงเป็นช่วงวัยที่มีความเหมาะสมในการปลูกฝังและส่งเสริมจิตสาธารณะ เป็นช่วงวัยที่สมองมีการพัฒนาและเรียนรู้องค์ความรู้ใหม่ มีความสนใจอยากรู้อยากเห็น เรียนรู้จากการสังเกตต้นแบบ เกิดการจดจำและเลียนแบบพฤติกรรมที่นักเรียนรู้สึกสนใจหรือเห็นคุณค่า นอกจากนั้นยังเป็นวัยที่เพื่อนมีความสำคัญ นักเรียนชอบและสนุกที่จะทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน และเป็นวัยที่มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ดังนั้นการส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กวัยนี้ได้ประสบความสำเร็จจากการทำกิจกรรมจะเป็นการสร้างอัตมโนทัศน์ที่ดีให้กับเด็กได้อีกด้วย (Erikson, 2021)

ปัจจุบันโรงเรียนมีปัญหาการเสริมสร้างจิตสาธารณะให้แก่นักเรียน จากแนวคิดในด้านการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก เป็นผลให้นักเรียนบางส่วนไม่สนใจต่อการศึกษา สนใจแต่เรื่องของตนเอง ทำให้เกิดปัญหาด้านการให้แบ่งปัน ความมีน้ำใจ การเอาเปรียบผู้อื่นและการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน ซึ่งสะท้อนว่านักเรียนยังขาดการรับรู้และความเข้าใจในการมีจิตสาธารณะจากภายในตนเองและการคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวม (พระครูนิเวศน์ สีลากร, 2563) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต3 ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาและส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนมาโดยตลอด เพื่อให้นักเรียนมีจิตสาธารณะ มีจิตอาสาและรู้จักช่วยเหลือผู้อื่น มีจิตสำนึกที่ดีงามในหน้าที่ความรับผิดชอบต่อตนเอง สังคม ชุมชนและการอยู่ร่วมกันของคนในสังคม จึงได้กำหนดนโยบายให้โรงเรียนทุกแห่งต้องดำเนินโครงการส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 3 ขึ้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3, 2566)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น การประเมินความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 จะทำให้ได้ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับลำดับความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนซึ่งจะนำไปสู่การเสนอแนวทางส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ซึ่งผู้บริหารและคณะครูสามารถนำไปใช้ในการส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียน ทำให้เป็นนักเรียนที่ดีของโรงเรียนและสังคม พร้อมที่จะเติบโตเป็นพลเมืองที่ดีต่อประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 โดยมีวัตถุประสงค์ 4 ประการ คือ

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของจิตสาธารณะของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

2. เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริง และสภาพที่ควรจะเป็นเกี่ยวกับจิตสาธารณะของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

3. เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

4. เพื่อศึกษาแนวทางในการส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

“จิตสาธารณะ” ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า Public Mind หรือ Service Mindความหมายของจิตสาธารณะนั้นได้มีผู้ให้ความหมายไว้หลากหลาย ดังนี้ จิตรฐิกานต์ สบายจิตร (2558) ได้ให้ความหมายของจิตสาธารณะไว้ว่า หมายถึง คุณลักษณะพฤติกรรมที่แสดงออกของนักเรียนถึงการช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ พึงพอใจ โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน ปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมและเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชนและสังคม ปภาพินท์ รุณธาตุ (2558) ได้ให้ความหมายของจิตสาธารณะไว้ว่า หมายถึง การมีจิตสำนึกทางสังคม มีความรับผิดชอบเสียสละเพื่อส่วนรวม เป็นคนใจกว้างเห็นแก่ประโยชน์ผู้อื่นและประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน มีความตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม มีความปรารถนาที่จะช่วยเหลือสังคมต้องการเข้าไปแก้วิกฤตการณ์โดยรับรู้ถึงสิทธิควบคู่ไปกับหน้าที่และความรับผิดชอบ สำนึกถึงพลังของตนว่าสามารถร่วมแก้ไขปัญหาได้ เคารพสิทธิของผู้อื่นในการใช้ของส่วนรวม ไม่ปิดกั้นหรือให้โอกาสบุคคลอื่นในการใช้ของส่วนรวมและไม่ยึดครองของส่วนรวมมาเป็นของตนเอง และเกียรติศักดิ์ นิพวงลา (2559) ได้ให้ความหมายของจิตสาธารณะไว้ว่า หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลที่รู้จักการตระหนักรู้ การใส่ใจให้ความสำคัญต่อตนเองและสังคม แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมที่เป็นประโยชน์ส่วนรวมเป็นอันดับแรก และดูแลรักษาสาธารณสมบัติ จากที่กล่าวมาผู้วิจัยสรุปได้ว่า จิตสาธารณะของนักเรียน หมายถึง การคิดและการกระทำของนักเรียนที่มีต่อสังคม ต่อผู้อื่นและต่อตนเอง โดยมีพื้นฐานจากคุณธรรมจริยธรรมอันดีงาม มีความคิดสร้างสรรค์ รู้จักเสียสละช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน ร่วมมือ ร่วมใจในการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม ร่วมมือกระทำเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาหรือช่วยกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียน แต่ต้องไม่ขัดต่อกฎระเบียบของโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ จิตสาธารณะต่อสังคม จิตสาธารณะต่อผู้อื่น และจิตสาธารณะต่อตนเอง

Needs Assessment มาจากคำว่า Needs (ความต้องการ) และ Assessment (การประเมิน) พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2555) ให้ความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) หมายถึง กระบวนการที่ก่อให้เกิดข้อมูลสารสนเทศ เพื่อกำหนดความแตกต่างของสภาพที่เกิดขึ้นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็น โดยระบุสิ่งที่ต้องการให้เกิดว่ามีลักษณะใดและสิ่งที่เกิดขึ้นจริงเป็นอย่างไร เพื่อนำไปสู่การประมวลสังเคราะห์และประเมินว่าสิ่งที่เกิดขึ้นจริงควรเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง การประเมินความต้องการจำเป็นนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในทางบวกและสร้างสรรค์

จากแนวคิดดังกล่าวจึงกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ประกอบด้วย ตัวแปรอิสระได้แก่ จิตสาธารณะต่อสังคม จิตสาธารณะต่อผู้อื่น และจิตสาธารณะต่อตนเอง และตัวแปรตาม ได้แก่ ความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 และแนวทางส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ดังภาพที่ 1

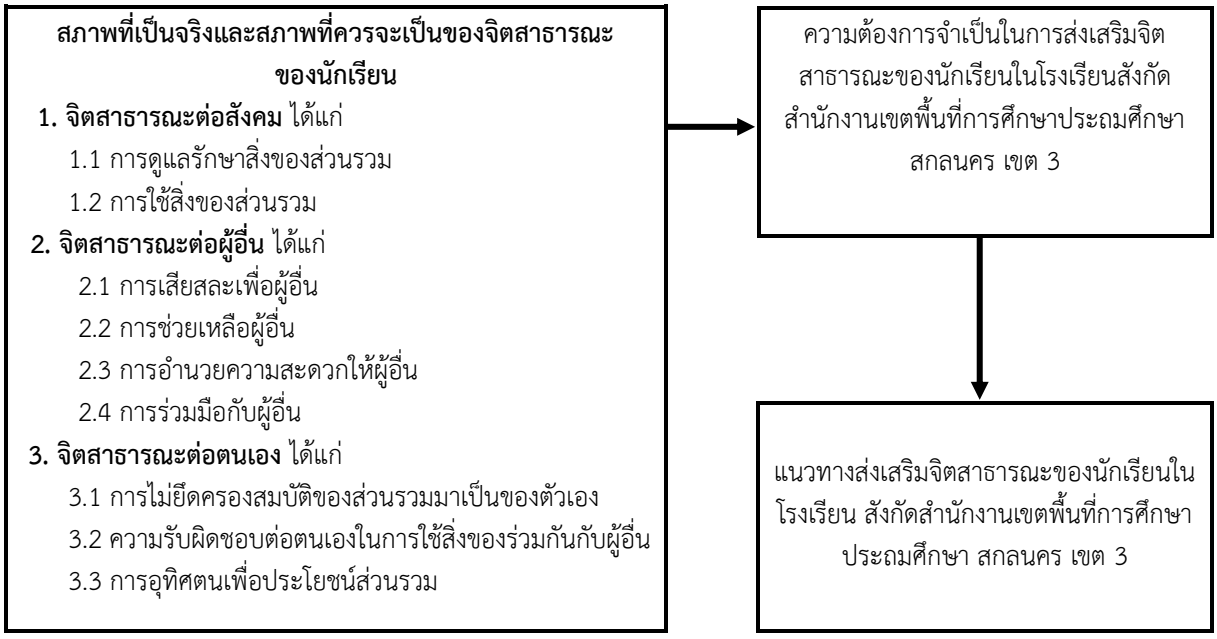

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงประเมิน (Evaluation Research) ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบจิตสาธารณะของนักเรียน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา คือ องค์ประกอบจิตสาธารณะ

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เพื่อประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบของจิตสาธารณะ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ แบบสอบถามความเหมาะสมขององค์ประกอบจิตสาธารณะของนักเรียน มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับที่สร้างขึ้นจากการวิเคราะห์ตัวแปรและองค์ประกอบตามกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และให้ความหมายของค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อ กำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ย

ระยะที่ 2 ศึกษาความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

ตัวแปรที่ศึกษา

1. สภาพที่เป็นจริง และสภาพที่ควรจะเป็นเกี่ยวกับจิตสาธารณะของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษสกลนคร เขต 3

2. ความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียน ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็น ผู้บริหารโรงเรียนและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ปีการศึกษา 2567 รวมทั้งสิ้น 1,994 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3, 2567)

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็น ผู้บริหารโรงเรียนและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ปีการศึกษา 2567 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie and Morgan (วาโร เพ็งสวัสดิ์, 2551) รวมทั้งสิ้น 322 คน จำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 92 คนและครู จำนวน 230 คน การได้มาของกลุ่มตัวอย่างใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi Stage Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามเพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นเกี่ยวกับจิตสาธารณะของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์โดยใช้สถิติ ดังนี้

1. วิเคราะห์สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับจิตสาธารณะของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้วยการหา ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยยึดเกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

ระยะที่ 3 ศึกษาแนวทางในการส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา คือ แนวทางในการส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 3

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ที่เลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประเมินค่า (Likert Scale Questions)

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความเหมาะสมของแนวทางส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนโดยนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ ซึ่งประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยยึดเกณฑ์การแปลผลคะแนนที่ได้ออกเป็น 3 ระดับ โดยใช้การคำนวณหาช่วงของการวัดตามวิธีของ Best (1977)

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

1. จิตสาธารณะของนักเรียน มี 3 องค์ประกอบหลัก 9 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) จิตสาธารณะต่อสังคม มี 2 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1.1) การดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวมและ 1.2) การใช้สิ่งของส่วนรวม 2) จิตสาธารณะต่อผู้อื่น มี 4 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 2.1) การเสียสละเพื่อผู้อื่น 2.2) การช่วยเหลือผู้อื่น 2.3) การ

อำนวยความสะดวกให้ผู้อื่นและ 2.4) การร่วมมือกับผู้อื่น และ3) จิตสาธารณะต่อตนเอง มี 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 3.1) การไม่ยึดครองสมบัติของส่วนรวมมาเป็นของตัวเอง 3.2) ความรับผิดชอบต่อตนเองในการใช้สิ่งของร่วมกันกับผู้อื่นและ 3.3) การอุทิศตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม องค์ประกอบจิตสาธารณะของนักเรียนทั้ง 3 องค์ประกอบ มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. สภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นเกี่ยวกับจิตสาธารณะของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 พบว่า สภาพที่เป็นจริงของจิตสาธารณะของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย พบว่า ด้านจิตสาธารณะต่อตนเองอยู่ในระดับมาก ด้านจิตสาธารณะต่อผู้อื่นอยู่ในระดับมาก ด้านจิตสาธารณะต่อสังคมอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่ควรจะเป็นของจิตสาธารณะของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านจิตสาธารณะต่อผู้อื่น ด้านจิตสาธารณะต่อตนเองและด้านจิตสาธารณะต่อสังคม

3. ความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 พบว่า ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในภาพรวม เท่ากับ 0.396 ($PNI_{modified}$ = 0.396) หากพิจารณาในรายด้าน พบว่า ด้านจิตสาธารณะต่อสังคม มีค่า $PNI_{modified}$ = 0.458 ด้านจิตสาธารณะต่อผู้อื่น มีค่า $PNI_{modified}$ = 0.387 ด้านจิตสาธารณะต่อตนเองมีค่า $PNI_{modified}$ = 0.371 จิตสาธารณะของนักเรียนที่ต้องหาแนวทางการส่งเสริม มี 1 ด้าน คือ ด้านจิตสาธารณะต่อสังคม ซึ่งจำแนกเป็นการใช้สิ่งของส่วนรวมและการดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวม

4. แนวทางในการส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ได้แก่

4.1 ด้านการใช้สิ่งของส่วนรวม พบว่าแนวทางส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนในภาพรวมเหมาะสมมาก โดยมีแนวทางส่งเสริมจิตสาธารณะ ดังนี้ 1) ครูสอดแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับจิตสาธารณะด้านการใช้สิ่งของส่วนรวมเข้าไปในวิชาต่าง ๆ เช่น วิชาการงานอาชีพ วิชาสังคมศึกษาหรือวิชาหน้าที่พลเมือง 2) โรงเรียนเชิญผู้ที่เป็นบุคคลต้นแบบมาให้ความรู้เกี่ยวกับจิตสาธารณะด้านการใช้สิ่งของส่วนรวมเพื่อให้นักเรียนเห็นตัวอย่างที่ดี 3) ครูใช้สื่อโซเชียลมิเดียหรือการจัดทำโปสเตอร์เพื่อกระตุ้นให้เด็กนักเรียนเห็นคุณค่าของการใช้สิ่งของส่วนรวมและผลกระทบจากการใช้อย่างไม่ระมัดระวัง 4) ครูจัดการแข่งขันระหว่างชั้นเรียนหรือกลุ่มนักเรียนเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์หรือสิ่งของส่วนรวมอย่างถูกวิธี โดยมีรางวัลเป็นแรงจูงใจ 5) ครูจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับความสำคัญของการใช้สิ่งของส่วนรวม เช่น บริเวณห้องสมุด บริเวณโรงอาหาร หรือบริเวณสนามกีฬา เพื่อให้นักเรียนเข้าใจประโยชน์ที่เกิดจากการใช้สิ่งของส่วนรวมร่วมกัน 6) ครูส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมกลุ่มอาสาสมัครหรือกลุ่มสภานักเรียนที่มีหน้าที่ดูแลแนะนำการใช้สิ่งของส่วนรวม เช่น การใช้อุปกรณ์ทำความสะอาด การใช้อุปกรณ์ซ่อมแซมหรือการใช้อุปกรณ์ในการจัดการกิจกรรมต่าง ๆ ภายในโรงเรียน 7) ผู้บริหารและครูจัดให้มีพื้นที่ที่นักเรียนสามารถใช้สิ่งของส่วนรวมร่วมกันได้อย่างสะดวก ปลอดภัยและสร้างกฎระเบียบที่ชัดเจนในการใช้สิ่งของส่วนรวม

4.2 ด้านการดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวม พบว่าแนวทางส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนในภาพรวมเหมาะสมปานกลาง โดยมีแนวทางส่งเสริมจิตสาธารณะ ได้แก่ 1) ครูกระตุ้นจูงใจให้นักเรียนรู้สึกว่าพวกเขาเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่นั้น ๆ โดยการตั้งชื่อพื้นที่หรือให้มีการตกแต่งที่สร้างสรรค์ร่วมกัน 2) ครูจัดการแข่งขันระหว่างกลุ่มหรือชั้นเรียนในการดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวมโดยมีรางวัลเหลือเกียรติบัตรเป็นแรงจูงใจ 3)

โรงเรียนจัดกิจกรรมอบรมเกี่ยวกับการดูแลสิ่งของส่วนรวมเช่น การใช้อย่างระมัดระวังการซ่อมแซมและการบำรุงรักษา 4) ครูส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมกลุ่มอาสาสมัครที่มีหน้าที่ดูแลและบำรุงรักษาสิ่งของส่วนรวม เช่น ห้องสมุดหรือภายในห้องเรียน 5) ครูใช้โปสเตอร์สื่อสังคมหรือกิจกรรมการแสดงเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนมีจิตสำนึกในการดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวม และมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า ควรจะเพิ่มหลักสูตรฝึกอบรมหรือบทเรียนสำเร็จรูปเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนเข้าไปด้วยเพื่อจะได้ง่ายต่อโรงเรียนอื่นที่จะนำไปใช้ต่อไป

อภิปรายผล

การประเมินความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบจิตสาธารณะของนักเรียน มี 3 องค์ประกอบหลัก คือ จิตสาธารณะต่อสังคม ต่อผู้อื่น และต่อตนเอง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้วิจัยได้คัดเลือกแหล่งข้อมูลมาศึกษาในครั้งนี้โดยใช้ปีปฏิทินที่นับจากปี พ.ศ. ปัจจุบันย้อนหลังไปไม่เกิน 10 ปี เมื่อได้องค์ประกอบเบื้องต้นแล้วผู้วิจัยได้นำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คนประเมินความเหมาะสมทำให้ได้องค์ประกอบที่ผ่านการยืนยันจากผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งจะเห็นได้ว่าจิตสาธารณะทั้ง 3 ด้าน มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อบุคคล ครอบครัว องค์กร ชุมชนรวมถึงระดับประเทศและระดับโลกซึ่งอธิวัฒน์ รัตนวงศ์แข (2558) ได้กล่าวว่าการมีจิตสาธารณะเป็นคุณธรรมหนึ่งของการเป็นพลเมืองที่ดี ทำให้เกิดการตระหนักรู้ถึงการมีส่วนร่วมโดยทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน รู้จักว่าอะไรผิดอะไรถูก รู้จักการให้และการรับ ทำให้สังคมมีคุณธรรม มีความเอื้อเฟื้อเสียสละ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นสิ่งที่จะนำพาสังคมให้เกิดความสามัคคีกลมเกลียวอันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญกอง แก้วมะนีวง (2560 อ้างถึงใน พระมหาจตุพร สุตนนท์, 2552) ได้ศึกษาการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามหลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 7 โรงเรียนมัธยมตอนปลายบ้านมะนีลาด เมืองไชยบุลีแขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบว่าจิตสาธารณะมี 3 ด้านหลัก ๆ คือ 1) จิตสาธารณะเกี่ยวกับตนเอง เป็นจิตสำนึกเพื่อพัฒนาตนเองให้เป็นบุคคลที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น 2) จิตสาธารณะเกี่ยวกับผู้อื่น เป็นจิตสำนึกของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในกลุ่มชนสังคม 3) จิตสาธารณะเกี่ยวกับสังคม เป็นจิตสำนึกที่ตระหนักถึงความสำคัญในการอยู่ร่วมกันหรือคำนึงถึงผู้อื่นที่ร่วมความสัมพันธ์เป็นกลุ่มเดียวกัน สอดคล้องกับ อัญชลี ยิ่งรักพันธุ์ (2560) ได้ศึกษาผลการใช้สถานการณ์จำลองผสานกับเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริงเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่าองค์ประกอบของจิตสาธารณะ มี 3 ด้าน คือ 1) ด้านจิตสำนึกเกี่ยวกับตนเอง 2) จิตสำนึกเกี่ยวกับผู้อื่น และ3) จิตสำนึกเกี่ยวกับสังคม และสอดคล้องกับ กิตติภพ สารโพคา (2563) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนนาเดื่อพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 22 พบว่าจิตสาธารณะของนักเรียน มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) จิตสาธารณะต่อตนเอง 2) จิตสาธารณะต่อผู้อื่น และ3) จิตสาธารณะต่อสังคม

2. ความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 คือด้านจิตสาธารณะต่อสังคมมีค่า $PNI_{modified}$ สูงกว่า $PNI_{modified}$ รวม ทั้งนี้เพราะการมีจิตสาธารณะต่อสังคมจะส่งผลให้เกิดการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เกิดการร่วมมือในการแก้ปัญหาสังคม ช่วยให้เกิดการเห็นคุณค่าของการใช้สิ่งของส่วนรวมทำให้ไม่เบียดเบียนไม่ทำให้สังคมเดือดร้อน ซึ่งยุวดี คำเงิน (2561) ได้กล่าวว่าการมีจิตสาธารณะต่อสังคมเป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับนักเรียน เพราะทำให้นักเรียนเป็นคนใจกว้าง มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่ผู้คนและสิ่งรอบข้างรวมไปถึงพฤติกรรมของนักเรียนในการใช้สมบัติส่วนรวม การรักษาทรัพย์สิน การดูแลรักษาความสะอาด การไม่ทำลายทรัพย์สินที่เป็นสาธารณะสมบัติในโรงเรียนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนให้เกิดความชำรุดเสียหายสอดคล้องกับงานวิจัยของบุญกอง แก้วมะนีวง (2560,

หน้า 17 อ้างถึงใน พระมหาจตุพร สุตนนท์, 2552) ได้ศึกษาการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามหลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 7 โรงเรียนมัธยมตอนปลายบ้านมะนีลาด เมืองไชยบุลีแขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบว่า จิตสาธารณะต่อสังคมเป็นจิตสาธารณะที่สำคัญที่สุดเพราะเป็นจิตสำนึกที่ตระหนักถึงความสำคัญในการอยู่ร่วมกันหรือคำนึงถึงผู้อื่นที่ร่วมความสัมพันธ์เป็นกลุ่มเดียวกัน ช่วยลดปัญหาความขัดแย้งและความไม่เข้าใจระหว่างบุคคลต่าง ๆ ส่งผลให้สังคมมีความสงบสุขและความยั่งยืน ซึ่งเป็นจิตสาธารณะที่คนไทยยังไม่ค่อยมีและขาดกันอยู่มาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับอธิวัฒน์ รัตนวงศ์แข, ศจีมาจ ณ วิเชียร และปิ่นกนก วงศ์ปิ่นเพ็ชร (2558) เรื่อง ผลการพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของบุคลากรสายสนับสนุน พบว่า พฤติกรรมเอื้อต่อสังคมเป็นพฤติกรรมที่สังคมในปัจจุบันต้องมีมากที่สุดเพราะเป็นพฤติกรรมที่มีความเชื่อมโยงกับความรู้สึกเอื้อเฟื้อ เสียสละ เป็นพฤติกรรมทางสังคมที่สะท้อนถึงการมีจิตสาธารณะของบุคคล การที่บุคคลในสังคมมีความเอื้อเฟื้อ เสียสละ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ย่อมเป็นสิ่งดีและเป็นสิ่งที่จะนำพาสังคมนั้นให้เกิดความสามัคคีกลมเกลียวอันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศต่อไป และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เจษฎาภรณ์ อุ่นเรือน (2559) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนบ้านกุดนาขาม (เชิดชูวิทยาสาร) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 พบว่า นักเรียนขาดความตระหนักในการรับผิดชอบต่อการใช้สิ่งของส่วนรวม ขาดการปลูกฝังจิตสำนึกความเอาใจใส่ในสิ่งของที่เป็นของส่วนรวมรวมถึงการแสดงออกของนักเรียนในการใช้และการดูแลรักษาทรัพย์สินของส่วนรวม

3. แนวทางในการส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 มีด้านที่สำคัญ ดังนี้

3.1 ด้านการใช้สิ่งของส่วนรวม มีแนวทางส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนที่เหมาะสม เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) ครูสอดแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับจิตสาธารณะด้านการใช้สิ่งของส่วนรวมเข้าไปในวิชาต่าง ๆ เช่น วิชาการงานอาชีพ วิชาสังคมศึกษา หรือวิชาหน้าที่พลเมือง 2) โรงเรียนเชิญผู้ที่เป็นบุคคลต้นแบบมาให้ความรู้เกี่ยวกับจิตสาธารณะด้านการใช้สิ่งของส่วนรวมเพื่อให้นักเรียนเห็นตัวอย่างที่ดี 3) ครูใช้สื่อโซเชียลมีเดียหรือการจัดทำโปสเตอร์เพื่อกระตุ้นให้เด็กนักเรียนเห็นคุณค่าของการใช้สิ่งของส่วนรวมและผลกระทบจากการใช้อย่างไม่ระมัดระวัง 4) ครูจัดการแข่งขันระหว่างชั้นเรียนหรือกลุ่มนักเรียนเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์หรือสิ่งของส่วนรวมอย่างถูกวิธีโดยมีรางวัลเป็นแรงจูงใจ 5) ครูจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับความสำคัญของการใช้สิ่งของส่วนรวม เช่น บริเวณห้องสมุด บริเวณโรงอาหาร หรือบริเวณสนามกีฬา เพื่อให้นักเรียนเข้าใจประโยชน์ที่เกิดจากการใช้สิ่งของส่วนรวมร่วมกัน 6) ครูส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมกลุ่มอาสาสมัครหรือกลุ่มสภานักเรียนที่มีหน้าที่ดูแลแนะนำการใช้สิ่งของส่วนรวม เช่น การใช้อุปกรณ์ทำความสะอาด การใช้อุปกรณ์ซ่อมแซมหรือการใช้อุปกรณ์ในการจัดการกิจกรรมต่าง ๆ ภายในโรงเรียน 7) ผู้บริหารและครูส่งเสริมจัดให้มีพื้นที่ที่นักเรียนสามารถใช้สิ่งของส่วนรวมร่วมกันได้อย่างสะดวก ปลอดภัยและสร้างกฎระเบียบที่ชัดเจนในการใช้สิ่งของส่วนรวม ทั้งนี้เพราะกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมจิตสาธารณะด้านการใช้สิ่งของส่วนรวมเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นได้ง่ายและมีความเป็นไปได้ ที่จะนำไปส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนในสถานศึกษาซึ่ง บุญทัน ภูบาล (2549) ได้กล่าวว่าแนวทางในการเสริมสร้างจิตสาธารณะด้านการใช้สิ่งของส่วนรวมจะต้องเกิดขึ้นได้จากการปลูกฝังอบรมการฝึกปฏิบัติการได้เห็นตัวอย่างที่ชวนให้ประทับใจ ปัจจัยเหล่านี้จะค่อย ๆ โน้มนำใจให้นักเรียนรู้จักใช้สิ่งของส่วนรวมด้วยความรับผิดชอบ สามารถสร้างตัวอย่างที่ดีให้แก่คนรอบข้าง ใช้อย่างรู้คุณค่าและมีความระมัดระวัง จะช่วยให้ทุกคนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสิ่งนั้นได้อย่างทั่วถึง ไม่มีการใช้ทรัพยากรไปในทางที่ไม่จำเป็น หรือการเสียประโยชน์ของผู้อื่นไป นอกจากนี้ยังสามารถสร้างการเชื่อมโยงระหว่างสมาชิกในชุมชน เช่น การใช้สนามกีฬา, ห้องสมุด, หรืออุปกรณ์สาธารณะ ซึ่งช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกันได้

3.2 ด้านการดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวม มีแนวทางส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียน ที่เหมาะสม เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ 1) ครูกระตุ้นจูงใจให้นักเรียนรู้สึกว่าพวกเขาเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่นั้นๆ โดยการตั้งชื่อพื้นที่หรือให้มีการตกแต่ง ที่สร้างสรรค์ร่วมกัน 2) ครูจัดการแข่งขันระหว่างกลุ่มหรือชั้นเรียนในการดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวมโดยมีรางวัลเหลือเกียรติบัตรเป็นแรงจูงใจ 3) โรงเรียนจัดกิจกรรมอบรมเกี่ยวกับการดูแลสิ่งของส่วนรวมเช่นการใช้อย่างระมัดระวังการซ่อมแซมและการบำรุงรักษา 4) ครูส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมกลุ่มอาสาสมัครที่มีหน้าที่ดูแลและบำรุงรักษาสิ่งของส่วนรวม เช่น ห้องสมุดหรือภายในห้องเรียน 5) ครูใช้โปสเตอร์สื่อสังคมหรือกิจกรรมการแสดงเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนมีจิตสำนึกในการดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวม ทั้งนี้เพราะเมื่อนักเรียนมีส่วนร่วมในการใช้สิ่งของที่เป็นของส่วนรวม ก็จะได้เรียนรู้ถึงการดูแลรักษาสิ่งเหล่านั้นให้ดี เพื่อให้สามารถใช้งานได้นาน ๆ โดยไม่เสียหาย หรือเสื่อมสภาพเร็ว ซึ่ง ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2555) ได้กล่าวว่า การส่งเสริมให้เกิดความรับผิดชอบต่อสิ่งของรวมถึงการดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวมอย่างถูกต้องจะช่วยยืดอายุการใช้งานของสิ่งของนั้น ๆ ให้ยาวนานขึ้น เช่น หากทุกคนใช้และดูแลอุปกรณ์ร่วมกัน เช่น รถจักรยานสาธารณะ หรือเครื่องออกกำลังกายในสวนสาธารณะ โดยการทำความสะอาดและบำรุงรักษาสิ่งของเหล่านี้ก็จะยังคงอยู่ในสภาพดีและพร้อมใช้งานในระยะยาว นอกจากนี้การดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวมเป็นการฝึกฝนให้นักเรียนมีจิตสำนึกในการดูแลสิ่งของและให้ความสำคัญกับการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ใช่แค่การใช้แล้วทิ้ง การดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวมเป็นพฤติกรรมที่ดีที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งสอดคล้องกับทัศนะของ ทิศนา แขมมณี (2550) เรื่องศาสตร์การสอน พบว่าวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมซึ่งนำมาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมจิตสาธารณะ ได้แก่ 1) การเล่นเกมโดยเกมที่นำมาใช้นั้นจะต้องเกี่ยวกับการฝึกจิตสาธารณะ เช่น เกมความเอื้อเฟื้อเพื่อแผ่ การเสียสละ ความอดทน การรู้จักใช้สิ่งของส่วนรวม การรู้จักเคารพสิทธิผู้อื่น เป็นต้น 2) การใช้กรณีตัวอย่าง เช่น ใช้โปสเตอร์ข่าวหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคมที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ 3) การจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ เช่น จัดการอบรมให้ความรู้หรือเรียนรู้จากผู้ที่มีประสบการณ์ตรง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ เจษฎาภรณ์ อุ่นเรือน (2559) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนบ้านกุดนาขาม (เชิดชูวิทยาสาร) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 พบว่าแนวทางการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนบ้านกุดนาขาม (เชิดชูวิทยาสาร) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ประกอบด้วย 1) กิจกรรมให้รางวัลเชิดชูคนดีหน้าเสาธง 2) กิจกรรมบันทึกความดีประจำวัน 3) กิจกรรมรณรงค์รักษาความสะอาด 4) กิจกรรมเข้าค่ายฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ 5) การเข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ และ 6) กิจกรรมคนดีศรีบ้านกุดนาขาม

ดังนั้น แนวทางดังกล่าวเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริง สภาพที่ควรจะเป็นเกี่ยวกับจิตสาธารณะ และความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 อันจะนำไปสู่การส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียน ทำให้เป็นนักเรียนที่ดีของโรงเรียนและสังคม พร้อมที่จะเติบโตเป็นพลเมืองที่ดีต่อประเทศชาติต่อไป

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการวิจัยมีองค์ความรู้ใหม่ที่สำคัญเกี่ยวกับแนวทางในการส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 คือ ด้านการใช้สิ่งของส่วนรวม มีแนวทางส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนที่เหมาะสม เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ 1) ครูสอดแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับจิตสาธารณะด้านการใช้สิ่งของส่วนรวมเข้าไปในวิชาต่างๆ เช่น วิชาการงานอาชีพ วิชาสังคมศึกษาหรือวิชาหน้าที่พลเมือง 2) โรงเรียนเชิญผู้ที่เป็นบุคคลต้นแบบมาให้ความรู้เกี่ยวกับจิตสาธารณะ

ด้านการใช้สิ่งของส่วนรวมเพื่อให้นักเรียนเห็นตัวอย่างที่ดี 3) ครูใช้สื่อโซเชียลมีเดียหรือการจัดทำโปสเตอร์เพื่อกระตุ้นให้เด็กนักเรียนเห็นคุณค่าของการใช้สิ่งของส่วนรวมและผลกระทบจากการใช้อย่างไม่ระมัดระวัง 4) ครูจัดการแข่งขันระหว่างชั้นเรียนหรือกลุ่มนักเรียนเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์หรือสิ่งของส่วนรวมอย่างถูกวิธี โดยมีรางวัลเป็นแรงจูงใจ 5) ครูจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับความสำคัญของการใช้สิ่งของส่วนรวม เช่น บริเวณห้องสมุด บริเวณโรงอาหาร หรือบริเวณสนามกีฬา เพื่อให้นักเรียนเข้าใจประโยชน์ที่เกิดจากการใช้สิ่งของส่วนรวมร่วมกัน 6) ครูส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมกลุ่มอาสาสมัครหรือกลุ่มสภานักเรียนที่มีหน้าที่ดูแลแนะนำการใช้สิ่งของส่วนรวม และด้านการดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวม มีแนวทางส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนที่เหมาะสม เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ 1) ครูกระตุ้นจูงใจให้นักเรียนรู้สึกว่าพวกเขาเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่นั้นๆโดยการตั้งชื่อพื้นที่หรือให้มีการตกแต่งที่สร้างสรรค์ร่วมกัน 2) ครูจัดการแข่งขันระหว่างกลุ่มหรือชั้นเรียนในการดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวมโดยมีรางวัลเหลือเกียรติบัตรเป็นแรงจูงใจ 3) โรงเรียนจัดกิจกรรมอบรมเกี่ยวกับการดูแลสิ่งของส่วนรวมเช่นการใช้อย่างระมัดระวังการซ่อมแซมและการบำรุงรักษา 4) ครูส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมกลุ่มอาสาสมัครที่มีหน้าที่ดูแลและบำรุงรักษาสิ่งของส่วนรวม เช่น ห้องสมุดหรือภายในห้องเรียน และ 5) ครูใช้โปสเตอร์สื่อสังคมหรือกิจกรรมการแสดงเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนมีจิตสำนึกในการดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวม ทั้งนี้เพราะเมื่อนักเรียนมีส่วนร่วมในการใช้สิ่งของที่เป็นของส่วนรวม ก็จะได้เรียนรู้ถึงการดูแลรักษาสิ่งเหล่านั้นให้ดี เพื่อให้สามารถใช้งานได้นานๆ โดยไม่เสียหาย หรือเสื่อมสภาพเร็ว ดังแสดงในภาพที่ 2

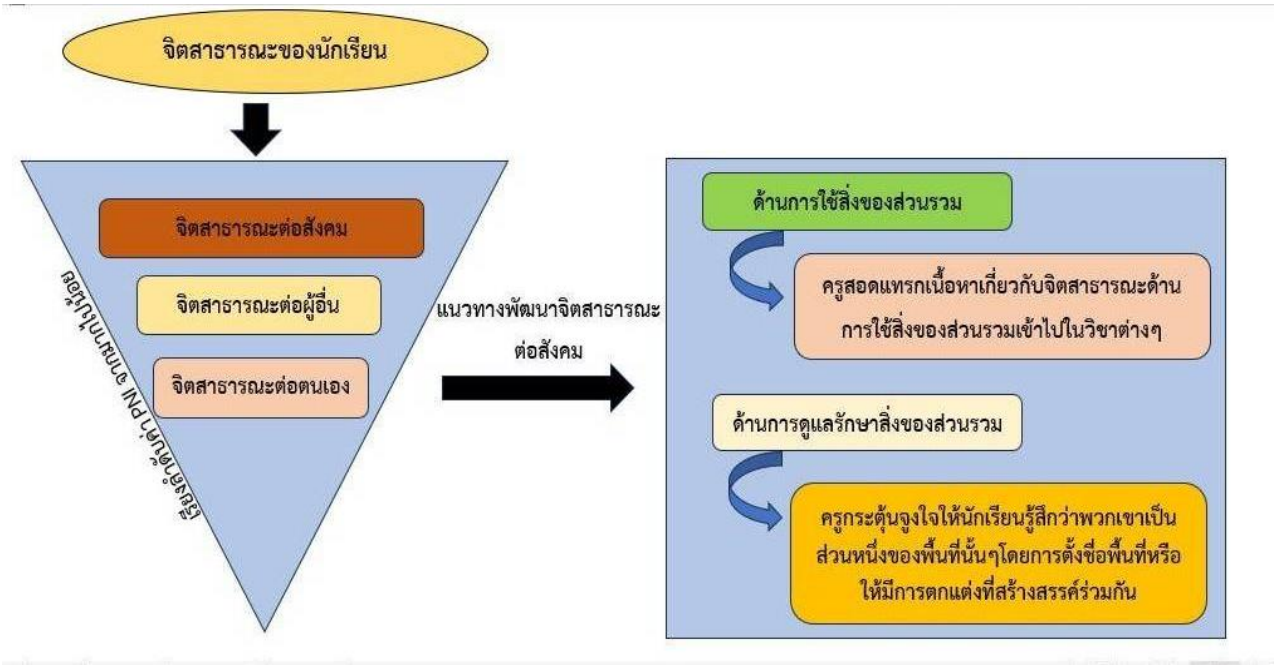

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

จากผลของการวิจัยเรื่อง การประเมินความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า สภาพที่เป็นจริงเกี่ยวกับจิตสาธารณะต่อสังคมของนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดเป็นเป้าหมายและส่งเสริมให้ครูนำแนวทางส่งเสริมจิตสาธารณะต่อสังคมไปใช้ควบคู่กับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและพัฒนาจิตสาธารณะให้กับนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

2. จากผลการวิจัยพบว่าจิตสาธารณะต่อสังคมด้านการใช้สิ่งของส่วนรวมและการดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวมเป็นด้านที่ต้องหาแนวทางส่งเสริม ดังนั้นบุคลากรในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ทุกคนควรนำแนวทางการส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนไปใช้จริงในสถานศึกษาที่ตนปฏิบัติงานเพื่อให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ยกระดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน

3. โรงเรียนที่จะนำแนวทางการส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนไปใช้ควรศึกษาและปรับกิจกรรมให้เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาโดยคำนึงสภาพแวดล้อมและสังคม ควรมีการแลกเปลี่ยนและกระตุ้นการเรียนรู้ซึ่งกันและกันอันจะช่วยให้มีการพัฒนากิจกรรมอย่างเหมาะสมยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ควรนำแนวทางส่งเสริมจิตสาธารณะต่อสังคมของนักเรียนที่ได้ในการวิจัยในครั้งนี้ ไปทดลองใช้เพื่อจะได้รูปแบบ กิจกรรมหรือแนวทางการส่งเสริมที่เหมาะสมต่อไป

2. ควรศึกษาประเด็นเดียวกันนี้ด้วยวิธีวิจัยการพัฒนารูปแบบ เช่น การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมจิตสาธารณะต่อสังคมของนักเรียน ทั้งนี้เพื่อให้ได้รูปแบบในการส่งเสริมจิตสาธารณะต่อสังคมของนักเรียนในโรงเรียนของตนเองต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กิตติภพ สารโพคา. (2563). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนนาเดื่อพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

เกียรติศักดิ์ นิพวงลา.(2559) การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

จิตรฐิกานต์ สบายจิตร. (2558). *การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. วิทยานิพนธ์ ปร.ด.สาขาวิชานวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้**.** มหาสารคาม **:**มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

เจษฎาภรณ์ อุ่นเรือน. (2559). *การพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนบ้านกุดนาขาม (เชิดชูวิทยาสาร) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร**.**

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2555). *สอนเด็กให้มีจิตสาธารณะ.* กรุงเทพฯ: วีพริ้นท์.

ทิศนา แขมมณี. (2550). *ศาสตร์การสอน.* กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *หลักการวิจัยเบื้องต้น*.(พิมพ์ครั้งที่ 9).กรุงเทพ : สุวีริยาสาส์น.

บุญทัน ภูบาล. (2549). *การใช้วีดิทัศน์ละครหุ่นเชิดเป็นตัวแบบเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

พระครูนิเวศน์ สีลากร (สมพงษ์ ธนะคูณ). (2563). แนวทางการเสริมสร้างจิตสาธารณะให้กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์. *วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์*, *8*(2), 285-296.

พระมหาจตุพร สุตนนท์. (2552). *การพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนด้านการดูแลรักษา ศาสนสมบัติ โรงเรียนศรีปริยัติคุณศึกษา อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา.* วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรมและสังคม สัญจร.(2553). สำนึกไทยที่พึงปรารถนา. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์. มัธยมศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์. *วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์,* *8*(2),285-296.

ยุวดี คำเงิน. (2561). *การประเมินโครงการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ราชบัณฑิตยสถาน.(2556). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. (*พิมพ์ครั้งที่2.) กรุงเทพฯ :อักษรเจริญทัศน์.

วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2551). *วิธีวิทยาการวิจัย.* กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต3. (2566). *คู่มือการพัฒนาผู้เรียน ตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10*. เพชรบูรณ์: สพป.เพชรบูรณ์ เขต 3..

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3. (2566). *แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2564 –2566*. สกลนคร: กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3. (2567).*ข้อมูลสารสนเทศแผนดำเนินงานและการใช้งบประมาณ.* สกลนคร: สพป.สกลนคร เขต3.

อธิวัฒน์ รัตนวงศ์แข และคณะ. (2558). ผลการพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร. *วารสารวิชาการสมาคม, 21*(2), 103-110.

อัญชลี ยิ่งรักพันธุ์. (2560). *ผลการใช้สถานการณ์จำลองผสานกับเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริงเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

Erikson, H.E. (2021). *Experience in Science for Young Children*. New York: A Division of Litton Educational Publishing.

Development of Learning Achievement in Mathematics on Addition and Subtraction of Numbers Not Exceeding 1,000 for Grade 2 Students Using the Open Approach Method

Pornpimon Chusorn[1*], Somwhang Nillapun[2], & Aree Pawattana[3]

1 *Faculty of Education, Northeastern University*
2 *Faculty of Education, Northeastern University*
3 *Faculty of Education, Northeastern University*
* *Corresponding author. E-mail: pornpimon.chu@neu.ac.th*

Abstract

This research aimed to: (1) study the achievement scores in mathematics on addition and subtraction of whole numbers not exceeding 1,000 students in grade 2 using the Open Approach, and (2) examine the satisfaction with learning mathematics on addition and subtraction. The target group for this research consists of 16 students from grade 2 at Municipal School Khon Kaen Province, during the first semester of the academic year 2024. The research tools include (1) lesson plan for teaching mathematics on addition and subtraction of whole numbers not exceeding 1,000, consisting of 8 lesson plans over 8 hours. (2) a test measuring academic achievement in mathematics on addition and subtraction, designed as a multiple-choice format with 20 questions, and (3) satisfaction survey on learning mathematics regarding addition and subtraction using a 5-point Likert scale with 10 items. The findings revealed that: (1) the achievement scores in addition and subtraction of whole numbers not exceeding 1,000 among students in grade 2 using the Open Approach after instruction showed that 15 students scored 70% or higher, accounting for 93.75%, which exceeds the set criterion of 70%. This supports the research hypothesis, (2) Regarding satisfaction with learning mathematics on addition and subtraction of whole numbers not exceeding 1,000, the overall satisfaction level of students in grade 2 was rated very high, with an average of 4.51 and a standard deviation of 0.59, considering individual aspects, most students reported a high level of satisfaction. This reflects the effectiveness and efficiency of the Open Approach in promoting learning and positive attitudes towards mathematics.

Keywords: Achievement, Open Approach, Addition and Subtraction, Whole Numbers Not exceeding 1,000

Received: 2025-03-23; Revised: 2025-04-24; Accepted: 2505-04-25 ISSN: 2822-0218 (Online)

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์เรื่องการบวกและการลบ จำนวนนับไม่เกิน 1,000 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้วิธีการแบบเปิด (Open Approach)

พรพิมล ชูสอน[1*], สมหวัง นิลพันธ์[2], และอารีย์ พาวัฒนา[3]

1 *คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*
2 *คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*
3 *คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*
* *Corresponding author. E-mail: pornpimon.chu@neu.ac.th*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์เรื่องการบวกและ การลบจำนวนนับไม่เกิน 1,000 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้วิธีการแบบเปิด (Open Approach) (2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียน กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมปีที่ 2 จำนวน 16 คน โรงเรียนเทศบาลแห่งหนึ่ง จังหวัดขอนแก่น ประจำภาคเรียนภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ (1) แผนการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์เรื่องการบวกและการลบจำนวนนับไม่เกิน 1,000 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 8 แผนการเรียนรู้ 8 ชั่วโมง (2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์เรื่องการบวกและการลบจำนวนนับไม่เกิน 1,000 เป็นแบบเลือกตอบ 3 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ และ (3) แบบวัดความพึงพอใจในการเรียนคณิตศาสตร์ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ ผลการวิจัย (1) คะแนนผลสัมฤทธิ์เรื่องการบวกและการลบจำนวนนับไม่เกิน 1,000 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้วิธีการแบบเปิดหลังเรียน พบว่า จำนวนนักเรียนที่มีคะแนนตั้งแต่ร้อยละ 70 มีจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 93.75 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 70 เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย (2) ความพึงพอใจทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียน พบว่าความพึงพอใจทางการเรียนเรื่องการบวกและการลบจำนวนนับไม่เกิน 1,000 ของผู้เรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.59 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าส่วนใหญ่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสะท้อนถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของวิธีการแบบเปิดในการส่งเสริมการเรียนรู้และทัศนคติที่ดีต่อคณิตศาสตร์

คำสำคัญ: ผลสัมฤทธิ์, วิธีการแบบเปิด, การบวกและการลบ, จำนวนนับไม่เกิน 1,000

บทนำ

คณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพราะคณิตศาสตร์ช่วยให้มนุษย์มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ มีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างรอบคอบและถี่ถ้วน ช่วยให้คาด การณ์ วางแผน ตัดสินใจ และแก้ปัญหาในชีวิตจริงได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้คณิตศาสตร์ยังเป็น เครื่องมือในการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และศาสตร์อื่น ๆ อันเป็นรากฐานในการ พัฒนาทรัพยากรบุคคลของชาติให้มีคุณภาพและพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้ทัดเทียมกับ นานาชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) เป็นความสามารถที่จะนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ ในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมี

ประสิทธิภาพ ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ในที่นี้ เน้นที่ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ที่จำเป็น และต้องการพัฒนาให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ได้แก่ ความสามารถต่อไปนี้ การแก้ปัญหา การสื่อสารและการสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ การเชื่อมโยง การให้เหตุผล และการคิด สร้างสรรค์ โดยทักษะการแก้ปัญหาเป็นทักษะสำคัญในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์เป็น ความสามารถในการทำความเข้าใจปัญหา คิดวิเคราะห์ วางแผนแก้ปัญหา และเลือกใช้วิธีการที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงความสมเหตุสมผลของคำตอบ พร้อมทั้งตรวจสอบความถูกต้อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

ในบริบทของการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ระดับประถมศึกษา โดยเฉพาะเรื่องการบวกและการลบจำนวนนับไม่เกิน 1,000 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มักประสบปัญหาหลายประการได้แก่ความยากลำบากในการเข้าใจแนวคิดทางคณิตศาสตร์เชิงนามธรรม (Inprasitha, 2015) นักเรียนจำนวนมากเรียนรู้ผ่านการท่องจำขั้นตอนการคำนวณโดยขาดความเข้าใจแนวคิดพื้นฐาน ความวิตกกังวลต่อวิชาคณิตศาสตร์ (Isoda & Katagiri, 2012) ทำให้นักเรียนขาดความมั่นใจและความพึงพอใจในการเรียน ตลอดทั้งการเรียนการสอนแบบเดิมที่เน้นครูเป็นศูนย์กลาง (Inprasitha, 2011) ไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ผลการแก้ปัญหาโดยใช้วิธีการแบบเปิด (Open Approach) มีงานการวิจัยที่แสดงให้เห็นว่าการใช้วิธีการแบบเปิด (Open Approach) สามารถแก้ไขปัญหาข้างต้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน: การศึกษาของ Inprasitha (2015) พบว่านักเรียนที่เรียนด้วย Open Approach มีความเข้าใจแนวคิดทางคณิตศาสตร์ลึกซึ้งขึ้น โดยสามารถอธิบายกระบวนการคิดของตนเองได้ และมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มที่เรียนแบบเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ การเพิ่มความพึงพอใจทางการเรียน: งานวิจัยของ Isoda และ Katagiri (2012) รายงานว่านักเรียนแสดงความพึงพอใจต่อการเรียนคณิตศาสตร์มากขึ้น เนื่องจากวิธีการแบบเปิดสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่สนุกสนานและไม่กดดัน การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์: Open Approach ส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น ผ่านกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นและหาวิธีแก้ปัญหาหลายวิธี (Inprasitha, 2011) และการลดความวิตกกังวลต่อวิชาคณิตศาสตร์: การศึกษาของ Nohda (2000) พบว่าวิธีการแบบเปิดช่วยสร้างทัศนคติเชิงบวกต่อวิชาคณิตศาสตร์ เนื่องจากนักเรียนไม่รู้สึกกลัวที่จะทำผิดพลาด

แนวทางการเรียนรู้วิธีการแบบเปิด (Open Approach) เป็นวิธีการสอนหนึ่งที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งการ เรียนรู้เปิดโอกาสให้นักเรียนได้พบกับปัญหาหรือสถานการณ์ เพื่อให้นักเรียนเกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ทำความเข้าใจกับปัญหาเพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบ จากการแก้ปัญหาที่หลากหลาย คำตอบที่ได้อาจ ไม่ใช่คำตอบเดียว เพราะวิธีการแบบเปิดเป็นการสอนที่ครูไม่ได้จำกัดวิธีการคิดของผู้เรียน แต่ครูจะทำความ เข้าใจกับแนวคิดหรือเหตุผลในการได้มาของคำตอบ เป็นวิธีการสอนที่นักเรียนต้องหาวิธีการแก้ปัญหาด้วยตัว ผู้เรียนเอง ได้มีปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มและระหว่างกลุ่ม ทำให้ผู้เรียนได้เข้าใจถึงกระบวนการสร้างความรู้ที่อาศัยการมีส่วนร่วม และสามารถสร้างความรู้ด้วยตนเอง การจัดการเรียนการรู้วิทยาศาสตร์ควรมีการส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ วิธีการสอนแบบเปิด (Open Approach) เป็นวิธีการสอนที่ใช้ในประเทศญี่ปุ่นซึ่งผู้คิดค้นคือ Nohada ซึ่งเดิมชื่อว่า Open-Ended Approach ภายหลัง ไมตรี อินทร์ ประสิทธิ์ (2547) นำวิธีการสอนนี้มาใช้ในการสอนวิชาคณิตศาสตร์ที่ประเทศไทย ได้แก้ไขภาษาให้กระชับขึ้นเป็น “Open Approach" วิธีการสอนแบบเปิด (Open Approach) เป็นวิธีการสอนที่ช่วยส่งเสริมกระบวนการคิดระดับสูงเน้นกระบวนการแก้ปัญหาเป็นสื่อในการพัฒนาความรู้ความ เข้าใจ และทักษะการคิดของนักเรียน นักเรียนสามารถค้นพบองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง นอกจากนี้การ สอนโดยใช้วิธีการสอนแบบเปิดยังเปิดโอกาส

ให้นักเรียนได้เพิ่มศักยภาพทางสติปัญญา และเป็นวิธีการ สอนแบบหนึ่งที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนด้วยตนเอง โดยครูพยายามไม่ให้มีสิ่งใดมารบกวน เพื่อให้นักเรียนสามารถใช้ศักยภาพของตนเองให้ได้มากที่สุด เป็นวิธีการสอนที่ช่วยส่งเสริม กระบวนการคิดระดับสูงเน้นกระบวนการแก้ปัญหาเป็นสื่อในการพัฒนาความรู้ความเข้าใจและทักษะ การคิดของนักเรียน นักเรียนสามารถค้นพบองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวการจัด การศึกษาของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2551 นอกจากนี้การสอนโดยใช้วิธีแบบ เปิดยังเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เพิ่มศักยภาพทางสติปัญญา โดยหวังว่ากิจกรรมในชั้นเรียนจะเปิด โอกาสให้นักเรียนที่มีความสามารถสูงมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างหลากหลาย และขณะเดียวกันนักเรียนที่มีความสามารถต่ำก็ยังสามารถสนุกกับกิจกรรมการเรียนการสอนตาม ความสามารถของตนเอง (Nohda, 2000) ดังนั้น กิจกรรมการเรียนการสอนที่นำมาใช้ในการจัดทำแผนการเรียนรู้ในวิธีการแบบเปิดต้องอาศัยทักษะกระบวนการคิดและมีความหลากหลาย (ลัดดา ศิลาน้อย, 2549) โดยกิจกรรมต่าง ๆ ที่นำมาใช้นี้จะสร้างขึ้นเป็นสถานการณ์โดยใช้ปัญหา 4 ปลายเปิด สถานการณ์ที่กำหนดขึ้นมานั้น ประกอบด้วยสถานการณ์ 3 แนวทาง ดังนี้ สถานการณ์ A เป็นการกำหนดสถานการณ์ที่เป็นปัญหา สถานการณ์ B เป็นการสืบเสาะหาข้อมูล เพื่อหาแนวทางใน การแก้ปัญหา สถานการณ์ C เน้นสถานการณ์ใหม่ที่พัฒนาขึ้นมากกว่าที่มีอยู่ (ไมตรี อินทร์ประสิทธิ์, 2547) ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิธีนี้ จะช่วยส่งเสริมกระบวนการคิดอย่างอิสระของผู้เรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นและนำคำตอบหรือแนวคิดที่แตกต่างนั้นมาค้นหาความสัมพันธ์เป็นความคิดรวบยอดด้วยตนเอง

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นความสำคัญที่จะต้องส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของ ผู้เรียนให้มีทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ควบคู่ไปกับการให้ความรู้คณิตศาสตร์กับนักเรียน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์เรื่องการบวกและการลบจำนวนนับไม่เกิน 1,000 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้รูปแบบวิธีการแบบเปิด (Open Approach) เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ในชั้นเรียนและสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวกและการลบจำนวนนับไม่เกิน 1,000 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้รูปแบบวิธีการแบบเปิด (Open Approach)
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวกและการลบจำนวนนับไม่เกิน 1,000 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้รูปแบบวิธีการแบบเปิด (Open Approach)

สมมุติฐานการวิจัย

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาโดยใช้รูปแบบวิธีการแบบเปิด (Open Approach) โดยนักเรียนร้อยละ 70 มีคะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม

หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

บริบทชั้นเรียนคณิตศาสตร์ของประเทศไทยแม้ว่าจะเข้าสู่ยุคการปฏิรูปการศึกษามานานพอสมควรแล้ว แต่กระบวนการจัดการเรียนรู้ทางคณิตศาสตร์ยังเป็นปัญหาสำคัญสำหรับครูคณิตศาสตร์ส่วนใหญ่ที่ยังขาดความตระหนักเกี่ยวกับกระบวนการทางคณิตศาสตร์ จึงให้ความสำคัญกับการสอนเนื้อหา สูตร กฎ หลักการ การให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดจำนวนมากเพื่อให้จำเนื้อหาเหล่านั้นให้ได้เท่านั้นเป็นเพียงการบอกคณิตศาสตร์ (Talking Mathematics) ซึ่งการสอนในลักษณะนี้ นอกจากจะไม่ได้เป็นการส่งเสริมการคิดอย่างมีเหตุผลแล้ว ยังทำลายความกระตือรือร้นและความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนด้วย (ไมตรี อินทร์ประสิทธิ์ และคณะ, 2546)

สอดคล้องกับกรณีศึกษาจากงานวิจัยที่กล่าวถึงความเชื่อของครูทางการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ที่เชื่อว่า นิยาม กฎ สูตร เป็นความรู้พื้นฐานที่ทำให้นักเรียนสามารถแก้ปัญหาได้ดีขึ้น การสอนควรเน้นการถ่ายทอดความรู้ไปสู่นักเรียน การชี้นำทำให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมได้ ส่งผลทำให้ครูแสดงบทบาทการสอนโดยเน้นการเป็นผู้ชี้นำและเน้นการอธิบาย รูปแบบการจัดการเรียนการสอน คณิตศาสตร์ทำให้มองเห็นความพยายามที่จะจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนคิดด้วยตนเองแต่ไม่มีวิธีการที่ปฏิบัติ อย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง (นฤมล ช่างศรี, 2549; วาสุกรี ใจจันทร์, 2555)

ดังนั้น นวัตกรรมทางการศึกษาด้วย “วิธีการแบบเปิด (Open Approach) ” จึงเป็นแนวทางการสอน (Teaching Approach) โดยใช้สถานการณ์ปัญหาปลายเปิดในกิจกรรมทางคณิตศาสตร์ (Mathematical Activities) นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านการลงมือแก้ปัญหาจากกิจกรรมทางคณิตศาสตร์ โดยเน้นไปที่การคิดเกี่ยวกับวิธีการ (Think about how to) ควบคู่ไปกับการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ซึ่งเป็นแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานร่วมกันของครู และคุณภาพชั้นเรียนคณิตศาสตร์ ในขณะเดียวกันนักเรียนจะสามารถเข้าถึงเนื้อหาสาระทางคณิตศาสตร์ของชั้นเรียนคณิตศาสตร์ได้อย่างมีความหมาย (Meaningfulness) กิจกรรมในชั้นเรียนต้องได้รับการวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่เริ่มต้นจากสิ่งที่มีความหมายในชีวิต จึงได้พัฒนาเครื่องมือสำหรับครูในโรงเรียนเพื่อวางแผนกิจกรรมการเรียนรู้ให้สามารถเข้าถึงแนวคิดของนักเรียน คือ “ลำดับกิจกรรมการสอน (Flow of lesson) ” ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาแนวคิดทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน (ไมตรี อินทร์ประสิทธิ์, 2557; ธิฎารัตน์ รุจิราวินิจฉัย และคณะ, 2564)

อย่างไรก็ดี การจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มักประสบปัญหาหลายประการในการเรียนคณิตศาสตร์ โดยเฉพาะเรื่อง การบวกและการลบจำนวนนับไม่เกิน 1,000 ปัญหาเหล่านี้รวมถึงความยากในการเข้าใจแนวคิดเชิงนามธรรม การเรียนรู้แบบท่องจำโดยขาดความเข้าใจพื้นฐาน ความวิตกกังวลต่อวิชาคณิตศาสตร์ และการเรียนการสอนแบบครูเป็นศูนย์กลางที่จำกัดการมีส่วนร่วมของนักเรียน (Inprasitha, 2011; Isoda & Katagiri, 2012) การศึกษาวิจัย พบว่า วิธีการแบบเปิด (Open Approach) สามารถแก้ไขปัญหาเหล่านี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เนื่องจากนักเรียนเข้าใจแนวคิดทางคณิตศาสตร์อย่างลึกซึ้งและสามารถอธิบายกระบวนการคิดของตนเองได้ (Inprasitha, 2015) นอกจากนี้ วิธีนี้ยังเพิ่มความพึงพอใจในการเรียน เนื่องจากสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่สนุกสนานและไม่กดดัน (Isoda & Katagiri, 2012) นอกจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแล้ว Open Approach ยังส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ผ่านกิจกรรมที่กระตุ้นให้นักเรียนเสนอวิธีแก้ปัญหาหลายรูปแบบ (Inprasitha, 2011) และลดความวิตกกังวลต่อวิชาคณิตศาสตร์ โดยช่วยสร้างทัศนคติเชิงบวกและเปิดโอกาสให้เรียนรู้จากข้อผิดพลาดได้อย่างอิสระ (Nohda, 2000)

ดังนั้น การนำวิธีการแบบเปิดมาใช้ในการสอนคณิตศาสตร์ระดับประถมศึกษาจึงเป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาทั้งความเข้าใจ ความสนใจ และทักษะการคิดของนักเรียน พร้อมทั้งลดอุปสรรคทางจิตใจที่ขัดขวางการเรียนรู้ ผู้วิจัยจึงได้พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวกและการลบจำนวนนับไม่เกิน 1,000 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้รูปแบบวิธีการแบบเปิด (Open Approach) โดยตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดการเรียนรู้โดยวิธีการแบบเปิด (Open Approach) ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้วิธีการแบบเปิด (Open Approach) และความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบวิธีการแบบเปิด ดังกรอบแนวคิดที่แสดงในภาพที่ 1

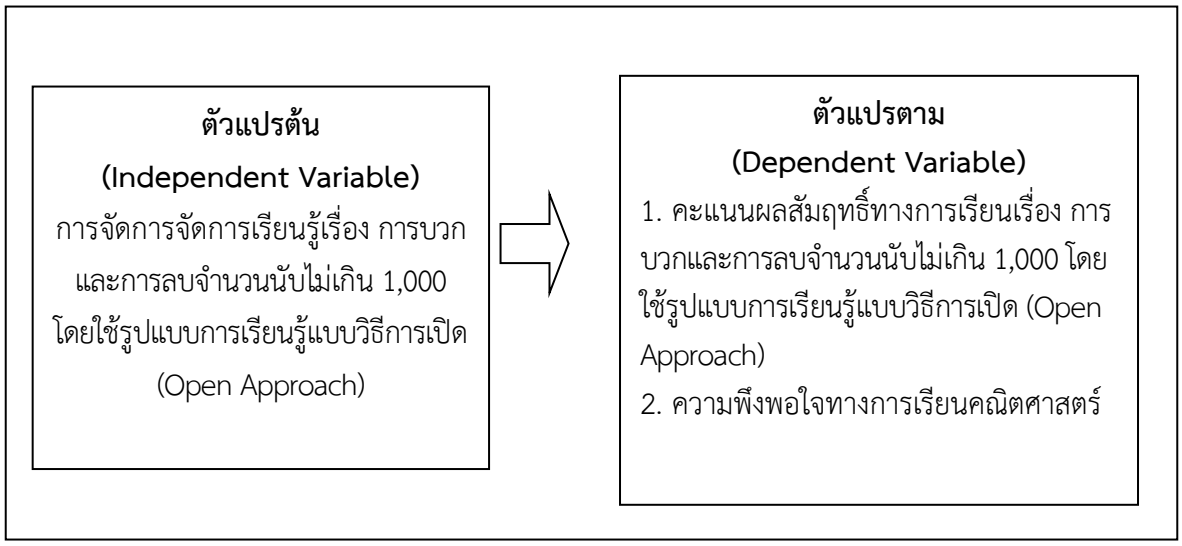

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Pre- Experimental Research) แบบแผนการวิจัยแบบ One – shot case study ที่มีการทดสอบหลังการทดลอง

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษา

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ประจำภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 16 คน โรงเรียนเทศบาลแห่งหนึ่ง จังหวัดขอนแก่น

ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาวิจัย เนื้อหาตามแผนการเรียนในหน่วยที่ 2 เรื่อง การบวก และการลบจำนวนนับไม่เกิน 1,000 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวนแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 8 แผนการเรียนรู้ 8 ชั่วโมง ประกอบด้วย

แผนการเรียนรู้ที่ 1 การหาผลบวกโดยการตั้งบวกไม่มีการทด 1 ชั่วโมง
แผนการเรียนรู้ที่ 2 การหาผลบวกโดยการตั้งบวกมีการทด (1) 1 ชั่วโมง
แผนการเรียนรู้ที่ 3 การหาผลบวกโดยการตั้งบวกมีการทด (2) 1 ชั่วโมง
แผนการเรียนรู้ที่ 4 การหาผลบวกของจำนวนสามจำนวน 1 ชั่วโมง
แผนการเรียนรู้ที่ 5 การหาผลลบโดยการตั้งลบไม่มีการกระจาย 1 ชั่วโมง
แผนการเรียนรู้ที่ 6 การหาผลลบโดยการตั้งลบมีการกระจาย 1 ชั่วโมง
แผนการเรียนรู้ที่ 7 การลบจำนวนสามจำนวนโดยการตั้งลบ 1 ชั่วโมง
แผนการเรียนรู้ที่ 8 ความสัมพันธ์ของการบวกและการลบ 1 ชั่วโมง

เครื่องมือการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์หน่วยที่ 2 เรื่อง การบวกและการลบจำนวนนับไม่เกิน 1,000 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวนแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 8 แผนการเรียนรู้ 8 ชั่วโมง

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวกและการลบจำนวนนับไม่เกิน 1,000 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบวิธีการเปิด (Open Approach) เป็นแบบเลือกตอบ 3 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ

3. แบบวัดความพึงพอใจในการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวกและการลบจำนวนนับไม่เกิน 1,000 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบวิธีการเปิด (Open Approach) เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลหลังจากการจัดการโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบวิธีการเปิด (Open Approach) ในรายวิชาคณิตศาสตร์ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ประจำภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 16 คน ซึ่งมีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนในรายวิชาคณิตศาสตร์ โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบวิธีการเปิด (Open Approach) เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

2. ให้ผู้เรียนทำแบบวัดความพึงพอใจในการเรียนคณิตศาสตร์เรื่อง การบวกและการลบจำนวนนับไม่เกิน 1,000 โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบวิธีการเปิด (Open Approach)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ จากแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบวัดความพึงพอใจในการเรียนรู้เรื่อง การบวกและการลบจำนวนนับไม่เกิน 1,000 กลุ่มสาระการเรียนคณิตศาสตร์ โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบวิธีการเปิด (Open Approach) โดยผู้วิจัยจะนำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ นำค่าคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ที่ได้จากการทดสอบหลังเรียน

2. แบบวัดความพึงพอใจในการเรียนคณิตศาสตร์เรื่อง การบวกและการลบจำนวนนับไม่เกิน 1,000 โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบวิธีการเปิด (Open Approach) หลังเรียนนำความถี่ของข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อหาระดับค่าเฉลี่ยเชิงปริมาณและนำข้อมูลจากคำถามปลายเปิดมาวิเคราะห์ตีความและสรุปเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

1. คะแนนผลสัมฤทธิ์ เรื่องการบวกและการลบจำนวนนับไม่เกิน 1,000 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้รูปแบบวิธีการแบบเปิด (Open Approach) จากการศึกษาวิจัยกับกลุ่มเป้าหมายที่ทำการทดสอบหลังเรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบวิธีการแบบเปิด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา จำนวน 16 คน พบว่า จำนวนนักเรียนที่มีคะแนนตั้งแต่ร้อยละ 70 มีจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 93.75 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 70 เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย (ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนร้อยละ 70 มีคะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม) แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบวิธีการแบบเปิด (Open Approach) เกิดการเรียนรู้เพิ่มขึ้นตามมาตรฐาน

2. ความพึงพอใจทางการเรียนคณิตศาสตร์เรื่อง การบวกและการลบจำนวนนับไม่เกิน 1,000 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้รูปแบบวิธีการแบบเปิด (Open Approach) ตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความพึงพอใจเรื่อง การบวกและการลบจำนวนนับไม่เกิน 1,000 โดยใช้รูปแบบวิธีการแบบเปิด

ข้อ	รายการข้อคำถาม	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
1	การจัดบรรยากาศห้องเรียนเอื้อต่อการเรียนการสอน	4.93	0.25	มากที่สุด
2	นักเรียนกล้าแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความคิดเห็นกับครูและเพื่อนร่วมชั้นเรียน	4.51	0.79	มากที่สุด
3	กิจกรรมมีความน่าสนใจ ท้าทายให้อยากเรียน	4.68	0.60	มากที่สุด
4	กิจกรรมช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาได้ง่าย และชัดเจน	4.06	0.85	มาก
5	กิจกรรมช่วยให้นักเรียนกล้าคิด กล้าทำ และกล้าแสดงออก	4.37	0.80	มาก
6	กิจกรรมช่วยให้นักเรียนอยากมีส่วนร่วมในกิจกรรมและเข้าร่วมกิจกรรมทุกครั้ง	4.62	0.61	มากที่สุด
7	นักเรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน	4.06	0.68	มาก
8	ครูตั้งใจสอน ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ อำนวยความสะดวกแก่นักเรียนในการทำกิจกรรม	4.81	0.40	มากที่สุด
9	นักเรียนมีทักษะการคิดและสามารถหาคำตอบของปัญหาด้วยตนเอง	4.31	0.70	มาก
10	นักเรียนเรียนอย่างมีความสุข และรักวิชาคณิตศาสตร์มากขึ้น	4.93	0.25	มากที่สุด
รวม		**4.51**	**0.59**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 1 ผลการประเมินความพึงพอใจทางการเรียนคณิตศาสตร์เรื่อง การบวกและการลบจำนวนนับไม่เกิน 1,000 โดยใช้รูปแบบวิธีการแบบเปิด (Open Approach) พบว่า ความพึงพอใจทางการเรียนคณิตศาสตร์เรื่อง การบวกและการลบจำนวนนับไม่เกิน 1,000 โดยใช้รูปแบบวิธีการแบบเปิด ของผู้เรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.59 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าส่วนใหญ่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. คะแนนผลสัมฤทธิ์ เรื่อง การบวกและการลบจำนวนนับไม่เกิน 1,000 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้รูปแบบวิธีการแบบเปิด (Open Approach) หลังเรียนพบว่า จำนวนนักเรียนที่มีคะแนนตั้งแต่ร้อยละ 70 มีจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 93.75 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 70 เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย (ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนร้อยละ 70 มีคะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ70 ของคะแนนเต็ม) แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบวิธีการเปิด เกิดการเรียนรู้เพิ่มขึ้นตามมาตรฐาน ทั้งนี้สังเกตได้จากการจัดการเรียนรู้ เรื่องการบวกและการลบจำนวนนับไม่เกิน 1,000 สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบวิธีการเปิด คือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการใช้ปัญหาปลายเปิดจึงเป็นกิจกรรมหนึ่ง ที่สามารถตอบสนองต่อความคิดที่หลากหลายของนักเรียนได้เนื่องจากกิจกรรมการเรียนการสอน ที่เน้นการใช้ปัญหาปลายเปิดสามารถจัดกิจกรรมที่เป็นการบูรณาการเนื้อหาหลายๆ เรื่องเข้าไว้ในกิจกรรม

เดียวกันได้ ซึ่งเป็นการจัดสรรเนื้อหาโดยการเน้นกิจกรรมให้สอดคล้องกับเวลาที่มีอยู่นอกจากนี้ สื่อการสอนที่ใช้จะเป็นลักษณะของการดึงเอากระบวนการคิดของนักเรียนออกมาทำให้สามารถศึกษากระบวนการคิดของนักเรียนแต่ละคน และส่งเสริมให้มีการพัฒนาด้านการให้เหตุผลของนักเรียนได้เป็นอย่างดียิ่งอีกด้วย โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบวิธีการเปิด (Open Approach) สอดคล้องกับมัญชุพร กัลยาสนธิ์ , ธัญญลักษณ์ เขจรภักดิ์และ ณัฏฐชัย จันทชุม (2565) ศึกษาวิจัยการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้วิธีการสอนแบบเปิด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า 1) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้วิธีการสอนแบบแบบเปิด มีสิทธิภาพเท่ากับ 73.89/71.25 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโดยใช้วิธีการสอนแบบเปิด หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 3) พฤติกรรมการเรียนรู้ โดยใช้วิธีการสอนแบบเปิดของนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 8.56 และ 4) ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบเปิด โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ ศุภมาศ แก้วมณี (2561) ได้จัดการเรียนรู้วิธีการแบบเปิดเพื่อพัฒนาทักษะการแก้โจทย์ปัญหา คณิตศาสตร์ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า 1) ทักษะการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ โดยวิธีการสอนแบบปกติหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ 0.05 2) ทักษะการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับ การจัดการเรียนรู้โดยวิธีการแบบเปิด หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) ทักษะการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการ เรียนรู้โดยวิธีการแบบเปิด หลังเรียนสูงกว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบ ปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. ความพึงพอใจทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวกและการลบจำนวนนับไม่เกิน 1,000 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบวิธีการเปิด (Open Approach) พบว่า ความพึงพอใจทางการเรียนคณิตศาสตร์เรื่อง การบวกและการลบจำนวนนับไม่เกิน 1,000 โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบวิธีการเปิด ของผู้เรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดมีมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.59 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าส่วนใหญ่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบวิธีการเปิด สามารถนำความรู้ไปใช้กับวิชาอื่นได้ ทำให้นักเรียนสามารถวางแผนการทำงานได้และทำให้นักเรียนสนุกสนานกับการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ มัญชุพร กัลยาสนธิ์ , ธัญญลักษณ์ เขจรภักดิ์ และณัฏฐชัย จันทชุม (2565) ศึกษาวิจัยการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้วิธีการสอนแบบเปิด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่าความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบเปิด โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ อิฟฟิต กาเดร์ (2559) พบว่าความพึงพอใจต่อบทบาทผู้สอนโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบวิธีการเปิด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 วิธีการสอนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 สื่อการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 การวัดและประเมินผลมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 และประโยชน์ที่ผู้เรียนได้รับมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25 ซึ่งทุกองค์ประกอบผู้เรียนมีความพอใจเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 อยู่ในระดับมาก

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการวิจัยเกี่ยวกับการใช้รูปแบบวิธีการแบบเปิด (Open Approach) ในการเรียนรู้เรื่องการบวกและการลบจำนวนนับไม่เกิน 1,000 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สามารถแบ่งออกเป็น 4 ประเด็นหลัก ได้แก่

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เพิ่มขึ้น (1) นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการแบบเปิด (Open Approach) มีคะแนนหลังเรียนสูงขึ้น โดย 93.75% ของนักเรียนมีคะแนนตั้งแต่ 70% ขึ้นไป ซึ่งเกินเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ 70% (2) วิธีการนี้ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามมาตรฐานและสามารถเข้าใจเนื้อหาทางคณิตศาสตร์ได้ดีขึ้น

2. บทบาทของการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาปลายเปิด (1) การใช้ปัญหาปลายเปิดช่วยให้ผู้เรียนสามารถคิดวิเคราะห์และเสนอแนวทางแก้ปัญหาได้หลากหลาย (2) กระบวนการคิดเชิงเหตุผลของนักเรียนได้รับการพัฒนา ส่งผลให้พวกเขาสามารถแก้โจทย์คณิตศาสตร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น (3) การจัดกิจกรรมที่บูรณาการหลายเนื้อหาทำให้สามารถใช้เวลาเรียนได้อย่างคุ้มค่า

3. ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนรู้ (1) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนรู้แบบเปิดในระดับ "มากที่สุด" (2) ด้านที่ได้รับความพึงพอใจสูงสุด ได้แก่ การจัดบรรยากาศห้องเรียน, ความสุขในการเรียนคณิตศาสตร์, และการสนับสนุนของครู (3) นักเรียนมีความกระตือรือร้น สนใจเรียน และต้องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้มากขึ้น

4. การเชื่อมโยงกับงานวิจัยก่อนหน้า (1) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น การศึกษาของ มัญชุพร กัลยาสนธิ์ et al. (2565) และ ศุภมาศ แก้วมณี (2561) สนับสนุนว่าการใช้วิธีการสอนแบบเปิดช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียน (2) การเรียนรู้แบบเปิดช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้กับวิชาอื่นวางแผนการทำงาน และสนุกกับการเรียนมากขึ้น

สรุปองค์ความรู้ใหม่ 1) การใช้ Open Approach ช่วยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นและผ่านเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด 2) ปัญหาปลายเปิดเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ 3) ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนรู้แบบเปิดอยู่ในระดับสูง ส่งผลต่อทัศนคติที่ดีต่อวิชาคณิตศาสตร์ 4) การใช้ Open Approach สอดคล้องกับงานวิจัยก่อนหน้าและสามารถนำไปปรับใช้ในวิชาอื่นเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน องค์ความรู้ใหม่นี้สามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาและขยายผลไปยังระดับที่สูงขึ้นต่อไป ดังแสดงในภาพที่ 2

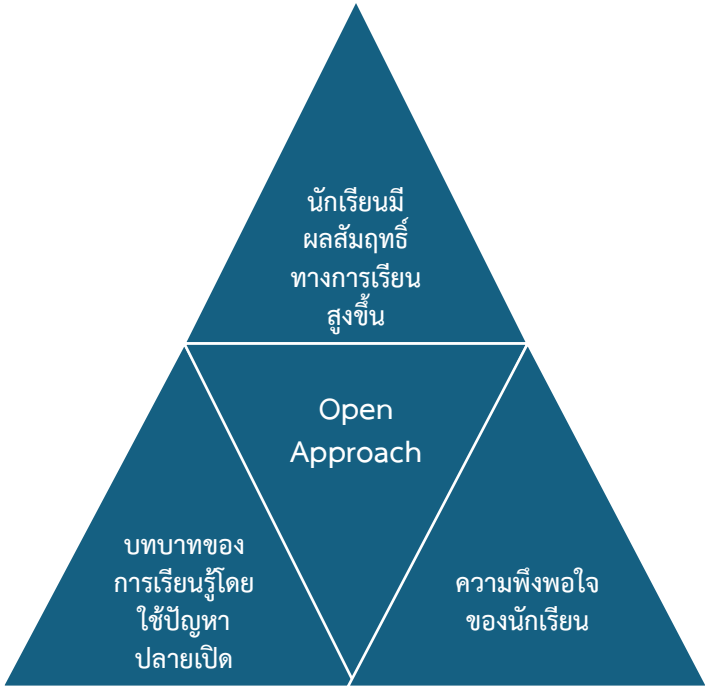

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรนำหลักการการใช้ Open Approach เป็นปัจจัยเสริมช่วยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ระดับประถมศึกษาให้ที่สูงขึ้น ตลอดทั้งช่วยพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เกิดผลตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด

2. ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนรู้แบบเปิดส่งผลต่อทัศนคติที่ดีต่อวิชาคณิตศาสตร์ และสามารถนำไปปรับใช้ในวิชาอื่นเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาวิจัยและพัฒนา (Research and Development) นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์เรื่องการบวกและการลบจำนวนนับไม่เกิน 1,000 ชั้นประถมศึกษาโดยใช้รูปแบบวิธีการแบบเปิด (Open Approach) ให้ได้ต้นแบบที่ดีเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับหน่วยงานทั้งระดับสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ. (2560). *กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560).* กรุงเทพฯ : สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.

กฤษณัย สุวรรณ์ และคณะ (2554). *ผลของการนำเสนอสถานการณ์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของครูต่อผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1–6*, เอกสารหลังการประชุมทางวิชาการประจำปีของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ประจำปี 2554, 9-10 กันยายน 2555 ณ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

จิตติมา ชอบเอียด. (2551). *การใช้ปัญหาปลายเปิดเพื่อส่งเสริมทักษะการให้เหตุผลและทักษะการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา), กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร .

ตติมา ทิพย์จินดาชัยกุล. (2557). *ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการแบบเปิด (Open approach) ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาและความสามารถในการให้เหตุผลทาง คณิตศาสตร์ เรื่องทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต), กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ .

ธิฎารัตน์ รุจิราวินิจฉัย, เกียรติ แสงอรุณ, นฤมล ช่างศรี และไมตรี อินทร์ประสิทธิ์. (2564). *การเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน เรื่อง พื้นที่ของรูป ในชั้นเรียนที่ใช้การศึกษาชั้นเรียนและวิธีการแบบเปิด.* การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 22 วันที่ 25 มีนาคม 2564 ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. https://app.gs.kku.ac.th/gs/th/publicationfile/item/22nd-ngrc-2021/HMO15/HMO15.pdf

นภาพร วรเนตรสุดาทิพย์ และคณะ. (2552). *การศึกษาชั้นเรียน (Lesson study) และวิธีการแบบเปิด (Open approach):* กรณีศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น (ศึกษาศาสตร์) ระดับประถม วารสารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

นฤมล ช่างศรี. (2549). *ความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อทางคณิตศาสตร์ของครูและบทบาทการสอนในชั้นเรียนคณิตศาสตร์: กรณีศึกษา.* วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตรศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

นุชนาฏ ม่วงมุลตรี และคณะ (2549, กันยายน-ธันวาคม), *การพัฒนาแผนการเรียนรู้ด้วย LESSON STUDY กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้นวัตกรรมแบบ OPEN APPROACH*. นวัตกรรมการเรียนการสอน Journal of Learning and Teaching Innovation. 3(3): 16-24.

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น.* (พิมพ์ครั้งที่ 10), กรุงเทพ: สุวีริยาสาส์น.

บุณยนุช ทูรศิลป์ และวีรวัฒน์ ไทยขำ. (2560). *ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่องระบบจำนวนเต็มโดยใช้วิธีการแบบเปิด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.* โรงเรียน โกรกพระ. กำแพงเพชร: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.

ประภัสสร เพชรสุ่ม, อภิณห์พร สถิตภาคีกุล และกตัญญุตา บางโท. (2560). *การศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการ เรียนรู้โดยใช้วิธีการแบบเปิด กลุ่มเป้าหมายเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2.* โรงเรียนวัด มะม่วงตลอด. นครศรีธรรมราช

พรพิมล ชูสอน.(2567).*ผลการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระภาษาไทยของนักเรียนระดับประถมศึกษา เรื่อง สนุกสนานกับการเล่นโดยใช้รูปแบบแผนภาพความคิด*.การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 11 และระดับนานาชาติ ครั้งที่ 9 มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2567. The 11th National and the 9th International Conference on Research and Innovation: The Development of Community Economy with BCG Model. 26 พฤษภาคม 2567. https://idcneu.com/neunic2024/index.html

มัญชุพร กัลยาสนธิ์, ธัญญลักษณ์ เขจรภักดิ์ และ ณัฏฐชัย จันทชุม .(2565)**.** *การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้วิธีการสอนแบบเปิด (Open Approach) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3.* วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ศรีนครินทรวิโรฒปีที่23 ฉบับที่1เดือนมกราคม-มิถุนายน 2565 Srinakharinwirot Academic Journal of Education Vol.23No.1 January-June2022:pp.19-36.

ไมตรี อินทร์ประสิทธิ์ และคณะ. (2546). *การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ในโรงเรียนโดยเน้นกระบวนการทางคณิตศาสตร์.* ขอนแก่น: ขอนแก่นการพิมพ์.

ไมตรี อินทร์ประสิทธิ์. (2547), *การสอนโดยใช้วิธีการแบบเปิดในชั้นเรียนญี่ปุ่น,* KKU Journal of Mathematics Education 2(5): 30-35.

ไมตรี อินทร์ประสิทธิ์. (2547), *การสอนโดยใช้วิธีการแบบเปิดในชั้นเรียน ญี่ปุ่น KKU*. Journal of Mathematics Education 1(1): 1-9.

ไมตรี อินทร์ประสิทธิ์. (2549). *โครงการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาด้วยยุทธวิธีปัญหา ปลายเปิด.* ขอนแก่น : ศูนย์วิจัยคณิตศาสตร์ศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ไมตรี อินทร์ประสิทธิ์. (2557). กระบวนการแก้ปัญหาในคณิตศาสตร์ระดับโรงเรียน. ศูนย์วิจัยคณิตศาสตรศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น: ขอนแก่น.

ยุพาพักตร์ สะเดา. (2555). *พัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยด้วยกระบวนการ Lesson Study หรรษานำพา OPEN Approach***.** วารสารวิชาการ กรมวิชาการ, น.25 - 35.

ลัดดา ศิลาน้อย. (2549). *ปัญหาปลายเปิด Open Approach ในนวัตกรรมการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม*, วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น 29(1): 24-34.

วาสุกรี ใจจันทร์. (2555). *การเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนภายใต้บริบทของการศึกษาชั้นเรียนและวิธีการแบบเปิด.* วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาคณิตศาสตรศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ศิริมาส ศรีลำดวน. (2546). *การประเมินกระบวนการทางคณิตศาสตร์เนื้อหาด้านเรขาคณิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยวิธีการวิเคราะห์โปรโตคอล.* วิทยานิพนธ์ปริญญา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชิการวัดและประเมินผลการศึกษา) ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ถ่ายเอกสาร**.**

สมยศ นาวีการ. (2524). *พฤติกรรมองค์การ.* กรุงเทพฯ : บรรณกิจ.

สาโรช ไสยสมบัติ. (2534). *ความพึงพอใจในการทำงานของครูอาจารย์โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด กรมสามัญศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด***,** วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาการบริหาร การศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์วิโรฒ มหาสารคาม.

สุเทพ เมฆ. (2532). *ความพึงพอใจในบรรยากาศในการเรียนการสอนของนักเรียนและครูโรงเรียน อาชีวศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา เขตการศึกษา12.* ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินวิโรฒ ประสานมิตร.

Becker, J.P; & Shimada, S. (1997). *The Open-Ended Approach: A New Proposal for Teaching Mathematics.* Virginia: National Council of Teachers of Mathematics.

Inprasitha, M. (2011). One feature of adaptive lesson study in Thailand: Designing learning unit. *Journal of Science and Mathematics Education in Southeast Asia, 34*(1), 47-66.

Inprasitha, M. (2015). Transforming Education through Lesson Study: Thailand's Decade-Long Journey. In M. Inprasitha, M. Isoda, P. Wang-Iverson, & B. H. Yeap (Eds.), *Lesson Study: Challenges in Mathematics Education (pp. 213-228). Singapore: World Scientific*. https://doi.org/10.1142/9789812835420_0014

Isoda, M., & Katagiri, S. (2012). Mathematical thinking: How to develop it in the classroom. Toh Tuck Link: World Scientific. http://dx.doi.org/10.1142/8163

Nohda, N. (1986). A STUDY OF "OPEN-APPROACH" METHOD IN SCHOOL MATHEMATICS TEACHING FOCUSING ON MATHEMATICAL PROBLEM-SOLVING ACTIVITIES. *Tsukuba Journal of Educational Study in Mathematics.* 5:19-31.

Nohda, N. (2000). Teaching by open-approach method in Japanese mathematics classroom. *Proceedings of the 24th Conference of the International Group for the Psychology of Mathematics Education, 1*, 39-54.

EXTENSIVE CONSULTATION: THE INNOVATIVE APPROACH OF THE COMMUNIST PARTY OF CHINA'S PARTY DIPLOMACY IN THE NEW ERA

Zheng Wang[1*]

1 *Assistant Research Fellow at the School of Asian and African Studies and Doctoral Researcher at the School of International Relations and Public Affairs, Shanghai International Studies University, Shanghai* 200083*, China*

* *Corresponding author. E-mail: wangzheng_office@163.com*

Abstract

The world today is undergoing profound transformations unseen in a century. Globalization faces headwinds, manifesting in a global order plagued by disorder, dysfunction, and normlessness, which urgently demands renewed momentum to reform and recalibrate the global governance system. Concurrently, China is rising rapidly through the lens of the great rejuvenation of the Chinese nation, emerging as a pivotal force reshaping the international landscape. In driving reforms to global governance, the party diplomacy of the Communist Party of China (CPC)—the core and soul of China's overall diplomacy—has assumed an increasingly prominent role. This paper constructs an analytical framework rooted in "unity of knowledge and action" (知行合一), a traditional Chinese philosophical tenet, to examine the status and role of party diplomacy with Chinese characteristics in China's overall diplomacy in the new era, based on the perspective of extensive consultation in its new approach to global governance. The study seeks to unravel the inherent autonomy, logical coherence, and profound historical-cultural foundations underpinning China's distinctive party diplomacy approach.

Keywords: Party Diplomacy, Overall Diplomacy, Extensive Consultation, CPC Studies, Unity of Knowledge and Action

Received: 2025-04-23; Revised: 2025-05-4; Accepted: 2025-05-4 ISSN: 2822-0218 (Online)
Citation: Wang, Z. (2025). Extensive Consultation: The Innovative Approach of the Communist Party of China's Party Diplomacy in the New Era. *Journal of Intellect Education, 4*(3), 27-33. DOI: https//doi.org/10.2022/iej.2025.285251

Introduction

China's new approach to global governance identifies extensive consultation as one of its fundamental principles. At its core, this principle seeks to forge a new type of international relations, addressing how major powers should engage with one another: through confrontation, competition, or collaborative deliberation? Or perhaps through healthy competition? Building on this, China aspires to construct a new global system. The question then arises: what forms of action or coordination can advance this approach? (Duan & Su, 2019).

To this end, China has proposed extensive consultation as a methodology for global governance. This approach carries distinct Chinese characteristics, rooted in the nation's historical pursuit of the ideal of "Great Unity under Heaven" (tianxia datong). Since ancient times, Chinese philosophy has emphasized values such as "the Dao of Great Harmony, where the world belongs to all" (da dao zhi xing, tianxia wei gong), "benevolence toward neighbors and harmony among nations" (qin ren shan lin, xie he wan bang), "solidarity and mutual assistance" (he zhong gong ji, shou wang xiang zhu) as paths to global peace, and "one world with a shared future" (tianxia yi jia, ming yun yu gong) as a vision for equitable and rational relations. These principles have evolved into a framework of equality, where dialogue emerges as the most common form of international engagement. (Leroux, 1988)

Dialogue, as a mode of action in international relations, serves to deepen mutual understanding, prevent interactions from spiraling into hyper-competitive trends, and create opportunities for consensus-building (Xi, 2021). While dialogue is fundamentally a communicative practice, it can also evolve into a mechanism for defining and advancing diverse developmental pathways. Political parties play pivotal roles in national governance and are vital in advancing human civilization. Inter-party dialogue and exchanges thus hold heightened significance. By proposing a new model of inter-party relations, the Communist Party of China (CPC) has contributed a cutting-edge intellectual framework to the global discourse on reforming governance. (Xi, 2013)

In this context, extensive consultation stands out as a proactive approach with the potential to foster consensus. The act of consultation merits analysis as a diplomatic tool for addressing the question of "how decisions are derived" in party-to-party engagements.

Objectives

Against a world undergoing profound changes unseen in a century, this paper establishes an analytical framework grounded in Chinese logic. From extensive consultation, a new approach for global governance is conducted, which conducts a comprehensive examination of the position and role of party diplomacy with Chinese characteristics in the new era within China's overall diplomacy. The study attempts to expand upon Western academic concepts and discursive frameworks to some extent, striving to unveil the inherent autonomy, logical coherence, and profound historical-cultural foundations underlying the party diplomacy with Chinese characteristics.

Literature Reviews

Classical Chinese Political Thought

Classical Chinese political thought, particularly influenced by Confucianism, emphasizes the values of equality, justice, and moral governance. The concept of extensive consultation was evident in ancient China's emphasis on listening to the voices of the people. Rulers were expected to govern not only through power but through virtue and benevolence (Qin, 2003). This included considering the opinions of advisors and the public to maintain harmony in society. The idea that "the people are the foundation of the nation" reflects a political culture where consultation and collective wisdom played a key role in achieving just and effective governance. (Zhu & Wang, 2019)

The Significance of Inter-Party Extensive Consultation

"Extensive Consultation" (共商) is the foundation of China's diplomatic principles of "Joint Contribution" and "Shared Benefits." Recognizing political diversity, China promotes dialogue among global political parties to enhance mutual understanding and tackle shared challenges. (Liu, 2021) Through forums, high-level exchanges, and training programs, the Communist Party of China (CPC) encourages experience-sharing without imposing its model (He & Xing, 2009). This fosters inclusive governance, strengthens diplomatic ties, and contributes to global stability. Extensive consultation helps build political consensus on global issues like peace, climate change, and development, while reducing ideological conflicts. It also elevates the role of political parties in international relations, complementing traditional diplomacy and advancing China's vision of a shared future based on cooperation and respect (Hu, 2012).

Consultation via Platforms: China's Propositions in the Role of the United Nations

China views the United Nations (UN) as a central platform for global governance and advocates for rule-based, multilateral cooperation grounded in the UN Charter. As a major contributor and permanent Security Council member, China emphasizes alignment between its words and actions, reinforcing its credibility on global issues (Mahbubani & Sng, 2017)

1. International Security Governance

China supports the UN as a platform for dialogue and coordination on security. It promotes principles of equality among nations and the need for shared security through inclusive consultation, calling for the UN to play a greater role in preserving peace and global order (Xi, 2017).

2. Global Economic Governance

China supports a fair multilateral trading system centered on the WTO and calls for reform of global financial institutions like the IMF and World Bank to better represent emerging markets. It promotes aligning commitments with actions, encouraging practical cooperation for sustainable economic development (Xi, 2019)

3. Other Fields

China backs the UN in climate action (e.g., Paris Agreement), education and cultural exchange (via UNESCO), gender equality, and sustainable development. It calls for mobilizing global resources to address challenges through inclusive and equitable governance (Souriya, 2021).

4. Strengthening the UN's Role through Action

China demonstrates its support by launching initiatives like the "Six 100s," establishing development funds, offering training, and enhancing data collection in developing countries. These efforts showcase China's active role in global public goods provision and advancing the UN 2030 Agenda. (Sun, 1982; Hobbes, Hobbes, 1985).

Methodology

In terms of research methodology, this study primarily employs historical analysis, literature review, and case study methods. By situating the Communist Party of China's party diplomacy within the historical context of the new era and examining its position and role in China's overall diplomacy framework, this approach facilitates the identification of its developmental patterns and internal logic. The case study method is specifically utilized to fully demonstrate the profound foundation of party diplomacy with Chinese characteristics in guiding China's participation in global governance. This is achieved through an "extensive consultation-based perspective" that highlights the theoretical and practical innovations of the Communist Party of China in global governance engagement. Examples include the Party's new practices in advancing state participation through party diplomacy across various domains of global and regional governance, such as within the United Nations framework and Southeast Asian affairs.

Results and Discussion

Results

The study reveals that party diplomacy occupies the core and soul of China's overall foreign policy, akin to the "brain" of China's diplomatic architecture. Other diplomatic channels, such as governmental diplomacy, people-to-people diplomacy, and multilateral diplomacy, operate under the leadership of the Communist Party of China (CPC), serving as externalized expressions of the Party's will and functioning as the "trunk" and "limbs" of China's diplomatic body. By grasping the "brain" of party diplomacy with Chinese characteristics, we can effectively drive the "trunk" and "limbs" of China's overall diplomacy, enabling agile and purposeful engagement on the international stage to advance global governance reforms and foster a community with a shared future for humanity.

The analytical framework, grounded in Chinese logic, further elucidates the inherent logic through which party diplomacy with Chinese characteristics guides China's overall participation in global governance. Utilizing the "Knowledge-Action-Integration" framework, the study comprehensively demonstrates the extensive practices and explorations of Chinese-style party diplomacy in steering global governance initiatives. It profoundly interprets the internal logic of transitioning from conceptual understanding to practical implementation, ultimately achieving the highest governance ideal of "unity between knowledge and action." This framework not only highlights the theoretical depth of China's diplomatic philosophy but also validates its operational efficacy in reshaping global governance paradigms through culturally rooted, self-determined intellectual systems. As a core element of the new global governance philosophy, extensive consultation exemplifies the CPC commitment to advancing governance practices. It has substantially enriched China's discourse on global governance, with tangible outcomes validating its efficacy.

Discussion

The paper begins by elaborating on the intellectual origins of the "extensive consultation" concept, tracing its roots to classical Chinese political philosophy, the historical logic of the Communist Party of China (CPC), and the global demand for China's consultative approach. Subsequently, it examines the CPC's concrete practices in implementing consultation mechanisms, where the empathy-building methodology of party diplomacy proves particularly vital in securing international political parties' comprehension and participation in consultative processes. (Liu & Lü, 2018; Xi, 2018)

Case studies in UN governance and Southeast Asian regional cooperation demonstrate how CPC-led consultative propositions and practices have successfully improved external environments through multilateral dialogue. The study then employs the principle of "integration" (合一) to synergize the CPC's consultative concepts and actions, establishing a "shared conceptual framework" for identity construction, boundary demarcation, and global governance prospects within consultation mechanisms (Marx & Engels, 2002; State Council Information Office of the PRC, 2011).

As the cornerstone of the new global governance paradigm, consultation serves as a crucial operational method for the CPC to enhance governance concepts. This approach has enriched the discourse of CPC's party diplomacy in global governance, with practical outcomes validating its efficacy. The consultative discourse creates a deliberative space for Chinese-style party diplomacy to advance global governance, prioritizing equality and justice as value benchmarks. By advocating this shared conceptual framework, the CPC promotes the construction of a comprehensive communicative arena that bridges ideological divides while maintaining principled boundaries (Tod, 2014; Yu, 2021).

New knowledge

This study will construct a "Knowledge-Action-Integration" analytical framework rooted in traditional Chinese philosophical concepts, incorporating the principle of "consultation" into the discourse on the Communist Party of China's (CPC) party diplomacy. Through this framework, the paper interprets the expansion and transcendence of the CPC's party diplomacy in the new era from a consultative perspective, elucidating its role and significance within China’s overarching foreign policy architecture. It further analyzes how the new global governance vision, under contemporary circumstances, guides the CPC’s participation in global governance, facilitates reforms in the global governance system, and thereby advances the building of a community with a shared future for humanity.

The paper seeks to transcend Western academic concepts and discursive frameworks to some extent, striving to articulate China’s international relations theories and foreign policies through Chinese logic and discourse. This effort aims to progress toward establishing an autonomous knowledge system for party diplomacy with Chinese characteristics. By grounding its analysis in China’s intellectual traditions and practical innovations, the study endeavors to provide an academic expression that harmonizes philosophical depth, policy relevance, and cultural distinctiveness, ultimately contributing to the global discourse on governance with Chinese theoretical perspectives.

Recommendations

1. Develop Analytical Frameworks Rooted in Chinese Philosophical Traditions

Emphasize the importance of constructing analytical models, such as the "Knowledge-Action-Integration" framework, that draw from traditional Chinese philosophy. This approach provides a culturally grounded lens to better understand China's party diplomacy and global governance strategies.

2. Incorporate the Principle of Consultation in Diplomatic Practices

Highlight the role of "consultation" as a core principle guiding the Communist Party of China's (CPC) diplomatic engagements, promoting collaborative decision-making and multilateral dialogue in international relations.

3. Promote Indigenous Theoretical Frameworks in International Relations

Encourage efforts to move beyond Western-centric academic paradigms by articulating China's foreign policy and international relations through Chinese logic and discourse, thereby contributing to a distinctive and autonomous knowledge system for party diplomacy.

4. Align Party Diplomacy with China's Broader Foreign Policy Goals

Stress the need to integrate party diplomacy into the broader architecture of China's foreign policy, especially in advancing reforms of the global governance system and fostering a community with a shared future for humanity.

5. Balance Philosophical Depth with Practical Relevance

Advocate for scholarly work that harmonizes deep intellectual traditions with contemporary policy needs, ensuring that China's international strategies are both theoretically sound and pragmatically effective.

6. Contribute to Global Governance Discourse with Chinese Perspectives

Support the inclusion of Chinese theoretical insights in global governance debates to diversify and enrich international discussions, promoting mutual understanding and cooperation.

References

Duan, Z., & Su, Y. (2019). On the international discourse power of Chinese-style consultative democracy. *Journal of Zhejiang University (Humanities and Social Sciences)*, *49*(4), 5–18.

He, Y. (Ed.), & Xing, B. (2009). *Annotations and commentaries on the Analects*. In *Commentaries and subcommentaries on the thirteen classics* (Vol. 13, p. 5449; Vol. 4, p. 5367). Beijing: Zhonghua Book Company.

Hobbes, T. (1985). *Leviathan* (Li Sifu & Li Tingbi, Trans.). Beijing: The Commercial Press.

Hu, J. (2012). Resolutely advance along the path of socialism with Chinese characteristics and strive to build a moderately prosperous society in all respects. *Qiushi Journal*, *22*, 22.

Leroux, P. (1988). *On equality* (Wang Yundao, Trans.). Beijing: The Commercial Press.

Liu, G. (2021). *International morality: Ethical foundations for global governance in the new era*. Beijing: China Social Sciences Press.

Liu, H., & Lü, J. (2018). The ideological implications of a community with a shared future for mankind. *Theoretical Horizon*, *12*, 13–15.

Mahbubani, K., & Sng, J. (2017). *The ASEAN miracle: A catalyst for peace*. Beijing: Peking University Press.

Marx, K., & Engels, F. (2002). *Collected works* (Vol. 3). Beijing: People's Publishing House.

Qin, Y. (2003). National identity, strategic culture, and security interests. *World Economics and Politics*, *1*, 10–15.

State Council Information Office of the PRC. (2011). *China's peaceful development (White Paper)*. http://www.scio.gov.cn/zxbd/nd/2011/document/999798/999798.htm

Sun, Y. (1982). *The complete works of Sun Yat-sen* (Vol. 2). Beijing: Zhonghua Book Company.

Souriya, M. (2021). *China and ASEAN: A lived practice of a community with a shared future*. Beijing: New Star Press.

Tod, L. (2014). Making sense of the 'international community'. *Council on Foreign Relations*, *1*, 1–25.

Xi, J. (2013). Jointly build a China-ASEAN community with a shared future (October 3, 2013). *Xi Jinping's Important Speeches Database*. http://jhsjk.people.cn/article/23104126

Xi, J. (2017). Work together to build a better world—Keynote speech at the CPC and World Political Parties High-Level Dialogue (December 1, 2017). *Xi Jinping's Important Speeches Database*. http://jhsjk.people.cn/article/29681332

Xi, J. (2018). *On upholding and promoting the building of a community with a shared future for mankind*. Beijing: Central Party Literature Press.

Xi, J. (2019). *On upholding the Party's leadership over all work*. Beijing: Central Party Literature Press.

Xi, J. (2021). Strengthen confidence to overcome difficulties and jointly build a better world—Speech at the General Debate of the 76th United Nations General Assembly (September 21, 2021). *Xi Jinping's Important Speeches Database*. http://jhsjk.people.cn/article/32232731

Yu, K. (2021). Innovation and development of party diplomacy with Chinese characteristics in the new era. *People's Tribune*, *18*, 62–67.

Zhu, Q., & Wang, Y. (2019). On the political logic of the thought of a community with a shared future for mankind guiding party diplomacy with Chinese characteristics in the new era. *Theoretical Guide*, *11*, 30–36.

FACTORS INFLUENCING CONSUMER REPEAT SERVICE USAGE JAPANESE RESTAURANT “SUSHI MAI” IN NAKHON PATHOM PROVINCE

Pattaranun Pongnaras[1*]

1 *Master of Business Administration Program, Silpakorn University*

* *Corresponding author. E-mail: pongsaras_p@su.ac.th*

Abstract

The objectives of this study were (1) the level of service quality, food quality and physical environment of the Japanese restaurant “Sushi Mai” in Nakhon Pathom Province and (2) to study the influence of service quality, food quality and physical environment on the consumers’ re-entry into the Japanese restaurant “Sushi Mai” in Nakhon Pathom Province. The researcher will collect data from 400 people using a convenience sampling design. The sample was selected from consumers who had used the Japanese restaurant “Sushi Mai” in Nakhon Pathom Province to respond to the questionnaire. The data were analyzed using percentage statistics, frequency distribution, and simple regression analysis. The research results showed that the level of opinions on service quality, food quality, physical environment, and consumers' repeat use of the service was at the highest level. From the results of the hypothesis testing, it was found that service quality (Beta = 0.433), food quality (Beta = 0.327), physical environment (Beta = 0.213) had a positive influence on consumers' repeat use of the Japanese restaurant "Sushi Mai" in Nakhon Pathom Province at a statistical significance level of 0.01.

Keywords: Service Quality, Food Quality, Physical Environment, Consumers' Repeat Use

Received: 2025-03-23; Revised: 2025-04-24; Accepted: 2505-04-25 ISSN: 2822-0218 (Online)

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกลับมาใช้บริการซ้ำของผู้บริโภคร้านอาหารญี่ปุ่น “ซูชิมั้ย” ในจังหวัดนครปฐม

ภัทรนันท์ พงษ์ณะเรศ[1*]

1 หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร

** Corresponding author. E-mail: pongsaras_p@su.ac.th*

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับคุณภาพการบริการ คุณภาพอาหาร และสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ร้านอาหารญี่ปุ่น “ซูชิมั้ย” ในจังหวัดนครปฐม (2) ศึกษาปัจจัยอิทธิพลของคุณภาพการบริการ คุณภาพอาหาร และสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่มีผลต่อการกลับมาใช้บริการซ้ำของผู้บริโภค ร้านอาหารญี่ปุ่น “ซูชิมั้ย” ในจังหวัดนครปฐม เก็บข้อมูลจำนวนทั้งหมด 400 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างตามความสะดวกจากผู้บริโภคที่เคยใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่น “ซูชิมั้ย” ในจังหวัดนครปฐม เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า ระดับคุณภาพการบริการ ด้านคุณภาพอาหาร ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และด้านการกลับมาใช้บริการซ้ำของผู้บริโภค อยู่ในระดับมากที่สุด จากผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า คุณภาพการบริการ (Beta = 0.433) คุณภาพอาหาร (Beta =0.327) สภาพแวดล้อมทางกายภาพ (Beta = 0.213) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการกลับมาใช้บริการซ้ำของผู้บริโภค ร้านอาหารญี่ปุ่น “ซูชิมั้ย” ในจังหวัดนครปฐม ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

คำสำคัญ: คุณภาพการบริการ, คุณภาพอาหาร, สภาพแวดล้อมภายนอก, การกลับมาใช้บริการซ้ำ

บทนำ

ในปัจจุบันธุรกิจร้านอาหารต่างประเทศนับว่าเป็นธุรกิจที่มีแนวโน้มขยายตัวเป็นอย่างมากและได้รับความนิยมโดยเฉพาะร้านอาหารญี่ปุ่น ซึ่งพบว่ามีร้านอาหารญี่ปุ่นดำเนินกิจการอยู่ทั่วทุกๆ จังหวัดในประเทศไทย ส่งผลให้ตลาดร้านอาหารญี่ปุ่นมีการเติบโตอย่างต่อเนื่องทุกปี ซึ่งประเทศไทยมีจำนวนร้านอาหารญี่ปุ่นให้บริการมากเป็นอันดับที่ 6 ของโลก (วารสารมาร์เก็ตเทียร์, 2563) ซึ่งคนไทยได้รับวัฒนธรรมในการบริโภคอาหารญี่ปุ่นผ่านการสื่อสารในรูปแบบต่างๆ และด้วยการดำเนินชีวิตที่เปลี่ยนจากสมัยก่อนทำให้ความนิยมรับประทานอาหารในร้านอาหารมากขึ้น โดยมีความสะดวกสบาย รวดเร็ว มีการจัดวาง ตกแต่งอย่างสวยงามอีกทั้งมีเมนูอาหารที่หลากหลายให้เลือกทั้งอาหารหลัก อาหารว่าง และขนมหวานต่างๆ สร้างความแปลกใหม่ให้กับผู้บริโภค (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2556) นอกจากนี้อาหารญี่ปุ่นยังมีรสชาติถูกปากชาวไทยเป็นอาหารเพื่อสุขภาพสามารถรับประทานได้บ่อยครั้งและยังส่งผลให้ภาพลักษณ์ของผู้ที่รับประทานดูดี รวมถึงโครงสร้างราคาอาหารญี่ปุ่นที่ปรับตัวลงเมื่อเทียบกับ 10-20 ปีที่ผ่านมา อันเนื่องจากวัตถุดิบบางชนิดสามารถผลิตได้ในประเทศไทยโดยไม่ต้องนำเข้าจากประเทศญี่ปุ่นทำให้ผู้บริโภคเข้าถึงได้ง่าย (เบ็ญจวรรณ รัตนวิจิตร, 2563) การเติบโตของธุรกิจร้านอาหารญี่ปุ่นที่มากขึ้นส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการร้านอาหารญี่ปุ่นเพราะทำให้มีคู่แข่งมากขึ้น ซึ่งผู้ประกอบการจะต้องมีการแสวงหาแนวทางในการรักษาลูกค้าเก่า และเพิ่มลูกค้าใหม่ ทั้งการสร้างจุดเด่นให้แก่ร้าน การพัฒนาในด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง อาทิ การให้บริการ คุณภาพอาหาร สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกร้านให้เป็นที่แตกต่างและโดดเด่นเพื่อจะ

สามารถแย่งส่วนแบ่งทางการตลาดมาครองได้ และตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค ซึ่งจะทำให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจ ประทับใจจนนำไปสู่การกลับมาใช้บริการซ้ำอีกครั้ง (Chau and Kao, 2009)

การประกอบธุรกิจร้านอาหารสิ่งสำคัญเป็นอันดับแรกที่ละเลยไม่ได้คือการบริการ ซึ่งหากทางร้านสามารถให้บริการตอบสนองความต้องการแก่ผู้ใช้บริการได้เป็นที่พอใจก็จะส่งผลให้ผู้ใช้บริการกลับมาใช้บริการซ้ำในภายหน้า โดยการบริการจะต้องมีความเต็มใจพร้อมที่จะให้บริการ มีความรู้ในสิ่งที่ทำ มีความคล่องแคล่วคล่องตัวในการบริการ สิ่งสำคัญคือการมีอัธยาศัยที่ดี มีความเข้าใจ ความต้องการของลูกค้า และเป็นมารตฐานอย่างสม่ำเสมอ (เปรมยศ ประสมศักดิ์, 2561) ซึ่งผู้ให้บริการต้องคำนึงถึงผู้รับบริการเป็นสำคัญ การแสดงออกในการให้บริการต้องแสดงออก ด้วยความสนใจ เอาใจใส่อย่างเต็มที่ (ภาณุเดช เพียร ความสุข และคณะ, 2558) ร้านอาหารที่มีการบริการตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้บริการได้ดีเพียงอย่างเดียวยังคงไม่สามารถดึงดูดให้กลับมาใช้บริการซ้ำได้เท่าที่ควร สิ่งสำคัญที่ไม่อาจละเลยได้ในการประกอบธุรกิจร้านอาหารอีกสิ่งคือคุณภาพของอาหาร ซึ่งลูกค้าสามารถรับรู้คุณภาพได้จากรูปร่างลักษณะที่ดึงดูด สายตา รสชาติอาหาร คุณค่าทางโภชนาการ (Ryu & Han, 2010) และในปัจจุบันผู้บริโภคมักคำนึงถึงความสะอาด ความปลอดภัย และคุณค่าทางโภชนาการในการเลือกรับประทานอาหารมากขึ้น (ศิริภรณ์ แพรกจินดา, 2559) ซึ่งในทัศนคติของผู้บริโภคนั้น คุณภาพของอาหารเป็นปัจจัยหลักในการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านอาหาร (Susskind & Chan, 2000) โดยเป็นปัจจัยลำดับต้น ๆที่มีผลต่อความไว้วางใจ และเชื่อมั่นต่อร้านอาหาร (Clark & Wood, 1999)

นอกจากคุณภาพอาหารและคุณภาพการบริการ สภาพแวดล้อมทางกายภาพยังเป็นสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่ง การจัดการกตกแต่งสภาพแวดล้อมทางกายภาพของร้านอาหารไม่เพียงแต่เพื่อให้ผู้บริโภคที่เคยใช้บริการที่มีความพึงพอใจแต่ยังสามารถดึงดูดผู้บริโภครายใหม่ให้เข้ามารับประทานอาหารในร้านได้อีกด้วย เนื่องจากความรู้สึกทางอารมณ์ที่พิเศษและบรรยากาศที่น่าตื่นเต้นมีอิทธิพลต่อผู้บริโภคเข้ามารับประทานอาหารที่ร้านอาหาร (Kotler, 1973) นอกจากนี้การรับประทานอาหารในร้านอาหารไม่ใช่เพียงแก้อาการหิวเท่านั้น แต่ถือเป็นโอกาสในช่วงเวลาการรับประทานอาหารเป็นการผักผ่อนอีกด้วย ดังนั้นการตกแต่งของร้านอาหารให้มีความสวยงาม มีบรรยากาศที่ดี มีแสงไฟส่องสว่างที่เหมาะสม มีอุปกรณ์การรับประทานอาหารที่มีความสะอาด หรูหราแปลกตา สิ่งเหล่านี้ส่งผลต่อความสนใจในการเลือกร้านอาหารของผู้บริโภค (Kim & Lee, 2013) อีกทั้งยังส่งผลให้ผู้บริโภคต้องการกลับมารับประทานอาหารที่ร้านอีกในอนาคต (Heung & Gu, 2012)

จากที่กล่าวมาข้างต้น ธุรกิจร้านอาหารญี่ปุ่นมีแนวโน้มที่จะเติบโตมากขึ้น ซึ่งการที่จะครองส่วนแบ่งทางการตลาดให้ได้นั้นผู้ประกอบการต้องมีกลยุทธ์ต่าง ๆ เพื่อแข่งขันกับร้านอาหารญี่ปุ่นร้านอื่น จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาถึงคุณภาพการบริการ คุณภาพอาหาร และสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ที่ส่งผลต่อการให้ผู้ใช้บริการกลับมาใช้ซ้ำ โดยจะศึกษาร้านอาหารญี่ปุ่นซูชิมั้ย ในจังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยคาดหวังว่าผลที่ได้รับจากการศึกษาในครั้งนี้จะสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการบริการ คุณภาพอาหาร และสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เพื่อส่งผลให้ผู้บริโภคกลับมาใช้บริการซ้ำในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้าดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับของคุณภาพการบริการ คุณภาพอาหาร และสภาพแวดล้อมทางกายภาพร้านอาหารญี่ปุ่น “ซูชิมั้ย” ในจังหวัดนครปฐม

2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของคุณภาพการบริการ คุณภาพอาหาร และสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ที่มีต่อการกลับมาใช้บริการซ้ำของผู้บริโภค ร้านอาหารญี่ปุ่น “ซูชิมั้ย” ในจังหวัดนครปฐม

สมมุติฐานการวิจัย

คุณภาพการบริการ คุณภาพอาหาร และสภาพแวดล้อมทางกายภาพ มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการกลับมาใช้บริการซ้ำของผู้บริโภคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

คุณภาพการบริการ

คุณภาพการบริการ (Service Quality) ที่มีต่อการกลับมาใช้บริการซ้ำของผู้บริโภค (Repurchase) จากการศึกษาของปรัชญา จารุเรืองไพศาล (2566) ได้ศึกษาเรื่องคุณภาพอาหาร คุณภาพทางกายภาพ คุณภาพการบริการ ภาพลักษณ์ การรับรู้คุณค่า ความพึงพอใจ และการซื้อซ้ำ ของลูกค้าที่ใช้บริการร้านอาหารริมบาทวิถี บนถนนเยาวราช เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร งานวิจัยนี้ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพอาหาร คุณภาพทางกายภาพ คุณภาพการบริการ ภาพลักษณ์ การรับรู้คุณค่า ความพึงพอใจ และความตั้งใจซื้อของลูกค้าที่ใช้บริการร้านอาหารริมบาทวิถีของย่านเยาวราช เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร โดยศึกษาตัวแปรได้แก่ คุณภาพด้าน สภาพแวดล้อมทางกายภาพ (Ambient Conditions) คุณภาพด้านอาหาร (Food Quality) คุณภาพด้าน การบริการ (Service Quality) ภาพลักษณ์ การรับรู้คุณค่า ความพึงพอใจ และความตั้งใจซื้อของ ผู้รับบริการร้านอาหารริมถนนเยาวราช เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร ซึ่งผลจากงานวิจัยนี้แสดง ให้เห็นแล้วว่า คุณภาพด้านการบริการ (Service Quality) ส่งผลต่อภาพลักษณ์และคุณค่าที่ลูกค้า รับรู้เกี่ยวกับร้านอาหารริมบาทวิถีย่านเยาวาราช และเมื่อผู้บริโภคมีทัศนคติที่ดีต่อภาพลักษณ์และ คุณค่าที่ลูกค้ารับรู้เกี่ยวกับร้านอาหารริมบาทวิถีของย่านเยาวาราช จะมีผลทำให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจและความพึงพอใจของลูกค้าครั้งนี้ จะส่งผลไปสู่พฤติกรรมการกลับมาซื้อซ้ำในอนาคต (Re-Purchasing)

คุณภาพอาหาร

คุณภาพอาหาร (Food Quality) ที่มีต่อการกลับมาใช้บริการซ้ำของผู้บริโภค (Re-Purchase) จากการศึกษาของEdgar and Ellitan (2024) ได้ศึกษาเรื่องอิทธิพลของคุณภาพอาหารและคุณภาพบริการต่อความตั้งใจซื้อซ้ำผ่านความพึงพอใจของลูกค้า การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่องานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลของคุณภาพอาหารและคุณภาพบริการต่อความตั้งใจซื้อซ้ำผ่านความพึงพอใจของลูกค้าใน Sambal Bakar ใน Surabaya มีวิธีการดำเนินการวิจัยในเชิงปริมาณ ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 137 คนที่มีอายุตั้งแต่ 17 ปีขึ้นไปเข้าร่วมในการศึกษานี้ วิธีการวิเคราะห์ที่ใช้คือ Structural Equation Modeling-Partial Least Square (SEM PLS) ซึ่งผลการวิจัยพบว่าคุณภาพอาหารและคุณภาพบริการต่างมีผลกระทบเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อความพึงพอใจของลูกค้า ความพึงพอใจของลูกค้ามีอิทธิพลอย่างมากและในเชิงบวกต่อความตั้งใจที่จะซื้อซ้ำ โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สภาพแวดล้อมทางกายภาพ

สภาพแวดล้อมภายนอก (Physical Environment) ที่มีต่อการกลับมาใช้บริการซ้ำของผู้บริโภค (Repurchase) จากการศึกษาของนภาวรรณ เนตรประดิษฐ์ (2567) ได้ศึกษาเรื่องคุณภาพอาหาร ความคุ้มค่าด้านราคา และสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารไทยของผู้บริโภคชาวจีนในนครเฉิงตู จากการศึกษาพบว่า การใช้บริการร้านอาหารไทยในนครเฉิงตูของผู้บริโภคชาวจีนได้ให้ความสำคัญกับความคุ้มค่าด้านราคามากที่สุด และปัจจัยด้านคุณภาพอาหาร ด้านความคุ้มค่าด้านราคา และด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารไทยของผู้บริโภคในนครเฉิงตูได้ร้อยละ 90 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพมีผลต่อการตัดสินใจใช้

บริการร้านอาหารไทยของผู้บริโภคในนครเฉิงตูในระดับน้อยที่ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน (Beta "β") เท่ากับ 0.11 ตามลำดับ

จากแนวคิดดังกล่าวจะเห็นว่า คุณภาพการบริการ คุณภาพอาหาร และสภาพแวดล้อมทางกายภาพมีผลต่อการกลับมาใช้บริการซ้ำของผู้บริโภค ดังกรอบแนวคิดการวิจัยที่แสดงในภาพที่ 1

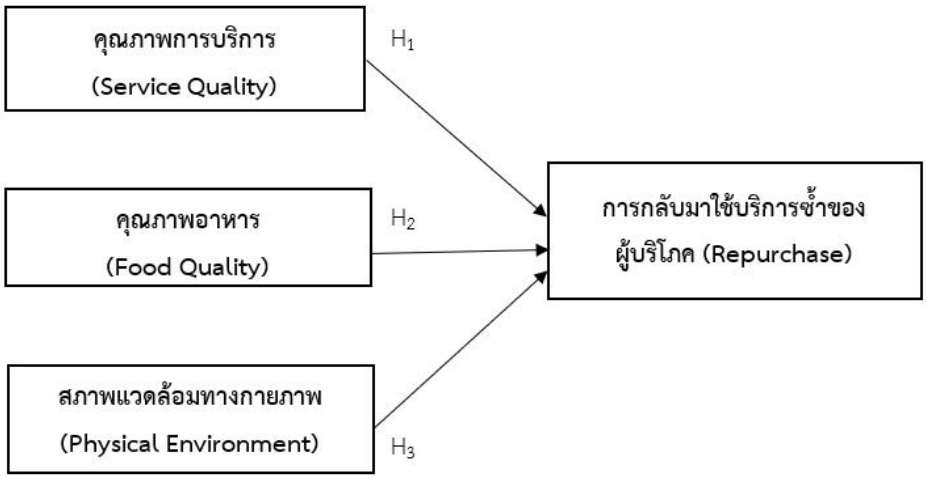

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และให้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้กรอกแบบสอบถามด้วยตนเอง (Self–Administered Questionnaire)

ประชากรและตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้บริโภคที่เคยเข้าร้านอาหารญี่ปุ่น “ซูชิมั้ย” ในจังหวัดนครปฐม กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริโภคที่เคยเข้าร้านอาหารญี่ปุ่น “ซูชิมั้ย” ในจังหวัดนครปฐมจำนวน 400 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวัดตัวแปร ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูล ทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเครื่องมือในการสำรวจและเก็บข้อมูล แบ่งออกเป็น 6 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามสำหรับรวบรวมข้อมูลทั่วไปของประชากร เป็นคำถามปลายปิดแบบตรวจรายการ (Checklist) ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 6 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ท่านทราบข่าวประชาสัมพันธ์ของร้านทางไหน

ส่วนที่ 2 - 5 เป็นแบบสอบถามเพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวแปรในการศึกษาครั้งนี้ ซึ่งประกอบด้วยการวัดตามกรอบแนวคิด ดังนี้

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพการบริการ มีข้อคำถามจำนวน 18 ข้อ โดยปรับปรุงมาจาก ฉวีวรรณ ชัยโสตถี (2557)

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพอาหาร มีข้อคำถามจำนวน 10 ข้อ โดยปรับปรุงมาจาก สริณโญ สอดสี (2565)

ส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ มีข้อคำถามจำนวน 20 ข้อ โดยปรับปรุงมาจาก ชลวรินทร์ แป้นสุวรรณ์ (2561)

ส่วนที่ 5 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการกลับมาใช้บริการซ้ำของผู้บริโภค มีข้อคำถามจำนวน 6 ข้อ โดยปรับปรุงมาจาก เมฐินี ภิญโญประการ (2558)

ส่วนที่ 6 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือก่อนดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ประเมินความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นของเครื่องมือวัดตามลำดับ ดังต่อไปนี้

1. การสร้างแบบสอบถามโดยปรับปรุงมาจากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ นำมาเรียบเรียงให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย หลังจากนั้นจึงนำแบบสอบถามให้อาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาถึงความสอดคล้องความครอบคลุมของคำถาม เพื่อเป็นการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity)

2. การหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาของแบบวัด (Content Validity) โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญในด้านเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง จำนวน 3 ท่าน เป็นผู้ตรวจสอบและพิจารณาผลการตรวจสอบ โดยดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency: IOC) ระหว่างข้อคำถามกับประเด็นหลักของเนื้อหา

3. การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ซึ่งผู้วิจัยได้หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยนำแบบสอบถามไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างก่อน จำนวน 30 คน และนำมาหาสัมประสิทธิ์แอลฟาด้วยวิธีของครอนบาค (Cronbach’s Alpha Coefficient) โดยค่าที่เหมาะสมควรมีค่าตั้งแต่ 0.7 ขึ้นไป (Cronbach, 1951) ดังผลการวิเคราะห์ที่แสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Cronbach’s alpha coefficient)

ตัวแปร	ค่าความเชื่อมั่น (α)
คุณภาพการบริการ	0.969
คุณภาพอาหาร	0.892
สภาพแวดล้อมทางกายภาพ	0.972
การกลับมาใช้บริการซ้ำของผู้บริโภค	0.947

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม โดยจะแจกแบบสอบถามให้แก่ลูกค้าที่มาใช้บริการในร้านอาหารญี่ปุ่น ซูชิมั้ย นครปฐม ผู้วิจัยได้นำเสนอแบบสอบถามที่สมบูรณ์แล้วดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอนดังนี้

1. การสุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างตามความสะดวก (Convenience Sampling Design)

2. ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยการแจกแบบสอบถามและใช้แบบสอบถามออนไลน์ (Online survey) โดยสร้างแบบสอบถามจาก Google Form ควบคู่ไปกับการแจกแบบสอบถาม เพื่อให้การเก็บข้อมูลได้ผลรวดเร็วขึ้น

3. ผู้วิจัยทำการรวบรวมแบบสอบถามทั้งหมด เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและนำมาวิเคราะห์ผลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

จากการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบความถูกต้อง และดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ดำเนินการรวบรวมแบบสอบถามที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด นำมาตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง

2. วิเคราะห์ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

3. วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งดำเนินการวิเคราะห์ในส่วนของสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ (SPSS) โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

4. การแปลค่าความสัมพันธ์ของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

ตารางที่ 2 เกณฑ์การแปลค่าความสัมพันธ์ของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	ระดับความสัมพันธ์
0.81 – 1.00	สูงมาก
0.61 – 0.80	สูง
0.41 – 0.60	ปานกลาง
0.21 – 0.40	ต่ำ
0.0 – 0.20	ต่ำมาก

ที่มา:กัลยา วานิชบัญชา (2548)

5. นำข้อมูลจากแบบสอบถาม มาแยกหมวดหมู่ตามประเภทการวัดตัวแปร และดำเนินการวิเคราะห์ประมวลผลข้อมูลในส่วนของสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อวิเคราะห์ความหมายจากการคำนวณค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์การให้คะแนน ด้วยสูตรการหาความกว้างของอันตรภาคชั้น ดังนี้

ความกว้างอันตรภาคชั้น = คะแนนสูงสุด – คะแนนต่ำสุดจำนวนชั้น

โดยช่วงความกว้างอันตรภาคชั้น สามารถนำมาแปลความหมายได้ ดังนี้

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 – 1.80 หมายความว่า ระดับน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.81 – 2.60 หมายความว่า ระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.61 – 3.40 หมายความว่า ระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.41 – 4.20 หมายความว่า ระดับมาก

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.21 – 5.00 หมายความว่า ระดับมากที่สุด

6. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์ของเพียร์สัน (Pearson’s product moment correlation coefficient) เพื่อทดสอบคุณสมบัติของตัวแปรทุกตัว โดยมีความหมายของสัญลักษณ์ ดังนี้

X	หมายถึง	ค่าเฉลี่ย
S.D.	หมายถึง	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
T	หมายถึง	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาการแจกแจงแบบถี่
F	หมายถึง	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาการแจกแจงแบบเอฟ
Sig	หมายถึง	ระดับมีความนัยสำคัญทางสถิติ
*	หมายถึง	นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

r หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

7. การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Linear Regression) ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐานเป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตาม 1 ตัว และตัวแปรอิสระ 2 ตัวขึ้นไป

ความหมายของผลลัพธ์ ที่ได้จากโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่องานวิจัย ดังนี้

R หมายถึง ค่าที่แสดงถึงระดับความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวแปรอิสระทั้งหมด เรียกว่า ค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple Correlation) หากค่าที่ได้มีค่าเข้าใกล้ 1 มาก แสดงว่ามีความสัมพันธ์สูงมาก จะใช้ตัวแปรอิสระทั้งหมดพยากรณ์ตัวแปรตามที่ดี

R^2 หมายถึง ค่าที่แสดงถึงอิทธิพลของตัวแปรอิสระทั้งหมดที่มีต่อตัวแปรตาม

Adjusted R^2 หมายถึง ค่า R^2 ที่ปรับแก้แล้ว

Std. Error of the Estimate หมายถึง ค่าที่แสดงระดับความคาดเคลื่อนที่เกิดจากการใช้ตัวแปรอิสระทั้งหมดมาพยากรณ์ตัวแปรตาม

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (Correlation)

จากข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามของผู้บริโภคด้านการกลับมาใช้บริการซ้ำร้านอาหารญี่ปุ่น “ซูชิมั้ย” จำนวน 400 คน ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์แบบเพียร์สัน (Pearson’s Correlation Coefficient) ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่เกี่ยวข้อง

ทั้งนี้เพื่อความเข้าใจตรงกันในการวิเคราะห์และแสดงข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ไว้ดังนี้

SQ แทน คุณภาพการบริการ (Service Quality)

FQ แทน คุณภาพอาหาร (Food Quality)

PE แทน สภาพแวดล้อมทางกายภาพ (Physical Environment)

RP แทน การกลับมาใช้บริการซ้ำของผู้บริโภค (Repurchase)

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์			
	SQ	FQ	PE	RP
SQ				
FQ	0.576**			
PE	0.675**	0.580**		
RP	0.657**	0.756**	0.660**	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 3 แสดงการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบว่าตัวแปรทั้งหมดที่ใช้ในการทดสอบ มีความสัมพันธ์กันในระดับสูงมากเกินไปหรือไม่ ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson’s Coefficient Correlation) พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) พหุคุณของตัวแปรมีค่าอยู่ระหว่าง 0.657 – 0.756 ซึ่งมีค่าไม่เกิน 0.80 แสดงว่าตัวแปรไม่มีความสัมพันธ์กันสูง (กัลยา วานิชย์บัญชา (2548) ซึ่งเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลจากการทดสอบสมมติฐาน โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคุณ (Multiple Regression) ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐาน เป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ 2 ตัวขึ้นไปกับตัวแปรตาม 1 ตัว ซึ่งจะทำให้ทราบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสอง ประกอบด้วย 3 สมมติฐาน ดังนี้

H_1: คุณภาพการบริการมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการกลับมาใช้บริการซ้ำของผู้บริโภค

H_2: คุณภาพอาหารมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการกลับมาใช้บริการซ้ำของผู้บริโภค

H_3: สภาพแวดล้อมทางกายภาพมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการกลับมาใช้บริการซ้ำของผู้บริโภค

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐานคุณภาพการบริการ คุณภาพอาหาร และสภาพแวดล้อมทางกายภาพมีอิทธิพลต่อการกลับมาใช้บริการซ้ำของผู้บริโภค

ตัวแปร	การกลับมาใช้บริการซ้ำของผู้บริโภค						
	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Collinearity Statistics	
	B	Std. Error	β			Tolerance	VIF
ค่าคงที่	0.481	0.161		2.978	0.005*		
คุณภาพการบริการ	0.413	0.084	0.625	4.935	0.000*	30.488	0.033
คุณภาพอาหาร	0.339	0.069	0.327	4.953	0.000*	25.491	0.039
สภาพแวดล้อมทางกายภาพ	0.222	0.077	0.213	2.889	0.004*	31.891	0.031

R^2 = 0.932, Adjust R^2 = 0.932, F = 1819.271*, *P < 0.05,

ตารางที่ 4 ผลการศึกษาพบว่า ผลวิเคราะห์ตัวแปรทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ คุณภาพการบริการ คุณภาพอาหาร และสภาพแวดล้อมทางกายภาพ มีความสามารถในการพยากรณ์ คิดเป็นร้อยละ 93.2ส่วน F = 1819.271 และ P-value = 0.000 แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรทั้ง 3 ตัว มีอย่างน้อย 1 ตัวที่ส่งผลต่อการกลับมาซื้อซ้ำของผู้บริโภค

คุณภาพการบริการมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการกลับมาใช้บริการซ้ำของผู้บริโภค ด้วยค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน = 0.625 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ดังนั้นจึงยอมรับ สมมติฐานที่ 1

คุณภาพอาหารมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการกลับมาใช้บริการซ้ำของผู้บริโภค ด้วยค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน = 0.327 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ดังนั้นจึงยอมรับ สมมติฐานที่ 2

สภาพแวดล้อมทางกายภาพมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการกลับมาใช้บริการซ้ำของผู้บริโภค ด้วยค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน = 0.213 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ดังนั้นจึงยอมรับ สมมติฐานที่ 3

สรุปผลการศึกษาส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จากผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้บริโภคที่เคยเข้าร้านอาหารญี่ปุ่น “ซูชิมั้ย” ในจังหวัดนครปฐม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 50.5 มีอายุระหว่าง 21 – 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 76 ส่วนใหญ่ศึกษาในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 67.8 เป็นนักเรียน/นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 83.8 ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 67 ส่วนใหญ่รู้จักร้านอาหารญี่ปุ่น “ซูชิมั้ย” ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ คิดเป็นร้อยละ 77.5 และมีค่าใช้จ่ายในการใช้บริการโดยประมาณครั้งละ 500 – 1,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 81.3

ผลการศึกษาส่วนที่ 2 ระดับความคิดเห็นของตัวแปรในการศึกษา ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของตัวแปรด้วยค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) โดยผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรด้านคุณภาพการบริการ (Service Quality) มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.65) ด้าน

คุณภาพอาหาร (Food Quality) มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.67) สภาพแวดล้อมทางกายภาพ มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.66) และการกลับมาใช้บริการซ้ำของผู้บริโภค มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.64)

ผลการศึกษาส่วนที่ 3 จากการทดสอบสมมติฐานของการศึกษาในครั้งนี้ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรทั้งหมดที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ซึ่งประกอบไปด้วย 3 สมมติฐาน โดยผลของการทดสอบสมมติฐาน แสดงดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน	ผลการทดสอบ
H_1 : คุณภาพการบริการมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการกลับมาใช้บริการซ้ำของผู้บริโภค	ยอมรับสมมติฐาน
H_2 : คุณภาพอาหารมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการกลับมาใช้บริการซ้ำของผู้บริโภค	ยอมรับสมมติฐาน
H_3 : สภาพแวดล้อมทางกายภาพมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการกลับมาใช้บริการซ้ำของผู้บริโภค	ยอมรับสมมติฐาน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยมีประเด็นสำคัญเพื่อนำมาอภิปรายผลของการศึกษาได้ดังนี้

จากวัตถุประสงค์งานวิจัยข้อที่ 1. เพื่อศึกษาระดับความสัมพันธ์ของคุณภาพการบริการ คุณภาพอาหาร และสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ร้านอาหารญี่ปุ่น “ซูชิมั้ย” ในจังหวัดนครปฐม ซึ่งสามารถอภิปรายผลของการศึกษาได้ดังต่อไปนี้

ด้านคุณภาพการบริการ โดยมีระดับความคิดเห็นซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.65 อยู่ในระดับมากที่สุด พบว่าผู้บริโภคมีความคิดเห็นว่าการบริการด้านสุขอนามัยของร้านอาหารญี่ปุ่นซูชิมั้ย ในจังหวัดนครปฐมมีความสะอาดรวมถึงร้านให้ความใส่ใจในด้านความสะอาดภายในร้าน ทำให้ผู้บริโภคเกิดความพึงพอใจในการใช้บริการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Ardisa, Sutanto and Sondak (2022) ได้ศึกษาเรื่องอิทธิพลของการตลาดดิจิทัล การส่งเสริมการขาย และคุณภาพบริการต่อความตั้งใจซื้อซ้ำของลูกค้าที่ HUB22 LOUNGE & BISTRO SURABAYA ซึ่งเป็นร้านอาหารแห่งหนึ่งในประเทศอินโดนีเซีย ผลการศึกษาครั้งนี้คือ (1) การตลาดดิจิทัลส่งผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญบางส่วนต่อความตั้งใจในการซื้อซ้ำ (2) การส่งเสริมการขายส่งผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญบางส่วนต่อความตั้งใจในการซื้อซ้ำ (3) คุณภาพบริการส่งผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญบางส่วนต่อความตั้งใจในการซื้อซ้ำ และ (4) การตลาดดิจิทัล การส่งเสริมการขาย และคุณภาพบริการส่งผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อความตั้งใจในการซื้อซ้ำ โดยมีนัยสำคัญน้อยกว่า 0.05

ด้านคุณภาพอาหาร โดยมีระดับความคิดเห็นซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 อยู่ในระดับมากที่สุด พบว่าร้านมีการอบรมพนักงานเกี่ยวกับการบริการด้านภาชนะและอุปกรณ์สำหรับผู้บริโภคภายในร้านอย่างเหมาะสม รวมถึงรสชาติของอาหารมีรสชาติอร่อย และได้รับความสนใจของผู้บริโภค ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Edgar and Ellitan (2024) ได้ศึกษาเรื่องอิทธิพลของคุณภาพอาหารและคุณภาพบริการต่อความตั้งใจซื้อซ้ำผ่านความพึงพอใจของลูกค้า การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่องานวิจัยนี้มีผลการวิจัยพบว่าคุณภาพอาหารและคุณภาพบริการต่างมีผลกระทบเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อความพึงพอใจของลูกค้า ความพึงพอใจของลูกค้ามีอิทธิพลอย่างมากและในเชิงบวกต่อความตั้งใจที่จะซื้อซ้ำ โดยมีนัยสำคัญน้อยกว่า 0.05 (= 0.015)

ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ โดยมีระดับความคิดเห็นซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.66 อยู่ในระดับมากที่สุด พบว่า ร้านอาหารญี่ปุ่นซูชิมั้ยสร้างบรรยากาศภายในร้านโดยเปิดเพลงภายในร้านอาหารเพื่อสร้าง

บรรยากาศที่เพลิดเพลินในการรับประทานอาหาร ซึ่งผู้บริโภคมีความสุขในการรับประทานอาหาร รวมถึงภายในร้านมีการตกแต่งภาพอาหารที่ดูน่าทาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Simanjuntak, Nur, Sartono & Sabri (2020) ได้ศึกษาเรื่องแบบจำลองสมการโครงสร้างทั่วไปของอารมณ์และความตั้งใจซื้อซ้ำในร้านค้าปลีกสมัยใหม่ จากผลการศึกษา พบว่าตัวแปรภาพลักษณ์ของหรือสภาพแวดล้อมทางกายภาพร้านค้าส่งผลเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อความตั้งใจในการซื้อซ้ำ โดยมีค่าปัจจัยการโหลดเท่ากับ 0.27 และค่าประมาณ t เท่ากับ 8.62 ซึ่งบ่งชี้ว่าภาพลักษณ์หรือสภาพแวดล้อมทางกายภาพของร้านค้ายิ่งสูงขึ้น ความตั้งใจในการซื้อซ้ำก็ยิ่งมากขึ้น นอกจากนี้ ผู้ซื้อของรู้สึกพอใจกับสภาพแวดล้อมการจับจ่ายซื้อของและให้การประเมินเชิงบวกต่อภาพลักษณ์ของร้านค้า

ด้านการกลับมาใช้บริการซ้ำของผู้บริโภค โดยมีระดับความคิดเห็นซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.64 อยู่ในระดับมากที่สุด พบว่าผู้บริโภคมีความตั้งใจกลับมาใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่นซูชิมั้ยอีกในอนาคต รวมถึงมีความสนใจในเมนูใหม่หรือรูปแบบร้านอาหารใหม่ในอนาคตอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ศิริวรรณ พันธุ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตั้งใจซื้อซ้ำผลิตภัณฑ์สมุนไพรเสริมอาหารผ่านออนไลน์ ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ กลยุทธ์การตลาดออนไลน์ พบว่า ด้านการตลาดโดยใช้สื่อสังคมออนไลน์กับระบบการจัดการลูกค้าสัมพันธ์ด้านเครื่องมือการสื่อสารการตลาด และด้านระบบเครือข่ายตัวแทนจำหน่ายสินค้าส่งผลต่อการตั้งใจซื้อซ้ำผลิตภัณฑ์สมุนไพรเสริมอาหารผ่านออนไลน์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า คุณภาพการบริการ คุณภาพอาหาร และสภาพแวดล้อมทางกายภาพมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการกลับมาใช้บริการซ้ำของผู้บริโภค ดังนั้น ร้านค้าอาหารญี่ปุ่นควรให้ความสำคัญอันดับแรกกับคุณภาพการบริการแก่ลูกค้า ในขณะเดียวกันคุณภาพอาหาร และสภาพแวดล้อมทางกายภาพมีความสำคัญอย่างมากต่อการมาใช้บริการซ้ำจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ร้านค้าอาหารญี่ปุ่นจะต้องคำนึงถึงและพัฒนาการให้บริการให้สอดคล้องกับความต้องการของลูกค้าดังกล่าว ดังสรุปเป็นองค์ความรู้ใหม่จากการวิจัยที่แสดงในภาพที่ 2

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกลับมาใช้บริการซ้ำของผู้บริโภค ร้านอาหารญี่ปุ่น “ซูชิมั้ย” ในจังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ปัจจัยด้านการกลับมาใช้บริการซ้ำของผู้บริโภคต้องทำการศึกษาคุณภาพการบริการ คุณภาพอาหาร และสภาพแวดล้อมภายนอก ซึ่งผลจากการศึกษาพบว่าจะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารร้านอาหารญี่ปุ่นซูชิมั้ย จังหวัดนครปฐม โดยธุรกิจร้านอาหารสามารถนำไปเป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดการกลับมาใช้บริการซ้ำของผู้บริโภค และเป็นข้อมูลให้ผู้ประกอบการนำไปพัฒนาปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ของธุรกิจเพื่อมุ่งเน้นให้เกิดข้อได้เปรียบในการแข่งขัน และเพื่อให้ผู้บริโภคกลับมาใช้บริการซ้ำมากขึ้น ซึ่งธุรกิจร้านอาหารสามารถนำแนวทางที่เป็นประโยชน์นี้ไปใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อธุรกิจต่อไป

2. ปัจจัยด้านคุณภาพการบริการ คุณภาพอาหาร และสภาพแวดล้อมภายทางกายภาพนั้น ซึ่งผลจากการศึกษาพบว่าเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญที่ธุรกิจเกี่ยวกับร้านอาหารต้องให้ความสำคัญและมุ่งเน้นพัฒนาส่งเสริมการตลาดในด้านต่าง ๆ รวมไปถึงการอบรมการให้บริการต่าง ๆ กับสมาชิกภายในองค์การ เพื่อให้สามารถพัฒนาและรับมือกับปัญหาต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้ อีกทั้งยังช่วยป้องกันไม่ให้สมาชิกภายในองค์การปฏิบัติงานไปในทางที่เกิดผลกระทบต่อตนเองและองค์การได้

3. ผู้ประกอบการร้านอาหารที่พึ่งเปิดใหม่ หรือผู้ที่มีความสนใจในธุรกิจร้านอาหาร หรือผู้ที่กำลังวางแผนที่จะประกอบธุรกิจร้านอาหารในอนาคต สามารถที่จะนำผลการศึกษาครั้งนี้ไปเป็นแนวทางในการประกอบการตัดสินใจ วางแผนธุรกิจ เพิ่มช่องทางการตลาด สร้างกลยุทธ์การตลาด ให้สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้เป็นอย่างดี และสามารถใช้พัฒนาธุรกิจร้านอาหาร ให้ทันต่อความต้องการของผู้บริโภค และรักษามาตรฐานของร้านอาหารเพื่อสร้างความประทับใจ เพื่อเพิ่มส่วนแบ่งทางการตลาด และเพื่อให้ผู้บริโภคกลับมาใช้บริการซ้ำในอนาคต

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. เนื่องจากงานวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ จึงต้องการการศึกษาเชิงลึกในด้านคุณภาพ เพื่อให้ได้เข้าใจอย่างชัดเจนถึงปัจจัยที่ก่อให้เกิดการกลับมาใช้บริการซ้ำของผู้บริโภค ร้านอาหารญี่ปุ่น “ซูชิมั้ย”

2. เนื่องจากงานวิจัยครั้งนี้เป็น การศึกษาการกลับมาใช้บริการซ้ำของผู้บริโภค ร้านอาหารญี่ปุ่น “ซูชิมั้ย” เท่านั้น ซึ่งตัวแปรดังกล่าวอาจเกิดจากปัจจัยอื่น ๆ นอกเหนือจากคุณภาพบริการ คุณภาพอาหาร และสภาพแวดล้อมทางกายภาพได้

3. เนื่องจากงานวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยผู้บริโภคโดยรวมเท่านั้น หากมีการศึกษาเฉพาะกลุ่ม เช่น กลุ่ม Gen X, Gen Y เป็นต้น จะทำให้ได้ข้อมูลเพื่อวิเคราะห์กลุ่มผู้บริโภคที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กรมอนามัย. (2561). *กฎกระทรวงสุขลักษณะของสถานที่จำหน่ายอาหาร พ.ศ. 2561*. https://laws.anamai.moph.go.th/th/ministry-rule/204266

กัลยา วานิชย์บัญชา. (2548). สถิติสำหรับงานวิจัย. กรุงเทพฯ: ภาควิชาสถิติ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กำพล หาสุนทรี และ พัชร์หทัย จารุทวีผลนุกูล. (2561*). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการโต๊ะจีนสุนทรีของผู้บริโภคในจังหวัดสระบุรี.* file:///C:/Users/DELL/Downloads/880-The%20Manuscript%20(Full%20Article%20Text)-1946-1-10-20190624.pdf

เกอ ซ่ง. (2559). *คุณภาพอาหาร คุณภาพการบริการ สภาพแวดล้อมทางกายภาพและความใส่ใจในสุขภาพที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านอาหารไทยของนักท่องเที่ยวชาวจีนในกรุงเทพมหานคร.* http://dspace.bu.ac.th/handle/123456789/2660

จิตตินันท์ เดชะคุปต์ และคณะ. (2560). *การพัฒนาองค์ความรู้และสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ ครอบครัวศึกษา: ครอบครัวแบบพอเพียง ระยะที่ 2*. https://kku.world/obj8e4

จุไรพร สุธรรมโกศล. (2558). *ความพึงพอใจของผู้รับบริการโต๊ะจีนต่อผู้ประกอบการธุรกิจโต๊ะจีนจังหวัดนครปฐม.* https://ethesisarchive.library.tu.ac.th/thesis/2015/TU_2015_5705036092_4920_3708.pdf

ฉวีวรรณ ชัยโสตถี. (2557). *ความพึงพอใจของลูกค้าที่มีต่อคุณภาพการบริการของ Lazada เว็บช็อปปิ้งออนไลน์.* https://searchlib.utcc.ac.th/library/onlinethesis/261647.pdf

ฉัตร โชติช่วง. (2564). *คุณภาพงานบริการที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการศูนย์บริการทรูมูฟสาขาเซ็นทรัลแจ้งวัฒนะ.* หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตสาขาวิชาการจัดการการตลาดดิจิทัล มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

ชนิตา เสถียรโชค. (2560). *ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้ซื้อสินค้าผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์บนLazada.* https://ethesisarchive.library.tu.ac.th/thesis/2017/TU_2017_5902031516_7352_6062.pdf

ชลวรินทร์ แป้นสุวรรณ์. (2561). *ลักษณะทางกายภาพ ความไว้วางใจ คุณภาพการให้บริการ คุณค่าที่รับรู้ และความพึงพอใจ ส่งผลต่อการกลับมาใช้บริการซ้ำและการบอกต่อของลูกค้าที่รับประทานอาหารบุฟเฟ่ต์โรงแรม ระดับ 4 ดาวขึ้นไป ในกรุงเทพมหานคร.* บริหารธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

ชัชวาลย์ หลิวเจริญ. (2561). *แนวทางการสื่อสารสุขภาพด้วยการส่งเสริมการบริโภคอาหารคลีน: ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทัศนคติ และความตั้งใจซื้อ.* file:///C:/Users/DELL/Downloads/cheewin_p,+Journal+manager,+2_P17-28.pdf

เชิดชัย ขันธ์นภา, เฉลิมชัย สารภาพ และ พจน์ ยงสกุลโรจน์. (2565). *คุณภาพบริการของร้านอาหารที่มีผลต่อความพึงพอใจของลูกค้า*. https://kku.world/hy3ude

ฐิติรัตน์ มีเพิ่มพูนศรี. (2564). ความคาดหวังของผู้รับบริการที่มีต่อคุณภาพการให้บริการธุรกิจโฮสเทลในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารการจัดการและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี,* 8(1), 65-79.

ณมน อังคะหิรัญ. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีของลูกค้าผ่านความพึงพอใจของลูกค้า ของร้านขายส่งสินค้า เบ็ดเตล็ด. สาขาวิชาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ณิชชา โชคพิทักษ์กุล. (2559). แนวทางการสื่อสารสุขภาพด้วยการส่งเสริมการบริโภคอาหารคลีน: ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ทัศนคติและความตั้งใจซื้อ. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยกรุงเทพ, 15*(2), 17-28.

ณีรนุช นรินทร์. (2559). *ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูกลุ่มโรงเรียนศรีเมืองสังกัดสำนักเขตพื้นทีการศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต* 1. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.

ธนาภรณ์ ทัศนภักดิ์. (2562). *แนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริการของโรงแรมสวนวรุณมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*. https://fulltext.rmu.ac.th/fulltext/2562/M127093/Thatsanapak%20Thanaporn.pdf

นพดล ชูเศษ, วิวัฒน์ จันทร์กิ่งทอง, กอแก้ว จันทร์กิ่งทอง และ ปัญจา ชูช่วย. (2561). *องค์ประกอบคุณภาพการบริการของโรงแรมในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา.* การประชุมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 9. https://kku.world/bnwzvr

นภาวรรณ เนตรประดิษฐ์. (2567). *คุณภาพอาหารความคุ้มค่าด้านราคาและสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารไทยของผู้บริโภคชาวจีนในนครเฉิงตู*. https://doi.nrct.go.th/admin/doc/doc_658094.pdf

น้ำลิน เทียมแก้ว. (2561). *ความพึงพอใจต่อคุณภาพการให้บริการของสำนักวิทยบริการ.* สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาสารคาม.

เบญชภา แจ้งเวชฉาย. (2559). *คุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้โดยสารรถไฟฟ้า BTS ในกรุงเทพมหานคร.* http://dspace.bu.ac.th/bitstream/123456789/2844/3/benchapa_chan.pdf

ปรัชญา จารุเรืองไพศาล. (2566). *คุณภาพอาหาร คุณภาพทางกายภาพ คุณภาพการบริการ ภาพลักษณ์การรับรู้คุณค่า ความพึงพอใจ และการซื้อซ้ำ ของลูกค้าที่ใช้บริการร้านอาหารริมบาทวิถี บนถนนเยาวราช เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร.* มหาบัณฑิต, วิทยาลัยการจัดการมหาวิทยาลัยมหิดล.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2560). จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล. บริษัทพิมพ์ดี จำกัด.

ปุญญาพร บุญธรรมมา. (2563). *คุณภาพการบริการและพฤติกรรมการเข้าพักที่มีผลต่อความตั้งใจในการใช้บริการโรงแรมขนาดกลางใน อำเภอเมือง จังหวัด*พิษณุโลก. วิทยานิพนธ์เสนอบัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยนเรศวร.

เพ็ญนภา จรัสพันธ์. (2557). *ความพึงพอใจของลูกค้าต่อคุณภาพการให้บริการของศูนย์บริการลูกค้าจีเนท โมบายเซอร์วิส เซ็นเตอร์ จันทบุรี.* วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน มหาวิทยาลัยบูรพา.

ภรภัทร จันกลิ่น. (2560). *อิทธิพลของคุณภาพการให้บริการ คุณค่าที่รับรู้ด้านคุณภาพ และคุณค่าที่รับรู้ด้านราคาต่อ การใช้งานระบบ ความพึงพอใจความตั้งใจใช้บริการอย่างต่อเนื่องและการบอกต่อของลูกค้าที่ใช้บริการ สั่งอาหารทางออนไลน์ในเขตกรุงเทพมหานคร.* บริหารธุรกิจบัณฑิต, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

ภาวิณี ทองแย้ม. (2560). ความสำคัญของคุณภาพการบริการต่อความสำเร็จของธุรกิจ. *วารสารเกษมบัณฑิต, 18*(1), 219-232.

ภูษิตา ดำรงตรีผล. (2566). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการกลับมาซื้อซ้ำของผู้บริโภคในผลิตภัณฑ์อาหารจากพืช*. ปริญญาการจัดการมหาบัณฑิต วิทยาลัยการจัดการ, มหาวิทยาลัยมหิดล.

เมฐินี ภิญโญประการ. (2558). *สภาพแวดล้อมทางกายภาพ คุณภาพในการให้บริการ สื่อสังคมออนไลน์ และคุณภาพ อาหารที่ส่งผลต่อความตั้งใจใช้บริการร้านอาหารเวียดนามซ้าของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร.* บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

เมฐินี ภิญโญประการ. (2558). *สภาพแวดล้อมทางกายภาพ คุณภาพในการให้บริการ สื่อสังคมออนไลน์ และคุณภาพ อาหารที่ส่งผลต่อความตั้งใจใช้บริการร้านอาหารเวียดนามซ้ำของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร.* บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

โยธิน แสวงดี. (2561). *การวิจัยเชิงคุณภาพ.* กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาและฝึกอบรมการวิจัย.

ฤทัย นิธิวิชิต. (2559). *ความคาดหวังและสิ่งที่ได้รับของผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติกรุงเทพมหานคร.* บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วรัสสิญา ศุภธนโชติพงศ์. (2562). *คุณภาพการบริการที่ส่งผลต่อความตั้งใจที่จะใช้บริการซ้ำของลูกค้าธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) กรณีศึกษาพื้นที่ส่วนกลางกรุงเทพมหานคร.* สาขาวิชาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วสริณโญ สอดสี. (2565). *ปัจจัยด้านคุณภาพการบริการ คุณภาพอาหาร และความคุ้มค่าด้านราคาที่ส่งผลต่อความพึงพอใจ และความตั้งใจกลับมาใช้บริการซ้ำร้านอาหารระดับหรูของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร.* สาขาวิชาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วสุธิดา นุริตมนต์. (2564). การรับรู้คุณภาพผลิตภัณฑ์และคุณภาพการบริการที่มีอิทธิพลต่อการใช้บริการซ้ำร้านอาหารญี่ปุ่น. *วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 11*(3), 11-23.

วารุณี ภาชนนท์. (2561). *ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา.* ปริญญานิพนธ์ ค.ม.(การบริหารการศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

วิลาสินี จงกลพืช. (2563). *คุณภาพการให้บริการในมุมมองของผู้บริโภคที่มีต่อธุรกิจเครื่องแก้ววิทยาศาสตร์ กรณีศึกษา บริษัท เอ็น เค แลบอราทอรี (ประเทศไทย) จำกัด.* สาขาวิชาการจัดการนวัตกรรมทางธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ศราวนี แดงไสว. (2556). *ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสินเชื่อ ธนาคารออมสินในเขตกรุงเทพมหานคร.* การศึกษาอิสระปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสยาม.

สภาวิชาชีพบัญชี. (2559). *(ร่าง) จรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี.* http://www.fap.or.th/

สมหมาย เปียถนอม. (2561). *รายงานการวิจัย เรื่องความพึงพอใจของนักศึกษาในการได้รับบริการจากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.* http://president.npru.ac.th/president2/pdf/25660314-report2565.pdf

สริณโญ สอดสี. (2565). *ปัจจัยด้านคุณภาพการบริการ คุณภาพอาหาร และความคุ้มค่าด้านราคาที่ส่งผลต่อความพึงพอใจ และความตั้งใจกลับมาใช้บริการซ้ำร้านอาหารระดับหรูของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร.* http://ithesis-ir.su.ac.th/dspace/bitstream/123456789/4507/1/621220049.pdf

สัจจา โสภา. (2559). *ความคาดหวังและความพึงพอใจนักเรียนต่อ การบริการที่ศูนย์เตรียมความพร้อมภาษาอังกฤษและคณิตศาสตร์.* บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สุรพงษ์ วรรธนะกุล. (2565). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจ ความตั้งใจกลับมาใช้*บริการ และการสื่อสารแบบปากต่อปากทาง อิเล็กทรอนิกส์ของลูกค้าที่มีต่อร้านอาหารไผ่ขวาง จังหวัดสุพรรณบุรี. สาขาวิชาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

โสพิณ ปั้นกาญจนโต. (2560). *การศึกษาการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียนบ้านเหล่ากกหุ่งสว่างตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.* การศึกษาอิสระปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

หทัยรัตน์ พิมพ์อุบล. (2559). *ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการห้องประชุมสัมมนาของโรงแรมในเขตกรุงเทพมหานคร.* https://mmm.ru.ac.th/MMM/IS/ml10/6114962060.pdf

อนุรักษ์ ทองขาว. (2559). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในคุณภาพการให้บริการของโรงแรมระดับ3-5 ดาว ในเขตเมืองพัทยา.* วิทยาลัยดุสิตธานี พัทยา.

อรอุมา วงศางาม. (2556). *วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหารเบื้องต้น.* https://lms.rmutl.ac.th/tqf/detail/2883471663117506 4/7d7e118df6ca3dc5f376b5ed0558f1cd

Achmad, Z., & Razak, I. (2023). The Influence of Product Quality and Physical Environment on Repurchase Interest Through Customer Satisfaction of Warteg Kharisma Bahari in Bekasi City. *Krisnadwipayana International Journal of Management Studies, 3*(2), 197–215.

Alejandrino, M. (2022). *Quality Competencies of Silvestre's Events and Exquisite Style Catering Services: A Case Study*. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=4021721

Ardisa, F. V., Sutanto, J. E., & Sondak, M. R. (2022). The Influence of Digital Marketing, Promotion, and Service Quality on Customer Repurchase Intention at Hub22 Lounge & Bistro Surabaya. *International Journal of Economics, Business and Accounting Research (IJEBAR), 6*(2), 854-862.

Edgar, T., & Ellitan, L. (2024). The Influence of Food Quality and Service Quality on Repurchase Intention Through Customer Satisfaction. *Journal of Entrepreneurship and Business, 5*(2), 90 - 105.

Faizah, N., & Abror. (2023). The effect of service quality and food quality on repurchase intention with customer satisfaction as a mediation variable. *Marketing Management Studies, 3*(4), 418-430.

Fangming, W. u., Hezhou, H., & Sarah, S. G. (2021). *The influence of wedding banquet labor outsourcing on customers and internal employees in terms of happiness and satisfaction - A case study on the Yixing Hotel*. https://ieeexplore.ieee.org/document/9680619

Hilal, M. (2022). Store Environmental Cues and Repurchase Intention in RetailSupermarkets in Sri Lanka: Mediating Role of Store Image. *ASIAN JOURNAL OF MANAGEMENT STUDIES, 2*(2), 115-128.

Hsiao, Y. H., Chen, M. C., & Chin, C. L. (2016). Distribution planning for perishable foods in cold chains with quality concerns: Formulation and solution procedure. *Trends in Food Science & Technology, 61*, 80-93.

Ismail, T. A. T., Muhammad, R., Yusoff, N. M., & Shariff, M. S. M. (2016). The Myth and Reality of Hotel Brand and Food Quality: The Case of Hotel Restaurants in Malaysia. *Procedia-Social and Behavioral Sciences, 222*, 382-389.

Mahendrayanti, M., & Wardabna, I. M. (2021). The Effect of Price perception, Product Quality, and Service Quality on Repurchase Intention. *American Journal of Humanities and Social Sciences Research (AJHSSR), 5*(1), 182-188.

Sangpikul, A. (2021). Analysis of Service Quality through Two Dimensions in Hotels and Resorts. University of the Thai Chamber of Commerce. *Journal Humanities and Social Sciences, 41*(1), 181–199.

Simanjuntak, M., Nur, H., Sartono, B., & Sabri, M. (2020). A general structural equation model of the emotions and repurchase intention in modern retail. *Management Science Letters, 10*(4), 801-814.

Sulek, J. M., & Hensley, R. L. (2004). The relative importance of food, atmosphere, and fairness of wait. *Cornell Hotel and Restaurant Administration Quarterly, 45*(3), 235-247.

Tsang, A. H., & Yung, W. K. (2017). Development of an Adaptive Food Preservation System for food quality and energy efficiency enhancement. *International Journal of Refrigeration, 76*, 342-355.

THE IMPLEMENTATION OF GOOD GOVERNANCE FOR SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER KHON KEAN PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 5

Benchawan Sridatham[1*]& Witoon Thacha[2]

[1] *Faculty of Education Mahamakut Buddhist University Isan Campu*
[2] *Faculty of Education Mahamakut Buddhist University Isan Campus*
[*] *Corresponding author. E-mail: benchawan.sri@student.mbu.ac.th*

Abstract

The objectives of this research were as follows: 1) to study the level of the implementation of good governance for school administrators under Khon Kean Primary Educational Service Area Office 5; and 2) to compare the implementation of good governance in school management by school administrators under Khon Kean Primary Educational Service Area Office 5, classified by gender, education level and work experience. The sample group consisted of 132 school administrators from Khon Kean Primary Educational Service Area Office 5, with 120 questionnaires returned, representing a 90.90% response rate. The research instrument was a questionnaire. Statistics used for data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and one-way analysis of variance. The research findings were as follows: 1) The overall level of implementation of good governance in school administration by school administrators under Khon Kean Primary Educational Service Area Office 5 was the highest, with a mean of 4.81. When considering individual aspects, all aspects showed the highest levels of competencies, ranked from highest to lowest: transparency, ethics, accountability, rule of law, and participation, with means of 4.91, 4.89, 3.86, 3.82, and 4.62, respectively. 2) The comparison of the implementation of good governance in school administration by school administrators under Khon Kean Primary Educational Service Area Office 5, with different gender, education level and work experience, revealed that school administrators with different gender, education level and work experience had no significant differences in their opinions at the 0.05 level.

Keywords: Good Governance, Educational Governance, School Administrators

Received: 2025-03-23; Revised: 2025-04-24; Accepted: 2505-04-25 ISSN: 2822-0218 (Online)

การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

เบญจวรรณ ศรีดาธรรม[1*]และวิทูล ทาชา[2]

[1] *คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน*

[2] *คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน*

* *Corresponding author. E-mail: benchawan.sri@student.mbu.ac.th*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 และ 2) เพื่อเปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน กลุ่มตัวอย่างคือผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 จำนวน 132 คน ได้รับแบบสอบถามกลับมา จำนวน 120 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 90.90 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.81 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านหลักความโปร่งใส, ด้านหลักคุณธรรม, ด้านหลักภาระรับผิดชอบ, ด้านหลักนิติธรรม และด้านหลักการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.91, 4.89, 4.86, 4.82 และ 4.62 ตามลำดับ และ 2) ผลการเปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีเพศ ระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีการใช้หลักธรรมาภิบาลไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: หลักธรรมาภิบาล, หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา, ผู้บริหารสถานศึกษา

บทนำ

ปัจจุบันสถานการณ์ด้านเศรษฐกิจ การเมือง และเทคโนโลยี ในสังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ก่อให้เกิดปัญหาด้านความเหลื่อมล้ำต่อประชาชนในทุกๆด้าน โดยเฉพาะปัญหาความเหลื่อมล้ำในระบบการศึกษาที่ไม่เท่าเทียมกันอันเนื่องมาจากสภาวะทางเศรษฐกิจ (อิสร์กุล อุณหเกตุ, 2562) ประชาชนที่มีฐานะดีสามารถเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพสูงหรือเลือกใช้บริการจากสถานศึกษาพิเศษที่มีมาตรฐานสูงและเป็นที่ต้องการกว่าการศึกษาธรรมดาทั่วไป แลกกับค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้น การศึกษาระดับสูงและโปรแกรมพิเศษเหล่านี้เป็นที่ต้องการอย่างมากในสังคมที่มีการแข่งขันสูง ประชาชนที่มีรายได้น้อยจึงขาดความสามารถในการเลือกรับบริการในสถานศึกษาที่มีค่าใช้จ่ายสูง เนื่องจากข้อจำกัดทางด้านการเงิน ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาที่ชัดเจนรวมทั้งสร้างปัญหาความไม่เท่าเทียมในด้านการเข้าถึงโอกาสในการศึกษา (นณริฏ พิศลยบุตร, 2566) ในขณะที่ประชาชนทุกกลุ่มต่างตั้งความคาดหวังต่อระบบการศึกษาทั้งในด้านการจัดการเรียนการสอนและการบริหารระบบการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม โปร่งใส และมีความรับผิดชอบต่อสังคมที่เท่าเทียมกัน

จากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวการบริหารสถานศึกษาแบบเดิมที่เน้นอำนาจนิยมและการควบคุมอย่างเข้มงวด อาจไม่สอดคล้องกับบริบทปัจจุบันและไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อรัฐมองเห็นปัญหาที่กำลังเกิดขึ้นกับสังคมและประชาชนไทยในปัจจุบัน จึงมีการปรับปรุงระบบบริหารบ้านเมืองให้สามารถมีแนวทางการพัฒนาไปในทิศทางที่เหมาะสม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 6 แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา 65 จึงได้บัญญัติไว้ว่า “รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่างๆ” ประกอบกับสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย ได้เน้นย้ำถึงความสัมพันธ์ขององค์กรประชาสังคมซึ่งมีส่วนร่วม สร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน ทั้งนี้องค์กรของรัฐจะอาศัยการบริหารจัดการที่ดีเป็นกลไกเกื้อหนุน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการฟื้นฟูสังคมและเศรษฐกิจของชุมชนให้ยั่งยืน (ทัฬหวิชญ์ ฐิติรัตน์สกุล, 2568)

สถานศึกษาเป็นองค์กรที่มีความสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ มีผู้บริหารควบคุม กำกับ ดูแลให้การดำเนินงานของบุคลากรมีการจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีคุณภาพ มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ให้การปฏิบัติงานของบุคลากรทุกคนเป็นไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุผลตามเป้าหมายที่วางไว้ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรทุกคนเป็นผู้ที่มีบทบาทอย่างยิ่งในการพัฒนาการศึกษาในการบริหารสถานศึกษา โดยการใช้หลักคุณธรรมซึ่งครอบคลุมจุดหมายของหลักธรรมาภิบาล ระบบการบริหารที่มีประสิทธิภาพควรที่จะมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาองค์กรให้มีการจัดการที่ดี การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมด และการบูรณาการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างเหมาะสมเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะในช่วงเวลาที่การบริหารจัดการในสถาบันการศึกษาต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงจากการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลและกระแสการศึกษาในศตวรรษที่ 21 เพราะมาตรฐานการศึกษาเป็นวัฒนธรรม ที่มนุษยชาติประดิษฐ์ขึ้น เพื่อใช้เป็นกรอบในการพัฒนาศักยภาพของพลเมือง ให้มีคุณลักษณะตามที่สังคมพึงประสงค์ ซึ่งสังคมจำเป็นต้องมีการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพเพื่อเป็นกลไกในการรักษา คุณภาพของพลเมือง (ชรินทร์ มั่งคั่ง, 2559) ในขณะที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่นเขต 5 มีพันธกิจ และเป้าประสงค์ 8 ข้อในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัด ตามที่ระบุไว้ในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน 5 ปี (2566 – 2570) ซึ่งไม่ได้กล่าวถึงหลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจและสงสัยว่าผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 มีการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับใด และ

ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ที่มีเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน มีการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาแตกต่างกันหรือไม่ เพื่อที่จะนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยมาใช้ในการพัฒนาหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นประโยชน์ในการพัฒนาสถานศึกษา สังคมและประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

2. เพื่อเปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ที่มีเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน

เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา เป็นการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา โดยยึดแนวคิดของ วรัญญา รักษาแก้ว (2567), แก้วกาญจน์ กิมานุวัฒน์ (2564), ขันแก้ว พรมคำ (2564), จุฑากาญจน์ เก่งกสิกิจ (2564), ชะวิน แสงทามาตย์ (2564), พระเรืองเดช และคณะ (2562), เอกชาตรี สุขเสน (2562), สถาบันพระปกเกล้า (2561), ก.พ.ร. (2557), สำนักนายกรัฐมนตรี (2542), UNESCAP (2009), UNDP (1997) โดยผู้วิจัยได้เลือกความถี่ตั้งแต่ 9 ขึ้นไป จึงสรุปองค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา ได้ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักนิติธรรม 2) หลักความโปร่งใส 3) หลักภาระรับผิดชอบ 4) หลักการมีส่วนร่วม 5) หลักคุณธรรม ดังแสดงตามภาพที่ 1

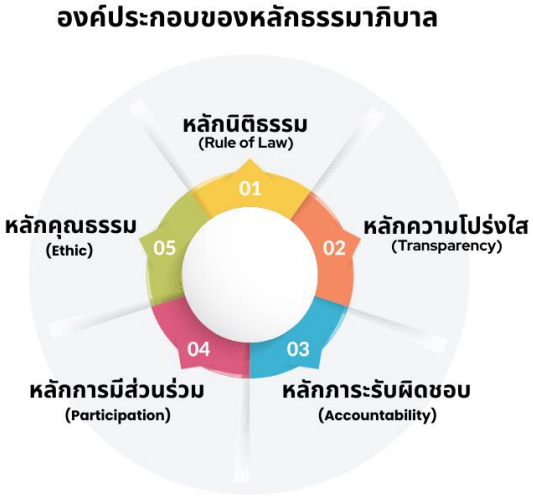

ภาพที่ 1 องค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา

จากภาพที่ 1 จะเห็นได้ว่าการสังเคราะห์องค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาจากแนวคิดของนักการศึกษาหลายท่าน ผู้วิจัยได้เลือกความถี่ตั้งแต่ระดับ 9 ขึ้นไป จึงสรุปได้ว่า องค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักนิติธรรม 2) หลักความโปร่งใส 3) หลักภาระรับผิดชอบ 4) หลักการมีส่วนร่วม 5) หลักคุณธรรม

จากแนวคิดดังกล่าว จึงสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

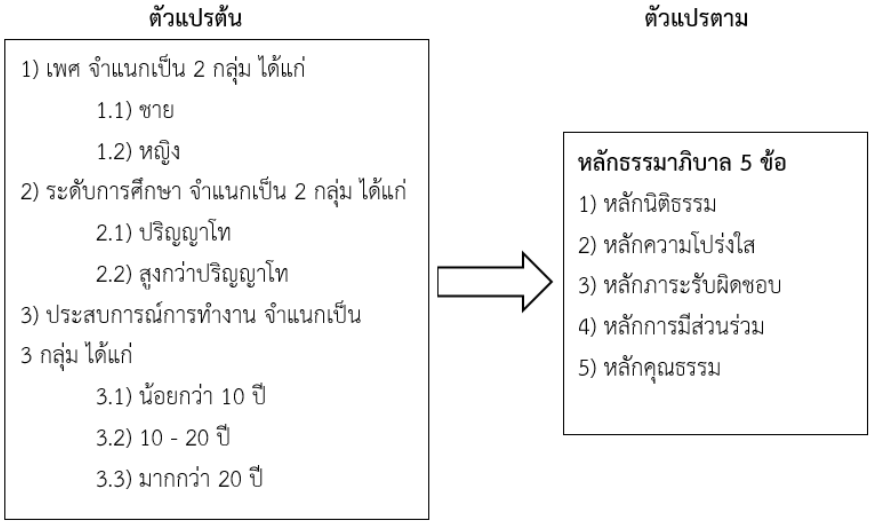

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร คือ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 200 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5, 2567)

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ปีการศึกษา 2567 กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้ตารางเทียบหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan,1970) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 132 คน และเลือกตัวอย่างโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามออนไลน์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามองค์ประกอบและนิยามเชิงปฏิบัติการ ตัวแปรในการวิจัยคือ การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จำนวน 3 ข้อ ประกอบด้วย เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ประกอบไปด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักนิติธรรม 2) หลักความโปร่งใส 3) หลักภาระรับผิดชอบ 4) หลักการมีส่วนร่วม 5) หลักคุณธรรม โดยข้อคำถามมี

ลักษณะเป็นมาตรประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีการของ ลิเคิร์ท (Likert) โดยให้คะแนนแต่ละข้อ (Best and Khan, 1993) ตรวจสอบความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency Method) โดยใช้วิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟ่า (Alpha-Coefficient) โดยกำหนดความเชื่อมั่นไม่ต่ำกว่า 0.80 ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach, 1984) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.964

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน เพื่อขออนุญาตผู้อำนวยการสถานศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยจัดส่งหนังสือไปยังครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ทั้งนี้สามารถตอบแบบสอบถามออนไลน์ โดยผู้วิจัยได้สร้าง QR Code และ Link ในการเข้าไปตอบแบบสอบถาม พร้อมรหัสผู้ตอบแบบสอบถาม และกำหนดวันส่งคืน ระหว่างวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2568 ถึง วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2568 หากไม่ได้รับการตอบแบบสอบถามตามระยะเวลาที่กำหนด ผู้วิจัยจะดำเนินการติดตามผู้บริหารสถานศึกษาที่ยังไม่ตอบแบบสอบถามโดยผ่านช่องทางออนไลน์เป็นรายกรณี

3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่างการวิจัย จำนวน 132 ฉบับ ผ่านแบบสอบถามออนไลน์ โดยได้ตรวจสอบข้อมูลที่ถูกต้องจากกลุ่มตัวอย่าง ได้จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม 120 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 90.00

4. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้รับจากผู้ตอบแบบสอบถามออนไลน์ที่ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์แล้วไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน โดยหาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง

2. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 1 โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำค่าเฉลี่ยไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ในการแปลความหมายเป็นช่วงคะแนน (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ที่มีเพศต่างกัน ตามสมมติฐานการวิจัยข้อ 1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติทดสอบที (t-test) แบบกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent Sample t-test)

4. วิเคราะห์เปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ตามสมมติฐานการวิจัยข้อ 2 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติทดสอบที (t-test) แบบกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent Sample t-test)

5. วิเคราะห์เปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน ตามสมมติฐานการวิจัยข้อ 3 โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะตรวจสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ (Post Hoc Test) โดยวิธีการของ Scheffe

สรุปผลการวิจัย และอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.81 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านหลักความโปร่งใส, ด้านหลักคุณธรรม, ด้านหลักภาระรับผิดชอบ, ด้านหลักนิติธรรม และด้านหลักการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.91, 4.89, 4.86, 4.82 และ 4.62 ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1) หลักนิติธรรม	4.82	0.31	มากที่สุด
2) หลักความโปร่งใส	4.91	0.24	มากที่สุด
3) หลักภาระรับผิดชอบ	4.86	0.37	มากที่สุด
4) หลักการมีส่วนร่วม	4.62	0.63	มากที่สุด
5) หลักคุณธรรม	4.89	0.29	มากที่สุด
โดยรวม	**4.81**	**0.22**	**มากที่สุด**

2. ผลการเปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีเพศ ระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีการใช้หลักธรรมาภิบาลไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

ผลการวิจัยการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ผู้วิจัยอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการวิจัยพบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษานั้นมีความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน มีคุณธรรมอันดีงาม มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ บริหารงานภายใต้หลักนิติธรรม และส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของสุดเขต ภูมิประสิทธิพร (2567) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง คือผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 322 คน ผลการวิจัยพบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของเกรียงไกร คงธนกิตติ (2567) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเทพารักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 132 คน ผลการวิจัยพบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเทพารักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัย

ของกษาปณ์ โพธิ์สวัสดิ์ (2567) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำนวน 297 คน ผลการวิจัยพบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของนูรีฮัน ดอเลาะ (2567) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ข้าราชการครู ในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 306 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของจุฑากาญจน์ เก่งกสิกิจ (2564) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตธรรมจักร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ข้าราชการครูในในสหวิทยาเขตธรรมจักร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 จำนวน 165 คน ผลการวิจัยพบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เปรียบเทียบโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการเปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน

2.1 ผลการเปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ที่มีเพศต่างกัน พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน มีคุณธรรมอันดีงาม มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ บริหารงานภายใต้หลักนิติธรรม และส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการปฏิบัติงาน มีเหตุมีผลสอดคล้องกับงานวิจัยของมนธกานต์ สุดาเดช (2561) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยคือครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 4 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนขี้เหล็กพิทยาคม โรงเรียนทุ่งกุลาประชานุสรณ์ โรงเรียนโพธิ์ทองพิทยาคม และโรงเรียนกีฬาองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด ปีการศึกษา 2559 จำนวน 81 คน ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ดจำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ผลการเปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน มีคุณธรรมอันดีงาม มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ บริหารงานภายใต้หลักนิติธรรม และส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับงานวิจัยสุดเขต ภูมิประสิทธิพร (2567) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง คือผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 322 คน ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมและรายด้านไม่ต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของนูรีฮัน ดอเลาะ (2567) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ข้าราชการครู ในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต

1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 306 คน ผลการวิจัยพบว่าตัวแปรระดับการศึกษา มีภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 ผลการเปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน พบว่ามีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้บริหารสถานศึกษามีความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน มีคุณธรรมอันดีงาม มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ บริหารงานภายใต้หลักนิติธรรม และส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของของนูรีฮัน ดอเลาะ (2567) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ข้าราชการครู ในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 306 คน ผลการวิจัยพบว่าตัวแปรประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน มีภาพรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ที่ผู้บริหารสถานศึกษาควรมี ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส หลักภาระรับผิดชอบ หลักการมีส่วนร่วม และหลักคุณธรรม ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญและตระหนักถึงการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของตนเองอยู่เสมอด้วยการเสริมสร้างหลักความโปร่งใส โดยการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานให้แก่ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมหลักคุณธรรมโดยการยึดมั่นในจริยธรรมและค่านิยมที่ดีในการปฏิบัติงาน คำนึงถึงหลักภาระรับผิดชอบ โดยการรับผิดชอบในผลการดำเนินงานและผลกระทบที่เกิดขึ้น ปฏิบัติตาม หลักนิติธรรมโดยการรักษากฎเกณฑ์และกฎหมายในการดำเนินงานอย่างเคร่งครัด รวมทั้งส่งเสริมหลักการมีส่วนร่วมโดยการเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการพัฒนาองค์กรเพื่อการเติบโตอย่างยั่งยืนของสถานศึกษาต่อไป

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ผลจากการวิจัยการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ผู้วิจัยขอเสนอแนะผลจากการวิจัยดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. จากผลการวิจัยพบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรตะหนักถึงการใช้หลักธรรมาภิบาลของตนเองอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ด้วยการเสริมสร้างหลักความโปร่งใส โดยการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานให้แก่ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมหลักคุณธรรม โดยการยึดมั่นในจริยธรรมและค่านิยมที่ดีในการปฏิบัติงาน คำนึงถึงหลักภาระรับผิดชอบ โดยการรับผิดชอบในผลการดำเนินงานและผลกระทบที่เกิดขึ้น ปฏิบัติตาม หลักนิติธรรมโดยการรักษากฎเกณฑ์และกฎหมายในการดำเนินงานอย่างเคร่งครัด รวมทั้งส่งเสริมหลักการมีส่วนร่วมโดยการเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการพัฒนาองค์กรเพื่อการเติบโตอย่างยั่งยืนของสถานศึกษาต่อไป

2. จากผลการวิจัยพบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านหลักการมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้นควรมีการสนับสนุนและส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมและแก้ปัญหาด้วยตนเอง โดยการเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมและมีบทบาทในการตัดสินใจ รวมทั้งรับฟังผลสะท้อน รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของบุคลากรทุกฝ่าย เพื่อให้เกิดการบริหารงานภายใต้หลักธรรมภิบาลอย่างยั่งยืนและเกิดการพัฒนาที่แท้จริงในระบบการศึกษาต่อไป

ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ตามทัศนะของข้าราชการครูและบุคลากรสถานศึกษา

2.ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2556). *คู่มือการบริหารโรงเรียนในโครงการพัฒนาการบริหารรูปแบบนิติบุคคล.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

แก้วกาญจน์ กิมานุวัฒน์. (2564). *ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหาร ตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอำนาจเจริญ.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

กนกพร จีนมหันต์. (2556). แนวทางการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 42. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 10*(50), 87-94. สืบค้นเมื่อ 20 กันยายน 2567, จาก https://so02.tci-thaijo.org/index.php/SNGSJ/article/view/26704/22624

กษาปณ์ โพธิ์สวัสดิ์. (2567). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2. *วารสารนวัตกรรมสังคมศาสตร์, 2*(1), 19 – 36.

เกรียงไกร คงธนกิตติ. (2567). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์ พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเทพารักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5. *วารสารเสียงธรรมจากมหายาน, 10*,(2), 144 – 155.

ขันแก้ว พรมคำ. (2564). *การพัฒนาแนวทางการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเลย.* วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

จันทร์พิรุณ มหาหิงค์. (2566). *ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3.* วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.(การบริหารการศึกษา). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

จุฑากาญจน์ เก่งกสิกิจ. (2564). *การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตธรรมจักร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ชรินทร์ มั่งคั่ง. (2559). *ภาวะผู้นำคุณภาพการศึกษาสู่มาตรฐานการเรียนรู้สังคมศึกษา.* เชียงใหม่: โรงพิมพ์ไดมอนด์ กราฟิก กรุ๊ป.

ชะวิน แสงทามาตย์ (2564). หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารงานบุคคลในโรงเรียน. *วารสารสังคมศาสตร์บูรณาการ, 1*(3), 67-68.

ทรายแก้ว จันทร์แจ่มฟ้า. (2566). *บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งเสริมความมีใจรักและพลังขับเคลื่อน (Passion) ในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร*. https://e-research.siam.edu/kb/role-of-school-administrators/

ทัศหวิชญ์ ฐิติรัตน์สกุล. (2568). *เปลี่ยนการศึกษาเก่าในโลกใหม่ (3): หลักสูตรใหม่บนทางแยก.* https://tdri.or.th/2025/04/competency-based-education-article-3/

นณริฏ พิศลยบุตร. (2566). ‘ความเหลื่อมล้ำ’ ทางการศึกษาของไทย. สืบค้นเมื่อ 25 เมษายน 2568. จาก https://tdri.or.th/2015/08/kt37/

นูรีฮัน ดอเลาะ. (2567). *การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1.* การค้นคว้าอิสระ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). ยะลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

ปิยากร หวังมหาพร. (2560). ประชารัฐจากรายการคืนความสุขให้คนในชาติคืออะไร?. *วารสารการบริหารปกครอง, 6*(2),29.

ปิยาภรณ์ พูลชัย. (2565). *บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ ค.ม.(การบริหารการศึกษา).* จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

พระเรืองเดช โชติธมฺโม, พระครูสุธรรมกิจโกศล, เศรษฐพร หนุนชูและ พระเอกรัตน์ มหามงฺคโล. (2562). ธรรมาภิบาลเพื่อการบริหาร. *วารสารมหาจุฬาคชสาร, 10*(1), 11-21.

พงษ์กฤษย์ นามปพนอังกูร. (2564). รูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร สถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี. *วารสาร มจร. บาฬี ศึกษาพุทธโฆสปริทรรศน์, 7*(1), 60.

ภูษณาภรณ์ นาคทิพย์วรรณ. (2566). การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 *วารสารนวัตกรรมและการวิจัย, 7*(1), 129–141.

มนธกานต์ สุดาเดช. (2561). การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด. *วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด, 7*(1), 1–11

ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊ค พับลิเคชั่น.

วลัยพรรณ จิตต์วิญญาณ. (2555). การศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร,* 4(8), 134-143.

วรัญญา รักษาแก้ว และคณะ. (2567). ธรรมาภิบาล: เทรนด์ใหม่ของโลกยุคดิจิทัล. *วารสารการบริหารการจัดการและการพัฒนาที่ยั่งยืน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร,* 2(1), 1-16.

วิภาส ทองสุทธิ์. (2564). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัด สำนักงานขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 31 กรณีศึกษาโรงเรียนภูวิทยา จังหวัดนครราชสีมา. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ, 10*(1), 155.

วชิรวิทย์ สุราสา. (2565). ผู้บริหารที่นำสถานศึกษาสู่ความสำเร็จบนวิถีแห่งความเปลี่ยนแปลง. *วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี, 5*(2), 186-201.

สุดเขต ภูมิประสิทธิพร. (2567). การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1. *วารสารเสียงธรรมจากมหายาน, 10*(1), 56-97.

สุรัตน์ จันทโช. (2566). *บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษายุคโลกพลิกผันที่ส่งผลต่อการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนการสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด.* วิทยานิพนธ์ ค.ม.(การบริหารการศึกษา). จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

สุธิกานต์ บริเอก. (2564). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา) สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

สุเมธ แสงนิ่มนวล. (2552). *ภาวะผู้นำกับธรรมาภิบาลในการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: ส.เจริญการพิมพ์.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.). (2555). *หลักธรรมาภิบาลของกำรบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). *การกระจายอำนาจการบริหาร และจัดการศึกษาของเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไปยังคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2550*. ประกาศ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (10 กรกฎาคม 2550).

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). การบริหารราชการแผ่นดินที่มีประสิทธิภาพและธรรมาภิบาล. *วารสำเศรษฐกิจและสังคม, 53*(3), กรกฎาคม 2559.

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2550). *กฎหมายเกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพทางการศึกษา เล่ม 2*. กรุงเทพฯ: สำนักงาน เลขาธิการคุรุสภา.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5. (2566). *แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน 5 ปี (2566 – 2570).* http://web.kkn5.go.th/?p=10243

สำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2542. (2542). *ราชกิจจานุเบกษา.* เล่มที่ 116, ตอนที่ 63 ง (วันที่ 10 สิงหาคม 2542).

สถาบันพระปกเกล้า. (2561). *จากแนวคิดสู่การปฏิบัติในสังคมไทย.* https://kpi.ac.th/knowledge/book/data/907?page=8

อรรถพล ประเสริฐสังข์. (2566). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผล การจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนครเขต 1*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา) สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

อิสร์กุล อุณหเกตุ. (2562). ทำความเข้าใจ ‘ความเหลื่อมล้ำ’ (แบบไม่ดราม่า). https://themomentum.co/global-wealth-report-thailand-inequality-2018/.

อุบลวรรณ ประจง. (2566). *การศึกษาบทบาทการบริหารตามหลกัธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18*. วิทยานิพนธ์ ค.ม.(การบริหารการศึกษา). จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

เอกชาตรี สุขเสน. (2562). *ตัวบ่งชี้ธรรมาภิบาลสำหรับผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา.* ดุษฎีนิพนธ์ ศษ.ด. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

Ayuba GUGA. (2014). Good Governance, a Key Driver to Sustainable Development in Nigeria. *International Journal of Education and Research, 2* (January 2014): 1-8.

Cronbach, Lee J. (1984). *Essentials of Psychological Testing*. 4th ed. New York: Harper and Row Publisher.

Khalid Zaman, "Quality Guidelines for Good Governance in Higher Education across the Globe," *Pacific Science Review B: Humanities and Social Sciences 1*, (2015): 7.

Kofi, Annan. (2000). The Report Formed the Basis of the Millennium Declarations Adopted by National Leaders Attending the UN Millennium Summit that September, 2001. Retrieved February 20, 2021. http://nobelprize.org/ nobel_ prizes/peace/laureates

Likert. (1961). Rensis. New Patterns of Management. New York: McGraw Hill, 1961 Majdulien M. Al –Qa'oud. (2016) The Requirements of Good Governance at Schools of Public Education for Girls in Al Madinah Al Munawarah from the Viewpoint of Female School Principals. *Scientific Research Journal,* 4 (October 2016): 8.

UNDP. (1997). *Corruption and Good Governance: Discussion Paper 3, Management Development Discussion, Bureau for Policy and Programme Support*. New York: United Nations Development Programme.

UNESCAP. (2009). *What is Good Governance*. https://bit.ly/2IV48jd. June 6th, 2022.

World Bank. (1992). *Governance and Development*. Washington D.C.: The World Bank.

The Management Model of Senior Scouts Affecting Students' Patriotism Under the Jurisdiction of Chonburi Primary Educational Service Area Office 2

Tarathip Wongkaew[1*]

1 *Deputy Director of Chonburi Primary Educational Service Area Office 2*

* *Corresponding author. E-mail: Drtarathip2523@gmail.com*

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the components of the management model for senior scouts that influence students' patriotism under the jurisdiction of the Chonburi Primary Educational Service Area Office 2 2) to develop a management model for senior scouts that enhances students' patriotism; 3) to examine the effectiveness of implementing the developed management model; and 4) to evaluate the developed management model. The research results found that 1) the management model for senior scouts that influences students' patriotism consists of five components: policy, participation, curriculum, personnel, and learning management; 2) The management model of senior scouts that influences students' patriotism under the jurisdiction of Chonburi Primary Educational Service Area Office 2 consists of four components: Part 1 – Introduction, Part 2 – Operational Process of the Model, Part 3 – Evaluation, and Part 4 – Conditions for Implementation. 3) The assessment results of the patriotism level of senior scouts before and after implementing the "Senior Scouts Patriotism Curriculum" showed a shift from moderate to high levels. The comparison of patriotism levels before and after curriculum implementation revealed a moderate difference. The satisfaction level of school administrators, scoutmasters, and senior scouts toward the "Senior Scouts Patriotism Curriculum" was high. Furthermore, the satisfaction level of school administrators, scoutmasters, senior scouts, and parents toward their patriotism after the curriculum implementation was also high. 4) The evaluation results regarding the appropriateness and usefulness of the management model for junior scout administration that promotes patriotism among students under the Chonburi Primary Educational Service Area Office 2 revealed that all aspects of appropriateness and usefulness were rated high.

Keywords: Management Model, Senior Scouts, Students' Patriotism

Received: 2025-03-21; Revised: 2025-04-20; Accepted: 2505-04-22 ISSN: 2822-0218 (Online)

รูปแบบการบริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ที่ส่งผลต่อความพิทักษ์ รักชาติของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2

ธราธิป วงษ์แก้ว[1*]

1 *รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2*

* *Corresponding author. E-mail: Drtarathip2523@gmail.com*

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ 2) สร้างรูปแบบการบริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ 3) ศึกษาผลการใช้รูปแบบการบริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ 4) ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ การวิจัยมี 4 ระยะ 1) ศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่เพื่อกำหนดองค์ประกอบ 2) การสร้างรูปแบบการบริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ 3) การศึกษาผลการใช้รูปแบบด้วยการประเมินความพึงพอใจหลังจากใช้หลักสูตร 4) การประเมินรูปแบบการบริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ด้านความเหมาะสมและความเป็นประโยชน์ ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ที่ส่งผลต่อความพิทักษ์ รักชาติ ของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านนโยบาย ด้านการมีส่วนร่วม ด้านหลักสูตร ด้านบุคลากร และด้านการจัดการเรียนรู้ 2) รูปแบบการบริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ที่ส่งผลต่อความพิทักษ์ รักชาติของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ที่ประกอบด้วย 4 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 บทนำ ส่วนที่ 2 กระบวนการดำเนินงานของรูปแบบ ส่วนที่ 3 การประเมินผล และส่วนที่ 4 เงื่อนไขการนำไปใช้ 3) ผลการประเมินความพิทักษ์ รักชาติของลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ก่อนการใช้และหลังใช้หลักสูตรลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่พิทักษ์ รักชาติ อยู่ในระดับปานกลางและระดับมาก ผลการเปรียบเทียบความพิทักษ์ รักชาติของลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ก่อนและหลังการใช้หลักสูตรฯ อยู่ในระดับแตกต่างกันปานกลาง ผลการประเมินความพึงพอใจต่อหลักสูตรลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ พิทักษ์ รักชาติ ของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้กำกับลูกเสือ และลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ อยู่ในระดับมาก ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้กำกับลูกเสือ ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ และผู้ปกครอง ต่อความพิทักษ์ รักชาติของตนเอง หลังจากที่ใช้หลักสูตรลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่พิทักษ์ รักชาติ อยู่ในระดับมาก 4) ผลการประเมินความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ที่ส่งผลต่อความพิทักษ์ รักชาติ ของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 พบว่า ความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์ทุกด้านอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหารจัดการ, ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่, ความพิทักษ์รักชาติ

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 1 บททั่วไป ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการของการจัดการศึกษาว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ครบทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม และ มีวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต ทำให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะเยาวชนที่เป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติที่เปรียบเสมือนต้นกล้าของอนาคตที่ดี หากเยาวชนได้รับการแนะนำแนวทางที่ถูกต้องในการดำเนินชีวิตก็จะช่วยจรรโลงจิตใจให้เข้มแข็งด้วยการประพฤติตนเป็นคนดี รู้สิทธิและหน้าที่ มีความพร้อมที่จะพัฒนาตนเองและกำลังสำคัญในอนาคต (พจนา วลัย, 2557)

สังคมไทยปัจจุบันมีแนวโน้มการเกิดปัญหาที่หลากและมีความซับซ้อนกว่าในอดีต ในด้านการขาดจิตสำนึก จิตสาธารณะ ขาดระเบียบวินัย ขาดความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ไม่มีความเสียสละ รวมไปถึงปัญหาด้านชุมชนและสิ่งแวดล้อม ในขณะเดียวกันปัญหาด้านการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของเด็กและเยาวชน มีการใช้เวลาอยู่กับสื่อสังคมออนไลน์มากเกินไป พฤติกรรมการรับสื่อสังคมออนไลน์ที่กล่าวมาข้างต้น อาจนำมาซึ่งกระบวนการเรียนรู้บางอย่างที่ทำให้บุคคลเกิดค่านิยม ทัศนคติ หรือเกิดพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ (ชุติมาภรณ์ ค้าขาย, 2562) สิ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง คือ พฤติกรรมการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นในวัยเด็กและเยาวชนของชาติไทย หากละทิ้งไว้โดยไม่ได้รับการแก้ไขอาจทำให้เกิดปัญหาอื่นตามมาจนยากที่จะแก้ไขได้ จึงควรได้รับการแก้ไขปัญหาอย่างเร่งด่วน ทั้งนี้ต้องอาศัยกระบวนการจัดการศึกษา กระบวนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อปรับเปลี่ยนแนวคิดและพฤติกรรมดังกล่าว โดยต้องมุ่งไปพัฒนากลุ่มเด็กและเยาวชน ซึ่งการเป็นเยาวชนที่ดีต้องเห็นความสำคัญต่อตนเอง เห็นความสำคัญต่อส่วนรวม และเห็นความสำคัญต่อประเทศชาติ เมื่อเยาวชนได้รับการปลูกฝังให้เป็นเยาวชนที่ดีแล้ว และมีส่วนร่วมกันในการประกอบกิจกรรมทางสังคม ย่อมเป็นพื้นฐานที่ทำให้เกิดพลเมืองดีในอนาคต เมื่อสังคมมีพลเมืองที่ดี ทำให้การอยู่ร่วมกันในสังคมเป็นไปอย่างสงบสุข และส่งผลให้ประเทศชาติเจริญก้าวหน้าต่อไป (สำนักการลูกเสือ ยุวกาชาดและกิจการนักเรียน, 2557)

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาและพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ซึ่งการนำแนวทางกิจกรรมลูกเสือมาใช้ในการพัฒนาพฤติกรรมเยาวชนในประเทศไทย จึงเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพและสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการจัดการเรียนการสอน ซึ่งจะส่งผลให้เยาวชนมีความพร้อมในการเผชิญกับความท้าทายในชีวิตและมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์ชาติบ้านเมืองต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ที่ส่งผลต่อความพิทักษ์ รักชาติ ของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2
2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ที่ส่งผลต่อความพิทักษ์ รักชาติ ของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2
3. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการบริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ที่ส่งผลต่อความพิทักษ์ รักชาติ ของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2

4. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ที่ส่งผลต่อความพิทักษ์ รักชาติ ของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2

เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับความพิทักษ์ รักชาติ

ความพิทักษ์ รักชาติ หมายถึง การปกป้องและหวงแหนชาติบ้านเมือง รวมถึงการแสดงออกถึงความรัก ความจงรักภักดี และความภาคภูมิใจในความเป็นชาติ ซึ่งรวมถึงการรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์ ความเจริญรุ่งเรือง และเกียรติภูมิของชาติ ซึ่งกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 1 บททั่วไป กล่าวโดยสรุปคือ หากเยาวชนได้รับการแนะนำแนวทางที่ถูกต้องในการดำเนินชีวิตก็จะช่วยจรรโลงจิตใจให้เข้มแข็งด้วยการประพฤติตนเป็นคนดี รู้สิทธิและหน้าที่ มีความพร้อมที่จะพัฒนาตนเองและกำลังสำคัญในอนาคต (พจนา วลัย, 2557)

ดังนั้น การพิทักรักษาชาติและความมั่นคงสถาบันหลักของชาติ เป็นหน้าที่อันสำคัญยิ่งของคนไทยทุกคน และทุกภาคส่วนในสังคม ที่จะต้องแสดงออกถึงความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสน์ กษัตริย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นเอกราชและความเป็นไทย รวมทั้งรักษาผลประโยชน์และเกียรติภูมิของชาติให้มั่นคงสืบไป ดังที่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราชา 2560 กำหนดไว้ในหมวด 4 หน้าที่ของปวงชนชาวไทย มาตรา 50 บุคคลมีหน้าที่พิทักษ์รักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (ราชกิจจานุเบกษา, 2560) ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จากการศึกษา พบว่า องค์ประกอบของการบริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ประกอบด้วย ได้แก่ องค์ประกอบด้านนโยบาย องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม องค์ประกอบด้านหลักสูตร องค์ประกอบด้านบุคลากร และองค์ประกอบด้านการจัดการเรียนรู้ โดยที่องค์ประกอบด้านหลักสูตรนั้น มีองค์ประกอบย่อย คือ การบริหารหลักสูตร และการพัฒนาผู้เรียน จากผลการวิจัยดังกล่าวจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีหลักสูตรลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ที่มีประสิทธิภาพ มีความทันสมัย และสามารถนำมาใช้ในการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิผลอย่างเป็นรูปธรรม โดยนำหลักสูตรมาใช้ในฝึกอบรมเยาวชนให้มีพฤติกรรมไปในทางที่ดี และแก้ไขปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของเยาวชนให้ลดลง ซึ่งจะส่งผลให้เยาวชนมีความพร้อมในการเผชิญกับความท้าทายในชีวิตและมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์ชาติบ้านเมือง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2, 2567)

รูปแบบการบริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่

การพัฒนาเด็กและเยาวชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ซึ่งเป็นช่วงวัยที่สำคัญที่ต้องอาศัยหลักสูตรและรูปแบบการบริหารจัดการที่สอดคล้องกับบริบทที่จะนำไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ คือ ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะเกี่ยวกับความพิทักษ์รักชาติที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญของรูปแบบที่ประกอบด้วย 4 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 บทนำ ได้แก่ หลักการและจุดมุ่งหมาย ส่วนที่ 2 กระบวนการดำเนินงาน ได้แก่ ด้านนโยบาย ด้านการมีส่วนร่วม ด้านหลักสูตร และด้านการจัดการเรียนรู้ ส่วนที่ 3 การประเมินผล ได้แก่ ประเมินความพิทักษ์ รักชาติของลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ความพึงพอใจ และความถูกต้อง และความเป็นไปได้ และส่วนที่ 4 เงื่อนไขการนำไปใช้ (สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ, 2551; สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2, 2567)

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียนวิธีวิจัยและพัฒนา (Research and Development Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยเป็น 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1

การศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ที่ส่งผลต่อความพิทักษ์ รักชาติ ของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 โดยการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์และสังเคราะห์ เพื่อให้ได้องค์ประกอบการบริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ จากนั้นวิเคราะห์องประกอบและตรวจสอบโมเดลการบริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ ตารางการสังเคราะห์เอกสาร (Document Analysis) และแบบสอบถามเกี่ยวกับองค์ประกอบการบริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ที่ส่งผลต่อความพิทักษ์ รักชาติ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ พบว่า มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80-1.00 มีค่าอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง .285 - .852 และมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ .973 (บุญชม ศรีสะอาด, 2554)

การจัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยสังเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เกี่ยวกับองค์ประกอบการบริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ที่ส่งผลต่อความพิทักษ์ รักชาติ ประกอบไปด้วย 1) ด้านนโยบาย 2) ด้านการมีส่วนร่วม 3) ด้านหลักสูตร 4) ด้านการบุคลากร และ 5) ด้านการจัดการเรียนรู้ และความพิทักษ์ รักชาติ ประกอบไปด้วย 1) ความรู้เกี่ยวกับความพิทักษ์ รักชาติ 2) ทักษะเกี่ยวกับความพิทักษ์ รักชาติ 3) เจตคติเกี่ยวกับความพิทักษ์ รักชาติ และ 4) คุณลักษณะเกี่ยวกับความพิทักษ์ รักชาติ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์องค์ประกอบ (Confirmatory Factor Analysis)

ระยะที่ 2

การสร้างรูปแบบการบริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ที่ส่งผลต่อความพิทักษ์ รักชาติ ของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 2 โดยผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ในระยะที่ 1 มายกร่างรูปแบบการบริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ที่ส่งผลต่อความพิทักษ์ รักชาติ ของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1. การยกร่างรูปแบบ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา แล้ววิเคราะห์ค่าดัชนีความ สอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) และปรับปรุงแก้ไขร่างรูปแบบการบริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญให้มีความถูกต้องและสมบูรณ์ตามคำแนะนำ

2. การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ที่ส่งผลต่อความพิทักษ์ รักชาติ ของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 โดยผู้ทรงคุณวุฒิจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 9 คน

3. ประเมินความถูกต้อง และความเป็นไปได้ ของรูปแบบการบริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ที่ส่งผลต่อความพิทักษ์ รักชาติของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ตามแนวคิดของ The Joint Committee on Standards of Education Evaluation โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสนทนากลุ่มเกี่ยวกับร่างรูปแบบการบริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ที่ส่งผลต่อความพิทักษ์ รักชาติของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำนวน 1 ฉบับ ประกอบด้วยประเด็นการสนทนากลุ่ม จำนวน 3 ข้อ มีลักษณะเป็น

ข้อคำถามปลายเปิด และแบบประเมินความถูกต้อง และความเป็นไปได้ ของรูปแบบการบริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ที่ส่งผลต่อความพิทักษ์ รักชาติ ของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำนวน 1 ฉบับ ซึ่งเป็นแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ โดยดำเนินการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับร่างรูปแบบและการพัฒนารูปแบบ โดยนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้น มาประเมินความถูกต้อง และความเป็นไปได้ วิเคราะห์โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (บุญชม ศรีสะอาด.2554)

ระยะที่ 3

การศึกษาผลการใช้รูปแบบการบริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ที่ส่งผลต่อความพิทักษ์ รักชาติ ของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 โดยมีการใช้รูปแบบการบริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ที่ส่งผลต่อความพิทักษ์ รักชาติ ของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 โดยดำเนินการขับเคลื่อนการใช้รูปแบบตามองค์ประกอบที่ได้ศึกษามาจากระยะที่ 1 คือ องค์ประกอบด้านนโยบาย องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม องค์ประกอบด้านหลักสูตร องค์ประกอบด้านบุคลากร และองค์ประกอบด้านการจัดการเรียนรู้

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินความพิทักษ์ รักชาติของลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ เป็นข้อคำถามคุณลักษณะของลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ พิทักษ์ รักชาติ จำนวน 20 ข้อ แบบประเมินความพึงพอใจต่อหลักสูตรลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่พิทักษ์ รักชาติ จำนวน 10 ข้อ และแบบประเมินความพึงพอใจต่อความพิทักษ์ รักชาติ หลังจากที่ใช้หลักสูตรลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่พิทักษ์ รักชาติ จำนวน 10 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยมีการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ด้วยผู้ทรงคุณวุฒิที่จำนวน 5 ท่าน พบว่า ข้อคำถามที่สร้างขึ้นมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80-1.00 แบบประเมินความพิทักษ์ รักชาติของลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .277 - .842 ความเชื่อมั่นเท่ากับ .933 แบบประเมินความพึงพอใจต่อหลักสูตรลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่พิทักษ์ รักชาติ ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .444 - .793 ความเชื่อมั่นเท่ากับ .891 แบบประเมินความพึงพอใจต่อความพิทักษ์ รักชาติ หลังจากที่ใช้หลักสูตรลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่พิทักษ์ รักชาติ ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .342 - .832 ความเชื่อมั่นเท่ากับ .897

การจัดทำและการวิเคราะห์ข้อมูล โดยผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยหาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (บุญชม ศรีสะอาด, 2554) และเปรียบเทียบความพิทักษ์ รักชาติ ของนักเรียน ก่อนและหลังการใช้หลักสูตร โดยใช้การวิเคราะห์ขนาดอิทธิพล (Effect Size)

ระยะที่ 4

การประเมินความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ที่ส่งผลต่อความพิทักษ์ รักชาติ ของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 โดยประเมินความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์ ตามแนวคิดของ The Joint Committee on Standards of Education Evaluation

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ที่ส่งผลต่อความพิทักษ์ รักชาติ ของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำนวน 1 ฉบับ ซึ่งเป็นแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการศึกษาในระดับเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งได้จากการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive selection) จำนวน 30 คน มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60 - 1.00 พบว่าได้ค่าความเชื่อมั่น 0.84 2 และ พบว่า พบว่าได้ค่าความเชื่อมั่น 0.91 โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟ่า ของครอบบาค (Cronbach,1990 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด.2554) ทุกฉบับ

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล โดยผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยหาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (บุญชม ศรีสะอาด, 2554)

สรุปผลการวิจัย และอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ที่ส่งผลต่อความพิทักษ์ รักชาติ ของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านนโยบาย ด้านการมีส่วนร่วม ด้านหลักสูตร ด้านบุคลากร และด้านการจัดการเรียนรู้

1.1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของการบริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ พบว่า ทั้ง 5 ด้าน เป็นองค์ประกอบของการบริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ผลการวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือขององค์ประกอบ (R^2) ที่แสดงถึงสัดส่วนของการแปรผันขององค์ประกอบที่ถูกอธิบายด้วยการบริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ พบว่า มีค่าที่ยอมรับได้ทุกองค์ประกอบ (.706 - .786) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของความพิทักษ์ รักชาติ พบว่า ความรู้เกี่ยวกับความพิทักษ์ รักชาติ ทักษะเกี่ยวกับความพิทักษ์ รักชาติ เจตคติเกี่ยวกับความพิทักษ์ รักชาติ และคุณลักษณะเกี่ยวกับความพิทักษ์ รักชาติ เป็นองค์ประกอบของความพิทักษ์ รักชาติ ผลการวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือขององค์ประกอบ (R^2) ที่แสดงถึงสัดส่วนของการแปรผันขององค์ประกอบที่ถูกอธิบายด้วยความพิทักษ์ รักชาติ พบว่า มีค่าที่ยอมรับได้ทุกองค์ประกอบ (.781 - .848) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุการบริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ที่ส่งผลต่อความพิทักษ์ รักชาติ ของลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ พบว่า ตัวแปรสังเกตได้ ในการบริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ได้แก่ ด้านนโยบาย (.755*) ด้านการมีส่วนร่วม (.757*) ด้านหลักสูตร (.873*) ด้านบุคลากร (.910*) และด้านการจัดการเรียนรู้ (.944*) และตัวแปรสังเกตได้ ในความพิทักษ์ รักชาติ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับความพิทักษ์ รักชาติ (.966*) ทักษะเกี่ยวกับความพิทักษ์ รักชาติ (.915*) เจตคติเกี่ยวกับความพิทักษ์ รักชาติ (.779*) และคุณลักษณะเกี่ยวกับความพิทักษ์ รักชาติ (.865*) สามารถใช้บ่งชี้ความพิทักษ์ รักชาติ ของลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีสัมประสิทธิ์การทำนายของสมการโครงสร้างปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความพิทักษ์ รักชาติ ของลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ คือ .954*

2. ผลการสร้างรูปแบบการบริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ที่ส่งผลต่อความพิทักษ์ รักชาติ ของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ได้ผลดังนี้

2.1 รูปแบบการบริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ที่ส่งผลต่อความพิทักษ์ รักชาติของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ที่ประกอบด้วย 4 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 บทนำ ประกอบด้วย หลักการของรูปแบบ จุดมุ่งหมายของรูปแบบ ส่วนที่ 2 กระบวนการดำเนินงานของรูปแบบดำเนินการตาม 5 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) องค์ประกอบด้านนโยบาย มีองค์ประย่อย คือ การศึกษานโยบาย การวิเคราะห์นโยบาย การกำหนดนโยบาย และการสร้างการรับรู้ 2) องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม มีองค์ประกอบย่อย คือ ภาคีเครือข่าย และ การสนับสนุน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ 3) องค์ประกอบด้านหลักสูตร มีองค์ประกอบย่อย คือ การบริหารหลักสูตร และการพัฒนาผู้เรียน 4) องค์ประกอบด้านบุคลากร มีองค์ประกอบย่อย คือ การพัฒนาศักยภาพบุคลากร และการทำงานเป็นทีม 5) องค์ประกอบด้านการจัดการเรียนรู้ มีองค์ประกอบย่อย คือ การบริหารกิจกรรมลูกเสือ การนิเทศ กำกับติดตาม และการประเมินผล ส่วนที่ 3 การประเมินผล ได้แก่ ประเมินความพิทักษ์ รักชาติของลูกเสือสามัญรุ่น

ใหญ่ ก่อน และหลังการใช้หลักสูตร การประเมินความพึงพอใจ และมีผลการประเมินความถูกต้อง และความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ที่ส่งผลต่อความพิทักษ์ รักชาติ ของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 เมื่อพิจารณารูปแบบการบริหารด้านที่มีความถูกต้องสูงสุด คือ รูปแบบการบริหารด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านที่มีความเป็นไปได้สูงสุด คือ รูปแบบการบริหารด้านการมีส่วนร่วม และส่วนที่ 4 เงื่อนไขการนำไปใช้

2.2 ผลการสนทนากลุ่ม พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม โดยสรุปได้ว่า เมื่อได้พัฒนาร่างรูปแบบการบริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ที่ส่งผลต่อความพิทักษ์ รักชาติของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จนเสร็จสมบูรณ์ควรมีการขับเคลื่อนรูปแบบการบริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ที่ส่งผลต่อความพิทักษ์ รักชาติของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 อย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่เป็นรูปธรรม และมีความยั่งยืน

2.3 ผลการประเมินความถูกต้อง และความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ที่ส่งผลต่อความพิทักษ์ รักชาติ พบว่า ความถูกต้อง และความเป็นไปได้ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารูปแบบการบริหารด้านที่มีความถูกต้องสูงสุด คือ รูปแบบการบริหารด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านที่มีความเป็นไปได้สูงสุด คือ รูปแบบการบริหารด้านการมีส่วนร่วม

3. ผลการใช้รูปแบบการบริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ที่ส่งผลต่อความพิทักษ์ รักชาติ ของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 พบว่า

3.1 องค์ประกอบด้านนโยบาย พบว่า ได้นโยบายการบริหารจัดการลูกเสือสามัญจำนวน 7 นโยบาย บรรลุตามค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ทุกข้อ

3.2 องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม พบว่า ได้เครือข่ายการมีส่วนร่วมจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีตำแหน่งผู้ตรวจการลูกเสือประจำสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ และ ผู้ตรวจการลูกเสือจังหวัด จำนวน 7 คน ที่ช่วยขับเคลื่อนแนวทางการบริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2

3.3 องค์ประกอบด้านหลักสูตร พบว่า มีหลักสูตรลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่พิทักษ์ รักชาติของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ที่ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 บทนำ ส่วนที่ 2 โครงสร้างหลักสูตร ส่วนที่ 3 รายวิชาและเนื้อหาสาระ ส่วนที่ 4 กิจกรรมเพื่อสร้างความพิทักษ์ รักชาติให้ยั่งยืน และส่วนที่ 5 การวัดและประเมินผล

3.4 องค์ประกอบด้านบุคลากร พบว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 มีผู้ผ่านการฝึกอบรมเพื่อสร้างความเข้าใจหลักสูตรลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่พิทักษ์ รักชาติ จำนวน 80 คน มีสโมสรลูกเสือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 และได้ลงนามข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในจังหวัดชลบุรี ให้มีความพิทักษ์ รักชาติ ร่วมกับ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ชลบุรี ระยอง และสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชลบุรี

3.5 องค์ประกอบด้านการจัดการเรียนรู้ พบว่า 1) ผลการประเมินความพิทักษ์ รักชาติของลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ หลังการใช้หลักสูตรลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่พิทักษ์ รักชาติ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบความพิทักษ์ รักชาติของลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ก่อนและหลังการใช้หลักสูตรลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่พิทักษ์ รักชาติ โดยรวม แตกต่างกันปานกลาง 3) ผลการประเมินความพึงพอใจต่อหลักสูตรลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ พิทักษ์ รักชาติของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้กำกับลูกเสือ ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และ4) ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้บริหาร

สถานศึกษา ผ๔กำกับลูกเสือ ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ และผู้ปกครองต่อความพิทักษ์ รักชาติของลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ หลังจากที่ใช้หลักสูตรลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่พิทักษ์ รักชาติ โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกข้อ

4. ผลการประเมินความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ที่ส่งผลต่อความพิทักษ์ รักชาติ ของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 พบว่า ความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารูปแบบการบริหารด้านที่มีความเหมาะสมสูงสุด คือ รูปแบบการบริหารด้านหลักสูตร และด้านที่มีความเป็นประโยชน์สูงสุด คือ รูปแบบการบริหารด้านนโยบาย

อภิปรายผล

1. องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ที่ส่งผลต่อความพิทักษ์ รักชาติ ของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ประกอบด้วย ตัวแปรแฝงภายนอก และตัวแปรแฝงภายใน ดังนี้

1.1 ตัวแปรแฝงภายใน คือ รูปแบบการบริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 5 ตัวแปร ได้แก่ ด้านนโยบาย ด้านการมีส่วนร่วม ด้านหลักสูตร ด้านบุคลากร และด้านการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้เนื่องจากรูปแบบการบริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ จะต้องเริ่มต้นจากการบริหารจัดการที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการในทางนโยบายที่หน่วยงานกำหนดขึ้น เพื่อเป็นแนวทางหรือหลักการในการบริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ให้มีประสิทธิภาพ โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของบุคคลหรือกลุ่มคนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การวางแผน และการตัดสินใจร่วมกัน ในรูปแบบภาคีเครือข่ายที่เปิดโอกาสให้กับประชาชนและภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมตัวกันด้วยความสมัครใจเพื่อดำเนินกิจกรรมลูกเสือร่วมกันให้บรรลุเป้าหมายนอกจากนี้การบริหารหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพต้องมีการกำหนดจุดมุ่งหมาย ซึ่งเป็นการกำหนดเป้าหมายปลายทางของการเรียนรู้ โดยสะท้อนถึงความคาดหวังในพัฒนาการของผู้เรียน มีการสร้างและพัฒนาหลักสูตร กำหนดเนื้อหาวิชา วิธีการสอน และการประเมินผล เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพสูงสุดและเหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียนและสังคม โดยคำนึงถึงการพัฒนาความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ ของผู้เรียน ด้วยกระบวนการจัดการศึกษา การจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรม ที่สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ และมุ่งหวังให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะครบถ้วน ที่จะต้องมีการขับเคลื่อนการบริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่จากการดำเนินงานของบุคลากร ที่มีความรู้ ความเข้าใจรูปแบบการบริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ และมีความเข้าใจหลักสูตรและจะต้องมีการทำงานเป็นทีม สอดคล้องกับ ศุภฤกษ์ ศิโรทศ (2561) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 พบว่า ด้านการบริหารทั่วไป ประกอบด้วยแนวทางที่สำคัญ คือ 1) สถานศึกษาควรสนับสนุนงบประมาณทางการบริหารกิจกรรมลูกเสือให้เพียงพอ หรือขอรับการสนับสนุนจากผู้เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน 2) บุคลากร ในสถานศึกษามีความร่วมมือในการจัดกิจกรรมลูกเสือ 3) ผู้บริหารกำหนดนโยบาย วางแผน แต่งตั้งคณะทำงานในกิจกรรมลูกเสือให้ชัดเจน ด้านการติดตามประเมินผล ประกอบด้วยแนวทางที่สำคัญ คือ 1) สถานศึกษามีการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ ศึกษาพัฒนาและวิจัย กิจกรรม ลูกเสือ 2) สถานศึกษา ควรมีปฏิทินการติดตามประเมินผลกิจกรรมลูกเสือให้ชัดเจน 3) สถานศึกษาควรมีการวัดผล ประเมินผลกิจกรรมลูกเสือเป็นไปตามหลักสูตรลูกเสือ ด้านการจัดกิจกรรมลูกเสือ ประกอบด้วย แนวทางที่สำคัญ คือ 1) สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนเหมาะสมกับความสนใจ ความสามารถของผู้เรียน 2) ประสานความร่วมมือในการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะในการจัดกิจกรรม ลูกเสือ 3) ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรทางการลูกเสือและลูกเสือเข้าร่วมปฏิบัติกิจกรรม ลูกเสือกับชุมชน ระดับเขตพื้นที่และระดับจังหวัดและระดับชาติด้านบุคลากร ประกอบด้วยแนวทาง ที่สำคัญ คือ 1) ผู้บริหารมอบหมายงานด้านการบริหารกิจกรรมลูกเสือที่ชัดเจน 2) บุคลากรทาง การ

ลูกเสือควรมีความรู้ความเข้าใจและความชำนาญของบุคลากร ในกิจกรรมลูกเสือ 3) สนับสนุน ส่งเสริมบุคลากรทางการลูกเสือให้เข้ารับการฝึกอบรม สัมมนาด้าน กิจกรรมลูกเสือ

1.2 ตัวแปรแฝงภายใน คือ ความพิทักษ์ รักชาติ ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัวแปร ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับความพิทักษ์ รักชาติ ทักษะเกี่ยวกับความพิทักษ์ รักชาติ เจตคติเกี่ยวกับความพิทักษ์ รักชาติ และคุณลักษณะเกี่ยวกับความพิทักษ์ รักชาติ โดยในด้านความรู้ ลูกเสือสามารถสะสมองค์ความรู้เกี่ยวกับความพิทักษ์ รักชาติจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ จนสามารถถ่ายทอด อธิบาย และบอกความหมายของความรู้ที่เกี่ยวข้องกับความผูกพัน ความภาคภูมิใจ และความจงรักภักดีต่อชาติและสถาบันหลักได้อย่างชัดเจน ด้านทักษะ ลูกเสือสามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์ของชาติบ้านเมืองอย่างคล่องแคล่วและแม่นยำ ในขณะที่เจตคติเชิงบวกต่อความพิทักษ์ รักชาติ ปรากฏในลักษณะของความเชื่อ ความรู้สึก และแนวคิดที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม และสุดท้ายในด้านคุณลักษณะ พบว่าลูกเสือแสดงพฤติกรรมที่สะท้อนถึงภาวะผู้นำ อุดมการณ์ จิตสาธารณะ และความรับผิดชอบต่อสังคม โดยทั้งหมดเชื่อมโยงกับค่านิยมความเป็นไทย ความเป็นพลเมือง คุณธรรม จริยธรรม การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการใช้สื่อเทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งแสดงให้เห็นว่ารูปแบบที่พัฒนาขึ้นสามารถเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับความพิทักษ์ รักชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับมาตรฐานตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ที่กำหนดให้มีบทบาทหน้าที่สำคัญในการบริหารจัดการและพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่อย่างรอบด้าน ทั้งด้านการจัดทำนโยบาย การบริหารแผนและกลยุทธ์ ตลอดจนการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะในการเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน เช่น ความพิทักษ์ รักชาติ อันเป็นเป้าหมายสำคัญของรูปแบบการบริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ที่พัฒนาขึ้น ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการบูรณาการแนวทางการบริหาร การมีส่วนร่วมของเครือข่าย การพัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ที่มีเป้าหมายร่วมกันในการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีจิตสำนึกต่อชาติบ้านเมือง มีคุณธรรม จริยธรรม และความรับผิดชอบต่อสังคม ทั้งนี้ บทบาทของผู้บริหารเขตพื้นที่ในฐานะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและสนับสนุนแนวทางเชิงกลยุทธ์ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จของการดำเนินงานตามแนวทางดังกล่าว

2. รูปแบบการบริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ที่ส่งผลต่อความพิทักษ์ รักชาติของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ประกอบด้วย 4 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 บทนำ ส่วนที่ 2 กระบวนการดำเนินงานของรูปแบบ ส่วนที่ 3 การประเมินผล และส่วนที่ 4 เงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ ซึ่งเป็นรูปแบบที่มีคุณภาพ ทั้งนี้เนื่องจากเป็นรูปแบบที่ผ่านกระบวนการสร้างและพัฒนาตามหลักวิชาการ โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ในการบริหารงานด้านลูกเสือ ที่มีประสบการณ์มาแล้วไม่น้อยกว่า 10 ปี ร่วมสนทนากลุ่มเพื่อให้ความเห็นต่อร่างรูปแบบพร้อมข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ รวมทั้งยังผ่านการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ในด้านความถูกต้องและความเป็นไปได้ ส่งผลให้ได้รูปแบบที่สามารถนำไปใช้ในการบริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ที่ส่งผลต่อความพิทักษ์ รักชาติ ของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ กษมา ชนะวงศ์ (2564) กล่าวว่า รูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนโรงเรียนเอกชน ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยการบริหาร จัดการหลักสูตร ประกอบด้วย 1) คณะกรรมการบริหารจัดการหลักสูตร 2) ผู้บริหารและครูผู้สอน 3) ขอบข่ายงานบริหารจัดการหลักสูตร องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาบริบทของสถานศึกษาและกำหนดวัตถุประสงค์ ของการบริหารจัดการหลักสูตร ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนการบริหารจัดการหลักสูตร ขั้นตอนที่ 3 การ นำหลักสูตรไปใช้ ขั้นตอนที่ 4 การนิเทศการใช้หลักสูตร ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผลการใช้หลักสูตร และองค์ประกอบที่ 3 ผลลัพธ์ โดยนักเรียนมีคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 1) คิดเป็น 2) ทำเป็น 3) อยู่เป็น ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบ

การบริหารจัดการหลักสูตร สถานศึกษาเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนโรงเรียนเอกชน ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่ามีความเหมาะสม ส่วนผลการประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนโรงเรียนเอกชนโดย ผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่า มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลการใช้รูปแบบการบริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ที่พัฒนาโดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 มีประสิทธิภาพและสามารถส่งเสริมความพิทักษ์ รักชาติของนักเรียนได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยมีการกำหนดนโยบายที่ชัดเจน ครอบคลุมทั้งวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และแนวทางการดำเนินงานที่สนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้แบบ Active Learning ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะด้านความพิทักษ์ รักชาติ ของลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ให้มีความมั่นคงและยั่งยืน นอกจากนี้ ยังมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งจากผู้ตรวจการลูกเสือประจำสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ และ ผู้ตรวจการลูกเสือจังหวัด ในการจัดตั้งสโมสรลูกเสือระดับเขตพื้นที่ และการสร้างหลักสูตรเฉพาะทางที่สามารถนำไปใช้ได้จริงในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในโรงเรียน ส่งผลให้บุคลากรในพื้นที่มีความเข้าใจและสามารถนำหลักสูตรไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ผลการประเมินแสดงให้เห็นว่าความพิทักษ์ รักชาติของลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่หลังการใช้หลักสูตรอยู่ในระดับมาก และมีความแตกต่างจากก่อนการใช้หลักสูตรโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ยังได้รับการประเมินความพึงพอใจจากผู้บริหารสถานศึกษา ผู้กำกับลูกเสือ ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ และผู้ปกครองในระดับมากทุกด้าน แสดงให้เห็นว่าหลักสูตรและรูปแบบการบริหารจัดการที่นำมาใช้นั้นตอบสนองต่อความต้องการของทุกฝ่าย และสามารถพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้มีคุณลักษณะพิทักษ์ รักชาติได้อย่างมีประสิทธิผล สอดคล้องกับมาตรฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2560 ในหลายมิติ โดยเฉพาะ มาตรฐานที่ 1 การบริหารจัดการองค์การสู่ความเป็นเลิศ ซึ่งสะท้อนผ่านการจัดการที่ดี การพัฒนาเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ และการกระจายอำนาจพร้อมส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การดำเนินงานตามรูปแบบการบริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่พิทักษ์ รักชาติ แสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมของเครือข่ายในทุกระดับ และการขับเคลื่อนองค์กรอย่างมีเป้าหมายนอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ มาตรฐานที่ 2 การบริหารและการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพในด้านการบริหารวิชาการและการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการพัฒนาและใช้หลักสูตรอย่างเป็นระบบ และมีการประเมินผลความรู้ เจตคติ และคุณลักษณะของผู้เรียนในเชิงประจักษ์ รวมถึงตอบสนองต่อ มาตรฐานที่ 3 3 สัมฤทธิผลการบริหารและการจัดการศึกษา โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 มีผลงานที่สามารถเป็นแบบอย่างได้ และผู้เรียนมีคุณลักษณะที่แสดงถึงความพิทักษ์ รักชาติอย่างเด่นชัด ซึ่งเป็นหนึ่งในเป้าหมายสำคัญของการจัดการศึกษาในระดับพื้นฐาน อีกทั้งการประเมินความพึงพอใจจากผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนก็อยู่ในระดับมาก แสดงถึงประสิทธิผลของการดำเนินงานในภาพรวม ผลการดำเนินงานยังเป็นไปตาม บทบาทหน้าที่ของกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา และ กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2560 ซึ่งได้ส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนากิจกรรมลูกเสือ รวมถึงการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน สอดรับกับบทบาทและความรับผิดชอบของ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ในการเป็นผู้นำทางวิชาการ กลยุทธ์ และนวัตกรรม เพื่อพัฒนาการศึกษาทั้งระบบอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

4. ผลการประเมินด้านความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ที่ส่งผลต่อความพิทักษ์ รักชาติ ของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก ภายหลังการนำรูปแบบการบริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ที่ส่งผลต่อความพิทักษ์ รักชาติ ของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ในส่วนที่ 1 บทนำ ส่วนที่ 2 กระบวนการดำเนินงานของรูปแบบ ส่วนที่ 3 การประเมินผล และส่วนที่ 4 เงื่อนไข

การนำไปใช้ ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่แสดงออกให้เห็นถึงความพิทักษ์ รักชาติ อย่างชัดเจน ส่งผลให้การรูปแบบมีความเหมาะสมต่อการนำไปใช้บริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ของเขตพื้นที่การศึกษา และเป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ให้มีความพิทักษ์ รักชาติ

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ที่ส่งผลต่อความพิทักษ์ รักชาติของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ที่สอดคล้องกับบริบทที่จะนำไปสู่เป้าหมายที่ต้องการของหลักสูตร คือ ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะเกี่ยวกับความพิทักษ์รักชาติที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ มีองค์ประกอบสำคัญของรูปแบบที่ประกอบด้วย 4 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 บทนำ ได้แก่ หลักการและจุดมุ่งหมาย ส่วนที่ 2 กระบวนการดำเนินงาน ได้แก่ ด้านนโยบาย ด้านการมีส่วนร่วม ด้านหลักสูตร และด้านการจัดการเรียนรู้ ส่วนที่ 3 การประเมินผล ได้แก่ ประเมินความพิทักษ์ รักชาติของลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ความพึงพอใจ และความถูกต้อง และความเป็นไปได้ และส่วนที่ 4 เงื่อนไขการนำไปใช้ ดังแสดงในภาพที่ 1

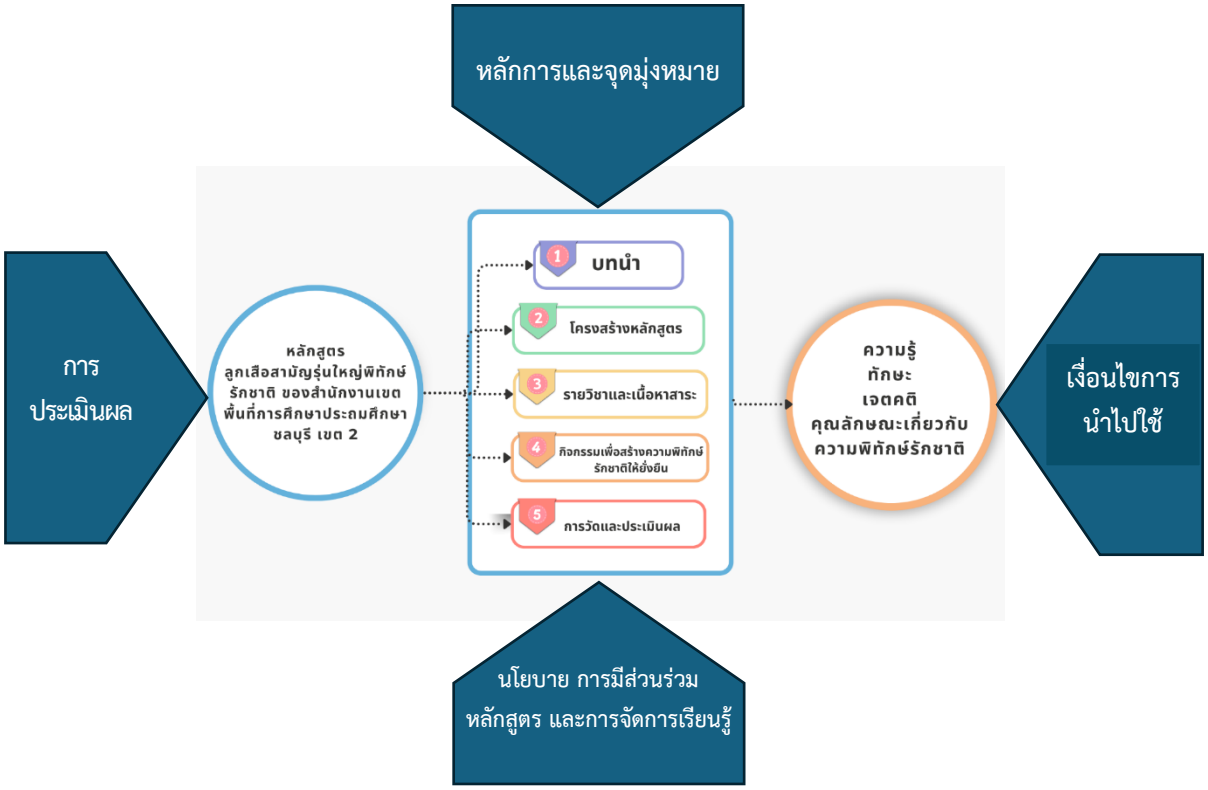

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ผลจากการวิจัยรูปแบบการบริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ที่ส่งผลต่อความพิทักษ์ รักชาติของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. หน่วยงานทางการศึกษาสามารถนำรูปแบบการบริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ พิทักษ์ รักชาติไปใช้ หรือพัฒนาให้เหมาะสมกับบริบทของตนเอง

2. สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ สำนักงานลูกเสือจังหวัด และสำนักงานลูกเสือเขตพื้นที่การศึกษาสามารถนำผลการวิจัยไปใช้การจัดทำหลักสูตร และบริหารจัดการลูกเสือแต่ละประเภท

3. ผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำผลการประเมินความพิทักษ์ รักชาติไปใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนการบริหารจัดการ การสนับสนุนส่งเสริมการจัดการศึกษา การฝึกอบรม และการทำกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความพิทักษ์ รักชาติ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการวิจัยพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ที่ส่งผลต่อความพิทักษ์ รักชาติ ให้เหมาะสมกับสภาวการณ์และสภาพบริบทของหน่วยงานตนเอง

2. ควรมีการวิจัยเพื่อติดตามประเมินผลการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ที่ส่งผลต่อความพิทักษ์ รักชาติ ของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

3. ผู้ที่สนใจสามารถนำรูปแบบการบริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ที่ส่งผลต่อความพิทักษ์ รักชาติของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ไปเป็นตัวอย่างในการสร้างรูปแบบการบริหารจัดการลูกเสือสำรอง ลูกเสือสามัญ และลูกเสือวิสามัญ และยุวกาชาด

เอกสารอ้างอิง

กษมา ชนะวงศ์. (2564). *รูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนโรงเรียนเอกชน.* หลักสูตรการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ชุติมาภรณ์ ค้าขาย. (2562). อิทธิพลของสื่อสังคมออนไลน์ต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนของเด็กและเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, 27*(2), 194-227.

บุญชม ศรีสะอาด. (2554).การวิจัยเบื้องต้น.กรุงเทพฯ : บริษัท สุวีริยาสาส์น จำกัด.

พจนา วลัย. (2557). *การศึกษาไทยกับการรับมือการเปลี่ยนแปลงทางสังคม : การสร้างประชาธิปไตยในห้องเรียน*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสื่อเพื่อการศึกษาของชุมชน.

ราชกิจจานุเบกษา. (2562). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545*, ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 และฉบับที่ 4 พ.ศ. 2562.

ศุภฤกษ์ ศิโรทศ. (2561). *แนวทางการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5.* หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ. (2551). *พระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ. 2551.* เอกสารเผยแพร่และประชาสัมพันธ์. กรุงเทพฯ: สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ.

สำนักการลูกเสือ ยุวกาชาดและกิจการนักเรียน. (2557*). แนวทางการพัฒนาหลักสูตรการจัด. กิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษา พ.ศ. 255*2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ สกสค.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2. (2567). *แผนพัฒนาการศึกษา พ.ศ. 2566 – 2570 (ฉบับปรับปรุงปีงบประมาณ พ.ศ. 2567).*
https://www.chon2.go.th/news/images/Ducument/2566/plan2566_2570.pdf

CAUSAL RELATIONSHIP MODEL OF FACTORS INFLUENCING PURCHASING DECISION OF NIKE SPORTS SHOES IN BANGKOK AND ITS VICINITY

Nutthapan Pongnaras[1*]
1 *Master of Business Administration Program, Silpakorn University*
* *Corresponding author. E-mail: pongnaras_n@su.ac.th*

Abstract

The objectives of this research are to 1. Study the level of opinion on integrated marketing communication factors, brand equity, and brand personality. 2. Study the influence of integrated marketing communication, brand equity, and brand personality on brand loyalty. 3. Study the influence of integrated marketing communication and brand loyalty on purchase decisions. The researcher will collect data from a total of 400 people using a convenience sampling design. The sample was randomly selected from Consumers who purchase sports shoes residing in Bangkok and its vicinity, who have experience using Nike sports shoes in the last 6 months, were the respondents. Data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, Pearson's product momentum coefficient, and the relationship of causal variables. Data analysis was done using the Structural Equation Modeling (SEM) statistical tool with the AMOS 16.0 program. The research results found that the level of opinions on integrated marketing, brand equity, brand personality, brand loyalty, and purchasing decision was all at a high level. The results of the study found that integrated marketing communication did not have a positive influence on brand loyalty (Beta = 0.09) with statistical significance at the 0.05 level. Brand equity had a positive influence on brand loyalty (Beta = 0.28) with statistical significance at the 0.001 level. Brand personality had a positive influence on brand loyalty (Beta = 0.37) with statistical significance at the 0.001 level. Integrated marketing communication had a positive influence on Consumer purchase decisions (Beta = 0.14) was statistically significant at the 0.01 level. Brand loyalty had a positive influence on consumer purchase decisions (Beta = 0.46) with a statistically significant effect at the 0.001 level.

Keywords: Integrated Marketing, Brand Equity, Brand Personality, Brand Loyalty, Consumer Purchase Decision

Received: 2025-03-21; Revised: 2025-04-20; Accepted: 2505-04-22 ISSN: 2822-0218 (Online)

โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อ รองเท้ากีฬา Nike ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมลฑล

ณัฐภัณฑ์ พงษ์ณะเรศ[1*]

1 *หลักสูตรการบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร*

* *Corresponding author. E-mail: pongnaras_n@su.ac.th*

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1. ศึกษาระดับความคิดเห็นปัจจัยด้านการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ ด้านคุณค่าตราสินค้า, และ ด้านบุคลิกภาพของตราสินค้า 2. ศึกษาอิทธิพลของการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ ด้านคุณค่าตราสินค้า, และ ด้านบุคลิกภาพของตราสินค้า ที่มีต่อความภักดีต่อตราสินค้า 3. ศึกษาอิทธิพลของการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ และความจงรักภักดีต่อตราสินค้า ที่มีต่อการตัดสินใจซื้อ ผู้วิจัย จึงจะเก็บข้อมูลจำนวนทั้งหมด 400 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างตามความสะดวก (Convenience Sampling Design) โดยสุ่มตัวอย่างจาก ผู้บริโภคที่ซื้อรองเท้ากีฬาซึ่งพักอาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและ ปริมลฑล ที่มีประสบการ์ณใช้รองเท้ากีฬา Nike ในระยะเวลา 6 เดือน ล่าสุด เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธแบบเพียรสัน และความสัมพันธ์ของตัวแปรเชิงสาเหตุ โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องมือ ทางเทคนิคสถิติ Structural Equation Modeling (SEM) ด้วยโปรแกรม AMOS16.0 ผลการวิจัยพบว่า ระดับความคิดเห็นด้านการตลาดแบบบูรณาการ ด้านคุณค่าตราสินค้า ด้านบุคลิกภาพตราสินค้า ด้านความภักดีต่อตราสินค้า และด้านการตัดสินใจซื้อ พบว่า มีความคิดเห็นโดยรวม อยู่ในระดับมาก จากผลการศึกษาพบว่า ด้านการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ ไม่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อ ความภักดีต่อตราสินค้า (Beta = 0.09) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ด้านคุณค่าตราสินค้า มีอิทธิพลเชิงบวกต่อ ความภักดีต่อตราสินค้า (Beta =0.28) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ด้านบุคลิกภาพของตราสินค้า มีอิทธิพลเชิงบวกต่อ ความภักดีต่อตราสินค้า (Beta = 0.37) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ มีอิทธิพลเชิงบวกต่อ การตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค (Beta = 0.14) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ความภักดีต่อตราสินค้า มีอิทธิพลเชิงบวกต่อ การตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค(Beta = 0.46)อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

คำสำคัญ: การตลาดแบบบูรณาการ, คุณค่าตราสินค้า, บุคลิกภาพของตราสินค้า, ความภักดีต่อตราสินค้า, การตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค

บทนำ

ในปัจจุบันผู้คนให้ความสำคัญและหันมาใส่ใจกับสุขภาพกันมากขึ้น ทั้งเรื่องอาหาร และการออกกำลังกายในรูปแบบต่างๆ ซึ่งจะเห็นได้จากจำนวน การจัดตั้งใหม่ของธุรกิจที่เกี่ยวกับสถานที่ออกกำลังกาย เช่น สปอร์คลับ ศูนย์ฟิตเนส บริการแอโรบิค ศูนย์โยคะ ฯลฯ ที่มีแนวโน้ม การจัดตั้งใหม่เพิ่มขึ้นทุกปีโดยเมื่อพิจารณาจำนวนจัดตั้งใหม่ ของธุรกิจสถานที่ออกกำลังกายในช่วง 5 ปี ที่ผ่านมา (ปี 2562 -2567) การจัดตั้งใหม่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยในปี 2567 (ม.ค.-พ.ย.) มีจำนวนจัดตั้งใหม่ 139 ราย เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีที่แล้วคิดเป็น 2.21% อีกทั้งกระแสการออกกำลังกายด้วย

การวิ่งเป็นนิยมของคนไทยมากขึ้นโดยจะเห็นได้จากจำนวนการจัดงานวิ่งประเภทต่างๆ เช่น มาราธอนที่จัดขึ้นทั่วประเทศ ด้วยกระแสการออกกำลังกายและเล่นกีฬาที่ได้รับความนิยมมากขึ้นอย่างต่อเนื่องทำให้ธุรกิจที่เกี่ยวเนื่องกับการออกกำลังกาย เช่น ตลาดเสื้อผ้า รองเท้าและอุปกรณ์กีฬาต่างๆสามารถเติบโตได้อย่างต่อเนื่อง เนื่องจากรองเท้ากีฬานอกจากจะสวมใส่เพื่อการออกกำลังกายแล้วปัจจุบันยังเป็นเทรนด์แฟชั่นของคนรุ่นใหม่ ที่มีความนิยมสวมใส่ชุดหรือรองเท้ากีฬาในชีวิตประจำวันมากขึ้นด้วยซึ่งสอดคล้องกับสถิติการนำเข้ารองเท้ากีฬาในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา (ปี 2564 -2567) ที่มีมูลค่าเพิ่มขึ้น โดยในปี 2567 (ม.ค.–ต.ค) มีมูลค่าสูงถึง 5,322 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีที่แล้วคิดเป็น 53.95% เป็นเครื่องยืนยันให้เห็นว่าธุรกิจชุดกีฬาและอุปกรณ์กีฬายังสามารถเติบโตได้ (ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ รวบรวมโดย แผนกข้อมูลอุตสาหกรรม สถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ)

รองเท้ากีฬาจึงเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการออกกำลังกายนอกจากจะป้องกันเท้าซึ่งอาจเกิดการบาดเจ็บจากการออกกำลังกายแล้วและยังมีส่วนช่วยเพิ่มสมรรถภาพในการออกกำลังกายเพิ่มมากขึ้นโดยในปีที่ผ่านมาแนวโน้มของตลาดรองเท้ากีฬาเติบโตขึ้นอย่างมากจากรายงานภาพรวมของตลาดรองเท้ากีฬาพบว่าตลาดรองเท้ากีฬามีมูลค่าอยู่ที่ประมาณ 7.9 หมื่นล้านดอลลาร์ในปี 2567 และคาดการณ์ว่าจะสูงได้ถึง 1 แสนล้านดอลลาร์ในปี 2568 และจะจะสามารถทำมูลค่า 1.2 แสนล้านดอลลาร์ภายในปี 2569

โดยเริ่มจากผู้นำตลาดโลกในปัจจุบันอย่าง Nike ผู้ผลิตอุปกรณ์กีฬาของสหรัฐ ซึ่งสามารถทำยอดขายได้ถึง 2.8 หมื่นล้านดอลลาร์ในปีงบการเงิน 2567 เพิ่มขึ้น 20% จากยอดขายเดิมในปี 2566 ที่สามารถทำยอดขายได้ 2.33 หมื่นล้านดอลลาร์ ตามมาด้วยอันดับ 2 อย่าง Adidas แบรนด์ใหญ่สัญชาติเยอรมัน ที่ทำยอดขายรองเท้าได้ 1.2 หมื่นล้านดอลลาร์ในปี 2567 เพิ่มขึ้น 10 % จากยอดขายเดิมในปี 2566 ที่สามารถทำยอดขายได้1.07 หมื่นล้านดอลลาร์ ในประเทศไทยมีผู้นำตลาดรองเท้ากีฬาใน 3 อันดับต้นๆ ได้แก่ Nike, Adidas และ Reebok นอกจากนี้ยังมีตราสินค้าอื่นในตลาดอีกเป็นจำนวนมาก ได้แก่ Puma, New Balance, Converse, Asics, K-Swiss และ Mizuno เป็นต้น

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเกี่ยวกับ โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อ รองเท้ากีฬา Nike ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมลฑล เพื่อให้ผู้ประกอบการเข้าถึงการตัดสินใจซื้อและความจงรักภักดีต่อตราสินค้าของรองเท้ากีฬาจากการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ คุณค่าตราสินค้าและบุคลิกภาพของตราสินค้าของผู้บริโภค และ เป็นแนวทางให้ผู้ประกอบการร้านรองเท้ากีฬาสามารถนำข้อมูลจากการวิจัยในครั้งนี้ไปดำเนินการ วางแผนและปรับปรุงกลยุทธ์ด้านการตลาดเพื่อให้สอดคล้องกับการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคเพื่อขยายกลุ่มเป้าหมายให้เพิ่มมากยิ่งขึ้นและยังเป็นการสร้างจุดแข็งในการรักษาผู้บริโภคเดิมที่มีอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมถึงผู้ที่สนใจธุรกิจเกี่ยวกับรองเท้ากีฬาสามารถนำไปเป็นข้อมูลประกอบการลงทุนได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นปัจจัยด้านการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ ด้านคุณค่าตราสินค้า และด้านบุคลิกภาพของตราสินค้า

2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ ด้านคุณค่าตราสินค้า และด้านบุคลิกภาพของตราสินค้าที่มีผลต่อความภักดีต่อตราสินค้า

3. เพื่อศึกษาอิทธิพลของการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ และความจงรักภักดีต่อ ตราสินค้าที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อ

สมมุติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 1: การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ มีอิทธิพลเชิงบวกต่อ ความจงรักภักดีต่อตราสินค้า (H_1)

สอดคล้องกับ การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการมีอิทธิพล ต่อความผูกพันตราสินค้า และความภักดีของผู้ใช้บริการชมภาพยนตร์แบบสตรีมมิ่งในจังหวัดเพชรบุรี (อารยา จงใจรักษ์ และ วัชระ เวชประสิทธิ์, 2566) พบว่ากลยุทธ์การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความภักดีของผู้ใช้บริการชมภาพยนตร์แบบสตรีมมิ่งในจังหวัดเพชรบุรี โดยกลยุทธ์การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการเป็นการนำเอาเครื่องมือการสื่อสารการตลาดหลากหลายรูปแบบมากประยุกต์ใช้เข้าด้วยกันเพื่อประชาสัมพันธ์ธุรกิจให้เป็นที่รู้จักและเข้าถึงผู้ใช้บริการจนส่งผลให้มีตัดสินใจใช้บริการอย่างต่อเนื่อง

สมมติฐานที่ 2: คุณค่าตราสินค้า มีอิทธิพลเชิงบวกต่อ ความจงรักภักดีต่อตราสินค้า (H_2)

สอดคล้องกับ คุณค่าตราสินค้า มีอิทธิพลเชิงบวกต่อ ความจงรักภักดี ความสัมพันธ์ระหว่างภาพลักษณ์ตราสินค้า คุณค่าตราสินค้ากับความจงรักภักดีในตราสินค้าเครื่องสำอางนำเข้าจากต่างประเทศของผู้บริโภคในจังหวัดนนทบุรี (ทัศนา หงษ์มา, 2565) และสอดคล้องกับ ความภักดีต่อตราสินค้าเป็นคุณค่าขั้นสูงสุดตามแนวคิด ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตราสินค้า และผู้บริโภคให้มีความแข็งแรงจะกลายเป็นความภักดีต่อตราสินค้า (Brand Dynamic Pyramid (Salinas, 2009) พบว่า ผู้บริโภคจะรู้สึกพึงพอใจในสินค้าก็เมื่อเห็นคุณค่าของตราสินค้าดังกล่าว ว่ามีรูปลักษณ์ที่สวยงาม มีคุณค่าที่เป็นประโยชน์ใช้ สอยจึงก่อให้เกิดความพึงพอใจ และแสดงความจงรักภักดีต่อตราสินค้าโดยการกลับมาซื้อซ้ำ (ณัฐธิดา โพธิ์ประเสริฐ, 2559)

สมมติฐานที่ 3: บุคลิกภาพตราสินค้า มีอิทธิพลเชิงบวกต่อ ความจงรักภักดีต่อตราสินค้า (H_3)

สอดคล้องกับ ความสอดคล้องในตนเองและความภักดีต่อตราสินค้าแบรนด์เนมหรู ของผู้ชายไทย (กานติมา ยอดกัลยารัตน, 2561) สอดคล้องกับ บุคลิกภาพตราสินค้าที่มีผลต่อความภักดีต่อตราสินค้าผลิตภัณฑ์เบเกอรี่ของผู้บริโภคในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ พบว่า บุคลิกภาพแบบจริงใจ จะมีความสัมพันธ์ทางบวกและสามารถพยากรณ์ระดับความภักดีต่อตราสินค้าได้ (ศุภเชษฐ์ พรรณาไทร, 2555) และสอดคล้องกับ บุคลิกภาพตราสินค้าที่มีผลต่อความภักดีต่อตราสินค้า ของร้านชาบูบุฟเฟต์ (ภาพลักษณ์ตราสินค้าที่มีผลต่อความภักดีของผู้บริโภคร้านอาหาร ชาบูบุฟเฟต์ในเขตกรุงเทพ, มนัสมนต์ กล่ำแดง, 2561)

สมมติฐานที่ 4: การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ มีอิทธิพลเชิงบวกต่อ การตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค (H_4)

สอดคล้องกับ ความจงรักภักดี มีอิทธิพลเชิงบวกต่อ การตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าในยุควิถีชีวิตใหม่ (ภูริณัฐ ยมกนิษณ์, 2557) พบว่า กระบวนการตัดสินใจซื้อสินค้าของลูกค้า ให้ความสำคัญกับคุณภาพ สินค้าที่ได้มาตรฐาน ตรงตามความต้องการ พิจารณาเปรียบเทียบคุณสมบัติต่าง ๆ ของสินค้า จากร้านค้าออนไลน์ ที่มีความน่าเชื่อถือและใช้งานง่ายก่อนตัดสินใจเลือกซื้อ และหากประสบการณ์การซื้อสินค้าครั้งก่อนไม่พบ ปัญหาใด ๆ ก็แนวโน้มที่จะกลับมาซื้อสินค้าจากผู้จำหน่ายเดิมอีกครั้ง

สมมติฐานที่ 5: ความจงรักภักดีต่อตราสินค้า มีอิทธิพลเชิงบวกต่อ การตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค (H^5)

สอดคล้องกับ ความจงรักภักดีต่อตราสินค้า มีอิทธิพลเชิงบวกต่อ การตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค ปัจจัยที่มีผลต่อความจงรักภักดีของผู้บริโภคในการซื้อสินค้าออนไลน์ (กนกวรรณ รัตนปรีชาชัย, 2564) และสอดคล้องกับ จากการศึกษาความภักดีในตราสินค้ารองเท้ากีฬาแบรนด์เกาหลีพบว่า ผู้ที่ออกกำลังกาย หรือเล่นกีฬา ในเขตกรุงเทพมหานคร มีความภักดีต่อตราสินค้า อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเมื่อกาลังจะตัดสินใจซื้อรองเท้ากีฬาแบรนด์เกาหลี จะนึกถึงตราสินค้ารองเท้ากีฬาแบรนด์ เกาหลีเป็นอันดับแรก (วุฒิกร ตุลาพันธุ์, 2560)

กรอบแนวคิดการวิจัย

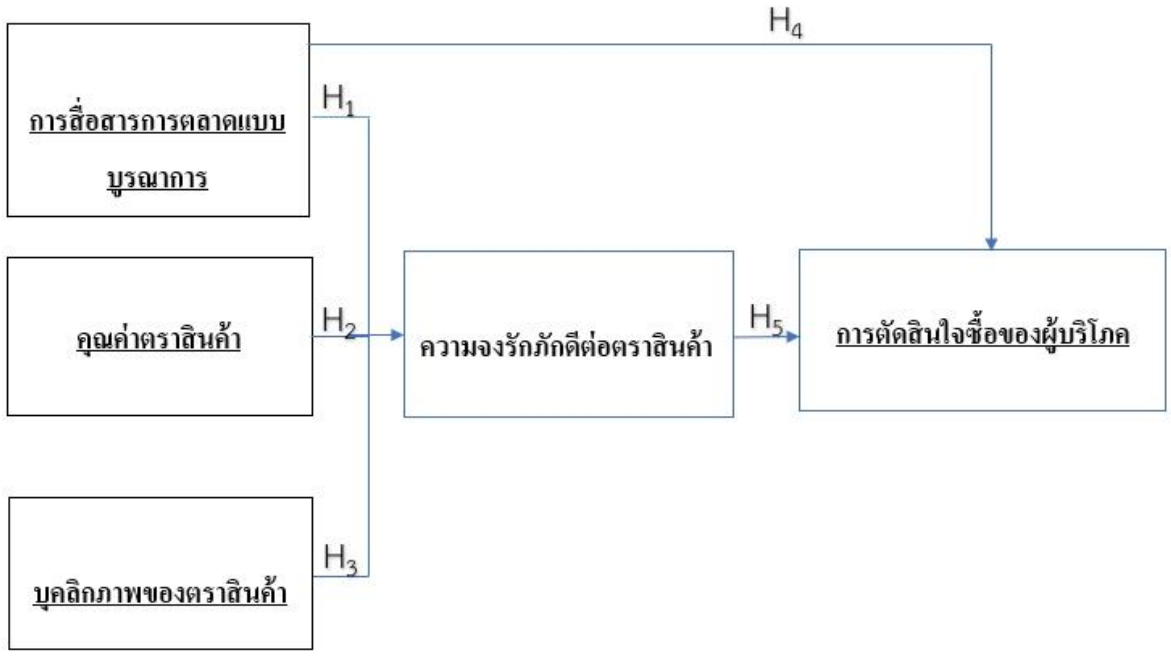

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ประเภทของงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) และให้กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้กรอกแบบสอบถามด้วยตนเอง (Self–Administered Questionnaire)

ประชากรและตัวอย่าง

1. ประชากร คือ ผู้บริโภคที่ซื้อรองเท้ากีฬาซึ่งพักอาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและ ปริมลฑลที่มีประสบการ์ณใช้รองเท้ากีฬา Nike ในระยะเวลา 6 เดือน ล่าสุด

2. กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริโภคที่ซื้อรองเท้ากีฬาซึ่งพักอาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมลฑล ที่มีประสบการ์ณใช้รองเท้ากีฬา Nike ในระยะเวลา 6 เดือน ล่าสุด จำนวน 400 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามสำหรับรวบรวมข้อมูลประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง เป็นคำถามปลายปิดแบบตรวจรายการ (Checklist) ประกอบด้วย 1) ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา คณะ รายได้ต่อเดือน 2) แบบสอบถามแบบมาตรประเมินค่า 5 ระดับ ด้านการสื่อสารการตลาดแบบบูรณา ด้านคุณค่าตราสินค้า ด้านบุคลิกภาพของตราสินค้า ด้านความจงรักภักดีต่อตราสินค้าที่ และด้านการตัดสินใจซื้อ และข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติมเป็นข้อคำถามปลายเปิด (มนัสนันท์ ใบคุณากร, 2563; พัชริตา สุภาพันธ์, 2560; พัชริตา สุภาพันธ์, 2560; วุฒิกร ตุลาพันธ์, 2559)

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. การสร้างแบบสอบถามโดยปรับปรุงมาจากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ นำมาเรียบเรียงให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย หลังจากนั้นจึงนำแบบสอบถามให้อาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาถึงความสอดคล้องความครอบคลุมของคำถาม เพื่อเป็นการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity)

2. การหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาของแบบวัด (Content Validity) โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญในด้านเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง จำนวน 3 ท่าน เป็นผู้ตรวจสอบและพิจารณาผลการตรวจสอบ โดยดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency: IOC) ระหว่างข้อคำถามกับประเด็นหลักของเนื้อหา

3. การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ซึ่งผู้วิจัยได้หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยนำแบบสอบถามไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างก่อน จำนวน 30 คน และนำมาหาสัมประสิทธิ์แอลฟาด้วยวิธีของคอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยค่าที่เหมาะสมควรมีค่าตั้งแต่ 0.7 ขึ้นไป (Cronbach, 1951)

ปัจจัยด้านการบูรณาการตลาด มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอบบาค เท่ากับ 0.899
ปัจจัยด้านคุณค่าตราสินค้า มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอบบาค เท่ากับ 0.935
ปัจจัยด้านบุคลิกภาพตราสินค้า มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอบบาคเท่ากับ 0.896
ปัจจัยด้านความภักดีต่อตราสินค้า มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอบบาคเท่ากับ 0.942
ปัจจัยด้านความภักดีต่อตราสินค้า มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอบบาคเท่ากับ 0.81

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลตามขั้นตอนต่อไปนี้ คือ

1. ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยการใช้แบบสอบถามผ่านระบบออนไลน์ โดยโครงสร้างแบบสอบถามจาก Google form ควบคู่ไปกับการแจกแบบสอบถาม

2. ผู้วิจัยทำการส่ง URL ของแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างผ่านสื่อออนไลน์ ได้แก่ Line , Facebook เป็นต้น

3. ผู้วิจัยใช้เวลาประมาณ 2 เดือน ในการเก็บรวบรวมแบบสอบถามทั้งหมด และพิจารณาแบบสอบถามตามประเภทของตัวแปร

4. ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนก่อนทำการวิเคราะห์ขั้นต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1.การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปร มีวัตถุประสงค์เพื่อทำให้ทราบลักษณะของกลุ่มตัวอย่างและลักษณะการแจกแจงของตัวแปรโดยคำนวณหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเยี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2545)

2. การหาค่าสัมประสิทธิสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยใช้ สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product-Moment Correlation Coefficient) เพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ ว่าเป็นความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงหรือไม่ ทิศทาง ของความสัมพันธ์เป็นบวกหรือลบ ขนาด ของความสัมพันธ์มีค่าอยู่ในระดับใด เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรเชิงสาเหตุ ความสัมพันธ์ของตัวแปรเชิงสาเหตุ โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องมือ ทางเทคนิคสถิติ Structural Equation Modeling (SEM) ด้วยโปรแกรม AMOS16.0 เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนระหว่างโมเดลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ทำการวิเคราะห์อิทธิพลทั้งทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และด้วยวิธีความน่าจะเป็นสูงสุด อิทธิพลรวมของตัวแปรสาเหตุ ซึ่งใช้การประมาณค่าพารามิเตอร์ เพื่อวิเคราะห์โมเดลตามสมมติฐานที่กำหนด

สรุปผลการวิจัย และอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้วยการวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Correlation Analysis) โดยผลจากการวิเคราะห์ พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรมีค่า 0.569 - 0.879 ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำและระดับสูง (Hinkle et al, 1998) พบว่า ค่า VIF มีค่าระหว่าง 1.970 – 4.920 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงให้เห็นว่าตัวแปรอิสระที่ใช้พยากรณ์ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กัน (Hair et al., 2010) ผลการวิจัย พบว่า โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อรองเท้ากีฬา Nike ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑลที่ดำเนินการปรับแก้ (Adjust Model) มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับที่ยอมรับได้ ซึ่งพิจารณาจากดัชนีความกลมกลืน (Fit Index) ดังนี้ Chi-square = 1.383, df = 1, P-value = .240, Chi-square / DF = 1.383, RMSEA = 0.031, SRMR = 0.003, CFI = 1.000, GFI = 0.999, AGFI = 0.979 ดังตารางที่ 1-3

ตารางที่ 1 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้วยการวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ตัวแปรอิสระ		ตัวแปรตาม	β	b	S.E.	t	P
คุณค่าตราสินค้า	--->	ความภักดีต่อตราสินค้า	0.28	0.47	0.13	3.596***	0.000
การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ	--->	ความภักดีต่อตราสินค้า	0.09	0.14	0.08	1.722	0.085
บุคลิกภาพตราสินค้า	--->	ความภักดีต่อตราสินค้า	0.37	0.53	0.11	4.748***	0.000
ความภักดีต่อตราสินค้า	--->	การตัดสินใจซื้อ	0.46	0.46	0.05	10.307***	0.000
การสื่อสารการตลาด	--->	การตัดสินใจซื้อ	0.14	0.21	0.07	2.884**	0.004

ตัวแปรอิสระ		**ตัวแปรตาม**	**β**	**b**	**S.E.**	**t**	**P**
แบบบูรณาการ							
คุณค่าตราสินค้า	--->	การตัดสินใจซื้อ	0.24	0.39	0.09	4.309***	0.000

หมายเหตุ: * P < .05 ** P < .01 *** P < .001

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อรองเท้ากีฬา Nike ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล

ตัวแปร	ความภักดีต่อตราสินค้า			การตัดสินใจซื้อ		
	อิทธิพลทางตรง	อิทธิพลทางอ้อม	อิทธิพลโดยรวม	อิทธิพลทางตรง	อิทธิพลทางอ้อม	อิทธิพลโดยรวม
คุณค่าตราสินค้า	0.28***	-	0.28***	0.24***	0.13**	0.37***
การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ	0.09	-	0.09	0.14**	0.04	0.19**
บุคลิกภาพตราสินค้า	0.37***	-	0.37***	-	0.17**	0.17**
ความภักดีต่อตราสินค้า	-	-	-	0.46***	-	0.46***
การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ	-	-	-	-	-	-
คุณค่าตราสินค้า	-	-	-	-	-	-

หมายเหตุ: * P < .05 ** P < .01 *** P < .001

ตารางที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐานของการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย	**β**	**t**	**ผลการทดสอบสมมติฐาน**
H1: การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ มีอิทธิพลเชิงบวกต่อ ความภักดีต่อตราสินค้า	0.09	1.722*	ไม่ยอมรับสมมติฐาน
H2: คุณค่าตราสินค้า มีอิทธิพลเชิงบวกต่อ ความภักดีต่อตราสินค้า	0.28	3.596***	ยอมรับสมมติฐาน
H3: บุคลิกภาพตราสินค้า มีอิทธิพลเชิงบวกต่อ ความภักดีต่อตราสินค้า	0.37	4.748***	ยอมรับสมมติฐาน
H4: การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ มีอิทธิพลเชิงบวกต่อ การตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค	0.14	2.884**	ยอมรับสมมติฐาน
H5: ความภักดีต่อตราสินค้า มีอิทธิพลเชิงบวกต่อ การตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค	0.46	10.307***	ยอมรับสมมติฐาน

หมายเหตุ: * P < .10 ** P < .01 *** P < .001

อภิปรายผล

จากการสรุปและการวิเคราะห์ข้อมูลในเรื่องโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อ รองเท้ากีฬา Nike ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ผู้วิจัยพบว่ามีประเด็นที่น่าสนใจสามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ ไม่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อ ความภักดีต่อตราสินค้า เนื่องจาก ในปัจจุบันผู้ประกอบการต่างก็มีปรับตัวเพื่อรับมือกับการแข่งขันเพื่อแย่งชิงส่วนแบ่งตลาด ทำให้ผู้ประกอบการต่างทำการนำเสนอโปรโมชั่น ทำให้ผู้บริโภคเกิดการเปลี่ยนแบรนด์ได้ง่ายขึ้น จึงทำให้ไม่ใช่ปัจจัยที่ทำให้เกิดความภักดีต่อตราสินค้า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (เลิศศักดิ์ ชัยวณิชย์, 2557) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการรับรู้การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจและความจงรักภักดีต่อรถยนต์ปิกอัพยี่ห้อ ISUZU ของลูกค้าในกรุงเทพมหานครพบว่า การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ ด้านการตลาดทางตรง และด้านการส่งเสริมการขายไม่มีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีของลูกค้า

2. คุณค่าตราสินค้า มีอิทธิพลเชิงบวกต่อ ความภักดีต่อตราสินค้า ที่ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.28 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 เนื่องจากคุณลักษณะเฉพาะที่ทำให้ Nike โดดเด่นและสร้างความประทับใจให้กับผู้บริโภค เริ่มจากการที่ Nike สามารถแยกตัวเองออกจากคู่แข่งได้อย่างชัดเจน ทั้งในด้านการออกแบบ คุณภาพ และค่านิยมของแบรนด์ ทำให้ผู้บริโภคมองว่า Nike เป็นตัวเลือกที่เหนือกว่าในตลาดรองเท้ากีฬาและสินค้ากีฬา การที่ผู้บริโภคสามารถจดจำตราสินค้า Nike ได้โดยไม่ต้องมีผู้อื่นแนะนำ สะท้อนถึงการสร้างการรับรู้แบรนด์ (Brand Awareness) ที่แข็งแกร่ง ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของความภักดีต่อแบรนด์ นอกจากนี้ เมื่อพูดถึง Nike ผู้บริโภคมักนึกถึงคุณภาพที่ดีและเอกลักษณ์เฉพาะตัว เช่น การออกแบบที่ทันสมัย เทคโนโลยีที่ล้ำหน้า และความใส่ใจในรายละเอียด ซึ่งช่วยสร้างความเชื่อมั่นและความพึงพอใจให้กับผู้บริโภค ความทันสมัยของ Nike ยังทำให้ผู้บริโภครู้สึกว่าแบรนด์นี้ตอบโจทย์ไลฟ์สไตล์และความต้องการของพวกเขาได้อย่างดี ในขณะที่คุณภาพมาตรฐานที่คงที่และสม่ำเสมอของผลิตภัณฑ์ Nike สร้างความไว้วางใจให้กับผู้บริโภคว่าพวกเขาจะได้รับสินค้าที่มีคุณภาพทุกครั้งที่ซื้อ สุดท้าย การที่ Nike สามารถผลิตสินค้าได้ตรงกับความต้องการของลูกค้า ทั้งในด้านฟังก์ชันการใช้งานและการออกแบบ ช่วยให้ผู้บริโภครู้สึกว่าแบรนด์นี้เข้าใจและใส่ใจพวกเขา ซึ่งทั้งหมดนี้รวมกันสร้างคุณค่าตราสินค้าที่แข็งแกร่ง และส่งผลให้ผู้บริโภคมีความภักดีต่อ Nike มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทัศนา หงษ์มา (2565) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาพลักษณ์ตราสินค้า คุณค่าตราสินค้า และความจงรักภักดีต่อตราสินค้าเครื่องสำอางนำเข้าจากต่างประเทศของผู้บริโภคในจังหวัดนนทบุรี โดยพบว่าคุณค่าตราสินค้ามีอิทธิพลเชิงบวกต่อความจงรักภักดีของผู้บริโภค ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าคุณค่าตราสินค้าส่งผลต่อความผูกพันและความภักดีที่ผู้บริโภคมีต่อแบรนด์เครื่องสำอางนำเข้าเหล่านั้น

3. บุคลิกภาพตราสินค้า มีอิทธิพลเชิงบวกต่อ ความภักดีต่อตราสินค้า ที่ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.37 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 เนื่องจากลักษณะเฉพาะของแบรนด์ Nike ที่สอดคล้องกับค่านิยมและอารมณ์ความรู้สึกของผู้บริโภค โดย Nike ได้สื่อสารบุคลิกภาพที่ทันสมัย เป็นเอกลักษณ์ ซึ่งตรงกับความต้องการและความคาดหวังของกลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะคนรุ่นใหม่และผู้ที่ชื่นชอบการกีฬา การที่ Nike มีความทันสมัยทำให้ผู้บริโภครู้สึกว่าแบรนด์นี้สามารถตอบโจทย์ไลฟ์สไตล์ที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างดี ในขณะที่ความเป็นเอกลักษณ์ของ Nike ช่วยให้ผู้บริโภคมองว่าแบรนด์นี้มีความแตกต่างและไม่เหมือนใคร นอกจากนี้ Nike ยังสร้างความรู้สึกมั่นใจในตัวเองให้กับผู้บริโภคผ่านการส่งเสริมค่านิยมของการเป็นผู้ชนะ ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการทางจิตวิทยาของผู้บริโภค ซึ่งทั้งหมดนี้รวมกันทำให้ผู้บริโภครู้สึกผูกพันกับแบรนด์ทั้งทางอารมณ์และจิตใจ ส่งผลให้พวกเขามีความภักดีต่อ Nike มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กานติมา ยอด

กัลยารัตน (2561) ได้ศึกษาเรื่องความสอดคล้องในตนเองและความภักดีต่อตราสินค้าแบรนด์เนมหรูของผู้ชายไทย โดยพบว่าเมื่อผู้บริโภครู้สึกว่าบุคลิกภาพตราสินค้าสอดคล้องกับตัวตนหรือค่านิยมของพวกเขา จะส่งผลให้เกิดความภักดีต่อแบรนด์หรือตราสินค้านั้นมากขึ้น ซึ่งสะท้อนถึงความสำคัญของบุคลิกภาพตราสินค้าที่สามารถสื่อสารภาพลักษณ์ที่ตรงกับความต้องการและอัตลักษณ์ของผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ มีอิทธิพลเชิงบวกต่อ การตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.14 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เนื่องจากกลยุทธ์ที่หลากหลายและสอดคล้องกันของ Nike ได้ช่วยสร้างความน่าสนใจและความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภคในทุกขั้นตอนของการตัดสินใจซื้อ เริ่มจากการมีตัวอย่างสินค้าให้ทดลองสวมใส่เป็นจำนวนมาก ช่วยให้ผู้บริโภคได้สัมผัสประสบการณ์จริงกับผลิตภัณฑ์ ซึ่งเพิ่มความมั่นใจในการซื้อ ในขณะที่การรับประกันสินค้าตามเงื่อนไขที่กำหนดสร้างความมั่นใจในคุณภาพและบริการหลังการขาย ทำให้ผู้บริโภครู้สึกปลอดภัยและเชื่อถือในแบรนด์มากขึ้น นอกจากนี้ การโฆษณาที่น่าสนใจและสร้างแรงบันดาลใจของ Nike ยังช่วยดึงดูดความสนใจและสร้างความผูกพันทางอารมณ์กับผู้บริโภค โดยเฉพาะการสื่อสารค่านิยมของแบรนด์ เช่น ความมุ่งมั่นและการเป็นผู้ชนะ ซึ่งตรงกับความต้องการทางจิตวิทยาของผู้บริโภค และการที่ผู้บริโภครู้จักและจดจำตราสินค้า Nike เป็นอย่างดีจากการสื่อสารที่ต่อเนื่อง ทำให้ผู้บริโภคมีความคุ้นเคยและเชื่อมั่น ซึ่งทั้งหมดส่งผลให้ผู้บริโภคตัดสินใจซื้อสินค้าของ Nike มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภูริณัฐ ยมกนิษณ์ (2557) ศึกษาพบว่า ความจงรักภักดีต่อตราสินค้ามีอิทธิพลเชิงบวกต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค โดยเฉพาะในยุคที่วิถีชีวิตใหม่ มีบทบาทสำคัญ การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการที่มีประสิทธิภาพจะช่วยส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าของผู้บริโภคมากขึ้น เนื่องจากกลยุทธ์การสื่อสารที่สอดคล้องกันและตอบโจทย์ความต้องการของผู้บริโภคในยุคปัจจุบันสามารถสร้างความผูกพันและความภักดีต่อแบรนด์ได้ในระยะยาว

5. ความภักดีต่อตราสินค้า มีอิทธิพลเชิงบวกต่อ การตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค ที่ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.46 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 เนื่องจากผู้บริโภคที่ภักดีต่อแบรนด์ Nike จะมีความเชื่อมั่นและความผูกพันทางอารมณ์กับแบรนด์อย่างลึกซึ้ง ซึ่งส่งผลให้พวกเขายังคงซื้อสินค้าของ Nike ต่อไปแม้จะมีผู้อื่นแนะนำแบรนด์อื่น เพราะผู้บริโภคมีความเชื่อในคุณภาพและค่านิยมที่แบรนด์สื่อสารออกมา นอกจากนี้ ผู้บริโภคที่ภักดีต่อแบรนด์มักจะยินดีแนะนำแบรนด์ให้กับผู้อื่น ซึ่งไม่เพียงแต่สะท้อนถึงความพึงพอใจในสินค้า แต่ยังช่วยสร้างการรับรู้เชิงบวกและขยายฐานลูกค้าให้กับแบรนด์อีกด้วย ซึ่งทั้งหมดนี้รวมกันส่งผลให้ผู้บริโภคตัดสินใจซื้อสินค้าของ Nike มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกวรรณ รัตนปรีชาชัย (2564) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความจงรักภักดีของผู้บริโภคในการซื้อสินค้าออนไลน์ พบว่า ความจงรักภักดีต่อตราสินค้ามีอิทธิพลเชิงบวกต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค โดยเฉพาะในบริบทของการซื้อสินค้าออนไลน์ ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ เช่น ความพึงพอใจในคุณภาพสินค้า ความน่าเชื่อถือของแบรนด์ และประสบการณ์การซื้อที่ดี ล้วนส่งผลต่อระดับความจงรักภักดีของผู้บริโภค เมื่อผู้บริโภคมีความภักดีต่อแบรนด์ พวกเขามีแนวโน้มที่จะตัดสินใจซื้อสินค้าของแบรนด์นั้นซ้ำ ๆ และแนะนำแบรนด์ให้กับผู้อื่นมากขึ้น

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากผลการวิจัย พบว่า ผลการประมาณค่าพารามิเตอร์ของสัมประสิทธ์อิทธิพลทางตรง (Direct Effect) อิทธิพลทางอ้อม(Indirect Effect) และอิทธิพลโดยรวม (Total Effect) โดยพบการประมาณค่าในแบบจำลองสมการโครงสร้างดังแสดงในภาพที่ 2 ดังนี้

1. คุณค่าตราสินค้า มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อ ความภักดีต่อตราสินค้า ที่ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.28 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

2. การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ ไม่มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อ ความภักดีต่อตราสินค้า เนื่องจากค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.09 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. บุคลิกภาพตราสินค้ามีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความภักดีต่อตราสินค้า ที่ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.37 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

4. คุณค่าตราสินค้ามีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการตัดสินใจซื้อ ที่ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.24 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อการตัดสินใจซื้อ ผ่านความภักดีต่อตราสินค้า ที่ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.13 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

5. การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการตัดสินใจซื้อ ที่ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.14 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แต่ไม่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการตัดสินใจซื้อ ผ่านความภักดีต่อตราสินค้า

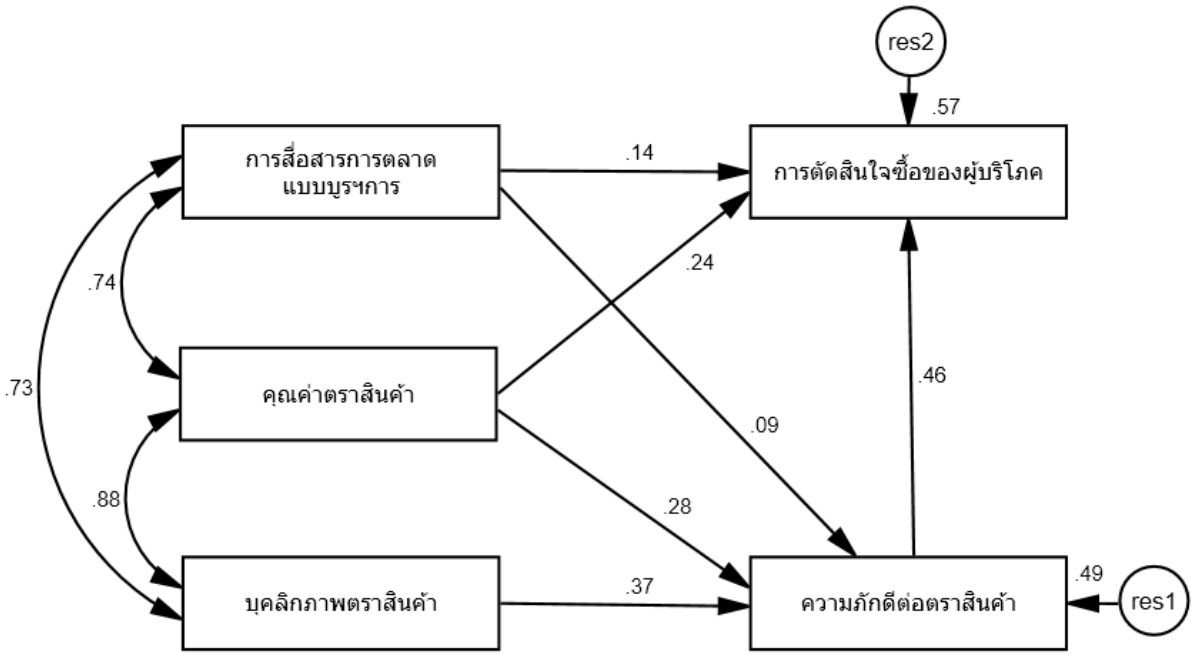

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรพัฒนากลยุทธ์การสื่อสารให้มีความหลากหลายและสอดคล้องกับความต้องการของลูกค้ามากขึ้น โดยเน้นการสร้างประสบการณ์ที่ดีทั้งทางออนไลน์และออฟไลน์

2. ควรรักษาและพัฒนาคุณลักษณะเฉพาะที่ทำให้แบรนด์โดดเด่น เช่น การออกแบบที่ทันสมัย เทคโนโลยีที่ล้ำหน้า และคุณภาพที่สม่ำเสมอ เพื่อสร้างความประทับใจและความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภคอย่างต่อเนื่อง

3. ควรรักษาและพัฒนาบุคลิกภาพที่โดดเด่น เช่น ความทันสมัย ความเป็นเอกลักษณ์ และการสร้างแรงบันดาลใจ เพื่อให้สอดคล้องกับค่านิยมและอารมณ์ความรู้สึกของผู้บริโภคอย่าง

4. ควรเสริมสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภคผ่านการบริการหลังการขายที่มีประสิทธิภาพและการรับประกันสินค้าที่ครอบคลุมมากขึ้น พร้อมทั้งพัฒนากลยุทธ์โฆษณาที่สร้างแรงบันดาลใจ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อในพื้นที่อื่น ๆ ของประเทศไทย เช่น ภาคเหนือ ภาคอีสาน หรือภาคใต้ เพื่อเปรียบเทียบผลลัพธ์และความแตกต่างทางพฤติกรรมผู้บริโภคในแต่ละภูมิภาค

2. เพิ่มปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อรองเท้ากีฬา Nike เช่น อิทธิพลของสื่อสังคมออนไลน์ การรีวิวสินค้าออนไลน์ (Online Reviews) หรืออิทธิพลของผู้ทรงอิทธิพล (Influencer) เพื่อให้ได้โมเดลที่สมบูรณ์มากขึ้น

3. ควรใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ร่วมด้วยเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ลึกซึ้งและครอบคลุมมากขึ้นในเรื่องของพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อรองเท้ากีฬา หรือ ปัจจัยด้านสังคม/จิตวิทยากลุ่ม โดยใช้ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) หรือการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

4. ควรเพิ่มตัวแปรเชิงกลาง (Mediator) หรือ เชิงกำกับ (Moderator) อื่นๆ เพื่อที่จะสามารถเชื่อมโยงคสามสัมพันธ์กันได้อย่างมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กนุที บุญค้ม และคณะ. (2565). *คุณค่าตราสินค้าและส่วนประสมการตลาดบริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ โอเรียนทอล พริ้นเซส ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร*[คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยรังสิต].

ก่อพงษ์ พลโยราช และคณะ. (2565). *การนำแนวคิดบุคลิกภาพตราสินค้ามาประยุกต์ใช้กับบุคลิกภาพประเทศ*[มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา].

กานติมา ยอดกัลยารัตน์. (2561). *ความสอดคล้องในตนเองและความภักดีต่อตราสินค้าแบรนด์เนมหรู ของผู้ชายไทย* [สาขาวิชาการจัดการการสื่อสารองค์กร คณะวารสารศาตร์และสื่อสารมวลชน, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์].

จุฑากานต์ อาภรณ์พราว. (2556). *การรีแบรนด์และการวางแผนการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ สำหรับไข่ไก่แบรนด์เคซีเอฟ* [คณะเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, มหาวิทยาลัยศิลปากร].

ทัศนา หงษ์มา. (2565a). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาพลักษณ์ตราสินค้า คุณค่าตราสินค้ากับความจงรักภักดีในจังหวัดนนทบุรี* [คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์].

ทิพย์อารี ลลิตอุไร. (2563). *การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการและการตระหนักรู้ในตราสินค้าที่มีอิทธิพลต่อแนวโน้มพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อเครื่องปรับอากาศมิตซูบิชิอีเล็คทริคของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร* [บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ].

ธวัชชัย สุขสีดา และ มนต์ขอเจริญ. (2565). *การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในยุควิถีใหม่ (New Normal)* [คณะนิเทศศาสตร์, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์].

นธกฤต วันต๊ะเมล์. (2557). *การสื่อสารการตลาด*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

นฤดม ต่อเทียนชัย. (2564). *กลยุทธ์การสื่อสารทางการตลาดแบบบูรณาการและความเชื่อมั่นที่ส่งผลต่อความตั้งใจเข้าร่วมงานอีเว้นท์ออนไลน์ของผู้เข้าร่วมในเขตกรุงเทพมหานคร* [มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย].

ปรัศนีย์ ไชยชนะ. (2565). *ปัจจัยคุณค่าตราสินค้าและอิทธิพลทางสังคมที่มีผลต่อความตั้งใจซื้อซ้ำผลิตภัณฑ์แบรนด์ยูเซอรินของผู้บริโภค* [วิทยาลัยการจัดการ, มหาวิทยาลัยมหิดล].

ปารมิตา สุทธปรีดา เจริญตา และคณะ. (2564). *กลยุทธ์การสื่อสารทางการตลาดแบบบูรณาการของผลิตภัณฑ์เสริมอาหารเพื่อสุขภาพ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประเทศไทย* [คณะวิทยาการจัดการ, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา].

พัชริตา สุภาพันธ์. (2557). *คุณค่าตราสินค้าและบุคลิกภาพของตราสินค้าที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อรองเท้ากีฬาของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร* [บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ].

ภัทรวดี เอี่ยมศุภโชค. (2561). *การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการและส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อน้ำหอมปรับอากาศในรถยนต์ของพนักงานสถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสี ช่อง 3* [นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารเชิงกลยุทธ์, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ].

ภาณุพงศ์ พ่วงพันธ์. (2562). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความภักดีในตราสินค้าโทรศัพท์เคลื่อนที่ OPPO* [บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ].

ภารดี ผิวขาว. (2558). *คุณค่าตราสินค้า ทัศนคติของผู้บริโภคที่มีต่อตราสินค้าและความเกี่ยวพันในเรื่องแฟชั่นที่มีผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าแฟชั่นตราสินค้าเกรฮาวด์ของผู้บริโภคภายในเขต กรุงเทพมหานคร* [บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ].

ภูริณัฐ ยมกนิษฐ์, รุจิกาญจน์ สานนท์ และ สินิทรา สุขสวัสดิ์. (2567). *การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าในยุควิถีชีวิตใหม่* [คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี].

มนันยา มีนคร และคณะ. (2561). *การสร้างความจงรักภักดีต่อแบรนด์สินค้า HI-END ในเขตกรุงเทพมหานคร* [สาขาการตลาด, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา].

มาริสา กันจินะ. (2561). *การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ทัศนคติ และพฤติกรรม การตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ความสวยความงาม แบรนด์บีซีเคร็ท ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร* [สาขาการบริหารธุรกิจบันเทิงและการผลิต, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ].

วัลย์ลิกา จาตุประยูร. (2559). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีของลูกค้าผู้ใช้บริการอินเทอร์เน็ตบนมือถือในเขตกรุงเทพมหานคร* [วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์].

วุฒิกร ตุลาพันธุ์. (2559). *ความภักดีในตราสินค้า และคุณค่าตราสินค้าที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อรองเท้ากีฬาแบรนด์เกาหลี* [บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ].

ศิริพันธุ์ กัณหากุล. (2559). *อิทธิพลทางบุคลิกภาพตราสินค้าที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อ สินค้า : กรณีศึกษา แบรนด์ปาปาดา จังหวัดขอนแก่น*.

ศิริพันธุ์ กัณหากุล และ กฤตพา แสนชัยธร. (2559). *อิทธิพลทางบุคลิกภาพตราสินค้าที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้า : กรณีศึกษา แบรนด์ปาปาดา จังหวัดขอนแก่น* [บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาการจัดการ, มหาวิทยาลัยขอนแก่น].

ศุภิสรา เกตุกลัด. (2561). *การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ และความพึงพอใจที่มีผลต่อความภักดีต่อตรา S-Pure ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร* [บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ].

สิทธิ์ ธีรสรณ์. (2551). *การสื่อสารทางการตลาด*. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุริยน การะเวก. (2564). *คุณภาพการบริการ ความภักดีของผู้ใช้บริการที่ส่งผลต่อการสื่อสารแบบปากต่อปากในการทำธุรกิจ โต๊ะจีนในจังหวัดสุพรรณบุรี* [บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร].

อัมพล ชูสนุก และคณะ. (2561). *อิทธิพลของการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการต่อภาพลักษณ์ตราสินค้า ความพึงพอใจ และความจงรักภักดีของลูกค้าในการเลือกซื้ออาคารชุด บริษัท แอล.พี.เอ็น.ดีเวลลอปเมนท์ จำกัด (มหาชน)* [คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ].

อามรรัตน์ ทิมสุวรรณ. (2565). *การสื่อสารการตลาดออนไลน์และการยอมรับเทคโนโลยีที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อเสื้อผ้าแฟชั่น ผ่านแอปพลิเคชันของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร* [สาขาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยรามคำแหง].

อารยา จงใจรักษ์ และ วัชระ เวชประสิทธิ์. (2566). *อิทธิพลของกลยุทธ์การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการคุณภาพการบริการที่มีต่อความผูกพันตราสินค้า และความภักดีของผู้ใช้บริการชมภาพยนตร์แบบสตรีมมิ่งในจังหวัดเพชรบุรี* [คณะวิทยาการจัดการ, มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี]

Learning Leadership of School Administrators Affecting Quality Culture of Schools under The Secondary Educational Service Area Office Sakon Nakhon

Jiraporn Jumrurndee[1*], Apisit Somsrisuk[2], & Nawaphorn Wannathong[3]

1 *Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University*
2 *Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University*
3 *Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University*
* *Corresponding author. E-mail: jiraporn.ju66@snru.ac.th*

Abstract

The objective of this research was to examine the Learning Leadership of school administrators affecting the quality culture of schools under the Secondary Educational Service Area Office Sakon Nakhon. The sample group consisted of 333 participants of school administrators and teachers, who were selected using stratified random sampling. The instrument used in data collection was a set of 5 rating scale questionnaires, which contained a part that contained questions about the learning leadership of school administrators, indicated validity index ranged between 0.80 - 1.00, discrimination power index ranged between 0.61 - 0.89, and the reliability index was at 0.98. and another part comprised questions about the quality culture of schools indicated validity index ranged between 0.80 - 1.00, discrimination power index ranged between 0.70 - 0.86, and reliability index was at 0.97. Statistics used in data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson's correlation coefficient, and stepwise multivariate regression analysis. The findings were as follows: 1. The learning leadership of school administrators, overall, was at the highest level. 2. The quality culture of schools, overall, was at the highest level. 3. The learning leadership of school administrators and the quality culture of schools showed positive correlation with statistical significance at .01. There was a high positive correlation between the learning leadership of school administrators and the quality culture of schools at high level with statistical significance at .01. 4. The learning leadership of school administrators showed 3 variables that could predict The quality culture of schools, namely 1) self-directed learning (X_6) 2) information technology implementation (X_4) 3) creativity (X_2) with statistical significance at .01, which predicted at 71.70 percent, and could be written in the form of the equation as follows: predicting equation in raw scores $\hat{Y} = .591 + .435(X_6) + .289(X_4) + .149(X_2)$, predicting equation in standardized scores, $\hat{Z}y = .483(Z_6) + .301(Z_4) + .156(Z_2)$, and 5. The guidelines of the learning leadership of school administrators that affected to the quality culture of schools comprised 3 components, namely self-directed learning, information technology implementation and creativity, which consists of 8 objectives and 24 development guidelines The evaluation results show that the development guidelines were appropriate, in overall, was at the highest level. And the possibility, overall, was at the highest level.

Keywords: Learning Leadership, Quality Culture, Creativity, Information Technology Implementation, Self-Directed Learning

Received: 2025-03-21; Revised: 2025-04-20; Accepted: 2505-04-22 ISSN: 2822-0218 (Online)

ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร

จิราภรณ์ จำเริญดี[1*] อภิสิทธิ์ สมศรีสุข[2] และนวพร วรรณทอง[3]

1 *คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*
2 *คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*
3 *คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*
* *Corresponding author. E-mail: jiraporn.ju66@snru.ac.th*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 333 คน ได้มาใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยด้านภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาระหว่าง 0.80–1.00 ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.61-0.89 และค่าความเชื่อมั่น 0.98 ส่วนด้านวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียน ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาระหว่าง 0.80 –1.00 ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.70 - 0.86 และค่าความเชื่อมั่น 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า 1. ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2. วัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 3. ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษากับวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียน มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4. ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษามีอำนาจพยากรณ์วัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียน มี 3 ตัวแปร ได้แก่ 1) การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง(X_6) 2) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (X_4) และ 3) ความคิดสร้างสรรค์(X_2) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยร่วมกันพยากรณ์ได้ร้อยละ 71.70 สามารถเขียนสมการพยากรณ์ ดังนี้ สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ $\hat{Y}$ = .591 + .435(X_6) + .289(X_4) +.149(X_2) สามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน $\hat{Z}$y = .483(Z_6) + .301(Z_4) +.156(Z_2) 5. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียน มี 3 ด้าน ได้แก่ การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และความคิดสร้างสรรค์ โดยแนวทางพัฒนาประกอบด้วย 8 วัตถุประสงค์ และ 24 แนวทางการพัฒนา ผลการประเมิน พบว่าแนวทางการพัฒนามีความเหมาะสมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และความเป็นไปได้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำการเรียนรู้, วัฒนธรรมคุณภาพ, ความคิดสร้างสรรค์, การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ, การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

บทนำ

ระบบการศึกษาที่ดีที่สุดในโลกอย่างประเทศฟินแลนด์ เป็นที่ยอมรับและมีอิทธิพลอย่างมากต่อการตัดสินใจเชิงนโยบายของรัฐบาลในด้านการศึกษาทั่วโลก มีกรอบและทิศทางการพัฒนาการศึกษาควบคู่กับวัฒนธรรมที่มุ่งเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นอันดับแรก มีระบบการพัฒนาคุณภาพของครูที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการของฟินแลนด์ คือ Ministry of Education and Culture จะเห็นว่าการศึกษาและวัฒนธรรมนั้นเป็นประเด็นที่แยกออกจากกันไม่ได้ (Ministry of Education and Culture, Finland, 2017) การพัฒนาการศึกษาของประเทศไทยจึงเน้นให้ระบบการศึกษามีคุณภาพสามารถพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุขีดความสามารถและเต็มตามศักยภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) โดยกำหนดยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ที่เน้นการเสริมสร้างและยกระดับการพัฒนาที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ควบคู่กับการปฏิรูปทั้งในส่วนของการปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม เพื่อให้คนมีความดีอยู่ในวิถีการดำเนินชีวิต มีจิตสำนึกร่วมในการสร้างสังคมที่น่าอยู่ (สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ, 2561) ซึ่งโรงเรียนจะต้องมีการกำหนดทิศทางการพัฒนาโดยให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการและปรับปรุงพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานอยู่เสมอ เพื่อสร้างวัฒนธรรมการทำงานที่มีคุณภาพในโรงเรียน (ชมพูนุช บุญมาวงษา, 2565) โรงเรียนที่มีวัฒนธรรมองค์กรด้านคุณภาพ หรือ วัฒนธรรมคุณภาพ เป็นวิธีการปฏิบัติงานของบุคลากรทุก ๆ คน ในโรงเรียน ที่มุ่งบรรลุเป้าหมาย พันธกิจของโรงเรียนโดยเน้นคุณภาพเป็นหลัก (ชิตณรงค์ โรจนทวีทองดี, 2564) ทั้งนโยบาย การปฏิบัติ กระบวนการและทรัพยากรบุคคล (Batten, 2014) โดยการร่วมกันวางแผนงานอย่างเป็นระบบ กระตุ้นการทำงานของครูให้มีประสิทธิภาพ ให้อำนาจผู้รับผิดชอบงานได้ปฏิบัติงานอย่างคล่องตัว และให้การไว้เนื้อเชื่อใจกันเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานได้แสดงศักยภาพการทำงานอย่างเต็มความสามารถ สร้างแรงจูงใจให้ครูทำงานและพัฒนาตนเอง ส่งผลให้ครูและบุคลากรมีการพัฒนาการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีการนิเทศ ติดตามและให้คำปรึกษาในการทำงาน ร่วมกันประเมินผลการปฏิบัติงานและนำผลมาปรับปรุงการบริหารงาน เพื่อให้เกิดประโยชน์และประสิทธิผลสูงสุดต่อโรงเรียน (วรรณิษา กสิผล, 2560) ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนา หากองค์กรขาดวัฒนธรรมการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ก็ส่งผลให้การพัฒนาขับเคลื่อนเป็นไปได้ยาก ในทางกลับกันหากองค์กรใดมีวัฒนธรรมคุณภาพที่เข้มแข็ง การพัฒนางานในด้านใด ๆ ก็ย่อมประสบความสำเร็จได้ง่าย สำหรับวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนนั้น จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษานั้นมีคุณภาพ เกิดการสร้างบรรยากาศการดำเนินงานของโรงเรียนให้สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพได้ในอนาคต (กรรณาภรณ์ สินประสงค์, 2564)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนครให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมคุณภาพอย่างมาก โดยมีการกำหนดนโยบายการปฏิบัติงาน 4Qs คือ สำนักงานคุณภาพ (Quality Office) โรงเรียนคุณภาพ (Quality School) ห้องเรียนคุณภาพ (Quality Classroom) และนักเรียนคุณภาพ (Quality Student) เป็นวัฒนธรรมคุณภาพภายใต้แนวคิด องค์กรแห่งความสุข ขับเคลื่อนสู่คุณภาพอย่างยั่งยืนตอบสนองนโยบายและจุดเน้น ฯ และนโยบายระยะเร่งด่วน (QUICK WIN) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 – 2568 ได้แก่ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนคุณภาพ เพื่อสร้างวัฒนธรรมการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ และจัดทำแผนปฏิบัติการในการขับเคลื่อน โดยกำหนดกิจกรรมการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาด้วยพหุปัญญาเป็นฐาน (MI) ซึ่งคาดหวังว่าจะเกิดห้องเรียนต้นแบบในการพัฒนาสู่ความยั่งยืน เป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้โรงเรียนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดีอย่างมีคุณภาพและขยายผลไปยังเครือข่าย (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร, 2566)

อย่างไรก็ตามดัชนีคุณภาพทางการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสกลนคร พบว่านักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2566 ไม่มีกลุ่มสาระใดที่มีคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ผ่านเกณฑ์คะแนนร้อยละ 50 ขึ้นไป และค่าคะแนนเฉลี่ยรวมต่ำกว่าระดับประเทศทุกวิชา เมื่อมาวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกหน่วยงานทางการศึกษาในจังหวัดสกลนคร พบว่า จุดด้อยในส่วนของผลการทดสอบ O-NET กลุ่มสาระหลักของนักเรียนอยู่ในระดับต่ำนั้น เนื่องจากจัดการเรียนการสอนตามหนังสือเรียนมากกว่าสอนตามตัวชี้วัดของหลักสูตร ระบบกำกับ ติดตามและประเมินผลยังขาดประสิทธิภาพ การพัฒนาครูโดยต้นสังกัดไม่ตรงกับความต้องการของโรงเรียน ครูสอนไม่ตรงวิชาเอก ครูมีภาระงานนอกการสอนมากเกินไป นอกจากนี้ยังมีอุปสรรค คือ ระบบการเมืองและประชาธิปไตยขาดเสรีภาพทำให้นโยบายการศึกษาขาดความคล่องตัว (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร, 2567) ทั้งนี้คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ดีมีภาวะผู้นำ มีวิสัยทัศน์ มีความคิดริเริ่ม บริหารงานโดยสร้างการมีส่วนร่วมเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงคุณภาพของโรงเรียน วัฒนธรรมการทำงานที่มุ่งเน้นคุณภาพ และการนิเทศงานโรงเรียนที่เป็นระบบ (วารุณี ลัภนโชคดี, 2560)

ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียน เนื่องจากการสร้างวัฒนธรรมขององค์กร ให้เป็นวัฒนธรรมที่มีคุณภาพ สามารถปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิผลและประสิทธิภาพนั้น จำเป็นที่จะต้องอาศัยภาวะผู้นำของผู้บริหาร โดยเฉพาะภาวะผู้นำการเรียนรู้ที่ช่วยอำนวยความสะดวกให้เกิดการเรียนรู้ซึ่งกันและกันในโรงเรียน มีการสร้างทีมการเรียนรู้ การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีความคิดสร้างสรรค์ บูรณาการความรู้ ความคิดและสหวิทยาการต่าง ๆ มาใช้ในการบริหารโรงเรียน (อภิสิทธิ์ โคสาดี, 2565)

ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำการเรียนรู้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการเรียนรู้เป็นสำคัญ เป็นแบบอย่างที่ดีในการเรียนรู้ แสวงหาความรู้อยู่ตลอดเวลา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มุ่งมั่นพัฒนาผลงานอย่างต่อเนื่อง มีความรู้ทักษะด้านการบริหารจัดการเทคโนโลยี มีความสามารถในการสอนงาน เสริมสร้าง ช่วยเหลือ สนับสนุนและขยายขีดสมรรถนะของครูในการจัดการเรียนการสอน สร้างสิ่งแวดล้อมที่มีพลังต่อการเรียนรู้หรือต่อการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ สร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้แลกเปลี่ยนความคิด ความเชื่อ ค่านิยม ความเข้าใจ และการปฏิบัติงานต่าง ๆ จนเกิดการรวมพลังและร่วมคิดร่วมทำ มีความสามารถในการสร้างทีมที่ดีได้ (ต่วนฮัสนะห์ ลาดอ, 2567)

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร เพื่อนำผลการวิจัยนี้ไปหาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีบทบาทสำคัญในกระตุ้นให้เกิดชุมชุนแห่งเรียนรู้นำไปสู่การสร้างวัฒนธรรมคุณภาพของการปฏิบัติงานและการพัฒนาศักยภาพของครูให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่สุดในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้บรรลุผลสำเร็จตามหรือสูงกว่ามาตรฐานต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร

2. เพื่อศึกษาระดับวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษากับวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร

4. เพื่อศึกษาอำนาจพยากรณ์ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร

5. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร

หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและความสำคัญของภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา

ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นองค์ความรู้ใหม่ที่แสดงถึงศาสตร์และศิลปะของการบริหารจัดการเพื่อให้ประสบผลสำเร็จ เป็นส่วนหนึ่งของการสร้างนวัตกรรมทางการเรียนรู้ของบุคคล ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นแบบอย่างที่ดี มีความเชื่อว่าตนเองสามารถทำได้ สร้างแรงบันดาลใจไปสู่วิสัยทัศน์ร่วมด้วยกระบวนการที่ท้าทาย ส่งเสริมพลังกันเพื่อบรรลุเป้าหมาย กระตุ้นและเสริมพลังใจเพื่อจัดการความขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้จนเกิดการเรียนรู้เป็นทีม สร้างคุณลักษณะและอัตลักษณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงและสามารถขยายขีดศักยภาพการเรียนรู้ของคนไทยในยุคปัจจุบัน (กนกอร สมปราชญ์, 2560ก; Rayner, 2009; Tubin, 2013; McCloskey, 2014; Horowitz & Eeden,2015)

Kouzes & Posner (2016) เสนอว่ามี 5 หลักการสำคัญ ได้แก่ ความเชื่อมั่นในศักยภาพตนเอง การสร้างแรงบันดาลใจ การเผชิญความท้าทาย การสร้างเครือข่าย และการลงมือทำอย่างมุ่งมั่นและรอบคอบ มีความสำคัญอย่างยิ่งในการเสริมสร้างความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในหน่วยงาน ช่วยให้องค์กรสามารถจัดการความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมครูให้ชุมชนทางวิชาชีพให้เกิดความก้าวหน้า เกิดการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมผ่านการมีส่วนร่วมของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพและเครือข่ายการเรียนรู้ มีอิทธิพลต่อการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่ยั่งยืน ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน คุณภาพของโรงเรียน จึงควรมีการศึกษาและพัฒนารูปแบบที่เหมาะสมกับบริบทสังคมไทย (กนกอร สมปราชญ์, 2560ก; ศรสวรรค์ พานซ้าย; 2564; ธีร์ ภวังคนันท์, 2565; Kouzes & Posner,2016; Rayner,2009; Tubin,2013)

แนวคิดและความสำคัญของวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียน

วัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียน หมายถึง วิธีการปฏิบัติหรือการดำเนินงานของโรงเรียนและความสามารถของครูที่มีภาวะผู้นำในการขับเคลื่อนและพัฒนากระบวนการดำเนินงานของโรงเรียนให้เป็นระบบอย่างต่อเนื่อง มุ่งเน้นการพัฒนาทรัพยากรบุคคล จนเกิดเป็นค่านิยมของทุก ๆ คนในโรงเรียนที่ให้ความสำคัญกับการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้โรงเรียนมีคุณภาพตามมาตรฐาน (ศิริวรรณ เต็มวงษ์ และดาวรุวรรณ ถวิลการ, 2560; ชิตณรงค์ โรจนทวีทองดี; 2564; ศิริพงษ์ ตรัสศรี 2564; ชิดชนก เกตุวงศ์, 2565; Kairisa & Lapina,2019) ถือเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนา หากองค์กรขาดวัฒนธรรมการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ก็ส่งผลให้การพัฒนาขับเคลื่อนได้ยาก ในทางกลับกันหากองค์กรใดมีวัฒนธรรมคุณภาพที่เข้มแข็งการพัฒนางานในด้านใด ๆ ก็ย่อมประสบความสำเร็จได้ง่าย สำหรับการสร้างวัฒนธรรมคุณภาพจะดำเนินไปได้ผู้บริหารจะต้องมีกลยุทธ์ วิธีการหรือแนวทางในการบริหารเพื่อสร้างวัฒนธรรมคุณภาพในโรงเรียน ในการปฏิบัติงานร่วมกันจนเกิดเป็นรูปแบบพฤติกรรมการปฏิบัติเฉพาะในโรงเรียน เพื่อสร้างบรรยากาศการดำเนินงานของโรงเรียนให้สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพบรรลุตามเป้าหมาย และวิสัยทัศน์ในการพัฒนาโรงเรียนไปในทิศทางเดียวกัน จำเป็นต้องขับเคลื่อนวงจรคุณภาพ PDCA มีกระบวนการปฏิบัติงานที่เป็นระบบมีการนิเทศ ติดตาม การทำงานเพื่อประเมินผลการปฏิบัติงานและผู้บริหารนำผลมาปรับปรุงการบริหารงาน

เพื่อให้เกิดประโยชน์และประสิทธิผลสูงสุดต่อโรงเรียนสอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียนและทันต่อการเปลี่ยนแปลง ทีมงานในโรงเรียนมีความผูกพันในการทำงานต่อกันจนเกิดเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวในการทำงาน มีความรับผิดชอบต่อชุมชนและสังคม ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการการศึกษาและการจัดกระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียน (วรรณิษา กสิผล, 2560; กรรณาภรณ์ สินประสงค์, 2564; ชิตณรงค์ โรจทวีทองดี, 2564; สุปวีย์ ศรีวันทนาสกุล, 2564; ชิดชนก เกตุวงศ์, 2565; Batten, 2014)

จากแนวคิดดังกล่าวผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

1. ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยใช้แนวคิดของกนกอร สมปราชญ์ (2560); จิตกมล โคตรทองหลาง (2564); ธีร์ ภวังคนันท์ (2565); ลักษวงษ์ จิระสุวรรณภักดี (2566); อนุนิดา ยนต์ศิริ (2566); รมิดา เศรษฐบดี (2566); ต่วนฮัสนะห์ ลาดอ (2567); Rayner (2009); Tubin (2013); Kouzes & Posner (2016) ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ 1) การเรียนรู้เป็นทีม 2) ความคิดสร้างสรรค์ 3) การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 4) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ 5) การบูรณาการ และ 6) การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

2. วัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนผู้วิจัยใช้แนวคิดของ ศิริพงษ์ ตรัสศรี (2564); ชิตณรงค์ โรจทวีทองดี (2564); สุปวีย์ ศรีวันทนาสกุล (2564); มนูญ เหล่าปาสี (2565); อภิสิทธิ์ โคสาดี (2565); ชิดชนก เกตุวงศ์ (2565); ศิริพร คำภูษา (2565); Batten (2014); Bendermacher (2017); Kairisa & Lapina (2019) ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ 1) ภาวะผู้นำคุณภาพ 2) การปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง และ 3) การพัฒนาบุคลากร

สามารถสรุปกรอบแนวคิดของการวิจัยเป็นแผนภาพ ได้ดังนี้

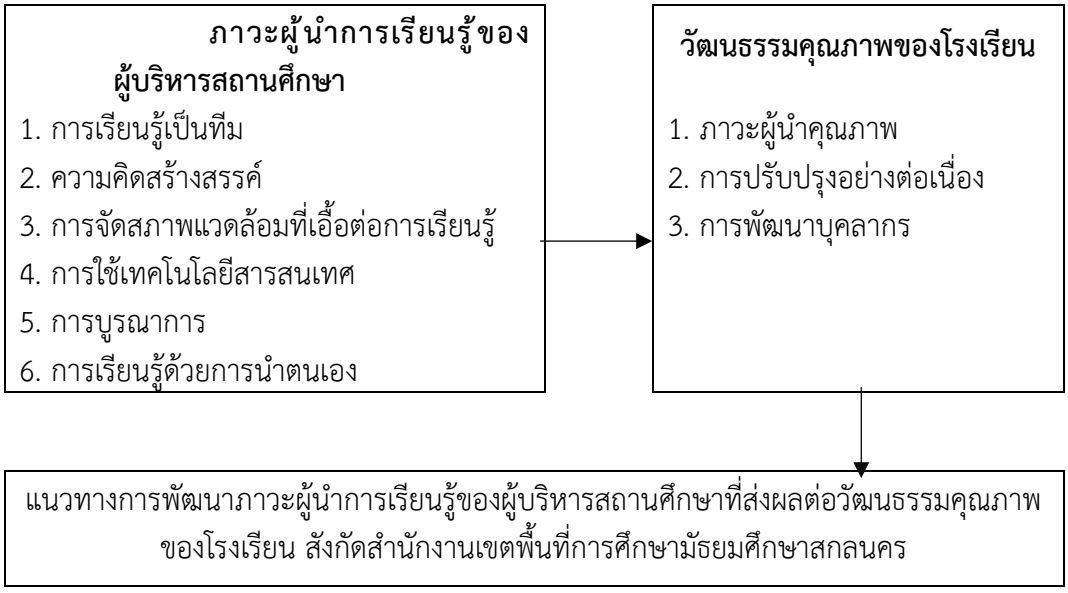

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ (correlational research) ดำเนินการเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาและวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียน

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาและวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียน

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร

3.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร ปีการศึกษา 2567 จำนวนทั้งสิ้น 2,387 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร ปีการศึกษา 2567 จำนวน 45 โรงเรียน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 333 คน โดยใช้การเปิดตารางของ Krejcie and Morgan (1970, pp. 608 อ้างถึงใน วาโร เพ็งสวัสดิ์, 2551, หน้า 191) กลุ่มตัวอย่างได้มาใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้สายงานในโรงเรียนเป็นชั้น

3.2 เครื่องมือเป็นแบบสอบถามภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาและวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร มีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าของครอนบาค (Cronbach’s Alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้านภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา และด้านวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียน เท่ากับ 0.98, 0.97 และมีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาระหว่าง 0.80 ถึง 1.00 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง 0.61 ถึง 0.89 และ 0.70 ถึง 0.86 ตามลำดับ

3.3 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน และสถิติถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 4 ศึกษาแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร

4.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับรูปแบบ วิธีการ และแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเรียนรู้

4.2 กลุ่มเป้าหมายเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนทางการบริหารและพัฒนาการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และ ครู จำนวน 5 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง

4.3 เครื่องมือเป็นเป็นแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งได้นำตัวแปรที่สามารถพยากรณ์วัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนมากำหนดวัตถุประสงค์และผลลัพธ์บ่งชี้ ตามแนวคิดระบบ OKRs ของ Doerr (2018) บูรณาการกับการร่างแนวทางพัฒนาโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้และพัฒนาภาวะผู้นำ 70 : 20 : 10 ตามแนวคิดของ Rabin (2014)

4.4 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร พบว่า ระดับภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$= 4.58, S.D. = 0.34) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\overline{X}$= 4.66, S.D. = 0.41) รองลงมาได้แก่ องค์ประกอบการเรียนรู้เป็นทีม ($\overline{X}$ = 4.59, S.D. = 0.39) องค์ประกอบ

การบูรณาการ ($\overline{X}$= 4.59, S.D. = 0.43) องค์ประกอบการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ($\overline{X}$= 4.55, S.D. = 0.44) องค์ประกอบการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ($\overline{X}$ = 4.54, S.D. = 0.41) และองค์ประกอบความคิดสร้างสรรค์ ($\overline{X}$= 4.53, S.D. = 0.41) ตามลำดับ

2. เพื่อศึกษาระดับวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร พบว่า ระดับวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.56, S.D. = 0.40) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบการพัฒนาบุคลากรมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\overline{X}$ = 4.59, S.D. = 0.41) รองลงมาได้แก่ องค์ประกอบการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ($\overline{X}$= 4.54, S.D. = 0.43) องค์ประกอบภาวะผู้นำคุณภาพ ($\overline{X}$ = 4.54, S.D. = 0.47) ตามลำดับ

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษากับวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร พบว่า ความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา (X) กับวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียน (Y) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร มีความสัมพันธ์กันทางบวกระดับสูง (r_{xy} = .801) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษากับวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนรายองค์ประกอบ พบว่า มีความสัมพันธ์กันในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกองค์ประกอบ โดยเรียงลำดับองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์มากที่สุด ได้แก่ องค์ประกอบการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (r_x6_y = .800) รองลงมาได้แก่ องค์ประกอบการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (r_x4_y = .750) องค์ประกอบความคิดสร้างสรรค์ (r_x2_y = .670) องค์ประกอบการเรียนรู้เป็นทีม (r_x1_y = .636) องค์ประกอบการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ (r_x3_y = .551) และองค์ประกอบการบูรณาการ (r_x5_y = .462) ตามลำดับ

4. เพื่อศึกษาอำนาจพยากรณ์ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร พบว่า ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์วัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ 1) การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (X_6) มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของการพยากรณ์ เท่ากับ .483 2) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (X_4) มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของการพยากรณ์ เท่ากับ .301 และ 3) ความคิดสร้างสรรค์ (X_2) มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของการพยากรณ์ เท่ากับ .156 ซึ่งทั้ง 3 ตัวแปรสามารถพยากรณ์ได้ร้อยละ 71.70 สัมประสิทธิ์ในการพยากรณ์ที่ปรับแล้ว (Adjusted R Square) เท่ากับ .714 และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์ (Standard Error) เท่ากับ .212 ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์อำนาจพยากรณ์ของภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีอำนาจพยากรณ์วัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร

ตัวแปรพยากรณ์	R	R^2	Adj. R^2	b	$S.E._b$	β	t	sig
1.การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (X_6)	.800	.640	.639	.435	.040	.483	10.954**	.000
2. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (X_4)	.839	.705	.703	.289	.043	.301	6.670**	.000
3. ความคิดสร้างสรรค์ (X_2)	.847	.717	.714	.149	.040	.156	3.747**	.000
ค่าคงที่				.591	.142		4.151**	.000

α = .591 $S.E._{est}$ = .21180

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร พบว่า แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนครมีความเหมาะสมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.85,S.D. = 0.24) และความเป็นไปได้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$= 4.69, S.D. = 0.48) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า ความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนาองค์ประกอบการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\overline{X}$= 4.87, S.D. = 0.18) รองลงมาได้แก่องค์ประกอบความคิดสร้างสรรค์($\overline{X}$ = 4.84, S.D. = 0.29) และองค์ประกอบการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ($\overline{X}$= 4.83, S.D. = 0.29) ตามลำดับ และความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาองค์ประกอบการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\overline{X}$ = 4.71, S.D. = 0.47) รองลงมา ได้แก่ องค์ประกอบการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ($\overline{X}$ = 4.70, S.D. = 0.51) และองค์ประกอบความคิดสร้างสรรค์ ($\overline{X}$= 4.67, S.D. = 0.50) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร ผู้วิจัยขอเสนอการอภิปราย ดังนี้

1. ศึกษาระดับภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนครนั้น มีวิสัยทัศน์และความสามารถในการวางแผนการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ด้วยการสนับสนุนทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมต่อบรรยากาศการทำงานร่วมกัน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีความสุขและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ กนกอร สมปราชญ์ (2560ก) ว่าสิ่งสำคัญของการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้นั้นมีการสร้างแนวปฏิบัติ สร้างสภาวะในการให้ความช่วยเหลือแก่ครูผู้ปฏิบัติเพื่อส่งเสริมการทำงานร่วมกัน โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารให้มีอุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ มีสถานที่ที่เหมาะกับการเรียนรู้ทั้งเป็นกลุ่มและรายบุคคล ทั้งแบบพบปะและออนไลน์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ อนุนิดา ยนต์ศิริ (2566) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลตามการรับรู้ของครู สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้

2. ศึกษาระดับวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า การพัฒนาบุคลากรมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนครมีแผนปฏิบัติการประจำปี จัดโครงการอบรมและพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง จัดสรรทรัพยากรและสร้างแรงจูงใจด้วยการจัดประกวดผลงานครู พร้อมทั้งผลักดันให้โรงเรียนพัฒนาวัฒนธรรมคุณภาพด้วยการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของ ชิตณรงค์ โรจทวีทองดี (2564) ว่าผู้บริหารที่มุ่งเน้นเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรภายในองค์กรอย่างเต็มความสามารถ โดยใช้ทั้งกลยุทธ์และทักษะในการวางแผนอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง จะช่วยพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคลากรและประสิทธิภาพในการดำเนินขององค์กร โดยใช้วิธีการฝึกอบรมจัดกิจกรรมที่จะเสริมสร้างและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ ทักษะและประสบการณ์ในการปฏิบัติงานได้ยิ่งขึ้น รวมทั้งมีทัศนคติที่ดีต่อหน้าที่ความรับผิดชอบ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุปวีย์ ศรีวันทนาสกุล (2564) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาวัฒนธรรม

คุณภาพและแนวทางการส่งเสริมวัฒนธรรมคุณภาพในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 2 ผลการศึกษา พบว่า วัฒนธรรมคุณภาพในโรงเรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากและทุกด้านของวัฒนธรรมคุณภาพในโรงเรียนอยู่ในระดับมาก

3. ศึกษาความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษากับวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร พบว่า มีความสัมพันธ์กันทางบวกระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นผู้นำการเรียนรู้นั้นมีบทบาทสำคัญต่อการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่มุ่งเน้นคุณภาพรอบด้านด้วยการเรียนรู้ร่วมกัน ช่วยให้บุคลากรมีแนวปฏิบัติที่ดีอย่างยั่งยืนและเสริมสร้างศักยภาพของโรงเรียนให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ กนกอร สมปราชญ์ (2560ข) ว่าคุณลักษณะและอัตลักษณ์ของผู้บริหารโรงเรียนที่มีภาวะผู้นำการเรียนรู้ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน คุณภาพของโรงเรียน อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดของ กรรณาภรณ์ สินประสงค์ (2564) ว่าวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนจะเกิดขึ้นได้นั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษาต้องมีคุณภาพก่อน เพื่อสร้างบรรยากาศการดำเนินงานของโรงเรียนให้สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของอภิสิทธิ์ โคสาดี (2565) ได้ทำการศึกษาเรื่อง โมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ผลการศึกษา พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อวัฒนธรรรมคุณภาพของโรงเรียน มีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01

4. ศึกษาอำนาจพยากรณ์ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร พบว่า ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ดีที่สุดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการที่ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ ไม่เพียงแต่ช่วยเพิ่มศักยภาพบุคคล แต่ยังส่งผลต่อการพัฒนาบรรยากาศทำงานของทุกคนในองค์กรด้วยการเป็นผู้นำที่มีองค์ความรู้ สะท้อนผลการเรียนรู้ สร้างแรงบันดาลใจให้ครูเกิดแรงจูงใจใฝ่รู้และมีความกระตือรือร้นในการทำงาน เกิดวัฒนธรรมการเรียนรู้และทำงานร่วมกันอย่างมืออาชีพ สอดคล้องกับ กนกอร กวานสุพรรณ (2560) ว่าแนวคิดการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ปัญญา (Constructionism) ที่เชื่อว่าบุคคลสามารถสร้างความรู้ขึ้นด้วยตนเอง โดยอาศัยการเชื่อมโยงสิ่งที่รู้แล้วกับสิ่งที่กำลังเรียนรู้ ช่วยให้มีโอกาสเป็นผู้ริเริ่มโครงการที่ตนเองสนใจ เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันอย่างมีความหมาย รองลงมาได้แก่ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การพัฒนาวัฒนธรรมการทำงานที่มีคุณภาพในโรงเรียนผ่านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการแลกเปลี่ยนข้อมูล การสื่อสารในองค์กร และการติดต่อกับสาธารณชน ทำให้การทำงานมีความโปร่งใส รวดเร็ว และตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชนได้อย่างทันท่วงที นอกจากนี้ การใช้เทคโนโลยีในกระบวนการบริหารจัดการยังเป็นเครื่องมือที่ช่วยกำหนดเป้าหมายและวัดผลการดำเนินงานได้อย่างชัดเจน ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาคุณภาพอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับแนวคิดของ อนุชิต พันธ์กง (2563) ว่าการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศไว้ว่า การมีทักษะที่จำเป็นและมีพื้นฐานในการใช้เทคโนโลยี และทำให้สามารถประเมินสารสนเทศที่ค้นมาได้โดยจัดการและสื่อสารสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุดในการปฏิบัติงานด้วยความระมัดระวังและมีความรับผิดชอบต่อสังคมภายใต้กรอบของกฎหมายที่ยึดถือปฏิบัติอยู่และพัฒนาระบบงานให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ และรองลงมาได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าความคิดสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียน เนื่องจากช่วยส่งเสริมให้ครูมีภาวะผู้นำ กล้าคิด กล้าทำสิ่งใหม่

เป็นสิ่งที่นำไปสู่การวางแผนปรับปรุง พัฒนาและเปลี่ยนแปลงการทำงานที่เป็นระบบอย่างยั่งยืนและมีคุณภาพในทุกมิติ สอดคล้องกับแนวคิดของ ศมพรัตน์ เจ๊ะบ่าว (2566) ว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงความคิดสร้างสรรค์ด้วยการใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ใฝ่หาแนวคิดที่ทันสมัยตลอดเวลาให้เหมาะสมกับความรู้ในศตวรรษที่ 21 อย่างมั่นใจและอยู่ในความถูกต้อง จะช่วยเปิดโอกาสในการให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีโอกาสที่จะแสดงความคิดเห็นเชิงสร้างสรรค์ด้วยเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของอภิสิทธิ์ โคสาดี (2565) ได้ทำการศึกษาเรื่อง โมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ผลการศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารมีอิทธิพลรวมและอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อตัวแปรทำนายวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5. ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร จำนวน 3 องค์ประกอบ 8 วัตถุประสงค์ 24 แนวทางการพัฒนา พบว่า แนวทางพัฒนาใช้รูปแบบการพัฒนาการเรียนรู้และภาวะผู้นำ 70 : 20 : 10 ได้แก่ ภารกิจที่ท้าทาย 70 ส่วน ความสัมพันธ์ 20 ส่วนและฝึกอบรม 10 ส่วน มีความเหมาะสมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และความเป็นไปได้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เพราะว่าทั้ง 3 ส่วนนี้เป็นส่วนประกอบที่ร่วมกันส่งเสริมการพัฒนาบุคลิภาพการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ให้มีความรู้และมีความเชื่อมั่นในตนเองอันเกิดจากการปฏิบัติด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเรียนรู้ของ Rabin (2014) ว่าวิธีการที่ผู้บริหารเรียนรู้ เติบโต และเปลี่ยนแปลงตลอดเส้นทางอาชีพจนประสบความสำเร็จเรียนรู้จาก กฎ 70 : 20 : 10 สำหรับการพัฒนาภาวะผู้นำ โดย 70% ภารกิจที่ท้าทาย (Challenging Assignments) 20% ความสัมพันธ์เชิงพัฒนา (Developmental Relationships) และ 10% การฝึกอบรมและการเรียนรู้ภาคทฤษฎี (Coursework Training) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่าองค์ประกอบการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง โดยภาพรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้สูงที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้ทรงคุณวุฒิเล็งเห็นว่าการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองนั้นเป็นจุดเริ่มต้นของการเสริมสร้างความมั่นใจให้ผู้บริหารกล้าคิดสร้างสรรค์เกิดการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้นพร้อมจะเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา และสามารถนำความรู้ไปใช้ได้ในสายงานบริหาร สอดคล้องกับแนวคิดของ จารุวรรณ เขียวน้ำชุม (2560) ว่าการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองจะเกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพของตนเองให้พร้อมในการเรียนรู้สิ่งใหม่อยู่เสมอ สร้างพฤติกรรมการเรียนรู้โดยเริ่มจากหนึ่งไปสู่ขั้นต่อ ๆ ไป จนประสบความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของธีร์ ภวังคนันท์ (2565) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ผลการศึกษา พบว่า ด้านการนำตนเองมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนา ได้แก่ กล้าคิดสร้างสรรค์ และการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง โดยใช้สัดส่วนวิธีการพัฒนา 70 : 20 : 10 โดยร้อยละ 70 เป็นการบูรณาการในการปฏิบัติงาน (Integration with Work Practice) ร้อยละ 20 ใช้กระบวนการ PLC การติดตามผล และประเมินผลหลังการพัฒนา (Follow Up and Evaluation) และร้อยละ 10 เป็นการฝึกอบรมให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเรียนรู้ การฝึกประสบการณ์ในงาน (on the Job Experience) และเมื่อพิจารณาแนวทางการพัฒนา พบว่า การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้กับสมาคมผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่ดี ซึ่งมีผลลัพธ์บ่งชี้ ผู้บริหารสถานศึกษาได้ถอดบทเรียน จากการแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่ดีของตนเองอย่างน้อยปีงบประมาณละ 1 ครั้งนั้นมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้สูงที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าสมาคมผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งประเทศไทย (ส.บ.ม.ท.) มีการจัดประชุมสัมมนาทางวิชาการเป็นประจำทุกปี ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาสามารถร่วมการประชุมเพื่อพัฒนาตนเอง และแลกเปลี่ยนแนวคิดแนวปฏิบัติที่ดีร่วมกับผู้บริหารจากโรงเรียนอื่นๆได้ ไม่ใช่แค่

เพียงรับฟังการประชุมเพียงอย่างเดียวเท่านั้น ซึ่งแนวทางพัฒนานี้จะช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษามีเป้าหมายการเรียนรู้อย่างมีความหมายและนำไปใช้ได้จริง สอดคล้องกับแนวคิดของ สมชาย เทพแสง (2566) ว่าการกำหนดวัตถุประสงค์และผลลัพธ์บ่งชี้ (OKRs) นั้นเป็นแนวคิดใหม่ที่ช่วยองค์กรและบุคลากรตั้งเป้าหมายที่ชัดเจนและเกิดความท้าทาย พร้อมทั้งวัดผลความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพผ่านตัวบ่งชี้เชิงปริมาณที่สามารถตรวจสอบได้

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากผลการวิจัยได้องค์ความรู้ใหม่ดังแสดงในภาพที่ 2 กล่าวคือ ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง 2) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และ 3) ความคิดสร้างสรรค์

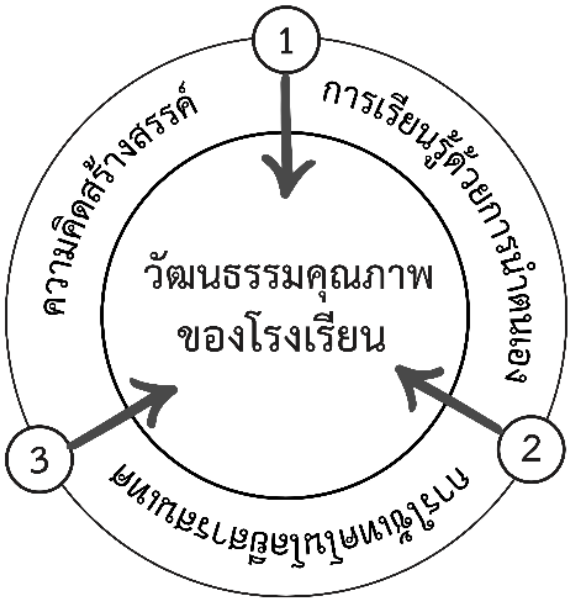

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอนำเสนอข้อเสนอแนะเป็นแนวปฏิบัติ ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการศึกษาพบว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษามี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การเรียนรู้เป็นทีม 2) ความคิดสร้างสรรค์ 3) การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 4) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ 5) การบูรณาการ และ 6) การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่ควรนำไปเป็นเกณฑ์ในการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดโดยทดลองใช้กับโรงเรียนนำร่องอย่างน้อย 10 โรงเรียนแล้วขยายผลต่อไป

2. จากผลการศึกษาพบว่า การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและความคิดสร้างสรรค์ สามารถพยากรณ์วัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนดีที่สุด ร้อยละ 71.70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา ควรนำไปเป็นเกณฑ์ในการปรับปรุงและเติมเต็มศักยภาพตนเอง นำไปดำเนินการบริหารจัดการสอดคล้องกับบริบทและศักยภาพของโรงเรียนให้มีคุณภาพตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการวิจัยกลยุทธ์การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร

2. ควรมีการวิจัยพัฒนาโปรแกรมพัฒนาการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร

เอกสารอ้างอิง

กนกอร กวานสุพรรณ. (2560). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างทักษะการเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญาและการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 11(2), 1-13.

กนกอร สมปราชญ์. (2560ก). *ภาวะผู้นำและภาวะผู้นำการเรียนรู้สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 2). ขอนแก่น: คลังนานาวิทยา.

_____. (2560ข). ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: การศึกษาทฤษฎีฐานราก. *วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์*, 12(34), 51-66.

กรรณาภรณ์ สินประสงค์. (2564).*รูปแบบวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน.* วิทยานิพนธ์ ศษ.ด. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

จารุวรรณ เขียวน้ำชุม. (2560). *ปัจจัยเชิงสาเหตุพหุระดับที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักศึกษาครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.* วิทยานิพนธ์ ศษ.ด. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

จิตกมล โคตรทองหลาง. (2564). *การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ชมพูนุช บุญมาวงษา. (2565). *วัฒนธรรมคุณภาพที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. นครพนม: มหาวิทยาลัยนครพนม.

ชิดชนก เกตุวงศ์. (2565). *แนวทางการบริหารเพื่อสร้างวัฒนธรรมคุณภาพในสถานศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ของโรงเรียนบ้านเวียงพาน.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. เชียงราย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

ชิตณรงค์ โรจนทวีทองดี. (2564). *รูปแบบวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดศรีสะเกษ* วิทยานิพนธ์ ค.ด. ศรีสะเกษ: มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.

ต่วนฮัสนะห์ ลาดอ. (2567). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 2. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี*, 35(1), 107-121

ธีร์ ภวังคนันท์. (2565). การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา. *วารสารรุศาสตร์ปัญญา*, 1(2), 35-46.

มนูญ เหล่าปาสี. (2565). วัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม. *วารสารสิรินธรปริทรรศน์*, 22(2), 155-166.

รมิดา เศรษฐบดี. (2566). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. วิทยานิพนธ์ ค.ด. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ลักษวงษ์ จิระสุวรรณภักดี. (2566). ภาวะผู้นำแห่งการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล. *วารสารร่มพฤกษ์ มหาวิทยาลัยเกริก*, 41(2), 220-238.

วรรณิษา กลิผล. (2560). *โมเดลสมการโครงสร้างปัจจัยวัฒนธรรมคุณภาพที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

วารุณี ลัภนโชคดี. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลและพัฒนาการของระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจากผลการประเมินคุณภาพภายนอกทั้งสามรอบของ สมศ. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต*, 14(1), 350-381

วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2551). วิธีวิทยาการวิจัย. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

ศมพรัตน์ เจ๊ะบ่าว. (2566*). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผล ของโรงเรียนเอกชนในระบบ สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสงขลา* วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. หาดใหญ่: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

ศรสวรรค์ พานซ้าย และ จิตมา วรรณศรี. (2564). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1. *ศึกษาศาสตร์สาร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.* 5(1). 90-103.

ศิริพงษ์ ตรัสศรี. (2564). *แนวทางเสริมสร้างวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา* วิทยานิพนธ์ ค.ม. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

ศิริพร คำภูษา. (2565). องค์ประกอบวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารวิชาการธรรมทรรศน์*, 22(4), 103-115.

ศิริวรรณ เต็มวงษ์ และ ดาวรุวรรณ ถวิลการ. (2560). การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนรางวัลพระราชทานในจังหวัด ขอนแก่น. *วารสารวิทยบริการ หาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*, 28(3), 27-35.

สมชาย เทพแสง. (2566). OKRs: แนวคิดใหม่สำหรับผู้นำในการพัฒนาคุณภาพขององค์กร. *วารสารสหวิทยาการวิจัยและนวัตกรรมการศึกษา*, 2(1), 1-13.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร. (2566). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567* เข้าถึงได้จาก https://www.sesaosakon.go.th/web2023/?page_id=12057

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560).แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

_____. (2564). *OKRs กับการพัฒนาคุณภาพโรงเรียน.* กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. (2562).*ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561–2580*. กรุงเทพฯ: ราชกิจจานุเบกษา.

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร. (2567).*ข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษา จังหวัดสกลนคร ปีการศึกษา 2567* เข้าถึงได้จาก https://sakon-peo.go.th/index.php/plan-news/.

สุปวีย์ ศรีวันทนาสกุล (2564) การศึกษาวัฒนธรรมคุณภาพและแนวทางการส่งเสริมวัฒนธรรมคุณภาพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 2. *วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์*, 8(1), 118-133.

อนุชิต พันธ์กง. (2563). *การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

อนุนิดา ยนต์ศิริ. (2566). ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลตามการรับรู้ของครู สังกัดกรุงเทพมหานคร. *วารสารการบริหารการปกครอง และนวัตกรรมท้องถิ่น*, 7(2), 159-172.

อภิสิทธิ์ โคสาดี. (2565). โมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3. *วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 50(3), 1-13.

Batten, J. D. (2014). *Building a total quality culture*. Wipf and Stock Publishers.

Bendermacher, G. W. G., oude Egbrink, M. G., Wolfhagen, I. H. A. P., & Dolmans, D.H. (2017). Unravelling quality culture in higher education: a realist review. *Higher education*, 7(3), 39-60.

Doerr, J. (2018). Measure what matters: How Google, Bono, and the Gates Foundation rock the world with OKRs. Penguin.

Horowitz, D. S. & Van Eeden, R. (2015). Exploring the learnings derived from catalytic experiences in a leadership context. *SA Journal of Human Resource*, 4(2), 112-130.

Kairisa, I. & Lapina, I. (2019). Analysis of factors influencing quality culture and their impact on organizational development. *SOCIETY INTEGRATION EDUCATION Proceedings of the International Scientific Conference*, Vol. 6, 235-247.

Kouzes, J.M., & Posner, B.Z. (2016). *Learning leadership: The five fundamentals of becoming an exemplary leader*. John Wiley & Sons.

McCloskey, S. (2014). Introduction: *Transformative learning in the age of neoliberalism. In Development education in policy and practice*. London: Palgrave Macmillan UK.

Ministry of Education and Culture, Finland. (2017). *Strategy for Cultural Policy 2025 Ministry of Education and Culture.* Helsink: Lenneberg Print & Promo. Retrieved from https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/80577/okm22.pdf.

Rabin, R. (2014). Blended learning for leadership. *The CCL Approach, The Center for Creative Leadership.*

Rayner, S. (2009). Educational diversity and learning leadership: a proposition, some principles and a model of inclusive leadership?. *Educational Review*, 61(4), 433-447

Tubin, D. (2013). *Learning leadership for innovation at the system level: Israel. In Leadership for 21st Century Learning*. OECD.

Administrative Model for Developing the Academic Administration Effectiveness of Secondary Schools in the Official Inspection Area 8

Supaporn Rattnoy[1*], Achara Whattananarong[2], Sakchai Nirunthawee[3], & Vipaporn Poovatnakul[4]

1 *Educational Administration, College of Management, University of Phayao, Thailand*
2 *Educational Administration, College of Management, University of Phayao, Thailand*
3 *Educational Administration, College of Management, University of Phayao, Thailand*
4 *Educational Administration, College of Management, University of Phayao, Thailand*
* *Corresponding author. E-mail: supapornrattnoy@yahoo.com*

Abstract

The purposes of this study were to 1) investigate the causal factors of the effectiveness of academic administration in secondary schools in the Official Inspection Area 8, 2) examine the consistency of the theoretical model of academic administration effectiveness with empirical data, and 3) study an administrative model to develop the effectiveness of academic administration in secondary schools in the Official Inspection Area 8. The research was conducted in two phases. The first phase involved studying the causal factors of the effectiveness of academic administration and examining the consistency of the theoretical model of the effectiveness of academic administration with empirical data. The sample included 100 secondary schools in the Official Inspection Area 8, comprising 500 participants. The instrument was a five-point Likert scale questionnaire. Data were analyzed by using frequency, percentage, mean, standard deviation, multiple regression analysis (MRA), and path analysis. The second phase involved studying an administrative model to develop the effectiveness of academic administration by using the causal factors of the effectiveness of academic administration and based on Deming's Cycle (PDCA). The model was validated through a focus group discussion with 10 experts. The model was then evaluated for its suitability and feasibility by 30 stakeholders. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, and standard deviation. The findings are as follows. 1) The causal factors of the effectiveness of academic administration in secondary schools in the Official Inspection Area 8 were teachers' instructional quality, budget availability, parental participation, technological readiness, and academic leadership of administrators, respectively. 2) The theoretical model of the causal factors of academic administration effectiveness was consistent with empirical data. 3) The developed administrative model of the effectiveness of academic administration was rated highly appropriate and feasible for implementation.

Keywords: Administrative Model, Casual Factors, Effectiveness of Academic Administration

Received: 2025-04-20; Revised: 2025-05-21; Accepted: 2505-05-22 ISSN: 2822-0218 (Online)

รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 8

สุภาพร รัตน์น้อย[1*], อัจฉรา วัฒนาณรงค์[2], ศักดิ์ชัย นิรัญทวี[3], และวิภาภรณ์ ภู่วัฒนกุล[4]

1 สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา
2 สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา
3 สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา
4 สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา
* *Corresponding author. E-mail: jirawat9096@gmail.com*

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 8 2) ตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบเชิงทฤษฎีของประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 8 กับข้อมูลเชิงประจักษ์ และ 3) ศึกษารูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 8 การวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ระยะที่ 1 คือ การศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 8 และตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบเชิงทฤษฎีของประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 8 กับข้อมูลเชิงประจักษ์ กลุ่มตัวอย่าง คือโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 8 จำนวน 100 โรงเรียน โดยมีผู้ให้ข้อมูลจำนวน 500 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis: MRA) และการวิเคราะห์เส้นทางอิทธิพล (Path Analysis) ระยะที่ 2 นำผลการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ มาสร้างรูปแบบการบริหารโดยใช้กระบวนการบริหารตามแนวคิดและหลักการวงจรเดมมิ่ง (Demming Cycle) ด้วยกระบวนการ PDCA การประเมินผล ตรวจสอบรูปแบบด้วยวิธีสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 10 คน และประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติของรูปแบบจากความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง 30 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยเชิงสาเหตุของประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 8 ได้แก่ คุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครู ความพร้อมของงบประมาณ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ความพร้อมของเทคโนโลยี และภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ตามลำดับ 2) รูปแบบเชิงทฤษฎีของประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 8 สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ 3) รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาประสิทธิผลการบริหารวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 8 มีผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหาร, ปัจจัยเชิงสาเหตุ, ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ

บทนำ

การศึกษามีเป้าหมายเพื่อพัฒนาบุคคลให้เป็นคนที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด อีกทั้งต้องพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2554) ดังนั้น ในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะและคุณสมบัติดังกล่าว การบริหารงานวิชาการถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษา เพราะเกี่ยวข้องกับหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล (วลีรัตน์ ฉิมน้อย, 2562) นอกจากนี้การบริหารงานวิชาการเป็นงานที่มุ่งเน้นการพัฒนาสติปัญญา ความรู้ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม เจตคติและค่านิยม ให้นักเรียนเป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุขในการดำรงชีวิต ตลอดจนเป็นผู้มีคุณค่าในสังคม ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องให้ความสำคัญในการบริหารงานวิชาการ เนื่องจากงานวิชาการเป็นเครื่องตัดสินคุณภาพของโรงเรียน การพิจารณาคุณภาพของโรงเรียนจึงต้องพิจารณาจากวิธีการและผลผลิตของระบบงานวิชาการ เช่น คุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครู ลักษณะของการบริหารงานวิชาการ ความสำเร็จของการบริหารงานวิชาการจึงเป็นตัวบ่งชี้ถึงมาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษา (วราภรณ์ ศรีจันทร์พาล, 2565)

สำหรับประสิทธิผลหรือความสำเร็จของการบริหารงานวิชาการดูได้จากผลที่เกิดจากการดำเนินงานบริหารวิชาการได้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ได้แก่ ด้านงานวิชาการ และด้านผู้เรียน ซึ่งในการบริหารงานวิชาการให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายยังมีปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ ได้แก่ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร คุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครู ความพร้อมของอาคารสถานที่ ความพร้อมของเทคโนโลยี ความพร้อมของแหล่งเรียนรู้ ความพร้อมของงบประมาณ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และการมีส่วนร่วมของชุมชน ดังงานวิจัยของสมพงษ์ ร่มไทร (2547) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยแวดล้อมกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยด้านผู้บริหาร ด้านครูผู้สอน ด้านงบประมาณ และด้านชุมชน มีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของพัฒนะ เส็งเรียบ (2550) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานวิชาการของสถานศึกษา โดยพบว่า ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม และปัจจัยด้านกระบวนการ เป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานวิชาการของสถานศึกษา รวมทั้งยังมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ ธีระ รุญเจริญ (2557) ที่พบว่า ปัจจัยด้านผู้บริหาร ด้านครู ด้านสภาพทั่วไปของสถานศึกษา และด้านชุมชน เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ดังนั้นในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียน สถานศึกษาจึงต้องมีรูปแบบการบริหารที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงให้ทันสมัยทันต่อลักษณะของสังคมและความต้องการของสังคม โดยเฉพาะการบริหารวิชาการเพื่อพัฒนาคน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการกำหนดวิสัยทัศน์ให้สอดรับกับโลกแห่งการเปลี่ยนแปลงและบริหารสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีรูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่มุ่งเน้นประสิทธิผลที่เกิดขึ้นกับการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อคุณภาพโดยรวมของสถานศึกษา ทั้งด้านคุณภาพของงานวิชาการและด้านผู้เรียน โดยอาศัยรูปแบบการบริหารที่มีกระบวนการ ขั้นตอน แนวทางการดำเนินงานที่เป็นระบบ และเป็นรูปแบบที่สามารถบริหารจัดการกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารวิชาการ รวมทั้งสามารถขจัดปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้อย่างตรงประเด็น เนื่องจากรูปแบบการบริหารจะช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษามีหลักในการบริหารงานให้เป็นไปตามกระบวนการหรือขั้นตอน ส่งผลให้มีผลลัพธ์การดำเนินงานที่บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดให้เขตตรวจราชการที่ 8 มีพื้นที่รับผิดชอบครอบคลุม 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดชลบุรี จังหวัดระยอง และจังหวัดสมุทรปราการ โดยในกลุ่มจังหวัดดังกล่าวสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จำนวน 3 เขต ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ ซึ่งในเขตตรวจราชการที่ 8 มีสถานศึกษาที่อยู่ในเขตพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor: EEC) จำนวน 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดชลบุรี และจังหวัดระยอง โดยจังหวัดสมุทรปราการไม่ได้ถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มจังหวัดเขตพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก แต่เป็นจังหวัดมีลักษณะคล้ายคลึงกัน คือ เป็นเมืองอุตสาหกรรมที่เป็นแหล่งวัตถุดิบที่นำเข้าจากต่างประเทศเป็นคลังสินค้าที่สำคัญ และเป็นศูนย์กลางการขนส่งทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ และมีโรงงานอุตสาหกรรมเป็นจำนวนมากที่สุดในประเทศ (กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดสมุทรปราการ,2565) สำหรับการจัดการศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 8 พบว่าการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในภาพรวมจะมีสภาพปัญหาคล้ายคลึงกัน ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การจัดการเรียนรู้ของครู การขาดครูในสาขาขาดแคลน ดังเช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ มีจำนวนนักเรียนที่มีผลการเรียน 0, ร, มส ร้อยละ 5.71 และยังมีร้อยละของนักเรียนที่มีผลการเรียน 0, ร, มส เกินกว่าร้อยละ 5 แสดงให้เห็นว่าการบริหารวิชาการยังมีปัญหาที่ต้องได้รับการปรับปรุงเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้สูงขึ้น (กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ, 2565, หน้า 8) นอกจากนี้ ยังพบปัญหาด้านครูผู้สอน กล่าวคือ ครูผู้สอนขาดสื่อ วัสดุอุปกรณ์ สำหรับการจัดทำสื่อเทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนการสอน และครูผู้สอนบางส่วนไม่สามารถออกแบบหน่วยการเรียนรู้ นวัตกรรมใหม่ ๆ ค่อนข้างน้อยสำหรับการจัดการเรียนการสอน (กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา, 2565 หน้า 71) และจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ยังพบปัญหาเด็กออกกลางคันเพิ่มขึ้นเนื่องจากการอพยพที่อยู่ รวมถึงโรงเรียนส่วนใหญ่ยังขาดบุคลากรจำนวนมาก ทำให้ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ลดลง อีกทั้งยังขาดแคลนครูในสาขาขาดแคลน มีครูไม่ตรงสาขาวิชาเอก ครูย้าย ทำให้ครูไม่ครบชั้น ครูขาดเกณฑ์ ส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนได้ไม่เต็มประสิทธิภาพ (กลุ่มพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง, 2565 หน้า 30-31)

จากความเป็นมาและสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษารูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 8 ทั้งนี้เพื่อให้การบริหารงานวิชาการเกิดประสิทธิผลและบรรลุเป้าหมายที่ส่งผลต่อคุณภาพโดยรวมของสถานศึกษา และให้ผู้เรียนมีความรู้ที่ทันสมัย มีทักษะที่สอดคล้องและรองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกอนาคต และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ทำให้การดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขและมีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 8
2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบเชิงทฤษฎีของประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 8 กับข้อมูลเชิงประจักษ์
3. เพื่อศึกษารูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 8

หลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

สำหรับประสิทธิผลหรือความสำเร็จของการบริหารงานวิชาการดูได้จากผลที่เกิดจากการดำเนินงานบริหารวิชาการได้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ได้แก่ ด้านงานวิชาการ และด้านผู้เรียน ซึ่งในการบริหารงานวิชาการให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายยังมีปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ ได้แก่ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร คุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครู ความพร้อมของอาคารสถานที่ ความพร้อมของเทคโนโลยี ความพร้อมของแหล่งเรียนรู้ ความพร้อมของงบประมาณ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และการมีส่วนร่วมของชุมชน ดังงานวิจัยของสมพงษ์ ร่มไทร (2547) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยแวดล้อมกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยด้านผู้บริหาร ด้านครูผู้สอน ด้านงบประมาณ และด้านชุมชน มีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของพัฒนะ เส็งเรียบ (2550) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานวิชาการของสถานศึกษา โดยพบว่า ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม และปัจจัยด้านกระบวนการ เป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานวิชาการของสถานศึกษา รวมทั้งยังมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ ธีระ รุญเจริญ (2557) ที่พบว่า ปัจจัยด้านผู้บริหาร ด้านครู ด้านสภาพทั่วไปของสถานศึกษา และด้านชุมชน เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ

ดังนั้น ในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียน สถานศึกษาจึงต้องมีรูปแบบการบริหารที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงให้ทันสมัย ทันต่อลักษณะของสังคมและความต้องการของสังคม โดยเฉพาะการบริหารวิชาการเพื่อพัฒนาคน ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการกำหนดวิสัยทัศน์ให้สอดรับกับโลกแห่งการเปลี่ยนแปลงและบริหารสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด และมีความจำเป็นที่จะต้องมีรูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่มุ่งเน้นประสิทธิผลที่เกิดขึ้นกับการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อคุณภาพโดยรวมของสถานศึกษาทั้งด้านคุณภาพของงานวิชาการและด้านผู้เรียน โดยอาศัยรูปแบบการบริหารที่มีกระบวนการ ขั้นตอน แนวทางการดำเนินงานที่เป็นระบบ และเป็นรูปแบบที่สามารถบริหารจัดการกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารวิชาการ รวมทั้งสามารถขจัดปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้อย่างตรงประเด็น เนื่องจากรูปแบบการบริหารจะช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษามีหลักในการบริหารงานให้เป็นไปตามกระบวนการหรือขั้นตอน ส่งผลให้มีผลลัพธ์การดำเนินงานที่บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 8 มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 2 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 ประกอบด้วย 2 ขั้น คือขั้นที่ 1 การศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 8 และ ขั้นที่ 2 ตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบเชิงทฤษฎีของประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 8 กับข้อมูลเชิงประจักษ์ กลุ่มตัวอย่างคือ โรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 8 จำนวน 100 โรงเรียน วิธีการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง ใช้กฎที่ว่าอัตราส่วนระหว่างหน่วยตัวอย่างต่อจำนวน ตัวแปรสังเกตได้ ควรจะเป็น 10 หน่วยตัวอย่าง ต่อ 1 ตัวแปรสังเกตได้ (นงลักษณ์ วิรัชชัย และ สุวิมล ว่องวานิช, 2550) แล้วสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และครูของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 8 จำนวน 100 โรงเรียน กำหนดผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 5 คน รวมจำนวนผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 500 คน ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ตัวแปรอิสระ คือ 1) ปัจจัยด้านบุคคล ประกอบด้วย ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร และ คุณภาพการจัดการเรียนรู้ของ

ครู 2) ปัจจัยด้านทรัพยากร ประกอบด้วย ความพร้อมของอาคารสถานที่ ความพร้อมของเทคโนโลยี ความพร้อมของแหล่งเรียนรู้ ความพร้อมของงบประมาณ 3) ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และการมีส่วนร่วมของชุมชน ตัวแปรตาม คือ ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านงานวิชาการ ประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตร การจัดกระบวนการเรียนรู้ การประกันคุณภาพการศึกษา และ 2) ปัจจัยด้านผู้เรียน ประกอบด้วย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน นำมาสร้างแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ จากนั้นนำไปวิเคราะห์หาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient) การวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้น (Stepwise Multiple Regression Analysis) และการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis)

ระยะที่ 2 การศึกษารูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 8 การวิจัยในระยะนี้ ประกอบด้วยการศึกษา 2 ขั้น คือ 1) การสร้างรูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 8 และ 2) การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 8 โดยนำผลการวิจัยจากระยะที่ 1 ได้แก่ ปัจจัยเชิงสาเหตุของประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 8 มีจำนวน 3 ปัจจัยหลัก ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคคล ประกอบด้วย ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร และ คุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครู ปัจจัยด้านทรัพยากร ประกอบด้วย ความพร้อมของเทคโนโลยี และความพร้อมของงบประมาณ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และการมีส่วนร่วมของชุมชน มาร่างรูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการ ที่ 8 โดยกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบจากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของรูปแบบการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการบริหาร และ4) การประเมินผล สำหรับกระบวนการบริหารใช้แนวคิดและหลักการวงจรคุณภาพของเดมมิ่ง (Demming Cycle) ด้วยกระบวนการ PDCA จากนั้นจึงดำเนินการจัดการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน นำร่างรูปแบบที่ได้จากการสนทนากลุ่มไปสร้างแบบประเมิน เป็นแบบประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปปฏิบัติ โดยการสอบถามความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง จำนวน 30 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

1. ปัจจัยเชิงสาเหตุของประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 8 ได้แก่ คุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครู ความพร้อมของงบประมาณ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ความพร้อมของเทคโนโลยี และภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ตามลำดับ

2. รูปแบบเชิงทฤษฎีของประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 8 สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

3. รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 8 มีผลการประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษารูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 8 ผลการวิจัย พบว่า

1. ปัจจัยเชิงสาเหตุของประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 8 ได้แก่ คุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครู ความพร้อมของงบประมาณ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ความพร้อมของเทคโนโลยี และภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ตามลำดับ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยในแต่ละปัจจัยผู้วิจัยขอนำเสนอการอภิปรายผล ดังนี้

ปัจจัยด้านคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครู เป็นปัจจัยเชิงสาเหตุของประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการโดยรวมทั้งด้านงานวิชาการ และด้านผู้เรียน สามารถอธิบายหรือพยากรณ์การบริหารเพื่อพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 8 ได้ร้อยละ 10.7 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูผู้สอนเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงเรียนรู้ และพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา การเรียนการสอนเป็นกิจกรรมที่ครูและนักเรียนต้องร่วมกันทำ ซึ่งคุณภาพและประสิทธิภาพการสอนจะเกิดผลดีและมีความชัดเจนนั้นต้องมีโครงสร้างหรือองค์ประกอบที่ครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ ของลักษณะพฤติกรรมการสอน ดังนั้นการสอนที่ทำให้เกิดประสิทธิภาพเพื่อบรรลุผลตามความมุ่งหมายนั้นขึ้นอยู่กับความสามารถของครู ซึ่งสอดคล้องกับ ทิศนา แขมมณี (2566) ได้กล่าวว่า ครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนรู้ ครูที่มีความรู้ความสามารถจะต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ คือ การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยคำนึงถึงความเหมาะสมและประโยชน์สูงสุดที่นักเรียนจะได้รับ มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีบทบาทสำคัญ และมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมโดยใช้กระบวนการเรียนการสอนที่หลากวิธี และสอดคล้องกับสำนักงานข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (2564, หน้า 47) ที่กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินตำแหน่งและวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งครู ตามหนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ. ที่ ศธ0206.3/ว9 ลงวันที่ 20 พฤษภาคม 2564 ด้านการจัดการเรียนรู้ กำหนดให้ครูผู้สอนปฏิบัติงานด้านการจัดการเรียนรู้ เกี่ยวกับการสร้างและหรือพัฒนาหลักสูตร การออกแบบการจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสร้างและหรือพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ การศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนรู้ การจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน และการอบรมและพัฒนาคุณลักษณะที่ดีของผู้เรียน ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉัตราภรณ์ สถาปิตานนท์ (2550) ซึ่งได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับรางวัลพระราชทาน สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร พบว่า 1) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการ ได้แก่ ด้านครู ด้านสภาพทั่วไปของสถานศึกษา ด้านชุมชน และด้านผู้บริหาร ตามลำดับ 2) ประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการ ได้แก่ การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียน การพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลการเรียน การพัฒนาหลักสูตร การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ และการผลิตสื่อ การใช้ การพัฒนาสื่อ และเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ ตามลำดับ 3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการ ได้แก่ สภาพสังคมที่เอื้ออำนวยต่อการบริหารงานวิชาการ ความรู้ความสามารถในเรื่องหลักสูตรและการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครู การมีส่วนร่วมของชุมชน ความพร้อมด้านวัสดุ อุปกรณ์และเทคโนโลยีทางการศึกษา บรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการบริหารงานวิชาการ และการดำเนินการนิเทศ กำกับ ติดตามผล

ปัจจัยด้านความพร้อมของงบประมาณ เป็นปัจจัยเชิงสาเหตุของประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ งบประมาณมีความสำคัญในการขับเคลื่อนดำเนินกิจกรรมภายในสถานศึกษา ในการจัดสรรงบประมาณในสถานศึกษา จะต้องจัดสรรให้เพียงพอกับแผนงาน โครงการ ถ้ามีงบประมาณเพียงพอจะทำให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารจัดการ จะทำให้งานบรรลุเป้าหมายได้ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2561) ได้กล่าวไว้ว่า เงิน หรืองบประมาณ เป็นองค์ประกอบสำคัญของการทำงานและมีความจำเป็นอย่างมาก เนื่องจากการบริหารงานงบประมาณเป็นภารกิจที่สำคัญในการสนับสนุนกิจการต่าง ๆ ของสถานศึกษาซึ่งเป็นการบริหารจัดการเกี่ยวกับงบประมาณและสินทรัพย์ รวมถึงการจัดหารายได้จากการบริการเพื่อสนับสนุนให้การบริหารจัดการศึกษาและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนเป็นไปตามแผนงานและแผนปฏิบัติการอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ในการบริหารทรัพยากรด้านงบประมาณที่มีอยู่ให้เพียงพอต่อการดำเนินการภายในสถานศึกษา โดยมีการจัดทำและเสนอของบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ การตรวจสอบและประเมินผลการใช้งบประมาณ การระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของสุกัญญา นิ่มพันธุ์ (2563) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา มีจำนวน 7 ปัจจัย คือ 1) ปัจจัยเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา2) ปัจจัยคุณลักษณะของครูผู้สอน 3) ปัจจัยความพร้อมของอาคารสถานที่ 4) ปัจจัยความสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมของโรงเรียนกับชุมชน 5) ปัจจัยการบริหารงบประมาณ 6) ปัจจัยบรรยากาศในโรงเรียน และ 7) ปัจจัยประสิทธิภาพของผู้บริหาร โดยปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ในระดับสูง คือ ปัจจัยความสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมของโรงเรียนกับชุมชน ในระดับปานกลาง ได้แก่ ปัจจัยสื่อวัสดุ อุปกรณ์และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ปัจจัยคุณลักษณะของครูผู้สอน ปัจจัยความพร้อมของอาคารสถานที่ ปัจจัยการบริหารงบประมาณ ปัจจัยบรรยากาศในโรงเรียน และปัจจัยประสิทธิภาพของผู้บริหาร

ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เป็นปัจจัยเชิงสาเหตุของประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ปกครองเป็นส่วนสำคัญในการให้ความร่วมมือและสนับสนุนการจัดการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียน ให้มีคุณภาพเป็นไปตามความต้องการของผู้เรียน ครอบครัว และสังคม ซึ่งสอดคล้องกับ วิชาญ เกษเพชร (2556) ที่กล่าวว่าการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา เพราะการเรียนรู้ที่บ้านและโรงเรียนมีส่วนสนับสนุนซึ่งกันและกัน โดยที่ผู้ปกครอง มีส่วนที่ใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุดและสังคมหรือชุมชนเป็นส่วนสนับสนุนให้การมีส่วนร่วมนั้นมีความสำเร็จตามเป้าหมาย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (2557 หน้า 41) ได้กำหนดมาตรฐานการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา ตัวชี้วัดด้านการเสริมสร้างเครือข่ายผู้ปกครอง องค์กร และชุมชน เพื่อความร่วมมือในการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียน โดยพิจารณาจาก สถานศึกษามีฐานข้อมูล มีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครอง สื่อสารให้ความรู้ สร้างความเข้าใจ เกี่ยวกับการศึกษาและการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน โดยการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสม มีการสร้างเครือข่ายสนับสนุน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การดำเนินการร่วมกัน เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา นอกจากนี้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งภายในภายนอกมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และค่านิยม ของสถานศึกษาที่สะท้อนผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของนงนุช อินทรโคกสูง, ทินกร ชอัมพงษ์, และเยาวเรศ ภักดีจิตร (2565) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์ พบว่า ปัจจัยผู้ปกครองและชุมชน ปัจจัยภาวะผู้นำของผู้บริหาร ปัจจัย

งบประมาณ ปัจจัยสื่อและเทคโนโลยี และปัจจัยครูผู้สอน เป็นปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นตัวพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์ร่วมกัน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณสะสมเท่ากับ .80 สามารถพยากรณ์การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ได้ร้อยละ 64

ปัจจัยด้านความพร้อมของเทคโนโลยี เป็นปัจจัยเชิงสาเหตุของประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทในการจัดการเรียนรู้ของครูและผู้เรียน ครูใช้เทคโนโลยีเข้ามาในการจัดการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทุกที่ ทุกเวลา เป็นการเรียนรู้ที่ไม่มีวันจบ เนื่องจากมีความรู้ใหม่ๆ เข้ามาตลอดเวลา กระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจ และยังเป็นการเตรียมความพร้อมของผู้เรียนให้ก้าวสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ทำให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะที่สำคัญ เป็นผู้เรียนในยุคที่ใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้ เทคโนโลยีจึงเป็นสื่อการเรียนการสอนที่มีความสำคัญในกระบวนการเรียนการสอนที่จะเชื่อมโยงความรู้จากครูไปสู่นักเรียนอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้นักเรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามจุดมุ่งหมายการเรียนการสอน นอกจากนี้สื่อการสอนที่นำไปใช้ในการเรียนการสอนยังได้รับการพัฒนาไปตามการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีซึ่งก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (2557 หน้า 33) ที่ได้กำหนดมาตรฐานการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา ตัวชี้วัดด้านการใช้สื่อ อุปกรณ์ ระบบเทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษา โดยพิจารณาจากสถานศึกษามีระบบเทคโนโลยีที่สนับสนุนการจัดการศึกษา มีการใช้สื่อ อุปกรณ์ที่เหมาะสมต่อการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมการพัฒนาตนเองของครูและบุคลากรทางการศึกษา มีการประเมินผลการใช้ระบบเทคโนโลยี สื่อ อุปกรณ์และปรับปรุงพัฒนาอย่างเหมาะสมกับผู้เรียนและบริบทของสถานศึกษา และสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2561 หน้า 86) ที่ได้กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยจัดหาเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการศึกษาในงานต่าง ๆ และพัฒนาให้บุคลากรสามารถนำหรือพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษามาใช้จัดการศึกษา ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุกัญญา นิ่มพันธุ์ (2563) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา มีจำนวน 7 ปัจจัย คือ 1) ปัจจัยเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 2) ปัจจัยคุณลักษณะของครูผู้สอน 3) ปัจจัยความพร้อมของอาคารสถานที่ 4) ปัจจัยความสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมของโรงเรียนกับชุมชน 5) ปัจจัยการบริหารงบประมาณ 6) ปัจจัยบรรยากาศในโรงเรียน และ 7) ปัจจัยประสิทธิภาพของผู้บริหาร โดยปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ในระดับสูง คือ ปัจจัยความสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมของโรงเรียนกับชุมชน ในระดับปานกลาง ได้แก่ ปัจจัยสื่อวัสดุ อุปกรณ์และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ปัจจัยคุณลักษณะของครูผู้สอน ปัจจัยความพร้อมของอาคารสถานที่ ปัจจัยการบริหารงบประมาณ ปัจจัยบรรยากาศในโรงเรียน และปัจจัยประสิทธิภาพของผู้บริหาร

ปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร เป็นปัจจัยเชิงสาเหตุของประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการนำองค์กรไปในทิศทางต่างๆ เป็นผู้กำหนดวิสัยทัศน์ นโยบาย วางแผนการพัฒนาสถานศึกษา ดังนั้นภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารจึงเป็นปัจจัยที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของการบริหารวิชาการในสถานศึกษา ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการ ต้องเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางด้านวิชาการ ต้องมีความรู้ความสามารถในเรื่องของหลักสูตรที่ต้องปรับเปลี่ยน เข้าใจการวิเคราะห์หลักสูตร การวิเคราะห์ผู้เรียนที่มีศักยภาพที่แตกต่างกัน การจัดการเรียนการสอน รวมถึงเทคนิคการสอนในรูปแบบใหม่ สื่อประกอบการสอน การวัดผลประเมินผลที่มีความหลากหลาย การวิจัยและนวัตกรรมที่ก้าวทันสมัย เข้าใจในกระบวนการนิเทศชั้นเรียน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับครู นักเรียน ผู้ปกครองและผู้ที่มี

ส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการที่ได้กำหนดเกณฑ์การคัดเลือกผู้บริหารสถานศึกษาต้นแบบเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ไว้ 3 เกณฑ์ใหญ่ และในส่วนของเกณฑ์ที่ 2 ได้กล่าวถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการ คือ มีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง มีภาวะผู้นำในการริเริ่มการใช้นวัตกรรมเพื่อการเรียนการสอน ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการปฏิรูปการเรียนรู้ มีศักยภาพในการพึ่งตนเองในการพัฒนางานวิชาการและมีการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ มาปรับใช้ตลอดเวลา และสอดคล้องกับ ทรัสตี้ (Trusty, 1986: 26; อ้างถึงใน สุมนา ศรีกงพาน, 2560, หน้า 16-17) ได้กล่าวว่า หน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะที่เป็นผู้นำทางวิชาการ คือ ส่งเสริมให้ครูพัฒนาเป้าหมายและวัตถุประสงค์ทางวิชาการของสถานศึกษา ส่งเสริมให้ครูนำเป้าหมายและวัตถุประสงค์ทางวิชาการของสถานศึกษาไปปฏิบัติงานร่วมกับคณะครูในการประเมินโครงการทางวิชาการของโรงเรียน ช่วยเหลือครูในการพัฒนาระบบงานเพื่อให้มีความก้าวหน้าทางวิชาการ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของคณนันท์ พฤทธสาโรช, อนุชา กอนพ่วง, ปกรณ์ ประจันบาน และฉลอง ชาตรูประชีวิน (2558) ได้ศึกษารูปแบบของปัจจัยเชิงสาเหตุพหุระดับที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการโรงเรียน มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมผ่านวัฒนธรรมองค์การของโรงเรียน

2. ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบเชิงทฤษฎีของประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 8 สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า รูปแบบเชิงทฤษฎีเพื่อพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 8 สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Model Fit) สามารถอธิบายได้ร้อยละ 84.9 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในการสร้างและการพัฒนารูปแบบนี้เกิดจากการศึกษา รวบรวม วิเคราะห์ และสังเคราะห์ จากสภาพที่ปรากฏขึ้นกับสิ่งที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีความสัมพันธ์อย่างเป็นระบบ โดยจากการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องของโมเดลเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด จึงทำให้รูปแบบเชิงทฤษฎีของประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 8 สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรชาติ กำลังฤทธิ์, ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร และ พิศุทธิ์ กิติศรีวรพันธุ์ (2559) ได้ศึกษารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริหารวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ที่ได้วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันและตรวจสอบความสอดคล้องรูปแบบเชิงสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริหารวิชาการของโรงเรียน ประกอบด้วย 5 ปัจจัย ได้แก่ ภาวะผู้นำทางวิชาการ สมรรถนะขององค์การ บรรยากาศของโรงเรียน การบริหารการจัดการเรียนรู้ และคุณภาพการบริหารวิชาการของโรงเรียน

3. รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 8 ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรูปแบบการบริหารมีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการบริหาร และ 4) การประเมินผล โดยหลักการมีความสอดคล้องกับแนวคิดพื้นฐานในการบริหารการบริหารงานวิชาการ วัตถุประสงค์มีการกำหนดไว้ชัดเจน มีกระบวนการบริหารและการประเมินผลรูปแบบ โดยองค์ประกอบเหล่านี้ถูกจัดไว้อย่างเป็นระบบและสอดคล้องกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ธีระ รุณเจริญ (2555 หน้า 162-163) ที่กล่าวองค์ประกอบในการนำเสนอสาระของรูปแบบที่ดีควรประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ คือ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ทฤษฎีพื้นฐานและหลักการของรูปแบบ ระบบงานและกลไกของรูปแบบ วิธีการดำเนินงานของรูปแบบ แนวการประเมินรูปแบบ คำอธิบายประกอบรูปแบบ และระบุเงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของพัตรพิมล ผิวขาว (2567) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง

รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาการจัดการการศึกษาแบบเรียนร่วมของครูในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยองค์ประกอบของรูปแบบ ประกอบด้วย หลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ กระบวนการของการทำงาน และการประเมินผลของรูปแบบ

นอกจากนี้ อาจเป็นเพราะรูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 8 ซึ่งใช้กระบวนการบริหารโดยใช้วงจรคุณภาพของเดมมิ่ง (Demming Cycle) ด้วยกระบวนการ PDCA ซึ่งมี 4 ขั้น คือ 1) การวางแผน (Plan) เป็นขั้นตอนของการวิเคราะห์ภารกิจ กำหนดเป้าหมาย การจัดลำดับความสำคัญของงานและกิจกรรมที่จำเป็น และกำหนดแนวทางสู่การปฏิบัติ การวางแผนยังช่วยทำให้สามารถคาดการณ์สิ่งที่เกิดขึ้นในอนาคต และช่วยลดความสูญเสียต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้ 2) การปฏิบัติ (Do) เป็นขั้นตอนการดำเนินการตามแผนซึ่งมีวิธีการดำเนินการที่ชัดเจน 3)การตรวจสอบ (Check) เป็นการตรวจสอบผลของการนำแผนไปใช้โดยต้องมีการตรวจสอบการดำเนินการ การประเมินขั้นตอนการดำเนินงาน และการประเมินผลของการดำเนินงานตามแผนที่ได้ตั้ง และ 4) การปรับปรุง (Act) เป็นการนำผลการประเมินมาพัฒนา มาวิเคราะห์ว่ามีโครงสร้างหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานใดที่ควรปรับปรุง หรือพัฒนาสิ่งที่ดีอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้นไปอีก และเป็นการสังเคราะห์รูปแบบการดำเนินการใหม่ที่เหมาะสม สำหรับการดำเนินการในครั้งต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพงศธร สรภูมิ และ สุทธิพงศ์ บุญผดุง (2565) ที่ได้ศึกษาและประยุกต์ใช้วงจรการบริหารงานคุณภาพ PDCA : กรณีศึกษาโรงเรียนวัดใหม่เนินพยอม โดยการนำวงจรคุณภาพ PDCA ไปประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหานักเรียนที่หลุดจากระบบการศึกษา โดยโรงเรียนดำเนินการวางแผนงาน (Plan) ให้สอดคล้องกับสาเหตุของปัญหา มีการลงมือการปฏิบัติ (Do) ตามแผนที่กำหนดไว้ มีการตรวจสอบ (Check) ตลอดระยะการดำเนินการและมีคำแนะนำเพื่อให้การดำเนินการแก้ไขปัญหาเป็นไปตามวัตถุประสงค์ และมีการดำเนินงานให้เหมาะสม (Act) ในกรณีที่แก้ไขปัญหานักเรียนหลุดจากระบบการศึกษาได้สำเร็จ โรงเรียนจะมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มและสร้างมาตรฐานใหม่พร้อมทั้งสร้างแนวทางการแก้ไขปัญหาสำหรับโรงเรียนที่มีความสนใจ ในส่วนกรณีที่ไม่สามารถแก้ไขปัญหานักเรียนหลุดจากระบบการศึกษาได้สำเร็จ โรงเรียนจะมีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้ในครั้งแรกและนำไปสู่ขั้นตอนการวางแผนอีกครั้ง

ทั้งนี้ จากการนำวงจรการบริหารงานคุณภาพ PDCA มาประยุกต์ใช้ในโรงเรียนทำให้เห็นว่า วงจรการบริหารงานคุณภาพ PDCA ทำให้เกิดการวางแผนที่ดี ช่วยลดความสับสนในการทำงาน มีการตรวจสอบเป็นระยะ สามารถสร้างมาตรฐานใหม่ให้กับการปฏิบัติงาน และสามารถยกระดับมาตรฐานของงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนั้นการนำวงจรคุณภาพของเดมมิ่ง (Demming Cycle) ด้วยกระบวนการ PDCA มาใช้ในการบริหารจัดการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การนำมาประยุกต์ใช้เพื่อการบริหารปัจจัยเชิงสาเหตุของประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการ ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยด้านบุคคล ได้แก่ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร และคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครู ปัจจัยด้านทรัพยากร ได้แก่ ความพร้อมของเทคโนโลยี และความพร้อมของงบประมาณ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน ได้แก่ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และการมีส่วนร่วมของชุมชน จะทำให้การบริหารงานวิชาการเกิดประสิทธิผลอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็นในด้านของการพัฒนาหลักสูตร การจัดกระบวนการเรียนรู้ และการประกันคุณภาพการศึกษา นอกจากนี้ ยังส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดี และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่สูงกว่าค่าเป้าหมายของสถานศึกษา

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากผลการวิจัย พบว่า คุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครู ความพร้อมของงบประมาณ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ความพร้อมของเทคโนโลยี และภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 8 ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากการศึกษาพบว่าคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครู ความพร้อมของงบประมาณ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ความพร้อมของเทคโนโลยี และภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร เป็นปัจจัยเชิงสาเหตุของการบริหารงานวิชาการในด้านงานวิชาการและด้านผู้เรียน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับปัจจัยดังกล่าวและนำไปใช้ในการพัฒนางานวิชาการของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการต่อไป

2. ผู้บริหารสถานศึกษาอื่นๆ สามารถนำรูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ไปเป็นแนวทางในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา

3. ผู้บริหารสถานศึกษาอื่นๆ สามารถนำแนวคิด และหลักการบริหารโดยใช้วงจรคุณภาพของเดมมิ่ง (Demming Cycle) ด้วยกระบวนการ PDCA มาใช้ในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาในด้านอื่นๆ เพื่อพัฒนาให้งานวิชาการมีประสิทธิผลทั้งด้านงานวิชาการและด้านผู้เรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องอื่นๆ และคาดว่าจะเป็นปัจจัยเชิงสาเหตุของประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา

2. ควรศึกษารูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ โดยใช้แนวคิดทฤษฎีอื่น ๆ

3. ควรมีการศึกษารูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ

เอกสารอ้างอิง

กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดสมุทรปราการ. (2565). *แผนพัฒนาจังหวัดสมุทรปราการ 5 ปี (พ.ศ 2561-2565) ฉบับทบทวน ประจำปีงบประมาณ 2565.* สมุทรปราการ: กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด

กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา. (2565). *รายงานผลการเนินงานประจำปีงบประมาณ 2565.* ฉะเชิงเทรา: กลุ่มนโยบายและแผน.

กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ. (2565). *แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2565 – 2567.* สมุทรปราการ: กลุ่มนโยบายและแผน.

กลุ่มพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง, (2565). *แผนพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ประจำปีงบประมาณ 2565*. ชลบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง

คณนันท์ พฤทธสาโรช, อนุชา กอนพ่วง, ปกรณ์ ประจันบาน และฉลอง ชาตรูประชีวิน. (2558). รูปแบบของปัจจัยเชิงสาเหตุพหุระดับที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา. *JOURNAL OF EDUCATION NARESUAN UNIVERSITY, 17*(1), 103-116.

ฉัตราภรณ์ สถาปิตานนท์. (2550). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับรางวัลพระราชทาน สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร.* วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, กรุงเทพฯ.

ทิศนา แขมมณี. (2555). *ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.* (พิมพ์ครั้งที่ 23). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธีระ รุญเจริญ. (2557). *การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา.* กรุงเทพฯ: บริษัท เอ็กซเปอร์เน็ท จำกัด.

นงนุช อินทรโคกสูง, ทินกร ชอัมพงษ์, และ เยาวเรศ ภักดีจิตร. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์. *วารสารวิจัยวิชาการ, 5*(5), 235-250.

นงลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวาณิช. (2550). *แนวทางการให้คำปรึกษาวิทยานิพนธ์.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พงศธร สรภูมิ และ สุทธิพงศ์ บุญผดุง. (2565). *การประยุกต์ใช้วงจรการบริหารงานคุณภาพ PDCA กรณีศึกษาโรงเรียนวัดใหม่เนินพยอม.* การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติครั้งที่ 4 “GRADUATE SCHOOL CONFERENCE 2022 iHappiness: ความสุขและคุณภาพชีวิตที่อย่างยั่งยืนในยุคสังคมดิจิทัล”, 4(1), 1409-1416.

พัฒนะ เส็งเรียบ. (2550). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสมุทรสาคร.* วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, นครปฐม.

พัตรพิมล ผิวขาว. (2567). *รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมของครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร.* ดุษฎีนิพนธ์ กศ.ด.,มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.

วราภรณ์ ศรีจันทร์พาล. (2565). *การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาพยาบาลในศตวรรษที่ 21 สถาบันพระบรมราชชนก.* วิทยานิพนธ์ กศ.ด., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.

วลีรัตน์ ฉิมน้อย. (2562). *กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาตามแนวคิดคุณลักษณะพลเมืองคุณภาพในศตวรรษที่ 21.* วิทยานิพนธ์ ค.ด.,จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

สมพงษ์ ร่มไทร. (2547). *การศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยแวดล้อมกับการบริหารงาน วิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในกรุงเทพมหานคร.* วิทยานิพนธ์ ค.ม, มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, กรุงเทพฯ.

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2554). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.*

สำนักงานข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2564). *คู่มือการดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินตำแหน่งและวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตำแหน่งครู*. กรุงเทพฯ: สำนักงานข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). *คู่มือการปฏิบัติงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา.* กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2567). *คู่มือกรอบแนวทางการประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษาการศึกษาปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2567-2571*. กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).

สุกัญญา นิ่มพันธุ์. (2563). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5*. วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์, 6(3), 149-161.

สุมนา ศรีกงพาน. (2560). *การศึกษาบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้น พื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด.* วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.

สุรชาติ กำลังฤทธิ์, ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร และ พิศุทธิ์ กิติศรีวรพันธุ์. (2559). การพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริหารวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23. *วารสารบัณฑิตศึกษา*, *13*(62), 27-37.

อดิพงษ์ สุขนาค, ประชุม รอดประเสริฐ และ ไพรัตน์ วงษ์นาม. (2560). การสังเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์เชิงเส้นขององค์ประกอบเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารหาดใหญ่วิชาการ, 15*(2), 165-183.

The Relationship Between Parental Participation and School Administration in a Secondary Educational Service Area

Nutchaya Khidsumran[1*], Apirat Jaojang[2], Naitawan Kamhom[3], & Sopee Wiwatchankij[4]

1 *M.A. (Educational Administration), Thongsook College, Thailand*
2 *M.A. (Educational Administration), Thongsook College, Thailand*
3 *M.A. (Educational Administration), Thongsook College, Thailand*
4 *M.A. (Educational Administration), Thongsook College, Thailand*
* *Corresponding author. E-mail: nutchaya0804@gmail.com*

Abstract

This research aimed to: 1) study the level of parents' participation, 2) study the level of parents' involvement in school administration, and 3) examine the relationship between parental participation and school administration in a Secondary Educational Service Area Office. The sample comprised 385 parents selected through simple stratified random sampling. The research instrument was a five-point rating scale questionnaire with a reliability coefficient 0.972. Data were analyzed using mean, standard deviation, and Pearson's correlation coefficient. The findings revealed that: 1) Overall parental participation was at a moderate level, with benefit participation having the highest mean, followed by evaluation participation, operational participation, and decision-making participation, respectively. 2) Overall, parents' involvement in school administration was at a moderate level, with academic affairs administration having the highest mean, followed by general administration, personnel administration, and budget administration, respectively. 3) Parental participation had a positive relationship with parents' involvement in school administration at a high level, with a correlation coefficient of 0.775, statistically significant at the .01 level.

Keywords: Parental Participation, School Administration, Relationship

Received: 2025-04-22; Revised: 2025-05-23; Accepted: 2505-05-23 ISSN: 2822-0218 (Online)

ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมกับการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแห่งหนึ่ง

ณัฐชยา คิดสำราญ[1*], อภิรัฐ เจาะจง[2], ในตะวัน กำหอม[3], และโสภี วิวัฒน์ชาญกิจ[4]

1 *ศศ.ม.(การบริหารการศึกษา),วิทยาลัยทองสุข*
2 *ศศ.ม.(การบริหารการศึกษา),วิทยาลัยทองสุข*
3 *ศศ.ม.(การบริหารการศึกษา),วิทยาลัยทองสุข*
4 *ศศ.ม.(การบริหารการศึกษา),วิทยาลัยทองสุข*
* *Corresponding author. E-mail: nutchaya0804@gmail.com*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียน 2) ศึกษาระดับการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครองนักเรียน และ3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมกับการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแห่งหนึ่ง กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 385 คน ที่ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.972 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า 1) ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ตามลำดับ 2) ด้านการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครองโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านการบริหารงานวิชาการมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านการบริหารงานบุคลากร และด้านการบริหารงานงบประมาณ ตามลำดับ 3) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กับการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครองในทิศทางบวกในระดับสูง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.775 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง, การบริหารสถานศึกษา, ความสัมพันธ์

บทนำ

การศึกษาเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในศตวรรษที่ 21 ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งในด้านเทคโนโลยี เศรษฐกิจ และสังคม สถานศึกษาจึงไม่สามารถดำเนินภารกิจการจัดการศึกษาได้โดยลำพัง แต่จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากผู้ปกครองซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรงในการจัดการศึกษา (วิชัย ตันศิริ. 2560) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารสถานศึกษานับเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา ดังจะเห็นได้จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) และฉบับที่ 3 พ.ศ.2553 มาตรา 39 และมาตรา 40 ที่มุ่งเน้น การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังสถานศึกษาโดยตรง และส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ. 2553)

อย่างไรก็ตาม สภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารสถานศึกษายังอยู่ในระดับที่ไม่น่าพึงพอใจ มีลักษณะเป็นเพียงการรับรู้หรือรับทราบข้อมูลเท่านั้น ยังขาดการมีส่วนร่วมในระดับที่ลึกซึ้งกว่า เช่น การร่วมกำหนดนโยบาย การร่วมตัดสินใจ การปฏิบัติ และการติดตามประเมินผล (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2563) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิษณุ บัวเทศ (2563) ที่พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลางถึงน้อย

จากการศึกษาของ สุวิมล โพธิ์กลิ่น (2563) พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และเป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน ทั้งในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน บรรยากาศองค์กร และความพึงพอใจในการทำงานของครู สอดคล้องกับประภาพรรณ รักเลี้ยง (2563) ที่ทำการวิเคราะห์อภิมานงานวิจัยด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในประเทศไทย โดยรวบรวมงานวิจัยจำนวน 48 เรื่องในช่วงปี 2553-2562 พบว่า ค่าเฉลี่ยของขนาดอิทธิพลของความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับประสิทธิผลของสถานศึกษาอยู่ในระดับสูง

การบริหารสถานศึกษามีการแบ่งโครงสร้างภายในตามกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 ครอบคลุมการบริหารใน 4 ด้าน คือ ด้านบริหารงานวิชาการ ด้านบริหารงานงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านบริหารงานทั่วไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2552) ซึ่งการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในแต่ละด้านอาจแตกต่างกันขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ ทั้งประสบการณ์ ความรู้ ความตระหนัก และโอกาสที่ได้รับจากสถานศึกษา

จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมกับการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแห่งหนึ่ง เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา แห่งหนึ่ง
2. เพื่อศึกษาระดับการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครองนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา แห่งหนึ่ง
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมกับการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครองนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา แห่งหนึ่ง

หลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา คือ การมีส่วนร่วม ตามแนวคิดของ Cohen & Uphoff (1980) ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล และการบริหารสถานศึกษา ตามกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานทั่วไป สามารถสรุปกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) ที่นำมาศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้ดังกรอบแนวคิดการวิจัยในภาพที่ 1

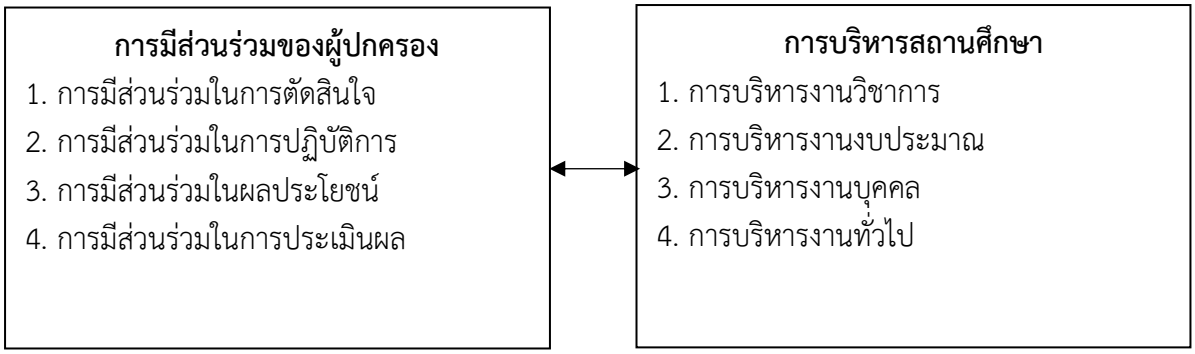

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมกับการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแห่งหนึ่ง เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Study) มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมวางแผนดำเนินการ ผู้วิจัยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมกับการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครอง โดยกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตการวิจัย กรอบแนวคิดของการวิจัย นิยามศัพท์เฉพาะ ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ประชากรและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการ ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งเป็นแบบสอบถามนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและให้ข้อคิดเห็น และได้ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงแบบสอบถามเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ก่อนการกำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการกำหนดสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลและการสรุปผล

ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย ผู้วิจัยจัดทำรายงานผลการวิจัย จากการสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และการจัดทำข้อเสนอแนะ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแห่งหนึ่ง เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวความคิดของลิเคอร์ท สเกล (Likert

Scale) ครอบคลุมการมีส่วนร่วม 4 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ตอนที่ 2 แบบสอบถามระดับการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแห่งหนึ่ง เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ครอบคลุมการบริหารสถานศึกษา 4 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป

การพัฒนาเครื่องมือมีวิจัย

1. นำร่างแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ตรวจสอบความตรงในเนื้อหา และพิจารณาความเหมาะสมของสำนวนภาษา โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

2. นำแบบสอบถามที่มีค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหาไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้ปกครองนักเรียนที่ไม่ได้ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จำนวน 30 คน

3. นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาตรวจให้ความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α-Coefficient) ตามแบบครอนบัค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.9718

4. นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 385 ชุด เพื่อเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเท่ากับจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. แจกแบบสอบถามและชี้แจงพร้อมอธิบายวิธีการตอบแบบสอบถามอย่างถูกต้องให้ผู้ตอบแบบสอบถามทราบ รวมถึงชี้แจงให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษาในครั้งนี้

2. เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยตนเองในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2568

3. นำแบบสอบถามมาตรวจสอบดูความถูกต้องและนับจำนวนให้เท่ากับจำนวนกลุ่มตัวอย่าง กรณีแบบสอบถามไม่ครบถ้วนหรือไม่สมบูรณ์ ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามใหม่อีกครั้ง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน

4. นำแบบสอบถามที่ได้ไปวิเคราะห์ตามวิธีทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมกับการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา แห่งหนึ่ง ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแห่งหนึ่ง ทั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ครบถ้วนมาวิเคราะห์ข้อมูล และแปลความหมายจากค่าเฉลี่ยที่ได้โดยใช้เกณฑ์ของ Best (1977)

2. การวิเคราะห์ระดับการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแห่งหนึ่ง ทั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ครบถ้วนมาวิเคราะห์ข้อมูล และแปลความหมายจากค่าเฉลี่ยที่ได้โดยใช้เกณฑ์เดียวกันกับการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วม

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมกับการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแห่งหนึ่ง ด้วยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ดังนี้

สูงกว่า 0.90	มีความสัมพันธ์ในระดับสูงมาก
0.71-0.90	มีความสัมพันธ์ในระดับสูง
0.30-0.70	มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง
ต่ำกว่า 0.30	มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ
0.00	ไม่มีความสัมพันธ์กัน

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจาร ณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากมากไปน้อย พบว่าด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การได้รับข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ เพื่อให้ได้เข้าร่วม ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การมีส่วนร่วมในการใช้สื่อต่างๆ เช่น วารสาร อินเทอร์เน็ต ฯลฯ เพื่อประเมินผลการดำเนินงานกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ อยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การมีส่วนร่วมในการสนับสนุน ส่งเสริมการปฏิบัติตามแผนงานกิจกรรม หรือโครงการต่าง ๆ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การมีส่วนร่วมในการเข้าประชุม แสดงความคิดเห็นและเสนอเกี่ยวกับการดำเนินงานในกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ

2. ผลการศึกษาระดับการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครอง ผลการวิจัยพบว่า การบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากมากไปน้อย พบว่าด้านการบริหารงานวิชาการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การติดตามผลการเรียนของนักเรียนจากครูประจำชั้นเป็นประจำ อยู่ในระดับมาก ด้านการบริหารงานทั่วไป อยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การเอาใจใส่ดูแลนักเรียนให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน อยู่ในระดับมาก ด้านการบริหารงานบุคลากรอยู่ในระดับน้อย โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การมีส่วนร่วมในการเข้าประชุมผู้ปกครองเพื่อให้ข้อเสนอแนะกับผู้บริหารและครูในเรื่องต่าง ๆ อยู่ในระดับปานกลาง ด้านการบริหารงานงบประมาณ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับน้อย โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การมีส่วนร่วมหรือสนับสนุนในการจัดหารายได้ในการดำเนินงานของโรงเรียน เช่น ทอดผ้าป่าหรืองานกุศลต่าง ๆ อยู่ในระดับปานกลาง

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมกับการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครอง ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครอง มีความสัมพันธ์กันในทิศทางเชิงบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีความสัมพันธ์กับการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครองสูงที่สุด โดยมีความสัมพันธ์สูงสุดกับด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีความสัมพันธ์กับการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครองรองลงมา โดยมีความสัมพันธ์สูงสุดกับด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ มีความสัมพันธ์กับการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครอง โดยมีความสัมพันธ์สูงสุดกับด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ มีความสัมพันธ์กับการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครองน้อยที่สุด โดยมีความสัมพันธ์สูงสุดกับด้านการบริหารงานวิชาการ

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก สถานศึกษายังไม่เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาอย่างเต็มที่ โดยเฉพาะในด้านการตัดสินใจซึ่งเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรินทร วงษ์ทอง (2559) ที่พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานโรงเรียนบ้านปะอุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับแนวคิดของ อรทัย ก๊กผล (2562) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมที่แท้จริงต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทตั้งแต่การริเริ่ม การวางแผน การดำเนินงาน การติดตามตรวจสอบ และการประเมินผลเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ปกครองให้ความสำคัญกับการได้รับข้อมูลข่าวสารและการประชาสัมพันธ์จากโรงเรียน เพื่อรับทราบความเคลื่อนไหวและกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับบุตรหลานของตน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Cohen & Uphoff (1980) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์เป็นการมีส่วนร่วมในการรับรู้ผลประโยชน์ทั้งทางด้านวัตถุ สังคม และส่วนตัวส่วนด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษายังไม่เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผน การกำหนดนโยบาย และการกำหนดแนวทางในการดำเนินงานของโรงเรียนเท่าที่ควร หรืออาจเป็นเพราะผู้ปกครองยังขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทของตนเองในการมีส่วนร่วมตัดสินใจในการบริหารสถานศึกษา

2. ระดับการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครองผลการวิจัยพบว่า การบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครองโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้ปกครองยังไม่ได้รับการส่งเสริมให้มีบทบาทในการบริหารสถานศึกษาอย่างชัดเจน หรือสถานศึกษาอาจยังไม่มีแนวทางที่ชัดเจนในการให้ผู้ปกครองเข้ามามบทบาทในการบริหารงานด้านต่างๆ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารงานวิชาการมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ปกครองให้ความสำคัญกับการศึกษาของบุตรหลานเป็นอันดับแรก จึงมีส่วนร่วมในด้านวิชาการมากกว่าด้านอื่น ๆ โดยเฉพาะในเรื่องของการติดตามผลการเรียนของนักเรียนจากครูประจำชั้นเป็นประจำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐพัชร์ เลิศจำนงจิตร์ (2556) ที่พบว่า ความต้องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษามากที่สุดคือด้านวิชาการ และสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร (2550) ที่กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของโรงเรียน มีขอบข่ายกว้างขวาง โดยมุ่งประโยชน์ให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรส่วนด้านการบริหารงานงบประมาณ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดและอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ปกครองมองว่าการบริหารงานงบประมาณเป็นเรื่องของฝ่ายบริหารโรงเรียนโดยตรง และอาจมีความเห็นว่าตนเองขาดความรู้ความชำนาญในด้านนี้ ประกอบกับโรงเรียนอาจมีการเปิดเผยข้อมูลด้านงบประมาณน้อยหรือไม่ได้เปิดโอกาสให้

ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องการเงินเท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรินทร วงษ์ทอง (2559) ที่พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงบประมาณอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับด้านอื่น ๆ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมกับการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครอง ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กันในทิศทางเชิงบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเมื่อผู้ปกครองมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนมากขึ้น จะทำให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและมีความผูกพันกับโรงเรียน ส่งผลให้เกิดความกระตือรือร้นที่จะเข้ามามีบทบาทในการบริหารสถานศึกษามากขึ้นด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวิมล โพธิ์กลิ่น (2563) ที่พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และเป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนนอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลมีความสัมพันธ์กับการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครองสูงที่สุด โดยเฉพาะกับด้านการบริหารงานงบประมาณ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ปกครองที่มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียน มักจะให้ความสำคัญกับการตรวจสอบการใช้งบประมาณ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัจฉรา สุขารมณ์ และคณะ (2563) ที่พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการติดตามประเมินผลมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียนในระดับสูงส่วนด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์มีความสัมพันธ์กับการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครองน้อยที่สุด แต่ยังอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์เป็นการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและผลการดำเนินงานของโรงเรียนเท่านั้น ไม่ได้มีส่วนในการขับเคลื่อนการบริหารสถานศึกษาโดยตรง

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง 4 ด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล กับการบริหารสถานศึกษา ด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป มีความสัมพันธ์กันทางบวกอยู่ในระดับสูง ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารจัดการสถานศึกษาอันจะไปสู่การบรรลุผลตามเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังแสดงในภาพที่ 1

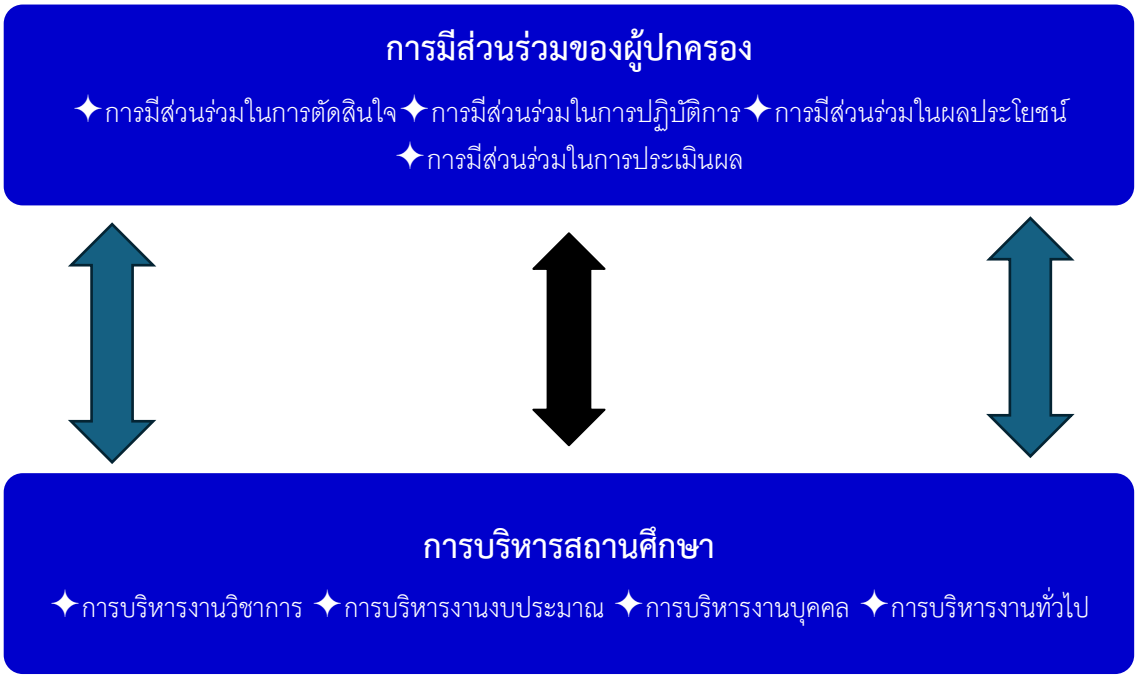

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สถานศึกษาควรเพิ่มโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยจัดเวทีรับฟังความคิดเห็น การประชุมเชิงปฏิบัติการ หรือการสำรวจความต้องการของผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ผู้ปกครองได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย การวางแผน และการกำหนดแนวทางในการดำเนินงานของโรงเรียน

2. สถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการบริหารงานงบประมาณมากขึ้น โดยเปิดเผยข้อมูลด้านงบประมาณ การเงิน และการจัดซื้อจัดจ้างให้ผู้ปกครองรับทราบอย่างโปร่งใส และเชิญผู้ปกครองที่มีความรู้ความชำนาญด้านการเงินและงบประมาณมาเป็นที่ปรึกษาหรือเป็นคณะกรรมการในการบริหารงบประมาณของโรงเรียน

3. สถานศึกษาควรพัฒนาระบบการสื่อสารกับผู้ปกครองให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยพัฒนาช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย ทันสมัย และเข้าถึงผู้ปกครองทุกกลุ่มได้อย่างทั่วถึง เช่น การใช้แอปพลิเคชัน การส่งข้อความผ่านระบบออนไลน์ การจัดทำจดหมายข่าวอิเล็กทรอนิกส์ และการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์

4. สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการมากขึ้น โดยเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดหาสื่อการเรียนการสอน และการเป็นวิทยากรท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

5. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรกำหนดนโยบายและแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม โดยจัดทำคู่มือแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง จัดอบรมให้ความรู้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูเกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และมีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาแนวทางที่เป็นรูปธรรมในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองให้มากขึ้น

2. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารสถานศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่จะนำไปสู่การพัฒนาแนวทางในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคดังกล่าว

3. ควรมีการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารสถานศึกษาระหว่างโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน หรือโรงเรียนที่อยู่ในสังกัดต่างกัน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลาย และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในบริบทที่แตกต่างกัน

4. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงทดลองเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมหรือกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารจัดการสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.255*3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

ณัฐพัชร์ เลิศจำนงจิตร์. (2556). การศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายแม่ปิงบรรพต อำเภอบรรพตพิสัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2. *พิฆเนศวร์สาร, 8*(2) 119–129.

ประภาพรรณ รักเลี้ยง. (2563). การวิเคราะห์อภิมานงานวิจัยด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับประสิทธิผลของสถานศึกษาในประเทศไทย. *วารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 15*(1), 50-65.

วรินทร วงษ์ทอง. (2559). *การศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานโรงเรียนบ้านปะอุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3*. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.

วิชัย ตันศิริ. (2560). *อุดมการณ์ทางการศึกษา: ทฤษฎีและภาคปฏิบัติ.* กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิษณุ บัวเทศ.(2563).การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารสถานศึกษา: กรณีศึกษาโรงเรียนในจังหวัดสมุทรปราการ. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี, 9*(2), 169-183.

สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร. (2550). *การประเมินคุณภาพมาตรฐานโรงเรียนคุณภาพมาตรฐานโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร SMART SCHOOL*. กรุงเทพฯ: ชมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). *คู่มือการปฏิบัติงานข้าราชการครู.* กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563). *รายงานการติดตามและประเมินผลการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษา*. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.

สุวิมล โพธิ์กลิ่น. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา, 10*(1), 123-137.

อรทัย ก๊กผล. (2562). *คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชนสำหรับผู้บริหารท้องถิ่น.* กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า.

Cohen J. and Uphoff, N. (1980) "Participation's place in rural development: Seeking clarity through specificity", *World Development, 8*: 213 -235.

Administrative Model of Primary Citizenship Development for Primary Students in Chonburi Province

Tassawan wiboonthan[1*], Sakchai Niranthawee[2], Ajchara Wattananarong[3], & Tharin Rasanond[4]

1 *Doctor of Philosophy in Educational Administration, Phayao University, Thailand*
2 *Doctor of Philosophy in Educational Administration, Phayao University, Thailand*
3 *Doctor of Philosophy in Educational Administration, Phayao University, Thailand*
4 *Doctor of Philosophy in Educational Administration, Phayao University, Thailand*
* *Corresponding author. E-mail: 62160285@up.ac.th*

Abstract

The purpose aimed to 1) Studied the factors that influenced the organization of activities to foster citizenship among students in primary schools, 2) Developed a management model for activities that promoted citizenship among students in primary schools, and 3) Evaluated the management model for activities that promoted citizenship among students in primary schools under the jurisdiction of the Primary Educational Service Area Office in Chonburi Province. A mixed-methods research approach was employed, divided into three phases. In the first phase, analysis of factors influencing the organization of activities to foster citizenship among primary school students, the sample group consisted of 436 school administrators and teachers, from which 252 participants were selected. Data was collected using a questionnaire, and the analysis was conducted by calculating the mean to study the structural model of causal factors. The second phase is the development and improvement model, and the third phase is, evaluation of a management model for activities promoting citizenship among primary school students. The study focused on primary schools under the jurisdiction of the Primary Educational Service Area Office in Chonburi Province. A total of seven experts participated in a focus group discussion. Additionally, the evaluation of the management model involved 30 experts, who were purposively selected. The evaluation was conducted using an assessment tool to measure validity, appropriateness, and feasibility for implementation. The result of the study found that, overall, the factors influencing the organization of activities to foster citizenship among primary school students under the Primary Educational Service Area Office in Chonburi Province had a high average score. The proposed model includes four key steps: planning, implementation, assessment, and acceptance/modification. The evaluation of the management model's accuracy, appropriateness, and feasibility indicated that, overall, it was rated at the highest level. This suggests that the proposed management model is suitable and practical for implementation in primary schools under the jurisdiction of the Primary Educational Service Area Office in Chonburi Province.

Keywords: Management Model, Citizenship, Primary Students

Received: 2025-04-23; Revised: 2025-05-25; Accepted: 2505-05-25 ISSN: 2822-0218 (Online)

รูปแบบการบริหารกิจกรรมเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี

ทรรศวรรณ วิบูลย์ธัญญ์[1*], ศักดิ์ชัย นิรัญทวี[2], อัจฉรา วัฒนาณรงค์[3], และธารินทร์ รสานนท์[4]

1 หลักสูตรการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา
2 หลักสูตรการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา
3 หลักสูตรการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา
4 หลักสูตรการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา
* *Corresponding author. E-mail: 62160285@up.ac.th*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยของการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา 2) สร้างรูปแบบการบริหารกิจกรรมเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา 3) ประเมินรูปแบบการบริหารกิจกรรมเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมผสาน แบ่งเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การวิเคราะห์ปัจจัยการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 436 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง รวม 252 ตัวอย่าง โดยใช้แบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าเฉลี่ย เพื่อศึกษาโมเดลเชิงโครงสร้างของปัจจัยเชิงสาเหตุ ระยะที่ 2 การสร้าง และพัฒนารูปแบบ และระยะที่ 3 ประเมินรูปแบบการบริหารกิจกรรมเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อใช้ในการสนทนากลุ่ม จำนวน 7 คน และการประเมินรูปแบบการบริหารกิจกรรมเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี ผู้เชี่ยวชาญประเมินรูปแบบ จำนวน 30 คน โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง โดยใช้แบบประเมินความถูกต้องเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยของการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก รูปแบบการบริหารกิจกรรมเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ และกระบวนการ โดยรูปแบบที่มีความเหมาะสมประกอบด้วย 4 ขั้นตอนคือ การวางแผน การปฏิบัติ การตรวจสอบประเมิน และการยอมรับ/ปรับปรุงแก้ไข และผลการประเมินความถูกต้องเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารกิจกรรมเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหาร, ความเป็นพลเมือง, นักเรียนประถมศึกษา

บทนำ

ในยุคของเทคโนโลยีและการสื่อสารที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เกิดความเจริญด้านเศรษฐกิจ สังคมมีการแข่งขันกันสูงในทุกด้านไม่ว่าจะเป็นด้านการค้า การเมือง และการศึกษาทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศ กลายเป็นโลกที่ไร้พรมแดน จึงเกิดการเลื่อนไหลถ่ายเทวัฒนธรรม และค่านิยมไปมาระหว่างกัน เช่น การแต่งกาย การพูดจา การแสดงออก และพฤติกรรมบางอย่างที่ไม่เหมาะสมกับสังคมไทย เช่น การแสดงออกในลักษณะชู้สาวในวัยเรียน การเสพสารเสพติดประเภทบุหรี่ สุรา และการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว อารมณ์รุนแรง การแสดงออกทางสังคมและการเมืองโดยไม่เคารพสิทธิของผู้อื่น นอกจากนั้นในยุคของเทคโนโลยีเป็นสังคมแห่งการเอารัดเอาเปรียบ การฉ้อโกง ทุจริตคอรัปชั่น การเห็นแก่ตัว เพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจ เกียรติยศ ชื่อเสียง เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของผู้อื่น สังคมขาดคนที่มีน้ำใจ ซื่อสัตย์ สุจริต ขยันอดทน รู้จักประมาณตน และในท้ายที่สุดคนส่วนมากในสังคมก็จะกลายเป็นสังคมบริโภคนิยมเน้นด้านวัตถุ แต่คุณค่าและความงามของความเป็นพลเมืองไทยลดลง ทำให้เด็กและเยาวชนในปัจจุบันนิยมความรุนแรง มีพฤติกรรมก้าวร้าว นิยมการแข่งขันเพื่อให้ได้มาซึ่ง ชัยชนะหรือสิ่งตอบแทนตามที่ตนเองต้องการ โดยไม่คำนึงถึงคุณธรรม จริยธรรม ความถูกต้อง ความรับผิดชอบชั่วดี ส่งผลกระทบต่ อครอบครัว และสังคม และนำมาซึ่งปัญหาและความขัดแย้งในสังคม (ชาญณรงค์ พรรุ่งโรจน์, 2557, หน้า 7) พฤติกรรมดังกล่าว สามารถปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาให้ดีขึ้นได้ โดยการจัดการศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชน ที่ยังอยู่ในวัยเรียน ได้รู้จักความเป็นพลเมืองไทยที่มีความรู้ ทักษะ และเจตคติ ที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของชุมชน และสังคมด้วยการจัดการเรียนรู้ ที่เชื่อมโยงความรู้และประสบการณ์จากกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ครอบคลุม ทั้งในมิติด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม ผสมผสานความรู้ ทักษะ และเจตคติเพื่อการแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืน (วัชรินทร์ กองสุข, 2563)

ความเป็นพลเมือง (Citizenship) ในระบอบประชาธิปไตยจึงมีความสำคัญ เพราะจะทำให้ประชาชน หรือปวงชน หรือพลเมือง ที่เป็นสมาชิกของสังคมและประเทศชาติ จะได้รู้จักใช้สิทธิเสรีภาพอย่างมีความรับผิดชอบ เคารพสิทธิผู้อื่น เคารพความแตกต่าง เคารพกติกาไม่ใช้ความรุนแรงมีจิตสาธารณะ การมีส่วนร่วมทางการเมืองในชีวิตของชุมชน และในแง่ของกฎหมายความเป็นพลเมืองยังเชื่อมโยงระหว่างบุคคลกับรัฐด้วย โดยเฉพาะความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย จะต้องประกอบด้วยลักษณะ 6 ประการ ได้แก่ 1) มีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ 2) เห็นคนเท่าเทียมกัน 3) ยอมรับความแตกต่าง 4) เคารพสิทธิของผู้อื่น 5) รับผิดชอบต่อสังคม และ 6) เข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม และเพื่อให้สอดคล้องกับความเป็นพลเมืองโลกตามกรอบเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goal: SDG 4.7) การจัดการศึกษาของไทยจะต้องส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมือง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพรู้เท่าทันกฎหมาย การเมือง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ และแก้ปัญหาการรับรู้และใช้ข้อมูลข่าวสารจากเทคโนโลยี ยึดมั่นต่อความเป็นพลเมืองด้วยความยุติธรรมอย่างเท่าเทียมกัน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562) ดังนั้น การสร้างความเป็นพลเมืองให้แก่ผู้เรียนในสถานศึกษาจึงมีความสำคัญ จำเป็น เพราะจะทำให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่สังคมไทยต้องการ คือ มีความรักชาติ ศาสน์กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มีความมุ่งมั่นในการทำงาน มีความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะ (ชาตรี ตั้งอัมพรตรีพล, 2561) ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าว จะเป็นกำลังสำคัญของบ้านเมืองในการทำเรื่องดี ๆ เพื่อช่วยสังคมและประเทศชาติให้มีความเจริญ เป็นพลเมืองที่มีคุณธรรม จริยธรรม ยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรม เสียสละ และเป็นคนมีเหตุผล (มานิจ สุขสมจิตร, 2558) ซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญของการจัดการศึกษาเพื่อการ

พัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (ศักดิ์ชัย นิรัญทวี, 2548)

การจัดการศึกษาเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองของหน่วยงานทางการศึกษาที่ผ่านมาผู้เรียนในระดับการศึกษาภาคบังคับได้รับการจัดการเรียนการสอนให้มีความรู้ ความเข้าใจและการประพฤติปฏิบัติตน ให้มีความเป็นพลเมืองไทยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขผู้เรียนส่วนมากเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาและสาระสำคัญของความเป็นพลเมือง ความสามารถในการให้เหตุผล การใช้เหตุผล แต่การวิเคราะห์และสังเคราะห์เกี่ยวกับประเด็นความเป็นพลเมืองค่อนข้างน้อยมาก การจัดการเรียนการสอนจะเน้นให้ผู้เรียนได้รับรู้เนื้อหาเพื่อการจดจำ และการบอกให้ทำ ขาดการปฏิสัมพันธ์เชิงคุณค่าระหว่างความรู้และการปฏิบัติจริงบรรยากาศของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียน จนเกิดบรรยากาศหรือสถานการณ์แวดล้อมที่จะก่อให้เกิดการแสดงออกถึงพฤติกรรมของความเป็นพลเมืองของชุมชน สังคม และประเทศชาติ เน้นเพียงเรื่องหน้าที่ต่อชาติแต่ไม่ได้ให้ความสำคัญกับสิ่งรอบตัว เช่น สิทธิหน้าที่ของตนเองที่มีต่อผู้อื่น การอยู่ร่วมกับผู้อื่นภายใต้กฎเกณฑ์กฎระเบียบเดียวกัน เป็นต้น (วิลาพัณย์ อุรบุญนวลชาติ, 2561) สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนดังกล่าว ขาดการนำเอาความเป็นพลเมืองไปใช้จริงในชีวิตประจำวัน ทำให้เด็กและเยาวชนทั้งในปัจจุบัน และกำลังจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต กล่าวคือ ขาดความรู้ ทักษะ และเจตคติต่อระบอบประชาธิปไตย ส่งผลให้การพัฒนาคนไทยให้เป็นพลเมืองขาดประสิทธิภาพ สิ่งที่จะพัฒนาความเป็นพลเมืองไทยให้แก่ผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น คือ การจัดการศึกษาที่สามารถพัฒนาเด็กและเยาวชนที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต ได้มีความเป็นพลเมืองไทยที่มีความรู้ทักษะ และเจตคติ โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ตระหนักในปัญหาและมีส่วนร่วมในการประพฤติปฏิบัติตนในการร่วมทำกิจกรรมในโรงเรียน ชุมชน ท้องถิ่น และสังคมที่ตนเองอาศัยอยู่อย่างเหมาะสมกับวุฒิภาวะและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของชุมชน สังคมประเทศไทย และสังคมโลก การจัดกิจกรรมการเรียนรู้จะต้องทำให้ผู้เรียนได้ตระหนักว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของปัญหา เช่น การเก็บขยะจากผู้ที่ทิ้งขยะไม่เป็นที่หรือไม่ทิ้งขยะลงในภาชนะรองรับ จึงต้องร่วมกันแก้ปัญหาและสามารถชักจูงแนะนำ โน้มน้าวให้บุคคลอื่นมาร่วมแก้ไขปัญหาในฐานะสมาชิกคนหนึ่งของชุมชน และสังคม การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างความเป็นพลเมืองควรมีการเชื่อมโยงระหว่างความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ ที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ความเข้าใจและทักษะในการคิดวิเคราะห์ไปแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างครอบคลุมทั้งมิติด้านสังคมเศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม และเพื่อให้ผู้เรียนได้ผสมผสานความรู้ ทักษะ และเจตคติ เพื่อทำให้การจัดกิจกรรมที่สร้างความเป็นพลเมืองมีความชัดเจน และเชื่อมโยงกับชีวิตและสภาพความเป็นจริงของนักเรียน เป็นการนำความรู้สู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม (กรุณา ธูปแพ, 2555) อย่างไรก็ตามการพัฒนาผู้เรียนให้มีความเป็นพลเมืองของนักเรียนระดับประถมศึกษาจำเป็นต้องมีการพัฒนารูปแบบการบริหารกิจกรรมเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของนักเรียนระดับประถมศึกษาที่ควรมีการบริหารกิจกรรมเพื่อให้ตอบสนองของการพัฒนาความเป็นพลเมืองของนักเรียนระดับประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี เป็นไปตามเป้าหมายของการศึกษาโดยรวมต่อไป

ผู้วิจัยจึงดำเนินการศึกษาวิจัยแบบผสมผสาน เพื่อมุ่งศึกษาปัจจัยของการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี การสร้างรูปแบบและการประเมินรูปแบบการบริหารกิจกรรมเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยของการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี
2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารกิจกรรมเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี
3. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารกิจกรรมเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี

หลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความเป็นพลเมือง

การจัดการศึกษาความเป็นพลเมืองได้รับการบรรจุไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560) มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาคุณภาพเด็กและเยาวชนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีขีดความสามารถในการแข่งขันในเวทีระดับโลก เนื้อหาสาระที่เป็นแกนกลางของการจัดการศึกษา ได้อาศัยฐานของการตระหนักในประชาธิปไตยและความรู้ความเข้าใจในสิทธิมนุษยชน มีนักบริหาร และนักการศึกษาได้ให้ความหมายของความเป็นพลเมือง เช่น พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, ม.ป.ป.) ได้ให้ความหมายของ “พลเมือง” หมายถึง ชาวเมือง ชาวประเทศ ประชาชน ในขณะที่ ถวิลวดี บุรีกุล รัชวดี แสงมะหะหมัด (2562) กล่าวว่า ความเป็นพลเมือง คือ สภาวะของสังคม ประชาชน ที่มีสิทธิ เสรีภาพ การมีส่วนร่วมทางการเมือง ในชีวิตของชุมชน และเป็นเรื่องที่เชื่อมระหว่างรัฐ กับปัจเจกชนในทางกฎหมาย ส่วน สุภีร์ สมอนา (2558) ได้ให้ความหมายของความเป็นพลเมือง หมายถึง ผู้ที่มีคุณลักษณะรับรู้และตระหนักถึงสิทธิ และหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ และมีจิตสาธารณะ และ Angela, Wentz, Faulconer (2004, อ้างถึงใน ถวิลวดี บุรีกุล รัชวดี แสงมะหะหมัด, 2562) กล่าวว่า ความเป็นพลเมือง คือ การมีจริยธรรมแบบพลเมืองที่ต้องมีประชาธิปไตยเสรี จริยธรรมแบบพลเมืองในชุมชน เน้นการมีส่วนร่วมของพลเมืองในสภาพแวดล้อมของท้องถิ่น

สรุป ความเป็นพลเมือง หมายถึง คุณลักษณะที่บ่งบอกถึงการมีจิตสำนึก การรับรู้การแสดงออกในการใช้สิทธิ หน้าที่ และการมีส่วนร่วมอย่างมีเสรีภาพ โดยไม่ล่วงละเมิดสิทธิของผู้อื่นภายใต้ขอบเขตของกฎหมายตามระบอบประชาธิปไตย ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้ จึงเลือกใช้คำว่า “ความเป็นพลเมือง” เพราะตรงกับงานวิจัยที่ต้องการศึกษาในลักษณะของการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรับผิดชอบต่อตนเอง สังคม ชุมชน และประเทศชาติ ตามบทบัญญัติของกฎหมาย และตามสิทธิหน้าที่ภายใต้ระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

แนวคิด ทฤษฎี และหลักการเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสร้างความเป็นพลเมือง เป็นองค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาผู้เรียนให้เข้าใจสังคม และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างมีความสุข สถานศึกษาจึงมีหน้าที่สำคัญในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะความเป็นพลเมือง ซึ่งมีหลักการแนวคิดการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนให้มีคุณลักษณะความเป็นพลเมือง ดังที่ วัชรินทร์ กองสุข (2563) ได้เสนอวิธีการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา มีดังนี้ 1) การบูรณาการกิจกรรมกับการจัดการเรียนการสอน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตนเองการแสดงความคิดเห็น การเคารพกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อตกลง การไม่ใช้ความรุนแรงแก้ปัญหา โดยเชื่อมโยงองค์ความรู้และประสบการณ์ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนและท้องถิ่น 2) การใช้โครงงานเป็นฐาน เป็นการจัดการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการตั้งคำถามนำไปสู่การกำหนดปัญหา แสวงหาความรู้ การออกแบบ การวางแผน การลงมือปฏิบัติ และ

สรุปผลการดำเนินงานเพื่อให้ผู้เรียนรู้จักทำงานเป็นหมู่คณะ และแสดงความรับผิดชอบในการเรียนรู้ด้วยตนเอง 3) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้ทบทวนผลงานและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองสนใจ ที่สอดคล้องกับบริบทพื้นฐานและสอดคล้องกับชีวิตประจำวันของผู้เรียน และ 4) การใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้ทราบความหมาย บทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบของพลเมืองไทย สำหรับ วิลาพัณย์ อุรบุญนวลชาติ (2561) ได้เสนอวิธีการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของนักเรียนระดับประถมศึกษา ดังนี้ 1) การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการรับฟังผู้อื่น การเคารพผู้อื่น การเคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง การวิเคราะห์เชื่อมโยงปัญหา การทำงานร่วมกับผู้อื่น การมีความรับผิดชอบต่อตนเองผู้อื่นและสังคม ความเสมอภาค การมีจิตสาธารณะ การแก้ปัญหาโดยไม่ใช้ความรุนแรง การเคารพกฎหมาย การรักษาสิทธิ์ของตนเองและไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น 2) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 3) การใช้ต้นแบบ เพื่อใช้เป็นแบบอย่างที่บ่งบอกถึงคุณลักษณะความเป็นพลเมือง 4) การบูรณาการความเป็นพลเมืองใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ 5) การใช้กรณีศึกษา เพื่อฝึกการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ 6) การใช้บทบาทสมมติ เพื่อฝึกการแก้ปัญหา พัฒนาเจตคติ และค่านิยม 7) การใช้สถานการณ์จำลองเกี่ยวกับการตัดสินใจในสถานการณ์ต่าง ๆ และ 8) การใช้ละครเพื่อให้ผู้แสดงละครแสดงคุณลักษณะหรือบุคลิกลักษณะของความเป็นพลเมือง เป็นการเสริมสร้างความรู้และเจตคติ

สรุป วิธีการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของนักเรียนระดับประถมศึกษา ได้แก่ การบูรณาการกับหลักสูตร 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ การอบรมจัดทำโครงการ การปฏิบัติจริง การใช้ต้นแบบ การหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

แนวคิด ทฤษฎี และหลักการเกี่ยวกับการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

กระบวนการบริหารเป็นปัจจัยสำคัญประเภทหนึ่งของการบริหารจัดการ ให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จ ซึ่งนักบริหารหลายท่านได้เสนอแนวคิดกระบวนการบริหารจัดการในลักษณะต่าง ๆ เช่น แนวคิดกระบวนการบริหารตามวงจร PDCA ของเดมิ่ง (Deming) (ประภาพรรณ รักเลี้ยง, 2556) คือ วงจรการบริหารคุณภาพประกอบด้วย P = Plan คือ การวางแผนงานจากวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่เกิดขึ้น D = Do คือ การปฏิบัติตามขั้นตอนในแผนงานที่ได้เขียนไว้อย่างเป็นระบบและมีความต่อเนื่อง C = Check คือ การตรวจสอบผลการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนของแผนงานว่ามีปัญหาอะไรเกิดขึ้น จำเป็นต้องแก้ไขผลงานในขั้นตอนใด A = Action คือ การปรับปรุงแก้ไขส่วนที่มีปัญหาหรือถ้าไม่มีปัญหาใด ๆ ก็ไปหาแนวทางปฏิบัติตามแผนงานที่วางไว้ เช่นเดียวกับ Koontz & O'Donnell, (1972 อ้างถึงใน พันวนา พัฒนา อุดมสินค้า, 2557) กล่าวว่า กระบวนการบริหารที่ดี ผู้บริหารองค์การต้องมีขั้นตอนการทำงาน คือ การวางแผน (planning) ประกอบด้วย การกำหนดเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ขององค์การ และการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุผล การจัดองค์การ (organizing) แผนงานจะดำเนินการไปได้ด้วยดีก็ด้วยการจัดองค์การที่ดี ซึ่งประกอบไปด้วยการนำปัจจัยทางการบริหาร เช่น คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และวิธีการบริหารที่จะทำให้เกิดสัมฤทธิ์ผล การจัดองค์การจึงหมายถึงการนำเอาทรัพยากรการบริหารทุกประเภทมาบูรณาการเพื่อดำเนินการ การจูงใจ (motivating) จะช่วยให้พนักงานทำงานอย่างมีประสิทธิผล การจูงใจในที่นี้ยัง หมายถึง การอำนวยการ (directing) การติดต่อสื่อสาร (communicating) และการเป็นผู้นำในการดำเนินการ (leading) และการควบคุมงาน (controlling) เป็นการติดตามและประเมินผลเพื่อเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานกับแผนที่ได้กำหนดไว้ว่ามีความเบี่ยงเบนไปจากความคาดหวังมากน้อยเพียงใด

ปัจจัยที่ใช้ในการบริหารกิจกรรม

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2552) กล่าวว่า ทรัพยากรการบริหาร (Management resources) อันได้แก่ 4 M's ประกอบด้วย คน (Man) เงิน (Money) วัตถุดิบ (Material) และวิธีการจัดการ (Method/

Management) ถูกนำเข้าในระบบเพื่อการประมวลผลหรือการบริการที่เติบโตและพัฒนาก้าวหน้าไปพร้อมกับอุตสาหกรรมการผลิตและการบริการที่เติบโตและพัฒนาขึ้นไปอย่างรวดเร็ว สอดคล้องกับ โชคชัย อาษาสนา (2555) ได้กล่าวถึง ในการดำเนินธุรกิจใด ๆ ก็ตามต้องอาศัยหลาย ๆ ปัจจัยประกอบกัน เพื่อก่อให้เกิดกิจกรรมในการประกอบธุรกิจ ซึ่งปัจจัยพื้นฐานในการดำเนินธุรกิจมี 4 ประเภท หรือที่เรียกว่า 4Ms ได้แก่ คน (Man) ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดเพราะธุรกิจจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยความคิดของคน มีคนเป็นผู้ดำเนินการหรือจัดการทำให้เกิดกิจกรรมทางธุรกิจหลายรูปแบบเพื่อให้ประสบความสำเร็จในการประกอบธุรกิจนั้น ๆ เงิน (Money) เป็นปัจจัยในการดำเนินธุรกิจอีกชนิดหนึ่งที่ต้องนำมาประกอบ เพื่อให้เกิดธุรกิจ ซึ่งแต่ละธุรกิจจะใช้ปริมาณเงินที่แตกต่างกันไปขึ้นอยู่ว่าธุรกิจนั้นมีขนาดเล็กหรือใหญ่ วัสดุหรือวัตถุดิบ (Material) ซึ่งในการผลิตสินค้า ต้องอาศัยวัตถุดิบในการผลิต ดังนั้นผู้บริหารต้องรู้จักบริหารวัตถุดิบให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ได้ต้นทุนที่ต่ำ และทำให้ธุรกิจได้ผลกำไร และวิธีปฏิบัติงาน (Method) ซึ่งการปฏิบัติงานในแต่ละขั้นตอนของการดำเนินธุรกิจควรมีการวางแผน และควบคุมให้การปฏิบัติงานนั้นมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร และผลงานทางวิชาการเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองและการบริหารกิจกรรมเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง สรุปได้ว่า ความเป็นพลเมือง คือ คุณลักษณะที่บ่งบอกถึงการมีจิตสำนึก การรับรู้การแสดงออกในการใช้สิทธิ หน้าที่ และการมีส่วนร่วมอย่างมีเสรีภาพ โดยไม่ล่วงละเมิดสิทธิของผู้อื่นภายใต้ขอบเขตของกฎหมายตามระบอบประชาธิปไตย องค์ประกอบการบริหารกิจกรรมการพัฒนาผู้เรียนให้มีความเป็นพลเมืองของโรงเรียนประถมศึกษา ประกอบด้วย 1) คณะครูและผู้บริหารจะต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ความเข้าใจกิจกรรม มีเจตคติหรือทัศนคติที่ดี และมีความทุ่มเทเอาใจใส่ในกิจกรรม 2) งบประมาณจะต้องมีการจัดสรรและระดมทรัพยากรเพื่อใช้ในการบริหารกิจกรรม 3) วัสดุอุปกรณ์สนับสนุนมีการบริหารจัดการพัสดุ การสนับสนุนพัสดุ และการกำกับติดตาม 4) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ คือ โครงการลักษณะกิจกรรม และความเหมาะสมของกิจกรรม ซึ่งผู้วิจัยได้นำผลของการศึกษาค้นคว้าดังกล่าว พร้อมกับศึกษาความเป็นไปได้ของการการบริหารกิจกรรมไปใช้ เพื่อกำหนดเป็นกระบวนการพัฒนาการสร้างรูปแบบการบริหารกิจกรรมเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี นำไปสู่การกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

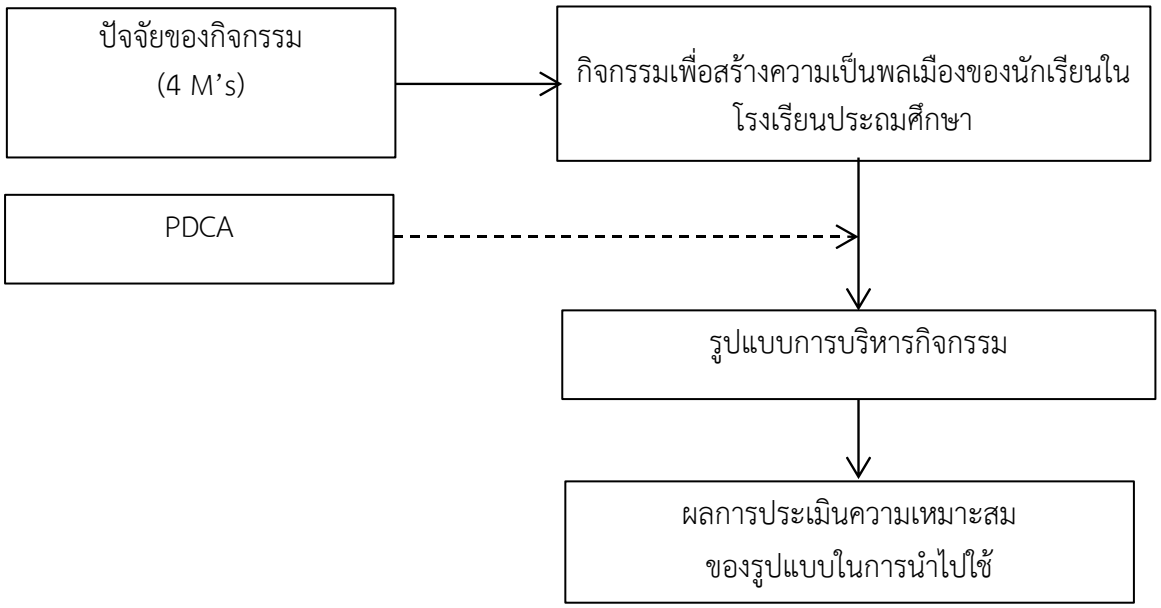

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารกิจกรรมเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed methodology) ทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) ในครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดขอบเขต ดังนี้

ขอบเขตด้านประชากร

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการปัจจัยการจัดกิจกรรมของการสร้างความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี ได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในจังหวัดชลบุรี ปีการศึกษา 2567 จำนวน 275 โรงเรียน ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยใช้โปรแกรม G*power ได้กลุ่มตัวอย่าง 210 คน จากนั้นทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling จำแนกตามขนาดโรงเรียนจำนวน 105 โรงเรียน ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารโรงเรียน 105 คน และครูผู้สอนจำนวน 105 คน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการประเมินรูปแบบการบริหาร กิจกรรมเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดชลบุรี จำนวน 30 คน ได้มาโดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยของการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี และแบบประเมินรูปแบบการบริหารกิจกรรมเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี โดยดำเนินการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งตามขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 การวิเคราะห์ปัจจัยของการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของนักเรียนระดับประถมศึกษาจังหวัดชลบุรี แบบสอบถามนี้ประกอบด้วยข้อคำถาม 3 ตอน มีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยกำหนดการตอบเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับปัจจัยของการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี จำนวน 82 ข้อ ซึ่งเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert Scale)

ตอนที่ 3 ข้อคำถามการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี จำนวน 32 ข้อ ซึ่งเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert Scale)

ระยะที่ 2 การสร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารกิจกรรมเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี ผู้วิจัยได้ดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เกี่ยวกับร่างรูปแบบการบริหารกิจกรรมเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของนักเรียน

ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ประกอบด้วยประเด็นคำถาม คือ ท่านเห็นด้วยกับร่างรูปแบบการบริหารกิจกรรมเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรีนี้หรือไม่ อย่างไร เห็นด้วยหรือไม่ที่รูปแบบนี้ใช้หลักการของ 4M และ PDCA และมีข้อเสนอแนะกิจกรรมของแต่ละองค์ประกอบของรูปแบบอย่างไร

ระยะที่ 3 การประเมินรูปแบบการบริหารกิจกรรมเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินรูปแบบการบริหารกิจกรรมเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี เพื่อประเมินความถูกต้องเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ของรูปแบบการบริหารกิจกรรมเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของนักเรียน ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี แบ่งการประเมินขั้นตอนออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนการวางแผน (Plan) ขั้นตอนการปฏิบัติ (Do) ขั้นการตรวจสอบ/ประเมิน (Check) และขั้นการยอมรับ/ปรับปรุงแก้ไข (Act) โดยแต่ละขั้นตอนมีการประเมินใน 4 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านครูและผู้บริหาร (Man) ปัจจัยด้านงบประมาณ (Money) ปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์ (Material) และปัจจัยด้านการบริหารกิจกรรมการเรียนรู้ (Management) ซึ่งเป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยของการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.) การแปลผลค่าคะแนนเฉลี่ยใช้เกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง จริงที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง จริง
ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง จริงน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง จริงน้อยที่สุด

3. การวิเคราะห์โมเดลของปัจจัยการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี ใช้สถิติการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) เพื่อทดสอบความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Model Fit)

4. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินรูปแบบการบริหารกิจกรรมเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี แบ่งออกเป็น 2 ประเด็น ได้แก่ การประเมินความถูกต้องเหมาะสม และการประเมินความเป็นไปได้ในการนำไปใช้โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.) นำผลการประเมินรูปแบบที่ได้มาตรวจให้คะแนนและนำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำมาเทียบกับเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ยโดยใช้เกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

การประเมินความถูกต้องเหมาะสม มีเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง มีความถูกต้องเหมาะสมในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง มีความถูกต้องเหมาะสมในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง มีความถูกต้องเหมาะสมในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง มีความถูกต้องเหมาะสมในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง มีความถูกต้องเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

การประเมินความความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ มีเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง มีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง มีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง มีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง มีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง มีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ในระดับน้อยที่สุด

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

1. การศึกษาปัจจัยและการบริหารกิจกรรมเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดชลบุรี

1.1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยของการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี

ตารางที่ 1 ปัจจัยของการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี (n=210)

ที่	ปัจจัยของการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา	$\overline{X}$	SD.	ระดับ
1.	ปัจจัยด้านครูและผู้บริหาร	4.06	0.46	มาก
2.	ปัจจัยด้านงบประมาณ	3.60	0.53	มาก
3.	ปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์	3.47	0.53	ปานกลาง
4.	ปัจจัยด้านการบริหารกิจกรรมการเรียนรู้	3.86	0.47	มาก
	รวม	3.84	0.54	มาก

จากตารางที่ 1 ผลการศึกษาปัจจัยของการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.84, SD. = 0.54) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านครูและผู้บริหาร มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.06, SD. = 0.46) และด้านวัสดุอุปกรณ์มีค่าเฉลี่ยปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.47, SD. = 0.53)

1.2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้เป็นการศึกษาความสามารถในการทำนายของตัวแปรทำนายที่มีต่อตัวแปรตามการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี โดยการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling : SEM) ผลการวิเคราะห์ พบว่า โมเดลสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาค่า χ^2 = 104.711, df = 80, P-value = .033, χ^2/df = 1.309, CFI = .985, TLI = .980, RMSEA = .038, SRMR =

.032 โดยมีค่าดัชนี CFI และ TLI ที่มีค่าเข้าใกล้ 1 ค่าดัชนี RMSEA และ SRMR มีค่าต่ำกว่า .05 และค่า χ^2/df มีค่าน้อยกว่า 2 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ นั่นคือยอมรับสมมติฐานหลักที่ว่าโมเดลตามทฤษฎีมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังภาพที่ 2 ดังนี้

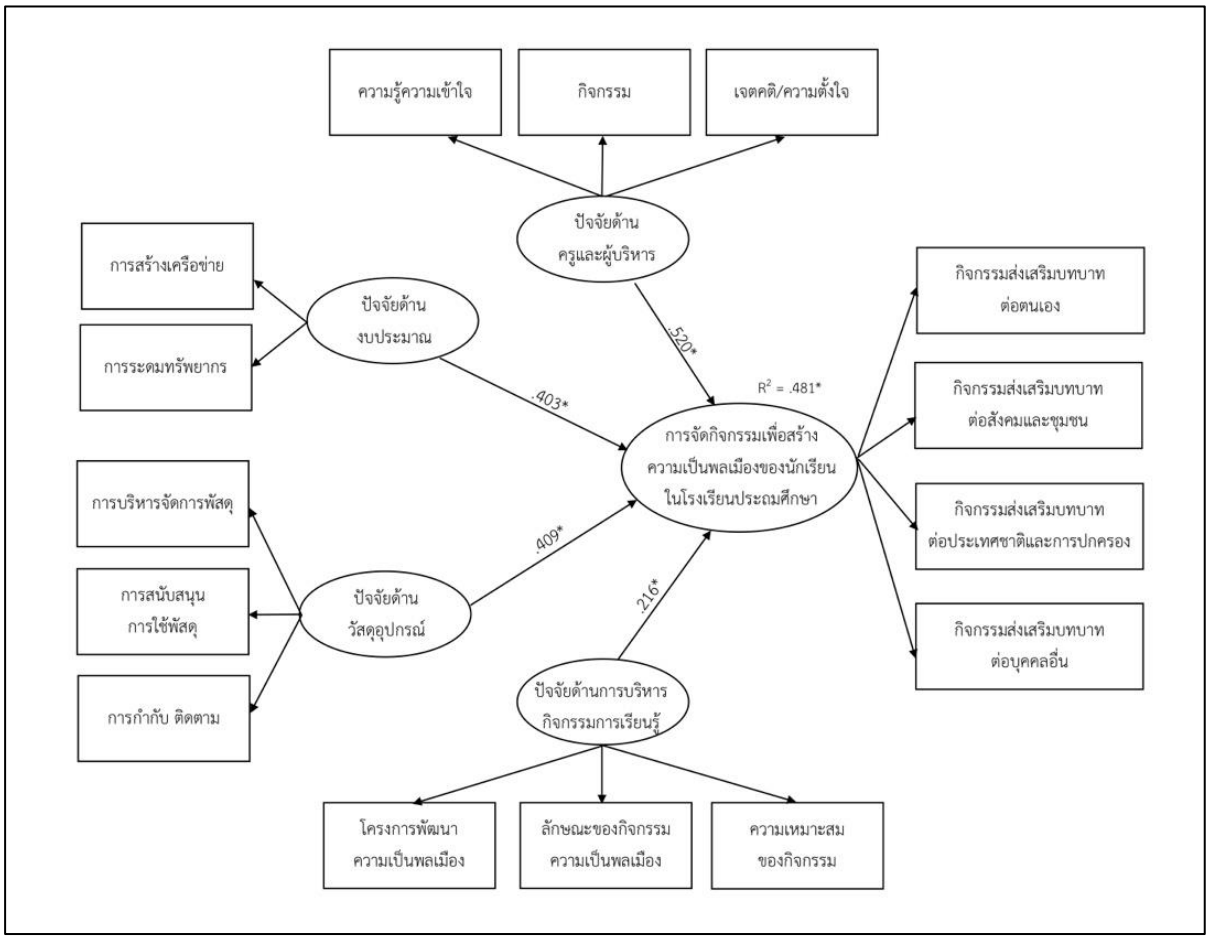

ภาพที่ 2 โมเดลเชิงสาเหตุส่งผลต่อการบริหารกิจกรรมเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี

2. ผลการสร้าง พัฒนา และการประเมินรูปแบบการบริหารกิจกรรมเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี

2.1 การสร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารกิจกรรมเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี

การสร้างรูปแบบการบริหารกิจกรรมเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) เพื่ออธิบายการบริหารกิจกรรมเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของนักเรียน ด้วยตัวแปรสังเกตได้ของปัจจัยแต่ละด้านมาสร้างรูปแบบการบริหารกิจกรรมเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี และร่างรูปแบบเพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus Group) จำนวน 7 คน เพื่อแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะต่อร่างรูปแบบเพื่อนำมาพัฒนารูปแบบ จึงได้รูปแบบการบริหารกิจกรรม

เพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ และกระบวนการ จากการวิจัย 4 ด้าน คือ ปัจจัยด้านครูและผู้บริหาร ปัจจัยด้านงบประมาณ ปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์ ปัจจัยด้านการบริหารกิจกรรมการเรียนรู้ โดยยึดวงจรคุณภาพของเดมมิ่ง (Plan-Do-Check-Act) คือ ขั้นตอนการวางแผน ขั้นตอนการปฏิบัติ ขั้นการตรวจสอบ/ประเมิน และขั้นการยอมรับ/ปรับปรุงแก้ไข ประกอบกับการบริหารทรัพยากร (4Ms)

2.2 การประเมินรูปแบบการบริหารกิจกรรมเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของนักเรียน ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความถูกต้องเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ของรูปแบบการบริหารกิจกรรมเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของนักเรียน ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี

รายการ	ความถูกต้องหมาะสม		ความเป็นไปได้ในการนำไปใช้	
	$\overline{X}$	SD	$\overline{X}$	SD
ขั้นตอนการวางแผน (Plan)	4.61	0.63	4.51	0.72
ขั้นตอนการปฏิบัติ (Do)	4.66	0.61	4.52	0.70
ขั้นการตรวจสอบ/ประเมิน (Check)	4.67	0.52	4.51	0.64
ขั้นการยอมรับ/ปรับปรุงแก้ไข (Act)	4.60	0.49	4.57	0.66
รวม	4.64	0.57	4.53	0.68

จากตารางที่ 2 ผลการศึกษาพบว่า การประเมินความถูกต้องเหมาะสมของรูปแบบการบริหารกิจกรรมเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของนักเรียน ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายขั้นตอนมีความถูกต้องเหมาะสมระดับมากที่สุดทุกขั้นตอน เรียงลำดับความถูกต้องเหมาะสมจากมากไปหาน้อย คือ ขั้นการตรวจสอบ/ประเมิน (Check) ขั้นตอนการปฏิบัติ (Do) ขั้นตอนการวางแผน (Plan) และขั้นการยอมรับ/ปรับปรุงแก้ไข (Act) แลการประเมินความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ของรูปแบบการบริหารกิจกรรมเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของนักเรียน ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายขั้นตอนมีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ระดับมากที่สุดทุกขั้นตอน เรียงลำดับความเป็นไปได้ในการนำไปใช้จากมากไปหาน้อย คือ ขั้นการยอมรับ/ปรับปรุงแก้ไข (Act) ขั้นตอนการปฏิบัติ (Do) ขั้นการตรวจสอบ/ประเมิน (Check) และขั้นตอนการวางแผน (Plan)

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษารูปแบบการบริหารกิจกรรมเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของนักเรียน ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี ผู้วิจัยสามารถสรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการบริหารกิจกรรมเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของนักเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดชลบุรีสามารถสรุปได้ว่า โมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อย่างมีนัยยะสำคัญที่ระดับ .05 แสดงว่าตัวแปรสังเกตได้ทุกตัวสามารถใช้บ่งชี้การจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา ประกอบด้วย 1) ปัจจัยด้านครูและผู้บริหาร (0.520) มีอิทธิพลสูงที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ทรัพยากรที่สำคัญที่สุดใน 4M คือ คน (Human Resource) เพราะ คนมีสติปัญญา มีความสามารถ และมีศักยภาพในการใช้ปัจจัยอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปลอดภัย และบรรลุความสำเร็จได้ตามเป้าหมายขององค์กรที่ตั้งไว้ จึงเป็นปัจจัยสำคัญในการจัด

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามเป้าหมายของหลักสูตร (ธงชัย สมบูรณ์, 2549) 2) ปัจจัยด้านการบริหารกิจกรรมการเรียนรู้ (0.216) ปัจจัยดังกล่าวเป็นปัจจัยสำคัญต่อการบริหารกิจกรรมเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของนักเรียน โดยเฉพาะการบริหารการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนานักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา การที่จะให้การจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองมีผลเชิงคุณภาพต่อผู้เรียนอย่างแท้จริงต้องอาศัยการบริหารจัดการที่ดีและการมีส่วนร่วมจากการบริหารจัดการทุกฝ่ายร่วมกัน 3) ปัจจัยด้านงบประมาณ (0.403) หากไม่มีงบประมาณหรือการจัดสรรที่ไม่เพียงพอและครอบคลุมการใช้งานจะไม่ทำให้เกิดการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล หรือการระดมทรัพยากรจากหน่วยงานต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการระดมทุนเพื่อนำมาบริหารจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จะทำให้การบริหารกิจกรรมเป็นไปได้ยาก และ 4) ปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์ (0.409) ทั้งนี้เป็นเพราะ วัสดุอุปกรณ์เป็นส่วนหนึ่งของปัจจัยการบริหารจัดการให้ประสบความสำเร็จ และเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อให้กระบวนการจัดการเรียนการสอนหรือการกิจกรรมต่าง ๆ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ ดารินทร์ สุทธิสะอาด (2547) ซึ่งได้ศึกษาปัญหาการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาด้านการส่งเสริมสนับสนุน ปัญหาที่พบคือ ครุภัณฑ์มีไม่เพียงพอ การบริหารจัดการสถานศึกษา หรือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบรูปแบบต่างๆจึงต้องคำนึงถึงการใช้วัสดุ อุปกรณ์ อย่างคุ้มค่า สิ้นเปลืองน้อยที่สุด และเกิดประโยชน์สูงสุด

2. ผลการสร้างรูปแบบการบริหารกิจกรรมเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี พบว่า ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) และโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุ เพื่ออธิบายการบริหารกิจกรรมเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของนักเรียน ด้วยตัวแปรสังเกตได้ของปัจจัยแต่ละด้านมาสร้างรูปแบบการบริหารกิจกรรมเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี ได้รูปแบบการบริหารกิจกรรมเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี โดยครอบคลุมตั้งแต่ หลักการวัตถุประสงค์และกระบวนการ ประกอบด้วยปัจจัยด้านครู ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านงบประมาณ ปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์ และปัจจัยด้านการบริหารกิจกรรมการเรียนรู้ โดยผู้วิจัยยึดการบริหารด้วยการใช้วงจรคุณภาพของเดมมิ่ง ประกอบด้วย

2.1 ขั้นการวางแผน เนื่องจากการจัดกิจกรรมจะต้องกำหนดขอบเขตให้ชัดเจน ศึกษาและวิเคราะห์ตั้งแต่การกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย กิจกรรม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ครูและผู้บริหารจึงต้องศึกษาสภาพปัญหาการจัดกิจกรรม วิเคราะห์สภาพปัญหาของการส่งเสริมการจัดกิจกรรมของครูและผู้บริหาร สอดคล้องกับเชิดศักดิ์ ศุภโสภณ (2553) ซึ่งได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า การจะบริหารความเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาจะต้องคำนึงถึงความต้องการจำเป็น มีการวิเคราะห์งานหลักที่สำคัญ มีการจัดทำแผนงบประมาณให้สอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียนมีการแปลงกลยุทธ์สู่การปฏิบัติโดยจัดทำแผนงาน โครงการทำงานเป็นทีม จัดงบประมาณให้เพียงพอ จำนวนบุคลากรสัมพันธ์กับจำนวนงานและการมีส่วนร่วมของบุคลากร

2.2 ขั้นการปฏิบัติ ผู้วิจัยได้สร้างรูปแบบการบริหารกิจกรรมในขั้นตอนการปฏิบัติโดยแบ่งแต่ละปัจจัยไว้อย่างชัดเจนไม่ว่าจะเป็นปัจจัยด้านครูและผู้บริหาร ปัจจัยด้านงบประมาณ ที่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการทบทวนแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแผนปฏิบัติราชการประจำปี การสร้างเครือข่าย การดำเนินการระดมทรัพยากรตามแนวทางและรูปแบบที่กำหนด และกำหนดแนวทางในการบริหารงบประมาณ

โดยจัดสรรให้การจัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็นพลเมือง ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ของงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรเพื่อให้บริหารจัดกิจกรรมได้ดีมากยิ่งขึ้น และทำให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงด้านวัสดุอุปกรณ์ที่มีรูปแบบการจัดทำแผนการสนับสนุนด้านพัสดุที่จำเป็นต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็นพลเมือง และกำหนดแผนการบริหารกิจกรรมเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง ออกแบบกิจกรรมการบริหารกิจกรรมเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง ทั้งนี้กระบวนการขั้นตอนการปฏิบัติเกิดจากการศึกษางานวิจัยอย่างเป็นขั้นตอนและมีหลักการทางวิชาการทำให้ได้ขั้นตอนที่สามารถนำไปปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จได้

2.3 ขั้นการตรวจสอบประเมิน การบริหารกิจกรรมเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง ขั้นตอนการตรวจสอบและประเมินนี้เป็นขั้นตอนสำคัญของการบริหารกิจกรรมเพื่อประเมินผลว่ามีการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติงานหรือไม่ ขั้นตอนนี้มีความสำคัญ เนื่องจากในการดำเนินงานมักจะเกิดปัญหาแทรกซ้อนที่ทำให้การดำเนินงานไม่เป็นไปตามแผน ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อประสิทธิภาพและคุณภาพของการทำงาน การติดตาม การตรวจสอบ และการประเมินจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องกระทำควบคู่ไปกับการดำเนินงาน เพื่อจะได้ทราบข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงคุณภาพของการดำเนินงานต่อไปในการตรวจสอบ ดังนั้น การตรวจสอบและประเมินการบริหารกิจกรรมเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้สามารถรู้ได้ถึงผลลัพธ์การจัดกิจกรรมว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่และทำให้ผู้เรียนเกิดความเป็นพลเมืองตามคุณลักษณะเพื่อบรรลุตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้

2.4 ขั้นการยอมรับ ปรับปรุง ทั้งนี้เนื่องจากการปรับปรุงเป็นขั้นตอนการของการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นหลังจากได้ทำการตรวจสอบแล้ว ผู้บริหารจำเป็นต้องปรับปรุงแก้ไข ข้อบกพร่อง ไม่เช่นนั้นจะทำให้กระบวนการประเมินและตรวจสอบไม่เกิดประสิทธิผล ไม่ว่าจะเป็นการส่งเสริมพัฒนาครูและผู้บริหารให้ครบถ้วน ปรับปรุงแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแผนปฏิบัติราชการประจำปี ปรับปรุงแผนการสนับสนุนด้านพัสดุที่จำเป็นต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็นพลเมือง ซึ่งการปรับปรุงงานให้สอดคล้องกับมาตรฐานเป็นสิ่งจำเป็น กระบวนการประเมินและตรวจสอบจะเป็นตัวชี้วัดให้เห็นถึงระดับมาตรฐาน การปรับปรุงแก้ไขจึงต้องสอดคล้องกับมาตรฐานจึงจะทำให้การบริหารกิจกรรมออกมาอย่างมีประสิทธิภาพและสมบูรณ์แบบมากยิ่งขึ้นและทำให้ผู้เรียนเกิดความเป็นพลเมืองได้จากการบริหารกิจกรรมที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งวงจร Deming เป็นวงจรการบริหารที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างหลากหลาย นับตั้งแต่การบริหาร กิจการต่าง ๆ การดำเนินชีวิตของบุคคลให้ประสบความสำเร็จ การทำงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (ณัฏฐ์ณพัชร์ อ่อนตาม, 2565) และทำให้รูปแบบการบริหารกิจกรรมเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของนักเรียนมีความเป็นระบบ คือ ขั้นตอนการวางแผน ขั้นตอนการปฏิบัติ ขั้นตอนการตรวจสอบและประเมิน ขั้นการยอมรับและปรับปรุงแก้ไข ประกอบกับการบริหารจัดการทรัพยากร (4Ms)

3. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารกิจกรรมเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของนักเรียน ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี ได้แก่ ด้านความถูกต้องเหมาะสม และด้านความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งผลการประเมินโดยรวม และจำแนกเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการบริหารกิจกรรมเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของนักเรียน มีความถูกต้องเหมาะสม และมีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ในการพัฒนาการบริหารกิจกรรมเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้วิจัยดำเนินการสร้างรูปแบบที่มีขั้นตอนและกระบวนการตามหลักทางวิชาการ มีการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากการปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาเกี่ยวกับการสร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารกิจกรรม ตลอดจนการนำผลการศึกษาและจากคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษามาปรับปรุงแก้ไขนำมากำหนดโครงสร้างและองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารกิจกรรมเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดชลบุรี ซึ่งสอดคล้อง

กับWiller (1997 อ้างถึงในวิสาร ปัญญชุณห์, 2564) ที่ได้กำหนดการสร้างรูปแบบจะต้องมีการศึกษาวิเคราะห์เอกสารข้อมูลพื้นฐาน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สร้างรูปแบบตามผลที่ได้ศึกษาและวิเคราะห์เอกสารภายใต้การควบคุม ดูแลและการให้ข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับการสร้างหรือพัฒนารูปแบบเพื่อให้ได้รูปแบบที่ถูกต้องเหมาะสมและเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปปฏิบัติ

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

องค์ความรู้จากการวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารกิจกรรมเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี สรุปได้ว่า รูปแบบการบริหารกิจกรรมเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี โดยครอบคลุมตั้งแต่ หลักการ วัตถุประสงค์และกระบวนการ ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการการบริหารกิจกรรมเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของนักเรียน มี 4 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านครูและผู้บริการ ปัจจัยด้านงบประมาณ ปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์ และปัจจัยด้านการบริหารกิจกรรมการเรียนรู้ โดยยึดการบริหารด้วยการใช้วงจรคุณภาพของเดมมิ่ง ประกอบด้วย 1) ขั้นการวางแผน 2) ขั้นการปฏิบัติ 3) ขั้นการตรวจสอบและประเมิน 4) ขั้นการยอมรับและปรับปรุง ดังแสดงในภาพที่ 3

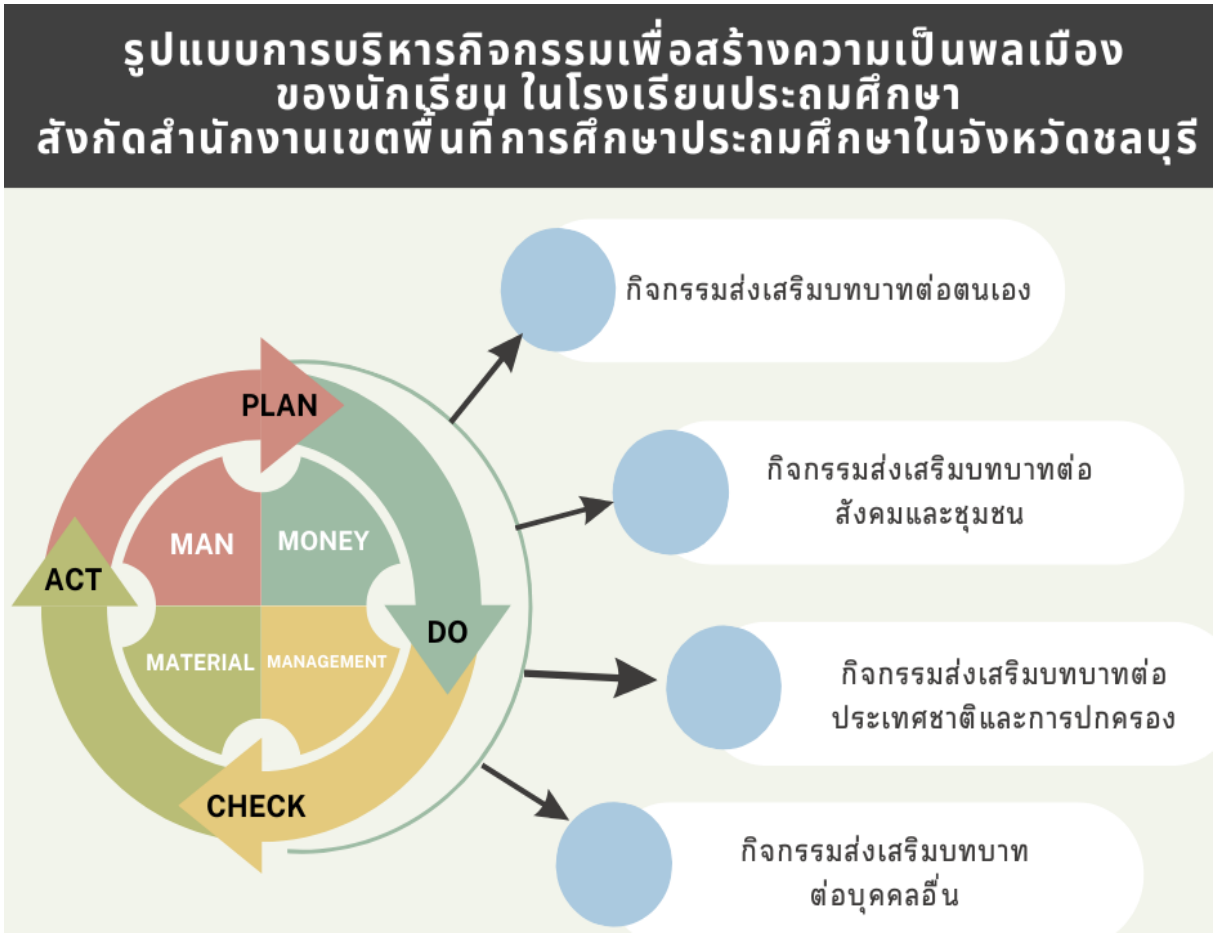

ภาพที่ 3 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

รูปแบบการบริหารกิจกรรมเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำโครงสร้างปัจจัย องค์ประกอบ และกิจกรรมไปพัฒนาหรือนำไปประกอบกิจกรรมให้เป็นแนวทางการพัฒนานักเรียนให้มีความเป็นพลเมืองได้อย่างเหมาะสมกับความต้องการโดยคำนึงถึงความพร้อมด้านปัจจัยต่าง ๆ หรือทรัพยากรการบริหารจัดการ และการกำหนดกิจกรรม เพราะแต่ละโรงเรียนมีบริบทที่แตกต่างกัน ปัจจัยที่ใช้ในการดำเนินการต้องสอดคล้องสัมพันธ์กันจึงจะทำให้การสร้างความเป็นพลเมืองของนักเรียนเป็นไปอย่างราบรื่น และมีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์สูงสุดกับนักเรียน ครอบครัว ชุมชนและสังคม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเพื่อติดตามและประเมินผลของการนำรูปแบบการบริหารกิจกรรมเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรีไปใช้เพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษานายกเทศมนตรีเทศบาลตำบล

2. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อสร้างหลักสูตรความเป็นพลเมืองของนักเรียนระดับประถมศึกษาที่เป็นหลักสูตรโดยเฉพาะเพราะจะเป็นการ ลดภาระของสถานศึกษาขนาดเล็กที่ยังไม่มีความพร้อมในการกำหนดหลักสูตรการเขียนหลักสูตร คู่มือการนำหลักสูตรไปใช้และการวัดผลประเมินผล

3. ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่อง เชิงปริมาณเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมความเป็นพลเมืองของนักเรียนกับความเป็นประชาธิปไตยในโรงเรียน เพื่อจะได้ทราบว่า ความเป็นพลเมืองของนักเรียนส่งผลต่อความเป็นประชาธิปไตยในโรงเรียนระดับใด และมีความสัมพันธ์กับกระบวนการประชาธิปไตยในโรงเรียนในระดับใดอย่างไร ทั้งในด้านเพศ ระดับอายุและระดับการศึกษา ซึ่งจะทำให้การจัดกิจกรรมสอดคล้องสัมพันธ์ จะสนับสนุนซึ่งกันและกันระหว่างความเป็นพลเมืองของนักเรียนกับการจัดกิจกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียนให้มีความเป็นเอกภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กรุณา ธูปแพ. (2555). *การศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 ปีการศึกษา 2555*. http://nptedu.go.th> nites>academy>Char.pdf.

ชาญณรงค์ พรรุ่งโรจน์. (2557). *เก่ง ดี งาม.* กรุงเทพฯ: ชิโนพับลิชชิ่งแอนด์แพคเกจจิ้ง.

ชาตรี ตั้งอัมพรตรีพล และมัทนา วังถนอมศักดิ์. (2561). แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนเซนคาเบรี*ยล. วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 9(2), 68-82.*

โชคชัย อาษาสนา. (2555). การบริหารงาน 4 m. https://www.gotoknow.crg/posts/453488

ถวิลวดี บุรีกุล รัชวดี แสงมะหะหมัด. (2562). *ความเป็นพลเมืองในประเทศไทย.* กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.

ประพาพรรณ รักเลี้ยง. (2556). *ทฤษฎีและปฏิบัติการบริหารการศึกษา.* พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยพิษณุโลก.

พันวนา พัฒนาอุดมสินค้า. (2557). *รูปแบบกระบวนการบริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. ปร.ด., มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.

วัชรินทร์ กองสุข. (2563). *การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร.* เอกสารประกอบการประชุมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติ และนานาชาติ ครั้งที่ 11 เมื่อวันที่ 17 กรกฎาคม 2563. สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

วิลาพัณย์ อุรบุญนวลชาติ. (2561). *การพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักศึกษาครูประถมศึกษา เพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของนักเรียนระดับประถมศึกษา.* วิทยานิพนธ์ ปร.ด., มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ศักดิ์ชัย นิรัญทวี. (2548). *รายงานการวิจัยเอกสารการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นพลเมืองดี*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดีการพิมพ์.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2552). *การบริหารตลาดยุคใหม่ ฉบับปรับปรุงใหม่ ปี 2552*. กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). *ข้อเสนอตัวชี้วัดการศึกษาความเป็นพลเมืองโลกตามกรอบเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goal: SDG 4.7) กรณีศึกษาแนวทางการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลก (Global Citizenship) ประสบการณ์นานาชาติ.* กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิก.

สุภีร์ สมอนา. (2558). *ความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสถาบันพระปกเกล้า.* กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.

A Comparative Analysis of Demographic Factors Affecting Satisfaction with Service Marketing Mix (8Ps) of Bangkok's Mass Transit System: A Case Study of Foreign Passengers

Nuttharin Pariwongkhunthorn[1*], Wasaporn Tanprasert[2], & Monchai Kloisaengarthit[3]

1 *College of Management, University of Phayao*
2 *King Mongkut's University of Technology Thonburi*
3 *College of Management, University of Phayao*
* *Corresponding author. E-mail: nuttharin.pa@up.ac.th*

Abstract

This research aimed to study 1) analyze foreign passengers' satisfaction with the marketing mix of Bangkok's mass rapid transit services, and 2) compare foreign passengers' satisfaction with the marketing mix based on demographic characteristics. The sample consisted of 400 foreign passengers who had traveled via Bangkok's mass rapid transit system, selected through purposive sampling in conjunction with accidental sampling. Data were collected using an online English questionnaire, and the statistical methods employed for hypothesis testing included One-way ANOVA and Scheffe's post-hoc test. The findings revealed that foreign passengers' overall satisfaction with the marketing mix of Bangkok's mass rapid transit services averaged 3.67, indicating a high level of satisfaction. Comparative analyses demonstrated that: 1) Foreign passengers from different domiciles showed significant differences in satisfaction regarding the price dimension; 2) Foreign passengers with different visa types exhibited significant differences in satisfaction concerning product, price, promotion, physical evidence, process, and productivity dimensions; and 3) Foreign passengers residing in different accommodation types in Bangkok showed significant differences in satisfaction regarding product, price, place, promotion, process, and productivity dimensions at the statistical significance level of 0.05. Therefore, it is evident that the price factor has the most significant impact on satisfaction among foreign passengers with varying demographic characteristics. Stakeholders involved in determining prices and service costs of Bangkok's mass rapid transit system should utilize these findings to develop marketing strategies that ensure continued service utilization by foreign passengers.

Keywords: Satisfaction, Service Marketing Mix, Mass Rapid Transit System, Foreign Passenger

Received: 2025-04-12; Revised: 2025-05-26; Accepted: 2505-05-26 ISSN: 2822-0218 (Online)

การวิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยทางประชากรศาสตร์ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการบริการ (8Ps) ของระบบรถไฟฟ้ากรุงเทพฯ: กรณีศึกษาผู้โดยสารชาวต่างชาติ

ณัฐรินทร์ ปริวงศ์กุลธร[1*] วสพร ตันประเสริฐ[2] และมนต์ชัย คล้อยแสงอาทิตย์[3]

1 วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา
2 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
3 วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา
** Corresponding author. E-mail: nuttharin.pa@up.ac.th*

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. วิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้โดยสารชาวต่างชาติต่อส่วนประสมทางการตลาดการให้บริการของระบบรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนในกรุงเทพมหานคร และ2. เปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้โดยสารชาวต่างชาติต่อส่วนประสมทางการตลาดการให้บริการของระบบรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนในกรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามลักษณะทางประชากรศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้โดยสารชาวต่างชาติที่ได้เดินทางด้วยระบบรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนในกรุงเทพมหานคร โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ร่วมกับวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ จำนวน 400 คน เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถามภาษาอังกฤษออนไลน์ และสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีการเชฟเฟ่ ผลการวิจัย พบว่า ความพึงพอใจของผู้โดยสารชาวต่างชาติต่อส่วนประสมทางการตลาดการให้บริการของระบบรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนในกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม เฉลี่ย 3.67 อยู่ในระดับมาก และเปรียบเทียบความพึงพอใจฯ พบว่า 1. ผู้โดยสารชาวต่างชาติที่มี (ภูมิลำเนา) ต่างกัน จะมีความพึงพอใจต่อส่วนประสมทางการตลาดการให้บริการของระบบรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนในกรุงเทพมหานคร ในด้านราคา มีความแตกต่างกัน 2. ผู้โดยสารชาวต่างชาติที่มี (วีซ่า) ต่างกัน จะมีความพึงพอใจต่อส่วนประสมทางการตลาดการให้บริการของระบบรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนในกรุงเทพมหานคร ในด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านกระบวนการ ด้านผลิตภาพ มีความแตกต่างกัน และ 3. ผู้โดยสารชาวต่างชาติที่มี (ประเภทที่พักอาศัยในกรุงเทพมหานคร) ต่างกัน จะมีความพึงพอใจต่อส่วนประสมทางการตลาดการให้บริการของระบบรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนในกรุงเทพมหานคร ในด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านกระบวนการ ด้านผลิตภาพ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้น จะเห็นได้ว่า ปัจจัยด้านราคา มีผลต่อความพึงพอใจของผู้โดยสารต่างชาติที่มีลักษณะประชากรศาสตร์แตกต่างกันมากที่สุด ผู้ที่เกี่ยวข้องในการกำหนดราคาและต้นทุนบริการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนกรุงเทพฯ ควรนำข้อมูลนี้ไปพัฒนากลยุทธ์การตลาดเพื่อรักษาความต่อเนื่องในการใช้บริการของผู้โดยสารชาวต่างชาติต่อไป

คำสำคัญ: ความพึงพอใจ, ส่วนประสมทางการตลาดบริการ, ระบบรถไฟฟ้าขนส่งมวลชน, ผู้โดยสารชาวต่างชาติ

บทนำ

การพัฒนาระบบขนส่งมวลชนทางรางในกรุงเทพมหานครเป็นหนึ่งในกลยุทธ์สำคัญของการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมของประเทศไทย โดยปัจจุบันระบบรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนได้กลายเป็นระบบขนส่งสาธารณะหลัก (Main Mode) ที่มีบทบาทสำคัญในการเดินทางของทั้งประชาชนในพื้นที่และนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางมาเยือนกรุงเทพมหานคร จากข้อมูลของการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย (Mass Rapid Transit Authority of Thailand, 2022) ระบบรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนมีสัดส่วนการเดินทางสูงถึงร้อยละ 53.78 ในปี พ.ศ. 2563 ซึ่งสูงกว่าระบบขนส่งมวลชนประเภทอื่นๆ ทั้งหมด เนื่องจากความสะดวก รวดเร็ว ปลอดภัย และสามารถควบคุมเวลาในการเดินทางได้ อีกทั้งยังมีเส้นทางครอบคลุมพื้นที่สำคัญของเมืองการท่องเที่ยว มีความเกี่ยวเนื่องกับการขนส่งและมีความสำคัญในการนำพานักท่องเที่ยวจากท้องถิ่นหนึ่งไปยังท้องถิ่นอื่น ๆ ที่เป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยว ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวจะมีสิ่งดึงดูดความสนใจมากพียงใด แต่ถ้าขาดเส้นทางการคมนาคมขนส่งที่จะนำนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวโดยสะดวกแล้ว

การท่องเที่ยวย่อมไม่เกิดขึ้น การขนส่งที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยตรง คือ การขนส่งผู้โดยสาร หรือ นักท่องเที่ยวให้ไปถึงจุดหมายปลายทางได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และปลอดภัย ประเภทของการขนส่งประกอบด้วย (ทิพวรรณ พุ่มมณี, 2544, หน้า 87-97) กรุงเทพมหานครเป็นเมืองที่มีปริมาณชาวต่างชาติและรายได้จากชาวต่างชาติมากที่สุดในประเทศ โดยในปี พ.ศ. 2562 มีจำนวนชาวต่างชาติกว่า 24.9 ล้านคน ทำให้มีรายได้จากชาวต่างชาติกว่า 7 แสนล้านบาท (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2563, สื่อออนไลน์) อย่างไรก็ตาม ในขณะที่มีการพัฒนาและขยายเส้นทางอย่างต่อเนื่อง ยังคงพบปัญหาในหลายประเด็น ตามที่ Posirisuk, Srisatin และ Thaniyavarn (2019) ได้เสวนาไว้ในการประชุมเชิงวิชาการเรื่อง "การเชื่อมโยงระบบขนส่งโดยสารกับความต้องการเดินทางท่องเที่ยว" เช่น การขาดการบูรณาการระหว่างผู้ให้บริการรถไฟฟ้าแต่ละสายระบบตั๋วโดยสารที่แตกต่างกัน ความถี่ของขบวนรถไม่เพียงพอในช่วงเวลาเร่งด่วน และโครงสร้างอัตราค่าโดยสารที่ยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บริการในบางกลุ่ม

จากที่กล่าวมาข้างต้น ปัญหาการพัฒนาและขยายเส้นทางระบบขนส่งโดยสารมีความสำคัญต่อความต้องการกับการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก เพื่อตอบความต้องการของนักท่องเที่ยวมีความหลากหลายทางประชากรศาสตร์ ทั้งด้านภูมิลำเนา ประเภทวีซ่า และรูปแบบที่พักอาศัย ซึ่งความแตกต่างเหล่านี้อาจส่งผลต่อการรับรู้คุณภาพบริการและความพึงพอใจต่อส่วนประสมทางการตลาดบริการ (8Ps) ของระบบรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนในกรุงเทพมหานคร

บทความวิจัยนี้นำเสนอการวิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยทางประชากรศาสตร์ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการบริการของระบบรถไฟฟ้ากรุงเทพฯ โดยศึกษาจากกลุ่มผู้โดยสารชาวต่างชาติ เพื่อให้ทราบถึงความแตกต่างของระดับความพึงพอใจในส่วนประสมทางการตลาดบริการ (8Ps) ซึ่งประกอบด้วย ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) ด้านราคา (Price) ด้านการจัดจำหน่าย (Place) ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) ด้านบุคลากร (People) ด้านลักษณะทางกายภาพ (Physical Evidence) ด้านกระบวนการ (Process) และด้านผลิตภาพ (Productivity) ระหว่างกลุ่มผู้โดยสารชาวต่างชาติที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์แตกต่างกัน ซึ่งผลการศึกษานี้จะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผน พัฒนา และปรับปรุงส่วนประสมทางการตลาดการให้บริการของระบบรถไฟฟ้าขนส่งมวลชน เพื่อยกระดับคุณภาพการให้บริการให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้โดยสารชาวต่างชาติ ตลอดจนสร้างประสบการณ์การเดินทางที่ดีและส่งเสริมภาพลักษณ์ด้านการคมนาคมของประเทศไทยอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้โดยสารชาวต่างชาติต่อส่วนประสมทางการตลาดการให้บริการของระบบรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนในกรุงเทพมหานคร

2. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้โดยสารชาวต่างชาติต่อส่วนประสมทางการตลาดการให้บริการของระบบรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนในกรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามลักษณะทางประชากรศาสตร์

สมมติฐานการวิจัย

1. ผู้โดยสารชาวต่างชาติที่มีภูมิลำเนา ต่างกัน จะมีความพึงพอใจของผู้โดยสารชาวต่างชาติต่อส่วนประสมทางการตลาดการให้บริการของระบบรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนในกรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน

2. ผู้โดยสารชาวต่างชาติที่มีวีซ่า ต่างกัน จะมีความพึงพอใจของผู้โดยสารชาวต่างชาติต่อส่วนประสมทางการตลาดการให้บริการของระบบรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนในกรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน

3. ผู้โดยสารชาวต่างชาติที่มีประเภทที่พักอาศัยในกรุงเทพมหานคร ต่างกัน จะมีความพึงพอใจของผู้โดยสารชาวต่างชาติต่อส่วนประสมทางการตลาดการให้บริการของระบบรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนในกรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน

หลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับประชากรศาสตร์

ประชากรศาสตร์เป็นการศึกษาลักษณะของกลุ่มบุคคลในด้านต่างๆ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ สัญชาติ ศาสนา และภูมิลำเนา เป็นต้น ซึ่งลักษณะที่แตกต่างกันเหล่านี้อาจส่งผลต่อพฤติกรรม ความคาดหวัง และการรับรู้คุณภาพบริการที่แตกต่างกัน (Kotler & Keller, 2016) ทั้งนี้ นักการตลาดใช้เป็นเกณฑ์ในการแบ่งส่วนการตลาด กล่าวได้ว่า คุณลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคลที่มีความแตกต่างกัน ซึ่งมีอิทธิพลต่อพฤติกรรม การตัดสินใจ และความพึงพอใจที่แตกต่างกัน ที่จะช่วยในการกำหนดเป้าหมายทางการตลาด (ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2550)

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดบริการ (Service Marketing Mix-8Ps)

ส่วนประสมทางการตลาด หมายถึง ชุดเครื่องมือที่กิจการสามารถใช้เพื่อใช้จูงใจการขาย ประกอบด้วย 4Ps คือ 1) ผลิตภัณฑ์ (Product) 2) ราคา (Price) 3) การจัดจำหน่าย (Place) และ 4) การส่งเสริมการตลาด (Promotion) ซึ่งแสดงถึงการใช้ผู้ขายเป็นจุดศูนย์กลางไม่ใช่ผู้ซื้อ Robert F. Lauterborn (1990) จึงแนะนำว่า ผู้ขายควรเริ่มตั้ง 4Cs เพื่อใช้จูงใจการขายก่อน 4Ps คือ 1) สิ่งที่มีคุณค่าต่อผู้บริโภค (Customer Value) 2) ความคุ้มค่าของราคาในมุมมองของผู้บริโภค (Customer Cost) 3) ความสะดวกในการซื้อของผู้บริโภค (Convenience) และ 4) การสื่อสารไปยังผู้บริโภค (Communication) (Kotler, 2003) องค์ประกอบของส่วนประสมทางการตลาดสำหรับธุรกิจการผลิตสินค้า คือ 4Ps ประกอบด้วย 1) ผลิตภัณฑ์ (Product) 2) ราคา (Price) 3) การจัดจำหน่าย (Place) และ 4) การส่งเสริมการตลาด (Promotion) (Kotler and Keller, 2003) แต่ในธุรกิจบริการมีลักษณะเฉพาะที่สำคัญ คือ เป็นสิ่งที่จับต้องไม่ได้ (Intangibility) มีความแตกต่างหลากหลาย (Variability) ไม่สามารถเก็บได้ (Perishability) และไม่สามารถเป็นเจ้าของได้ (Ownership) (Zeithaml, Para-suraman and Berry, 1980; Kotler, 1991 อ้างอิงใน ชูชัย สมิทธิไกร, 2553) จึงมีการร่วมกันปรับปรุงและเพิ่มเติมส่วนประสมทางการตลาดขึ้นใหม่ให้เหมาะสมกับธุรกิจบริการ คือ 5) บุคลากร (People) 6) ลักษณะทางกายภาพ (Physical Evidence) 7) กระบวนการ (Process) และ 8) ผลิตภาพ (Productivity) (ยุพาวรรณ วรรณวาณิชย์, 2551)

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ

ความพึงพอใจ เป็นกระบวนการประเมินหลังการซื้อ เมื่อผลิตภัณฑ์ที่ซื้อไม่เป็นไปตามความคาดหวังของลูกค้า ลูกค้าก็จะรู้สึกไม่พึงพอใจ แต่หากเป็นไปตามความคาดหวัง หรือ เหนือความคาดหวัง ลูกค้าก็จะพึงพอใจ ดังนั้น ผู้ผลิต หรือ ผู้ให้บริการ ควรใส่ใจกับประสิทธิภาพการใช้งานของสินค้า หรือ บริการ และความคาดหวังของลูกค้า ตลอดจนพึงระลึกว่า ความพึงพอใจ มีผลต่อการตัดสินใจซื้อในครั้งต่อ ๆ ไปในอนาคต (สิทธิ์ ธีรสรณ์, 2552)

จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ว่า ปัจจัยทางประชากรศาสตร์ของผู้โดยสารชาวต่างชาติ ได้แก่ ภูมิลำเนา ประเภทวีซ่า และประเภทที่พักอาศัยในกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจต่อส่วนประสมทางการตลาดบริการ (8Ps) ของระบบรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนในกรุงเทพมหานคร โดยความแตกต่างของปัจจัยทางประชากรศาสตร์อาจส่งผลให้เกิดการรับรู้คุณภาพบริการและระดับความพึงพอใจที่แตกต่างกัน ดังกรอบแนวคิดในภาพที่ 1

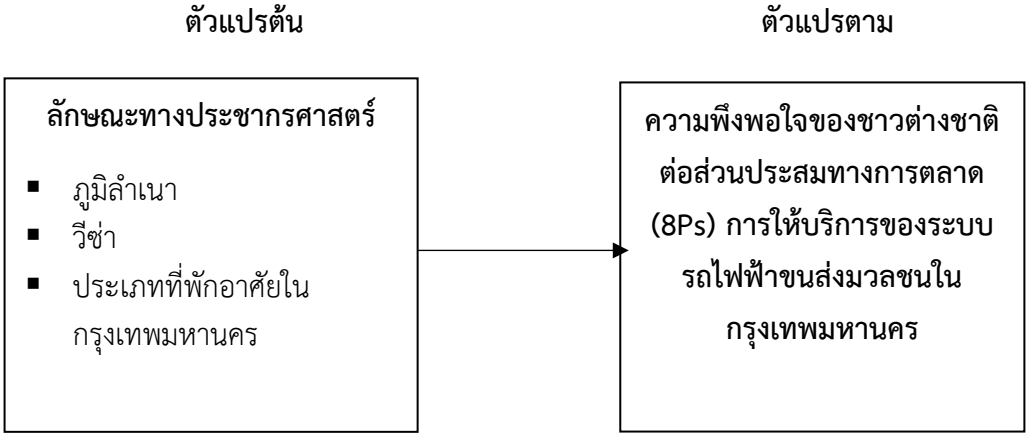

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) มีรายละเอียดขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากร คือ ผู้โดยสารชาวต่างชาติที่ได้เดินทางด้วยระบบรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนในกรุงเทพมหานคร ซึ่งไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน

2. กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้โดยสารชาวต่างชาติที่ได้เดินทางด้วยระบบรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนในกรุงเทพมหานคร โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ร่วมกับวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) โดยใช้วิธีการคำนวณของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1967 อ้างอิงในธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2549) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 โดยใช้ความคลาดเคลื่อนในการสุ่มร้อยละ 5

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้โดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ภาษาอังกฤษ (Online Questionnaire-English) และแบบสอบถามภาษาอังกฤษ (Questionnaire-English) เป็นเครื่องมือการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ผู้วิจัยจึงได้แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ ส่วนที่ 2 ความพึงพอใจของผู้โดยสารชาวต่างชาติต่อส่วนประสมทางการตลาดการให้บริการของระบบรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนในกรุงเทพมหานคร ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ โดยคำถามในแบบสอบถามเป็นลักษณะปลายเปิด (Open-ended Question) เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น หรือ มี

ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่อาจเป็นประโยชน์ต่องานวิจัย ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ พบว่า ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามของครอนบาค ได้ผลเท่ากับ 0.917 โดยส่งแบบสอบถามใช้วิธีการแจกแบบสอบถามออนไลน์ภาษาอังกฤษ (Online Questionnaire-English) ให้แก่กลุ่มตัวอย่าง คือ ชาวต่างชาติที่ได้เดินทางด้วยระบบรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนในกรุงเทพมหานครในชุมชนออนไลน์ เป็นการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) และแจกแบบสอบถามภาษาอังกฤษ (Questionnaire-English) เป็นการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ให้แก่กลุ่มตัวอย่าง คือ ชาวต่างชาติที่ได้เดินทางด้วยระบบรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนในกรุงเทพมหานคร ณ สถานีระบบรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนในกรุงเทพมหานคร ให้ครบจำนวน 400 กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับทั้งหมดก่อนนำไปวิเคราะห์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้ไปประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ และทำการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) และการวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน ในแต่ละส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 วิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยการหาค่าร้อยละ (Percentage) ความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D) ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ด้วยการทดสอบด้วยสถิติ One-way Analysis of Variance ANOVA สำหรับการทดสอบสมมติฐาน ซึ่งในกรณีที่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 จะทำการทดสอบการเปรียบเทียบเป็นรายคู่ (Multiple Comparisons) ด้วยวิธีของเชฟเฟ่ (Scheffé's method)

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้โดยสารชาวต่างชาติต่อส่วนประสมทางการตลาดการให้บริการของระบบรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนในกรุงเทพมหานคร โดยการแจกแจงจำนวน ค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ พบว่า ความพึงพอใจของผู้โดยสารชาวต่างชาติต่อส่วนประสมทางการตลาดการให้บริการของระบบรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนในกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม เฉลี่ย 3.67 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามอันดับของค่าเฉลี่ยสามารถเรียงอันดับความพึงพอใจที่มากที่สุดของผู้โดยสารชาวต่างชาติได้ คือ ด้านผลิตภัณฑ์ เฉลี่ย 4.09 อยู่ในระดับมาก อันดับรองลงมา คือ ด้านบุคลากร เฉลี่ย 3.89 อยู่ในระดับมาก อันดับถัดมา คือ ด้านกระบวนการ และด้านผลิตภาพ เฉลี่ยด้านละ 3.75 อยู่ในระดับมาก และอันดับสุดท้าย คือ ด้านการส่งเสริมการตลาด ร้อยละ 3.06 อยู่ในระดับปานกลาง ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงการวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้โดยสารชาวต่างชาติต่อส่วนประสมทางการตลาดการให้บริการของระบบรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนในกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม

รายละเอียด	ค่าเฉลี่ย	ค่าบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล	อันดับ
1. ด้านผลิตภัณฑ์	4.11	0.60	มาก	1
2. ด้านราคา	3.44	0.96	มาก	7
3. ด้านการจัดจำหน่าย	3.66	0.90	มาก	5
4. ด้านการส่งเสริมการตลาด	3.06	0.65	ปานกลาง	8

รายละเอียด	ค่าเฉลี่ย	ค่าบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล	อันดับ
5. ด้านบุคลากร	3.89	0.68	มาก	2
6. ด้านลักษณะทางกายภาพ	3.59	0.57	มาก	6
7. ด้านกระบวนการ	3.75	0.65	มาก	3
8. ด้านผลิตภาพ	3.75	0.65	มาก	3
รวม (Total)	3.67	0.99	มาก	-

2. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้โดยสารชาวต่างชาติต่อส่วนประสมทางการตลาดการให้บริการของระบบรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนในกรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามลักษณะทางประชากรศาสตร์ ผลการทดสอบสมมติฐาน ผู้โดยสารชาวต่างชาติที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์ (ภูมิลำเนา ประเภทการตรวจลงตรา: วีซ่า และประเภทที่พักอาศัยในกรุงเทพมหานคร) ต่างกัน จะมีความพึงพอใจต่อส่วนประสมทางการตลาดการให้บริการของระบบรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนในกรุงเทพมหานครแตกต่างกัน สรุปภาพรวมการทดสอบด้วยสถิติ One-way Analysis of Variance ANOVA และการทดสอบการเปรียบเทียบเป็นรายคู่ (Multiple Comparisons) ด้วยวิธีของเชฟเฟ่ (Scheffé's method) ดังตารางที่ 2 พบว่า

2.1 ผู้โดยสารชาวต่างชาติที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์ (ภูมิลำเนา) ต่างกัน จะมีความพึงพอใจต่อส่วนประสมทางการตลาดการให้บริการของระบบรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนในกรุงเทพมหานคร ในด้านราคา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ในด้านผลิตภัณฑ์ ด้านการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคลากร ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านกระบวนการ และด้านผลิตภาพ ไม่แตกต่างกัน

2.2 ผู้โดยสารชาวต่างชาติที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์ (ประเภทการตรวจลงตรา: วีซ่า) ต่างกัน จะมีความพึงพอใจต่อส่วนประสมทางการตลาดการให้บริการของระบบรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนในกรุงเทพมหานคร ในด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านกระบวนการ ด้านผลิตภาพ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ในด้านการจัดจำหน่าย และด้านบุคลากร ไม่แตกต่างกัน

2.3. ผู้โดยสารชาวต่างชาติที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์ (ประเภทที่พักอาศัยในกรุงเทพมหานคร) ต่างกัน จะมีความพึงพอใจต่อส่วนประสมทางการตลาดการให้บริการของระบบรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนในกรุงเทพมหานคร ในด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านกระบวนการ ด้านผลิตภาพ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ในด้านบุคลากร และด้านลักษณะทางกายภาพ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 2 แสดงผลสรุปการทดสอบสมมติฐาน เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2

ส่วนประสมทางการตลาด (8Ps)	ลักษณะทางประชากรศาสตร์					
	2.1 ภูมิลำเนา		2.2 ประเภทการตรวจลงตรา: วีซ่า		2.3 ประเภทที่พักอาศัยในกรุงเทพมหานคร	
	ปฏิเสธ	ยอมรับ	ปฏิเสธ	ยอมรับ	ปฏิเสธ	ยอมรับ
ด้านผลิตภัณฑ์	0.412			0.033*		0.008*
ด้านราคา		0.011*		0.000*		0.000*
ด้านการจัดจำหน่าย	0.161		0.093			0.050*
ด้านการส่งเสริมการตลาด	0.774			0.000*		0.000*
ด้านบุคลากร	0.483		0.147		0.164	
ด้านลักษณะทางกายภาพ	0.346			0.027*	0.083	
ด้านกระบวนการ	0.124			0.024*		0.010*
ด้านผลิตภาพ	0.243			0.029*		0.002*

หมายเหตุ: *มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลวิเคราะห์เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ความพึงพอใจของผู้โดยสารชาวต่างชาติต่อส่วนประสมทางการตลาดการให้บริการของระบบรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนในกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม (คะแนนเฉลี่ย 3.67) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามอันดับของค่าเฉลี่ยสามารถเรียงอันดับความพึงพอใจที่มากที่สุดของผู้โดยสารชาวต่างชาติได้ คือ ด้านผลิตภัณฑ์ (คะแนนเฉลี่ย 4.09) อยู่ในระดับมาก อันดับรองลงมา คือ ด้านบุคลากร (คะแนนเฉลี่ย 3.89) อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Kotler and Keller (2003) ที่ได้กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นระดับความรู้สึกของบุคคลว่ารู้สึกพอใจ หรือ ไม่พึงพอใจ ซึ่งเป็นผลจากการเปรียบเทียบระหว่างการรับรู้ในการทำงาน หรือ ผลลัพธ์ของผลิตภัณฑ์ กับความคาดหวังของลูกค้า ถ้าผลการทำงานของผลิตภัณฑ์เท่ากับความคาดหวังของลูกค้า ลูกค้าจะพึงพอใจ ถ้าผลการทำงานของผลิตภัณฑ์มากกว่าความคาดหวังของลูกค้า ลูกค้าก็จะพึงพอใจเป็นอย่างมาก หรือ มีความสุข

จากผลการวิเคราะห์เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า 1. ผู้โดยสารชาวต่างชาติที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์ (ภูมิลำเนา) ต่างกัน จะมีความพึงพอใจต่อส่วนประสมทางการตลาดการให้บริการของระบบรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนในกรุงเทพมหานคร ในด้านราคา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 2. ผู้โดยสารชาวต่างชาติที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์ (วีซ่า) ต่างกัน จะมีความพึงพอใจต่อส่วนประสมทางการตลาดการให้บริการของระบบรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนในกรุงเทพมหานคร ในด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านกระบวนการ ด้านผลิตภาพ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ3. ผู้โดยสารชาวต่างชาติที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์ (ประเภทที่พักอาศัยในกรุงเทพมหานคร) ต่างกัน จะมีความพึงพอใจต่อส่วนประสมทางการตลาดการให้บริการของระบบรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนในกรุงเทพมหานคร ในด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านกระบวนการ ด้านผลิตภาพ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้

ผลงานวิจัยดังกล่าว สอดคล้องกับแนวคิดของ Lovelock and Wright (1999) ที่ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของผลิตภัณฑ์ (Product Elements) ต้องคัดสรรคุณภาพทั้งผลิตภัณฑ์หลัก (Core Product) และองค์ประกอบเสริมในส่วนที่เป็นการบริการควบคู่กัน โดยอ้างอิงความต้องการของลูกค้า และให้สามารถแข่งขันกับคู่แข่งได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Mohammad Maghrour Zefreh และคณะ (2020) ซึ่งได้ศึกษาวิจัยเรื่อง In-Depth Analysis and Model Development of Passenger Satisfaction with Public Transportation (การวิเคราะห์เชิงลึกและการพัฒนารูปแบบความพึงพอใจของผู้โดยสารที่มีต่อการขนส่งสาธารณะ) พบว่า ผู้โดยสารการขนส่งสาธารณะมองว่า คุณลักษณะการให้บริการ ประกอบด้วย ความถี่ในการบริการ ความแม่นยำในเวลาออกเดินทาง ความปลอดภัยที่จุดจอด ความสะอาดของพาหนะ ความจุดของจำนวนที่นั่ง และการให้ข้อมูลก่อนการเดินทางมีความสำคัญมากที่สุด แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ นริศรา เหลืองสฤษดิ์ และคณะ (2557) ซึ่งได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของผู้บริโภคในการใช้บริการรถไฟฟ้าเชื่อมท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ พบว่า ในภาพรวมความพึงพอใจในการใช้บริการรถไฟฟ้าเชื่อมท่าอากาศยานสุวรรณภูมิอยู่ในระดับมาก โดยความพึงพอใจในด้านพนักงานมีค่าสูงสุด รองลงมา คือ ด้านผลิตภัณฑ์และบริการ ด้านราคา และด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ด้านกระบวนการ และด้านการส่งเสริมการตลาด ตามลำดับ

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

องค์ความรู้จากการวิจัย พบว่า ปัจจัยด้านราคา มีผลต่อความพึงพอใจของผู้โดยสารต่างชาติที่มีลักษณะประชากรศาสตร์แตกต่างกันมากที่สุด ผู้ที่เกี่ยวข้องในการกำหนดราคาและต้นทุนบริการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนกรุงเทพฯ ควรนำข้อมูลนี้ไปพัฒนากลยุทธ์การตลาดเพื่อรักษาความต่อเนื่องในการใช้บริการ ของผู้โดยสารชาวต่างชาติต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้ให้บริการระบบรถไฟฟ้าขนส่งมวลชน สามารถนำผลการวิจัยนี้ไปใช้เป็นแนวทางการวางแผนส่งเสริมการเดินทางด้วยระบบรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนในกรุงเทพมหานครด้วยส่วนประสมทางการตลาดสำหรับธุรกิจบริการ (Service Marketing Mix-8Ps) ในแต่ละด้านให้ชาวต่างชาติมีความพึงพอใจเพิ่มมากขึ้น

2. ภาครัฐ และเอกชนสามารถนำผลการวิจัยนี้ไปใช้เป็นแนวทางการวางแผน พัฒนา และปรับปรุงแก้ไขมาตรฐานและคุณภาพการให้บริการในโครงการระบบรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนในจังหวัดอื่น ๆ ในอนาคต

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบเส้นทางการเดินทางของผู้ให้บริการระบบรถไฟฟ้าขนส่งมวลชน ที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้บริการระบบรถไฟฟ้าขนส่งมวลชน

2. ศึกษากลุ่มตัวอย่างผู้โดยสารกลุ่มอื่นๆ เช่น ผู้โดยสารชาวไทย กลุ่มวัยทำงาน และกลุ่มวัยสูงอายุ หรือผู้พิการต่างๆ

เอกสารอ้างอิง

นริศรา เหลืองสฤษดิ์, มนัส ไพฑูรย์เจริญลาภ และณัฐวุฒิ โรจน์นิรุตติกุล. (2557*). ความพึงพอใจของผู้บริโภคในการใช้บริการรถไฟฟ้าเชื่อมท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ*. วารสารศรุศาสตร์ อุตสาหกรรม สาขาวิชาบริหารธุรกิจอุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณ ทหารลาดกระบัง.

ยุพาวรรณ วรรณวานิชย์. (2548). *การตลาดบริการ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์หมาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์.

ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2549). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย* SPSS. กรุงเทพฯ: วี.อินเตอร์ พริ้นท์.

สิทธิ์ ธีรสรณ์. (2551). เทคนิคการเขียนรายงานวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Kotler, P. and Keller, K. L. (2003). *Marketing Management* (11 ed., pp. 360). Upper Saddle River, New Jersey: Pearson Education.

Kotler, P. and Keller, K. L. (2003). *Marketing Management* (11 ed., pp. 22-23). Saddle River, New Jersey: Pearson Education.

Lovelock, C. H. and Wright, L. (1999). *Principles of Service Marketing and Management* (978-0-13-676875-3 ed., pp. 13-15). Hoboken, New Jersey: Prentice Hall.

Mohammad Maghrour Zefreh, Blawal Hussain & Tibor Sipos. (2020). In-Depth Analysis and Model Development of Passenger Satisfaction with Public Transportation. *KSCE Journal of Civil Engineering, 24* (10), 3064-3073.

Management Model to Develop the Effectiveness of Internal Supervision of the Schools under Nakhon Pathom Primary Educational Service Area Office

Pattareeya Kojhiran[1*], Achara Whattananarong[2], Sakchai Nirantawee[3], Tharin Rasanond[4]

1 *Phayao University, Thailand*
2 *Phayao University, Thailand*
3 *Phayao University, Thailand*
4 *Phayao University, Thailand*
* *Corresponding author. E-mail: jeabpattareya@gmail.com*

Abstract

The purposes of this study were to 1) study the factors affecting the effectiveness of internal supervision in schools under Nakhon Pathom Primary Education Service Area Office, 2) examine the consistency of the structural model of the factors affecting the effectiveness of internal supervision in the schools under Nakhon Pathom Primary Education Service Area Office with empirical data, and 3) study the management model to develop the effectiveness of internal supervision in schools under Nakhon Pathom Primary Education Service Area Office. The research was conducted in two phases. The first phase involved studying the factors affecting the effectiveness of internal supervision and examining the consistency of the structural model of the factors affecting the effectiveness of internal supervision with empirical data. The sample group comprised 160 primary schools, with a total of 480 participants. The instrument was a five-point Likert scale questionnaire. Data were analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation, multiple regression analysis (MRA), path analysis, and structural equation model (SEM). The second phase involved studying a management model by using the affecting factor of the effectiveness of internal supervision, and based on the concept and principles of teamwork. The draft management model was validated through a focus group discussion with 10 experts and was then evaluated for its suitability and feasibility by 30 stakeholders. Data were analyzed by frequency, percentage, mean, and standard deviation. The findings are as follows. 1) The factors affecting the effectiveness of internal supervision in the schools under Nakhon Pathom Primary Education Service Area Office included administrator factors: administrative support, supervisor factors: supervisor behaviors, media and tools, and supervisee factors: knowledge and understanding of supervision and attitude towards supervision. 2) The structural model of the factors affecting the effectiveness of internal supervision in the schools under Nakhon Pathom Primary Education Service Area Office was consistent with empirical data. 3) The management model to develop the effectiveness of internal supervision in the schools under Nakhon Pathom Primary Education Service Area Office was rated very highly appropriate and feasible for implementation.

Keywords: Management Model, Affecting Factors, Effectiveness of Internal Supervision, Teamwork

Received: 2025-04-12; Revised: 2025-05-26; Accepted: 2505-05-26 ISSN: 2822-0218 (Online)

รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาประสิทธิผลการนิเทศภายในของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม

ภัทรียา คชหิรัญ[1*], อัจฉรา วัฒนาณรงค์[2], ศักดิ์ชัย นิรัญทวี[3], ธารินทร์ รสานนท์[4]

1 มหาวิทยาลัยพะเยา, ประเทศไทย
2 มหาวิทยาลัยพะเยา, ประเทศไทย
3 มหาวิทยาลัยพะเยา, ประเทศไทย
4 มหาวิทยาลัยพะเยา, ประเทศไทย
** Corresponding author. E-mail: jeabpattareya@gmail.com*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการนิเทศภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม 2) ตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบเชิงโครงสร้างของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการนิเทศภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม กับข้อมูลเชิงประจักษ์ และ 3) ศึกษารูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาประสิทธิผลการนิเทศภายในของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม การวิจัยนี้แบ่งออกเป็น 2 ระยะ ระยะที่ 1 การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการนิเทศภายในและตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบเชิงโครงสร้างของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการนิเทศภายใน กับข้อมูลเชิงประจักษ์ กลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียน จำนวน 160 แห่ง โดยมีผู้ให้ข้อมูล จำนวน 480 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis: MRA) การวิเคราะห์เส้นทางอิทธิพล (Path Analysis) และการวิเคราะห์สมการโครงสร้าง (Structural Equation Model: SEM) ระยะที่ 2 นำปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการนิเทศภายใน มาสร้างรูปแบบการบริหารโดยใช้กระบวนการบริหารตามแนวคิด และหลักการการทำงานเป็นทีม (Teamwork) จากนั้นตรวจสอบรูปแบบด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม (focus group) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน และประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติของรูปแบบจากความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง จำนวน 30 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการนิเทศภายใน ได้แก่ ด้านผู้บริหาร ประกอบด้วย การส่งเสริมสนับสนุนของผู้บริหาร ด้านผู้นิเทศ ประกอบด้วย พฤติกรรมการนิเทศ สื่อและเครื่องมือในการนิเทศ และด้านผู้รับการนิเทศ ประกอบด้วย ความรู้และความเข้าใจของผู้รับการนิเทศ และทัศนคติของผู้รับการนิเทศต่อการนิเทศ 2) รูปแบบเชิงโครงสร้างของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการนิเทศภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ 3) รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาประสิทธิผลการนิเทศภายในของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐมมีความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหาร, ปัจจัยที่ส่งผล, ประสิทธิผลการนิเทศภายใน, การทำงานเป็น

บทนำ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดนโยบาย “การศึกษาขั้นพื้นฐานวิถีใหม่ วิถีคุณภาพ” มุ่งเน้นการบริหารจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ใช้พื้นที่เป็นฐานและใช้นวัตกรรมในการขับเคลื่อนและเพิ่มประสิทธิภาพการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งในการขับเคลื่อนนโยบายไปสู่การปฏิบัตินั้นจะเน้น กระบวนการบริหารจัดการ กระบวนการจัดการเรียนการสอน และกระบวนการนิเทศ ทั้งนี้การนิเทศภายในโรงเรียนเป็นงานสำคัญอย่างหนึ่งของการจัดการศึกษาและการบริหารการศึกษา เป็นกระบวนการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้ที่ให้การนิเทศหรือผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ เพื่อที่จะพัฒนาหรือปรับปรุงคุณภาพการจัดการศึกษา และการจัดการเรียนการสอนของครู เพื่อให้ได้มาซึ่งประสิทธิผลในการเรียนของนักเรียนและในการพัฒนาครูให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้บรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตร ซึ่งจำเป็นต้องอาศัย การบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการนิเทศภายในนั้นเป็นกระบวนการสำคัญกระบวนการหนึ่งที่จะช่วยปรับปรุงคุณภาพการศึกษาซึ่งจะช่วยแก้ไขปรับปรุงสิ่งที่บกพร่องด้านวิชาการให้มีการพัฒนา และส่งเสริมให้การเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์ ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ร่วมบริหารเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับคุณครูและนักเรียน จึงย่อมทราบถึงปัญหาต่าง ๆ ได้ดีกว่าบุคลากรภายนอก เมื่อเป็นเช่นนี้แล้วการนิเทศภายในโรงเรียนจะสนองตอบความต้องการของบุคลากรในโรงเรียนได้อย่างรวดเร็ว และตรงกับสภาพปัญหาและความต้องการของครูผู้สอนมากที่สุด

อย่างไรก็ตามจากการศึกษางานวิจัยของ เวนย์ (Wayne, 1980 อ้างอิงใน ราณี กุยรัมย์, 2554) ที่พบว่าปัญหางานนิเทศการศึกษา สาเหตุสำคัญมาจาก 1) บุคลากรยังขาดการปฏิบัติจริงจังในการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ 2) ผู้บริหารขาดการเตรียมการที่ดีในการวางแผนก่อนดำเนินการนิเทศการศึกษา 3) ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์และเอกสารประกอบหลักสูตรขาดการบำรุงรักษาจัดเก็บที่ดีขาดความรู้และประสบการณ์ในการสร้างสื่อและเครื่องมือทางการนิเทศ และ 4) การปฏิบัติการนิเทศครูอาจารย์ไม่เข้าใจหลักการและระบบการนิเทศการศึกษา ผู้นิเทศไม่มีเวลาดำเนินการเนื่องจากมีภารกิจอื่นมาก การปฏิบัติการนิเทศไม่เป็นไปตามกำหนดและไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้องเท่าที่ควร

กระบวนการการนิเทศภายในนั้นต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างผู้บริหารกับ บุคลากรในโรงเรียน ที่ให้ความช่วยเหลือด้านการแนะนำ สังเกต ติดตามให้ครูผู้สอนได้แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีคุณภาพเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน (จัดสันต์ ภักดีศรี, 2562) การทำงานเป็นทีมจึงเป็นกลยุทธ์หนึ่งที่สำคัญในการส่งเสริมให้องค์กรหรือสถานศึกษา สามารถดำเนินการนิเทศภายในให้มีประสิทธิภาพและบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าการทำงานเป็นทีมเป็นการสร้างความสำเร็จและ เป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงานต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ (กันยา มั่นเรืองศรี, 2558) การทำงานเป็นทีมจึงเป็นพื้นฐานของความสำเร็จในการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา และมีความสำคัญต่อการนิเทศภายในสถานศึกษา เนื่องจากบุคลากรภายในสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ร่วมกันคิดร่วมกันแก้ปัญหาทำให้สมาชิกในองค์กรเกิดความรู้สึกว่าตนเอง เป็นส่วนหนึ่งขององค์กรและมีความภาคภูมิใจต่อองค์กร ดั้งนั้นจึงมีความจำเป็นที่องค์กรต้องสร้างทีมงาน เพื่อร่วมกันกำหนดกลยุทธ์ของการทำงานเป็นทีมซึ่งจะส่งผลให้ทิศทางการดำเนินงานขององค์กรมีความชัดเจน สามารถดำเนินงานตามเป้าหมายให้ประสบความสำเร็จรวมถึงการปรับปรุง ฟื้นฟูองค์กรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (รัศมี ภูกันดาร, 2562)

สำหรับการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐมมีปัญหาสำคัญของการนิเทศภายใน คือ โรงเรียนบางแห่งไม่ให้ความสำคัญการนิเทศภายใน ไม่มีข้อมูลการนิเทศภายในรวมถึงบางแห่งไม่ได้ดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน (ณรงค์ชัย ศรีศศลักษณ์, 2553) และยังมีปัญหาของการนิเทศภายในของโรงเรียนที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ โรงเรียนมีภาระงานตามโครงการนโยบายและงานความร่วมมือต่าง ๆ รวมทั้งงานนโยบายเร่งด่วน นอกเหนือแผนปฏิบัติการค่อนข้างมาก ทำให้ผู้นิเทศไม่สามารถดำเนินการนิเทศได้

ตามแผนที่กำหนดไว้ได้ นอกจากนี้ผู้นิเทศยังไม่สามารถนิเทศตามความต้องการของผู้รับการนิเทศได้ครอบคลุมในทุกหัวข้อที่ผู้รับการนิเทศต้องการ โดยเฉพาะการนิเทศการเรียนการสอนของครูในชั้นเรียนที่จะต้องเข้านิเทศรายบุคคลเพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนางานตามข้อตกลงในการพัฒนางาน เนื่องจากต้องใช้เวลาค่อนข้างมาก และครูที่ทำหน้าที่ในการนิเทศนั้นมีความเชี่ยวชาญเฉพาะวิชาและกลุ่มสาระที่ตนสอน ไม่มีความเชี่ยวชาญในทุกวิชาที่ต้องทำการนิเทศอีกด้วย (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2, 2566)

จากความสำคัญและสภาพปัญหาของการนิเทศภายในที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาและพัฒนารูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาประสิทธิผลการนิเทศภายในของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เพื่อพัฒนา การนิเทศภายในให้มีประสิทธิภาพและสามารถยกระดับการจัดการศึกษาให้กับโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม ให้มีคุณภาพยิ่ง ๆ ขึ้นไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการนิเทศภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม
2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบเชิงโครงสร้างของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการนิเทศภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม กับข้อมูลเชิงประจักษ์
3. เพื่อศึกษารูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาประสิทธิผลการนิเทศภายในของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม

กรอบแนวคิดการวิจัย

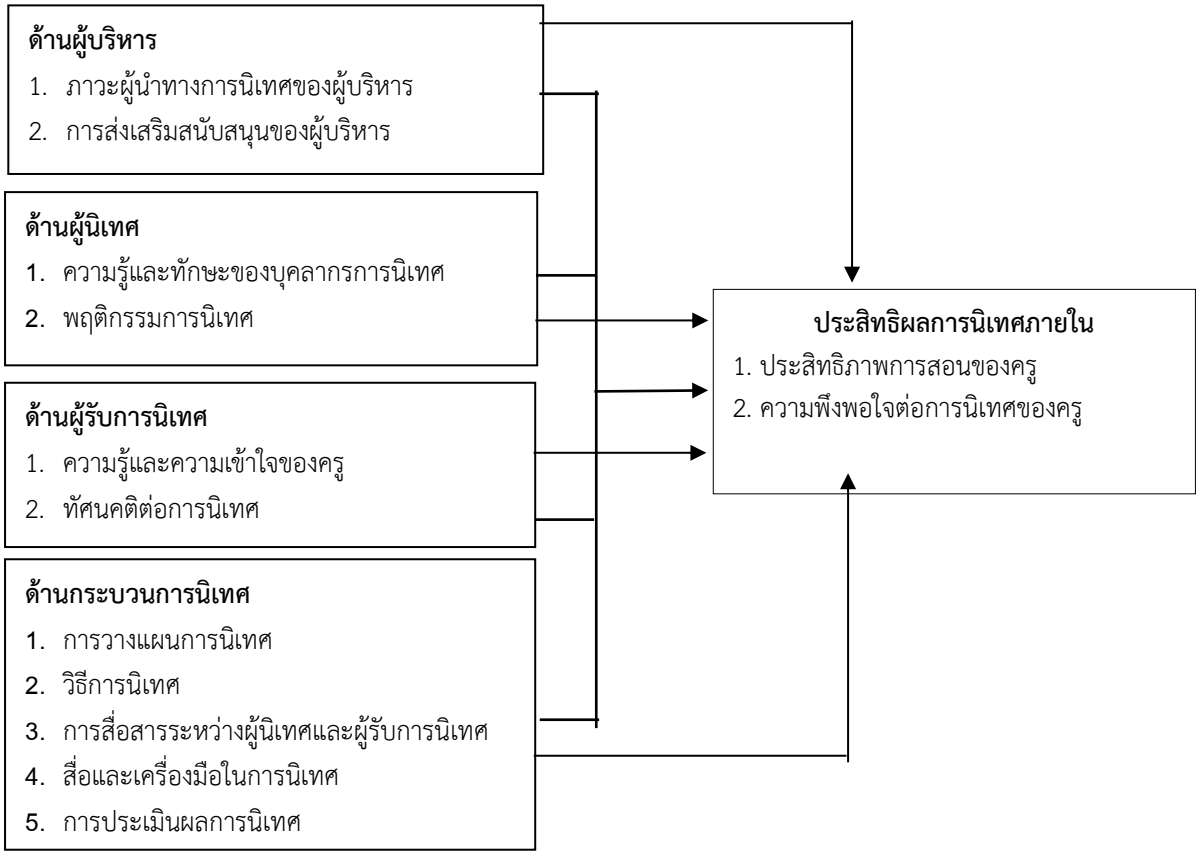

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัยระยะที่ 1

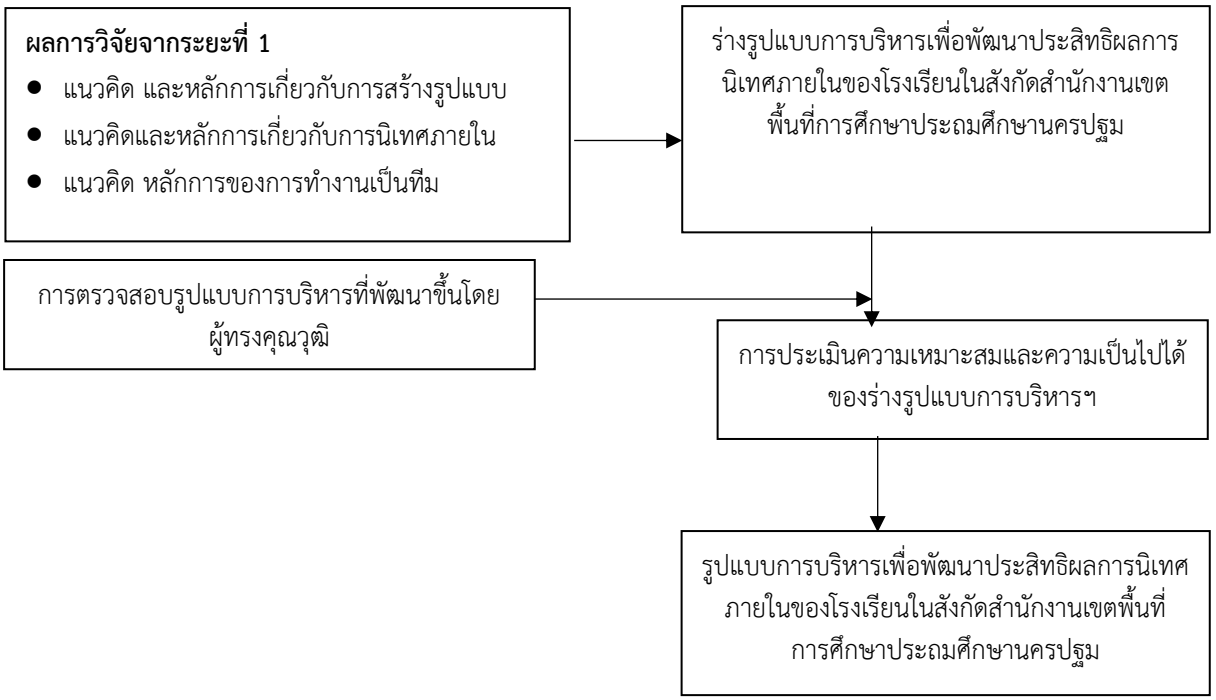

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดการวิจัยระยะที่ 2

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการเสนอขอจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้ผ่านการอนุญาตให้ดำเนินการวิจัยได้ และไม่มีผลกระทบต่อผู้เข้าร่วมการวิจัยทั้ง 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การศึกษาและตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบเชิงโครงสร้างของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการนิเทศภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม กับข้อมูลเชิงประจักษ์ และระยะที่ 2 การศึกษารูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาประสิทธิผลการนิเทศภายในของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม จำนวน 239 โรงเรียน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 1 คือ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม จำนวน 160 โรงเรียน โดยมีผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการสถานศึกษา หัวหน้างานวิชาการ และครูผู้สอน จากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม จำนวน 160 โรงเรียน กำหนดผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 3 คน รวมจำนวนผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 480 คน

ในการวิจัยระยะที่ 2 เป็นการศึกษาข้อมูลโดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม จำนวน 10 คน และประเมินความเป็นไปได้และเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาประสิทธิผลการนิเทศภายในของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐมโดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการใช้รูปแบบฯ ซึ่งผู้วิจัยเลือกผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการใช้รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาประสิทธิผลการนิเทศภายในของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง โดยเลือกโรงเรียนที่มีการปฏิบัติเป็นเลิศ (Best Practice) เกี่ยวกับการนิเทศภายใน จำนวน 10 โรงเรียน โดยมีผู้ตอบแบบประเมินโรงเรียนละ 3 คน รวมจำนวน 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย

1. แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการนิเทศภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตรตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตั้งแต่จริงที่สุดถึง ไม่จริงเลย มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ อยู่ในช่วงระหว่าง .20-.90 ค่าความเที่ยงอยู่ในช่วง .786-.950

2. แบบบันทึกการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาประสิทธิผลการนิเทศภายในของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม

3.แบบประเมินรูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาประสิทธิผลการนิเทศภายในของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เป็นแบบมาตรตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ประกอบด้วย ความถี่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. การวิเคราะห์การถดถอยพหุคุณ (Multiple Regression Analysis: MRA) โดยวิธี Stepwise

3. การวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) และวิธีวิเคราะห์สมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM)

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

1. การศึกษารูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาประสิทธิผลการนิเทศภายในของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการนิเทศภายใน มี 3 ด้าน 5 ตัวแปร ได้แก่ ด้านผู้บริหาร ประกอบด้วย การส่งเสริมสนับสนุนของผู้บริหาร ด้านผู้นิเทศ ประกอบด้วย พฤติกรรมการนิเทศ สื่อและเครื่องมือในการนิเทศ ด้านผู้รับการนิเทศ ประกอบด้วย ความรู้และความเข้าใจของผู้รับการนิเทศ และทัศนคติของผู้รับการนิเทศต่อการนิเทศ โดยปัจจัยที่ศึกษาส่งผลต่อประสิทธิผลการนิเทศภายในคิดเป็นร้อยละ 45.45 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานว่า มีตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการนิเทศภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม ไม่น้อยกว่าร้อยละ 40

ตารางที่ 1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการนิเทศภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม

โมเดล	**สปส.การถดถอย**			***t***
	B	SE	β	
ค่าคงที่ (Constant)	31.85*	14.90		2.137
ความรู้และความเข้าใจของผู้รับการนิเทศ (TK)	34.12	2.75	1.17**	12.40
การส่งเสริมสนับสนุนของผู้บริหาร (DS)	-9.01	2.90	-0.21**	-3.10
สื่อและเครื่องมือในการนิเทศ (PT)	10.59	1.85	0.37**	5.74
พฤติกรรมการนิเทศ (SB)	-24.56	4.33	-0.44**	-5.67
ทัศนคติของผู้รับการนิเทศต่อการนิเทศ (TA)	-12.62	3.88	-0.28**	-3.25
	$R = .76, R^2 = .58, R^2_{adj} = .56, F (1, 154) = 10.59, p = .00$ ** ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 * ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05			

2. รูปแบบเชิงโครงสร้างของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการนิเทศ ภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ตารางที่ 2 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบเชิงโครงสร้างเปรียบเทียบกับเกณฑ์การพิจารณา ดัชนีความกลมกลืน (Goodness of Fit Index: GFI) และค่าสถิติตามข้อมูลเชิงประจักษ์

ลำดับ	Model Fit Index	เกณฑ์การพิจารณา	โมเดล	
			ค่าที่ได้	ผล
1	ค่าสถิติทดสอบไคสแควร์ (Chi-square statistics: χ^2)	มีค่ามากกว่า *0.05*	25.15	✔
2	ค่าไคสแควร์สัมพัทธ์ χ^2/df	มีค่าไม่เกิน 2 หรือ *3* (ควรเข้าใกล้ 0*)*	1.57	✔
3	p-value	มีค่ามากกว่า .05	*.07*	✔
4	Comparative fit index: CFI	มีค่ามากกว่า .95 (ควรเข้าใกล้ 1)	.99	✔
5	Tucker – Lewis Index: TLI	มีค่ามากกว่า .95 (ควรเข้าใกล้ 1)	.98	✔
6	Root means square error approximation: RMSEA	มีค่าน้อยกว่า .08 (ควรเข้าใกล้ 0)	.06	✔
7	Standardized RMR: SRMR	มีค่าน้อยกว่า .08 (ควรเข้าใกล้ 0)	*.03*	✔

3. ผลการศึกษารูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาประสิทธิผลการนิเทศภายในของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม ได้รูปแบบการบริหารการนิเทศเพื่อพัฒนาประสิทธิผลของการนิเทศภายในโรงเรียนในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม โดยรูปแบบการบริหารมีองค์ประกอบสำคัญ 4 ด้าน คือ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการบริหาร 4) แนวทางการประเมินผล ส่วนกระบวนการบริหารใช้แนวคิด และหลักการของการทำงานเป็นทีม (Teamwork) และเมื่อนำรูปแบบไปประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

1. การศึกษารูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาประสิทธิผลการนิเทศภายในของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการนิเทศภายใน มี 3 ด้าน 5 ตัวแปร ได้แก่ ด้านผู้บริหาร ประกอบด้วย การส่งเสริมสนับสนุนของผู้บริหาร ด้านผู้นิเทศ ประกอบด้วย พฤติกรรมการนิเทศ สื่อและเครื่องมือในการนิเทศ ด้านผู้รับการนิเทศ ประกอบด้วย ความรู้และความเข้าใจของผู้รับการนิเทศ และทัศนคติของผู้รับการนิเทศต่อการนิเทศโดยในแต่ละปัจจัยผู้วิจัยขอนำเสนอการอภิปรายผล ดังนี้

1.1 ด้านผู้บริหาร: การส่งเสริมสนับสนุนของผู้บริหาร

การส่งเสริมสนับสนุนของผู้บริหาร เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการนิเทศภายใน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญของการบริหารสถานศึกษาและ การนิเทศภายในสถานศึกษาถือเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารเป็นผู้กำหนดนโยบายของสถานศึกษาซึ่งการนิเทศภายในจะประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับการให้ความสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งการนิเทศภายในนั้นเป็นกระบวนการสำคัญที่จะทำให้ครูผู้สอนหรือผู้รับการนิเทศสามารถการพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ใหมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับนพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2534) ที่ได้กล่าวไว้ว่า สิ่งสำคัญในการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนต้องคำนึงถึง คือ บทบาทในการเป็นผู้นำ และการเป็น ผู้สนับสนุน โดยเป็นผู้นำในฐานะผู้ให้ความคิด ความเข้าใจ ที่ถูกต้องเหมาะสมกับระบบงาน เป็นผู้นำ ในการสร้างเสริมให้ผู้ปฏิบัติงานมีความพยายามที่จะปรับปรุง การสอน ปรับปรุงการเรียนรู้ให้ส่งผลต่อผู้เรียนหรือ ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยตรง

ส่งเสริมให้มีการ พัฒนาที่มีจุดศูนย์กลางอยู่ที่งานของโรงเรียนเป็นสำคัญ เป็นผู้สนับสนุนคือการจัดปัจจัยและสร้างสภาพแวดล้อม สนับสนุนในการทำงาน ดังนั้น การสนับสนุน การช่วยพัฒนาหรือช่วยปรับปรุงการทำงานของครูและบุคลากรอื่น ๆ ของโรงเรียนให้ปฏิบัติงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ให้ได้ผลงานที่มีคุณภาพสูงโดยผู้รับการนิเทศไม่รู้สึกตัว ว่าถูกติดตามช่วยเหลือหรือนิเทศแต่กลับจะมีความรู้สึกพึงพอใจในการทำงาน และภาคภูมิใจในผลงานที่ตนรับผิดชอบ และผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปกรณ์พงศ์ อินทองแก้ว (2563) ได้ทำการศึกษาปัจจัยและแนวทางในการขับเคลื่อนการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน มัธยมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า แนวทางในการขับเคลื่อนปัจจัยในการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหารควรให้นโยบายและเป้าหมายในการทำงานที่ชัดเจน มอบหมายภาระงานตาม ความถนัดความรู้ความสามารถของครูแต่ละคน ด้านการบริหาร ควรส่งเสริมให้ครูเห็นความสำคัญของการนิเทศภายในโรงเรียนและเข้ามามีส่วนร่วมในการนิเทศ และผู้บริหารควรให้ ความสำคัญกับการนิเทศภายในโรงเรียน โดยแต่งตั้งคณะกรรมการในการกำกับติดตามงานนิเทศภายใน

1.2 ด้านผู้นิเทศ: สื่อและเครื่องมือในการนิเทศ พฤติกรรมการนิเทศ

สื่อและเครื่องมือในการนิเทศ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการนิเทศภายใน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการที่ผู้นิเทศจัดเตรียมสื่อและเครื่องมือนิเทศให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ของการไปนิเทศภายในแต่ละครั้งจะสามารถช่วยให้ผู้นิเทศทราบถึงคุณภาพการศึกษาสาเหตุของปัญหาอันจะเป็นประโยชน์ในการหาแนวทางแก้ไข ส่งเสริม สนับสนุนได้ตรงตามความเป็นจริง อีกทั้งยังเป็นสื่อกลางในการช่วยเพิ่มพูนความรู้ประสบการณ์ ทักษะ และเจตคติ ให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ของครูให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผล สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดพัทลุง (2567) ที่ได้กล่าวว่า สื่อและเครื่องมือนิเทศเป็นสิ่งที่จะช่วยให้การนิเทศมีประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์ และเป็นสิ่งช่วยเก็บรายละเอียดที่ผู้เข้ารับการนิเทศไม่สามารถแสดงออกมาได้ และสามารถเก็บข้อมูลนำมาเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการ พัฒนา และสิ่งที่ทำให้มีความเข้าใจตรงกันระหว่างผู้นิเทศและผู้เข้ารับการนิเทศ และผลการวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นรินทร์ บุตรพรม (2562) ที่ได้ทำการศึกษารูปแบบการนิเทศภายในเพื่อการพัฒนาการจัดการศึกษาที่ยั่งยืน ของสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยส่งเสริมการนิเทศภายในที่มี ประสิทธิภาพ มี 5 ปัจจัย ได้แก่ นโยบายส่งเสริมการนิเทศภายใน ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ความรู้ความเข้าใจและทักษะของผู้นิเทศภายใน สื่อและเครื่องมือการนิเทศ และการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง

ส่วนพฤติกรรมการนิเทศของผู้นิเทศ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการนิเทศภายใน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้นิเทศเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการนิเทศภายในสถานศึกษา และพฤติกรรมการนิเทศนั้นเป็นสิ่งที่ผู้นิเทศแสดงออกในการนิเทศทั้งทางตรง และทางอ้อม เพื่อช่วยเหลือผู้รับการนิเทศในการปรับปรุงหรือพัฒนาการเรียนรู้ โดยพฤติกรรมการนิเทศที่เหมาะสมจะส่งผลถึงสำเร็จของการนิเทศภายใน เพราะเมื่อผู้นิเทศแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมในการนิเทศ ครูจะเกิดทัศนคติที่ดีต่อผู้นิเทศและพร้อมให้ความร่วมมือกับการดำเนินการนิเทศ อันเป็นการเพิ่มโอกาสที่ครูจะได้รับและพัฒนาความรู้และทักษะทางวิชาชีพจากการนิเทศนั้นมากขึ้นเช่นกัน ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้การนิเทศภายในบรรลุวัตถุประสงค์ ในการจัดการเรียนรู้ให้กับเด็กนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และส่งผลถึงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนต่อไป และควรเปิดโอกาศให้ผู้รับการนิเทศได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และสร้างโอกาสในการทำงานเป็นทีมในการนิเทศภายในด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ วัชรา เล่าเรียนดี (2550) ที่ได้กล่าวว่าการดำเนินการนิเทศภายในผู้บริหารควรเลือกวิธีการนิเทศและพฤติกรรมการนิเทศที่เหมาะสมกับความแตกต่าง ในด้านต่าง ๆ ของครูเพื่อสร้างแรงจูงใจการยอมรับในการ

เปลี่ยนแปลงและพัฒนาให้ความร่วมมือในการรับผิดชอบ ร่วมกันในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนาลัย เลิศประพฤติ (2548) ที่ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมการนิเทศของกลุ่มผู้นิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร พบว่า แนวทางการพัฒนาพฤติกรรมการนิเทศ ของกลุ่มผู้นิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานครคือ ควรให้มีความเป็นกันเอง สร้างทีมงานที่รู้ใจกัน มีความสามารถหลายด้าน แก้ปัญหาความขัดแย้งจากสาเหตุ มีการชี้แจงให้ทราบทุกฝ่าย ตัดสินใจจากข้อมูลสารสนเทศ และมีเหตุผลมีการวางแผนในการจัดการประชุม โดยควบคุมเนื้อหาและเวลามอบหมายงานให้ตรง ความสามารถและควรทำการเปลี่ยนแปลงแบบค่อยเป็นค่อยไปโดยให้เกิดการยอมรับและให้ความร่วมมือ

1.3 ด้านผู้รับการนิเทศ: ความรู้และความเข้าใจของผู้รับการนิเทศ ทัศนคติของผู้รับการนิเทศต่อการนิเทศ

ความรู้และความเข้าใจของผู้รับการนิเทศ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการนิเทศภายใน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การที่ผู้รับการนิเทศมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศภายใน เห็นความสำคัญของการนิเทศภายใน ทราบถึงจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการนิเทศภายใน ทราบถึงกระบวนการนิเทศภายใน ทราบถึงบทบาทของการเป็นผู้รับการนิเทศ รวมถึงเป็นผู้ที่หมั่นหาความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอ และได้นำข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะจากผู้นิเทศไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผล จะส่งผลให้การนิเทศภายในประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ จุไรรัตน์ สุดรุ่ง (2559) ที่กล่าวว่า โรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการจัดการนิเทศภายในนั้น การพัฒนาบุคลากรเป็นสิ่งสำคัญ โดยโรงเรียนต้องดำเนินการสนับสนุน ส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมและพัฒนาวิชาชีพ ดังนั้นก่อนดำเนินการนิเทศ ไม่ว่าจะเป็นการนิเทศการสอน นิเทศงาน สิ่งสำคัญที่ผู้นิเทศจำเป็นต้องกระทำคือ การอธิบายและทำให้ผู้รับการนิเทศรับรู้ถึงวัตถุประสงค์ของการนิเทศว่าเป็นไปเพื่อการสนับสนุน ส่งเสริม ช่วยเหลือ และแก้ไขปัญหาด้านต่างๆ ของผู้รับการนิเทศที่เกี่ยวข้องกับการสอนและการปฏิบัติงาน โดยในทุกมิติของการนิเทศนั้นเป็นการยกระดับศักยภาพครูเพิ่มขีดความสามารถ และสร้างสมรรถนะให้เกิดขึ้นกับครูเป็นสำคัญ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาวิชาชีพทั้งสิ้น และผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริเดช เทพศิริ (2560) ที่ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาตัวบ่งชี้ทัศนคติเชิงบวกต่อการนิเทศของครู พบว่า ทัศนคติเชิงบวกต่อการนิเทศของครู สามารถแบ่งได้เป็น 3 องค์ประกอบ 10 ตัวบ่งชี้ ซึ่งการที่ครูมีความรู้ที่ถูกต้องในเรื่องการนิเทศ และมีความเข้าใจในเรื่องการนิเทศ เป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญ ขององค์ประกอบตัวบ่งชี้ทัศนคติเชิงบวกต่อการนิเทศของครูด้านปัญญา (Cognitive Component)

ส่วนทัศนคติของผู้รับการนิเทศต่อการนิเทศ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการนิเทศภายใน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ทัศนคติของผู้รับการนิเทศนั้น เป็นสิ่งที่ถูกกำหนดโดยความเชื่อของแต่ละบุคคล และจะแสดงเป็นพฤติกรรมออกมาตามความเชื่อนั้น ๆ กับบุคคลนั้นมีความเชื่อเชิงบวกจะแสดงพฤติกรรมในทางบวกต่อสิ่งนั้น และหากบุคคลมีความเชื่อในทางลบต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งแล้ว พฤติกรรมที่แสดงออกมาจะเป็นเชิงลบ ความพึงพอใจ และทัศนคติที่ดีต่อการนิเทศจึง เป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้การนิเทศภายในประสบความสำเร็จ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องส่งเสริม หรือปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อการนิเทศ ให้กับครูจึงถือเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่ผู้นิเทศจะต้องตระหนักและให้ความสำคัญ ซึ่งหากครูมีทัศนคติที่ดีต่อการนิเทศแล้วกระบวนการนิเทศ ย่อมดำเนินไปอย่างราบรื่นและมีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จในการนิเทศสูงขึ้น สอดคล้องกับ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553) ที่กล่าวว่า การนิเทศภายในมุ่งพัฒนาการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพ โดยต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างผู้นิเทศและครู รวมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา เพื่อที่จะช่วยเหลือครูในการพัฒนาทักษะวิชาชีพให้สูงขึ้น ดังนั้น การได้มาซึ่งความร่วมมือของผู้รับการนิเทศ เปรียบเสมือนเป็นภาพสะท้อนระดับทัศนคติเชิงบวกที่มีต่อการนิเทศ ซึ่งผู้นิเทศมีความจำเป็นที่ต้องสร้างความเข้าใจอันดีถึงขั้นตอน รูปแบบ

กระบวนการและวิธีปฏิบัติที่ผู้นิเทศจะกระทำต่อผู้รับการนิเทศว่ามีความหมายว่าอย่างไร อีกทั้งผู้นิเทศมีความจำเป็นที่จะต้องกำหนดพฤติกรรมที่ผู้รับการนิเทศจะต้องแสดงออกและวางเงื่อนไขพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความร่วมมือของผู้รับการนิเทศ เช่น จำนวนครั้งในการปฏิบัติตามนำแนะนำของผู้นิเทศ ลักษณะของพฤติกรรมที่แสดงออกทั้งทางสีหน้า วาจา ท่าทางและการกระทำหลังจากที่ได้รับการนิเทศ เป็นต้น และผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ เพชรสุดา ชาอินทร์ (2563) ที่ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาการบริหารการนิเทศการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู พบว่า สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดกิจกรรมเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้บุคลากรมีทัศนคติที่ดีต่อการนิเทศและควรมีการจัดกิจกรรมในการสร้างแรงกระตุ้น แรงจูงใจ และเสริมสร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากรในสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศ

2. ผลการตรวจสอบรูปแบบเชิงโครงสร้างของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการนิเทศภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า รูปแบบเชิงโครงสร้างของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการนิเทศภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Model Fit) โดยมีค่าดัชนีความกลมกลืน *(Goodness of Fit Index: GFI)* และค่าสถิติ ดังนี้ $\chi^2(16, N = 160) = 25.15$, $p = .07$, $\chi^2/df = 1.57$, $CFI = .99$ $TLI = .98$, $RMSEA = .06$ และ $SRMR = .03$ เนื่องจากในการสร้างและการพัฒนารูปแบบเนื่องจากรูปแบบนี้เกิดจากการศึกษา รวบรวม วิเคราะห์ และสังเคราะห์ จากสภาพที่ปรากฏขึ้นกับสิ่งที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีความสัมพันธ์อย่างเป็นระบบ โดยจากการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องของโมเดลเป็นไปตาม เกณฑ์ที่กำหนด จึงทำให้รูปแบบเชิงโครงสร้างของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการนิเทศภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ พฤหัส คงเทศ (2560) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการนิเทศภายในที่ส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ที่ได้ตรวจสอบสมการเชิงโครงสร้างเทียบกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า ผลการวิเคราะห์สมการโครงสร้าง มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยตัวแปรที่อิทธิพลมากสุดไปหาน้อยสุดของรูปแบบการนิเทศภายใน คือ 1) การนิเทศพัฒนาหลักสูตร 2) การนิเทศแบบพี่เลี้ยงพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม 3) การนิเทศโดยผู้บริหารตรวจตราเดินเยี่ยมชั้นเรียน 4) การนิเทศสร้างเสริมประสบการณ์ทางวิชาชีพ 5) รูปแบบการนิเทศให้คำแนะนำและช่วยเหลือเพื่อนครูโดยตรง 6) การนิเทศแบบคลินิก 7) การนิเทศที่ใช้วิจัยเป็นฐานปฏิบัติการในชั้นเรียน 8) การนิเทศแบบนำตนเองและนำเพื่อน

3. รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาประสิทธิผลการนิเทศภายในของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม ที่พัฒนาขึ้น มีความเหมาะสม และความเป็นไปได้ ในการ นำรูปแบบไปปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรูปแบบการบริหาร มีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) กระบวนการของการทำงาน และ 4) การประเมินผลของรูปแบบโดยหลักการมีความสอดคล้องกับ แนวคิดพื้นฐานในการบริหารการนิเทศภายในวัตถุประสงค์มีการกำหนดไว้ชัดเจน มีกระบวนการบริหาร และการประเมินผลรูปแบบ โดยองค์ประกอบเหล่านี้ถูกจัดไว้อย่างเป็นระบบและสอดคล้องกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ทิศนา แขมมณี (2555) ที่กล่าวว่าการพัฒนารูปแบบโดยทั่วไปมีองค์ประกอบร่วม ที่สำคัญที่ต้องคำนึงถึง ได้แก่ หลักการของรูปแบบ จุดประสงค์ของรูปแบบ กระบวนการ การวัดและประเมินผล ซึ่งหลักการของรูปแบบเป็นการกล่าวถึงแนวคิดพื้นฐานของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น จุดประสงค์ของรูปแบบเป็นการระบุความคาดหวังหรือสิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นจากการใช้รูปแบบ กระบวนการเป็นส่วนที่ระบุถึงขั้นตอน วิธีการ และกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะใช้ในการดำเนินงานเพื่อให้

บรรลุจุดประสงค์ของรูปแบบ การวัดและประเมินผล เป็นการประเมินผลตามจุดประสงค์ของรูปแบบที่สร้างขึ้น ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พัตรพิมล ผิวขาว (2567) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องรูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาการจัดการการศึกษาแบบเรียนร่วมของครูในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยองค์ประกอบของรูปแบบ ประกอบด้วย หลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ กระบวนการของการทำงาน และการประเมินผลของรูปแบบ

นอกจากนี้รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาประสิทธิผลการนิเทศภายใน ได้นำแนวคิด หลักการของการทำงานเป็นทีมมาใช้ ซึ่งเป็นการบริหารแบบ 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 กระบวนการวางแผน (Planning process) เป็นขั้นตอนของการ วิเคราะห์ภารกิจ กำหนดเป้าหมาย การจัดลำดับความสำคัญของงานและกิจกรรมที่จำเป็น และกำหนดแนวทางสู่การปฏิบัติ ขั้นที่ 2 กระบวนการดำเนินการ (Action process) เป็นขั้นตอนของการ ดำเนินกิจกรรม ติดตามความคืบหน้าของกิจกรรม ติดตามการใช้ทรัพยากร การติดตามเพื่อเสนอแนะแก้ปัญหา ขั้นที่ 3 การสร้างแรงบันดาลใจ (Interpersonal Process) เป็นขั้นตอนของการ จัดการความขัดแย้งในทีม สร้างแรงจูงใจและความมั่นใจในการปฏิบัติงาน รวมถึงการสร้างการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และขั้นที่ 4 การประเมินผลงานตามเป้าหมาย (Evaluation process) เป็นขั้นตอนของการทบทวนผลการดำเนินงาน เมื่อถึงกำหนดเวลา เพื่อปรับแผนงานตามสมควร หากการปฏิบัติงานบรรลุวัตถุประสงค์ให้แจ้งกับสมาชิกในทีมทราบและปรับปรุงการดำเนินงาน ซึ่งหากนำเอาขั้นตอนเหล่านี้มาบริหารปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการนิเทศภายในทั้ง 3 ด้าน 5 ตัวแปร ได้แก่ ด้านผู้บริหาร ประกอบด้วย การส่งเสริมสนับสนุนของผู้บริหาร ด้านผู้นิเทศ ประกอบด้วย พฤติกรรมการนิเทศ สื่อและเครื่องมือในการนิเทศ ด้านผู้รับการนิเทศ ประกอบด้วย ความรู้และความเข้าใจของผู้รับการนิเทศ และทัศนคติของผู้รับการนิเทศต่อการนิเทศ จะส่งผลให้การดำเนินงานนิเทศมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เนื่องมาจากในการทำงานเป็นทีมนี้เป็นการขจัดข้อจำกัดในเรื่อง ความรู้ความสามารถและศักยภาพในตัวบุคคลมีขอบเขตที่จำกัด เกิดการรวมกลุ่มกันเพื่อนำจุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา ความรู้ และความสามารถที่แตกต่างกัน มาร่วมกันแก้ปัญหาในการปฏิบัติงาน ซึ่งการมีทีมงานที่ดีสามารถช่วยกันปฏิบัติงานต่าง ๆ ที่ซับซ้อนให้สำเร็จลุล่วงได้อย่างมีประสิทธิภาพ หากทีมงานที่มีความเข้าใจที่ตรงกันโดยมีการร่วมมือการประสานงาน และตัดสินใจร่วมกันเพื่อให้งานประสบความสำเร็จ ตลอดทั้งการร่วมรับผิดชอบผลของการทำงานร่วมกัน จะส่งผลให้กระบวนการนิเทศภายในดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2559) ที่กล่าวว่า การทำงานเป็นทีมมีความสำคัญและส่งผลต่อความสำเร็จ ความก้าวหน้า และการพัฒนาการทำงานได้อย่างดียิ่ง ในการทำงานเป็นทีมนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีหลักการต่าง ๆ ทั้งในส่วนของผู้นำทีม สมาชิกในทีม กระบวนการในการทำงาน และการส่งเสริมสร้างบรรยากาศในการทำงานที่สมาชิกในทีมทุกคนควรจะได้เรียนรู้เพื่อเสริมสร้างให้ทีมงานมีความมั่นคงและพัฒนาให้ทีมงานมีประสิทธิภาพสูงขึ้น และผลการวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัศมี ภูกันดาร (2562) ที่ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้ทีมเป็นฐานในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า ครูผู้รับการนิเทศภายในมีการ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการจัดการเรียนการเรียนรู้พัฒนาดีขึ้น ครูผู้รับการนิเทศภายใน มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้และสามารถจัดการเรียนรู้ได้อยู่ในระดับมากที่สุด และครูผู้รับการนิเทศภายในมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้ทีมเป็นฐาน ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยการนำรูปแบบการบริหารนี้ไปใช้จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการสอนให้กับครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐมได้

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาประสิทธิผลการนิเทศภายในของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม นั้นต้องอาศัยปัจจัย 3 ด้าน 5 ตัวแปร ได้แก่ ด้านผู้บริหาร ประกอบด้วย การส่งเสริมสนับสนุนของผู้บริหาร ด้านผู้นิเทศ ประกอบด้วย พฤติกรรมการนิเทศ สื่อและเครื่องมือในการนิเทศ ด้านผู้รับการนิเทศ ประกอบด้วย ความรู้และความเข้าใจของผู้รับการนิเทศ และทัศนคติของผู้รับการนิเทศต่อการนิเทศ ไปใช้ในการบริหารจัดการ เพื่อพัฒนาประสิทธิผลของการนิเทศภายใน และควรนำแนวคิด หลักการของการทำงานเป็นทีมมาใช้ในการบริหารจัดการร่วมด้วย เพื่อทำให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านผู้บริหาร: ควรพัฒนาพฤติกรรมการนิเทศเชิงบวกและแบบร่วมมือ ตลอดจนสื่อและเครื่องมือในการนิเทศที่สอดคล้องกับยุคปัจจุบันทั้งรูปแบบการนิเทศ หรือวิธีการนิเทศ เป็นต้น

2. ด้านผู้นิเทศ: ควรจัดหาสื่อและเครื่องมือในการนิเทศ พฤติกรรมการนิเทศ ตลอดจนพัฒนาความรู้และศึกษาทำความเข้าใจผู้รับการนิเทศเป็นอย่างดี และส่งผลต่อประสิทธิผลการนิเทศภายใน

3. ด้านผู้รับการนิเทศ: ควรพัฒนาความรู้และความเข้าใจของผู้รับการนิเทศ ทัศนคติของผู้รับการนิเทศต่อการนิเทศ ตลอดจนความรู้และความเข้าใจของผู้รับการนิเทศอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยในลักษณะเดียวกันในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หรือมัธยมศึกษา หรือในสังกัดอื่น ๆ

2. ควรศึกษาวิจัยและพัฒนาลการนิเทศภายในเพื่อเสริมสร้างประสิทธิผของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หรือมัธยมศึกษา

เอกสารอ้างอิง

กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผล สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดพัทลุง. (2567). *คู่มือนิเทศ ติดตาม ส่งเสริมและพัฒนาประกันคุณภาพ การศึกษาภายในสถานศึกษาเอกชนประเภทสามัญศึกษา.* พัทลุง: สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดพัทลุง.

กันยา มั่นเรืองศรี. (2558). *การปฏิรูปการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553*. http://www.vcharkarn.com/vcafe/220320

จัดสันต์ ภักดีศรี. (2562). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการโดยใช้กระบวนการนิเทศภายในเชิงระบบร่วมกับการทำงานเป็นทีมระหว่างผู้บริหารสถานศึกษากับครูโรงเรียนอุดรธานีพิทยาคม. *วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม, 18*(3), 61-70.

จุไรรัตน์ สุดรุ่ง. (2559). *การนิเทศภายในโรงเรียน.* กรุงเทพฯ: แดเน็กซ์ อินเตอร์คอร์ปอเรชั่น.

ชนาลัย เลิศประพฤติ. (2548). *พฤติกรรมการนิเทศของกลุ่มผู้นิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานเขตบางแค กรุงเทพฯ.* สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย , มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ณรงค์ชัย ศรีศศลักษณ์. (2553). *การนิเทศในโรงเรียนกลุ่มบางเลน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2.* การค้นคว้าอิสระ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.

ทิศนา แขมมณี. (2555). *ศาสตร์การสอน* (พิมพ์ครั้งที่ 15). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. (2534). *บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการนิเทศการศึกษา.* กรุงเทพฯ:บพิธการพิมพ์.

นรินทร์ บุตรพรม. (2562). รูปแบบการนิเทศภายในเพื่อการพัฒนาการจัดการศึกษาที่ยั่งยืน ของสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร. *วารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 14*(2), 28-42.

ปกรณ์พงศ์ อินทองแก้ว. (2563). *ปัจจัยและแนวทางในการขับเคลื่อนการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.* วิทยานิพนธ์ คม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). *การบริหารงานวิชาการ* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริม.

พฤหัส คงเทศ. (2560). *รูปแบบการนิเทศภายในที่ส่งผลต่อสมรรถนะด้านการจัดการ เรียนรู้ของครูในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.

พัตรพิมล ผิวขาว. (2567). *รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาการจัดการการศึกษาแบบเรียนร่วมของครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร.* วิทยานิพนธ์ กศ.ด.,มหาวิทยาลัยพะเยา, กรุงเทพฯ.

เพชรสุดา ชาอินทร์. (2563) *แนวทางการพัฒนาการบริหารการนิเทศการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู.* การศึกษาค้นคว้าอิสระ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

รัศมี ภูกันดาร. (2562). *การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้ทีมเป็นฐานในโรงเรียนมัธยมศึกษา.* วิทยานิพนธ์ กศ.ด., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.

ราณี กุยรัมย์. (2554). *ปัญหาและแนวทางการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2*. ใน การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 12 (หน้า 1436-1446). ขอนแก่น. สืบค้นเมื่อ 10 กรกฎาคม 2566, จาก https://gsbooks.gs.kku.ac.th/54/grc12/files/rm_hmp15.pdf

วชัรา เล่าเรียนดี. (2550). *การนิเทศการสอน* (พิมพ์ครั้งที่4). นครปฐม: ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ศิริเดช เทพศิริ. (2560). *การพัฒนาตัวบ่งชี้ทัศนคติเชิงบวกต่อการนิเทศของครู.* วิทยานิพนธ์ ค.ม., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2. (2566). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566. สืบค้นเมื่อ 26 ธันวาคม 2566, จาก https://npt2.go.th/files/com_ebook/2023-06_75a8e0de55a89e3.pdf

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2559). การสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ. สืบค้นเมื่อ 20 เมษายน 2566, https://www.ocsc.go.th/sites/default/files/document/ocsc-2017-eb01.pdf

Course Sidekick. (2023). *Boundless Management*. https://www.coursesidekick.com/management/study-guides/boundless-management/defining-teams-and-teamwork

Coursera. (2023*). What Is Team Management: Strategies, Duties, Job, Career Outlook*. https://www.coursera.org/articles/team-management?isNewUser=true

Hauser, D. L. (1980). *Comparison of Different Model for Organizational Analysis*. New York: John Wiley & son.

Likert, R. (1967). *The human organization: its management and values*. McGraw-Hill.

Milestone Consulting. (2023). *Teamwork Processes.* https://teamworkmakesthedreamwork.weebly.com/teamwork-processes.html

Pacific Crest Group: PCG. (n.d.). *Founding principles successful teams*. https://www.pcg-services.com/founding-principles-successful-teams/

Teacher Education in Sub-Saharan Africa (TESSA). (2023). *School Experience Supervisors should be*. https://www.open.edu/openlearncreate/mod/oucontent/view.php?id=153825&section=2.2

Willer, D. (1967). *Scientific sociology: Theory and Method*. NJ: PrenticeHall.

Develoment of the 21st Century Learning Management Competency of Teachers in the Schools under Bangkok Metropolitan Administration

Suthep Phuwanatmaytha[1*], Achara Whattananarong[2], Sakchai Nirantavee[3], & Tharin Rasanon[4]

1 *Phayao University, Thailand*
2 *Phayao University, Thailand*
3 *Phayao University, Thailand*
4 *Phayao University, Thailand*
* *Corresponding author. E-mail: Thepstar15@gmail.com*

Abstract

The objectives were to 1) study the components of the 21st century learning management competencies of teachers in the schools under Bangkok Metropolitan Administration, 2) develop a training program to enhance the 21st century learning management competencies of teachers in the schools under Bangkok Metropolitan Administration, and 3) study the effectiveness of the training program for enhancing the 21st century learning management competencies of teachers in schools under the Bangkok Metropolitan Administration. The research was conducted in three stages. Stage 1: studying the components of the 21st century learning management competencies of teachers in schools under the Bangkok Metropolitan Administration. The sample consisted of 500 teachers, selected through multistage sampling. Data were analyzed by using frequency, percentage, mean, standard deviation, and exploratory and confirmatory factor analysis. Stage 2: developing a training program based on the component with the highest eigenvalue, "learning activity management". The program was then evaluated for its appropriateness and consistency by a panel of seven experts. Data were analyzed by using chi-square statistics. Stage 3: evaluating the effectiveness of the training program by implementing it with 30 teachers. The participants' competencies were measured before and after the training. Data were analyzed by using mean, standard deviation, and a paired sample t-test. Teacher satisfaction with the training was evaluated by using mean, standard deviation, and comparing the mean score with the set criteria (3.50). The research findings indicated that 1) the 21st century learning management competencies of teachers consisted of 5 components: managing learning activities, creating learning networks, using media and technology in learning management, developing students' learning skills, and developing students' knowledge creation. The developed training program consisted of three learning units: 1) Designing Learning Management, 2) Organizing Learning Activities, and 3) Assessing and Evaluating Learning Outcomes. The program included components such as significance, concepts and principles, objectives, content, methods of implementation, training duration, training materials, and assessment and evaluation. The highest eigenvalue was "learning activity management". The 21st century learning management competencies of teachers after the training compared to before the training were higher significantly at the .01 level. Furthermore, their satisfaction with the training was at the highest level and significantly higher than the criteria at the .01 level.

Keywords: Competency, Learning Management, 21st Century, Training Program

Received: 2025-04-13; Revised: 2025-05-14; Accepted: 2505-05-14 ISSN: 2822-0218 (Online)

การพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

สุเทพ ภูวนัตถ์เมธา[1*], อัจฉรา วัฒนาณรงค์[2], ศักดิ์ชัย นิรัญทวี[3], และ ธารินทร์ รสานนท์[4]

1 มหาวิทยาลัยพะเยา, ประเทศไทย
2 มหาวิทยาลัยพะเยา, ประเทศไทย
3 มหาวิทยาลัยพะเยา, ประเทศไทย
4 มหาวิทยาลัยพะเยา, ประเทศไทย
** Corresponding author. E-mail: Thepstar15@gmail.com*

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร 2) สร้างชุดฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร และ3) ศึกษาประสิทธิผลของชุดฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร การวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างคือครู จำนวน 500 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน และวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจและเชิงยืนยัน ขั้นตอนที่ 2 พัฒนาชุดฝึกอบรม โดยนำองค์ประกอบที่มีค่าไอเกนสูงสุดได้แก่ “การจัดกิจกรรมการเรียนรู้” แล้วทำการประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของชุดฝึกอบรมโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติไคสแควร์ ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาประสิทธิผลของชุดฝึกอบรม โดยทดลองใช้กับครู จำนวน 30 คน โดยทำการวัดสมรรถนะก่อนและหลังเข้าร่วมฝึกอบรม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบทีสำหรับกลุ่มตัวอย่างไม่อิสระ และศึกษาความพึงพอใจของครูต่อการฝึกอบรมโดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยกับเกณฑ์ที่กำหนด (3.50) ผลการวิจัยพบว่า 1) สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครู มี 5 องค์ประกอบได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ การใช้สื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียน การพัฒนาการสร้างองค์ความรู้ของผู้เรียน องค์ประกอบที่มีค่าไอเกนสูงสุด ได้แก่ “การจัดกิจกรรมการเรียนรู้” 2) ชุดฝึกอบรมที่สร้างขึ้นประกอบด้วยเนื้อหาและกิจกรรม 3 หน่วยการเรียนรู้ได้แก่ 1) การออกแบบการจัดการเรียนรู้ 2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยในชุดฝึกอบรมมีองค์ประกอบ ได้แก่ ความสำคัญ แนวคิดและหลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา วิธีดำเนินกิจกรรม ระยะเวลาในการฝึกอบรม สื่อประกอบการฝึกอบรม และการวัดและการประเมินผล 3) ครูมีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 หลังการฝึกอบรมสูงขึ้นกว่าก่อนฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด และสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: สมรรถนะ, การจัดการเรียนรู้, ศตวรรษที่ 21, ชุดฝึกอบรม

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลัก ในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข ในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 ซึ่งประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยให้มีทักษะ ความรู้ความสามารถ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ครูผู้สอน มีส่วนสำคัญต่อการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ครูต้องมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอน สามารถถ่ายทอดความรู้และต่อยอดความรู้ให้ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554) ครูทุกคนจะต้องคำนึงถึงหลักการ กระบวนการสำคัญในการจัดการเรียนการสอน การเตรียมความพร้อมของครูจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง (สุคนธ์ สินธพานนท์, 2560)

อย่างไรก็ดี ถ้าครูผู้สอนที่มีคุณภาพ มีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ จะสามารถจัดสาระการเรียนรู้ให้เชื่อมโยงกับการใช้ประโยชน์ในชีวิตจริง โดยมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะและคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิต มีการจัดการเรียนรู้เชิงรุก จัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ วิธีคิด ทักษะและเจตคติในการปฏิบัติงาน พัฒนาคุณลักษณะและทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการคิด การปฏิบัติการลงมือทำ ส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่ได้เรียนรู้ไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ จนเกิดสมรรถนะในระดับที่ต้องการ (วิจารณ์ พานิช, 2556; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562) ในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ยังมีจุดอ่อนในด้านประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ แม้ได้มีการพัฒนาเป็นระยะ ๆ แต่ไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ครูจึงจำเป็นต้องพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ใหม่ ๆ เพื่อสามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพทันต่อการเปลี่ยนแปลง (สำนักการศึกษา, 2565)

จากความสำคัญของการพัฒนาครูให้มีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และสภาพปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาองค์ประกอบของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครู สร้างชุดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครู และทดลองใช้ชุดฝึกอบรม ทั้งนี้เพื่อเป็นการพัฒนาครูให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการปฏิบัติงาน สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นครูมืออาชีพ และมีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ที่สูงขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อสร้างชุดฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของชุดฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ครูโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่เปิดสอนระดับประถมศึกษา ปีการศึกษา 2565 จำนวน 431 โรงเรียน 12,145 คน (สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร, 2566)

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาองค์ประกอบสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครู ได้แก่ ครูสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 500 คนประกอบด้วยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาองค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) จำนวน 300 คน และ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) ประกอบด้วยครูจำนวน 200 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตั้งแต่ “มากที่สุด” ถึง “น้อยที่สุด” มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .98

2. แบบวัดสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ ก่อนและหลังการฝึกอบรม

3. แบบประเมินความพึงพอใจต่อชุดฝึกอบรม

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ประกอบด้วย การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA)

3. การทดสอบทีของกลุ่มตัวอย่างแบบไม่อิสระกัน

4. การทดสอบทีแบบกลุ่มตัวอย่างเดียว

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างครู 300 คน ทำการวิเคราะห์สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครู โดยใช้สถิติการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ พบว่ามี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (Learning Activity Management) ค่าไอเกน= 28.48 2) การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ (Learning Network Building) ค่าไอเกน = 2.67 3) การใช้สื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ ค่าไอเกน = 2.13 4) การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียน (Developing Student’s Learning Skills ค่าไอเกน = 1.50 5) การพัฒนาการสร้างองค์ความรู้ของผู้เรียน (Developing Student Ability in Knowledge Construction) ค่าไอเกน = 1.36

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้ตัวอย่างวิจัย 200 คน พบว่า โมเดลการวัดตามทฤษฎีมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่าสถิติทดสอบที่ได้ คือ χ^2 (4, N = 200) = 5.882, p = .208 ซึ่ง χ^2/df = 1.471 มีค่าน้อยกว่า 2, ดัชนี CFI = .997, ดัชนี TLI = .993 มีค่าเข้าใกล้ 1 ส่วนค่า RMSEA = .048 ค่า SRMR = .017 มีค่าเข้าใกล้ 0 เป็นไปตามเกณฑ์ที่ยอมรับได้

เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน (λ) ของตัวบ่งชี้หรือตัวแปรสังเกตได้ของโมเดลการวัดสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ทุกตัวบ่งชี้รวม 5 องค์ประกอบ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

และมีค่าอยู่ในช่วงระหว่าง (.703 - .943) สูงกว่า .70 ทุกองค์ประกอบ แสดงว่าโมเดลการวัดมีความตรงเชิงเสมือน (Convergent Validity) กล่าวคือทุกองค์ประกอบสามารถวัดและอธิบายตัวแปรแฝงได้ตรงตามทฤษฎี สำหรับค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) ของตัวบ่งชี้แต่ละองค์ประกอบ เรียงตามลำดับ ดังนี้ .890, .732, .711, .562, และ .494

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครู สถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร แสดงตามตาราง 1-2 และภาพที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครู

องค์ประกอบที่	**ค่าไอเกน (Eigen value**	**ค่าร้อยละความแปรปรวน**	**ค่าร้อยละความแปรปรวนสะสม**
	Total	**% of Variance**	**Cumulative %**
1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	28.48	46.68	46.68
2. การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้	2.67	4.37	51.06
3. การใช้สื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้	2.13	3.49	54.55
4. การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียน	1.50	2.45	57.00
5. การพัฒนาการสร้างองค์ความรู้ของผู้เรียน	1.36	2.23	59.23

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

ตัวบ่งชี้/องค์ประกอบ	**ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน (λ)**	**S.E.**	**t**	**R^2**
1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (LMC1)	.943	.018	53.263**	.890
2. การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ (LMC2)	.856	.022	38.755**	.732
3. การใช้สื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ (LMC3)	.843	.029	29.423**	.711
4. การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียน (LMC4)	.750	.033	22.422**	.562
5. การพัฒนาการสร้างองค์ความรู้ของผู้เรียน (LMC5)	.703	.038	18.239**	.494

หมายเหตุ: ** ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01

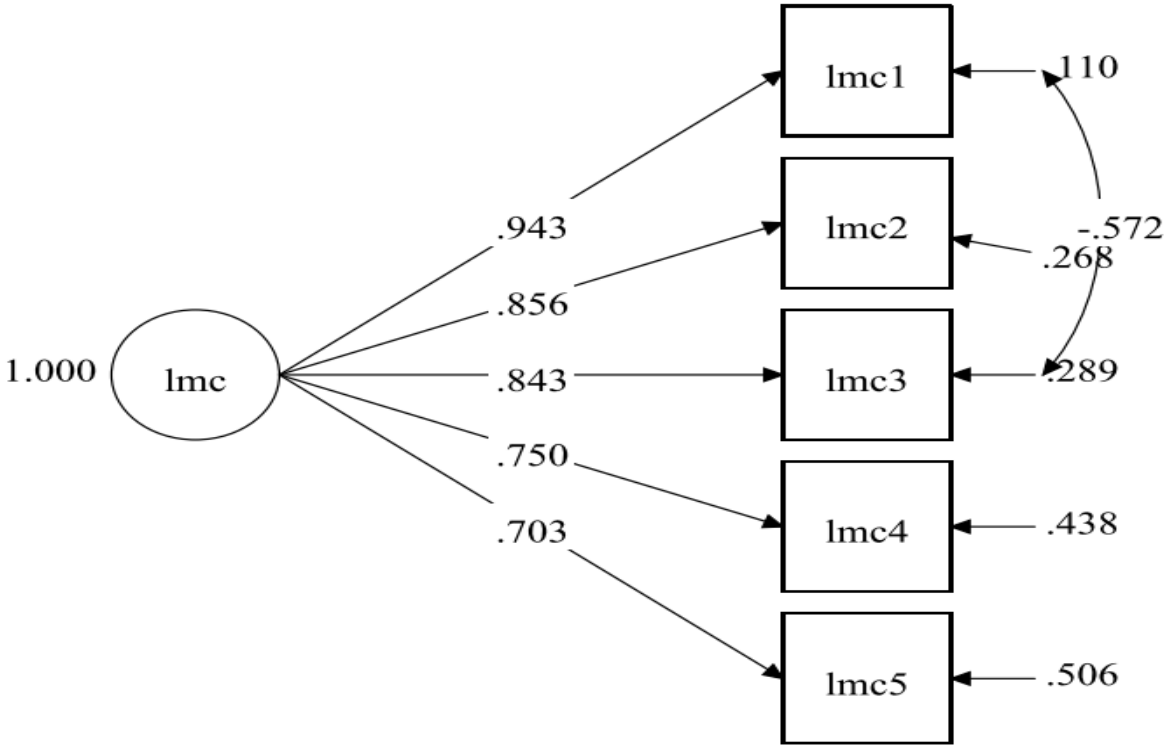

ภาพที่ 1 โมเดลการวัดสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

2. ผลการสร้างชุดฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ของครูสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) การสร้างชุดฝึกอบรม ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตอนที่ 1 มาสร้างชุดฝึกอบรม เรื่อง การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญได้แก่ ความสำคัญของชุดฝึกอบรม แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก(Active Learning) วัตถุประสงค์ของชุดฝึกอบรม เนื้อหาของชุดฝึกอบรม กิจกรรมในการฝึกอบรม ระยะเวลาในการฝึกอบรม สื่อประกอบการฝึกอบรม การวัดและประเมินผล โดยมีผลการตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องของชุดฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครู สถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 ท่าน พบว่าทุกข้อมีความเหมาะสมและความสอดคล้อง

3. ผลการศึกษาประสิทธิผลของชุดฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครู สถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยนำชุดฝึกอบรมมาทดลองใช้กับครูสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตดุสิต จำนวน 30 คน แล้วเปรียบเทียบสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ก่อนและหลังการใช้ชุดฝึกอบรม และศึกษาความพึงพอใจของครูที่มีต่อชุดฝึกอบรม ผลคือ หลังใช้ชุดฝึกอบรมครูสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครมีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สูงกว่าก่อนใช้ชุดฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังตาราง 3

ตาราง 3 การเปรียบเทียบสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ก่อนและหลังการใช้ชุดฝึกอบรม ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

สมรรถนะด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	n	M	SD	df	t	*P*-value
ก่อนใช้ชุดฝึกอบรม	30	23.53	4.46	29	3.72**	.001
หลังใช้ชุดฝึกอบรม	30	26.80	1.24			

หมายเหตุ: **มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการศึกษาเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูที่มีต่อการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) กับเกณฑ์ (3.50) โดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบทีแบบกลุ่มตัวอย่างเดียว (t-test for one sample)

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. องค์ประกอบสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่ามี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1)การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 2)การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ 3)การใช้สื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ 4)การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียน และ 5)การพัฒนาการสร้างองค์ความรู้ของผู้เรียน ซึ่งด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นสมรรถนะที่สำคัญที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาและผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ครูที่มีสมรรถนะด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมจะช่วยให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ กระตือรือร้นในการเรียนและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ สอดคล้องกับ สุคนธ์ สินธพานนท์ (2558) กุลิศรา จิตรชญาวณิช (2564) และ สุกัญญา แช่มช้อย (2564) ที่ได้กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตในยุคปัจจุบัน ไม่เพียงช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาตามหลักสูตร แต่ยังส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการใช้เหตุผลอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วนิดา อุ่นเรือน (2563) ซึ่งศึกษาการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลสำหรับนักศึกษาครู ผลการวิจัย พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม สามารถพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา และแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันได้ดีขึ้น

ส่วนด้านการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ การใช้สื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนและการพัฒนาการสร้างองค์ความรู้ของผู้เรียนเป็นองค์ประกอบสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่สำคัญรองลงมาตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ เป็นองค์ประกอบที่ช่วยให้ครูมีความสามารถในการพัฒนาตนเอง ใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ สร้างโอกาสในการเรียนรู้ร่วมกัน เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ช่วยให้การเรียนรู้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

ทั้งนี้การวิเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร มีผลการวิจัยสอดคล้องกับ งานวิจัยของ ชนานัญ สุดโต (2566) ได้ศึกษาองค์ประกอบของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พบว่า สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 มี 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) ด้านการบริหารหลักสูตร 3) ด้านการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ 4) ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ 5) ด้านบริหารจัดการชั้นเรียนและ 6) ด้านการวิจัยทางการศึกษา

2. ชุดฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ชุดฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้น มีความเหมาะสมและมีความสอดคล้องกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการดำเนินการสร้างชุดฝึกอบรมเป็นไปตามกระบวนการทางวิชาการ โดยเริ่มจาก การวิเคราะห์เนื้อหาความคิดรวบยอดอย่างเหมาะสม การวัตถุประสงค์ชัดเจน เนื้อหาของชุดฝึกอบรมมีความสมบูรณ์ มีการออกแบบกิจกรรมในการฝึกอบรมที่น่าสนใจ มีความหลากหลาย สอดคล้องกับแนวคิดของ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2532) ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2551) และ นิพนธ์ ศุขปรีดี (2552) ที่กล่าวว่า ชุดฝึกอบรม วัตถุประสงค์ต้องมีความชัดเจน เนื้อหาและกิจกรรมในหน่วยการเรียนรู้ต้องเรียบเรียงอย่างเหมาะสม มีสื่อหลากหลายที่ใช้ส่งเสริมการทำกิจกรรมการฝึกอบรมและมีวิธีการวัดและประเมินผลที่มีคุณภาพ ทุกองค์ประกอบต้องเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตติมา จันทกาศ (2563) ได้พัฒนาชุดฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน การออกแบบชุดฝึกอบรมประกอบด้วย ความเป็นมา แนวคิดและหลักการของชุดฝึกอบรม วัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม ระยะเวลา สื่อและการวัดและประเมินผล ชุดฝึกอบรมมีการเรียบเรียงเนื้อหาอย่างเป็นระบบมีความเหมาะสมสอดคล้องกันในแต่ละส่วนประกอบของชุดฝึกอบรม อย่างไรก็ตาม ชุดฝึกอบรม เรื่อง “การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เมื่อนำไปทดลองใช้ กับครู พบว่า สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูหลังใช้ชุดฝึกอบรมสูงกว่าก่อนใช้ชุดฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ว่า สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร หลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

นอกจากนี้ ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมพบว่า ผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด และสูงกว่าเกณฑ์ (3.50) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เป็นเพราะ ชุดฝึกอบรมที่ใช้ได้รับการออกแบบอย่างเหมาะสมมีการออกแบบเนื้อหาที่เป็นระบบ ทันสมัย และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เข้าอบรม พร้อมด้วยมีการใช้สื่อที่เข้าใจง่าย กระบวนการอบรมเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการอบรมมีส่วนร่วมผ่านกิจกรรมที่กระตุ้นการคิดและปฏิบัติจริง มีการประเมินผลเพื่อวัดพัฒนาการและปรับปรุงชุดฝึกอบรมให้มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ในการดำเนินการฝึกอบรม วิทยากรยังมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระการฝึกอบรมเป็นอย่างดี บุคลิกภาพดี มีการมีการใช้คำถามเพื่อกระตุ้นการคิดอย่างต่อเนื่อง สื่อสารกับผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่ชัดเจนเป็นกัลยาณมิตรเหมาะสมกับวัยและธรรมชาติของผู้เข้าอบรม มีการเสริมแรงและสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ให้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรม ดังที่ ดวงเดือน จันทร์เจริญ (2563) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ตามลักษณะทางธรรมชาติของผู้ใหญ่ โดยคำนึงถึงกฎแห่งความพร้อม การได้กระทำหรือฝึกฝนทบทวนบ่อย ๆ การจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความรู้เดิมหรือประสบการณ์ของแต่ละบุคคล การเสริมแรง (reinforcement) จะช่วยให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ผู้ใหญ่เกิดการเรียนรู้ในดีและมีความพึงพอใจ สอดคล้องกับ วสันต์ เต็งกวน (2566) ที่ได้ศึกษาผลการประเมินความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรมครูอาจารย์เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ

ของเหล่าสายวิทยาการกองทัพบก ผลโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากวิทยากรได้สร้างบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ การตอบคำถาม และมีความเป็นกันเองต่อผู้เข้ารับการอบรม ทำให้ผู้เข้ารับการอบรมที่มีความกังวลตั้งแต่ตอนแรกนั้น มีความกล้าที่จะสอบถามมากขึ้นรวมถึงผู้เข้ารับการอบรมได้รับการเสริมแรงทางบวก

โดยสรุป การพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครู จำเป็นต้องอาศัยการฝึกอบรม อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เนื่องจาก การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีความซับซ้อน ต้องใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลาย ครูจึงต้องได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสม และชุดฝึกอบรมเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการฝึกอบรมอบรม ที่สามารถช่วยเสริมสร้างความรู้ ทักษะ และแนวทางปฏิบัติที่สอดคล้องกับบริบทของการจัดการเรียนรู้ในยุคปัจจุบัน เพื่อให้ครูสามารถพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้และเป็นส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดสอดคล้องกับความต้องการของสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครู สถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่สำคัญประกอบด้วย การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ การใช้สื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียน และการพัฒนาการสร้างองค์ความรู้ของผู้เรียน ตามลำดับ ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาโดยอาศัยกระบวนการฝึกอบรมที่เป็นระบบและต่อเนื่อง สามารถใช้ชุดฝึกอบรมพัฒนาทักษะครู เพื่อให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับบริบทของศตวรรษที่ 21 การฝึกอบรมที่ดี ควรมีการกำหนดเป้าหมายโดยพิจารณาจากความต้องการของครูและบริบทของสถานศึกษา ควรกระตุ้นให้ครูได้มีส่วนร่วม ผ่านการอภิปราย การทำกิจกรรม และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ รวมถึงมีการติดตามและให้คำแนะนำหลังการฝึกอบรม เพื่อให้ครูสามารถพัฒนาทักษะได้อย่างต่อเนื่อง ชุดฝึกอบรมที่ใช้ในการฝึกอบรมควรมีการกำหนดวัตถุประสงค์ ขั้นตอน และผลลัพธ์ที่คาดหวังอย่างชัดเจนควรออกแบบเนื้อหาฝึกอบรมที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ใช้สื่อที่หลากหลาย มีการผสมผสานเทคนิคการสอนและเทคโนโลยี เช่น วิดีโอ แบบฝึกหัดออนไลน์ หรือแพลตฟอร์มการเรียนรู้เสมือนจริง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการฝึกอบรม ดังนั้น แนวทางการฝึกอบรมเพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่องที่ใช้ชุดฝึกอบรมที่มีคุณภาพ จะช่วยให้ครูสามารถพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และนำไปสู่การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับบริบทของศตวรรษที่ 21

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สถานศึกษาควรนำชุดฝึกอบรมไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูในระดับอื่น ๆ

2. สถานศึกษาควรใช้แบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครู ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นเครื่องมือในการวัดระดับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู

3. สถาบันพัฒนาข้าราชการครูของกรุงเทพมหานคร ควรนำชุดฝึกอบรมไปใช้พัฒนาครู โดยควรต้องจัดให้มีวิทยากรที่มีความรู้ มีความเข้าใจในหลักการ เนื้อหาของชุดฝึกอบรมเป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูสังกัด

กรุงเทพมหานคร และสังกัดอื่น ๆ เช่น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เป็นต้น

2. ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 ในองค์ประกอบด้านอื่น ๆ ได้แก่ ด้านการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียน และด้านการพัฒนาการสร้างองค์ความรู้ของผู้เรียน

3. ควรทำการศึกษาวิจัยระยะยาว (Longitudinal Study) เพื่อศึกษาพัฒนาการด้านสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูอย่างต่อเนื่องและศึกษาในการปฏิบัติงานจริง

เอกสารอ้างอิง

กุลิสรา จิตรชญาวณิช. (2564). *การจัดการเรียนรู้.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จิตติมา จันทกาศ. (2563). *การพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน.* วิทยานิพนธ์ กศ.ด., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.

ชนานัญ สุดโต. (2566). *การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.* ปร.ด., มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2551). *ประมวลสาระชุดวิชา การพัฒนาหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ดวงเดือน จันทร์เจริญ. (2563*). การออกแบบโครงการการเรียนรู้และการฝึกอบรม.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

นิพนธ์ ศุขปรีดี. (2552). *ประมวลสาระชุดวิชา เทคโนโลยีและสื่อสารการฝึกอบรม.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

วนิดา อุ่นเรือน. (2563). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้ตามสภาพจริงเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลสำหรับนักศึกษาครู. วิทยานิพนธ์, ปร.ด., มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.

วสันต์ เต็งกวน. (2566). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูอาจารย์เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของโรงเรียนเหล่าสายวิทยาการกองทัพบก.* ปริญญานิพนธ์, ปร.ด., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.

วิจารณ์ พานิช. (2556). *การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสยามกัมมาจล.

วิชัย วงษ์ใหญ่. (2532). *การพัฒนาหลักสูตรแบบครบวงจร.* กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุกัญญา แช่มช้อย. (2565). *การบริหารวิชาการที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคพลิกผัน.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุคนธ์ สินธพานนท์. (2560). *ครูยุคใหม่กับการจัดการเรียนรู้ สู่การศึกษา 4.0.* กรุงเทพฯ: เทคนิคพริ้นติ้ง.

สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร. (2565). *ข้อมูลด้านการศึกษาปีการศึกษา 2565*, https://webportal.bangkok.go.th

สำนักงานยุทธศาสตร์การศึกษา สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร. (2565). *แผนปฏิบัติราชการประจำปี พ.ศ. 2566.* กรุงเทพฯ: สำนักการศึกษา.

The relationship between policy corruption patterns and policy formulation Rice pledging scheme

Nipon Trisoranakul[1], Suwichai Intakul[2*]

1 *Phitsanulok University, Thailand*
2 *Phitsanulok University, Thailand*
* *Corresponding author. E-mail: Pimparit.t1107@gmail.com*

Abstract

This research aimed to study: (1) the level of policy corruption and public policy formulation in the rice pledging scheme; (2) the factors contributing to policy corruption and public policy formulation in the rice pledging scheme; and (3) the relationship between policy corruption and public policy formulation in the rice pledging scheme. The sample group consisted of 2,250 individuals, including government officials from the Ministry of Commerce, staff from the Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives, and farmers participating in the rice pledging scheme. The sample was selected through purposive sampling. The research instrument used for data collection was a questionnaire. Data were analyzed using statistical software, including frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, and Pearson's correlation coefficient. The findings revealed that: The levels of policy corruption and public policy formulation in the rice pledging scheme in the provinces of Phetchabun, Phichit, Phitsanulok, Sukhothai, Kamphaeng Phet, and Nakhon Sawan were generally high. The factors contributing to policy corruption and public policy formulation in the rice pledging scheme were also at a high level overall, and there was a statistically significant positive correlation at the .01 level between policy corruption and public policy formulation in the rice pledging scheme, with a very high level of correlation.

Keywords: Policy corruption, Rice pledging scheme, Ministry of Commerce, Agricultural and Cooperative Bank

Received: 2025-04-13; Revised: 2025-05-14; Accepted: 2505-05-14 ISSN: 2822-0218 (Online)

ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการทุจริตเชิงนโยบายกับการกำหนดนโยบายโครงการรับจำนำข้าว

นิพนธ์ ไตรสรณะกุล[1], และสุวิชัย อินทกุล[2*]

1 มหาวิทยาลัยพิษณุโลก, ประเทศไทย

2 มหาวิทยาลัยพิษณุโลก, ประเทศไทย

** Corresponding author. E-mail: Pimparit.t1107@gmail.com*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับการทุจริตเชิงนโยบายและการกำหนดนโยบายสาธารณะโครงการรับจำนำข้าว 2) ระดับปัจจัยการทุจริตเชิงนโยบายและการกำหนดนโยบายสาธารณะโครงการรับจำนำข้าว 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการทุจริตเชิงนโยบายกับการกำหนดนโยบายสาธารณะโครงการรับจำนำข้าว กลุ่มตัวอย่างเป็นข้าราชการกระทรวงพาณิชย์ ธนาคารเกษตรและสหกรณ์ และชาวนาที่เข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าว จำนวน 2,250 คน โดยเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า 1) การทุจริตเชิงนโยบายและการกำหนดนโยบายสาธารณะโครงการรับจำนำข้าวในจังหวัด เพชรบูรณ์ พิจิตร พิษณุโลก สุโขทัย กำแพงเพชร และนครสวรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ปัจจัยการทุจริตเชิงนโยบายและการกำหนดนโยบายสาธารณะโครงการรับจำนำข้าว โดยรวมอยู่ในระดับมาก และ3) สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการทุจริตเชิงนโยบายกับการกำหนดนโยบายสาธารณะโครงการรับจำนำข้าวโครงการรับจำนำข้าว โดยรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อยู่ในระดับสูงมาก

คำสำคัญ: การทุจริตเชิงนโยบาย, โครงการรับจำนำข้าว, กระทรวงพาณิชย์, ธนาคารเกษตรและสหกรณ์

บทนำ

ปัจจุบันปัญหาคอร์รัปชั่นถือได้ว่าเป็นปัญหาใหญ่ที่เกิดขึ้นในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกไม่ว่าจะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วหรือประเทศที่ด้อยพัฒนา และการคอร์รัปชั่นได้กลายมาเป็นปัญหาที่มีความสำคัญที่สุดปัญหาหนึ่งของหลายประเทศ โดยปัญหานี้ยังไม่มีทีท่าว่าจะหมดไปอีกทั้งยังทวีความรุนแรงและซับซ้อนมากขึ้นเรื่อย ๆ แม้ว่าหลายประเทศได้ก้าวเข้าสู่ความทันสมัยมีระบบการบริหารราชการสมัยใหม่ มีการรณรงค์จากองค์กรของรัฐหรือองค์กรอิสระต่าง ๆ อย่างเช่น องค์การสหประชาชาติ ธนาคารโลก และภาคประชาชน ที่ต่างเห็นพ้องกันว่าการคอร์รัปชั่นเป็นปัญหาที่นำไปสู่ความยากจน และเป็นอุปสรรคที่ขัดขวางการพัฒนาอย่างแท้จริง (จุรี วิจิตรวาทการ, 2557)

สำหรับประเทศไทยนั้น เป็นที่ทราบกันทั่วไปว่า ปัญหาเรื่องการคอร์รัปชั่นเป็นปัญหาสำคัญลำดับต้น ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศเป็นอย่างมาก ปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นมาช้านาน จนฝังรากลึกและพบเกือบทุกกลุ่มอาชีพในสังคมไทย เกี่ยวพันกับวิถีชีวิตของคนในสังคมไทยมาอย่างยาวนาน หรือกล่าวได้ว่า เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมไทยไปแล้ว (สัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์, 2549) เมื่อปัญหาดังกล่าวผูกพันอยู่กับสังคมไทย จึงส่งผลให้คนไทยบางส่วนมองว่าการทุจริตคอร์รัปชั่นเป็นเรื่องปกติและยอมรับได้ โดยมักจะใช้แนวคิดว่าผู้มีอำนาจก็มักจะโกงกันทุกฝ่าย ดังนั้น หากใครโกงแล้วทำงานเก่งก็ถือว่าพอรับได้ จึงทำให้คนยินยอมที่จะเสียเงินเพื่อซื้อความสะดวก สิทธิพิเศษ หรือตัดความรำคาญ แม้กระทั่งเกิดความคิดสีเทา

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับการจำนำข้าวในจังหวัด เพชรบูรณ์ พิจิตร พิษณุโลก สุโขทัย กำแพงเพชร และนครสวรรค์ จำนวนสูงถึงเกือบ 3 แสนล้านบาท ซึ่งเงินจำนวนนี้ หากไม่ไปตกอยู่ในกระเป๋าของคนเพียงไม่กี่คน ย่อมสามารถอำนวยประโยชน์แก่คนส่วนใหญ่ของประเทศได้ ทำให้รัฐต้องจ่ายเงินงบประมาณสูงกว่าที่เป็นจริง ทำให้ประชาชนต้องได้รับบริการสาธารณะที่ไม่มีคุณภาพ อีกทั้งยังทำให้นักลงทุนขาดความเชื่อมั่นในระบบราชการไทยที่มักจะมีการใช้อำนาจโดยมิชอบ และมักมีการเรียกผลประโยชน์จากนักลงทุน เพื่อแลกกับการอนุญาตให้เอกชนดำเนินการในกิจการที่รัฐจะต้องทำ ซึ่งรัฐเองก็ไม่สามารถตรวจสอบการกระทำดังกล่าวได้ (สังศิต พิริยะรังสรรค์ และผาสุก พงษ์ไพจิตร, 2549)

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการทุจริตเชิงนโยบายโครงการรับจำนำข้าว ในจังหวัด เพชรบูรณ์ พิจิตร พิษณุโลก สุโขทัย กำแพงเพชร และนครสวรรค์
2. เพื่อศึกษาการกำหนดนโยบายสาธารณะโครงการรับจำนำข้าวโครงการรับจำนำข้าว ในจังหวัด เพชรบูรณ์ พิจิตร พิษณุโลก สุโขทัย กำแพงเพชร และนครสวรรค์
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการทุจริตเชิงนโยบายกับการกำหนดนโยบายสาธารณะโครงการรับจำนำข้าวโครงการรับจำนำข้าว ในจังหวัด เพชรบูรณ์ พิจิตร พิษณุโลก สุโขทัย กำแพงเพชร และนครสวรรค์

สมมติฐานการวิจัย

1. การทุจริตเชิงนโยบายกับการกำหนดนโยบายสาธารณะโครงการรับจำนำข้าวโครงการรับจำนำข้าว ในจังหวัด เพชรบูรณ์ พิจิตร พิษณุโลก สุโขทัย กำแพงเพชร และนครสวรรค์ โดยรวมและรายด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
2. การทุจริตเชิงนโยบายกับการกำหนดนโยบายสาธารณะโครงการรับจำนำข้าว ด้านกระบวนการกำหนดนโยบาย มีความสัมพันธ์ทางบวก

3. การทุจริตเชิงนโยบายกับการกำหนดนโยบายสาธารณะโครงการรับจำนำข้าว ด้านการเสนอทางเลือก มีความสัมพันธ์ทางบวก

4. การทุจริตเชิงนโยบายกับการกำหนดนโยบายสาธารณะโครงการรับจำนำข้าว ด้านการพัฒนาทางเลือก มีความสัมพันธ์ทางบวก

5. การทุจริตเชิงนโยบายกับการกำหนดนโยบายสาธารณะโครงการรับจำนำข้าว ด้านปัจจัยสภาพแวดล้อมในระบบการเมืองที่กับนโยบายสาธารณะ มีความสัมพันธ์ทางบวก

6. การทุจริตเชิงนโยบายกับการกำหนดนโยบายสาธารณะโครงการรับจำนำข้าว ด้านปัจจัยเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมือง มีความสัมพันธ์ทางบวก

7. การทุจริตเชิงนโยบายกับการกำหนดนโยบายสาธารณะโครงการรับจำนำข้าว ด้านปัจจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีความสัมพันธ์ทางบวก

8. การทุจริตเชิงนโยบายกับการกำหนดนโยบายสาธารณะโครงการรับจำนำข้าว ด้านปัจจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายการเมืองกับฝ่ายบริหาร มีความสัมพันธ์ทางบวก

หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การทุจริตเชิงนโยบาย

สาเหตุของการทุจริตไว้ว่าโดยทั่วไปสามารถอธิบายได้อย่างน้อยที่สุด 5 ทฤษฎีทางสังคมศาสตร์ คือ ทฤษฎีด้านศีลธรรม (Moral approach) เป็นการอธิบายสาเหตุมาจากความไม่ซื่อสัตย์ของบุคคลสาธารณะ ทฤษฎีด้านโครงสร้างนิยม (Structural approach) เป็นการอธิบายสาเหตุมาจากเงื่อนไขและอิทธิพลของรัฐ สังคม และชุมชน ทฤษฎีด้านหน้าที่นิยม (Functional approach) เป็นการอธิบายสาเหตุมาจากความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนากับการสร้างสังคมที่ทันสมัย และความสัมพันธ์ระหว่างระบบทุนนิยมกับระบอบประชาธิปไตยที่สะท้อนออกมาซึ่งความอ่อนแอของสถาบันการเมือง และความอ่อนแอของภาคประชาสังคม หรือการปรับตัวขององค์กรของรัฐที่ช้ากว่าการเปลี่ยนแปลงของระบบธุรกิจ ทำให้นักการเมืองสามารถหาผลประโยชน์ได้ ทฤษฎีด้านสถาบันนิยม (Institutional approach) เป็นการอธิบายในแง่มุมของกฎหมาย การไม่แยกบทบาทของฝ่ายบริหารกับฝ่ายตุลาการออกจากกันให้เด็ดขาดจะทำให้ระบบการตรวจสอบฝ่ายบริหารอ่อนแอ เป็นต้น และทฤษฎีด้านเศรษฐศาสตร์การเมือง (Political economy approach) ซึ่งมองการทุจริตคอร์รัปชั่นว่ามีความซับซ้อนและมีรูปแบบที่หลากหลาย ซึ่งสามารถทำความเข้าใจได้จากการใช้มุมมองทางประวัติศาสตร์และปัจจัยทางการเมืองประกอบกัน (สังศิต พิริยะรังสรรค์, 2549)

ในมุมมองของนักวิชาการต่างประเทศ ได้กล่าวถึงปัจจัยสำคัญที่กับการเกิดคอร์รัปชั่น 9 ประการ ได้แก่ 1) ระบบอุปถัมภ์ 2) ความไม่เท่าเทียมกันของฐานะทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง 3) สังคมบริโภคนิยม ที่มีช่องว่างระหว่างความต้องการกับความสามารถในการตอบสนองสินค้าและบริการ 4) การมีอำนาจในการควบคุมและแทรกแซงที่มากหรือน้อยเกินไปของรัฐ 5) การมีระเบียบกฎเกณฑ์ที่มากหรือน้อยเกินไป 6) การขยายขอบเขตของบทบาทหน้าที่ของรัฐบาลและการขยายขอบเขตของโครงสร้างสวัสดิการสังคมให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น 7) ภาวการณ์ขาดแคลนทางเศรษฐกิจและเงินเฟ้อ 8) นักการเมืองที่ไม่ซื่อสัตย์สุจริต 9) การมีระบบสืบสวนและการควบคุมการทุจริตที่ไม่เข้มแข็ง การไม่ให้ความสนใจปัญหาคอร์รัปชั่นของผู้นำ และการมีความรู้ความเข้าใจที่จำกัดเกี่ยวกับการคอร์รัปชั่นของสาธารณชน (Werner,1984)

อย่างไรก็ดีสาเหตุพื้นฐานที่ก่อให้เกิดการทุจริตนั้นไม่ว่าจะเป็นการอธิบายโดยอาศัยหลักทางทฤษฎีในแง่มุมใด นอกเหนือจากการขาดจิตสำนึกในตัวผู้ทุจริตเองแล้ว ส่วนสำคัญก็มาจากแรงผลักดันจากการ

เปลี่ยนแปลงของสังคม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการบีบคั้นให้คนในสังคมแปรเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทิศทางดังกล่าว ประกอบกับการที่กฎเกณฑ์หรือข้อบังคับในปัจจุบันมีความอ่อนแอหรือมีข้อบกพร่องไม่ว่าจะเป็นเพราะกฎเกณฑ์ดังกล่าวมีช่องโหว่หรือเพราะการบังคับใช้ที่ไร้ประสิทธิภาพจึงทำให้เกิดการทุจริตเกิดขึ้น (สังศิต พิริยะรังสรรค์, 2549)

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายสาธารณะโครงการรับจำนำข้าว

การกำหนดนโยบายสาธารณะโครงการรับจำนำข้าว เป็นนโยบายข้าวของรัฐบาลถือได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญในการใช้เป็นกลไกในการขับเคลื่อนการทำงานของรัฐบาลเพื่อแก้ไขปัญหารายได้ต่ำและความยากจนของเกษตรกรโดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มชาวนา ซึ่งถือว่าเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ และเป็นกลุ่มที่มีผลต่อการแพ้ชนะในการเลือกตั้งของพรรคการเมือง ขณะเดียวกัน ข้าวเป็นสินค้าทางการเกษตรสำคัญที่ประเทศไทยส่งออกเพื่อจำหน่ายในตลาดโลก ที่ผ่านมา รัฐบาลได้กำหนดนโยบายข้าวหลัก ๆ อยู่ 2 มาตรการ คือ มาตรการในการแทรกแซงราคาข้าว ภายใต้นโยบายรับจำนำข้าว ซึ่งเกิดขึ้นในสมัยพรรคไทยรักไทยเป็นรัฐบาล และมาตรการประกันรายได้ให้กับชาวนา ตามนโยบายประกันราคาข้าว ในรัฐบาลพรรคประชาธิปัตย์ ต่อมาเมื่อพรรคเพื่อไทยได้ชนะในการเลือกตั้งและจัดตั้งรัฐบาล จึงได้นำนโยบายรับจำนำข้าวกลับมาใช้อีกครั้งหนึ่งจนถึงปัจจุบัน จะเห็นได้ว่าในแต่ละนโยบายต่างก็มีเป้าหมายเชิงนโยบายเหมือนกันคือ การยกระดับรายได้ให้กับชาวนา

จากการที่รัฐบาลพรรคประชาธิปัตย์ได้นำนโยบายประกันราคาข้าวมาใช้ครั้งแรกเพื่อเป็นการรับประกันรายได้ให้กับชาวนาเป็นสำคัญ โดยไม่แทรกแซงราคาหรือกลไกการตลาด แต่หลังจากที่รัฐบาลชุดปัจจุบันภายใต้การนำของพรรคเพื่อไทยได้นำนโยบายรับจำนำข้าวกลับมาใช้ใหม่อีกครั้ง ตลอดจนกำหนดราคาที่รัฐบาลรับจำนำข้าวจากชาวนาในราคาค่อนข้างสูง โดยกำหนดราคารับจำนำข้าวขาวที่ 15,000 บาทต่อตัน และ 20,000 บาทต่อตัน สำหรับข้าวหอมมะลิ เมื่อเปรียบเทียบกับนโยบายประกันราคาข้าว กำหนดราคาข้าวขายที่ 10,000 บาทต่อตัน และ 15,000 บาทต่อตัน สำหรับข้าวหอมมะลิ และโครงการรับจำนำข้าว ดูเหมือนจะมีข้อดีที่ทำให้ราคาข้าวเปลือกแพง แต่ราคาข้าวสารถูก ทำให้ผู้บริโภคไม่เดือดร้อน โรงสีได้ประโยชน์ และนักการเมืองได้คะแนน แต่ในความเป็นจริงโครงการนี้จะทำให้เกิดความเสียหายต่อภาษีประชาชน และเป็นผลเสียต่ออุตสาหกรรมข้าวไทย ทางด้าน อัทธ์ พิศาลวานิช กล่าวถึงนโยบายรับจำนำข้าวที่มีผลกระทบต่อตลาดข้าวไทย ทั้งราคาข้าวไทย เมื่อเทียบกับประเทศคู่แข่ง เพราะโครงการรับจำนำข้าวส่งผลให้ราคาข้าวสูงขึ้น จนทำให้เกษตรกรไทยติดนิสัยในเรื่องการรับความช่วยเหลือแทรกแซงราคาจากภาครัฐ เมื่อราคาสินค้าทางการเกษตรตกต่ำ และอาจกลายเป็นธรรมเนียมของประเทศไทยและในมุมมองของ ชูเกียรติ โอภาสวงศ์ นายกกิตติมศักดิ์สมาคมผู้ส่งข้าวออกต่างประเทศ ระบุว่าโครงการรับจำนำข้าวที่ผู้ส่งออกต้องประมูลซื้อข้าวในราคาสูง ส่งขายในตลาดต่างประเทศนั้น ผู้ซื้อส่วนใหญ่ไม่สามารถรับได้ เนื่องจากข้าวไทยมีราคาสูงกว่าในตลาดมาก และประเทศผู้ซื้อส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นประเทศที่ร่ำรวย ทำให้การติดต่อซื้อข้าวกับประเทศเพื่อนบ้านของไทย โดยเฉพาะเวียดนาม และกัมพูชามีปริมาณเพิ่มขึ้น และอีกปัจจัยหนึ่งเกิดจากการที่ประเทศเพื่อนบ้านมีการพัฒนาสายพันธุ์ข้าวที่สูงขึ้น และกำลังเป็นที่ต้องการของตลาดโลกมากกว่าข้าวไทย จึงเป็นประเด็นที่สนใจว่าการกำหนดราคารับจำนำข้าวไว้สูงจะส่งผลกระทบต่อกลไกการตลาดข้าวเปลือกและตลาดส่งออกข้าวของไทย (นิพนธ์ พัวพงศกร, 2543)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวมา การกำหนดนโยบายโครงการรับจำนำข้าวของรัฐบาลแต่ละยุคที่ผ่านมา มีเสียงวิพากษ์วิจารณ์ว่า มีการทุจริตในโครงการรับจำนำข้าว และมีผลกระทบต่อราคาข้าวและการส่งออก ทำให้ประเทศสูญเสียการส่งออกข้าว และเป็นการทำลายกลไกตลาดข้าวไทย จึงทำให้ประเทศเสียหาย ดังปรากฏเป็นข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์รายวันจึงเป็นประเด็นสำคัญนำมาสู่การวิจัยในครั้งนี้ว่า นโยบายโครงการรับจำนำ

ข้าวของรัฐบาลควรมีกลไก กระบวนการ ขั้นตอนอะไรบ้าง โดยผู้วิจัยจะเริ่มศึกษาตั้งแต่ การกำหนดนโยบาย เป้าหมายและผลประโยชน์ที่ชาวนาจะได้รับ เพื่อเป็นแนวทางเสนอแนะผู้ที่กำหนดนโยบายโครงการรับจำนำข้าว เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโครงการรับจำนำข้าว

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องการทุจริตเชิงนโยบายและการกำหนดนโยบายสาธารณะโครงการรับจำนำข้าว ดังกล่าวกำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยดังแสดงในภาพที่ 1

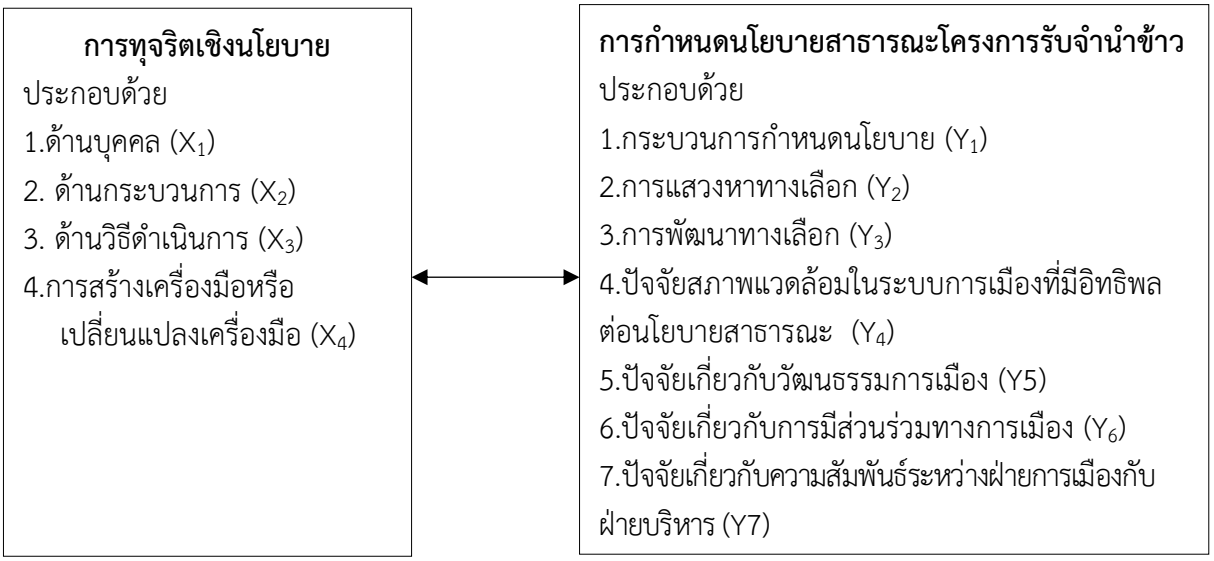

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) ใช้พื้นที่ กระทรวงพาณิชย์ ธนาคารเกษตรและสหกรณ์ ขาวนาที่เข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าว ในจังหวัด เพชรบูรณ์ พิจิตร พิษณุโลก สุโขทัย กำแพงเพชร และนครสวรรค์ ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ประชากร ที่เป็นข้าราชการกระทรวงพาณิชย์ ธนาคารเกษตรและสหกรณ์ และขาวนาที่เข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าว 6 จังหวัด เพชรบูรณ์ พิจิตร พิษณุโลก สุโขทัย กำแพงเพชร และนครสวรรค์ จำนวน 22,294 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ที่เป็นข้าราชการกระทรวงพาณิชย์ ธนาคารเกษตรและสหกรณ์ และขาวนาที่เข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าว 6 จังหวัด เพชรบูรณ์ พิจิตร พิษณุโลก สุโขทัย กำแพงเพชร และนครสวรรค์ กลุ่มตัวอย่างจำนวน ทั้งหมด 2,250 คน แบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามผ่า Google form โดยให้ดาวน์โหลดแบบสอบถามออนไลน์ด้วย QR code

การเก็บรวมรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย โดยดำเนินการส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลพร้อมแบบสอบถามให้ข้าราชการกระทรวงพาณิชย์ ธนาคารเกษตรและสหกรณ์ และขาวนาที่เข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าว ในจังหวัดเพชรบูรณ์ พิจิตร พิษณุโลก สุโขทัย

กำแพงเพชร และนครสวรรค์ จำนวน 2,250 ฉบับ และผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามออนไลน์ ผ่านการใช้ Google form โดยให้ดาวน์โหลดแบบสอบถามออนไลน์ด้วย QR code ส่งคืนภายในวัน เวลาที่กำหนด

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลนั้นสามารถแยกอธิบายลักษณะการใช้สถิติต่าง ๆ ดังนี้

1.สถิติเชิงพรรณนา ใช้เพื่อให้ทราบลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การแจกแจงความถี่ (frequency) ร้อยละ (percent) ค่าเฉลี่ย (mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

2. สถิติเชิงอนุมาน ใช้ในการวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐาน ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) กำหนดนัยสำคัญทางสถิติ ≤0.05 โดยใช้เกณฑ์การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แล้ว (r) แปลความหมาย ดังนี้ (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2549)

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการทุจริตเชิงนโยบายกับการกำหนดนโยบายโครงการรับจำนำข้าว ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ระดับการทุจริตเชิงนโยบายโครงการรับจำนำข้าว ในจังหวัด เพชรบูรณ์ พิจิตร พิษณุโลก สุโขทัย กำแพงเพชร และนครสวรรค์ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับระดับความคิดเห็นในการทุจริตเชิงนโยบายโครงการรับจำนำข้าว ในจังหวัด เพชรบูรณ์ พิจิตร พิษณุโลก สุโขทัย กำแพงเพชร และนครสวรรค์

การทุจริตเชิงนโยบาย	ระดับความคิดเห็น			
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1.ด้านบุคคล	3.51	0.46	มาก	1
2. ด้านกระบวนการ	4.24	0.45	มาก	3
3. ด้านวิธีดำเนินการ	4.24	0.48	มาก	3
4.ด้านการสร้างเครื่องมือหรือเปลี่ยนแปลงเครื่องมือ	4.36	0.54	มาก	2
รวม	4.13	0.31	มาก	

จากตารางที่ 1 ระดับระดับความคิดเห็นในการทุจริตเชิงนโยบายโครงการรับจำนำข้าว ในจังหวัด เพชรบูรณ์ พิจิตร พิษณุโลก สุโขทัย กำแพงเพชร และนครสวรรค์ พบว่าประขาขนกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการทุจริตเชิงนโยบายโครงการรับจำนำข้าว โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.13) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านที่มีความคิดเห็นในการทุจริตเชิงนโยบายโครงการรับจำนำข้าวอยู่ในสูงสุดอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.51) คือการทุจริตเชิงนโยบายโครงการรับจำนำข้าว รองลงมาอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$= 4.36) คือด้านการสร้างเครื่องมือหรือเปลี่ยนแปลงเครื่องมือ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำสุด 2 ด้าน ($\overline{X}$= 4.24) คือด้านกระบวนการ และด้านวิธีดำเนินการ

2. การกำหนดนโยบายสาธารณะโครงการรับจำนำข้าวโครงการรับจำนำข้าว ในจังหวัด เพชรบูรณ์ พิจิตร พิษณุโลก สุโขทัย กำแพงเพชร และนครสวรรค์ ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับระดับความคิดเห็นในการกำหนดนโยบายสาธารณะโครงการรับจำนำข้าวโครงการรับจำนำข้าว ในจังหวัด เพชรบูรณ์ พิจิตร พิษณุโลก สุโขทัย กำแพงเพชร และนครสวรรค์

การกำหนดนโยบายสาธารณะโครงการรับจำนำข้าว	**ระดับความคิดเห็น**			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1.กระบวนการกำหนดนโยบาย	4.36	0.56	มาก	2
2.การแสวงหาทางเลือก	4.37	0.49	มาก	1
3.การพัฒนาทางเลือก	4.24	0.44	มาก	5
4.ปัจจัยสภาพแวดล้อมในระบบการเมืองที่มีอิทธิพลต่อนโยบายสาธารณะ	4.36	0.47	มาก	2
5.ปัจจัยเกี่ยวกับวัฒนธรรมการเมือง	3.53	0.29	มาก	7
6.ปัจจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง	4.21	0.44	มาก	6
7.ปัจจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายการเมืองกับฝ่ายบริหาร	4.35	0.39	มาก	4
รวม	**4.18**	**0.43**	**มาก**	**-**

จากตารางที่ 2 ระดับระดับความคิดเห็นในการกำหนดนโยบายสาธารณะโครงการรับจำนำข้าว ในจังหวัด เพชรบูรณ์ พิจิตร พิษณุโลก สุโขทัย กำแพงเพชร และนครสวรรค์ พบว่าประชาขนกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการกำหนดนโยบายสาธารณะโครงการรับจำนำข้าว โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.18) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านที่มีความคิดเห็นในการกำหนดนโยบายสาธารณะโครงการรับจำนำข้าว อยู่ในสูงสุดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.37) คือการแสวงหาทางเลือก รองลงมาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$= 4.36) คือกระบวนการกำหนดนโยบาย และปัจจัยสภาพแวดล้อมในระบบการเมืองที่มีอิทธิพล ต่อนโยบายสาธารณะ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำสุด ($\bar{X}$= 4.24) คือปัจจัยเกี่ยวกับวัฒนธรรมการเมือง

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการทุจริตเชิงนโยบายกับการกำหนดนโยบายสาธารณะโครงการรับจำนำข้าว โครงการรับจำนำข้าว ในจังหวัด เพชรบูรณ์ พิจิตร พิษณุโลก สุโขทัย กำแพงเพชร และนครสวรรค์ ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการทุจริตเชิงนโยบายกับการกำหนดนโยบายสาธารณะโครงการรับจำนำข้าวโครงการรับจำนำข้าว ในจังหวัด เพชรบูรณ์ พิจิตร พิษณุโลก สุโขทัย กำแพงเพชร และนครสวรรค์

ตัวแปร	X1	X2	X3	X4	Y1	Y2	Y3	Y4	Y5	Y6	Y7	total
X1	1.00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	.918**
X2	.690**	1.00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	.858**
X3	.750**	.761**	1.00	-	-	-	-	-	-	-	-	.898**
X4	.831**	.778**	.786**	1.00	-	-	-	-	-	-	-	.915**
Y1	.588**	.646**	.694**	.580**	1.00	-	-	-	-	-	-	.774**

ตัวแปร	X1	X2	X3	X4	Y1	Y2	Y3	Y4	Y5	Y6	Y7	total
Y2	.977**	.645**	.724**	.827**	.505**	1.00	-	-	-	-	-	.887**
Y3	.768**	.934**	.942**	.833**	.714**	.731**	1.00	-	-	-	-	.936**
Y4	.794**	.805**	.832**	.900**	.870**	.744**	.873**	1.00	-	-	-	.948**
Y5	.656**	.599**	.606**	.546**	.499**	.653**	.642**	.537**	1.00	-	-	.675**
Y6	.793**	.941**	.911**	.825**	.664**	.757**	.986**	.840**	.644**	1.00	-	.928**
Y7	.611**	.650**	.706**	.571**	.694**	.593**	.723**	.674**	.837**	.691**	1.00	.730**
total	.797**	.871**	.878**	.828**	.773**	.768**	.932**	.881**	.830**	.916**	.848**	.937**
**. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).												

จากตารางที่ 3 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการทุจริตเชิงนโยบายกับการกำหนดนโยบายสาธารณะโครงการรับจำนำข้าวโครงการรับจำนำข้าว ในจังหวัด เพชรบูรณ์ พิจิตร พิษณุโลก สุโขทัย กำแพงเพชร และนครสวรรค์ โดยรวมมีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับสูงมาก (r=0.937) เมื่อพิจารณาตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามที่มีค่าความสัมพันธ์กันสูงสุด 3 ตัวแปร คือ ด้าน.ด้านบุคคล (r=.918) ด้านการสร้างเครื่องมือหรือเปลี่ยนแปลงเครื่องมือ (.915) และด้านวิธีดำเนินการ (.898) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.1 การทุจริตเชิงนโยบายกับการกำหนดนโยบายสาธารณะโครงการรับจำนำข้าว ด้านกระบวนการกำหนดนโยบาย (Y1) พบว่า มีความสัมพันธ์กันทางบวก อยู่ในระดับสูง (r=0.773) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.2. การทุจริตเชิงนโยบายกับการกำหนดนโยบายสาธารณะโครงการรับจำนำข้าว การแสวงหาทางเลือก (Y2) พบว่า มีความสัมพันธ์กันทางบวก อยู่ในระดับสูง (r=0.768) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.3 การทุจริตเชิงนโยบายกับการกำหนดนโยบายสาธารณะโครงการรับจำนำข้าว การพัฒนาทางเลือก (Y3) พบว่า มีความสัมพันธ์กันทางบวก อยู่ในระดับสูงมาก (r=0.932) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.4 การทุจริตเชิงนโยบายกับการกำหนดนโยบายสาธารณะโครงการรับจำนำข้าว ปัจจัยสภาพแวดล้อมในระบบการเมืองที่มีอิทธิพล ต่อนโยบายสาธารณะ (Y4) พบว่า มีความสัมพันธ์กันทางบวก อยู่ในระดับสูงมาก (r=0.881) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.5 การทุจริตเชิงนโยบายกับการกำหนดนโยบายสาธารณะโครงการรับจำนำข้าว ปัจจัยเกี่ยวกับวัฒนธรรมการเมือง (Y5) พบว่า มีความสัมพันธ์กันทางบวก อยู่ในระดับสูง (r=0.830) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.6 การทุจริตเชิงนโยบายกับการกำหนดนโยบายสาธารณะโครงการรับจำนำข้าว ปัจจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง (Y6) พบว่า มีความสัมพันธ์กันทางบวก อยู่ในระดับสูงมาก (r=0.916) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.7 การทุจริตเชิงนโยบายกับการกำหนดนโยบายสาธารณะโครงการรับจำนำข้าว ปัจจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายการเมืองกับฝ่ายบริหาร (Y7) พบว่า มีความสัมพันธ์กันทางบวก อยู่ในระดับสูง (r=0.848) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับระดับความคิดเห็นในการทุจริตเชิงนโยบายโครงการรับจำนำข้าว ในจังหวัด เพชรบูรณ์ พิจิตร พิษณุโลก สุโขทัย กำแพงเพชร และนครสวรรค์ โดยรวม พบว่าประขาขนกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการทุจริตเชิงนโยบายโครงการรับจำนำข้าวอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า รัฐบาลกำหนดนโยบายโครงการรับจำนำข้าว ให้ความชัดเจนของนโยบาย เช่น ประชาชนจะได้อะไรและมีต้นทุนในการดำเนินโครงการเท่าไร รัฐบาลใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ในการวางแผนกำหนดนโยบาย เป็นข้อมูลที่เที่ยงตรงและเชื่อถือได้มากที่สุด และรัฐบาลมีการจัดเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาตามความจำเป็นเร่งด่วนความต้องการของประชาชน และรัฐบาลกำหนดเกณฑ์วิเคราะห์ ตัดสินใจประเด็นปัญหา ความต้องการโดยอิงประโยชน์ของประชาชน และการทุจริตคอร์รัปชั่นเชิงนโยบายของบุคคลส่งผลซึ่งกันและกันกับการกำหนดนโยบายสาธารณะโครงการรับจำนำข้าว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณภัทร เตโช, อภิชาติ จันทราธิบดี, ภัชรีย์ มีแก้ว และอรดี ไกรยุทธศักดิ์ (2552) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในส่วนราชการไทย โดยการศึกษา การทุจริตในประเทศไทย และการทุจริตในต่างประเทศ คือ เขตปกครองพิเศษฮ่องกงและประเทศสิงคโปร์ พบว่า การแก้ไขปัญหาการทุจริตได้มีการจัดสำนักงานที่มีหน้าที่ป้องกันและปราบปรามการทุจริตเช่นเดียวกันกับสำนักงาน ป.ป.ช. แต่ทั้งเขตปกครองพิเศษฮ่องกงและประเทศสิงคโปร์ประสบความสำเร็จในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต โดยจากการจัดอันดับการทุจริตของประเทศในภูมิภาคเอเชีย พ.ศ. 2551 ของหน่วยงาน 2 หน่วยงาน คือ Corruption PerceptionIndex (CPI) ประเทศสิงคโปร์ อันดับ 1 คะแนน 9.2 เขตปกครองพิเศษฮ่องกง อันดับ 2 คะแนน 8.1 ประเทศไทย อันดับที่ 9 คะแนน 3.5 และ Political & Economic Risk Consultancy Ltd. (PERC)

2. ระดับระดับความคิดเห็นในการกำหนดนโยบายสาธารณะโครงการรับจำนำข้าว ในจังหวัด เพชรบูรณ์ พิจิตร พิษณุโลก สุโขทัย กำแพงเพชร และนครสวรรค์ โดยรวม พบว่าประขาขนกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการกำหนดนโยบายสาธารณะโครงการรับจำนำข้าว อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า กระบวนการกำหนดนโยบาย ใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ในการวางแผนกำหนดนโยบาย เป็นข้อมูลที่เที่ยงตรงและเชื่อถือได้มากที่สุดรัฐบาลกำหนดนโยบายโครงการรับจำนำข้าวให้ความชัดเจนของนโยบาย เช่น ประชาชนจะได้อะไรและมีต้นทุนในการดำเนินโครงการเท่าไรและรัฐบาลกำหนดเกณฑ์วิเคราะห์ ตัดสินใจประเด็นปัญหาความต้องการโดยอิงประโยชน์ของประชาชน การทุจริตเชิงนโยบายของบุคคลมีแนวโน้มจะทำให้การกำหนดนโยบายสาธารณะโครงการรับจำนำข้าวด้านกระบวนการกำหนดนโยบายสูงกว่าด้านอื่น ๆ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความชัดเจนของโครงการรับจำนำข้าว ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่เข้าใจว่าเป็นโครงการที่ดี ประชาชนได้รับผลประโยชน์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวรรณนภา วามานนท์ (2550) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารการปราบปรามการทุจริตระดับชาติของไทย: การศึกษาบทบาท ระบบ และการบริหาร ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ โดยใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เจาะลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญประกอบกับการศึกษาเอกสาร ผลการศึกษา พบว่า ปัจจุบันการทุจริตมีรูปแบบที่สลับซับซ้อนมากขึ้น มีลักษณะเป็นการทุจริตแบบเครือข่ายในโครงการใหญ่ ๆ ของรัฐ มีการบิดผันการใช้กฎหมาย ผู้ดารงตำแหน่งระดับสูงกระทาการทุจริตมากก่อความเสียหายให้กับประเทศชาติอย่างประเมินค่ามิได้ หน่วยงานของรัฐในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตโดยการบริหารงานของคณะกรรมการ ป.ป.ช.ภายใต้กรอบกฎหมายและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น มีข้อจำกัดในเรื่องอานาจหน้าที่ไม่มีการกระจายอานาจและขาดความต่อเนื่องในการบริหาร นอกจากนั้น ยังมีปัญหาอุปสรรคจากภายในองค์การ ได้แก่ โครงสร้างองค์การที่ไม่เหมาะสม อัตรากาลังเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอต่อปริมาณงาน เจ้าหน้าที่มีศักยภาพจำกัด ขาดความเชี่ยวชาญพิเศษเฉพาะด้าน ส่วนปัญหาภายนอกขาดความร่วมมือสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประชาชน และรัฐบาล รวมถึงการแทรกแซงทางการเมือง เป็นต้น

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการทุจริตเชิงนโยบายกับการกำหนดนโยบายสาธารณะโครงการรับจำนำข้าว มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปราย ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 การทุจริตเชิงนโยบายกับการกำหนดนโยบายสาธารณะโครงการรับจำนำข้าว โดยรวมมีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับสูงมาก (r=0.937) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อาจเป็นเพราะว่าอาจเป็นเพราะว่ารัฐบาลกำหนดนโยบายโครงการรับจำนำข้าว ให้ความชัดเจนของนโยบาย เช่น ประชาชนจะได้อะไรและมีต้นทุนในการดำเนินโครงการเท่าไรรัฐบาลใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ในการวางแผนกำหนดนโยบาย เป็นข้อมูลที่เที่ยงตรงและเชื่อถือได้มากที่สุด และรัฐบาลมีการจัดเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาตามความจำเป็นเร่งด่วนความต้องการของประชาชน และรัฐบาลกำหนดเกณฑ์วิเคราะห์ ตัดสินใจประเด็นปัญหา ความต้องการโดยอิงประโยชน์ของประชาชน และการทุจริตคอร์รัปชั่นเชิงนโยบายของบุคคลส่งผลซึ่งกันและกันกับการกำหนดนโยบายสาธารณะโครงการรับจำนำข้าว ซึ่งสอดคล้องงานวิจัยของ กฤษฎา นันทเพ็ชร (2556). ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีผลต่อบทบาทการป้องกันและปราบปรามคอร์รัปชั่น ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ผลการวิจัย พบว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมมีความรุนแรงและความสลับซับซ้อนมากขึ้น ทั้งภายนอกสังคมและภายในสังคมไทย โดยการเปลี่ยนแปลงจากสภาพแวดล้อมภายนอกที่สำคัญได้แก่ กระแสโลกาภิวัตน์ ทุนนิยม และบริโภคนิยม เป็นต้น ซึ่งมีผลให้เกิด และการยอมรับชื่นชมในนโยบายที่ส่งเสริมการบริโภคหรือนโยบายประชานิยม เป็นต้นการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว มีผลให้ความรุนแรงของคอร์รัปชั่นในสังคมไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ในขณะที่บทบาทของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการป้องกันและปราบปรามคอร์รัปชั่นโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย ส่วนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมมีผลต่อบทบาทของ ป.ป.ช.ในระดับค่อนข้างมาก กล่าวคือประชาชนมีความชาชินและยอมรับได้กับคอร์รัปชั่นมากขึ้นด้านเครือข่ายความร่วมมือต่อต้านคอร์รัปชั่น ภาคเอกชนและประชาสังคมมีความตื่นตัวเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น ด้านความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีช่องทางในการติดต่อสื่อสารที่หลากหลายผ่านทีวีดาวเทียม เคเบิ้ลทีวีและสื่อออนไลน์ ด้านกฎหมายและยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับ ป.ป.ช. มีการปรับปรุงให้อานาจกับ ป.ป.ช. มากขึ้น รวมถึงมีการเตรียมการจัดตั้ง ป.ป.ช. ประจาจังหวัดและด้านบทเรียนความรู้เกี่ยวกับการต่อต้านคอร์รัปชั่นมีความร่วมมือกับองค์กรต่อต้านคอร์รัปชั่นของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกเพิ่มขึ้น แต่โดยรวมอัตราการเปลี่ยนแปลงในบทบาทยังตามไม่ทันอัตราการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของไทย การเปลี่ยนแปลงภายในตามมาด้วย ได้แก่ ค่านิยมวัตถุแบบตะวันตก การเล่นพรรคเล่นพวก

สมมติฐานที่ 2 การทุจริตเชิงนโยบายกับการกำหนดนโยบายสาธารณะโครงการรับจำนำข้าว ด้านกระบวนการกำหนดนโยบาย (Y1) พบว่า มีความสัมพันธ์กันทางบวก อยู่ในระดับสูง (r=0.773) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อาจเป็นเพราะว่า ความชัดเจนของโครงการรับจำนำข้าว ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่เข้าใจว่าเป็นโครงการที่ดี ประชาชนได้รับผลประโยชน์ ซึ่งสอดคล้องงานวิจัยของ Igoni (2009) ได้ศึกษาเรื่องการรับรู้เกี่ยวกับการคอร์รัปชั่นของสังคมและระดับความเชื่อมั่นในรัฐบาล ศึกษากรณีเมืองเบนิน ประเทศไนจีเรีย มีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบการรับรู้เรื่อง การคอร์รัปชั่นและความเชื่อมั่นต่อภาวะผู้นาของประธานาธิบดี โดยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลสำรวจกับตัวอย่าง จานวน 1,000 คน ในเมืองเบนิน แบบสอบถามการวิจัย ผนวกเอาผลการทดสอบหาความสัมพันธ์ระหว่างอายุและเพศกับความเชื่อที่ว่า เมื่อความเชื่อมั่นเพิ่มขึ้นการคอร์รัปชั่นของสังคมจะลดลง และทดสอบโดยใช้ไค-สแควร์ด้วยผลการศึกษา พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่รับรู้เรื่องการคอร์รัปชั่นในระดับสูงขาดความเชื่อมั่นในตัวประธานาธิบดีว่าจะทาให้เกิดความเปลี่ยนแปลงขึ้น และมีความเชื่อมั่นรัฐบาลในระดับต่ำ ผลการทดสอบด้วยไค-สแควร์ พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อมั่นที่มากขึ้นกับการลดลงของคอร์รัปชั่น ในกลุ่มประชากรเพศชายและกลุ่มผู้มีอายุมาก

สมมติฐานที่ 3 การทุจริตเชิงนโยบายกับการกำหนดนโยบายสาธารณะโครงการรับจำนำข้าว การแสวงหาทางเลือก (Y2) พบว่า มีความสัมพันธ์กันทางบวก อยู่ในระดับสูง (r=0.768) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อาจเป็นเพราะว่าโครงการรับจำนำข้าวของรัฐบาล รัฐบาลมีการเสนอทางเลือกที่ให้ประชาชนได้รับข้อเท็จจริงเกี่ยวกับโครงการรับจำนำข้าวโดยประชาชนไม่รู้ว่ามีการทุจริตเชิงนโยบาย ซึ่งสอดคล้องงานวิจัยของ ภักดี โพธิศิริ" พ้น กรรมการ ป.ป.ช., (2555) ได้ศึกษาแนวคิดของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นผู้ที่มีประวัติการทำงานเกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมทั้งศาลและตำรวจ เป็นนักวิชาการทางด้านรัฐศาสตร์และด้านเศรษฐศาสตร์ มีบางคนที่ได้รับการแต่งตั้งเข้ามาแทนที่คนเก่าที่ต้องหมดวาระไปเนื่องจากอายุครบ 70 ปี คือ นายปรีชา เลิศกมลมาศแทนตำแหน่งของนางสาวสมลักษณ์ จัดกระบวนพล ในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2553 และ พลตำรวจเอกสถาพร หลาวทอง เข้ามาแทนที่ศาตราจารย์เมธี ครองแก้ว ในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2555 แต่โดยภาพรวมก็เป็นที่ยอมรับว่าปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ตรงไปตรงมา แม้จะมีกรณีของศาตราจารย์ภักดี โพธิศิริ ที่เคยถูกฝ่ายการเมืองยื่นถอดถอนในข้อหาไต่สวนคดีไม่เป็นธรรมแต่วุฒิสภาก็ลงมติไม่ถอดจากตำแหน่งกรรมการ ป.ป.ช. (มติ ส.ว. 84 ต่อ 56 เสียง ไม่ถอดถอน

สมมุติฐานที่ 4 การทุจริตเชิงนโยบายกับการกำหนดนโยบายสาธารณะโครงการรับจำนำข้าว การพัฒนาทางเลือก (Y3) พบว่า มีความสัมพันธ์กันทางบวก อยู่ในระดับสูงมาก (r=0.932) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อาจเป็นเพราะว่าการกำหนดนโยบายสาธารณะโครงการรับจำนำข้าวของรัฐบาล ประชาชนเห็นว่าเป็นการพัฒนาทางเลือกที่ประชาชนได้รับประโยชน์ ส่วนการทุจริตเชิงนโยบายด้านการสร้างเครื่องมือหรือเปลี่ยนแปลงเครื่องมือมีความสัมพันธ์ต่อการกำหนดนโยบายสาธารณะโครงการรับจำนำข้าวด้านการพัฒนาทางเลือกอยู่ในระดับต่ำมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากประชาชนส่วนใหญ่ไม่เข้าใจนโยบายโครงการรับจำนำข้าวในด้านการสร้างเครื่องมือหรือเปลี่ยนแปลงเครื่องมือของรัฐบาล และไม่เข้าใจว่ามีการทุจริตในโครงการรับจำนำข้าว ซึ่งสอดคล้องงานวิจัยของ พงษ์เทพ วรกิจโภคาทร (2542) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษารูปแบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพสูงสุดของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผลการวิจัยทาให้รู้ว่า ป.ป.ป. ประสบความสำเร็จในระดับกลางโดยความสำเร็จนั้นขึ้นอยู่กับระบบการทำงานของ ป.ป.ป. เอง ระบบราชการ กระบวนการยุติธรรมและความร่วมมือข้าราชการ และประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ป.ป.ช. น้อยมาก โดยเฉพาะในภูมิภาคแต่ส่วนใหญ่ก็มีความหวังต่อ ป.ป.ช. ในการปราบทุจริต กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญน่าจะเป็นหัวใจของความสำเร็จหรือล้มเหลวในอนาคตได้ ดังนั้น กฎหมายควรสนับสนุนการทำงาน ป.ป.ช.เพราะจะมีภาระงานมากขึ้น โครงสร้างการบริหารและการจัดการของ ป.ป.ช. จะต้องมีความโปร่งใส มีอิสระการบริหารงานบุคคล งบประมาณและการบริหารจัดการ

สมมติฐานที่ 5 การทุจริตเชิงนโยบายกับการกำหนดนโยบายสาธารณะโครงการรับจำนำข้าว ปัจจัยสภาพแวดล้อมในระบบการเมืองที่มีอิทธิพล ต่อนโยบายสาธารณะ (Y4) พบว่า มีความสัมพันธ์กันทางบวก อยู่ในระดับสูงมาก (r=0.881) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อาจเป็นเพราะว่า กลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองกับการกำหนดนโยบายโครงการรับจำนำข้าว ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนการทุจริตเชิงนโยบายด้านวิธีดำเนินการมีความสัมพันธ์ต่อการกำหนดนโยบายสาธารณะโครงการรับจำนำข้าวด้านปัจจัยสภาพแวดล้อมในระบบการเมืองที่กับนโยบายสาธารณะอยู่ในระดับต่ำมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากระบบการเมืองไม่กับการกำหนดนโยบายโครงการรับจำนำข้าว ซึ่งสอดคล้องงานวิจัยของ Forbis (2008) ได้ศึกษาเรื่อง ประชาสังคมที่มีการจัดองค์การ: การประเมินผลข้ามชาติว่าด้วยผลกระทบทางสังคม การเมืองขององค์การที่ไม่ใช่หน่วยงานภาครัฐ (เอ็นจีโอ) การขยายตัวของคอร์รัปชั่นภาครัฐ ความรุนแรงภาครัฐและการประท้วงต่อต้านรัฐบาล มุ่งเน้นศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเอ็นจีโอระหว่างประเทศกับประชาสังคม โดยรวบรวมข้อมูลที่ตีพิมพ์ในรายงานประจาปีขององค์การระหว่างประเทศผลการศึกษา พบว่า ระหว่างปี ค.ศ. 1990-2004 องค์กรภาค

ประชาสังคมที่ยังมีการเคลื่อนไหว ได้ทาให้การคอร์รัปชั่นของรัฐบาลลดลง ช่วยลดความรุนแรงที่เกิดจากรัฐและลดระดับสิ่งเร้าที่จะส่งเสริมให้เกิดการประท้วง และก่อจลาจลต่อต้านรัฐบาล อีกประการหนึ่งประชาสังคมที่เข้มเข็งในปัจจุบันให้ความสำคัญกับความรับผิดชอบตรวจสอบได้ของรัฐบาลปกป้องพลเมืองของตนเองและเปิดช่องทางที่เหมาะสมเพื่อให้ประชาชนได้บอกกล่าวและรับฟังสิ่งที่เกี่ยวข้องกับพวกเขา ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการใช้ช่วงเวลารวม (Pooled time-series)และการวิเคราะห์ข้ามประเภทกลุ่มองค์การ (Cross-sectional analysis) พบว่า ความเข้มแข็งของภาคประชาสังคม มีผลกระทบต่อการคอร์รัปชั่นของรัฐบาล การก่อความรุนแรงของรัฐและการประท้วงต่อต้านรัฐบาล ข้อค้นพบเหล่านี้ ยังคงมีนัยสำคัญเมื่อมีการตรวจสอบกับการพัฒนาเศรษฐกิจ สถาบันทางการเมือง และการควบคุมทางวัฒนธรรม-ภูมิศาสตร์

สมมติฐานที่ 6 การทุจริตเชิงนโยบายกับการกำหนดนโยบายสาธารณะโครงการรับจำนำข้าว ปัจจัยเกี่ยวกับวัฒนธรรมการเมือง (Y5) พบว่า มีความสัมพันธ์กันทางบวก อยู่ในระดับสูง (r=0.830) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อาจเป็นเพราะว่าอำนาจฝ่ายการเมืองใช้อิทธิพลครอบงำ ฝ่ายราชการในการกำหนดนโยบายสาธารณโครงการรับจำนำข้าว ส่วนการทุจริตเชิงนโยบายของบุคคล และการทุจริตเชิงนโยบายด้านกระบวนการ มีความสัมพันธ์ต่อการกำหนดนโยบายสาธารณะโครงการรับจำนำข้าวด้านปัจจัยเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองอยู่ในระดับต่ำการกำหนดนโยบายรับจำนำข้าวไม่มีผลต่อตัวบุคคลในกระบวนการโครงการรับจำนำข้าว ซึ่งสอดคล้องงานวิจัยของโกวิทย์ กังสนันท์, ทิพาพร พิมพ์พิสุทธิ์ และเมธาวุฒิ พีรพรวิทูร (2546).การจัดโครงสร้างการจัดโครงสร้างไม่เหมาะสมกับภารกิจของสำนักงาน ป.ป.ช. ขาดความยืดหยุ่น และขาดความสามารถในการปรับตัวให้สอดคล้องกับสถานการณ์ เป็นโครงสร้างที่เน้นสายบังคับบัญชาตามระบบราชการมากเกินไป โดยไม่เน้นผลงาน นอกจากนี้ยังมีการแบ่งโครงสร้างบนพื้นฐานความเชียวชาญเฉพาะในรายละเอียดมากเกินไป และมีลักษณะค่อนข้างรวมศูนย์(2) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างกลยุทธ์/นโยบาย และโครงสร้าง พบว่า โครงสร้างไม่เกื้อกูลและการระดมทรัพยากร เพื่อสนับสนุนการดาเนินการตามกลยุทธ์และนโยบาย รวมทั้งคณะกรรมการ ป.ป.ช. และสำนักงาน ป.ป.ช. ไม่ค่อยเชื่อมโยงและไปในทิศทางเดียวกัน(3) การแบ่งงาน โครงสร้างการแบ่งงาน ขาดความสมดุลระหว่างงานปราบปรามและงานป้องกันการแบ่งงานเน้นการขยายตำแหน่งมากกว่าประสิทธิภาพและผลงาน การจัดสรรงานไม่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของเกณฑ์และมาตรฐานเดียวกัน ตลอดจนงานสนับสนุน (โดยเฉพาะด้านธุรการ)ไม่เพียงพอและไม่สอดคล้องกับความจาเป็นของงานหลัก (4) การประสานงานและทำงานเป็นทีมพบว่า การคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกมาร่วมทำงาน และทีมงานไม่เหมาะสม เน้นการทำงานแบบตัวใครตัวมัน ขาดเป้าหมายร่วมกัน ขาดความไว้วางใจและเชื่อถือซึ่งกันและกันในอนุกรรมการ เน้นสายขั้นตอนการบังคับบัญชามากเกินความจำเป็น นอกจากนี้ยังเป็นโครงสร้างแข็งตัว การโยกย้ายเจ้าหน้าที่ทำงานเฉพาะกิจกระทาได้ยาก (5) การบังคับบัญชา การมอบและการกระจายอานาจ ผู้ปฏิบัติงานไม่ได้รับมอบอานาจในการปฏิบัติหน้าที่ที่รับผิดชอบอย่างเพียงพอ และมีชั้นการบังคับบัญชามากเกินความจาเป็น และ (6) บุคลากรผู้ปฏิบัติงานไม่มีรูปแบบมาตรฐานวิชาชีพในการปฏิบัติงาน บุคลากรหลายด้านขาดความรู้ ทักษะที่จาเป็นในการปฏิบัติงาน และไม่มีการจัดโครงสร้างความก้าวหน้าในสายอาชีพ

สมมติฐานที่ 7 การทุจริตเชิงนโยบายกับการกำหนดนโยบายสาธารณะโครงการรับจำนำข้าว ปัจจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง (Y6) พบว่า มีความสัมพันธ์กันทางบวก อยู่ในระดับสูงมาก (r=0.916) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนคาดหวังจากรัฐบาลในการแก้ปัญหาความเดือดร้อนในโครงการรับจำนำข้าวของรัฐบาล โดยประชาชนไม่รู้ว่ามีการทุจริตคอร์รัปชั่นเชิงนโยบายสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนการทุจริตเชิงนโยบายด้านวิธีการดำเนินการมีความสัมพันธ์ต่อการกำหนดนโยบายสาธารณะโครงการรับจำนำข้าวด้านปัจจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับต่ำมาก ประชาชนแสดงออกการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่มีผลต่อโครงการรับจำนำข้าวของรัฐบาล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ

Dorhoi (2005) ได้ศึกษาเรื่อง ยุทธศาสตร์การป้องกันคอร์รัปชั่นและการปราบปรามคอร์รัปชั่นในยุโรปกลางและยุโรปตะวันออก มีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาเหตุผลและวิธีการที่ประเทศต่าง ๆ ใช้ปราบปรามการคอร์รัปชั่นมุ่งไปที่ยุทธศาสตร์ล่าสุดที่ 15 ประเทศในยุโรปตอนกลางและยุโรปตะวันออกนามาใช้ โดยสร้างมาตรวัดเชิงคุณภาพ 12 ด้าน แบ่งเป็นนโยบาย 9 ด้าน และการประยุกต์ใช้ในหน่วยงานของรัฐ 3 ด้าน ด้านนโยบายประกอบด้วย (1) ยุทธศาสตร์การป้องกันคอร์รัปชั่นในภาพรวม (2) นโยบายการป้องกันคอร์รัปชั่น (3) การเงินของพรรคการเมือง (4) การติดตามทรัพย์สิน (5) การทับซ้อนของผลประโยชน์ (6) เสรีภาพในการับรู้ข้อมูลข่าวสาร (7) การจัดซื้อจัดจ้างของราชการ (8) การควบคุมและตรวจสอบทางการเงิน(9) การสร้างภูมิต้านทาน(การคอร์รัปชั่น)ผลการศึกษา พบว่า มีปัจจัยที่ทาให้เกิดความแตกต่างกัน คือ ระดับของการคอร์รัปชั่นปัจจัยทางการเมืองและเศรษฐกิจ รวมถึงปทัสถานและมาตรฐานในการป้องกันการคอร์รัปชั่นขององค์การระหว่างประเทศ ปัจจัยทางการเมือง ได้แก่ ระดับของความเป็นประชาธิปไตยชนิดของระบบการปกครอง ความถี่ของการเปลี่ยนรัฐบาล ความต่อเนื่องของคณะรัฐมนตรีและความแตกแยกทางการเมืองทั้งในคณะรัฐมนตรีและในสภา ส่วนปัจจัยทางเศรษฐกิจในที่นี้ได้แก่ ระดับผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (GDP) และความเปลี่ยนแปลงในแต่ละปี อัตราการว่างงาน และการลงทุนโดยตรงของต่างประเทศ

สมมติฐานที่ 8 การทุจริตเชิงนโยบายกับการกำหนดนโยบายสาธารณะโครงการรับจำนำข้าว ปัจจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายการเมืองกับฝ่ายบริหาร (Y7) 6พบว่า มีความสัมพันธ์กันทางบวก อยู่ในระดับสูง (r=0.848) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อาจเป็นเพราะว่า ฝ่ายการเมืองมีสิ่งจูงใจให้ฝ่ายบริหารในการปฏิบัติตามนโยบายสาธารณะ เช่น ความดีความชอบ ผลประโยชน์ ความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายการเมืองกับฝ่ายบริหารไม่ได้เป็นความสัมพันธ์ส่วนบุคคลแต่ถูกกำหนดด้วยกฎหมาย และการก้าวก่ายแทรกแซงช่วยเหลือระหว่างฝ่ายการเมืองกับฝ่ายบริหารในการกำหนดนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติการทุจริตคอร์รัปชั่นเชิงนโยบาย ด้านกระบวนการที่ส่งผลซึ่งกันและกันกับชุดตัวแปรตามการกำหนดนโยบายสาธารณะโครงการรับจำนำข้าวด้านปัจจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายการเมืองกับฝ่ายบริหารในองค์ประกอบการก้าวก่ายแทรกแซงช่วยเหลือระหว่างฝ่ายการเมืองกับฝ่ายบริหารในการกำหนดนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติและฝ่ายการเมืองมีสิ่งจูงใจให้ฝ่ายบริหารในการปฏิบัติตามนโยบายสาธารณะ เช่น ความดีความชอบ ผลประโยชน์ ในลักษณะนี้หมายความว่า การทุจริตเชิงนโยบายด้านกระบวนการมีแนวโน้มจะทำให้การกำหนดนโยบายสาธารณะโครงการรับจำนำข้าวด้านปัจจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายการเมืองกับฝ่ายบริหาร สูงกว่าด้านอื่น ๆ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก กลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองกับรัฐบาลในการกำหนดนโยบายโครงการรับจำนำข้าวซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Forbis (2008) ได้ศึกษาเรื่อง ประชาสังคมที่มีการจัดองค์การ: การประเมินผลข้ามชาติว่าด้วยผลกระทบทางสังคม การเมืองขององค์การที่ไม่ใช่หน่วยงานภาครัฐ (เอ็นจีโอ) การขยายตัวของคอร์รัปชั่นภาครัฐความรุนแรงภาครัฐและการประท้วงต่อต้านรัฐบาล มุ่งเน้นศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเอ็นจีโอระหว่างประเทศกับประชาสังคม โดยรวบรวมข้อมูลที่ตีพิมพ์ในรายงานประจาปีขององค์การระหว่างประเทศผลการศึกษา พบว่าระหว่างปี ค.ศ. 1990-2004 องค์กรภาคประชาสังคมที่ยังมีการเคลื่อนไหว ได้ทาให้การคอร์รัปชั่นของรัฐบาลลดลงช่วยลดความรุนแรงที่เกิดจากรัฐและลดระดับสิ่งเร้าที่จะส่งเสริมให้เกิดการประท้วง และก่อจลาจลต่อต้านรัฐบาลอีกประการหนึ่งประชาสังคมที่เข้มแข็งในปัจจุบันให้ความสำคัญกับความรับผิดชอบตรวจสอบได้ของรัฐบาลปกป้องพลเมืองของตนเองและเปิดช่องทางที่เหมาะสมเพื่อให้ประชาชนได้บอกกล่าวและรับฟังสิ่งที่เกี่ยวข้องกับพวกเขา

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

การวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการทุจริตเชิงนโยบาย กับ การกำหนดนโยบายโครงการรับจำนำข้าว ผู้วิจัยได้สรุปเป็นองค์ความรู้ใหม่ ดังนี้

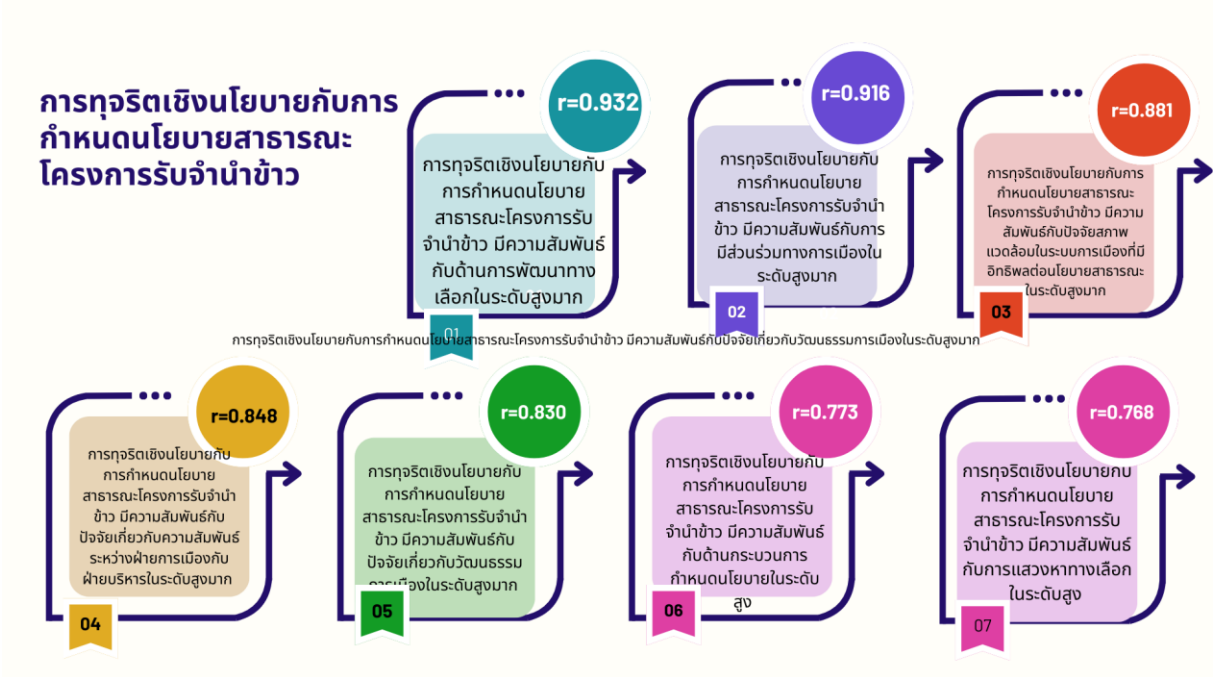

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากการศึกษาการทุจริตเชิงนโยบายและการกำหนดนโยบายสาธารณะโครงการรับจำนำข้าว การกำหนดนโยบายโครงการรับจำนำข้าว รัฐต้องตระหนักสร้างความเข้าใจต่อนโยบายโครงการรับจำนำข้าวว่าประชาชนได้ประโยชน์จากโครงการปลอดจากการทุจริตและการแทรกแซงจากฝ่ายการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์

2. การพิจารณาทางเลือกจากนโยบายโครงการรับจำนำข้าว รัฐต้องชี้แจงข้อเท็จจริงต่าง ๆ การกำหนดนโยบายโครงการรับจำนำข้าวแก่ประชาชน ไม่มีการทุจริตเชิงนโยบายต่อโครงการรับจำนำข้าว รัฐกำหนดนโยบาย ประชาชนได้รับประโยชน์อย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการทุจริตเชิงนโยบายและการกำหนดนโยบายสาธารณะโครงการรับจำนำข้าว เพื่อได้ข้อมูลสารสนเทศไปใช้ในการแก้ปัญหาการทุจริตเชิงนโยบาย

2. ควรศึกษาในลักษณะเดียวกันโดยขยายขอบเขตการวิจัยในทุกภูมิภาค และเปรียบให้เห็นความแตกต่างเกี่ยวกับนโยบายดังกล่าวในแต่ละภูมิภาค เพื่อเป็นสารสนเทศนำไปสู่การกำหนดกลยุทธ์ในแก้ปัญหาหรือป้องกันต่อไป

3. ควรวิจัยเชิงนโยบาย (Policy Research) เกี่ยวกับกลยุทธ์การกำหนดนโยบายสาธารณะโครงการรับจำนำข้าวที่มีประสิทธิผล

4. ควรทำการศึกษาโมเดลสมการโครงสร้างเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายสาธารณะโครงการรับจำนำข้าวที่มีประสิทธิผล

เอกสารอ้างอิง

กฤษฎา นันทเพ็ชร (2556). *การเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีผลต่อบทบาทการป้องกันและปราบปรามคอร์รัปชั่นของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.)* .ดุษฎีนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.

กรมการค้าภายใน (2554). *โครงการรับจำนำข้าวของรัฐบาลยิ่งลักษณ์ ชินวัตร. .* http://www.matichon.co.th/news_detail. php?newside-1315200981&grpid= &catid=02&subc

ณภัทร เตโช, อภิชาติ จันทราธิบดี, ภัชรีย์ มีแก้ว และอรดี ไกรยุทธศักดิ์. (2552). *แนวทางการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในส่วนราชการไทย*. http://www.opsmoac.go.th/download/s_2567_038.pdf

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2549). *สถิติวิเคราะห์เพื่อการวิจัย.* พิมพครั้งที่4.กรุงเทพฯ: จามจุรีโปรดักท

วรรณนภา วามานนท์. (2550). *การบริหารการปราบปรามการทุจริตระดับชาติของไทย: การศึกษาบทบาท ระบบและการบริหารของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ*.ปรัชญาดุษฎีบัณฑิตรัฐประศาสนศาสตร์, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์,คณะรัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคาแหง.

สังศิต พิริยะรังสรรค์ และผาสุก พงษ์ไพจิตร. (2549). *คอร์รัปชั่นและประชาธิปไตย.* ศูนย์วิจัยและนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.

สัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์. (2549). *คอร์รัปชั่น ธรรมาภิบาล และจริยธรรมในสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: ธรรกมลการพิมพ์.เสาวณีย์ ไทยรุ่งโรจน์. (2555). *ดัชนีคอร์รัปชั่นในรัฐบาลยิ่งลักษณ์ ชินวัตร.* http://talk.mthai.com/topic/345887

Forbis, J. S. (2008). *Organized civil society: A cross national evaluation of the socio-politicaleffects of non-governmental organization density on governmental corruption, stateterror, and anti-government demonstrations*. Doctoral dissertation, Sociology,Graduate School, Ohio State University.

Dorhoi, M. (2005). *Anti-corruption strategies and fighting corruption in central and eastern Europe*. Doctoral dissertation, Political Science, Michigan State University.

Igoni, S. E. (2009). *Perceptions of societal corruption and levels of trust in government: A case study of benin city, nigeria*. Doctoral dissertation, Public Policy and Administration, Walden University.

Werner J. M., & Desimone, R. L. (2006). *Human Resource Development 4th ed.).* Mason, Ohio: Thomson South-Western.

Educational Administration Strategy for Accreditation of the Institute for the Promotion and Development of the Quality of Life of the Blind in Northeastern

Sunthon Saikham[1*], Winai Insamian[2]

1 *Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Khaen Campus*
2 *The Institute for the Promotion and Development of the Quality of Life of the Blind in Northeastern Thailand*
* *Corresponding author. E-mail: sunthon.sai@mcu.ac.th*

Abstract

This research aimed to: (1) study the current conditions, desired conditions, and essential needs for effective management of the Northeastern Institute for the Promotion and Development of the Quality of Life of the Blind; (2) develop effective management strategies; and (3) evaluate the developed strategies. A mixed-methods approach was employed, integrating both quantitative and qualitative research. Research instruments included questionnaires and evaluation forms assessing appropriateness, feasibility, and usefulness. The quantitative sample consisted of 231 teachers and school committee members, with data analyzed using mean, standard deviation, frequency, and percentage. The qualitative data were obtained from 15 experts through focus group discussions and 11 stakeholders through connoisseurship evaluations. The research findings were as follows: (1) The desired conditions in all aspects exceeded the current conditions. The most urgent needs, based on the Priority Needs Index (PNI), were: personnel satisfaction, becoming a learning organization, academic achievement, learning environment, student characteristics, and school development. (2) The developed management strategies comprised 6 main strategies, 14 sub-strategies, and 47 action plans. (3) The evaluation results indicated that the strategies were highly appropriate, feasible, and beneficial, and could be practically applied to institutional development.

Keywords: Strategy, Educational Administration, Standard, Institute for the Promotion and Development of the Quality of Life

Received: 2025-04-15; Revised: 2025-05-16; Accepted: 2505-05-16 ISSN: 2822-0218 (Online)

กลยุทธ์การบริหารการศึกษาเพื่อรับรองมาตรฐานของสถาบันส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

สุนทร สายคำ[1*], และวินัย อินเสมียน[2]

1 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

2 สถาบันส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

* *Corresponding author. E-mail: sunthon.sai@mcu.ac.th*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการบริหารจัดการที่มีประสิทธิผลของสถาบันส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2) พัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการที่มีประสิทธิผล 3) ประเมินกลยุทธ์ดังกล่าว โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ คือ ครูและคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 231 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความถี่ และร้อยละ กลุ่มข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ 1) ผู้ทรงคุณวุฒิ 15 คน โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) และ 2) ผู้มีส่วนได้เสีย 11 คน โดยการประเมินกลยุทธ์ (Connoisseurship) ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพที่พึงประสงค์สูงกว่าสภาพปัจจุบันในทุกด้าน โดยด้านที่มีความต้องการจำเป็นเร่งด่วนที่สุดคือ ความพึงพอใจของบุคลากร รองลงมาคือ การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน บรรยากาศและสิ่งแวดล้อม คุณลักษณะของผู้เรียน และการพัฒนาสถานศึกษา 2) กลยุทธ์การบริหารจัดการที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 6 กลยุทธ์หลัก 14 กลยุทธ์รอง และ 47 วิธีดำเนินการ 3) ผลการประเมินกลยุทธ์ พบว่ามีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ในระดับมากที่สุด และสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาได้จริง

คำสำคัญ: กลยุทธ์, การบริหารการศึกษา, มาตรฐาน, สถาบันส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอด

บทนำ

จากความท้าทายที่เป็นพลวัตของโลกศตวรรษที่ 21 ทั้งในส่วนที่เป็นแรงกดดันภายนอก ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงของบริบทเศรษฐกิจและสังคมโลก อันเนื่องจากการปฏิวัติดิจิทัล (Digital Revolution) การเปลี่ยนแปลงสู่อุตสาหกรรม 4.0 (The Fourth Industrial Revolution) การดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ 2573 (Sustainable Development Goals : SDGs 2030) ที่ประเทศไทยได้ให้สัตยาบัน รวมทั้งผลกระทบของการเป็นประชาคมอาเซียน และความต้องการกำลังคนที่มีทักษะในศตวรรษที่ 21 ประเทศไทยจึงต้องเร่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับ เพื่อตอบสนองวิสัยทัศน์ดังกล่าว ฝ่ายบริหาร (รัฐบาลไทย) ได้ประกาศแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ 2560 – 2579 โดยยึดหลักสำคัญในการจัดการศึกษา ประกอบด้วยหลักการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน หลักการจัดการศึกษาเพื่อความเท่าเทียมและทั่วถึง หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา 4 ด้าน คือ 1) เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ 2) เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นพลเมืองดี มีคุณลักษณะทักษะและสมรรถนะที่สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และยุทธศาสตร์ชาติ 3) เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และคุณธรรม จริยธรรม รู้รักสามัคคี และร่วมมือผนึกกำลังมุ่งสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ 4) เพื่อนำประเทศไทยก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง และความเหลื่อมล้ำภายในประเทศลดลง ซึ่งยุทธศาสตร์ที่ 3 ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียน โดยมีเป้าหมาย พัฒนาคนทุกช่วงวัยให้มีทักษะ ความรู้ความสามารถ และสมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษาและมาตรฐานวิชาชีพ ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ต้องได้รับการพัฒนาสมรรถนะตามมาตรฐานและสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา กลยุทธ์การบริหารการศึกษาเพื่อรับรองมาตรฐานของสถาบันส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นการบริหารจัดการที่มีประสิทธิผลของสถาบันส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการที่มีประสิทธิผล ของสถาบันส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
3. เพื่อประเมินกลยุทธ์การบริหารจัดการที่มีประสิทธิผล ของสถาบันส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาแนวคิด เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการ จากนักการศึกษาหลายท่าน ได้แก่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2567); ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546); พระสมุห์สมพร อุชุธมฺโม(นิ่มนวล) (2564); กิติมา ปรีดีดิลก (2532); รุจีร์ ภู่สาระ และจันทรานี สงวนนาม (2545) จากองค์ประกอบของการบริหารงานวิชาการ ผู้วิจัยได้คัดเลือกหัวข้อที่มีความถี่ระดับ 4 ขึ้นไป เป็นด้านที่จะทำการศึกษา จึงสรุปองค์ประกอบของการบริหารงานวิชาการได้ทั้งหมดใน 5 ด้าน ประกอบด้วย

1) ด้านการจัดการหลักสูตรแผนการเรียนรู้ 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการจัดสื่อการเรียนการสอน 4) ด้านการนิเทศ 5) ด้านการวัดผลและประเมินผล

การบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิผล (Effective Management) เป็นแนวคิดสำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จขององค์กร โดยเฉพาะในสถาบันการศึกษาที่เน้นการจัดการองค์ประกอบต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายด้านการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียน (Hoy & Miskel, 2013) องค์ประกอบของการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิผลมักประกอบด้วย ด้านบุคลากร การบริหารหลักสูตร การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ การพัฒนาองค์กร และการบริหารงานวิชาการ (Mintzberg, 2000; Fullan, 2001) นอกจากนี้ แนวคิดเรื่อง “องค์กรแห่งการเรียนรู้” (Learning Organization) ที่ Senge (1990) เสนอไว้ ได้กลายเป็นกรอบในการพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืน โดยเน้นการเรียนรู้ร่วมกัน การคิดเชิงระบบ และการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการในองค์กรด้านการศึกษา

สำหรับสถาบันที่ให้บริการแก่ผู้พิการทางการเห็น โดย สถาบันส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การบริหารจัดการที่มีประสิทธิผลยิ่งมีความสำคัญ เพราะต้องออกแบบบริการการเรียนรู้ และสิ่งแวดล้อมให้สอดคล้องกับความต้องการเฉพาะของผู้รับบริการ

จากการทบทวนวรรณกรรมและแนวคิดต่าง ๆ สามารถสรุปกรอบแนวคิดการวิจัยได้ว่า การพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการที่มีประสิทธิผลควรพิจารณาทั้งสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อยกระดับคุณภาพการบริหาร และตอบสนองความต้องการของผู้เรียนอย่างแท้จริง

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้ ผู้วิจัยออกแบบการวิจัย โดยใช้รูปแบบวิธีวิจัยเป็นแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถามและแบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาในสถาบันส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 231 รูปรูป/คน สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความถี่ ค่าร้อยละ การวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ 1) ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 15 คน เลือกแบบเจาะจงเพื่อใช้ในการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) 2) ผู้มีส่วนได้เสียจำนวน 11 คน เลือกแบบเจาะจงเพื่อใช้ในการประเมินกลยุทธ์(Connoisseurship)เกี่ยวกับความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย ขอสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิผลของสถาบันส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังนี้

สภาพปัจจุบัน ของการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิผลของสถาบันส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง และรายด้านมีการปฏิบัติในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีการปฏิบัติระดับสูงสุด คือ ด้านการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถาบัน รองลงมาคือ ด้านบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม ตามลำดับและต่ำสุด คือ ด้านความพึงพอใจของบุคลากร

ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ ของการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิผลของสถาบันส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด และรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีการปฏิบัติในระดับสูงสุดคือ ด้านความพึงพอใจของบุคลากร รองลงมาคือ ด้านบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม ตามลำดับและต่ำสุดคือ ด้านความพึงพอใจของบุคลากร

เมื่อเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น โดยการระบุความต้องการจำเป็นที่มีความสำคัญมากที่สุด และมีความเร่งด่วนที่ต้องได้รับการพัฒนาก่อน คือ ด้านความพึงพอใจของบุคลากร ที่ต้องได้รับการพัฒนาก่อนเป็นอันดับ 1 รองลงมาคือ ด้านการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และด้านต่ำสุดคือ ด้านการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถาบัน

สภาพปัจจุบันของสภาพแวดล้อมภายนอก ที่เอื้อต่อการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิผลของสถาบันส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยภาพรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง และรายด้านมีการปฏิบัติในระดับปานกลาง โดยสภาพแวดล้อมภายนอกด้านที่มีการปฏิบัติในระดับสูงสุด คือ นโยบายรัฐ (P) รองลงมาคือ สภาพเศรษฐกิจ (E) ตามลำดับและต่ำสุด คือ นวัตกรรมและเทคโนโลยี (P)

ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของสภาพแวดล้อมภายนอก ที่เอื้อต่อการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิผลของสถาบันส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด และรายด้านมีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีการปฏิบัติในระดับสูงสุดคือ นวัตกรรมและเทคโนโลยี (P) รองลงมาคือ นโยบายรัฐ (P) ตามลำดับและต่ำสุดคือ สภาพเศรษฐกิจ (E)

เมื่อเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น โดยการระบุความต้องการจำเป็นที่มีความสำคัญมากที่สุด และมีความเร่งด่วนที่ต้องได้รับการพัฒนาก่อน โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด และรายด้านมีการปฏิบัติในระดับมากที่สุดคือ นวัตกรรมและเทคโนโลยี (P) ที่ต้องได้รับการพัฒนาก่อนเป็นอันดับ 1 รองลงมาคือ สภาพสังคม (S) และด้านต่ำสุดคือ นโยบายรัฐ (P)

2. ผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อนและภาวะคุกคามของกลยุทธ์การบริหารการศึกษาเพื่อรับรองมาตรฐานของสถาบันส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและภาวะคุกคามของการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิผลของสถาบันส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยได้พิจารณาจากความต้องการจำเป็น ซึ่งวิเคราะห์ด้วยค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง ($PNI_{modified}$) ทั้งนี้ เมื่อทำการศึกษาสภาพแวดล้อมภายในของการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิผลของสถาบันส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยของ $PNI_{modified}$ เท่ากับ 0.444 โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านตามการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิผล พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด ได้แก่ ด้านความพึงพอใจของบุคลากร รองลงมาคือ ด้านการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม ด้านคุณลักษณะของผู้เรียนและด้านที่มีความจำเป็นต่ำสุดคือ ด้านการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน

เมื่อนำความต้องการจำเป็นซึ่งวิเคราะห์ด้วยค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง ($PNI_{modified}$) ของสภาพแวดล้อมภายในของการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิผลของสถาบันส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มาพิจารณาเพื่อหาจุดแข็งและจุดอ่อน พบว่า ด้านที่เป็นจุดแข็งของการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิผลของสถาบันส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ 1) ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2) ด้านบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม 3) ด้านคุณลักษณะของผู้เรียน 4) ด้านการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน ในขณะที่ด้านที่เป็นจุดอ่อนของการบริหาร

จัดการศึกษาที่มีประสิทธิผลของสถาบันส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ 1) ด้านความพึงพอใจของบุคลากร 2) ด้านการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

เมื่อทำการศึกษาสภาพแวดล้อมภายนอกของการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิผลของสถาบันส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบว่า ความต้องการจำเป็นของสภาพแวดล้อมภายนอกที่เอื้อต่อการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิผลของสถาบันส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในภาพรวม มี่ค่าเฉลี่ยของ $PNI_{modified}$ เท่ากับ 0.468 โดยพิจารณาเป็นรายด้านตามสภาพแวดล้อมภายนอก พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุดได้แก่ นวัตกรรมและเทคโนโลยี รองลงมาคือ สภาพสังคม สภาพเศรษฐกิจและด้านที่มีความต้องการจำเป็นต่ำสุดคือ นโยบายรัฐ

เมื่อนำความต้องการจำเป็นซึ่งวิเคราะห์ด้วยค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง ($PNI_{modified}$) ของสภาพแวดล้อมภายนอกที่เอื้อต่อการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิผลสถาบันส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มาพิจารณาหาโอกาสและภาวะคุกคาม พบว่า โอกาสหรือสภาพแวดล้อมภายนอกที่เอื้อต่อการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิผลสถาบันส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3. ผลการประเมินกลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิผลของสถาบันส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปรากฏดังนี้

การประเมินความเหมาะสม ความเป็นประโยชน์ และความเป็นไปได้ของกลยุทธ์หลัก กลยุทธ์หลักทุกข้อมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ความพึงพอใจของบุคลากร รองลงมาได้แก่ การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ บรรยากาศและสิ่งแวดล้อม สำหรับการประเมินความเป็นประโยชน์ ของกลยุทธ์หลัก พบว่า ข้อมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด คือ การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ รองลงมาได้แก่ ความพึงพอใจของบุคลากร และข้อที่มีระดับความเป็นประโยชน์ต่ำสุดคือ บรรยากาศและสิ่งแวดล้อม สำหรับการประเมินความเป็นได้ ของกลยุทธ์หลัก พบว่า ข้อมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด คือ การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ รองลงมาได้แก่ คุณลักษณะของผู้เรียน และข้อที่มีระดับความเป็นไปได้ต่ำสุดคือ บรรยากาศและสิ่งแวดล้อม

เมื่อพิจารณาการประเมินความเหมาะสมของกลยุทธ์รอง พบว่า ในกลยุทธ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน (กลยุทธ์หลักที่ 1) พบว่า กลยุทธ์รองทั้ง 2 กลยุทธ์มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสถาบันส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมต่ำที่สุดคือ สนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การบริหารจัดการสถาบันส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดภาคตะวันออกเฉียงเหนือจากองค์กรภายนอก ในกลยุทธ์ความพึงพอใจของบุคลากร (กลยุทธ์หลักที่ 2) พบว่า กลยุทธ์รองทั้ง 2 กลยุทธ์มีค่าประเมินความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การปรับเปลี่ยนทัศนะคติของบุคลากรในสถาบันส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมต่ำที่สุดคือ สร้างเครือข่ายบุคลากรเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการบริหารจัดการศึกษา ในกลยุทธ์คุณลักษณะของผู้เรียน (กลยุทธ์หลักที่ 3) พบว่า กลยุทธ์รอง 1 กลยุทธ์มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ในกลยุทธ์การปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน (กลยุทธ์หลักที่ 4) พบว่า กลยุทธ์รองทั้ง 3 กลยุทธ์มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สร้างความร่วมมือกับองค์กรภายนอกเพื่อขอทุนสนับสนุนในการพัฒนาโรงเรียน รองลงมาคือ การปรับเปลี่ยนเป้าหมายในการบริหารจัดการเรียนการสอนให้ทันสมัย และข้อที่มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมต่ำที่สุดคือ การสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอกเพื่อให้เกิดการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิผล ในกลยุทธ์ด้านบรรยากาศและ

สิ่งแวดล้อม (กลยุทธ์หลักที่ 5) พบว่า กลยุทธ์รองทั้ง 3 กลยุทธ์มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ปรับปรุงพัฒนาโรงเรียนให้สอดคล้องกับสภาพสังคมและนโยบายของรัฐ รองลงมาคือ ปรับเปลี่ยนภูมิทัศน์ของโรงเรียนให้สะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมต่ำที่สุดคือ ส่งเสริมสนับสนุนการสร้างบรรยากาศในการบริหารจัดการสถาบันส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในกลยุทธ์ด้านการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (กลยุทธ์หลักที่ 6) พบว่า กลยุทธ์รองทั้ง 3 กลยุทธ์มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ตามสภาพสังคมในปัจจุบัน รองลงมาคือ การเข้าร่วมโครงการและกิจกรรมจากสถานศึกษาภายนอก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมต่ำที่สุดคือ สร้างเครือข่ายจากองค์กรภายนอกเพื่อตอบสนองนโยบายของรัฐ

สำหรับในส่วนของการประเมินความเป็นประโยชน์ของกลยุทธ์รอง พบว่า ในกลยุทธ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน (กลยุทธ์หลักที่ 1) พบว่า กลยุทธ์รองทั้ง 2 กลยุทธ์มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การบริหารจัดการสถาบันส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดภาคตะวันออกเฉียงเหนือจากองค์กรภายนอก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยความเป็นประโยชน์ต่ำที่สุดคือ การสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสถาบันส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในกลยุทธ์ความพึงพอใจของบุคลากร (กลยุทธ์หลักที่ 2) พบว่า กลยุทธ์รองทั้ง 2 กลยุทธ์มีค่าประเมินความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สร้างเครือข่ายบุคลากรเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการบริหารจัดการศึกษา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยความเป็นประโยชน์ต่ำที่สุดคือ การปรับเปลี่ยนทัศนะคติของบุคลากรในสถาบันส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในกลยุทธ์คุณลักษณะของผู้เรียน (กลยุทธ์หลักที่ 3) พบว่า กลยุทธ์รอง 1 กลยุทธ์มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ในกลยุทธ์การปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน (กลยุทธ์หลักที่ 4) พบว่า กลยุทธ์รองทั้ง 3 กลยุทธ์มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สร้างความร่วมมือกับองค์กรภายนอกเพื่อขอทุนสนับสนุนในการพัฒนาโรงเรียน รองลงมาคือ การสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอกเพื่อให้เกิดการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิผล และข้อที่มีค่าเฉลี่ยความเป็นประโยชน์ต่ำที่สุดคือ การปรับเปลี่ยนเป้าหมายในการบริหารจัดการเรียนการสอนให้ทันสมัย ในกลยุทธ์ด้านบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม (กลยุทธ์หลักที่ 5) พบว่า กลยุทธ์รองทั้ง 3 กลยุทธ์มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ส่งเสริมสนับสนุนการสร้างบรรยากาศในการบริหารจัดการสถาบันส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รองลงมาคือ ปรับปรุงพัฒนาโรงเรียนให้สอดคล้องกับสภาพสังคมและนโยบายของรัฐ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยความเป็นประโยชน์ต่ำที่สุดคือ ปรับเปลี่ยนภูมิทัศน์ของโรงเรียนให้สะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ในกลยุทธ์ด้านการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (กลยุทธ์หลักที่ 6) พบว่า กลยุทธ์รองทั้ง 3 กลยุทธ์มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การเข้าร่วมโครงการและกิจกรรมจากสถานศึกษาภายนอก รองลงมาคือ สร้างเครือข่ายจากองค์กรภายนอกเพื่อตอบสนองนโยบายของรัฐ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยความเป็นประโยชน์ต่ำที่สุดคือ การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ตามสภาพสังคมในปัจจุบัน

เมื่อพิจารณาการประเมินความเป็นไปได้ของกลยุทธ์รอง พบว่า ในกลยุทธ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน (กลยุทธ์หลักที่ 1) พบว่า กลยุทธ์รองทั้ง 2 กลยุทธ์มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การบริหารจัดการสถาบันส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากองค์กรภายนอก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยความเป็นไปได้ต่ำที่สุดคือ การสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสถาบันส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดภาค

ตะวันออกเฉียงเหนือ ในกลยุทธ์ความพึงพอใจของบุคลากร (กลยุทธ์หลักที่ 2) พบว่า กลยุทธ์รองทั้ง 2 กลยุทธ์ มีค่าประเมินความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือสร้างเครือข่ายบุคลากรเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการบริหารจัดการศึกษา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยความเป็นไปได้ต่ำที่สุดคือ การปรับเปลี่ยนทัศนะคติของบุคลากรในสถาบันส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในกลยุทธ์คุณลักษณะของผู้เรียน (กลยุทธ์หลักที่ 3) พบว่า กลยุทธ์รอง 1 กลยุทธ์มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ในกลยุทธ์การปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน (กลยุทธ์หลักที่ 4) พบว่า กลยุทธ์รองทั้ง 3 กลยุทธ์มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอกเพื่อให้เกิดการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิผล รองลงมาคือ การปรับเปลี่ยนเป้าหมายในการบริหารจัดการเรียนการสอนให้ทันสมัย และข้อที่มีค่าเฉลี่ยความเป็นไปได้ต่ำที่สุด คือ สร้างความร่วมมือกับองค์กรภายนอกเพื่อขอทุนสนับสนุนในการพัฒนาโรงเรียน ในกลยุทธ์ด้านบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม (กลยุทธ์หลักที่ 5) พบว่า กลยุทธ์รองทั้ง 3 กลยุทธ์มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ส่งเสริมสนับสนุนการสร้างบรรยากาศในการบริหารจัดการสถาบันส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รองลงมาคือ ปรับปรุงพัฒนาโรงเรียนให้สอดคล้องกับสภาพสังคมและนโยบายของรัฐ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยความเป็นไปได้ต่ำที่สุดคือ ปรับเปลี่ยนภูมิทัศน์ของโรงเรียนให้สะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ในกลยุทธ์ด้านการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (กลยุทธ์หลักที่ 6) พบว่า กลยุทธ์รองทั้ง 3 กลยุทธ์มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สร้างเครือข่ายจากองค์กรภายนอกเพื่อตอบสนองนโยบายของรัฐ รองลงมาคือ การเข้าร่วมโครงการและกิจกรรมจากสถานศึกษาภายนอก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยความเป็นไปได้ต่ำที่สุดคือ การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ตามสภาพสังคมในปัจจุบัน

4. ผลการพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิผลของสถาบันส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

พบว่า กลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิผลของสถาบันส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ฉบับสมบูรณ์ ประกอบไปด้วย 6 กลยุทธ์หลัก 14 กลยุทธ์รอง และ 47 วิธีดำเนินการ ดังนี้

4.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประกอบไปด้วย 2 กลยุทธ์รอง คือ 1) การสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสถาบันส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2) สนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การบริหารจัดการสถาบันส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดภาคตะวันออกเฉียงเหนือภายนอก และ 6 วิธีดำเนินการ

4.2 ความพึงพอใจของบุคลากร ประกอบไปด้วย 2 กลยุทธ์รอง คือ 1) การปรับเปลี่ยนทัศนะคติของบุคลากรในสถาบันส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2) สร้างเครือข่ายบุคลากรเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการบริหารจัดการศึกษา และ 8 วิธีดำเนินการ

4.3 คุณลักษณะของผู้เรียน ประกอบไปด้วย 1 กลยุทธ์รอง คือ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และ 3 วิธีดำเนินการ

4.4 พัฒนาเครือข่ายความร่วมมือภายนอกโรงเรียน ประกอบไปด้วย 3 กลยุทธ์รอง คือ 1) การปรับเปลี่ยนเป้าหมายในการบริหารจัดการเรียนการสอนให้ทันสมัย 2) การสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอกเพื่อให้เกิดการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิผล 3) สร้างความร่วมมือกับองค์กรภายนอกเพื่อขอทุนสนับสนุนในการพัฒนาโรงเรียน และ 9 วิธีดำเนินการ

4.5 บรรยากาศและสิ่งแวดล้อม ประกอบไปด้วย 3 กลยุทธ์รอง คือ 1) ส่งเสริมสนับสนุนการสร้างบรรยากาศในการบริหารจัดการสถาบันส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2) ปรับเปลี่ยนภูมิทัศน์ของโรงเรียนให้สะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 3) ปรับปรุงพัฒนาโรงเรียนให้สอดคล้องกับสภาพสังคมและนโยบายของรัฐ และ 12 วิธีดำเนินการ

4.6 การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ประกอบไปด้วย 3 กลยุทธ์รอง คือ 1) การเข้าร่วมโครงการและกิจกรรมจากสถานศึกษาภายนอก 2) สร้างเครือข่ายจากองค์กรภายนอกเพื่อตอบสนองนโยบายของรัฐ 3) การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ตามสภาพสังคมในปัจจุบัน และ 9 วิธีดำเนินการ

อภิปรายผลการวิจัย

กลยุทธ์การบริหารการศึกษาเพื่อรับรองมาตรฐานของสถาบันส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิผลของสถาบันส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สภาพปัจจุบัน ของการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิผลของสถาบันส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง และรายด้านมีการปฏิบัติในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีการปฏิบัติระดับสูงสุด คือ ด้านการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน รองลงมาคือ ด้านบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม ตามลำดับและต่ำสุด คือ ด้านความพึงพอใจของบุคลากร ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรได้เสนอความต้องการในการพัฒนาตนเอง อย่างต่อเนื่อง และเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นได้อย่างเท่าเทียมกันทุกฝ่าย รวมถึงผู้บริหารมีความรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาในการบริหารงานบุคคลอย่างสร้างสรรค์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและภาวะคุกคามของการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิผลของสถาบันส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2. จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและภาวะคุกคามของการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิผลของสถาบันส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและภาวะคุกคามของการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิผลของสถาบันส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยได้พิจารณาจากความต้องการจำเป็น ซึ่งวิเคราะห์ด้วยค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง ($PNI_{modified}$) ทั้งนี้ เมื่อทำการศึกษาสภาพแวดล้อมภายในของการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิผลของสถาบันส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยของ $PNI_{modified}$ เท่ากับ 0.444 โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านตามการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิผล พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด ได้แก่ ด้านความพึงพอใจของบุคลากร รองลงมาคือ ด้านการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม ด้านคุณลักษณะของผู้เรียนและด้านที่มีความจำเป็นต่ำสุดคือ ด้านการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน

3. การพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิผลของสถาบันส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3.1 กลยุทธ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประกอบไปด้วย 2 กลยุทธ์รอง คือ 1) การสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสถาบันส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2) สนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การบริหารจัดการสถาบันส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากองค์กรภายนอก สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนมีผลการเรียนเฉลี่ยผ่านเกณฑ์มาตรฐาน ม.3, ม.6 สถานศึกษามีการจัดอบรมนักเรียนเพื่อให้มีผลการเรียนเฉลี่ยผ่านเกณฑ์มาตรฐาน และมีผลการสอบ

O-net ผ่านเกณฑ์ สทศ. เชิญวิทยากรจากภายนอกมาแนะนำและให้ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา จัดโครงการสัมมนาเพื่อระดมความคิดและเปิดโอกาสให้บุคลากรครู ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนา ปรับปรุง และส่งเสริมการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จัดอบรมเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรในสถาบันส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สร้างเครือข่าย เช่น การใช้ระบบโซเชียลเน็ตเวิร์ค (Social Network) สร้างกระทู้ถาม-ตอบ ผ่านระบบอินเตอร์เน็ต เช่น Line, Facebook เป็นต้น เพื่อให้ครูได้ใช้พื้นที่ดังกล่าวในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และนำความรู้ที่ได้ไปใช้แก้ปัญหาในการบริหารจัดการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พลกฤษณ์ กั้วสิทธิ์ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาควรประกอบด้วย คือ 1) สมรรถนะขององค์กร ต้องมีความพร้อมทุกด้านเพื่อรอบรับการปฏิบัติงานและแผนการต่างๆ 2) ภาวะผู้นำทางวิชาการ ผู้บริหารและบุคลากรต้องมีภาวะผู้นำเพื่อการดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ 3) กระบวนการจัดการเรียนรู้ มีการทำงานอย่างมีระบบแบบแผนสนับสนุนการเรียนรู้รอบด้าน 4) บรรยากาศและวัฒนธรรมองค์กร ให้ความสำคัญในบริบทขององค์กรเพื่อเป็นพลังขับเคลื่อนแผนการดำเนินการต่าง ๆ 5) การกำกับติดตาม เพื่อที่จะสามารถปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นไป 6) การสนับสนุนของชุมชน ให้ความสำคัญของการประสานงานในชุมชนรวมทั้งส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยในการพัฒนาส่งเสริมสถานศึกษาให้ดียิ่งขึ้นไป

3.2 กลยุทธ์ความพึงพอใจของบุคลากร ประกอบไปด้วย 2 กลยุทธ์รอง คือ 1) การปรับเปลี่ยนทัศนะคติของบุคลากรในสถาบันส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2) สร้างเครือข่ายบุคลากรเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการบริหารจัดการศึกษา

3.3 กลยุทธ์คุณลักษณะของผู้เรียน ประกอบไปด้วย 1 กลยุทธ์รอง คือ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง สอนให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าและความสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้ในชั้นเรียน การเรียนรู้นอกห้องเรียน หรือการแสวงหาความรู้จากประสบการณ์ชีวิต

3.4 กลยุทธ์พัฒนาเครือข่ายความร่วมมือภายนอกโรงเรียน ประกอบไปด้วย 3 กลยุทธ์รอง คือ 1) การปรับเปลี่ยนเป้าหมายในการบริหารจัดการเรียนการสอนให้ทันสมัย 2) การสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอกเพื่อให้เกิดการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิผล 3) สร้างความร่วมมือกับองค์กรภายนอกเพื่อขอทุนสนับสนุนในการพัฒนา

3.5 กลยุทธ์บรรยากาศและสิ่งแวดล้อม ประกอบไปด้วย 3 กลยุทธ์รอง คือ 1) ส่งเสริมสนับสนุนการสร้างบรรยากาศในการบริหารจัดการสถาบันส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2) ปรับเปลี่ยนภูมิทัศน์ของโรงเรียนให้สะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 3) ปรับปรุงพัฒนาโรงเรียนให้สอดคล้องกับสภาพสังคมและนโยบายของรัฐ บำรุงรักษาอาคารสถานที่ให้ สะอาดเป็นระเบียบ สวยงาม มีสวนหย่อม และมีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

3.6 กลยุทธ์การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ประกอบไปด้วย 3 กลยุทธ์รอง คือ 1) การเข้าร่วมโครงการและกิจกรรมจากสถานศึกษาภายนอก 2) สร้างเครือข่ายจากองค์กรภายนอกเพื่อตอบสนองนโยบายของรัฐ 3) การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ตามสภาพสังคมในปัจจุบัน จัดกิจกรรมอบรมเพื่อช่วยเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันและการพัฒนาตนเองให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกภายนอก เข้าใจในกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นระบบและสามารถปฏิบัติตามได้ รวมถึงการสร้างองค์ความรู้ใหม่และการนำไปใช้ในการพัฒนาตนเอง

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย กลยุทธ์การบริหารการศึกษาเพื่อรับรองมาตรฐานของสถาบันส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ฉบับสมบูรณ์ ประกอบไปด้วย 6 กลยุทธ์หลัก 14 กลยุทธ์รอง และ 47 วิธีดำเนินการ โดยมีรายละเอียดและเนื้อหา

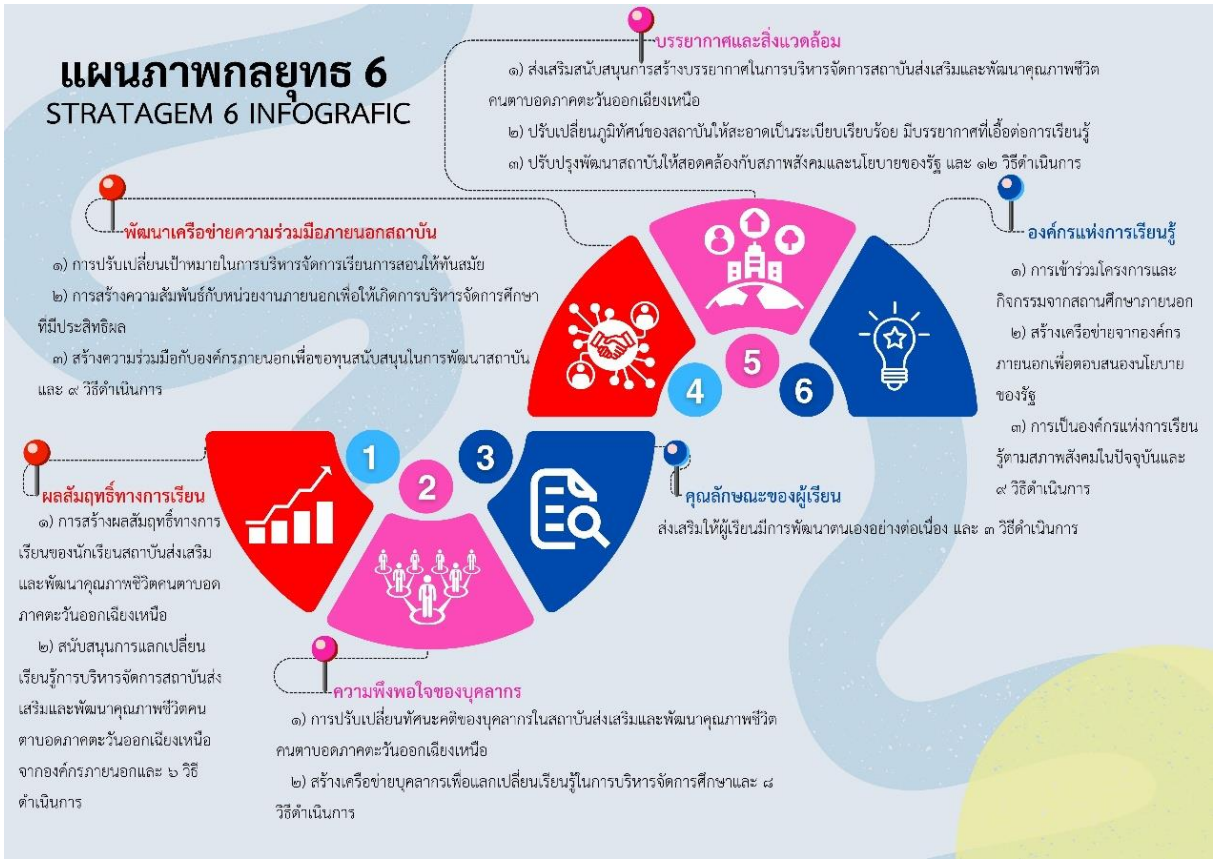

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. สถานศึกษามีการจัดอบรมนักเรียนเพื่อให้มีผลการเรียนเฉลี่ยผ่านเกณฑ์มาตรฐาน และมีผลการสอบ O-net ผ่านเกณฑ์ สทศ.

2. ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรในสถาบันส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สร้างเครือข่าย เช่นการใช้ระบบโซเชียลเน็ตเวิร์ค (Social Network) สร้างกระทู้ถาม-ตอบผ่านระบบอินเตอร์เน็ต เช่น Line, Facebook เป็นต้น เพื่อให้ครูได้ใช้พื้นที่ดังกล่าวในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และนำความรู้ที่ได้ไปใช้แก้ปัญหาในการบริหารจัดการ

3. จัดสัมมนาให้บุคลากรมีเจตคติในปฏิบัติงานด้วยความขยันหมั่นเพียรไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก

4. จัดกิจกรรมหรือประชุมเชิงปฏิบัติการอย่างสม่ำเสมอ เช่น การสัมมนา เวิร์กช็อป หรือการประชุมกลุ่มย่อยเพื่อเปิดโอกาสให้บุคลากรได้แลกเปลี่ยนความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ในการบริหารจัดการศึกษาในด้านต่างๆ

5. สร้างสื่อสังคมออนไลน์หรือแพลตฟอร์มการแลกเปลี่ยนความรู้ เช่น Google Classroom หรือ Microsoft Teams ที่ทำให้บุคลากรสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลและสอบถามกันได้ทุกเวลา

6. สอนให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าและความสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้ในชั้นเรียน การเรียนรู้นอกห้องเรียน หรือการแสวงหาความรู้จากประสบการณ์ชีวิต เช่น ห้องสมุด สื่อออนไลน์ วิดีโอการเรียนการสอน หรือกิจกรรมทางสังคม ที่สามารถช่วยเพิ่มพูนความรู้และทักษะอย่างต่อเนื่อง

7. โรงเรียนควรมีบทบาทในการเป็นศูนย์กลางของชุมชน โดยเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน เช่น การจัดกิจกรรมร่วมกัน หรือการเป็นที่ปรึกษาในด้านต่าง ๆ เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นกับชุมชน

8. สร้างเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางด้านการบริหารโรงเรียน รวมถึงการจัดทำหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร ร่วมกับชุมชน เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีประสิทธิผล

9. บำรุงรักษาอาคารสถานที่ให้ สะอาดเป็นระเบียบ สวยงาม มีสวนหย่อม และมีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

10. นำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาสร้างเครือข่ายเพื่อให้ผู้เรียนมีวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น การสร้างสื่ออิเล็กทรอนิกส์ การเรียนรู้ในระบบ E-Learning เป็นต้น

11. เชิญวิทยากรจากภาคส่วนต่าง ๆ มาถ่ายทอดประสบการณ์หรือจัดกิจกรรมเรียนรู้นอกสถานที่ในชุมชน เช่น การเข้าร่วมโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การเรียนรู้วิถีชีวิตพื้นบ้าน หรือการสนับสนุนกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

1. บุคลากรควรมีความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมและพัฒนาตนเอง และพอใจในค่าตอบแทน สวัสดิการและรางวัลที่ได้รับ

2. บุคลากรควรมีการเสียสละ ความสุขส่วนตัวเพื่อติดตามงาน และให้กำลังใจแก่เพื่อนร่วมงาน

3. ผู้บริหารควรมีความยุติธรรมในการกำหนดเกณฑ์การสอบเข้าเป็นบุคลากรอย่างเท่าเทียมกัน

4. ผู้บริหารควรมีความรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาการบริหารงานบุคคลอย่างสร้างสรรค์

5. บุคลากรควรปฏิบัติงานด้วยความขยันหมั่นเพียรไม่ท้อถอยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคและความยากลำบาก

6. ผู้บริหารควรมีความเป็นกลางในการส่งเสริมบุคลากรให้เข้าอบรม และศึกษาต่อ

7. สถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นได้อย่างเท่าเทียมกันทุกฝ่าย

8. ผู้บริหารควรมีความยินดีในการให้คำแนะนำปรึกษาแก่บุคลากรอยู่ตลอดเวลา

9. สถานศึกษาควรจัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงานได้ตรงกับความรู้ความสามารถ

10. ผู้บริหารควรแจ้งเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานให้บุคลากรได้ทราบล่วงหน้าและมีความเป็นธรรมก่อนการประเมิน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษากลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิผลของสถาบันส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอด ในเขตอื่น ๆ

2. ควรวิจัยและพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิผลของสถาบันส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอด

3. ควรวิจัยโมเดลสมการโครงสร้างการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิผลของสถาบันส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอด

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2567). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. https://kku.world/oyh7m1

กิติมา ปรีดีดิลก. (2532). *การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น.* กรุงเทพฯ: อักษราพิพัฒน์.

ณัฐกานต์ พวงไพบูลย์, แม้นวาด รชนีกรไกรลาศ. (2564). กลยุทธ์การบริหารวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน. *วารสารพุทธศาสตร์ศึกษา, 12*(1). 1-19.

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น.* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาสน์.

บุญชม ศรีสะอาด. (2550). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1.* กรุงเทพมหานคร : สุวิริยาสาสน์.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2546). *การบริหารงานวิชาการ.* กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

พระสมุห์สมพร อุชุธมฺโม(นิ่มนวล). (2564). หลักการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา. *วารสารบัณฑิตศึกษา ปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์, 9*(3), 67-80.

พลกฤษณ์ กั้วสิทธิ์. (2563). กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารวิชาการธรรมทรรศน์, 20*(3), 110-119.

รุจีร์ ภู่สาระ และจันทรานี สงวนนาม. (2545). *การบริหารหลักสูตรในสถานศึกษา.* กรุงเทพฯ: บุ๊คพอยท์.

สำนักงานบริหารงานบุคคลและนิติการ (2563). *คู่มือหลักสูตรการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาก่อนแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา.* กรุงเทพมหานคร : สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579.* กรุงเทพมหานคร : บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

อาทิตยา โปณะทอง. (2562). การพัฒนาหลักสูตรอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสำหรับนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษา. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร. 7*(2). 332-347.

Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing***.** (5th ed.). New York : Harper Collins Publishers.

Fullan, M. (2001). *Leading in a culture of change*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.

Hoy, W., & Miskel, C. (2012). *Educational Administration: Theory, Research, and Practice* (9th ed.). New York, NY: McGraw-Hill.

Mintzberg, H. (2000). *The rise and fall of strategic planning: Reconceiving roles for planning, plans, planners.* Toronto: Free Press.

Rovinelli, R.J. (1976). *Methods for Validating Criterion-Referenced Test Items. Unpublished Doctoral Dissertation.* University of Massachusetts Amherst.

Senge, P. (1990). *The Fifth Discipline: The Art and Practice of the Learning Organization*. New York: Doubleday/Currency.

คำขอบคุณ

ผู้วิจัยขอขอบคุณสถาบันส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ได้ให้ทุนวิจัยเพื่อทำการศึกษาวิจัยเรื่องนี้และขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการทำวิจัยทุกด้าน จึงทำให้วิจัยนี้สามารถดำเนินการศึกษาจนเสร็จสิ้นตามวัตถุประสงค์

The Development of Music Skill Training Exercise from Rong Ngeng Songs for Students of The Piano Music Studio Surat Thani Province

Patsarayanun Dilokjiratanakit [1], Suttirak Iadpum[2*]

1 *Faculty of Fine Arts, Songkhla Rajabhat University*
2 *Faculty of Fine Arts, Songkhla Rajabhat University*
* *Corresponding author. E-mail:Taviolin52.tt@gmail.com*

Abstract

The purpose of this research was 1) to create a training program to develop the musical auditory skills of students, 2) to evaluate the effectiveness of the training program in developing basic musical auditory skills using the song "Rong Ngaeng" based on the 80/80 standard, and 3) to compare the achievement of students before and after learning with the developed auditory skill training program. The sample consisted of 20 students enrolled in piano lessons at The Piano Music Studio, Koh Samui District, Surat Thani Province. The study lasted for 6 weeks, with one session per week, each lasting 1 hour. The research tools included: 1) the auditory skill development training program using the song "Rong Ngaeng," 2) instructional plan, 3) a pre-test, 4) a mid-test, and 5) a post-test. Data collection was conducted using theoretical and practical tests. Data analysis was performed by comparing scores from the mid-test and post-test (E1, E2) as well as the pre-test and post-test to evaluate the effectiveness of the training program and compare the academic achievement of the students. The results indicated that the developed training program had an effectiveness of 52.35/96.8, which exceeded the established standard of 80/80. The average post-test scores for the development of auditory skills from the song "Rong Ngaeng" showed significant improvement over pre-test scores at the .05 level, demonstrating that the systematically designed training program, based on traditional music, effectively enhanced students' basic music learning skills and led to clear developmental progress in line with the objectives of the study.

Keywords: Exercises, Aural Skills, Rong-Ngaeng Song

Received: 2025-04-17; Revised: 2025-05-19; Accepted: 2505-05-20 ISSN: 2822-0218 (Online)

การสร้างแบบฝึกการพัฒนาโสตทักษะทางดนตรีจากบทเพลงรองเง็งสำหรับนักเรียนของเดอะเปียโนมิวสิคสตูดิโอ อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ภัสรญานันท์ ดิลกจิรธนกิตติ์[1] และสุทธิรักษ์ เอียดปุ่ม[2*]

1 *คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา*

2 *คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา*

* *Corresponding author. E-mail: Taviolin52.tt@gmail.com*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างแบบฝึกในการพัฒนาโสตทักษะทางดนตรีของนักเรียน 2) ศึกษาประสิทธิภาพของแบบฝึกในการพัฒนาโสตทักษะทางดนตรีขั้นพื้นฐานจากบทเพลงรองเง็ง ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยแบบฝึกการพัฒนาโสตทักษะที่สร้างขึ้น กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่เลือกเรียนวิชาเปียโนที่เดอะเปียโนมิวสิคสตูดิโอ อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 20 คน ผู้เข้าร่วมทั้งหมดในโครงการวิจัยนี้ใช้ระยะเวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย 1) แบบฝึกการพัฒนาโสตทักษะทางดนตรีจากบทเพลงรองเง็ง 2) แผนจัดการเรียนรู้ 3) แบบทดสอบก่อนเรียน 4) แบบทดสอบระหว่างเรียน และ 5) แบบทดสอบหลังเรียน การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบทดสอบภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการเปรียบเทียบคะแนนระหว่างแบบทดสอบระหว่างเรียนกับคะแนนแบบทดสอบหลังเรียน (E1,E2) และคะแนนแบบทดสอบก่อนเรียนกับคะแนนแบบทดสอบหลังเรียน เพื่อทำการหาประสิทธิภาพของแบบฝึกและเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่าจากแบบฝึกที่ถูกสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ เท่ากับ 95.2/96.8 โดยสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด 80/80 ผลเฉลี่ยค่าคะแนนหลังเรียนในการพัฒนาโสตทักษะจากบทเพลงรองเง็งในทุกเนื้อหาของนักเรียนมีความก้าวหน้าดีขึ้นจากคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 แสดงให้เห็นว่าแบบฝึกที่สร้างขึ้นอย่างเป็นระบบบนพื้นฐานจากเพลงพื้นบ้าน มีประสิทธิภาพช่วยในการเพิ่มทักษะในการเรียนดนตรีขั้นพื้นฐานได้เป็นอย่างดีและเห็นผลพัฒนาการของนักเรียนที่ชัดเจนตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

คำสำคัญ: แบบฝึก, โสตทักษะทางดนตรี, เพลงรองเง็ง

บทนำ

การเรียนดนตรีในปัจจุบันได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายเนื่องจากประโยชน์ที่ผู้เรียนจะได้รับมีอยู่ด้วยกันมากมายหลายประการ เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์แขนงหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความสุขสนุกสนาน ช่วยสร้างสุนทรียะความรื่นรมย์ให้เกิดขึ้นได้อย่างน่ามหัศจรรย์ โดยหากได้เริ่มเรียนตั้งแต่ในวัยเด็กก็จะยิ่งช่วยส่งเสริมพัฒนาการในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม ด้านสติปัญญา ด้านภาษา รวมไปถึงช่วยส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์อีกด้วย ในกระบวนการจัดการเรียนการสอนดนตรีนั้น ผู้สอนควรคำนึงถึงวัยของผู้เรียนควรมีการจัดกิจกรรมที่กระตุ้นการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีการวางเป้าหมาย มีการเลือกใช้เทคนิคในแต่ละบทเพลงที่มีวิธีการที่แตกต่างกันออกไป (นิอร เตรัตนชัย, 2565) การที่ผู้เรียนจะมีทักษะปฏิบัติเครื่องดนตรีได้ดีนั้น จะต้องมีทักษะด้านการฟังหรือโสตประสาทที่ดีควบคู่กันไป การฝึกโสตทางดนตรี เป็นทักษะที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการเรียนปฏิบัติเครื่องดนตรีทุกประเภท หากผู้เรียนมีโสตทักษะทางดนตรีที่ดีแล้ว จะช่วยเพิ่มความสามารถในการปฏิบัติเครื่องดนตรีของผู้เรียนให้ดีขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ (วีระศักดิ์ อักษรถึง, 2556) หากแต่ผู้เรียนดนตรีไม่ได้ผ่านการฝึกโสตทักษะมาหรือไม่เห็นความสำคัญของการฝึกโสตทักษะในการเรียนดนตรี ย่อมส่งผลทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในบทเพลงล่าช้า ผลสัมฤทธิ์ในการบรรเลงเกิดขึ้นได้ช้ากว่าผู้ที่ได้รับการฝึกมาแล้ว และยังส่งผลไปยังการถ่ายทอดอารมณ์ของบทเพลงที่ไม่ชัดเจน ไม่ตรงตามเจตนาของผู้ประพันธ์เพลง รวมทั้งส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ที่คลาดเคลื่อน ใช้ระยะเวลาในการเรียนที่ยาวนานขาดความเข้าใจในการบรรเลงเครื่องดนตรีแต่ละชนิดอย่างถูกต้องและเหมาะสม

การเลือกใช้แบบฝึกในการเรียนดนตรีมีอยู่มากมาย โดยในแต่ละแบบฝึกก็ก่อให้เกิดประโยชน์ของทักษะในแต่ละด้านที่ต่างกันไป เช่น ทักษะในการปฏิบัติเครื่องดนตรี (Practical Skill) ทักษะด้านการอ่านโน้ต (Sight reading) ทักษะด้านการร้อง (Sight Singing) ทักษะด้านการฟัง (Aural Skill) ทักษะเหล่านี้ล้วนต้องใช้ระยะเวลา ความสม่ำเสมอเป็นตัวช่วยในการฝึกฝนจึงจะเกิดผลสัมฤทธิ์ที่ชัดเจนต่อผู้เรียน ในการปฏิบัติทักษะเครื่องดนตรีแต่ละชนิดให้มีประสิทธิภาพได้นั้นต้องอาศัยการฝึกด้านโสตทักษะมาเป็นฐาน คือ กระบวนการฝึกความสามารถทางด้านการฟัง การรับรู้ของเสียง ซึ่งมีความสำคัญต่อการเรียนดนตรี เนื่องจากทำให้เกิดความเข้าใจในองค์ประกอบของดนตรีได้มากขึ้น ได้แก่ จังหวะ (Rhythm) ระดับเสียง(Pitch) ทำนอง(Melody) บันไดเสียง(Scale) คอร์ด(Chord) (วีระภัทร์ ชาตินุช, 2560) กระบวนการในการฝึกโสตทักษะจึงจำเป็นต่อการเรียนเปียโนและเครื่องดนตรีดนตรีชนิดอื่นๆ เพื่อประโยชน์มากมายที่ผู้เรียนจะได้รับ การใช้เปียโนเป็นสื่อกลางในการช่วยพัฒนาการฝึกในเรื่องโสตทักษะทางดนตรีที่ดีให้กับผู้เรียนได้ เนื่องจากเปียโนเป็นเครื่องดนตรีที่มีช่วงเสียงที่กว้างมีคุณภาพของเสียงที่ก้องกังวาลเป็นเครื่องดนตรีที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในการเรียนดนตรีในปัจจุบัน ด้วยเหตุผลที่ว่าเป็นเครื่องดนตรีที่มีวิสัยทัศน์ในการมองเห็นได้อย่างชัดเจนดีที่สุด มีความง่ายต่อการจดจำในการมองเห็น และง่ายต่อการผลิตเสียงให้เกิดขึ้น โดยไม่ต้องใช้เวลาในการฝึกฝนในการผลิตเสียงเหมือนเครื่องดนตรีบางชนิดที่มีความซับซ้อนมากกว่า เสียงของเปียโนมีอิทธิพลต่อร่างกายมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับชีพจร การหายใจ กล้ามเนื้อ รวมทั้งการพัฒนาทางด้านจิตใจและสมอง โดยเสียงของเปียโนนั้น จะเข้าไปกระตุ้นการทำงานของต่อมที่ผลิตสารเอนดอร์ฟิน ทำให้ผู้เรียนเกิดความสุขอีกด้วย (อินทุอร จันทนภุมมะ, 2561)

การเรียนเปียโนของนักเรียนช่วงอายุ 8 – 12 ปี ในเขตอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีขั้นตอนและกระบวนการเรียนการสอนที่ได้มาด้วยวิธีการต่างๆ แต่กระนั้นผู้เรียนยังขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องค์ประกอบของดนตรี จึงส่งผลให้การบรรเลงและการถ่ายทอดอารมณ์ของบทเพลงยังไม่เป็นไปตามเจตนารมย์ของผู้ประพันธ์เพลงมากนัก หากนักเรียนเปียโนในเขตอำเภอเกาะสมุยได้รับการฝึกฝนทางด้านโสต

ทักษะทางดนตรีควบคู่ไปกับการเรียนปฏิบัติเปียโน ซึ่งถือได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญในการเรียนดนตรีอีกประการหนึ่งนั้น ก็จะส่งผลให้นักเรียนกลุ่มนี้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดนตรีที่มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นได้ การสร้างแบบฝึกโสตทักษะทางดนตรีจากบทเพลงรองเง็งให้กับกลุ่มประชากรที่สนใจเรียนเปียโนในเขตพื้นที่ อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ดนตรีรองเง็งยังไม่เป็นที่แพร่หลายกับกลุ่มประชากรในพื้นที่อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้วิจัยจึงได้เลือกใช้บทเพลงรองเง็งที่มีชื่อว่า “เลนัง” มาเป็นฐานในการสร้างสรรค์บทเพลงขึ้นมาใหม่ที่ใช้ชื่อเพลงว่า “โน้ต 7 ตัว” ที่มีกลิ่นไอ สีสันจากวัฒนธรรมทางภาคใต้ของไทย เนื่องจากภาคใต้ของประเทศไทยมีทั้งวัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่มีเอกลักษณ์อันโดดเด่น เป็นเมืองค้าทางทะเลที่สำคัญ มีการปฏิสัมพันธ์กับชาวต่างชาติ ได้แก่ จีน อินเดีย โปรตุเกส ฮอลันดา สเปน เป็นต้น จึงเกิดการเชื่อมโยงทางวัฒนธรรมทางด้านดนตรีที่มีเครื่องดนตรีตะวันตกเข้ามามีบทบาทกับวิถีชีวิตของชาวพื้นเมืองของภาคใต้ ซึ่งเป็นดนตรีรองเง็งที่มีอัตลักษณ์เฉพาะตัว ควรค่าแก่การสืบสาน อนุรักษ์ต่อไป (วิชัย มีศรี, 2557) การนำเครื่องดนตรีที่มีคุณประโยชน์มากมายอย่างเปียโนมาผสานกับวัฒนธรรมดั้งเดิมทางดนตรีจากบทเพลงรองเง็งมาพัฒนาจนได้รูปแบบบทฝึกใหม่ๆ นอกจากได้แบบฝึกโสตทักษะทางดนตรีจากบทเพลงที่มีคุณค่าควรค่าแก่การอนุรักษ์แล้ว เยาวชนรุ่นหลังยังได้เรียนรู้ว่าภาคใต้ของไทยมีเอกลักษณ์อันโดดเด่นในเรื่องของวัฒนธรรมทางดนตรีอย่างบทเพลงรองเง็ง

จากข้อความข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการนำบทเพลงรองเง็งของภาคใต้ที่มีอัตลักษณ์เฉพาะตัวมาเป็นฐานในการสร้างสรรค์บทเพลงเพื่อใช้ในการเรียนรู้มาพัฒนาด้านโสตทักษะและผนวกเข้ากับเทคโนโลยีที่มีอยู่ในปัจจุบันมาใช้ในการสร้างแบบฝึกในการเรียนดนตรีโดยใช้เสียงเปียโนมาเป็นสื่อเพื่อช่วยส่งเสริมการฝึกโสตทักษะ (Aural Skills) ซึ่งถือเป็นทักษะที่สำคัญในการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะทางด้านการฟังเสียงดนตรีและสามารถพัฒนาไปสู่การปฏิบัติเครื่องดนตรีให้ดีได้ในระดับที่สูงขึ้นและยังสามารถพัฒนาต่อไปได้จนถึงเป็นผู้ที่มีความสามารถในการประพันธ์บทเพลง สร้างสรรค์ผลงาน บทเพลง บทเรียนใหม่ๆได้ ซึ่งถือได้ว่าเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาการเรียนการสอนดนตรีในยุค 4.0 นี้สืบต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

งานวิจัยเรื่องการพัฒนาโสตทักษะทางดนตรีจากบทเพลงรองเง็ง มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อสร้างแบบฝึกในการพัฒนาโสตทักษะทางดนตรีนักเรียนของเดอะเปียโนมิวสิคสตูดิโอ อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของแบบฝึกในการพัฒนาโสตทักษะทางดนตรีขั้นพื้นฐานของนักเรียนเปียโนจากบทเพลงรองเง็ง ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยแบบฝึกในการพัฒนาโสตทักษะที่สร้างขึ้น

สมมติฐานการวิจัย

1. แบบฝึกการพัฒนาโสตทักษะทางดนตรีขั้นพื้นฐานของนักเรียนเปียโนจากบทเพลงรองเง็ง ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80
2. นักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกในการพัฒนาโสตทักษะทางดนตรีจากบทเพลงรองแง็ง เมื่อสิ้นสุดการทดลอง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีการเรียนรู้จัดเป็นวิชาการแขนงหนึ่งของทฤษฎีทางจิตวิทยาที่ชี้ให้เห็นว่าพฤติกรรมของมนุษย์นั้นเปลี่ยนแปลงได้อย่างไร ได้อธิบายการเรียนรู้พฤติกรรมของมนุษย์มีอยู่ด้วยกันมากมายหลายทฤษฎี และทฤษฎีการเรียนรู้ของกลุ่มพฤติกรรมนิยมเป็นทฤษฎีที่ช่วยให้ผู้สอนสามารถทำความเข้าใจต่อพฤติกรรมผู้เรียนได้ดียิ่งขึ้น การวิจัยเรื่องการสร้างแบบฝึกการพัฒนาโสตทักษะทางดนตรีจากบทเพลงรองเง็งสำหรับนักเรียนของเดอะเปียโนมิวสิคสตูดิโอ อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้นำเสนอตามหัวข้อดังต่อไปนี้

แนวคิดการสร้างแบบฝึก

สมจิต จันทร์ฉาย (2557) กล่าวว่า การสร้างหรือการออกแบบกระบวนการวิธีการของการฝึกขึ้นมาใหม่หรือพัฒนาจากสิ่งเดิมที่มีอยู่แล้วเพื่อนำไปใช้ในการเรียนการสอนที่เป็นอันช่วยส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียนให้มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนจนเกิดเป็นผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง โดยคำนึงถึงความเหมาะสมของเนื้อหา ผู้เรียนและบริบทในการเรียนการสอนเป็นสำคัญ ซึ่ง ณรุทธ์ สุทธจิตต์ (2560) กล่าวว่า การวางแผนการพัฒนาหรือการสร้างขึ้นมาอย่างถูกต้องเหมาะสมอย่างสมบูรณ์แบบ เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการนำไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

สรุปได้ว่าการสร้างแบบฝึก คือ การวางแผนในการออกแบบเพื่อพัฒนาให้เกิดสิ่งใหม่ๆ ในการช่วยสนับสนุนผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมด้านเนื้อหา ผู้เรียนและบริบทในการเรียนการสอนเพื่อประโยชน์ที่ผู้เรียนจะได้รับอย่างสมบูรณ์จนเกิดเป็นประสิทธิผลอันสูงสุด ดังนั้นผู้ออกแบบการสร้างแบบฝึกควรคำนึงถึงความเหมาะสมของผู้เรียนเป็นสำคัญ หากผู้ออกแบบมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของหลักการสอนและจิตวิทยาการเรียนการสอนอย่างถ่องแท้ด้วยแล้วนั้นจะยิ่งส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ที่คาดหวังได้ แบบฝึกจึงมีประสิทธิภาพบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

การเรียนการสอนดนตรี

จุฑารัตน์ มณีวัลย์ (2551) กล่าวว่า การเรียนการสอนดนตรีเป็นกระบวนการที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ทางด้านองค์ประกอบทางดนตรี ซึ่งประกอบไปด้วยการเรียนการสอนทักษะในด้านต่างๆ ได้แก่ ทางด้านทฤษฎีดนตรี การปฏิบัติเครื่องดนตรี การอ่านโน้ต การร้องโน้ต การเรียนรู้ด้านจังหวะ และด้านการฟัง และวิธีการถ่ายทอดความรู้จากผู้สอนไปยังผู้เรียน มีวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียน ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจในบทเรียนนั้นๆ ได้อย่างง่าย โดยไม่จำกัดว่าเป็นการเรียนการสอนเฉพาะในห้องเรียน อาจเป็นความรู้ที่ได้จากผู้อื่น ธรรมชาติและสภาพแวดล้อมรอบตัว อันสามารถทำให้เกิดกระบวนการในการเรียนรู้ได้ ณรุทธ์ สุทธจิตต์ (2566) กล่าวว่า เป็นการใช้เทคนิควิธีการสอนหรือกลวิธีที่แตกต่างกันไปตามเฉพาะของแต่ละเครื่องมือจากพื้นฐานเดิม สามารถมาประยุกต์ใช้และนำไปพัฒนาต่อไป และสมจิต จันทร์ฉาย (2557) กล่าวว่าการจัดเตรียมเงื่อนไขการเรียนรู้อย่างเป็นระบบแบบแผนอันช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ โดยทำให้ผู้เรียนเกิดเป็นความสามารถในแต่ละด้าน

สรุปได้ว่าการเรียนการสอนดนตรีคือ กระบวนการเรียนรู้ที่ถ่ายทอดจากผู้สอนไปยังผู้เรียน โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีความรู้องค์รวมในสาระดนตรีและทักษะในด้านต่างๆ ให้รอบด้าน โดยการพัฒนาจากพื้นฐานเดิม แล้วสามารถนำความรู้นั้นมาประยุกต์และนำไปพัฒนาต่อ เพื่อเกิดผลบรรลุตามวัตถุประสงค์ทางการเรียนซึ่งมีความสำคัญต่อการสร้างสรรค์ผลงานให้มีประสิทธิภาพสูงสุดในลำดับต่อไป

จิตวิทยาการเรียนการสอน

ครรชิต แสนอุบล (2564) กล่าวว่า จิตวิทยาเป็นศาสตร์ที่ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมที่แสดงออกให้สังเกตได้และวัดได้ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับกระบวนการทางจิตที่ประกอบไปด้วยความคิด อารมณ์

ความรู้สึก ไปจนถึงแรงจูงใจในการกระทำพฤติกรรมนั้นๆ เริ่มต้นตั้งแต่การทำหน้าที่จากสมองไปจนการแสดงออกทางการกระทำ เชื่อมโยงกับพัฒนาการตั้งแต่วัยเด็กไปจนช่วงสุดท้ายของชีวิต ตรีวนันท์ เนื่องอุทัย และนฤมล รัตนไพจิตร (2564) กล่าวว่า จิตวิทยาเป็นเรื่องที่ช่วยให้ผู้ศึกษามีความเข้าใจเกี่ยวกับชีวิตมนุษย์ในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านการเข้าใจตนเอง ด้านการเข้าใจผู้อื่น ช่วยบรรเทาปัญหาที่เกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ เป็นแนวทางในการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีกฎเกณฑ์ ช่วยส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์ให้ดียิ่งขึ้น สามารถนำมาปรับใช้ในการพัฒนาทางการศึกษาให้ผู้ที่ได้ศึกษาประสบผลสำเร็จทางการเรียนได้

และจุฑารัตน์ มณีวัลย์ (2551) กล่าวว่า จิตวิทยาที่นำมาใช้ในการเรียนการสอน ควรเริ่มตั้งแต่ก่อนการเรียนการสอนเริ่มขึ้น ครูควรสังเกตผู้เรียน ถึงลักษณะและภูมิหลังเพื่อที่จะได้จัดการเรียนการสอนให้เหมาะสม จิตวิทยาที่ครูควรศึกษา คือ จิตวิทยาด้านกายภาพและความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ ธรรมชาติในการรับรู้ การคิด ทัศนคติ การตัดสินใจที่จะส่งผลต่อพฤติกรรม รวมถึงด้านอารมณ์ สังคม สติปัญญา บุคลิกภาพ การปรับตัวและความแตกต่างระหว่างบุคคล ในการจัดกิจกรรมในการเรียนการสอน ครูควรใช้หลักจิตวิทยาด้านการเรียนรู้และการเกิดการเรียนรู้ เพื่อใช้ในการปรับพฤติกรรมเด็ก และจิตวิทยาด้านการวัดผลประเมินผล หากครูรู้ถึงหลักการวัดผลประเมินผลจะส่งผลให้ช่วยให้ทราบถึงสิ่งที่ควรปรับปรุงในการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพมากชึ้นและตรงตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

สรุปได้ว่าจิตวิทยาการเรียนการสอน กระบวนการถ่ายทอดความรู้จากผู้สอนไปยังผู้เรียน โดยอาศัยวิธีการประณีประนอมในการแก้ปัญหา เพื่อรักษาสัมพันธภาพอันดีระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน อันจะส่งผลต่อบรรยากาศในการเรียนการสอน ซึ่งจะเป็นแรงเสริมช่วยให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ต่อไป และช่วยให้การสอนของครูบรรลุวัตถุประสงค์ได้

การสอนโสตทักษะ

Joshua Kraus (2021) ให้ความหมายว่า การสอนทักษะการฟังเป็นประโยชน์ต่อการบรรลุเป้าหมายบางประการของครูสอนดนตรีในด้านการแสดง เช่น การปรับปรุงเสียง การแสดงออก การเลียนแบบเสียง และการอ่านโน้ตเพลง เป็นทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนดนตรี ควรมีการวางแผนการฝึกฝนตั้งแต่วัยเด็กไปจนถึงก่อนเข้าเรียนดนตรีในระดับมหาวิทยาลัย สอดคล้องกับ ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์ (2550) ได้กล่าวว่า การฟังในการเรียนดนตรีศึกษา ไม่ใช่เพื่อจุดประสงค์เพียงเพื่อความเพลิดเพลินหรือความสนุกสนานเท่านั้น หากแต่เป็นการฟังที่ค้นพบเป้าหมายและได้รับประโยชน์จากการฟัง เป็นการฟังที่ต้องใช้สติปัญญา ผู้เรียนจะเกิดการฟังในรูปแบบนี้ได้ก็ต้องได้รับการสอนในการฟัง

สรุปได้ว่าการสอนโสตทักษะ หมายถึง กระบวนการในการถ่ายทอดวิธีการ ขั้นตอนในการฝึกทักษะทางด้านการฟังในเรื่องคุณสมบัติของเสียงจนมีความเข้าใจในองค์ประกอบของดนตรีจากผู้สอนไปยังผู้เรียน ให้มีความรู้ความเข้าใจอย่างมีขั้นตอน ไม่ว่าจะเป็นทางความรู้สึกที่ได้ยินเสียงนั้นๆ การจดจำระดับเสียง การคิดวิเคราะห์จากเสียงที่ได้ยิน จนผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ และสามารถมีพัฒนาการทางด้านการฟังที่ดีจนสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการบรรเลงจนสามารถถ่ายทอดอารมณ์ของบทเพลงในเครื่องดนตรีแต่ละประเภทได้อย่างน่าสนใจ

การฝึกโสตทักษะ

Edwin E. Gordon (1989) กล่าวว่า การฝึกโสตทักษะได้แบ่งเนื้อหาการเรียนอย่างเป็นขั้นตอน กอร์ดอนใช้ระบบโดเคลื่อนที่ (Moveable Do) โดยให้ความสำคัญทั้งการฟังเสียงขั้นคู่ บันไดเสียงที่หลากหลาย ได้แก่ บันไดเสียงเมเจอร์ บันไดเสียงไมเนอร์ฮาร์โมนิก เพื่อพัฒนาการได้ยินเสียงภายในตนเอง เช่นเดียวกับน้อยทิพย์ เฉลิมแสนยากร (2561) กล่าวว่า ในการฝึกโสตทักษะด้านทำนอง ครอบคลุมไปถึงด้านจังหวะ เสียงสูง-เสียงต่ำ เสียงดัง-เสียงเบา เป็นการเรียนการสอนที่สามารถสอดแทรกไปกับการสอนแบบปกติหรือแยกการ

สอนออกมาอย่างชัดเจน โดยเริ่มจากการฝึกแบบง่ายไปหายาก สามารถจำแนกการสอนได้เป็น 2 ประเภท คือ วิธีการสอนเชิงปฏิบัติและวิธีการสอนเชิงทฤษฎี การเน้นการสอนโดยการเลียนแบบและปฏิบัติได้ด้วยตนเอง เรียกว่า “การสอนเชิงปฏิบัติ” ส่วนการสอนโดยการอธิบายเป็นหลัก แล้วนักเรียนเกิดเป็นความเข้าใจที่สามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติเครื่องดนตรีได้ เรียกว่า “วิธีการสอนเชิงทฤษฎี” เช่นเดียวกับ จิระนันท์ โตสิน (2565) กล่าวถึงว่า โสตทักษะเป็นทักษะที่เกี่ยวข้องกับการฟังมีความสำคัญสำหรับผู้เรียนดนตรีทุกระดับที่ควรฝึกฝน เป็นทักษะที่ฝึกฝนได้และหากมีการฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอและเพียงพอจะช่วยพัฒนาความสามารถทางดนตรีในด้านอื่นๆ ได้อีก

สรุปได้ว่า การฝึกโสตทักษะเป็นการฝึกความสามารถในเรื่องคุณสมบัติของเสียงที่ได้ยิน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของจังหวะ อัตราจังหวะ ระดับเสียง ความดัง-เบาของเสียง บันไดเสียง คอร์ด ขั้นคู่ จนสามารถพัฒนาทางการบรรเลงที่สามารถสื่อได้ถึงอารมณ์ของบทเพลงที่ได้ยิน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในองค์ประกอบของดนตรี ฝึกความละเอียด ทำให้เกิดสมาธิเป็นการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในด้านอื่นๆ ให้ดีขึ้นด้วย แต่จำเป็นต้องมีการฝึกปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

ดนตรีรองเง็ง

ดนตรีรองเง็งไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัดว่าเข้ามาสู่ภาคใต้ของไทยเมื่อใด แต่ได้มีผู้สันนิษฐานไว้ว่า เป็นศิลปวัฒนธรรมตะวันตก โดยชาวโปรตุเกสหรือชาวสเปนนำเข้ามาทางชาวมาลายูก่อน จากนั้นจึงเป็นที่แพร่หลายไปยังพื้นที่ต่างๆ และแพร่หลายอย่างกว้างขวางในภาตใต้ตอนล่าง โดยแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มดังนี้ 1) กลุ่มชายฝั่งตะวันออก จังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส และ 2) กลุ่มชายฝั่งตะวันตก ภูเก็ต พังงา สตูล กระบี่ และตรัง เกิดในช่วงระหว่างการล่าอาณานิคมของชาวตะวันตก เป็นการผสมผสานวัฒนธรรมระหว่างชนชาติของชาวตะวันออกและชาวตะวันตกได้อย่างชัดเจน มุ่งเน้นแสดงความสวยงามของท่าเต้น และท่ารำ ลักษณะคล้ายรำวง ไม่มีพิธีรีตองที่ซับซ้อนเกิดจากความสนใจของชาวพื้นเมืองและเกิดเป็นแบบอย่างในการนำไปใช้ในงานรื่นเริงต่าง ๆ มีการสร้างสรรค์ประกอบการเต้นรำเป็นคู่ ๆ จนมีวิวัฒนาการตามยุคสมัยมาอย่างยาวนานจวบจนเป็นรองเง็งในปัจจุบัน (วิชัย มีศรี, 2557) สอดคล้องกับ สัญญา เผ่าพืชพันธุ์ (2562) กล่าวว่า ปัจจุบันเริ่มมีคนรุ่นใหม่ที่สนใจเพลงพื้นบ้านรองเง็งมากขึ้นและที่ได้รับความสนใจในปัจจุบันคือ รองเง็งคณะอัสลีมาลา ได้รับการถ่ายทอดบทเพลงมาจากครูขาเดร์ แวเด็ง (ศิลปินแห่งชาติ) โดยมีรูปแบบลักษณะวงดนตรีพื้นบ้านที่มีลักษณะการบรรเลงเพลงรองเง็งที่ไพเราะที่สุดมีเอกลักษณ์เฉพาะ แต่งกายด้วยชุดพื้นบ้านมุสลิม ประกอบการแสดงในงานรื่นเริงต่างๆ ทั้งงานประจำจังหวัด งานมงคลสมรส และงานเพื่อการศึกษา จนเป็นที่ยอมรับทั่วไปในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง

สรุปได้ว่า ดนตรีรองเง็งในปัจจุบันได้รับความนิยมมากขึ้นในจังหวัดภาตใต้ตอนล่าง เนื่องจากจากคนรุ่นใหม่ได้มีการนำองค์ความรู้ทางดนตรีมาพัฒนา สร้างสรรค์ ประยุกต์บทเพลงจนเกิดสีสันทางดนตรีที่น่าสนใจ ทันยุคทันสมัยเหมาะกับปัจจุบันและการผสานกับการสร้างสรรค์ด้านศิลปการแสดงท่ารำให้มีความทันสมัยเป็นระบบมากขึ้นทั้งด้านของเครื่องดนตรี เสื้อผ้าสำหรับการแสดง และท่วงท่าในการรำ จากแนวคิดดังกล่าวผู้วิจัยสรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยดังแสดงในภาพที่ 1

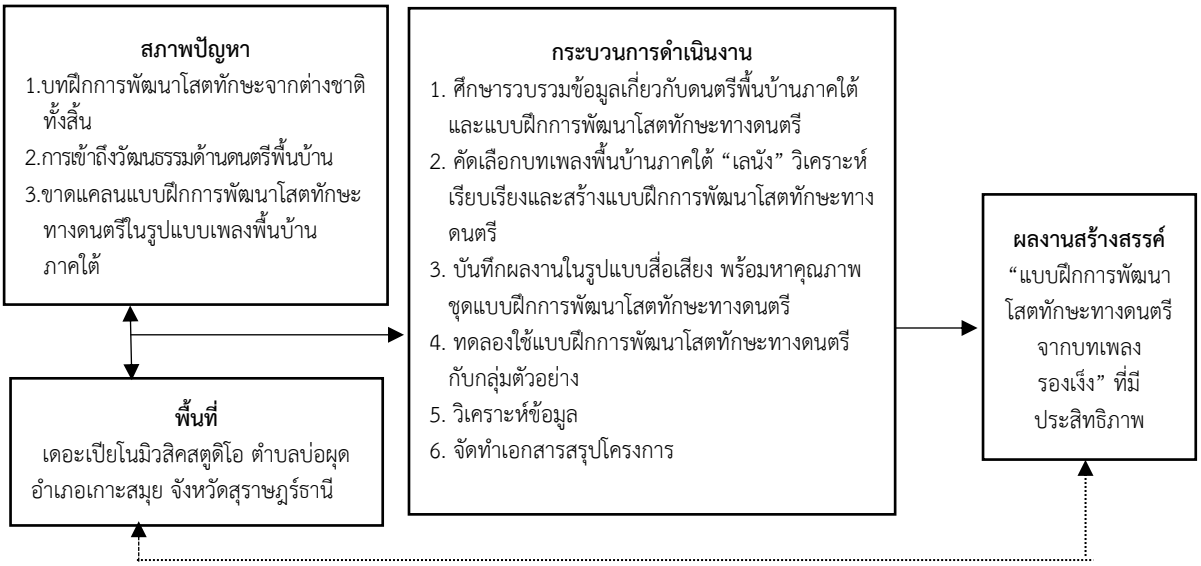

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่องการสร้างแบบฝึกการพัฒนาโสตทักษะทางดนตรีจากบทเพลงรองเง็งสำหรับนักเรียนของเดอะเปียโนมิวสิคสตูดิโอ อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองขั้นต้น (Pre-Experimental Design) แบบแผนกลุ่มเดียว มีการเก็บข้อมูลโดยการทดสอบก่อนและหลังเรียน (One Group Pre-test Pos-test Design) มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรทั้งหมด 50 คน เป็นนักเรียนที่เลือกเรียนวิชาเปียโนเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งหมด 20 คน เป็นการเลือกแบบเจาะจง อายุระหว่าง 8 - 12 ปี โดยเลือกแบบเจาะจงผู้ที่ไม่มีประสบการณ์จากการฝึกโสตทักษะทางดนตรีและมีประสบการณ์ในการเรียนเปียโนมาไม่เกิน 3 เดือน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือเป็นแบบฝึกการพัฒนาโสตทักษะทางดนตรีจากบทเพลงรองเง็ง ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตรวิชาเปียโนของ เดอะเปียโนมิวสิคสตูดิโอ อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อวิเคราะห์เป้าหมาย วัตถุประสงค์ และเนื้อหาเพื่อเป็นข้อมูลนำมาสร้างแบบฝึกการพัฒนาโสตทักษะทางดนตรีจากบทเพลงรองเง็ง

2. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในด้านองค์ประกอบดนตรี ทั้งจังหวะ ทำนองและบันไดเสียง

3. ศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรการสอบวัดระดับความสามารถทางดนตรีสากลที่มีมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับในระดับสากล เช่น ทรินิตี้ (Trinity) ประเทศอังกฤษ, ABRSM (Associated Board of the Royal School of Music) ประเทศอังกฤษ

4. ศึกษาทฤษฎีหลักการ แนวคิด เทคนิคในการสร้างแบบฝึกในการพัฒนาโสตทักษะทางดนตรีจากบทเพลงรองเง็ง ทั้งด้านของจังหวะ (Rhythm) ทำนอง (Melody) บันไดเสียง (Scale) ขั้นคู่ (Interval) และระดับเสียงโน้ต (Melody)

5. วิเคราะห์เนื้อหาและบทเพลงพื้นบ้านภาคใต้ เพื่อนำมาใช้เป็นฐานในการสร้างแบบฝึกการพัฒนาโสตทักษะทางดนตรีจากบทเพลงรองเง็ง คือบทเพลงเลนัง โดยได้รับคำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ทั้งด้านเนื้อหา ทำนอง ความยากง่ายของบทเพลงเพื่อให้เหมาะสมและมีความสอดคล้องกับนักเรียนที่เลือกเรียนวิชาเปียโน ที่ยังไม่เคยได้รับการฝึกโสตทักษะทางดนตรีมาก่อน

6. ดำเนินการสร้างแบบฝึกการพัฒนาโสตทักษะทางดนตรี จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ และกระบวนการวัดผลประเมินผล

7. นำแบบฝึกการพัฒนาโสตทักษะทางดนตรีจากบทเพลงรองเง็ง ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพความเหมาะสมและความสอดคล้องตามหลักจิตวิทยาการสอนดนตรี การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดนตรีและการวัดการประเมินผล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบที (Dependent Samples t-test)

สรุปผลการวิจัยและอภิปราย

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัยสามารถสรุปได้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมของแบบฝึกการพัฒนาโสตทักษะทางดนตรีจากบทเพลงรองเง็ง ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมของแบบฝึกการพัฒนาโสตทักษะทางดนตรีจากบทเพลงรองเง็ง

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ความเหมาะสม
1. ความสอดคล้องเหมาะสมกับหลักสูตร	5.00	0.00	มากที่สุด
2. ความสอดคล้องเหมาะสมกับธรรมชาติวิชา	5.00	0.00	มากที่สุด
3. ความสอดคล้องของเนื้อหากับจุดประสงค์การเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
4. เนื้อหาเหมาะสมกับระดับของผู้เรียน	5.00	0.00	มากที่สุด
5. ข้อคำถามที่ใช้มีความเหมาะสมกับระดับของผู้เรียน	5.00	0.00	มากที่สุด
6 .ความยาก-ง่ายของเนื้อหา	5.00	0.00	มากที่สุด
7 .ชุดแบบฝึกทักษะมีคำชี้แจงชัดเจน	5.00	0.00	มากที่สุด
8. ความเหมาะสมของตัวอักษร	5.00	0.00	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	**5.00**	**0.00**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 1 พบว่าแบบฝึกการพัฒนาโสตทักษะทางดนตรีจากบทเพลงรองเง็ง ผลพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญที่ได้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$=5.00, S.D. = 0.00) จึงสรุปได้ว่าชุดแบบฝึกที่สร้างขึ้นมีคุณภาพสามารถนำไปใช้เพื่อการพัฒนาการเรียนการสอนโสตทักษะทางดนตรีได้

2. ประสิทธิภาพของแบบฝึกในการพัฒนาโสตทักษะทางดนตรีขั้นพื้นฐานของนักเรียนเปียโนจากบทเพลงรองเง็งตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 พบว่า ค่าประสิทธิภาพของแบบฝึกที่สร้างขึ้นของแบบทดสอบระหว่างเรียนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 95.2 และผลคะแนนของแบบทดสอบหลังเรียนทั้งภาคทฤษฎีและ

ภาคปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 96.8 โดยสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด 80/80 จึงสามารถนำแบบฝึกที่สร้างขึ้นนี้ไปใช้ได้ เพื่อการพัฒนาโสตทักษะทางดนตรีของนักเรียนที่เด่นชัดมากขึ้น ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การหาประสิทธิภาพของแบบฝึกการพัฒนาโสตทักษะทางดนตรีจากบทเพลงรองเง็ง

การประเมิน	N	คะแนนเต็ม	คะแนนรวม	$\bar{X}$	ร้อยละ
ระหว่างเรียน	20	100	2000	47.60	95.20
หลังเรียน		100	2000	48.40	96.80
ค่าเฉลี่ยรวม	96.00				

จากตารางที่ 2 ผลการทดสอบระหว่างเรียนและหลังเรียน พบว่าในการวัดและประเมินผลประสิทธิภาพของแบบฝึกทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ พบค่าเฉลี่ยร้อยละ 95.2/96.8 (E1/E2) รวมผลเฉลี่ยรวมของทั้งสองด้านอยู่ที่ร้อยละ 96.0 ถือว่าการสร้างแบบฝึกการพัฒนาโสตทักษะจากบทเพลงรองเง็งนี้เป็นไปตามเกณฑ์ของการวิจัยตั้งไว้คือ 80/80

3. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยแบบฝึกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยใช้การทดสอบหาค่า t (Dependent Samples t-test) ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน

การทดสอบ	**N**	$\bar{X}$	**S.D.**	**t**	**Sig.**
ก่อนเรียน	20	52.35	14.46	31.18	0.0000
หลังเรียน	20	96.80	3.93		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากตารางที่ 3 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง การสร้างแบบฝึกการพัฒนาโสตทักษะทางดนตรีจากบทเพลงรองเง็ง มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การสร้างแบบฝึกการพัฒนาโสตทักษะทางดนตรีจากบทเพลงรองเง็ง เพื่อพัฒนาโสตทักษะทางดนตรีของนักเรียนเปียโนสำหรับนักเรียนของเดอะเปียโนมิวสิคสตูดิโอ อำเอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามวัตถุประสงค์การวิจัย และได้คะแนนโดยรวมและคะแนนความก้าวหน้าตรงตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ผู้วิจัยจึงเสนอการอภิปรายผล ดังนี้

1. การสร้างแบบฝึกในการพัฒนาโสตทักษะทางดนตรี จากการศึกษาผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลเบื้องต้นเพื่อส่งเสริมผู้เรียนเปียโนให้มีความรู้ความเข้าใจทั้งทางด้านทฤษฎีและการปฏิบัติเครื่องดนตรีได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวการสอนของออร์ฟ ที่มีรูปแบบการใช้กิจกรรมด้านการฟัง การเคลื่อนไหว การร้องเพลง และการเล่นเครื่องดนตรีมาช่วยพัฒนาทักษะทางดนตรีในการสอนดนตรี ซึ่งมีขั้นตอนลักษณะของกระบวนการที่คล้ายคลึงกับการสร้างแบบฝึกการพัฒนาโสตทักษะของผู้วิจัย โดยสอดคล้องกับ จุฑารัตน์ มณีวัลย์ (2551) ที่กล่าวว่านักเรียนในวัยนี้เป็นช่วงวัยที่มีความเหมาะสมต่อการรับรู้ แยกแยะเสียง อารมณ์ของบทเพลงได้อย่างแม่นยำ มั่นคงสมบูรณ์ ทั้งความรู้สึกในบทเพลงแบบทางบวก จึงเป็นโอกาสที่ผู้วิจัยได้นำแบบฝึกในการพัฒนาโสตทักษะทางดนตรีจากบทเพลงรองเง็งมาให้นักเรียนในพื้นที่ได้เรียนรู้เกี่ยวกับดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ของไทย สอดคล้องกับ วิชัย มีศรี (2557) ที่กล่าวว่า ควรให้ความรู้แก่นักเรียน นักศึกษาในสถาบันต่างๆ เพื่อสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของดนตรีพื้นบ้านรองเง็ง ซึ่งเป็นศิลปวัฒนธรรมอันเป็นอัตลักษณ์ของพื้นที่ไม่ให้สูญหายไป และยังสอดคล้องกับหลักการของนักดนตรีศึกษา โซลตาน โคดาย (Zoltan – Kodaly) ที่

ใช้เพลงในวรรณคดีพื้นบ้านในการสอนดนตรีซึ่งถือว่าเป็นดนตรีในลักษณะของภาษาแม่ของผู้เรียน จึงสรุปได้ว่าแบบฝึกที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสมกับธรรมชาติวิชาสามารถนำไปใช้เพื่อพัฒนาโสตทักษะทางดนตรีได้จริง

2. การทดสอบหาค่าประสิทธิภาพของแบบฝึกในการพัฒนาโสตทักษะทางดนตรีจากบทเพลงรองเง็งของนักเรียนเปียโน จากผลการหาค่าประสิทธิภาพของแบบทดสอบระหว่างเรียนและหลังเรียน อยู่ที่ 95.2/96.8 จึงถือได้ว่าเนื้อหาที่นำมาใช้สร้างแบบฝึกด้านทฤษฎีและด้านปฏิบัติมีประสิทธิภาพ เป็นไปตามเกณฑ์ของงานวิจัยกำหนดไว้ที่ 80/80 โดยแบ่งแผนการจัดการเรียนรู้เป็น 2 ด้านคือ ด้านทฤษฎีและด้านปฏิบัติโดยมีการวางแผนและออกแบบครอบคลุมเนื้อหาเพื่อประโยชน์สูงสุดของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับ น้อยทิพย์ เฉลิมแสนยากร (2561) ที่กล่าวว่า ในการฝึกโสตทักษะด้านทำนองที่ครอบคลุมไปถึงด้านจังหวะ เสียงสูง-เสียงต่ำ เสียงดัง-เสียงเบา ได้นั้นควรเริ่มจากการฝึกแบบง่ายไปหายาก การสอนโดยการอธิบายเป็นหลัก แล้วนักเรียนเกิดเป็นความเข้าใจที่สามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติเครื่องดนตรีได้ เรียกว่า “วิธีการสอนเชิงทฤษฎี”และ ณรุทธ์ สุทธจิตต์ (2560) ที่กล่าวว่า การวางแผนการพัฒนาหรือการสร้างขึ้นมาอย่างถูกต้องเหมาะสมอย่างสมบูรณ์แบบ เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการนำไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด ดังนั้นจึงมีความสอดคล้องกับ สมจิต จันทร์ฉาย (2557) ที่กล่าวว่า การสร้างหรือการออกแบบกระบวนการวิธีการของการฝึกขึ้นมาใหม่หรือพัฒนาจากสิ่งเดิมที่มีอยู่แล้วเพื่อนำไปใช้ในการเรียนการสอนที่เป็นอันช่วยส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียนให้มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนจนเกิดเป็นผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง โดยคำนึงถึงความเหมาะสมของเนื้อหา ผู้เรียนและบริบทในการเรียนการสอนเป็นสำคัญ

3. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยแบบฝึกการพัฒนาโสตทักษะทางดนตรีจากบทเพลงรองเง็งที่สร้างขึ้นเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน (Pre-test) และหลังเรียน (Post-test) แบบร้อยละของนักเรียนก่อนการเข้าร่วมโครงการวิจัยในการทำแบบทดสอบก่อนเรียนของภาคทฤษฎีและปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 52.35 เนื่องจากเป็นแบบฝึกในการวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเข้าร่วมโครงการ และแบบทดสอบหลังเรียนทั้งสองด้านอยู่ที่ 96.8 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่งานวิจัยกำหนดถือว่าผลการวิจัยเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากแบบฝึกที่สร้างขึ้นเพื่อพัฒนาด้านโสตทักษะทางดนตรีจากบทเพลงรองเง็งที่เป็นไปตามเกณฑ์ของงานวิจัยกำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่.05 สอดคล้องกับ ณรุทธ์ สุทธจิตต์ (2560) กล่าวไว้ว่า สาระดนตรีที่มีอยู่ในหลักสูตรควรมีเนื้อหาครอบคลุมทุกด้าน ได้แก่ องค์ประกอบของดนตรี วรรณคดีดนตรี และทักษะทางดนตรี เพื่อเป็นการวางรากฐานให้กับผู้เรียน จากข้อความข้างต้นมีความสอดคล้องกับงานของผู้วิจัยเรื่องการสร้างแบบฝึกการพัฒนาโสตทักษะทางดนตรีจากบทเพลงรองเง็งที่ออกแบบครอบคลุมเนื้อหาดังที่กล่าวมา

ดังนั้น ควรนำเพลงพื้นบ้านภาคใต้ของไทยอันมีอัตลักษณ์เฉพาะเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในบทเรียนการเรียนรู้ของนักเรียนที่เรียนดนตรีตั้งแต่ระดับพื้นฐานทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติควบคู่กันไปเพื่อการต่อยอดในการเรียนดนตรีในระดับสูงต่อไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่ออนุรักษ์คุณค่าและความยั่งยืนของบทเพลงในท้องถิ่นภาคใต้ของไทยยังคงอยู่สืบไปชั่วลูกชั่วหลาน

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ เป็นการผสานศาสตร์องค์ความรู้ทางด้านการศึกษา ดนตรี วัฒนธรรมพื้นบ้านและเทคโนโลยีเข้าด้วยกัน แล้วเกิดเป็นแบบฝึกเพื่อการพัฒนาโสตทักษะทางดนตรีที่ช่วยส่งเสริมในการพัฒนาการเรียนการสอนดนตรีของนักเรียนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยนำเพลงพื้นบ้านภาคใต้ของไทยมามีส่วนร่วมในบทเรียนตั้งแต่ระดับพื้นฐาน รวมทั้งเป็นการเปิดประสบการณ์และการให้โอกาสนักเรียนได้เรียนรู้บทเพลงที่มีอัตลักษณ์เฉพาะตัว และยังส่งเสริมให้นักเรียนได้เห็นคุณค่าของบทเพลงรองเง็ง อันเป็นบทเพลงในท้องถิ่นของตน ดังแสดงในภาพที่ 2

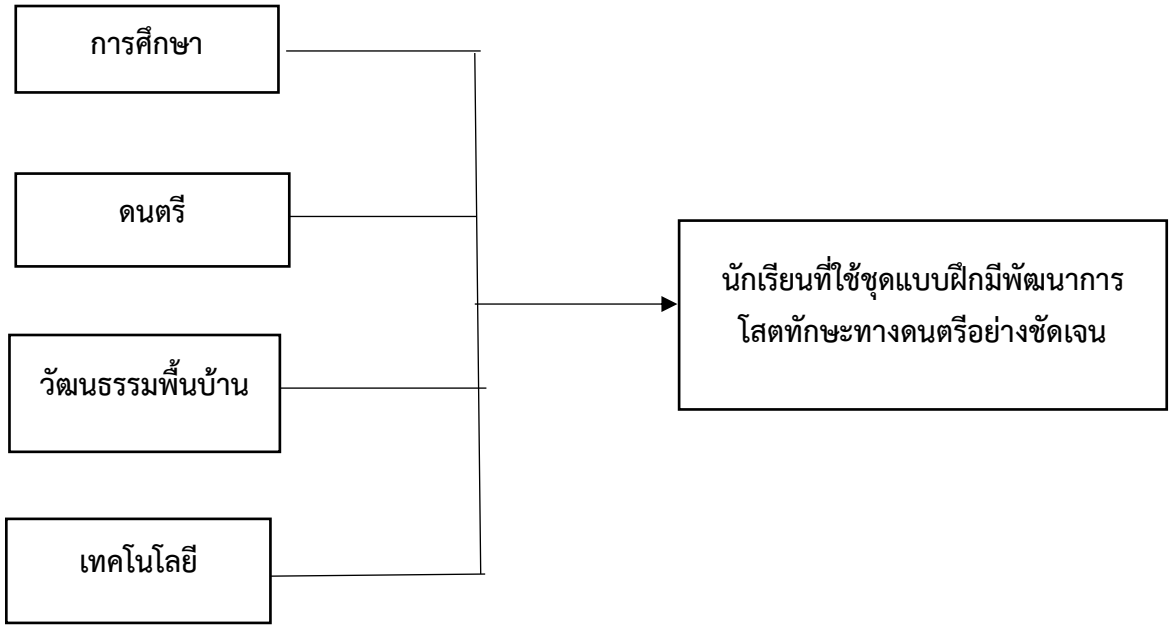

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากผลวิจัย

1. ข้อเสนอแนะสำหรับนักเรียน

นักเรียนควรเข้าร่วมการฝึกในการฝึกโสตทักษะทางดนตรี เพราะทุกเนื้อหามีความสัมพันธ์เกี่ยวโยงกัน ซึ่งจะเป็นพื้นฐานให้กับการเรียนเปียโนอย่างเป็นขั้นตอนอย่างเหมาะสม และหากผู้เรียนพบว่า ตนเองมีความสามารถในการเรียนหรือการปฏิบัติเปียโนตามเนื้อหาในแต่ละหัวข้อได้เป็นอ อย่างดีและมีความสนใจเป็นอย่างมากจึงควรได้รับการศึกษาดนตรีที่เข้มข้นขึ้นในลำดับต่อไปได้

2. ข้อเสนอแนะสำหรับครูผู้สอน

ควรศึกษาคู่มือและแผนการสอนให้ละเอียด และควรฝึกฝนทักษะสำคัญก่อนการสอนที่จะใช้ในการเรียนการสอนแต่ละหัวข้อ เช่น ทักษะด้านจังหวะ ทักษะด้านการฟัง ทักษะด้านการร้อง ทักษะการปฏิบัติเปียโน รวมทั้งอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการใช้สอน

3. ข้อแนะนำสำหรับการนำชุดแบบฝึกนี้ไปใช้

ควรคำนึงถึงข้อจำกัดเกี่ยวกับระยะเวลาในการเรียน ซึ่งมีผลกับการสอนให้ครบตามเนื้อหาและการประเมินผลเป็นอย่างยิ่ง รวมไปถึงขั้นตอนการปรับกระบวนการในการเรียนการสอนในชั้นเรียน ในด้านเนื้อหา หรืออุปกรณ์ที่ใช้ควรมีการปรับตามสภาพแวดล้อมและตัวของนักเรียนในแต่ละพื้นที่

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาพัฒนาแบบฝึกการพัฒนาโสตทักษะทางดนตรีจากบทเพลงในท้องถิ่นภาคใต้สำหรับเครื่องดนตรีประเภทอื่น ๆ

2. ควรวิจัยและพัฒนา (Research and Development) รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน (Activity-based learning: ABL) ร่วมกับชุดฝึกโสตทักษะทางดนตรีจากบทเพลงรองเง็งซึ่งเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผ่านการลงมือปฏิบัติ กิจกรรมต่าง ๆ และการคิดวิเคราะห์ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้ง และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้จริง

เอกสารอ้างอิง

ครรชิต แสนอุบล. (2564). *เอกสารประกอบการสอนวิชา จิตวิทยาสำหรับครู (ศษ 141).* https://ir.swu.ac.th/jspui/bitstream/123456789/16616/1/Edu-Book-ED141-Gui-Psy.pdf

จิระนันท์ โตสิน. (2565*). การใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดดาลโครซร่วมกับเทคนิค STAD เพื่อพัฒนาทักษะการฟังและการร้องโน้ตดนตรีสากลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน วิทยาลัยครูสุริยเทพ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต.

จุฑารัตน์ มณีวัลย์. (2551). *การสอนโสตทักษะด้านทำนองในหลักสูตรเปียโน ระดับชั้นต้นของสำนักพิมพ์อัลเฟรด กรณีศึกษา โรงเรียนดนตรีปิ่นนคร.* วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาตร์บัณฑิต มหาบัณฑิต(ดนตรี) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2560). *วิธีวิทยาการสอนดนตรี.* พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

_____. (2566). *ดนตรีศึกษาหลักการและสาระสำคัญ.* พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ตรีวนันท์ เนื่องอุทัย และนฤมล รัตนไพจิตร. (2564). ปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาจิตวิทยาทั่วไปกรณีศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช ไสใหญ่. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ*. 6. (พฤศจิกายน), 51. https://www.repository.rmutsv.ac.th/handle/123456789/2433

น้อยทิพย์ เฉลิมแสนยากร. (2561). การศึกษาการสอนโสตทักษะด้านทำนองในชั้นเรียนเปียโนขั้นต้นสำหรับผู้ใหญ่. *วารสารสหศาสตร์, 18*(1), 110-127.

นิอร เตรัตนชัย. (2565). การศึกษาเนื้อหาการสอนเปียโนระดับชั้นกลาง ช่วงอายุ 8 – 12 ปี. *มนุษยศาสตร์วิชาการ,* 29(1), 256-273.

วิชัย มีศรี. (2557). *บทเพลงรองเง็ง : กรณีศึกษา นายเซ็ง อาบู.* รายงานการวิจัยได้รับเงินอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณกองทุนวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.

วีระภัทร์ ชาตินุช. (2560). *การพัฒนาโสตทักษะวิชาดนตรีสากลโดยใช้ชุดกิจกรรมตามแนวคิดของธอร์นไดค์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

วีระศักดิ์ อักษรถึง. (2556). การศึกษาประสิทธิภาพบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การฝึกโสตและการอ่านโน้ต. *วารสารวิทยบริการ,* 24(4), 170-179.

ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์. (2550). วิกฤตการฟังเสียงสะท้อนจากการวิจัยการสอนทักษะการฟังดนตรีในโรงเรียน. เพลงดนตรี. *Music Journal, 13* (ตุลาคม), 42.

สมจิต จันทร์ฉาย. (2557). *การออกแบบและการพัฒนาการเรียนการสอน.* พิมพ์ครั้งที่ 1. นครปฐม: เพชรเกษมพริ้นติ้ง กรุ๊ป.

Gordon, E. E. (1989). *Learning Sequences in Music*. Chicago: GIA Publications.

Kraus, J. (2021*). Perceptions of theory and aural skills instructions: Music educators' perceptions of the importance, implementation, and barriers of music theory and aural skills instruction in public middle and high school music programs*. (A Capstone Project Presented to the College of the Arts of the University of Florida in Partial

Fulfillment of the Requirements for the Degree of Master of Music in Music Education). Florida: University of Florida.

Creating a teaching kit to develop marching snare drum playing skills in the marching band of Jaengwitthaya School, Mueang Songkhla District, Songkhla Province with the thinking process of an artist by an artist by Mr. Woraphon Phrommakom

Yuttana Pengsuriya[1], & Sitthichok Kabilapat[2*]

1 *Faculty of Fine Arts, Songkhla Rajabhat University*
2 *Faculty of Fine Arts, Songkhla Rajabhat University*
* *Corresponding author. E-mail: sittichok.ka@skru.ac.th*

Abstract

This research aims to create and study the effectiveness of a teaching set designed to develop marching snare drum playing skills in the band of Jaengwitthaya School, Muang Songkhla District, Songkhla Province, using the artist's thinking process by artist Worapol Phromakham. The research was conducted as a mixed-method study, combining qualitative, quantitative, and experimental approaches, with one artist serving as the instructor for 2 months. The results showed that the students' post-learning performance was 81.25%, which is higher than the hypothesis set at 80%. From the interviews with students, after learning through the artist's thinking process in all 10 aspects, it was found that the advantages included direct learning from the artist, which allowed for quality advancement in a positive direction. The students expressed high satisfaction, with an overall satisfaction level of 4.30. The topic of Rhythm (Quarter note, Eighth note, 16th note) had the highest average satisfaction score of 4.75. In contrast, the topic of Accent (Accent tap, Grid) had an average of 4.00, indicating a high level of satisfaction. This is because the students learned the thinking methods, practice techniques, systematic thinking steps, and processes that can be applied effectively in the future.

Keywords: Teaching kit, Marching Snare Drum Lessons, Artist's Thought Process

Received: 2025-04-18; Revised: 2025-05-19; Accepted: 2505-05-21 ISSN: 2822-0218 (Online)

การสร้างชุดการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการบรรเลงกลองสแนร์มาร์ชชิ่งในวงโยธวาทิตของโรงเรียนแจ้งวิทยา อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา ด้วยกระบวนการคิดแบบศิลปินโดยศิลปิน ของนายวรพล พรหมาคม

ยุทธนา เพ็งสุริยา[1] และสิทธิโชค กบิลพัตร[2*]

1 *คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา*

2 *คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา*

* *Corresponding author. E-mail: sittichok.ka@skru.ac.th*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและศึกษาประสิทธิภาพ ชุดการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการบรรเลงกลองสแนร์มาร์ชชิ่งในวงโยธวาทิตของโรงเรียนแจ้งวิทยา อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา ด้วยกระบวนการคิดแบบศิลปินโดยศิลปินของ นายวรพล พรหมาคม การดำเนินการวิจัยเป็นงานวิจัยผสมระหว่างเชิงคุณภาพ เชิงปริมาณและแบบทดลอง โดยมีศิลปินหนึ่งท่านเป็นผู้สอนระยะเวลา 2 เดือน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนจะมีผลการเรียนรู้แบบหลังเรียนรวมกันเท่ากับร้อยละ 81.25 ซึ่งสูงกว่าสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่ร้อยละ 80 และจากการสัมภาษณ์ นักเรียนจากการเรียนด้วยกระบวนการคิดแบบศิลปิน ทั้ง 10 ด้าน พบว่า มีข้อดีนักเรียนได้เรียนรู้จากศิลปินโดยตรงและนำไปต่อยอดได้อย่างมีคุณภาพและเป็นในทิศทางในด้านบวก นักเรียนมีความพึงพอใจมากความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30 โดยในหัวข้อ Rhythm (Quarter note, Eighth note, 16TH note) มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดที่ระดับ 4.75 และในหัวข้อ Accent (Accent tap, Grid) มีค่าเฉลี่ย 4.00 อยู่ในระดับมาก เพราะได้เรียนรู้วิธีคิด การฝึกซ้อม ขั้นตอนการคิดอย่างเป็นระบบและมีกระบวนการเพื่อนำไปใช้ได้จริงในอนาคตต่อไป

คำสำคัญ: ชุดการสอน, กลองสแนร์มาร์ชชิ่ง, กระบวนการคิดแบบศิลปิน

บทนำ

โรงเรียนแจ้งวิทยา ตั้งอยู่ตำบลบ่อยาง อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ของวัด พ.ศ.2488 ใบอนุญาตเลขที่ 8 /2503 ขออนุญาตจัดตั้งโรงเรียน เมื่อวันที่ 17 เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2503 โดยพระวิเชียรโมลี (แสง ญาณโสภโณ) อดีตเจ้าอาวาสวัดแจ้ง ตำบลบ่อยาง อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา เป็นผู้ลงนาม ในฐานะเป็นผู้รับใบอนุญาต (เจ้าของ) โดยมีคณะกรรมการผู้ก่อตั้งประกอบด้วย พระครูพุทธศาสน์โสภณอดีตเจ้าอาวาสวัดโรงวาส ตำบลบ่อยาง อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา อดีตเจ้าคณะอำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา พระครูไพศาลสังฆกิจ อดีตเจ้าอาวาสวัดวังปริง ตำบลเขามีเกียรติ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา อดีตเจ้าคณะอำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ปัจจุบันโรงเรียนแจ้งวิทยาเปิดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับเตรียมอนุบาล ระดับปฐมวัยถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในปีการศึกษา 2567 มีนักเรียนจำนวน 2,947 คน (โรงเรียนแจ้งวิทยา, 2567)

วงโยธวาทิตโรงเรียนแจ้งวิทยาได้เริ่มก่อตั้งวงเมื่อปี พ.ศ. 2540 โดยเริ่มจากวงเมโลเดียน และเครื่องดนตรีประเภทเครื่องกระทบที่น้อยชิ้น จนมาถึงในปี พ.ศ. 2541 เริ่มการพัฒนาและสร้างเป็นวงโยธวาทิต ซึ่งมีประเภทเครื่องดนตรี ดังนี้ 1.เครื่องเป่าลมไม้ 2.เครื่องเป่าลมทองเหลือง 3.เครื่องกระทบ และนักแสดงประกอบ (คัลเลอร์การ์ด) และได้เริ่มก่อตั้งวงและมีการพัฒนาเป็นวงสตริง วงลูกทุ่งของโรงเรียนแจ้งวิทยาจนถึงปัจจุบัน เครื่องดนตรีที่ได้รับความนิยมจากผู้เรียนเป็นจำนวนมาก ได้แก่ กลองสแนร์หรือเรียกว่า สแนร์มาร์ชชิ่ง เป้าหมายของวงโยธวาทิตโรงเรียนแจ้งวิทยา คือ การสร้างนักเรียนที่เล่นกลองสแนร์ให้บรรลุวัตถุประสงค์ของวงโยธวาทิต เพื่อให้นักเรียนประสพความสำเร็จหรือมีการพัฒนานักเรียนในระดับที่สูงขึ้นและเป็นอาชีพที่มั่นคงได้ วิชาญ แกล้วทนงค์ (2567)

ปัญหาการสอนสแนร์มาร์ชชิ่งในอดีต คือ การที่นักเรียนได้เรียนรู้จากคุณครูแบบการจดจำ ไม่มีแบบแผนที่เป็นสากล นักเรียนฝึกกลองสแนร์โดยวิธีการแบบพี่สอนน้อง เลียนแบบการตีจากการซ้อมซึ่งทำให้เกิดปัญหาในการเรียนรู้ และการปฏิบัติที่ซ้ำๆ ได้ยาก ส่งผลถึงการได้เข้าร่วมการอบรมกับวิทยากรหรือกลุ่มเพื่อนๆ ต่างโรงเรียนทำให้นักเรียนเกิดความไม่เข้าใจวิธีการคิดที่เป็นแบบแผนตามระบบสากล และการต่อยอดในการซ้อมระดับที่สูงขึ้นต่อไป ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจึงได้คิดหาวิธีการเพื่อพัฒนาซึ่งบ่มเพาะผู้เรียนโดยใช้กระบวนการคิดแบบศิลปิน คือการสร้างชุดการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการบรรเลงกลองสแนร์มาร์ชชิ่งในวงโยธวาทิตของโรงเรียนแจ้งวิทยา ให้นักเรียนได้เรียนรู้วิธีที่ถูกต้องจากจุดเริ่มต้นจนสามารถพัฒนาตนเองเพื่อการเรียนรู้ที่ไม่รู้จบ การศึกษาได้ตลอดชีวิต และนำไปใช้กับบทเพลงต่างๆ ต่อไป

หลักสูตรแกนกลางพหุศิลปศึกษา (National Core Arts Standard) ฉบับปี 2014 ของประเทศสหรัฐอเมริกา หลักสูตรพหุศิลปศึกษาซึ่งหนึ่งในรายวิชานั้นคือ ดนตรี ที่มุ่งเน้น การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (Lifelong Learning) และมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้คิดกระบวนการคิดทางดนตรี เช่นเดียวกับศิลปิน (Think as Artist) การคิดแบบศิลปิน ออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้ 1. ขั้นตอนการเลือก การวิเคราะห์ และการตีความงานศิลปะเพื่อการนำเสนอ 2. ขั้นตอนการพัฒนา ปรับปรุงด้านเทคนิคและผลงานให้มีคุณภาพเพื่อการสำเสนอ 3. ขั้นตอนการสื่อแสดงถึงความหมายทางศิลปะผ่านการนำเสนอผลงาน สำหรับวิชาดนตรีศึกษา ซึ่งเป็นศาสตร์หนึ่งในพหุศิลป์ (Arts Education) จากการศึกษากระบวนการคิดแบบศิลปิน มีกระบวนคิดที่เป็นระบบ คือ การ คิดก่อนเล่น คิดระหว่างเล่น และคิดหลังเล่น หมายถึง ก่อนที่จะเริ่ม ผู้เรียนจะต้องคิดก่อนว่าจะเล่นยังไงมีเรื่องอะไรบ้างที่จะต้องเล่นและที่สำคัญคือการเล่นครั้งแรกให้ถูก ส่วนการคิดระหว่างเล่น คือ การที่ผู้เรียนมีสมาธิอยู่กับสิ่งที่เล่น เพื่อไม่ให้เกิดข้อผิดพลาดระหว่างเล่น และการคิดหลังเล่น หากเกิดข้อผิดพลาดผู้เรียนจะต้องนำมาปรับปรุงในครั้งต่อไป ผู้วิจัยจึงได้นำเอาแนวทางดังกล่าวมาผนวกกับการเรียนการสอนกลองสแนร์

มาร์ชชิ่งด้วยกระบวนการคิดแบบศิลปินโดยศิลปิน โดยแบ่งทักษะการเรียนรู้ไว้ฝึกซ้อม 5 ด้าน คือ ทักษะการอ่านโน้ต, Rudiment, Dynamic, Rhythm, Accent

จากข้อมูลผู้วิจัยจึงมีความสนใจพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนด้วยวิธีการใหม่ๆ โดยการใช้ศิลปินกลองสแนร์มาร์ชชิ่งมาเป็นส่วนหนึ่งของการสอนในโรงเรียนแจ้งวิทยา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจทำวิจัยเรื่อง การสร้างชุดการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการบรรเลงกลองสแนร์มาร์ชชิ่งในวงโยธวาทิตของโรงเรียนแจ้งวิทยา อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา ด้วยกระบวนการคิดแบบศิลปินโดยศิลปิน ของนายวรพล พรหมาคม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างชุดการสอนกลองสแนร์มาร์ชชิ่งในวงโยธวาทิตของโรงเรียนแจ้งวิทยาด้วยกระบวนการคิดแบบศิลปินโดยศิลปิน
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของการสอนกลองสแนร์มาร์ชชิ่ง ในวงโยธวาทิตของโรงเรียนแจ้งวิทยาด้วยกระบวนการคิดแบบศิลปินโดยศิลปิน

สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียนที่เรียนกลองสแนร์มาร์ชชิ่งด้วยกระบวนการคิดแบบศิลปินเมื่อสิ้นสุดการทดลองนักเรียนจะมีผลการเรียนรู้แบบหลังเรียนรวมกันไม่น้อยกว่าร้อยละ 80
2. นักเรียนที่เรียนด้วยกระบวนการคิดแบบศิลปินโดยศิลปินมีความพึงพอใจในระดับดีมากต่อการสอนด้วยแนวคิด และกระบวนการดังกล่าว

หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

กระบวนการคิดแบบศิลปิน

กระบวนการคิดแบบศิลปินกำหนดไว้ใน หลักสูตรแกนกลางพหุศิลปศึกษา (National Core Arts Standard) ฉบับปี 2014 ของประเทศสหรัฐอเมริกา หลักสูตรพหุศิลปศึกษาซึ่งหนึ่งในรายวิชานั้นคือ ดนตรี ที่มุ่งเน้น การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (Lifelong Learning) และมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้คิดกระบวนการคิดทางดนตรี เช่นเดียวกับศิลปิน (Think as Artist) การคิดแบบศิลปิน ออกเป็น 3 ขั้นตอน (National Coalition for Core Arts Standard, 2014) ดังนี้

1. ขั้นตอนการเลือก การวิเคราะห์ และการตีความงานศิลปะเพื่อการนำเสนอ
2. ขั้นตอนการพัฒนา ปรับปรุงด้านเทคนิคและผลงานให้มีคุณภาพเพื่อการสำเสนอ
3. ขั้นตอนการสื่อแสดงถึงความหมายทางศิลปะผ่านการนำเสนอผลงาน สำหรับวิชาดนตรีศึกษา ซึ่งเป็นศาสตร์หนึ่งในพหุศิลป์ (Arts Education) ซึ่งได้แบ่งกระบวนการสอนการปฏิบัติ ไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

(1) ขั้นตอนการเลือก การวิเคราะห์และการตีความ นักเรียนมีการคัดเลือก Rudiment จากความง่ายไปยาก เพื่อใช้ในการพัฒนาตนเองในการเรียนแล้วนำมาวิเคราะห์ว่าสามารถนำไปปรับใช้ในเพลงได้อย่างไร

(2) ขั้นตอนการฝึกซ้อม การประเมิน และการปรับปรุง นำหัวข้อที่ศิลปินให้มาพัฒนาฝึกซ้อมอย่างสม่ำเสมอประเมินตนเองในระหว่างการฝึกซ้อมกลองสแนร์มาร์ชชิ่งและปรับปรุงแก้ไขเพื่อพัฒนา

(3) ขั้นตอนการแสดงและการนำเสนอผลงานทางดนตรี เป็นกระบวนการเรื่องฝึกซ้อมส่วนตัวและการปฏิบัติรวมวง การออกแบบการแต่งกายให้กับการแสดง ลักษณะในการยืน อารมณ์เพลง ความเหมาะสมของเวลาในการทำการแสดง ความเหมาะสมของการแสดง

การประเมินตนเองในการเรียนรู้ดนตรี

ครูประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าการประเมินผลจะเป็นทางการหรือไม่ ครูให้ความเห็นสะท้อนกับนักเรียนเพื่อแจ้งการวางแผนสำหรับการสอน ครูสอนดนตรีประเมินความก้าวหน้าของนักเรียนในการวิเคราะห์อย่างต่อเนื่องของการแสดงของนักเรียนในชั้นเรียน การฝึกซ้อมและบทเรียนส่วนตัว การประเมินผลจะถูกกำหนดอยู่ในโครงสร้างของกระบวนการซึ่งมีลักษณะร่วมกันอย่างต่อเนื่องระหว่างครูสอนดนตรีและผู้เรียน ผู้เรียนแบบประเมินความคิดจะพัฒนาความสามารถในการประเมินตนเองมากกว่าพึ่งพาการคำสอนจากครู ในขณะที่นักเรียนดนตรีมีส่วนร่วมในการประเมินตนเองมากขึ้น พวกเขากลายเป็นผู้เรียนที่มีความอิสระมากขึ้น นักวิจัยการศึกษาจำนวนมากกำหนดทักษะหลักแบบการประเมินความคิดเป็น (1) การวางแผน (2) การตรวจสอบตนเอง (3) การประเมินตนเอง และพวกเขาสังเกตเห็นว่าผู้เรียนแบบกระบวนการประเมินความคิดที่มีส่วนร่วมในการกระทำสิ่งเหล่านั้นก่อน ระหว่างและหลังการกระทำ ในการเรียนรู้ทักษะ การพิจารณาถึงผลกระทบที่ชัดเจนของการสะท้อนตนเองต่อการเรียนรู้ดนตรี รวมถึงกลยุทธ์การสอนที่ออกแบบมาเพื่อส่งเสริมการสะท้อนตนเองในกลุ่มผู้เรียนดนตรี การสะท้อนตนเองนำไปสู่ผู้เรียนแบบ การสะท้อนตนเอง สู่การประเมินตนเองตามธรรมชาติ (การประเมินตนเอง) ในขณะที่การสะท้อนตนเองอาจจะไม่เกี่ยวข้องกับการตัดสินในส่วนของนักเรียน การประเมินตนเองแสดงถึงระดับของผู้เรียนที่เกี่ยวกับความสำเร็จของผลการเรียนรู้ ในขณะที่มีส่วนร่วมในการประเมินตนเองผู้เรียนตัดสินผลงานของพวกเขากับมาตรฐานหรือเกณฑ์ที่มีมาก่อน ซึ่งโดยทั่วไปกำหนดโดยครูหรือผู้เรียน ด้วยเหตุนี้การประเมินตนเองจึงมีละเอียดมากกว่าการสะท้อนตนเอง การประเมินตนเองมีความสัมพันธ์กับ การประเมินความคิดตนเองเหมือนกับการสะท้อนตนเอง: มันเป็นการกระทำที่ต้องใช้การประเมินความคิดตนเอง และในขณะเดียวกันก็เป็นองค์ประกอบของการประเมินความคิดตนเอง (ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์, 2560) ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ การปฏิบัติได้แบ่งทักษะการเรียนรู้ไว้ 6 ด้าน คือ 1) ทักษะการอ่านโน้ต 2) Rudiment 3) Dynamic 4) Accent 5) Rhythm และ6) การนำเสนอผลงาน

ในขณะเดียวกัน นักวิจัยด้านการศึกษาได้ตรวจสอบว่า การประเมินตนเองของนักศึกษาในสาขาวิชาทางวิชาการ ตัวอย่างเช่น ในโครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการที่จัดทำขึ้นในหมู่เด็กๆ ในระดับเกรด 1 ถึง 5 ของ Cunningham, Krull, Land, and Russell (2000) ได้ใช้โปรแกรมที่นักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายและการประเมินตนเอง เมื่อเริ่มต้นของการศึกษานักวิจัยมีความกังวลกับนักเรียน ”ขาดทักษะการประเมินความคิดตนเอง”ทางหลักสูตรเลยเน้นการที่เพิ่มในการกำหนดเป้าหมายสิ่งนี้ คือ กิจกรรมการประเมินผู้เรียนแสดงให้เห็นการปรับปรุงใน 4 ด้าน คือ 1) มีความอดทน 2) รู้วิธีการแก้ปัญหา 3) มีแรงกระตุ้น และ4) ความถูกต้องแม่นยำ

จากแนวคิดดังกล่าวจึงกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ได้สร้างชุดการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการบรรเลงกลองสแนร์มาร์ชชิ่งในวงโยธวาทิตของโรงเรียนแจ้งวิทยา อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา ด้วยกระบวนการคิดแบบศิลปินโดยศิลปิน ของนายวรพล พรหมาคม ดังแสดงในภาพที่ 1

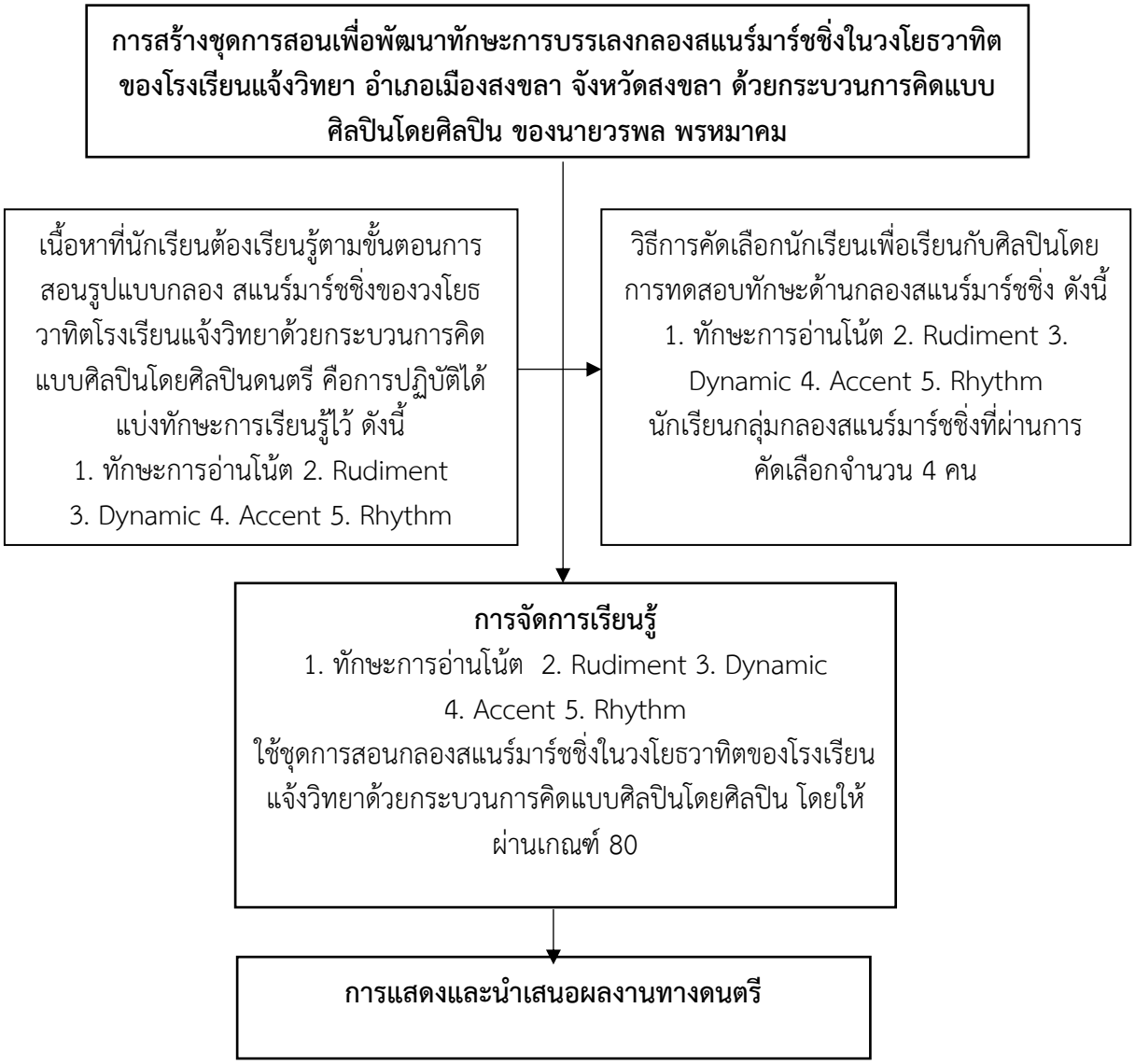

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่องการสร้างชุดการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการบรรเลงกลองสแนร์มาร์ชชิ่งในวงโยธวาทิตของโรงเรียนแจ้งวิทยา อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา ด้วยกระบวนการคิดแบบศิลปินโดยศิลปินของนายวรพล พรหมาคม ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมระหว่างวิจัยเชิงคุณภาพกับวิจัยเชิงปริมาณ (Mixed Methods Research) และการวิจัยแบบทดลอง (Experimental Research) โดยกำหนดขั้นตอนไว้ดังนี้ หนึ่งกลุ่มทดสอบก่อนและหลัง (One Group Pretest Posttest Design)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร คือ นักเรียนกลุ่มกลองสแนร์มาร์ชชิ่งวงโยธวาทิตโรงเรียนแจ้งวิทยา จำนวน 10 คน ผู้วิจัยเป็นผู้คัดเลือกนักเรียน และออกแบบการทดสอบเพื่อการสอนกลองสแนร์มาร์ชชิ่งด้วยกระบวนการคิดแบบ

ศิลปินโดยศิลปิน ในโรงเรียนแจ้งวิทยา เพื่อเรียนกับศิลปินกลองสแนร์มาร์ชชิ่ง โดยต้องผ่านการทดสอบทักษะการปฏิบัติกลองสแนร์มาร์ชชิ่ง

2. กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนที่ผ่านการทดสอบ คือ นักเรียนวงโยธวาทิตกลุ่มกลองสแนร์มาร์ชิ่ง จำนวน 4 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ชุดการสอนและการหาค่า (IOC)
2. แบบประเมินตนเองของนักเรียน
3. ผลการประเมินผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำแบบฟอร์มของกระบวนการคิดแบบศิลปิน เพื่อใช้ประกอบสอนกลองสแนร์ มาร์ชชิ่งในวงโยธวาทิตโรงเรียนแจ้งวิทยา ด้วยกระบวนการคิดแบบศิลปินโดยศิลปิน ที่ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือเสร็จแล้วนั้น นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพ โดยผู้วิจัยได้เลือกผู้เชี่ยวชาญที่มีคุณสมบัติเป็นคุณครูสอนที่มีชื่อเสียงและมีประสบการณ์การสอนวิชาดนตรีสากล ไม่น้อยกว่า 10 ปี จำนวน 1 ท่าน อาจารย์ประจำที่สอนวิชาเอกกลองชุดหรือกลองสแนร์มาร์ชิ่งในระดับอุดมศึกษา คุณวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท มีประสบการณ์สอนไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 2 ท่าน และศิลปินที่มีผลงานระดับประเทศ จำนวน 2 ท่าน รวมเป็น 5 ท่าน

โดยผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสม และนำข้อมูลที่รวบรวมจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญให้คะแนนความคิดเห็นในการพิจารณาดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่าชุดการสอนมีความสอดคล้องกับตัวชี้วัด
0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าชุดการสอนมีความสอดคล้องกับตัวชี้วัด
-1 หมายถึง แน่ใจว่าชุดการสอนไม่มีความสอดคล้องกับตัวชี้วัด

เกณฑ์ค่า IOC มีค่าเท่ากับ 0.5 ขึ้นไป

เมื่อได้ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว นำแบบฝึกกลับมาแก้ไขตามข้อเสนอแนะต่าง ๆ ของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ชุดการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการบรรเลงกลองสแนร์มาณ์ชิ่ง มีความเหมาะสม สอดคล้องกับจุดประสงค์การวิจัย

1. นำชุดการสอนกลับมาปรับปรุงแก้ไข แล้วส่งให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบอีกครั้ง เพื่อความเหมาะสม แล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอความเห็นชอบอีกครั้ง ก่อนนำไปทดลองจริงกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. นำชุดการสอนไปใช้กับนักเรียนกลุ่มทดลอง ที่ผ่านการทดสอบการปฏิบัติ จำนวน 4 คน

สรุป การหาความรู้ของการวิจัยเชิงคุณภาพได้กำหนดไว้ 3 หัวข้อหลัก คือการสอนกลองสแนร์มาร์ชชิ่ง จากเอกสาร ตำรา กระบวนการคิดแบบศิลปิน และการสอนโดยศิลปิน ซึ่งเป็นหัวข้อที่มีความสำคัญเพราะเป็นข้อมูลในการที่จะพัฒนาและทำให้งานวิจัยชิ้นประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์

1. ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนเรื่อง โดยการใช้ชุดการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการบรรเลงกลองสแนร์มาร์ชิ่ง จำนวน 14 คาบ สัปดาห์ละ 2 คาบ (คาบละ 60 นาที) ดังนี้

1). หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ทักษะการอ่านโน้ต (4 คาบ)
2). หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 Rudiment (4 คาบ)
3). หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 Accent (2 คาบ)
4). หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 Dynamic (2 คาบ)
5). หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 Rhythm (2 คาบ)

2. ดำเนินการทดสอบหลังเรียนหลังสิ้นสุดการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้ชุดการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการบรรเลงกลองสแนร์มาร์ชชิ่ง

3. นำคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้ชุดการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการบรรเลงกลองสแนร์มาร์ชชิ่งมาวิเคราะห์ผล สรุปผล และอภิปรายผล

กระบวนการคิดแบบศิลปิน

การปฏิบัติ ได้แบ่งทักษะการเรียนรู้ไว้ 6 ด้าน คือ 1) ทักษะการอ่านโน้ต 2) Rudiment 3) Dynamic 4) Accent 5) Rhythm 6) การนำเสนอผลงาน

การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยเลือกใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ คือ ผู้วิจัย ศิลปินครูผู้สอน ตัวของนักเรียน แบบประเมินตนเองของนักเรียน ดังนี้ (1) แบบประเมินทักษะปฏิบัติและบริบทโดยผู้วิจัย ศิลปินผู้สอน (2) แบบประเมินตนเองของนักเรียน และ (3) แบบสัมภาษณ์ ซึ่งสัมภาษณ์นักเรียนโดยผู้วิจัย วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัยและอภิปราย

สรุปผลการวิจัย

1. สรุปผลจากการศึกษาค่าดัชนีประสิทธิภาพของชุดการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการบรรเลงกลองสแนร์มาร์ชชิ่งในวงโยธวาทิต ของโรงเรียนแจ้งวิทยา อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา ด้วยกระบวนการคิดแบบศิลปินโดยศิลปิน พบว่า นักเรียนจะมีผลการเรียนรู้แบบหลังเรียน (Summative) รวมกันเท่ากับร้อยละ 81.25 ซึ่งสูงกว่า สมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่ร้อยละ 80 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ภาพรวมของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน เพื่อนำมาเปรียบเทียบระดับความก้าวหน้าของนักเรียน กลุ่ม เก่ง ปานกลาง และอ่อน

คนที่	กลุ่ม	ก่อนเรียน	หลังเรียน	ระดับความก้าวหน้า %	ระดับความคาดหวัง
1	เก่ง	75	92	85 %	80%
2	ปานกลาง	55	78	115%	70%
3	ปานกลาง	58	80	110%	70%
4	อ่อน	45	75	150%	60%
ผลเฉลี่ยรวม		**58.25**	**81.25**	**115**	

*เกณฑ์ความก้าวหน้าคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน และก่อนเรียนที่กำหนดไว้ คือ ร้อยละ 20

จากตารางที่ 1 พบว่านักเรียนที่เรียนด้วยชุดการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการบรรเลงกลองสแนร์มาร์ชชิ่งในวงโยธวาทิตของโรงเรียนแจ้งวิทยา อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา ด้วยกระบวนการคิดแบบศิลปินโดยศิลปินมีคะแนนหลังเรียนเฉลี่ยที่ร้อยละ 81.25 คะแนน เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ที่มีผลรวมคะแนนหลังเรียนมากกว่าร้อยละ 80 ในส่วนของค่าดัชนี ประสิทธิภาพพบว่านักเรียนมีคะแนนเพิ่มขึ้นจากการเรียนด้วยชุดการสอนโดยรวมร้อยละ 115 ทั้งนี้ เมื่อเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังเรียน ผู้เรียนมีผลคะแนนเป็นไปตามสมมุติฐานค่าความคาดหวังความก้าวหน้าที่ตั้งไว้ คือ กลุ่มเก่ง มีระดับความก้าวหน้าที่ร้อยละ 85 กลุ่มปาน

กลาง มีระดับความก้าวหน้าที่ร้อยละ 115 และ 110 กลุ่มอ่อน มีระดับความก้าวหน้าที่ร้อย ละ 150 จากผลการวิจัยพบว่าการพัฒนาของผู้เรียนเป็นไปตามสมมติฐานด้านความก้าวหน้าที่ตั้งไว้

2. ในด้านความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนด้วยเอกสารการสอนของผู้วิจัยมีผลดังนี้ ตารางที่ 2 ความพึงพอใจของนักเรียนของเอกสารการสอนกลองสแนร์มาร์ชชิ่งร่วมกับการสอนของศิลปิน 80 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนด้วยกระบวนการคิดแบบศิลปินโดยศิลปินต่อการสอนด้วยชุดการสอนกลองสแนร์มาร์ชชิ่ง

ด้านทักษะปฏิบัติ	**จำนวน**	**ค่าเฉลี่ย**	**ร้อยละ**	**S.D.**	**ระดับความพึงพอใจ**
1.ทักษะการอ่านโน้ต	4	4.25	85	0.43	มาก
2.Rudiment (Single, Double, Paradiddle)	4	4.25	85	0.43	มาก
3.Dynamic	4	4.25	85	0.43	มาก
4.Accent (Accent tap, Grid)	4	4.00	80	0.71	มาก
5.Rhythm (Quarter note, Eighth note, 16TH note)	4	4.75	95	0.43	มากที่สุด
ผลรวม	**4**	**4.30**	**86**	**0.49**	**มาก**

จากตารางที่ 2 ความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30 โดยในเรื่อง Rhythm (Quarter note, Eighth note, 16TH note) มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดที่ระดับ 4.75 ลำดับถัดมา คือ เรื่องทักษะการอ่านโน้ต Rudiment (Single, Double, Paradiddle) Dynamic มีค่าเฉลี่ย 4.25 และเรื่อง Accent (Accent tap, Grid) มีค่าเฉลี่ย 4.00 อยู่ในระดับมาก

และผลการสัมภาษณ์ศิลปิน และนักเรียนพร้อมสังเกตการณ์การเรียนการสอนด้วย กระบวนการคิดแบบศิลปิน ทั้ง 10 ด้าน ดังต่อไปนี้

1. การที่เราจะได้เป็นมือชีพทางด้านกลองสแนร์มาร์ชชิ่งได้นั้นนักเรียนได้มีวิธีคิดอย่างไรมีขั้นตอนนี้หรือไม่ เช่น การคิดก่อนเล่นหรือคิดก่อนการฝึกซ้อมอย่างไร ? และได้เรียนรู้ในด้านต่างๆอย่างไร ? สรุปผลการสัมภาษณ์ของกลุ่มทดลอง กลุ่มทดลองบอกว่าต้องมีวินัยในการการฝึกซ้อม รู้ถึงท่อนเพลงแต่ละท่อน จังหวะของกลองสแนร์มาร์ชชิ่ง

2. ในการคัดเลือก Rudiment single, Double, Paradiddle ที่ใช้ในการเรียนกับศิลปินกลองสแนร์มาร์ชชิ่งในครั้งนี้กลุ่มทดลองมีวิธีการคัดเลือก Rudiment อย่างไร? สรุปผลการสัมภาษณ์ของกลุ่มทดลอง กลุ่มทดลองบอกว่าเลือกจากความยากง่ายของ Rudiment และทำการฝึกจากง่ายไปยาก

3. ในการวิเคราะห์ Rudiment ทั้ง 3 แบบ คือ single, Double, Paradiddle ที่ใช้การเรียนกับศิลปินกลองสแนร์มาร์ชชิ่งในครั้งนี้กลุ่มทดลองมีวิธีการวิเคราะห์ Rudiment อย่างไร ? และเรียนรู้หรือได้ผลการวิเคราะห์ Rudiment นั้นเป็นอย่างไร ? และสามารถนำเอาความรู้ที่ได้ไปใช้ในการแสดงของตนเองอย่างไร ? สรุปผลการสัมภาษณ์ของกลุ่มทดลอง กลุ่มทดลองบอกว่า เป็น Rudiment เริ่มต้น เหมาะกับการฝึกและนำมาออกแบบฝึกหัดอย่างง่ายได้ เพื่อต่อยอดนำไปใช้ในบทเพลงที่ยากขึ้น

4. ในการตีความ Rudiment ทั้ง 3 แบบ คือ single, Double, Paradiddle ที่ใช้การเรียนกับศิลปินกลองสแนร์มาร์ชชิ่งในครั้งนี้กลุ่มทดลองมีวิธีการตีความ Rudiment อย่างไร? และเรียนรู้หรือได้ผลของการตีความ Rudiment นั้นเป็นอย่างไร? และสามารถนำเอาความรู้ที่ได้ไปใช้ในการแสดงของตนเองอย่างไร?

สรุปผลการสัมภาษณ์ของกลุ่มทดลอง กลุ่มทดลองบอกว่า เป็น Rudiment ศึกษาจากสัดส่วนของตัวโน้ต วิเคราะห์ ว่าสัดโน้ตของจังหวะตกและจังหวะยกใช้รูดิเม้นมือข้างซ้ายหรือมือข้างขวา

5. กลุ่มทดลองได้เรียนรู้วิธีการฝึกทำความเข้าใจกับการอ่านโน้ตกลองสแนร์มาร์ชชิ่งอย่างไรหรือมีวิธีการเรียนรู้แบบใหม่อย่างไร? มีการประเมิน และการปรับปรุงอย่างไร ? ระหว่างการเรียนในชั้นเรียน หรือการเรียนกับศิลปินกลองสแนร์มาร์ชชิ่งมีข้อดีหรือแตกต่างกันอย่างไร ? สรุปผลการสัมภาษณ์ของกลุ่มทดลอง กลุ่มทดลองบอกว่า มีข้อดีแตกต่างกับการฝึกกับคุณครู เพราะว่า ศิลปินมีวิธีการสร้างแรงจูงใจ กระบวนการสอนโดยมีประสบการณ์สอนปรับตามความเหมาะสมให้ตรงกับความสามารถของนักเรียน

6. กลุ่มทดลองได้ฝึกและปฏิบัติกับการตีกลองสแนร์มาร์ชชิ่ง โดยใช้ Metronome อย่างไร และมีความสำคัญมากขนาดไหน? มีการประเมิน และการปรับปรุงอย่างไร ? ระหว่างการเรียนในชั้นเรียน หรือการเรียนกับศิลปินกลองสแนร์มาร์ชชิ่งมีข้อดีหรือแตกต่างกันอย่างไร ? สรุปผลการสัมภาษณ์ของกลุ่มทดลอง กลุ่มทดลองบอกว่า การที่ซ้อมกับ Metronome ทำให้นักเรียนรู้ถึงความสำคัญของบีทและเล่นโน้ตตรงจังหวะมากขึ้น

7. กลุ่มทดลองได้เรียนรู้ Rudiment และฝึกปฏิบัติอย่างไร? มีการประเมิน และการปรับปรุงอย่างไร ? มีการประเมิน และการปรับปรุงอย่างไร ? ระหว่างการเรียนในชั้นเรียน หรือการเรียนกับศิลปินกลองสแนร์มาร์ชชิ่งมีข้อดีหรือแตกต่างกันอย่างไร ? สรุปผลการสัมภาษณ์ของกลุ่มทดลอง กลุ่มทดลองบอกว่า ได้ฝึกซ้อมรูดิเม้นในรูปแบบที่ถูกต้อง และนำไปต่อยอดกับบทเพลงอื่นๆ ในระดับที่สูงขึ้นได้

8. กลุ่มทดลองได้เรียนรู้และฝึกปฏิบัติเรื่อง Dynamic and Accent อย่างไร? มีการประเมิน และการปรับปรุงอย่างไร ? ระหว่างการเรียนในชั้นเรียน หรือการเรียนกับศิลปินกลองสแนร์มาร์ชชิ่งมีข้อดีหรือแตกต่างกันอย่างไร? สรุปผลการสัมภาษณ์ของกลุ่มทดลอง กลุ่มทดลองบอกว่า Dynamic and Accent มีความสำคัญกับการฝึกซ้อมอย่างมากเพราะจะได้เรียนรู้จังหวะหนักจ – เบาและทำให้เพลงมีความหน้าสนใจมากขึ้น

9. กลุ่มทดลองได้มีการคิดหรือวางแผนการแสดงและการนำเสนอผลงานทางดนตรีต่อสาธารณชนไว้อย่างไร? สรุปผลการสัมภาษณ์ของกลุ่มทดลอง กลุ่มทดลองบอกว่า กระบวนการเรื่องการฝึกซ้อม ส่วนตัวและการรวมวง การออกแบบการแต่งกายให้กับการแสดง ลักษณะในการยืน อารมณ์เพลง ความเหมาะสมของเวลาในการทำการแสดง ความเหมาะสมของการแสดง เริ่มจาก ง่าย – ยาก

10. ข้อดี และอุปสรรคของการเรียนรู้และปฏิบัติของกลองสแนร์มาร์ชชิ่ง มีอย่างไรบ้าง? สรุปผลการสัมภาษณ์ของกลุ่มทดลอง กลุ่มทดลองบอกว่า ข้อดีนักเรียนได้เรียนรู้จากศิลปินโดยตรงและนำไปต่อยอดได้อย่างมีคุณภาพ อุปสรรคของการเรียนรู้ เวลา และกิจกรรมที่โรงเรียนอาจจะมีผลต่อการฝึกซ้อม

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยเชิงทดลองและเชิงคุณภาพในการหาประสิทธิภาพของชุดการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการบรรเลงกลองสแนร์มาร์ชชิ่งในวงโยธวาทิตของโรงเรียนแจ้งวิทยาอำเภอเมืองสงขลาจังหวัดสงขลาด้วยกระบวนการคิดแบบศิลปินโดยศิลปินตามวัตถุประสงค์การวิจัยและได้คะแนนโดยรวมเป็นไปตามสมมติฐานและด้านความก้าวหน้าค่าคะแนนร้อยละ 115 ซึ่งสูงกว่าสมมติฐานที่ตั้งไว้ร้อยละ 80 ทั้งนี้ได้ศึกษาด้านเชิงคุณภาพเพื่อประสิทธิภาพของชุดการสอนเพื่อสนับสนุนและค้นคว้าปัญหาที่เกิดขึ้นอภิปรายผล ได้ดังต่อไปนี้

1. ด้านการวัดผลด้วยคะแนน

1.1 เกณฑ์ 80 เป็นเกณฑ์ที่ตั้งขึ้นโดยปกติในการศึกษาในปัจจุบัน แต่กระนั้นผู้วิจัยต้องการเห็นความก้าวหน้าของผู้เรียนเพื่อให้ชุดการสอนมีประสิทธิภาพสูงสุด เนื่องจากการตั้งสมมติฐาน ที่นิยมตั้ง 80 / 80 มีความสำคัญกับเด็กที่มีความสามารถแตกต่างกัน โดยเด็กเก่งในการสอบสามารถ ทำได้เกิน 80 ถ้าในการวิจัยต้องการคะแนนเกณฑ์ดังกล่าว เมื่อสอบก่อนเรียนได้มากก็มีแนวโน้มลด ความตั้งใจลง ในขณะที่เด็ก

อ่อนเมื่อทดสอบก่อนเรียนมีแนวโน้มคิดว่ายากมากสำหรับตนเองที่คะแนน 80 ส่วนเด็กปานกลางมีความเครียดน้อยกว่าเด็กทุกกลุ่ม เพราะการสอบและทำคะแนนได้ 80 สามารถทำได้ ดังนั้นการหาประสิทธิภาพของนวัตกรรมทางดนตรีศึกษาโดยการใช้แนวคิดระดับ พฤติกรรมที่คาดหวังของผู้เรียน (Student Objective Learning) ที่ยอมรับความแตกต่างหลากหลายของผู้เรียนที่ช่วยให้ผู้เรียนมีการพัฒนาก้าวหน้าไปอย่างสูงสุดตามความสามารถของตน และช่วยให้ นักวิจัยสามารถพัฒนานวัตกรรมได้สอดคล้องกับความเป็นจริงในห้องเรียนมีความสอดคล้องกับ ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์ (2560) ที่ได้กล่าวถึงการหาประสิทธิภาพของนวัตกรรมทางดนตรีศึกษาโดยการใช้ แนวคิดระดับพฤติกรรมที่คาดหวังของผู้เรียน

1.2 การที่นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมากต่อการสอนกลองสแนร์มาร์ชชิ่งด้วยศิลปินเกิด จากศิลปินกลองสแนร์มาร์ชชิ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ มีประสบการณ์ มุมมอง การสะท้อนถึงสิ่งที่ดี ด้อย บอกได้ถึงจุดบกพร่องของผู้เรียน และมีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพนักดนตรี ซึ่งเป็นสิ่งจูงใจให้นักเรียนมีความสุขและ ส่งผลถึงการตั้งใจศึกษาเรียนรู้และเก็บเกี่ยวความรู้ประสบการณ์เหล่านี้นำไปใช้ได้ในอนาคตต่อไป ซึ่ง มีความสอดคล้องกับศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์ (2547) และเบนตัน (Benton, 2014) ที่กล่าวถึงการเรียนการ สอนในปัจจุบันที่มุ่งเน้นผลผลิตเป็นสิ่งที่ล้าสมัย เนื่องจากการเรียนการสอนที่ดูแต่ผลผลิตนั้นได้ส่งผล ให้รูปแบบของการเรียนรู้ของนักเรียนอยู่ในรูปของการแข่งขัน ปัจจุบันปรัชญาการศึกษาสมัยใหม่ เน้น ให้นักเรียนเก่ง ดีและเรียนอย่างมีความสุข ไม่อยู่ในรูปของการแข่งขัน แต่อยู่ในรูปของการร่วมมือกับ สังคมโลกต้องการสังคมที่ทุกคนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การแข่งขันเพื่อชิงความเป็นหนึ่งนั้นได้สร้าง ระบบสังคมที่แก่งแย่งกัน ซึ่งเป็นอันตรายต่อสังคมภายหน้า รวมทั้งการวัดแต่ผลผลิตนั้นไม่สามารถวัด ถึงความสามารถอันแท้จริงของผู้เรียนได้ว่า แท้จริงแล้วผู้เรียนมีความสามารถอันแท้จริงเพียงใดทำให้เกิดการเรียนเพื่อสอบไม่ใช่การเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดกระบวนการเรียนรู้อย่างแท้จริงเป็นการ สอนให้จ าเพื่อสอบให้ได้เท่านั้น ไม่ได้สร้างผู้เรียนที่สามารถคิด มีวิจารญาณในการคิด (Critical Thinking) และการคิดแบบตระหนักในการรู้คิดของตนเอง (Metacognitive)

2. ด้านผลการเรียนด้วยกระบวนการคิดแบบศิลปิน

การอภิปรายผลการเรียนด้วยกระบวนการคิดแบบศิลปิน เป็นกระบวนการที่มีความสำคัญ ในการที่จะฝึกฝนตนเองของนักเรียนให้เป็นผู้ที่มีการเรียนรู้อย่างมีขั้นตอนในเรื่องของกระบวนการคิด การวางแผน การฝึกซ้อม การจดบันทึกและการเปิดใจกว้างที่จะรับฟังข้อเสนอแนะ โดยที่เน้นให้ ผู้เรียนกลองสแนร์มาร์ชชิ่งกับศิลปินมีการเรียนรู้ถึงกระบวนการ ขั้นตอนดังกล่าว เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา ตนเองและนำไปสู่การเรียนรู้ที่ไม่มีวันที่สิ้นสุด เพื่อการดำรงอยู่ในเส้นทางสายศิลปินและนักบรรเลง กลองสแนร์มาร์ชชิ่งมืออาชีพต่อไปของนักเรียน สรุปผลการเรียนด้วยกระบวนการคิดแบบศิลปิน ทั้ง 7 ด้าน คือ (1) การคิดก่อนเล่น (2) การคิดระหว่างเล่น (3) การคิดหลังเล่น (4) การฝึกซ้อมกลองสแนร์มาร์ชชิ่ง (5) การประเมิน (6) การปรับปรุง และ (7) การแสดงและการนำเสนอผลงานทางดนตรี ได้ดังนี้ นักเรียนได้รับการเรียนรู้ ในเรื่องของการคิด การวางแผนถึงการฝึกฝนตนเอง วิเคราะห์เนื้อหาทางดนตรี ความยาก ง่าย การตีความ เทคนิค อารมณ์ การแสดงออก การสื่อสารถึงผู้ฟัง โดยที่มีการแสดงออกทางสีหน้า ท่าทาง และปรับปรุง ไม่คับแคบ ยอมรับแนวคิดใหม่ๆ มีความขยัน รับผิดชอบ เพื่อนำไปสู่การเสนอผลงานทางดนตรี และพัฒนาตามกระบวนการคิดแบบศิลปิน ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการฝึกซ้อมกลองสแนร์มาร์ชชิ่ง และเตรียมความพร้อมเพื่อก้าวเข้าสู่การเป็นศิลปินกลองสแนร์มาร์ชชิ่งอาชีพต่อไป ซึ่งมีความสอดคล้องกับ หลักสูตรแกนกลางพหุศิลปศึกษา (National Core Arts Standard) ฉบับปี 2014 ของประเทศสหรัฐอเมริกา หลักสูตรพหุศิลปศึกษาซึ่งหนึ่งในรายวิชานั้นคือ ดนตรี ที่มุ่งเน้น การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (Lifelong Learning) และมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้คิดกระบวนการคิดทางดนตรี เช่นเดียวกับศิลปิน (Think as Artist) การคิดแบบศิลปิน ออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้ 1. ขั้นตอนการเลือก การวิเคราะห์ และการตีความงานศิลปะเพื่อการนำเสนอ 2. ขั้นตอนการพัฒนา ปรับปรุง

ด้านเทคนิคและผลงานให้มีคุณภาพเพื่อการสำเสนอ 3. ขั้นตอนการสื่อแสดงถึงความหมายทางศิลปะผ่านการนำเสนอผลงาน สำหรับวิชาดนตรีศึกษา ซึ่งเป็นศาสตร์หนึ่งในพหุศิลป์ (Arts Education) ซึ่งได้แบ่งกระบวนการสอนการปฏิบัติ ไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้ (1) ขั้นตอนการเลือก การวิเคราะห์และการตีความ (2) ขั้นตอนการฝึกซ้อม การประเมิน และการปรับปรุง และ(3) ขั้นตอนการแสดงและการนำเสนอผลงานทางดนตรี

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการวิจัยจะเห็นได้ว่าการชุดการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการบรรเลงกลองสแนร์มาร์ชชิ่งในวงโยธวาทิตของโรงเรียนแจ้งวิทยาอำเภอเมืองสงขลาจังหวัดสงขลาด้วย กระบวนการคิดแบบศิลปินโดยศิลปิน ทำให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดแบบศิลปินได้ผลคะแนนผ่านเกณฑ์การทดสอบมากกว่าค่าเฉลี่ยร้อยละ 80 และจากการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการบรรเลงกลองสแนร์มาร์ชชิ่งหลังจากที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดแบบศิลปินการจัดการเรียนรู้ก่อนเรียนและหลังเรียน มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 81.25 ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากระบวนการดังกล่าว ส่งผลดีต่อผู้เรียนในด้าน (1) การคิดก่อนเล่น (2) การคิดระหว่างเล่น (3) การคิดหลังเล่น (4) การฝึกซ้อมกลองสแนร์มาร์ชชิ่ง (5) การประเมิน (6) การปรับปรุง และ (7) การแสดงและการนำเสนอผลงานทางดนตรี เพื่อต่อยอดและเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต ดังแสดงในภาพที่ 2

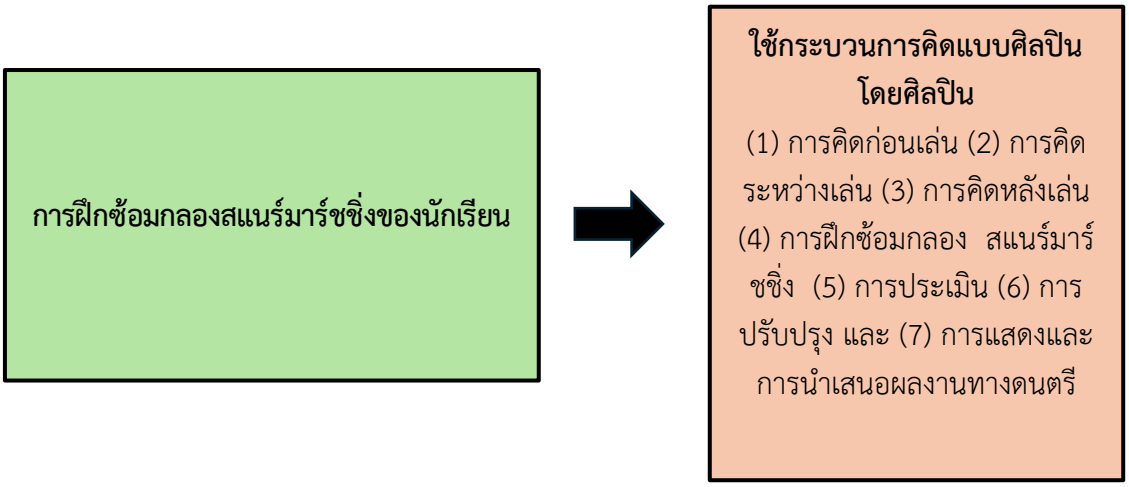

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากผลวิจัย

การที่ใช้ชุดการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการบรรเลงกลองสแนร์มาร์ชชิ่งในวงโยธวาทิตของโรงเรียนแจ้งวิทยาอำเภอเมืองสงขลาจังหวัดสงขลาด้วย กระบวนการคิดแบบศิลปินโดยศิลปิน ทำให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการเรียนรู้โดยศิลปินเพิ่มความน่าสนใจของตัวนักเรียนเพราะได้เรียนรู้วิธีคิดขั้นตอนการฝึกซ้อมเรียนรู้วิธีแก้ปัญหาโดยตรง และนำความรู้ไปต่อยอดกับการฝึกซ้อมและการเรียนซึ่งมีการเรียนรู้แบบตลอดชีวิตต่อไปได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยเรื่อง การสร้างชุดการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการบรรเลงกลองสแนร์มาร์ชชิ่งในวงโยธวาทิตของโรงเรียนแจ้งวิทยา อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา ด้วยกระบวนการคิดแบบศิลปินโดยศิลปิน ของนายวร

พล พรหมาคม ผู้วิจัยได้ สรปุผลการวิจัย การอภิปรายผล ไว้ข้างต้นแล้วนั้น จนถึงขั้นตอนข้อเสนอแนะ ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาของผู้วิจัยท่านอื่นๆ ต่อไป ดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตรดนตรีในโรงเรียนมัธยมในประเทศที่ใช้กระบวนการคิดแบบศิลปิน สอนโดยศิลปิน เปรียบเทียบหลักสูตรดนตรีที่ไม่ได้ใช้กระบวนการคิดแบบศิลปิน สอนโดยศิลปิน ส่งผลถึงความแตกต่างในการพัฒนาของผู้เรียนอย่างไร

2. พัฒนาการสอนดนตรีโดยใช้กระบวนการคิดแบบศิลปิน เพื่อศึกษาการพัฒนาของผู้เรียนให้ไปถึงเป้าหมายของการเป็นศิลปินอย่างแท้จริง

3. ศึกษาความพึงพอใจด้วยกระบวนการคิดแบบศิลปิน

4. ศึกษาผลสัมฤทธิ์การเรียนการสอนโดยการมีส่วนร่วมของศิลปินที่ส่งผลต่อพัฒนาการของผู้เรียนด้วยกระบวนคิดแบบศิลปิน

เอกสารอ้างอิง

กรองกาญจน์ อรุณรัตน์. (2536). *ชุดการเรียนการสอน.* เชียงใหม่: ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (มกราคม - มิถุนายน 2556). การทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน. *วารสารศิลปากรศึกษาศาสตร์วิจัย*, 5(1), 5-20. https://old.educ.su.ac.th/2013/images/stories/081957-02.pdf

โรงเรียนแจ้งวิทยา. (2567). *โรงเรียนแจ้งวิทยา*. เข้าถึงได้จาก โรงเรียนแจ้งวิทยา: https://jvs.ac.th/

วิชาญ แกล้วทนงค์. (2567). ประวัติวงโยธวาทิตโรงเรียนแจ้งวิทยา. (ยุทธนา เพ็งสุริยา, ผู้สัมภาษณ์)

ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์. (2560). การประเมินผลความสามารถอย่างแท้จริงด้วยการประเมินผลแบบกระบวนการ. *วารสารเพลงดนตรี วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล*, 26 - 36.

Cunningham Cunningham, J., Krull, C., Land, N., & Russell, S. (2000). *Motivating students to be self-reflective learners through goal setting and self-evaluation*. https://www.researchgate.net/publication/234669414_Motivating_Students_To_Be_Self-Reflective_Learners_through_Goal-Setting_and_Self-Evaluation

Elizabeth A. Barlowski (2013). Students Learning Objectives: One Potion for Measurement

National Coalition for Core Arts Standard (2014). *National Core Arts Standard.* https://www.nationalartsstandards.org/

Violin Exercises Southern Folk Songs based on Suzuki's Concept Aow Phayun Kindergarten, Pak Phayun District, Phatthalung Province

Konwiwan Tampan[1], Suttirak Iedpum[2*]

1 *Faculty of Fine Arts, Songkhla Rajabhat University*
2 *Faculty of Fine Arts, Songkhla Rajabhat University*
* *Corresponding author. E-mail: Taviolin52.tt@gmail.com*

Abstract

This research aimed to 1) create a violin exercise using southern folk songs based on Suzuki's concept to be effective at 70 percent and have no less than 70 percent of students pass the criteria, and 2) study the satisfaction of learners towards learning management by violin exercise using southern folk songs based on Suzuki's concept. The target group was 20 students in grades 4-6 who were violin students in the international string orchestra at Aow Phayun Kindergarten School, Phatthalung Province, 2nd semester, academic year 2024, obtained by purposive sampling. Students who had played violin for no more than 1 year were selected. The research instruments consisted of 1) 6 learning management plans, 2) 3 skill exercises, 3 exercises, 3 songs, 3) violin performance evaluation form, and 4) student satisfaction evaluation form towards violin exercise using southern folk songs based on Suzuki's concept. The statistics used for data analysis were mean, standard deviation, and percentage. The results of the research found that 1) the post-test was higher than the 70 percent criterion. and there were students who passed the criteria at 73.17 percent, and 2) the satisfaction of students with the violin practice using southern folk songs according to Suzuki's concept was at a high level with an average value of 4.40.

Keywords: Learning management, Suzuki's concept, Exercise

Received: 2025-04-18; Revised: 2025-05-19; Accepted: 2505-05-21 ISSN: 2822-0218 (Online)

แบบฝึกไวโอลินโดยใช้เพลงพื้นบ้านภาคใต้ตามแนวคิดของซูซูกิ โรงเรียนอนุบาลอ่าวพะยูน อำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง

กรวิวรรณ์ ตำปาน[1], สุทธิรักษ์ เอียดปุ่ม[2*]

1 *คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา*
2 *คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา*
* *Corresponding author. E-mail: Taviolin52.tt@gmail.com*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างแบบฝึกไวโอลินโดยใช้เพลงพื้นบ้านภาคใต้ ตามแนวคิดของซูซูกิ ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ร้อยละ 70 และมีนักเรียนผ่านเกณฑ์จำนวนไม่น้อยกว่า ร้อยละ 70 และ 2) ศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยแบบฝึกไวโอลินโดยใช้เพลงพื้นบ้านภาคใต้ ตามแนวคิดของซูซูกิกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 เป็นนักเรียนไวโอลินในวงเครื่องสายสากล โรงเรียนอนุบาลอ่าวพะยูน จังหวัดพัทลุง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 20 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) นักเรียนเล่นไวโอลินไม่เกิน 1 ปี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 6 แผน 2) แบบฝึกทักษะ จำนวน 3 แบบฝึก จำนวน 3 เพลง 3) แบบประเมินผลการบรรเลงไวโอลิน และ 4) แบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อแบบฝึกไวโอลินโดยใช้เพลงพื้นบ้านภาคใต้ ตามแนวคิดของซูซูกิ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ ผลของการวิจัยพบว่า 1) ทดสอบหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 และมีนักเรียนผ่านเกณฑ์อยู่ที่ร้อยละ 73.17 และ 2) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกไวโอลินโดยใช้เพลงพื้นบ้านภาคใต้ ตามแนวคิดของซูซูกิ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้, แนวคิดของซูซูกิ, แบบฝึก

บทนำ

ดนตรีเป็นวิชาหนึ่งที่จัดอยู่ในหมวดสาระการเรียนรู้ศิลปะ โดยกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลาง พุทธศักราช 2551 ได้มุ่งเน้นให้มีความรู้ ความเข้าใจองค์ประกอบดนตรี แสดงออกทางดนตรีอย่าง สร้างสรรค์ วิเคราะห์วิพากษ์วิจารณ์คุณค่าดนตรี ถ่ายทอดความรู้ความรู้สึกทางดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน กระทรวงศึกษา.(2551) ในปัจจุบันไวโอลิน เป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องสายที่กำลังได้รับความสนใจอย่างมากทั้งโรงเรียนในระบบและนอกระบบ โดยการจัดการเรียนการสอนไวโอลิน ในประเทศไทยนั้นมีหลากหลายหลักสูตร อาทิเช่น Suzuki violin method, a tune a day, strily string, eta cohen, katohavas, ottolangey, carl flesh Yamaha ตำราของ Suzuki method ได้ออกแบบการสอนทีละขั้นตอนให้เด็กได้ฝึกปฏิบัติทำซ้ำๆอย่างสม่ำเสมอ ตำราซูซูกิได้ออกแบบเป็นตำรากึ่งบทเพลง ตัวอย่างเช่น เด็กจะเกิดความภูมิใจที่เขาสามารถเล่นออกมาได้ เป็นเพลง twinkle, twinkle, little star (Shinichi Suzuki, 1983) ไวโอลิน ต้องใช้ความเชี่ยวชาญและความชำนาญของผู้เล่น ทั้งเรื่อง ทฤษฎี การฟัง การเคลื่อนไหวของร่างกาย การเคลื่อนตำแหน่งนิ้ว (Position) อย่างแม่นยำ ซึ่งจำเป็นต้องมีพื้นฐานหรือการเริ่มต้นที่ดี

ดนตรีพื้นบ้านภาคใต้เป็นดนตรีที่สืบทอดกันมาอย่างยาวนานมีความหลากหลายทั้งในด้านเครื่องดนตรี จังหวะ และการนำเสนอ ซึ่งมักจะสะท้อนถึงวิถีชีวิต วัฒนธรรม ความเชื่อ และสภาพแวดล้อมของคนในท้องถิ่นภาคใต้ ดนตรีพื้นบ้านเหล่านี้มีการแสดงในงานประเพณี งานบุญ และเทศกาลต่างๆ ของชาวใต้ ดนตรีพื้นบ้านของต่างประเทศมีอิทธิพลที่โดดเด่นต่อการจัดการเรียนการสอนและการจัดการแสดงในรูปแบบบต่าง ๆ การสอนดนตรีมีการนำบทเพลงพื้นบ้านเป็นส่วนหนึ่งของแบบเรียนต่าง ๆ ซึ่งมีลักษณะ แตกต่างกันในแต่ละประเทศ อาทิ ในประเทศฮังการี โซลตาน โคดาย (Zoltan Kodaly) นักวิชาการ ด้านดนตรีศึกษาที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในวงการดนตรีศึกษา ได้ประพันธ์แบบฝึกหัดสำหรับการเรียนดนตรีไว้เป็นจำนวนมาก ซึ่งใช้สำหรับการร้องเป็นหลัก โดยมีการเรียงลำดับความยากง่ายให้เหมาะกับ ระดับชั้นของผู้เรียน และมีแนวคิดที่ต้องการเห็นการเรียนดนตรีที่ดีนั้นผู้เรียนควรเริ่มจากดนตรีที่มีอยู่ ในสังคมนั้น โคดายจึงรวบรวมบทเพลงพื้นบ้านฮังการีและเพลงพื้นบ้านของประเทศแถบยุโรป ตะวันออกนำมาเป็นวัตถุดิบที่ใช้ในการสอนดนตรี ซึ่ง โคดายเห็นว่าภาษาแม่ทางดนตรีคือดนตรีพื้นบ้าน โดยเด็กควรเรียนรู้เช่นเดียวกับการเรียนพูดภาษาของตนก่อนที่จะเรียนภาษาต่างชาติอื่น ๆ และเห็นว่าการเรียนดนตรีที่ดีควรจะเริ่มจากเพลงพื้นบ้านของตนเพราะเป็นสิ่งที่คุ้นเคย (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2561) นอกจากนั้น ในทวีปเอเชีย ชินนิจิ ซูซูกิ (Shiniji Suzuki) นักดนตรีศึกษาชาวญี่ปุ่น ได้นำดนตรีพื้นบ้านเป็นส่วนประกอบของแบบเรียนเพื่อใช้ ในการเรียนการสอนดนตรีในหลักสูตรของตน โดยเพลงพื้นบ้านที่นำมาใช้มักเป็นเพลงที่คุ้นหูและเป็น ที่นิยม เนื่องด้วยซูซูกิมีแนวคิดเกี่ยวกับการใช้ภาษาแม่ในการเรียนดนตรี (Suzuki, 1983) เน้นเรื่อง ทักษะการฟังและการเลียนแบบ การที่ผู้เรียนซ้ำทวนผ่านบทเพลงที่รู้จักส่งผลให้ผู้เรียนจดจำบทเพลง ได้และง่ายต่อการปฏิบัติดนตรีอีกด้วย จึงเห็นได้ว่าเพลงพื้นบ้านในภูมิภาคของตนเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างแบบเรียนดนตรีเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติดนตรี แต่อาจจำเป็นต้องมีการเรียบ เรียง หรือประพันธ์ดนตรีใหม่เพื่อให้เหมาะสมกับผู้เรียน โดยต้องมีการคำนึงถึงระดับชั้นของผู้เรียน เรียงลำดับจากง่ายไปยากและที่สำคัญคือครอบคลุมเนื้อหาดนตรีและเทคนิคการบรรเลง

การสอนดนตรีตามแนวคิดของซูซูกิ (Suzuki) เป็นแนวคิดการจัดการเรียนรู้ดนตรีของชินอิจิ ซูซูกิ ที่ได้รับอิทธิพลมาจากการเรียนรู้ภาษาแม่ของเด็กตามธรรมชาติ ผู้วิจัยได้คิดสร้างพัฒนาแบบฝึกทักษะไวโอลินโดยใช้เพลงพื้นบ้านภาคใต้ มาประยุกต์ใช้กับการฝึกไวโอลิน เพื่อช่วยให้นักเรียนได้ใช้ในการฝึกเล่นไวโอลินด้วยตนเองมีความอิสระและคุ้นเคยกับทำนองที่ได้ยิน ในการฝึกทักษะการเล่นไวโอลินได้อย่างถูกต้องและมี

ประสิทธิภาพนั้น การฝึกหัดหรือกระทำบ่อยๆ ย่อมทำให้มีทักษะดี ซึ่งจะเลือกบทเพลงพื้นบ้านภาคใต้ที่มีความสอดคล้องกับแนวคิดของซูซูกิไวโอลินเล่มที่ 1 (Suzuki Violin Method Book 1) โดยผู้วิจัยจะขอคำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญทางด้านดนตรีพื้นบ้านเพื่อขอความคิดเห็นในการเลือกบทเพลง เลือกบทเพลงพื้นบ้านภาคใต้ ที่ยังคงเป็นที่มีความนิยมเล่นกันอยู่ในปัจจุบัน เลือกบทเพลงพื้นบ้านภาคใต้ที่มีความสอดคล้องกับแบบฝึกไวโอลินซูซูกิเล่ม 1 ทั้งหมด 3 เพลง จากนั้นทำการวิเคราะห์และเรียบเรียงใหม่ให้เหมาะสมกับผู้เรียน นำไปทดลองเครื่องมือเพื่อศึกษาปัญหา นำมาให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพ เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข และทดลองใช้สอนเพื่อหาประสิทธิภาพและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่อไป

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยทำการศึกษาและพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดของซูซูกิ เพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติดนตรีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนอนุบาลอ่าวพะยูน จังหวัดพัทลุง เพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจในเนื้อหา มีทักษะการปฏิบัติดนตรีที่ดี อันจะเป็นรากฐานมั่นคงนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนในระดับที่สูงขึ้น รวมถึงเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนทางด้านดนตรีไทยแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา นำไปศึกษาต่อยอด พัฒนาองค์ความรู้ทางการเรียนการสอนดนตรีไทยต่อไปในอนาคต ผู้วิจัยจึงได้คิดสร้างพัฒนาแบบฝึกทักษะไวโอลินโดยใช้เพลงพื้นบ้านภาคใต้ ตามรูปแบบการสอนไวโอลินของซูซูกิ เป็นแนวทางในการ แก้ปัญหาในการจัดการเรียนรู้ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและสนุกสนานกับกิจกรรมการเรียนการสอน ให้นักเรียนใช้ฝึกเล่นไวโอลินได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ และมีความอิสระและคุ้นเคยกับทำนองที่ได้ ทั้งยังได้สัมผัสถึงวัฒนธรรมด้านดนตรีในรูปแบบของเพลงพื้นบ้านภาคใต้ ถือเป็นการส่งเสริมวัฒนธรรมในท้องถิ่นให้เป็นมรดกภูมิปัญญาแขนงนี้ให้คงอยู่ในฐานะสมบัติวัฒนธรรมของชาติสืบไป

คำถามการวิจัย

1. ทักษะการบรรเลงไวโอลินหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกไวโอลินโดยใช้เพลงพื้นบ้านภาคใต้ตามแนวคิดของซูซูกิ ของนักเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 และมีนักเรียนผ่านเกณฑ์จำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 หรือไม่ อย่างไร

2. ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกไวโอลินโดยใช้เพลงพื้นบ้านภาคใต้ตามแนวคิดของซูซูกิ อยู่ในระดับใด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างแบบฝึกไวโอลินโดยใช้เพลงพื้นบ้านภาคใต้ ตามแนวคิดของซูซูกิ ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 70/70

2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อแบบฝึกไวโอลินโดยใช้เพลงพื้นบ้านภาคใต้ ตามแนวคิดของซูซูกิ

สมมติฐานการวิจัย

1. ผลการประเมินการบรรเลงไวโอลินหลังเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้โดยแบบฝึกแบบฝึกไวโอลินโดยใช้เพลงพื้นบ้านภาคใต้ ตามแนวคิดของซูซูกิ อยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 และมีผู้เรียนผ่านเกณฑ์จำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละ 70

2. ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อแบบฝึกไวโอลินโดยใช้เพลงพื้นบ้านภาคใต้ ตามแนวคิดของซูซูกิอยู่ในระดับมากขึ้นไปว

หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดของซูซูกิ (Suzuki Method)

หลักสูตรการเรียนการสอนไวโอลินที่โดยระบบการเรียนตามแนวคิดของซูซูกิ (Suzuki Method) โดย ดร.ชินอิชิ ซูซูกิ (Shinichi Suzuki) นักไวโอลินชาวญี่ปุ่น มีหลักการทางดนตรีที่เน้นการฟังและการ เลียนแบบเป็นสำคัญ และมีความเชื่อว่าความเก่งหรืออัจฉริยะนั้น ไม่ได้มีติดตัวมาแต่กำเนิดแต่ ต้องอาศัยการเรียนรู้จากสภาพแวดล้อมรอบตัวและการเลี้ยงดูโดยผู้ปกครองเป็นสำคัญ แต่ถึงกระนั้นซูซูกิ ยังเชื่อว่าเด็กทุกคนสามารถเรียนรู้และเป็นคนเก่งได้ เขามีความเชื่อในพรแสวงมากกว่า พรสวรรค์ จากความเชื่อดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าเด็กสามารถมีพัฒนาการในด้านการเรียนดนตรี เพียงแต่ต้องมีสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในการพัฒนาศักยภาพของเด็ก การจัดการเรียนรู้ตาม แนวคิดของซูซูกิประกอบไปด้วย 4 ขั้นตอนดังนี้ ขั้นที่1 การฟัง (Listening) การฟังเพลงจาก ครูผู้สอนหรือสื่อการเรียนรู้อื่น ๆ ขั้นที่2 เลียนแบบ (Imitation) การนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปปฏิบัติตาม ขั้นที่3 ทำซ้ำ(Reiteration) การนำ ไปฝึกซ้อมอย่างสม่ำ เสมอ ขั้นที่4 จดจำ (Memorize) สามารถ จดจำ สิ่งที่เรียนรู้และนำ ไปใช้ได้อย่างถูกต้อง (สุกรี เจริญสุข, 2542) จากการศึกษาผู้วิจัยพบว่าการ เรียนรู้โดยใช้แนวคิดของซูซูกิ (Suzuki Method) นำบทเพลงพื้นบ้านภาคใต้ที่มีความสอดคล้องกับแบบฝึกไวโอลินซูซูกิเล่ม 1 เป็นวิธีการที่เหมาะสมที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับแบบฝึกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

หลักการสร้างแบบฝึกซูซูกิไวโอลินเล่มที่ 1 (Suzuki violin method Book 1) วิธีสอนแบบ “แม่สอนลูก”ภาษาของแม่ (Mother Tongue) เด็กเรียนรู้โดยการเรียนแบบและทำซ้ำๆ ซูซูกิได้ใช้วิธีการสอนแบบการเลียนแบบมากที่สุด โดยเขาได้ตั้งกฎขึ้นมากฎหนึ่งชื่อว่า“กฎแห่งความสามารถ” (The Law of Ability) จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่า มนุษย์ทุกคนต้องเรียนรู้ภาษาของตนเองก่อนที่จะมีการฝึกการเขียน โดยจะฝึกจากการจำ จากสิ่งแวดล้อมรอบข้าง จากการฝึกกระทำซ้ำๆบ่อยๆ นอกเหนือจากวิธีการสอนแบบ Mother-tongue แล้วซูซูกิยังให้ความสำคัญกับเรื่องการสร้างแรงจูงใจในการเรียน ในเรื่องของแรงจูงใจเป็นเบื้องต้นในการเรียนการสอนที่ซูซูกิได้วางแผนไว้ในตำราได้ออกแบบการสอนทีละขั้นตอนให้เด็กได้ฝึกปฏิบัติได้ โดยไม่รู้สึกว่ายากมากเกินไป ซึ่งจะแตกต่างกับตำราไวโอลินทั่ว ๆ ไปอย่างชัดเจน เช่น ในการฝึกสีสายเปล่า หลังจากเริ่มฝึกการจับไวโอลินและคันชักอย่างถูกต้องจนเกิดความชำนาญแล้ว ซูซูกิเขาต้องการเพื่อตรวจสอบหรือพิจารณาพื้นฐานของเด็กแต่ละคนว่ามีการพัฒนาอย่างถูกต้องมากน้อยเพียงใด จากการให้เด็กวางคันชักบนสายเสียง มี (E string Posture) เขาจะหาจุดที่เหมาะสมที่สุดและติดเทปบนคันชักที่ตำแหน่งต่ำกว่าสายมี (E) เพื่อให้เด็กนั้นสามารถวางคันชักได้ถูกตำแหน่งได้อย่างแม่นยำ โดยให้ปลายแขนขนานกับสายของไวโอลิน ข้อศอกชิดกับลำตัว ซูซูกิให้ความสำคัญในการติดเทปกาวที่คันชักเป็นอย่างมากซึ่งจะช่วยให้เด็กวางคันชักบนสายไวโอลินได้โดยเด็กจะสามารถสีแบบสั้นๆได้ตั้งแต่เริ่มหัดเล่นไวโอลิน เขาติดเทปกาวไว้สาม ตำแหน่งเพื่อให้เด็กฝึกในเพลง Twinkle variation ในตำแหน่งที่ 1 ติดไว้ตรงโคนคันชัก ตำแหน่งที่ 2 ติดห่างจากตำแหน่งที่ 1ขึ้นไปทางปลายคันชักความยาวประมาณ 1 นิ้วครึ่ง ถึง 2 นิ้ว โน้ตทั้งหมดในเพลง Twinkle variation 1 จะต้องมีการจำกัดความยาวจะไม่มีความแตกต่างกัน ทั้งเขบ็ต 1 ชั้น และเขบ็ต 2 ชั้น โดยให้เล่นแบบสั้นๆ ตามความยามที่ซูซูกิได้ติดเทปกาวเพื่อเป็นแนวทางไว้แล้ว Starr (2000) ซูซูกิ จะตั้งรูปแบบ (Pattern) ของการสีเป็นกระสวนจังหวะและทำให้จังหวะนั้นเกิดความหลากหลายออกไป (Variation) ได้ออกแบบเป็นตำรากึ่งบทเพลง แม้เพียงบทแรกที่เด็กเล่น เด็กจะเกิดความภูมิใจที่เขาสามารถเล่นออกมาได้เป็นบทเพลงสั้นๆ Twinkle, Twinkle, Little Star และเขาได้นำทำนองหรือบทเพลงพื้นบ้านฮังการีและเพลงเด็กมาใส่ไว้ในบทฝึกไวโอลินซึ่งเป็นบทเพลงที่เด็กได้เคยฟังและจำได้อย่างดี

หลักการฝึกคุณภาพเสียงโทนนาลิเซชั่น (Tonalization) เป็นแบบฝึกเพื่อการพัฒนาคุณภาพเสียงที่ไพเราะ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการทำให้เพลงไพเราะ ชินอิชิ ซูซูกิ ได้ให้ทัศนะไว้ว่า นักร้องที่ดีต้องใช้เวลา

เป็นชั่วโมงในการฝึกฝนการเปล่งเสียงร้อง โวคอลลิเซชั่น (vocalizations) เพื่อที่จะพัฒนาให้เสียงที่ร้องมีความไพเราะทุกตัวโน้ต ถ้าเรารู้ว่านักไวโอลินที่ยิ่งใหญ่ระดับโลกมีเสียงเพลงที่ไพเราะเช่นไร แล้วเหตุใดเราจึงไม่พยายามทำสิ่งเดียวกันในการฝึกฝนไวโอลินเล่า? ดังนั้น ดร. ซูซูกิ จึงเขียนแบบฝึกหัด และเรียกว่า โทนนาลิเซชั่น (tonalization) มีอยู่บ่อยครั้งที่เขียนให้นักเรียนเล่นบนสายเปล่าธรรมดา ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ควรละเลยในการฝึกหัด เพราะการฝึกนี้เองเป็นจุดเริ่มต้นของเสียงที่มีคุณภาพและความไพเราะ หลังการเรียนไวโอลินครูผู้สอนก็ควรต้องเน้นให้นักเรียนพัฒนาคุณภาพเสียงขึ้นในการเรียนทุกครั้ง (Shinichin Suzuki, 1983) ซูซูกิได้ให้คำแนะนำว่า เมื่อเด็กได้จับคันชักที่ถูกต้องและการกดนิ้วบ่อยๆจะช่วยให้เด็กได้มีประสบการณ์จะช่วยให้เกิดการผิดพลาดได้น้อยลง แล้วยังจะช่วยให้เขาจดจำทำนอง (Melody) ได้แม่นยำ ทำให้เสียงของไวโอลินมีคุณภาพเสียงที่ดี (Tone Quality) แบบฝึกนี้ควรฝึกจากช้าๆก่อน ด้วยความระมัดระวังและควรฝึกฝนอยู่ตลอดซูซูกิ จะเน้นในการทบทวนเพลงก่อนการเรียนทุกครั้งจะต้องย้อนกลับไปทบทวนเพลงที่เรียนมาแล้วเสมอ ดังนั้น เด็กก็จะพัฒนาคุณภาพของการเล่น เสียงตรงไม่เพี้ยน และมีความไพเราะขึ้นเรื่อย ๆ พร้อมไปกับท่าทางการสีที่ดีขึ้น การใช้คันชัก และการวางนิ้วที่มีความฉับไว และการแสดงออกทางความรู้สึกทางดนตรีที่เพิ่มพูนขึ้น

ซูซูกิเลือกบทเพลงที่นำมาใช้สร้างแบบฝึกไวโอลิน เล่ม 1 สามารถแยกออกเป็น 3 ด้านดังนี้ 1. ด้านบทเพลง (Song) บทเพลงที่ซูซูกิได้นำมาเพื่อใช้ในการสร้างแบบฝึกไวโอลินเล่ม 1 โดยส่วนมากแล้วเป็นบทเพลงพื้นบ้านของชาวฮังการี บทเพลงคลาสสิก และท่านยังได้แต่งขึ้นมาเองในบางบทเพลง ดังนี้ 1.1 บทเพลงพื้นบ้านของชาวฮังการี Lightly Row, Song of the Win, Go tell aunt Rhody, O come Children, May song. 1.2 บทเพลงคลาสสิก Long long ago, Minuet 1, Minuet 2, Minuet 3, The happy farmer, Gavotte 1.3 บทเพลงที่ซูซูกิแต่งขึ้นมาเอง Allegro, Allegretto, Andantino, Perpetual Motion in A Major variation A B, Perpetual motion in D Major variation A B, Etude Variation A B. 2. ด้านเทคนิคการปฏิบัติไวโอลิน 2.1 สตัคคาโต้ (Staccato) การเล่นให้เสียงสั้น ๆ 2.2 เลการ์โต้ (Legarto) การเล่นให้เสียงมีความต่อเนื่อง 2.3 สเลอคันชัก (Slure Bow) การสีตั้งแต่สองตัวโน้ตขึ้นไปโดยการใช้คันชัก ขึ้น-ลง ในครั้งเดียว 2.4 ไทย์ Tie Note การสีตั้งแต่สองตัวโน้ตขึ้นไปที่เป็นเสียงเดียวกันโดยการใช้คันชัก ขึ้น-ลง ในครั้งเดียว 2.5 พีซซิคคาโต้ (Pizziccato) การใช้นิ้วมือข้างขวาดีดสายไวโอลินแทนการใช้คันชัก 3. ด้านคีย์ซิกเนเจอร์และสเกล (Key signature and Scals) คีย์ซิกเนเจอร์และสเกลที่ใช้ในแบบฝึกหัดไวโอลินเล่ม 1 ของซูซูกิ แบบฝึกซูซูกิไวโอลินเล่ม 1 เหมาะสำหรับเด็กและบุคคลทั่วไปที่พึ่งเริ่มฝึกหัดเล่นไวโอลินและยังไม่มีพื้นฐานในการเล่นไวโอลินมาก่อนก็สามารถเรียนได้ ซูซูกิเริ่มให้เรียนรู้จากสายเปิด (Open strings) คือ ให้เริ่มเรียนที่สายเปิดของสายที่ 1 และสายที่ 2 ก่อน ซึ่งเป็นเสียง (E) และเสียง (A) โดยจะเริ่มฝึกมาทีละสายแล้วค่อยๆเพิ่มโน้ตเข้าไปตามลำดับของนิ้ว เช่นในสายที่ 1 E F# G# A และสายที่ 2 จะมีโน้ตเรียงกัน A B C# Dเมื่อเอามาเล่นรวมกันแล้วจะเกิดเป็น A major Scale เพื่อเป็นการง่ายต่อการกดนิ้วมือซ้ายและการใช้คันชักของมือขาวให้อยู่ในตำแหน่งพอดีกับรูปร่างของผู้เรียน ต่อมาเมื่อสามารถเล่นในคู่สาย ที่ 1 และ 2ได้ดีแล้ว เขาจะให้เริ่มฝึกที่คู่สาย 3 และสายที่ 4 โดยจะเริ่มจากเปิดสายที่ 3 คือเสียง D (D open string) แล้วค่อยๆเพิ่มเติมโน้ตเข้าไปตามลำดับจากนิ้วที่กดดังนี้ D E F# G และสายที่ 2 จะเริ่มจากสายเปิดเสียง A คือ A B C# D ซึ่งถ้านำมาเล่นรวมกันจะเกิดเป็น D major scale และสเกลที่พบได้ในหลักสูตรซูซูกิไวโอลินเล่มที่ 1 อีก 1 สเกลคือ G major Scale เป็นการฝึกจากสายเปิดที่ 4 เสียงซอล (G) ซึ่งเป็นเสียงที่ต่ำสุดของไวโอลินโดยจะเริ่มจากเปิดสายที่ 4 คือเสียง G (G open string) แล้วค่อยๆเพิ่มเติมโน้ตเข้าไปตามลำดับจากนิ้วที่กดดังนี้ G A B C และสายที่ 3 เสียงเร (D) โดยจะเริ่มจากเปิดสายที่ 3 คือเสียง D (D open string) แล้วค่อยๆเพิ่มเติมโน้ตเข้าไปตามลำดับจากนิ้วที่กดดังนี้ D E F# G เมื่อนำมาเล่นรวมกันจะเกิดเป็น G major scale จากการศึกษาเอกสารหลักสูตรแบบฝึก

ไวโอลินซูซูกิเล่ม 1 พบว่า คีย์ซิกเนเจอร์และสเกล (Key Signature and Scales) ที่ซูซูกิ นำมาใช้ในแบบฝึกไวโอลินเล่มที่ 1 มีทั้งหมด 3 สเกล คือ 1. คีย์ A major สเกลที่ใช้ A major scale 2. คีย์ D major สเกลที่ใช้ D major scale 3. คีย์ G major สเกลที่ใช้ G major scale

สรุปได้ว่า แนวคิดของซูซูกิ เป็นแนวคิดทางการสอนดนตรีที่มีได้รับความนิยม เพราะมีประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ให้กับเด็กในทุกช่วงอายุ สามารถทำให้นักเรียนสามารถพัฒนาทักษะปฏิบัติดนตรีได้อย่างเหมาะสม อีกทั้งยังทำให้เกิดประสิทธิภาพต่อการเรียนรู้ได้อย่างรอบด้าน ทั้งทางด้านดนตรี ปฏิสัมพันธ์ครอบครัว สังคม อีกทั้งเมื่อนำมาใช้ร่วมกับ แบบฝึกทักษะเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริค ซึ่งเป็นเครื่องมือทางการศึกษา ที่มีประสิทธิภาพส่งผลต่อการเรียนรู้แล้ว ก็จะสามารถทำให้เพิ่มผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักเรียนได้เป็นอย่างดี จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดของซูซูกิมาผนวกร่วมกับบทเพลงพื้นบ้าน มาสร้างเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ เพื่อนำมาใช้พัฒนาทักษะปฏิบัติดนตรีของนักเรียนให้มีความอิสระในการเรียนรู้ เกิดการเรียนรู้อย่างค่อยเป็นค่อยไป เป็นธรรมชาติ ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนเกิดความรักในดนตรีและสามารถบรรเลงดนตรีออกมาได้อย่างไพเราะซึ่ง จะก่อให้เกิดการพัฒนาการการเล่นไวโอลินที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดีขึ้นและสามารถพัฒนาทักษะ การบรรเลงข้ามไปสู่ระดับที่สูงขึ้นได้อีกด้วย ต่อไป ดังภาพที่ 1

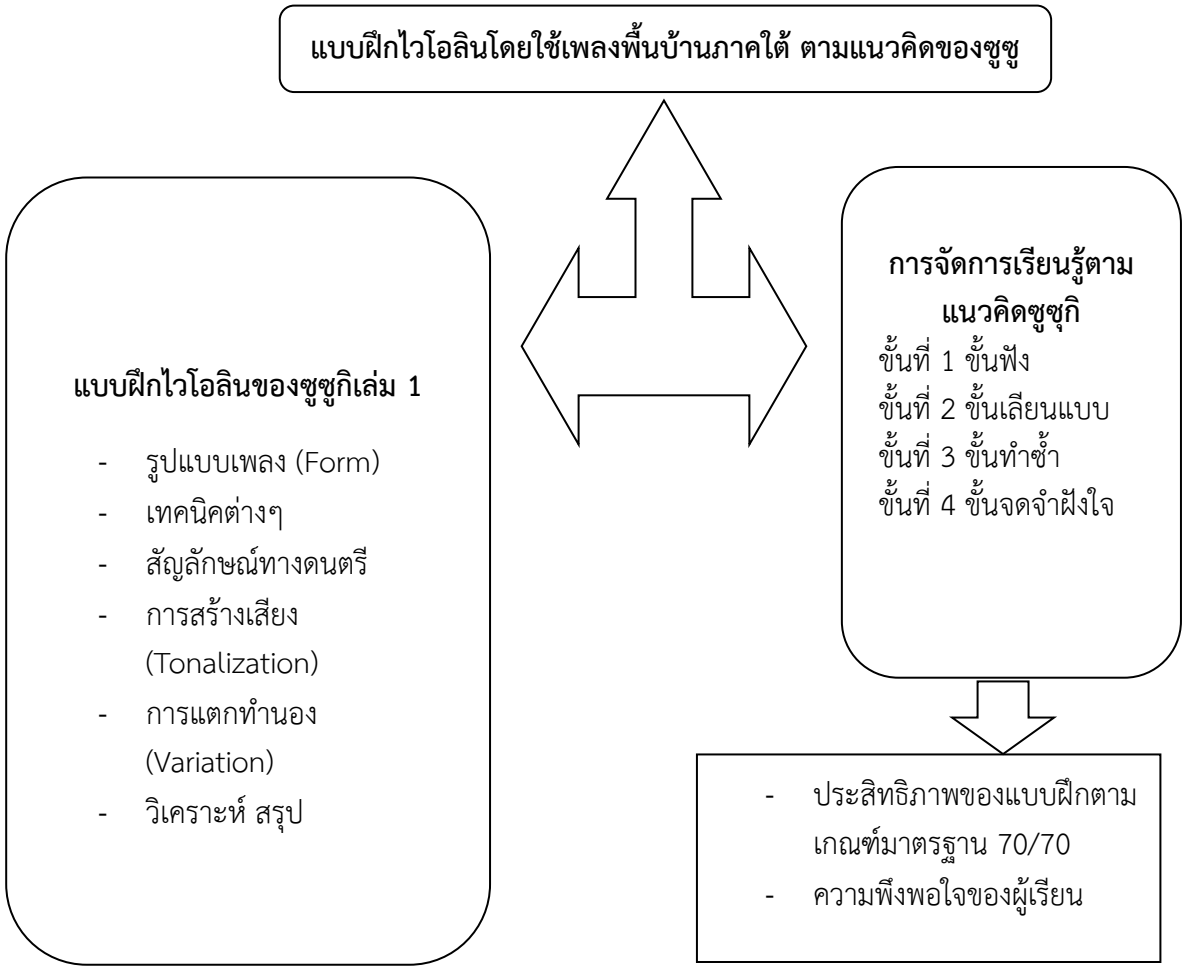

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่องแบบฝึกไวโอลินโดยใช้เพลงพื้นบ้านภาคใต้ ตามแนวคิดของซูซูกิผู้วิจัยมีวิธีการดำเนินการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองขั้นต้น (Pre-Experimental Design) โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 6 แผน การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัย จากการเก็บข้อมูลในการทดลองภาคสนาม และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ประชากรและตัวอย่าง

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนอ่าวพะยูน จังหวัดพัทลุง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 นักเรียนไวโอลินในวงเครื่องสายสากล โรงเรียนอนุบาลอ่าวพะยูน จังหวัดพัทลุง จำนวน 20 คน จำนวน 20 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. แบบฝึกไวโอลินโดยใช้เพลงพื้นบ้านภาคใต้ ตามแนวคิดของซูซูกิ
2. แบบประเมินประสิทธิภาพแบบฝึกไวโอลินโดยใช้เพลงพื้นบ้านภาคใต้ ตามแนวคิดของซูซูกิ
3. แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกไวโอลินโดยใช้เพลงพื้นบ้านภาคใต้ตามแนวคิดของซูซูกิ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยทดลอง (Experimental Research) ผู้วิจัยได้ใช้กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนไวโอลินในวงเครื่องสายสากล 2/2567 โรงเรียนอนุบาลอ่าวพะยูน จังหวัดพัทลุง จำนวน 20 คน ดำเนินการทดลองดังนี้

1. ดำเนินการทดลองแบบฝึกทั้งหมด 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง ต่อ 1 สัปดาห์ รวม 16 ชั่วโมง
2. ทำการวัดผลการเรียนระหว่างเรียน และหลังเรียน จำนวน 3 เพลง ทำการประเมินโดยผู้วิจัย
3. ทำการวัดผลในการทดลองในสัปดาห์ที่ 16 โดยใช้แบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ทางด้านไวโอลิน จำนวน 2 ท่านและผู้เชี่ยวชาญทางด้านเพลงพื้นบ้านภาคใต้ จำนวน 1 ท่าน รวมผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด 3 ท่าน ทำการประเมินโดยผู้วิจัย
4. แจกแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อแบบฝึกไวโอลิน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์เปรียบเทียบทักษะปฏิบัติของนักเรียนไวโอลินในวงเครื่องสายสากล หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัย แบบฝึกไวโอลินโดยใช้เพลงพื้นบ้านภาคใต้ ตามแนวคิดของซูซูกิ กับเกณฑ์ร้อยละ 70 และวิเคราะห์จำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 โดยใช้ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อวิจัย แบบฝึกไวโอลินโดยใช้เพลงพื้นบ้านภาคใต้ ตามแนวคิดของซูซูกิ เพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัตินักเรียนไวโอลินในวงเครื่องสายสากล ของนักเรียนชั้นศึกษาปีที่ 4-6 วิเคราะห์ใช้ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัยและอภิปราย

สรุปผลการวิจัย

สรุปผลจาการทดลองการใช้แบบฝึกไวโอลินโดยใช้เพลงพื้นบ้านภาคใต้ ตามแนวคิดของซูซูกิ กับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักเรียนไวโอลินในวงเครื่องสายสากล 2/2567 โรงเรียนอนุบาลอ่าวพะยูน จังหวัดพัทลุง ดังนี้

1. ผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยรวมจากการทดสอบระหว่างเรียนเท่ากับ 21.40 คิดเป็นร้อยละ 71.33 ส่วนเบี่ยงแบนมาตรฐานเท่ากับ 0.88 แปลผลได้ว่า ผู้เรียนสามารถบรรเลงเพลงพื้นบ้านภาคใต้อยู่ในเกณฑ์ที่ดี ส่วนคะแนนเฉลี่ยรวมทดสอบหลังเรียนเท่ากับ 21.95 คิดเป็นร้อยละ 73.17 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าเท่ากับ 1.28 สามารถแปลผลได้ว่า ผู้เรียนสามารถ ปฏิบัติตามแบบฝึกและบรรเลงเพลงพื้นบ้านภาคใต้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นได้อย่างถูกต้องอยู่ในระดับที่ดี และจากการวิเคราะห์ผลคะแนนระหว่างเรียนของผู้เรียนจากการสังเกตของผู้วิจัยในแต่ละคนพบว่า ผลคะแนนรวมจากแบบฝึกหัดที่ผู้เรียนสามารถทำคะแนนได้สูงที่สุดคือบทเพลง หักคอไอ้เท่ง เนื่องมาจาก ทำนองที่สั้นกะทัดรัด สามารถจดจำทำนองเพลงได้อย่างรวดเร็ว และเป็นทำนองที่ผู้เรียนมีความคุ้นเคยมาก่อน

2. ระดับความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อแบบฝึกไวโอลินโดยใช้เพลงพื้นบ้านภาคใต้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.62 เหตุที่ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อแบบฝึกไวโอลินโดยใช้เพลงพื้นบ้านภาคใต้ จากการสังเกตในระหว่างการทดลองแสดงให้เห็นว่า แบบฝึกที่สร้างขึ้นสามารถพัฒนาการเล่นไวโอลินของผู้เรียนประสบผลสำเร็จทั้งในทาง ทฤษฎีและปฏิบัติ รวมทั้งเทคนิคต่างๆในการเล่นไวโอลิน ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจในตัวเองที่ได้บรรเลงเพลงภาคใต้ด้วยไวโอลินซึ่งเป็นเพลงประจำท้องถิ่นของตัวเอง เพื่อเป็นการสืบทอด และเผยแพร่ให้บุคคลทั่วไปได้รู้จัก มีความพยามในการฝึกซ้อมทำให้มีความพึงพอใจ และรู้สึกว่าตัวเองมีการพัฒนาในการบรรเลงไวโอลินมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัดเจน แต่เมื่อแยกกลุ่มผู้เรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยที่ต่ำ พบว่า ผู้เรียนขาดความมั่นใจในการแสดงออก ทางด้านแสดงความคิดเห็นและขาดความสนใจในการเรียน และไม่มีการจดบันทึกในขณะที่มีการเรียนการสอน จึงส่งผลให้ ผู้เรียนขาดการเชื่อมต่อระหว่างครูผู้สอน กับผู้เรียนจึงไม่ค่อยแสดงความคิดเห็นในระหว่างเรียนเท่าที่ควร

ดังสรุปผลการวิจัยในภาพที่ 2

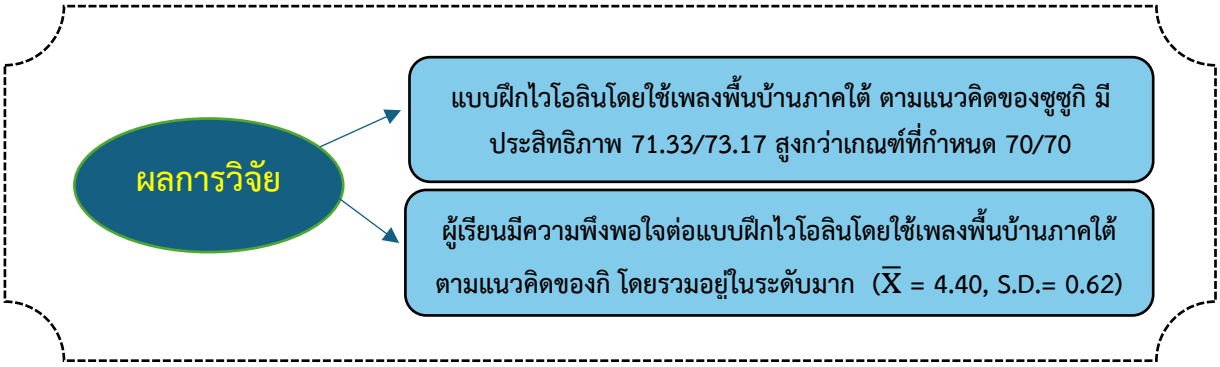

ภาพที่ 2 สรุปผลการวิจัย

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจาการวิจัยแบบฝึกไวโอลินโดยใช้เพลงพื้นบ้านภาคใต้ ตามแนวคิดของซูซูกิ ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยมาอภิปรายผลดังนี้

1. จากการทดสอบหาค่าประสิทธิภาพของแบบฝึกไวโอลินโดยใช้เพลงพื้นบ้านภาคใต้ พบว่าแบบฝึกไวโอลินโดยใช้เพลงพื้นบ้านภาคใต้ ตามแนวคิดของซูซูกิ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 71.33 / 73.17 โดยสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ที่ 70/70 สามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนได้ทั้งนี้เนื่องมาจากแบบฝึกไวโอลินโดยใช้เพลงพื้นบ้านภาคใต้ตามแนวคิดของซูซูกิ ได้ผ่านการพิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญด้าน

เนื้อหา ผู้เชี่ยวชาญด้านไวโอลินและเพลงพื้นบ้านภาคใต้ มีการปรับปรุงตามข้อเสนอทุกขั้นตอนการพัฒนาเป็นไปทีละขั้นอย่างมีระบบ นอกจากนี้แล้ว หลังจากการปรับปรุงแก้ไข เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจึงได้นำเครื่องมือไปทดลองกับนักเรียนที่เรียนชั้นประถมปลายไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง 1 โรงเรียน ดังนี้ คือ โรงเรียนเทศบาลบ้านคูหาสวรรค์ นำแบบฝึกกลับมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อตรวจสอบหาข้อบกพร่องจากการสังเกตและสัมภาษณ์ผู้เรียน จึงทำให้แบบฝึกมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด เมื่อนำมาทดลองจึงทำให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไวโอลิน ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ดีมาก เมื่อคะแนนเฉลี่ยหลังจากการทดลองเพิ่มขึ้นก็แสดงให้เห็นว่าแบบฝึกไวโอลินมีประสิทธิภาพเพิ่มทักษะในการเรียนปฏิบัติไวโอลินได้อย่างดี อันเนื่องมาจากการสร้างแบบฝึกอย่างมีขั้นตอน ถูกต้องตามระเบียนวิธีวิจัย โดยมีการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญทั้งด้านเนื้อหา ด้านการปฏิบัติทักษะไวโอลิน รวมไปถึงเทคนิคต่างๆและ เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองภาคสนาม (Field Testing) โดยนำแบบฝึกไวโอลิน ที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองทดลองจริง กับผู้เรียนกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนไวโอลินในวงเครื่องสายสากล 2/2567 โรงเรียนอนุบาลอ่าวพะยูน จังหวัดพัทลุง ซึ่งเรียนวิชาปฏิบัติไวโอลินมา ไม่เกิน 1 ปี จำนวน 20 คน เพื่อหาประสิทธิภาพของแบบฝึกไวโอลิน ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ ร้อยละ 70/70 ผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยรวมจากการทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียนเท่ากับ 21.40 คิดเป็นร้อยละ 71.33 ค่าเบี่ยงแบนมาตรฐานเท่ากับ 0.88 แปลผลได้ว่าผู้เรียนสามารถบรรเลงเพลงพื้นบ้านภาคใต้อยู่ในเกณฑ์ที่ดี ส่วนคะแนนเฉลี่ยรวมทดสอบหลังเรียนเท่ากับ 21.95 คิดเป็นร้อยละ 73.17 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าเท่ากับ 1.28 สรุปได้ว่า แบบฝึกไวโอลินโดยใช้เพลงพื้นบ้านภาคใต้ ตามแนวคิดของซูซูกิ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 71.33/73.17 โดยสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ที่ 70/70 ผู้เรียนสามารถเล่นบทเพลงที่กำหนด ทั้งระดับเสียงและจังหวะในระดับถูกต้องมาก ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ที่ตั้งไว้คือ นักเรียนจำนวนร้อยละ 70 ของจำนวนผู้เรียนที่เรียนจากแบบฝึกหัดการร้องโน้ตสากลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสามารถเล่นบทเพลงที่กำหนด ทั้งระดับเสียงและจังหวะในระดับถูกต้องมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ชวฤทธิ์ ใจงาม, 2561) ได้สร้างแบบฝึกไวโอลินโดยใช้เพลงพื้นบ้านอีสานตามแนวคิดของ ซูซูกิ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี จำ นวน 12 คน ผลการวิจัยพบว่า (1) แบบฝึกไวโอลินโดยใช้เพลงพื้นบ้านอีสาน ตามแนวคิดของซูซูกิมี ประสิทธิภาพ70.10/76.35 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 70/70 (2) นักศึกษามีความพึงพอใจต่อแบบฝึก ไวโอลินโดยใช้เพลงพื้นบ้านอีสาน ตามแนวคิดของซูซูกิ โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด (X = 4.81, S.D.= 0.11) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ จารี สุขบุญสังข์ (2553) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลการใช้ชุดฝึกทักษะการเล่นไวโอลินสำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างชุดฝึกทักษะการเล่นไวโอลิน สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 และเพื่อศึกษาผลการใช้ชุดฝึกการเล่นไวโอลินใน 2 ด้าน คือ ผลสำฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมทางการเรียนไวโอลิน โดยมีกลุ่มเป้าหมายได้แก่ นักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ภาคเรียนที่ 2/2552 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวน 4 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนทั้ง 4 คน มีผลสำฤทธิ์ทางการเรียนปฏิบัติไวโอลินได้คะแนนเฉลี่ย 103.50 คิดเป็นร้อยละ 88.16 มีคะแนนพฤติกรรมการเรียนวิชาปฏิบัติไวโอลินของนักเรียน หลังการเรียนวิชาปฏิบัติไวโอลิน ได้คะแนนเฉลี่ย 87.50 คิดเป็นร้อยละ 87.50 และมีผลการเรียนวิชาปฏิบัติไวโอลินโดยรวมของนักเรียนหลังการใช้ชุดฝึกการเล่นไวโอลิน ได้คะแนนเฉลี่ยที่ 219.75 คิดเป็นร้อยละ 87.90 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ ร้อยละ 80 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ดีมาก

2. ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อแบบฝึกไวโอลินโดยใช้เพลงพื้นบ้านภาคใต้ ตามแนวคิดของซูซูกิ พบว่า ความพึงพอใจของผู้เรียนโดยรวมอยู่ในระดับพอใจมาก แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อ แบบฝึกไวโอลินโดยใช้เพลงพื้นบ้านภาคใต้ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมานั้นมีเนื้อหาครอบคลุม นำเอาวิธีการต่าง ๆ มาจัดวางได้อย่างเหมาะสมลงตัว ทำให้แบบฝึกมีความน่าสนใจ ช่วยให้เข้าใจในเนื้อหาได้ง่าย จึงสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียน และส่งผลให้ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อแบบฝึกไวโอลินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นอย่างมาก

สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐ เชียงทอง (2555) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แบบฝึกเสริมทักษะการอ่านโน้ตแรกเห็นแบบมีดนตรีประกอบสำหรับกีตาร์คลาสสิกในระดับชั้นต้น ผลการวิจัยพบว่า 1) แบบฝึกเสริมทักษะการอ่านโน้ตแรกเห็นแบบมีดนตรี ประกอบสำหรับกีตาร์คลาสสิกในระดับชั้นต้น มีประสิทธิภาพ 76.66/74.44 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 70/70 แสดงว่าบทเรียนคอมพิวเตอร์ มีประสิทธิภาพเป็นไปตาม สมมุติฐาน 2) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ในการอ่านโน้ตแรกเห็นมากขึ้นหลังจากใช้แบบฝึก คิดเป็นคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนได้ 6.92 และหลังเรียนได้ 11.16 ซึ่งแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และ 3) พบว่านัก เรียนมีความพึงพอใจต่อแบบฝึก เฉลี่ย 4.11 ซึ่งอยู่ในระดับมาก ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Hornby (2000) กล่าวไว้ว่า ความพึงพอใจของบุคคลนั้นมีสาเหตุมาจากความรู้สึกประสบความสำเร็จ การที่บุคคลได้รับสิ่งที่ตรงต่อความต้องการ รวมถึงผลประโยชน์ต่าง ๆ ที่ได้รับจากการทำงานเช่นเดียวกับ แบบฝึกไวโอลินโดยใช้เพลงพื้นบ้านภาคใต้ ตามแนวคิดของซูซูกิ ที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ สนุกสนานตื่นเต้น และมีทัศนคติที่ดีต่อบทเพลงพื้นบ้าน และแบบฝึกไวโอลินโดยใช้เพลงพื้นบ้านภาคใต้ ตามแนวคิดของซูซูกิ การมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนทุกขั้นตอน ทำให้สามารถรับความรู้เพิ่มเติมทักษะด้วยวิธีการเล่นไวโอลินในรูปแบบใหม่ๆ ได้ดีและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการดำเนินการวิจัยการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกไวโอลินโดยใช้เพลงพื้นบ้านภาคใต้ ตามแนวคิดของซูซูกิ นักเรียนไวโอลินในวงเครื่องสายสากล มีลักษณะกระบวนการจัดการ ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 การจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกไวโอลินโดยใช้เพลงพื้นบ้านภาคใต้ ตามแนวคิดของซูซูกิ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยแบบฝึกไวโอลินโดยใช้เพลงพื้นบ้านภาคใต้ ตามแนวคิดของซูซูกิ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะที่ได้จากผลวิจัย

1. ผู้สอนควรเน้นให้ผู้เรียนใช้แบบฝึกไวโอลินโดยใช้เพลงพื้นบ้านภาคใต้ ตามแนวคิดของซูซูกิ อย่างสม่ำเสมอ

2. ผู้สอนควรแนะนำให้ผู้เรียนสามารถฟังลักษณะของเสียงที่ถูกต้อง เพื่อการบรรเลงไวโอลินที่ดีทั้งบันไดเสียง ขั้นคู่ รูปแบบของจังหวะ ทั้งนี้เพื่อเพิ่มทักษะในการเล่นไวโอลินให้มีประสิทธิ์ภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาบทเพลงพื้นบ้านภาคใต้ เพื่อประกอบการเรียนการสอนสำหรับเครื่องสายสากลชนิดอื่น ๆ เช่น วิโอล่า เชลโล่ และ ดับเบิลเบส เป็นต้น เนื่องจากเครื่องดนตรีประเภทเครื่องสายสากลเป็นเครื่องดนตรีที่ต้องใช้ความละเอียดอ่อนในการฟังเสียงและผู้เล่นจะต้องสร้างเสียงที่ถูกต้องและมีคุณภาพเสียงที่ดี จึงมีความจำเป็นมากในการสร้างแบบฝึกครั้งต่อไป

2. สำหรับการวิจัยแบบฝึกไวโอลินโดยใช้เพลงพื้นบ้านภาคใต้ ตามแนวคิดของซูซูกิ ผู้วิจัยสามารถพัฒนาทักษะการเล่นไวโอลินในระดับสูงได้โดยการพัฒนา ในรูปแบบของ วาริเอชั่น (variation) โพซิชั่น (Positions) และ การสีข้ามสาย (Changing string) การสีดับเบิลสต็อป (Double Stop) เป็นต้น เพื่อเป็นการพัฒนาทักษะการเล่นไวโอลินโดยผ่านกระบวนการฝึกด้วยแบบฝึกไวโอลินโดยใช้เพลงพื้นบ้านภาคใต้ ให้เทียบเท่ากับระดับสากล

3. ควรนำงานวิจัยไปประยุกต์ใช้กับกลุ่มผู้เรียนที่มีคุณสมบัติแตกต่างกันทั้งด้านอายุและประสบการณ์และช่วงชั้นอื่นๆ เพื่อเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้น

เอกสารอ้างอิง

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2561). ดนตรีศึกษา: *หลักการและสาระสำคัญ.* กรุงเทพมหานคร: สำานักพิมพ์แห่ง. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

โกวิทย์ ขันธศิริ. (2550). *ดุริยางคศิลป์ ตะวันตก* (เบื้องต้น) (พิมพ์ครั้งที่1.. ed.). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2555). *ดนตรีศึกษา : หลักการและสาระสำคัญ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประดิษฐ์ไพเราะ หลวง. (2566). ศรทอง เกณฑ์การประกวดเพลงไทยของหลวงประดิษฐ์ไพเราะ. กรุงเทพฯ: มูลนิธิหลวงประดิษฐ์ไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง).

สุกรี เจริญสุข. (2542). *คู่มือการอบรมครูซูซูกิและการเป็นครูซูซูกิชั้นต้น*. นครปฐม: วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

ชวฤทธิ์ ใจงาม. (2561). แบบฝึกไวโอลินโดยใช้เพลงพื้นบ้านอีสาน ตามแนวคิดซูซูกิ มหาวิทยาลัย มหาสารคาม]. มหาสารคาม.

จารี สุขบุญสังข์. (2553). *ผลการใช้ชุดฝึกทักษะการเล่นไวโอลินสำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 4*. วิทยานิพนธ์. ศษ.ม.เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ณัฐ เชียงทอง (2555). *แบบฝึกเสริมทักษะการอ่านโน้ตแรกเห็นแบบมีดนตรีประกอบสำหรับกีตาร์คลาสสิกในระดับชั้นต้น.* ปริญญาศิลปศาสตร์มหาบัณฑิต (ดนตรี). มหาวิทยาลัยมหิดล.

Core Curriculum of Basic Education B.E. 2551. (2018). Office of Academic Affairs and Educational Standards. Office of the Basic Education Commission, Ministry of Education.

Narut Suttajit. (2561). Music Education: Principles and Essence. Bangkok: Chulalongkorn University Press.

Kowit Khanthasiri. (2017). *Western Music* (Introduction) (1st ed.). Bangkok: Chulalongkorn University Press.

Narut Suttajit. (2022). *Music Education: Principles and Essence*. Bangkok: Chulalongkorn University.

Praditpairaw Luang. (2023). *Sorntong Thai Song Competition Criteria of Luang Praditpairaw*. Bangkok: Foundation Luang Praditpairaw (Sorn Silpabanleng).

Sukree Charoensuk. (1999). *Suzuki Teacher Training Manual and Becoming a Beginner Suzuki Teacher*. Nakhon Pathom: College of Music Mahidol University.

Chawarit Jaingam. (2018). *Violin Exercises Using Isan Folk Songs Based on Suzuki's Concept*. Mahasarakham University].Mahasarakham.

Charee Sukboonsang. (2010). *Results of using violin perfoming skill package for grade level 4 students. Master of Education* (Curriculum and instrument). Chiangmai University.

Nut Chiamgthong. .(2012). *Sight-Reading exercises with accompaniment for the beginner of the classical guitar.*MA. (Music). Mahidol University.

Creating a Wind Ensemble Practice Model Using on Southern Thai Music Soathong wittaya school,Nakhon Si Thammarat Province

Nattawut Jansuwan[1*], Suttirak Iedpum[2]

1 Faculty of Fine Arts, Songkhla Rajabhat University
2 Faculty of Fine Arts, Songkhla Rajabhat University
** Corresponding author. E-mail: 66G7601002@parichat.skru.ac.th*

Abstract

The objectives of this research were: (1) to develop a practice set for wind bands using Southern Thai folk songs, (2) to assess the effectiveness of the developed practice set based on the 80/80 criterion, and (3) to examine students' satisfaction with the beginner-level wind band practice set using Southern Thai folk songs. The sample group consisted of 20 students from the wind band of Saothong Wittaya School, Nakhon Si Thammarat Province, selected through purposive sampling. The research instruments included: (1) a wind band practice set using Southern Thai folk songs, (2) six evaluation forms for assessing the practice set's effectiveness in skill development, and (3) a student satisfaction questionnaire. The statistical analyses used were mean, standard deviation, percentage, content validity index, and efficiency assessment. The results indicated that the wind band practice set using Southern Thai folk songs was highly appropriate, with a mean score of 4.80 and a standard deviation of 0.19. The efficiency of the practice set (E1/E2) was 81.20/82.33, meeting the predetermined 80/80 criterion. Additionally, student satisfaction with the learning process using the practice set was at the highest level, with a mean score of 4.79 and a standard deviation of 0.42.

Keywords: Practice Set, Wind Band, Southern Thai Folk Songs

Received: 2025-04-19; Revised: 2025-05-19; Accepted: 2505-05-22 ISSN: 2822-0218 (Online)

การสร้างชุดแบบฝึกสำหรับวงดุริยางค์เครื่องลมโดยใช้เพลงพื้นบ้านภาคใต้ โรงเรียนเสาธงวิทยา จังหวัดนครศรีธรรมราช

ณัฐวุฒิ จันทร์สุวรรณ[1*], สุทธิรักษ์ เอียดปุ่ม[2]

1 *คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา*

2 *คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา*

* *Corresponding author. E-mail: 66G7601002@parichat.skru.ac.th*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาชุดแบบฝึกสำหรับวงดุริยางค์เครื่องลมโดยใช้เพลงพื้นบ้านภาคใต้ 2) พัฒนาชุดแบบฝึกสำหรับวงดุริยางค์เครื่องลมโดยใช้เพลงพื้นบ้านภาคใต้ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80 / 80 3) ศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนต่อชุดแบบฝึกสำหรับวงดุริยางค์เครื่องลมระดับเริ่มต้นโดยใช้เพลงพื้นบ้านภาคใต้ ลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือนักเรียนวงดุริยางค์เครื่องลมโรงเรียนเสาธงวิทยา จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 20 คน ซึ่งได้มาจากวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) ชุดแบบฝึกสำหรับวงดุริยางค์เครื่องลมโดยใช้เพลงพื้นบ้านภาคใต้จำนวน 1 ชุด 2) แบบประเมินชุดแบบฝึกทักษะการปฏิบัติชุดแบบฝึกสำหรับวงดุริยางค์เครื่องลมโดยใช้เพลงพื้นบ้านภาคใต้ จำนวน 6 ชุด 3) แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ ค่าดัชนีความสอดคล้องและการหาประสิทธิภาพของชุดแบบฝึกผลการวิจัยพบว่า ชุดแบบฝึกสำหรับวงดุริยางค์เครื่องลมโดยใช้เพลงพื้นบ้านภาคใต้ ของนักเรียนโรงเรียนเสาธงวิทยา จังหวัดนครศรีธรรมราช มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.80 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.19 ชุดแบบฝึกสำหรับวงดุริยางค์เครื่องลมโดยใช้เพลงพื้นบ้านภาคใต้ มีประสิทธิภาพ E1/E2 เท่ากับ 81.20/82.33 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดคือ 80/80 และผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ชุดแบบฝึกสำหรับวงดุริยางค์เครื่องลมโดยใช้เพลงพื้นบ้านภาคใต้ โรงเรียนเสาธงวิทยา จังหวัดนครศรีธรรมราช มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.79 แล้วส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.42 อยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด

คำสำคัญ: ชุดแบบฝึก, วงดุริยางค์เครื่องลม, เพลงพื้นบ้านภาคใต้

บทนำ

ดนตรี เป็นสิ่งที่ธรรมชาติให้มาพร้อมกับชีวิตมนุษย์โดยที่มนุษย์เองไม่รู้ตัว เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์อย่างหนึ่งที่ช่วยให้มนุษย์มีความสุข สนุกสนานร่าเริง ช่วยผ่อนคลายความเครียดทั้งทางตรงและทางอ้อม ดนตรีเป็นเครื่องกล่อมเกลาจิตใจของมนุษย์ให้มีความเบิกบานหรรษาให้เกิดความสงบ กล่าวคือในการดำรงชีพของมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย ดนตรีมีความเกี่ยวข้องอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดนตรีเป็นศิลปะที่อาศัยเสียงเพื่อเป็นสื่อในการถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกต่างๆไปสู่ผู้ฟัง เป็นศิลปะที่ง่ายต่อการสัมผัส ก่อให้เกิดความสุข ความปลื้มปิติแก่มนุษย์ได้ นอกจากนี้ดนตรียังเป็นภาษาสากลของมนุษยชาติเกิดขึ้นจากธรรมชาติและมนุษย์นำมาดัดแปลง แก้ไขให้ประณีตงดงามไพเราะเมื่อฟังดนตรีแล้วทำให้เกิดความรู้สึกนึกคิดต่างๆ ทำให้เราได้ทราบว่ามนุษย์ไม่ว่าจะเป็นชนชาติใดภาษาใดก็สามารถรับรู้อรรถรสของดนตรีได้โดยใช้เสียงเป็นสื่อได้เหมือนกันเรียกได้ว่าดนตรี สื่ออารมณ์นั้นเอง ในปัจจุบันความสนใจทางด้านดนตรีตะวันตกในประเทศไทยนั้นได้รับความนิยมจำนวนมากในหมู่เยาวชนไทย ทั้งผู้ที่เป็นนักเรียนดนตรีอยู่แล้วหรือผู้ที่สนใจทั่วไป ทำให้เกิดกิจกรรมทางด้านดนตรีมากมายไม่ว่าจะเป็นชมรมดนตรีอิสระ วงโยธวาทิตประจำโรงเรียน วงดุริยางค์เครื่องลม วงดนตรีอิสระที่มีความสนใจเหมือนกัน การประกวดดนตรี ภายในโรงเรียน การประกวดดนตรีที่จัดโดยหน่วยงานของรัฐ เช่น กรมพละ งานศิลปหัตถกรรม เป็นต้น การส่งเสริมวัฒนธรรมดนตรีตะวันตกแก่เยาวชนในประเทศไทยนั้น มีการบรรจุการเรียนการสอนดนตรีในหลักสูตรของกรมสามัญศึกษาในขณะนั้น ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ ที่มีการเรียนการสอนเกี่ยวกับดนตรีทั่วๆ ไป ทฤษฎีดนตรี ทักษะดนตรีและประวัติศาสตร์ดนตรี นับเป็นวิธีการหนึ่งในการส่งเสริมและพัฒนาวัฒนธรรมดนตรีตะวันตกแก่เยาวชนในระดับโรงเรียน ให้มีความรู้พื้นฐานด้านดนตรีตะวันตกแก่เยาวชนในประเทศไทย และยังมีการส่งเสริมนอกเหนือจากการเรียนการสอนในชั้นเรียนแก่เยาวชนอีกด้วย วรชนก เจือกุดขมิ้น (2558)

ปัญหาในการสอนดนตรีในประเทศไทย พบว่าผู้เรียนส่วนใหญ่ ไม่ให้ความสำคัญกับสัญลักษณ์ที่ประกอบอยู่ในโน้ตเพลง ขาดความใส่ใจในเรื่องคุณภาพของเสียงและการควบคุมลักษณะของเสียงโดย สังเกตว่า นักเรียนที่เล่นเครื่องดนตรีประเภทใดก็ตาม มักจะเล่นให้เป็นเพลงก็เพียงพอแล้ว ผู้เรียนขาดความเข้าใจในประโยคเพลง ไม่ใส่ใจว่าในบทเพลงมีเครื่องหมายใดกำกับไว้ เมื่อเห็นเครื่องหมายสัญลักษณ์ก็จะเล่นให้ผ่านไปโดยไม่ใส่ใจว่าเครื่องหมายสัญลักษณ์นั้นส่งผลต่ออารมณ์และความรู้สึกของบทเพลง ปัญหาดังกล่าวอาจจะเกิดจากครูด้วยเช่นกัน เนื่องจากนักเรียนมักเป็นผู้รับความรู้และการกระทำตามที่ครูบอก ซึ่งในการเรียนดนตรีนั้นครูมักจะเป็นต้นแบบให้นักเรียนเลียนแบบ ดังนั้นนักเรียนหลายคนจะกลายเป็นคนที่เรียนดนตรีแบบเรียนไปเรื่อยๆ ดังที่คำศัพท์ทางการศึกษาที่เรียกว่า “Passive learning” ซึ่งหมายถึงผู้เรียนที่ต้องรอให้ครูมาบอกว่าตนเองเล่นผิดหรือเล่นถูก (ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์, 2566)

โดยบริบทของโรงเรียนเสาธงวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช จัดการเรียนการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาที่ 1-6 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2534 เป็นต้นมา เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก มีจำนวนนักเรียนในปัจจุบันจำนวน 300 คน จำนวนครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 25 คน โรงเรียนเสาธงวิทยาได้ดำเนินกิจกรรมวงดุริยางค์เครื่องลมตั้งแต่ปี พ.ศ.2562 ได้มีการเรียนการสอนนักเรียนในวิชาเลือกชุมนุมวงโยธวาทิตเสมอมาถึงปัจจุบัน โดยนักเรียนส่วนใหญ่ไม่เคยมีทักษะและประสบการณ์การเรียนรู้ด้านดนตรีมาก่อน ทำให้เกิดปัญหาด้านพื้นฐานความรู้ความเข้าใจในเรื่องทฤษฎีดนตรีสากลและทักษะการปฏิบัติดนตรีสากล และยังขาดการซึมซับในสุนทรียภาพดนตรีพื้นบ้านของตน ทำให้เด็กสมัยใหม่ไม่สามารถเข้าถึงดนตรีพื้นบ้านได้ ซึ่งดนตรีพื้นบ้านจะค่อยๆเลือนหายไป

ผู้วิจัยได้มองเห็นถึงปัญหาต่างๆ ของนักเรียน ทั้งในด้านดนตรีพื้นบ้านที่ห่างหายไป เพื่อดำรงไว้ซึ่งดนตรีพื้นบ้าน สืบต่อไปยังรุ่นลูกรุ่นหลาน และอีกทั้งยังสร้างบทประพันธ์เพลงโดยอาศัยทำนองจากบทเพลง

พื้นบ้านเพื่อสร้างสรรค์บทเพลงและสร้างแบบฝึกเพื่อพัฒนาทักษาเพื่อให้พร้อมไปกับการเรียนรู้และสร้างแบบฝึกหัดเพื่อปูพื้นฐานสู่การบรรเลงบทเพลง เพื่อใช้กับนักเรียนวงดุริยางค์เครื่องลม และสร้างแบบฝึกหัดโดยดึงทักษะที่จำเป็นต้องใช้ในบทเพลง เพื่อให้นักเรียนเดินตามแบบฝึกหัดจนสามารถบรรเลงเพลงได้อย่างมีคุณภาพ โดยนักเรียนสามารถเข้าถึงการบรรเลงอย่างมีคุณภาพร้อยละ 80 โดยกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยได้เลือกมานั้น เป็นนักเรียนวงดุริยางค์เครื่องลม โรงเรียนเสาธงวิทยา โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะพัฒนาศักยภาพให้นักเรียนมีความสามารถเล่นดนตรีอย่างมีคุณภาพ มุ่งให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจด้านทฤษฎีขั้นพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับดนตรีและพื้นฐานในการปฏิบัติ และได้มีโอกาสได้ซึมซับสุนทรียดนตรีพื้นบ้าน ซึ่งจะเป็นการวางรากฐานที่ดีให้นักเรียนได้เข้าใจ นำไปพัฒนาต่อยอดได้ในอนาคต ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะสร้าง ชุดแบบฝึกในการพัฒนาทักษะการปฏิบัติโดยใช้เพลงพื้นบ้าน เพื่อจะได้เป็นประโยชน์แก่การอนุรักษ์บทเพลงพื้นบ้านและนักเรียนผู้ที่ต้องการศึกษานำไปใช้เป็นแนวทางการ ปฏิบัติการเล่นดนตรีได้อย่างมีประสิทธิภาพและเพื่อที่จะได้เข้าใจถึงวิธีการและแนวทางการปฏิบัติ สามารถนำเสนอแนวคิด อารมณ์ จินตนาการ ความรู้สึกทางดนตรีของผู้ประพันธ์ และอนุรักษ์ไว้ซึ่งบทเพลงพื้นบ้าน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาชุดแบบฝึก สำหรับวงดุริยางค์เครื่องลมโดยใช้เพลงพื้นบ้านภาคใต้
2. เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดแบบฝึกสำหรับวงดุริยางค์เครื่องลมโดยใช้เพลงพื้นบ้านภาคใต้
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนต่อชุดแบบฝึกสำหรับวงดุริยางค์เครื่องลมระดับเริ่มต้นโดยใช้เพลงพื้นบ้านภาคใต้

สมมติฐานการวิจัย

1. ชุดแบบฝึกสำหรับวงดุริยางค์เครื่องลมโดยใช้เพลงพื้นบ้านภาคใต้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากขึ้นไป
2. ชุดแบบฝึกสำหรับวงดุริยางค์เครื่องลมโดยใช้เพลงพื้นบ้านภาคใต้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
3. ความพึงพอใจของผู้เรียนต่อชุดแบบฝึกสำหรับวงดุริยางค์เครื่องลมระดับเริ่มต้นโดยใช้เพลงพื้นบ้านภาคใต้ อยู่ในระดับมากขึ้นไป

หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับแบบฝึกวงดุริยางค์เครื่องเป่าลม

ในปัจจุบันความสนใจทางด้านดนตรีตะวันตกในประเทศไทยนั้นได้รับความนิยมจำนวนมากในหมู่เยาวชนไทย ทั้งผู้ที่เป็นนักเรียนดนตรีอยู่แล้วหรือผู้ที่สนใจทั่วไป ทำให้เกิดกิจกรรมทางด้านดนตรีมากมายไม่ว่าจะเป็นชมรมดนตรีอิสระ วงโยธวาทิตประจำโรงเรียน วงดุริยางค์เครื่องลม วงดนตรีอิสระที่มีความสนใจเหมือนกัน การส่งเสริมวัฒนธรรมดนตรีตะวันตกแก่เยาวชนในประเทศไทยนั้น มีการบรรจุการเรียนการสอนดนตรีในหลักสูตรของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ ที่มีการเรียนการสอนเกี่ยวกับดนตรีทั่วๆ ไป ทฤษฎีดนตรี ทักษะดนตรีและประวัติศาสตร์ดนตรี นับเป็นวิธีการหนึ่งในการส่งเสริมและพัฒนาวัฒนธรรมดนตรีตะวันตกแก่เยาวชนในระดับโรงเรียน ให้มีความรู้พื้นฐานด้านดนตรีตะวันตกแก่เยาวชนในประเทศไทย และยังมีการส่งเสริมนอกเหนือจากการเรียนการสอนในชั้นเรียนแก่เยาวชนอีกด้วย (วรชนก เจือกุดขมิ้น, 2558) ณัฐศรัณย์ ทฤษฎิคุณ พงษ์พิทยา สัพโส และนิพัต กาญจนะหุต (2562) ได้สรุปการสร้างรูปแบบการฝึกซ้อมวงดุริยางค์เครื่องลมระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย การสร้างนวัตกรรม

แบบฝึกหัดการสร้างเสียงการบรรเลง ผู้วิจัยได้สืบค้นนวัตกรรมที่เป็น แบบฝึกหัดการสร้างเสียงการบรรเลงสำหรับวงดุริยางค์เครื่องลม ได้แบ่งองค์ประกอบของแบบฝึกหัด ที่ศึกษามาได้ดังนี้

1. การสร้างคุณภาพเสียง เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มุ่งเน้นการฝึกฝนด้านทักษะการควบคุม ลมของเครื่องดนตรีประเภทเครื่องลม และการใช้สรีระและการวางรูปปาก (Embouchure) ที่ ถูกต้อง รวมถึงการฝึกการฟังและบรรเลงเพื่อฟังเสียงให้กลมกลืนกัน (Blending)

2. เรื่อง เทคนิค เป็นแบบฝึกหัดที่ฝึกการใช้เทคนิคการบรรเลงด้วยความคล่องตัวของการ บรรเลง ได้แก่ การฝึกฝนเรื่องของบันไดเสียง (Scale) การบรรเลงบันไดเสียงด้วยจังหวะช้า - เร็ว ที่ แตกต่างกันไป และการใช้การควบคุมลักษณะเสียง (Articulation) เพื่อบรรเลงตามเครื่องหมายที่กำหนด

3. เรื่อง ความแม่นยำของเสียง ประกอบไปด้วยแบบฝึกหัดต่างๆ ประกอบไปด้วย แบบฝึกหัด In Tune: Harmony Practice 1 และแบบฝึกหัด In Tune: Harmony Practice 2 ซึ่ง เป็นแบบฝึกหัดเพื่อฝึกการสร้างประโยคเพลงด้วยทำนองต่างๆ และการควบคุมลักษณะเสียงที่ แตกต่างกัน การประสานกันของโน้ตขั้นคู่จากการบรรเลงกลุ่มคอร์ด

4. เรื่อง อารมณ์ของบทเพลง ประกอบไปด้วยแบบฝึกหัดต่างๆ ประกอบไปด้วย แบบฝึกหัด In Touch: Phrasing Practice โดยอาจเปลี่ยนเป็นอัตราจังหวะแบบผสม (Compound Time) เพื่อให้สามารถสร้างความแตกต่างของประโยคเพลงได้

การสอนดนตรีของดาลโครช อีมิล ซาคส์ ดาลโครซ (Emile Jaques - Dalcroze) เป็นนักประพันธ์เพลงและนักดนตรีชาวสวิตเซอร์แลนด์ ดาลโครชมีหลักการสอนโดยใช้การเคลื่อนไหวจังหวะ เพื่อตอบสนองต่อเสียงดนตรี ใช้ชื่อว่า “ยูริธึมมิกส์ (Eurhythmics)” ซึ่งเกี่ยวกับการตั้งใจฟังเสียงอย่างมี สมาธิและตอบสนองต่อองค์ประกอบของดนตรีอย่างง่ายๆ ในเรื่องจังหวะ ระดับเสียง ความดังเบา ความ สั้นยาว นอกจากนั้นดาลโครชยังใช้หลักการสอนโซลเฟจ (Solfege) ซึ่งเป็นการฝึกอ่านและการฟังเพื่อ จดจำระดับเสียงต่างๆ บนบรรทัด 5 เส้น รวมถึงการอิมโพร์ไวส์ (Improvisation) ซึ่งเป็นการปฏิบัติ กิจกรรมทางดนตรีแบบทันทีทันใด โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนเอง ช่วยส่งเสริมพัฒนาความคิด สร้างสรรค์ตามพัฒนาการของเด็ก วิธีการสอนตามแนวทางของดาลโครชได้ชี้เด่นชัดว่ามีการให้ ความสำคัญต่อการฝึกโสตประสาททางด้านต่างๆ เช่นจังหวะ ระดับเสียง และการสอนโซลเฟจและ การอิมโพร์ไวส์เป็นสื่อ และมีลำดับขั้นตอนจากง่ายไปยากตามพัฒนาการของเด็ก (เอกสารประกอบการเรียนรู้วิชาดนตรีศึกษา, 2556) จากการศึกษาผู้วิจัยพบว่าการ การปฏิบัติดนตรีเบื้องต้นนั้น ควรฝึกฝนเพิ่มเติมความรู้ประสบการณ์ไปทีละขั้นตอน ซึ่งเริ่มจากง่าย ๆ และค่อยพัฒนาให้ซับซ้อนมากขึ้น ผู้สอนจะต้องมีเทคนิคการสอนที่เหมาะสม กับผู้เรียนแต่ละคน เพราะว่าผู้เรียนแต่ละคนนั้นมีประสบการณ์และความรู้พื้นฐานที่ไม่เท่ากัน การที่จะ ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะได้นั้น ต้องฝึกฝนและส่งเสริมทักษะการฟังให้แก่ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ แบบนี้จะช่วยให้ผู้ฝึกนั้นเกิดการพัฒนาที่ดี เกิดความอยากรู้อยากเห็น ซึ่งจะเป็นแรงกระตุ้น ทำให้การเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น

แนวคิดเกี่ยวกับเพลงพื้นบ้าน

เพลงพื้นบ้าน หมายถึง เพลงที่ใช้ร้องกันเองเพื่อความสนุกสนาน ไม่ได้ใช้เป็นอาชีพ ร้องกันแบบปากเปล่า โดยใช้คำพูดที่พูดเล่นหยอกล้อกันได้ แบบไม่มีผิดถูก แต่จะมีจังหวะที่สนุกสนาน และไม่มีคำตายตัวที่นำมาใช้ แต่จะมีจังหวะด้วยการปรบมือบ้าง หรือใช้เครื่องดนตรีมาประกอบแบบง่าย ๆ เช่น ฉิ่ง ฉาบ หรือ กลอง นอกจากนี้จะเป็นแบบร้องรับแบบมีลูกคู่ อย่างเช่น เพลงลำตัด เป็นต้น เพลงพื้นบ้านนั้น เริ่มร้องรำกันมาตั้งแต่สมัยอยุธยาจนถึงสมัยธนบุรี ซึ่งในสมัยรัตนโกสินทร์นั้นได้เพิ่มเพลงอื่น ๆ เข้ามา แต่ก็ยังคงมีเพลงพื้นบ้านกันอยู่อย่างเช่นเพลง เกี่ยวข้าวลงแขก เพื่อทำให้สนุกสนานในการลงแขกเกี่ยวข้าวกันนั้นเอง จนถึงสมัยรัชกาลที่ 7 ความนิยมของเพลงพื้นบ้านค่อย ๆ น้อยลง จนเข้าเมื่อ จอมพล ป. พิบูลสงคราม มีการสนับสนุนรำวงมากขึ้น

เพลงพื้นบ้านภาคใต้ มีอยู่ประมาณ 8 ชนิด มีทั้งการร้องเดี่ยวรวมถึงร้องเป็นหมู่คณะ โดยสามารถแบ่งเป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ คือ 1.เพลงที่ร้องเฉพาะโอกาสหรือในฤดูกาล ได้แก่เพลงเรือ เพลงบอก เพลงนาคำตัก เพลงกล่อมนาคหรือเพลงแห่นาคเป็นต้น 2.เพลงที่ร้องไม่จำกัดโอกาส ได้แก่เพลงตันหยง ซึ่งนิยมร้องในงานบวช งานแต่งงาน งานขึ้นปีใหม่ และงานมงคลต่าง ๆ เพลงเด็กที่ร้องกล่อมเด็กให้หลับและเพลงฮูลู หรือลิเกฮูลู ที่เป็นการร้องคล้าย ๆ ลำตัด โดยมีรำมะนาเป็นเครื่องดนตรีประกอบจังหวะกับบทขับร้องภาษาท้องถิ่นคือภาษามลายูเป็นกลอนโต้ตอบ จากการศึกษาผู้วิจัยจึงมองเห็นความจำเป็นที่จะรักษาไว้ซึ้งเพลงพื้นบ้าน โดยเฉพาะเพลงพื้นบ้านประจำถิ่นใต้ ในที่นี้ผู้วิจัยได้เลือกเพลง ตาลีกีปัส มาใช้ในการสร้างงานวิจัยวงดุริยางค์เครื่องลมโดยใช้เพลงพื้นบ้านภาคใต้ เพลงตาลีกีปัส หมายถึง การระบำของชาวจีนชาวมุสลิมที่ได้รับอิทธิพลสำเนียงดนตรีจีนในยุคสมัยที่บริเวณคาบสมุทรมลายูมีการค้าขายและล่าอาณานิคมจากชาวอังกฤษและฮอลันดา ชาวจีนส่วนหนึ่งเรียกชาวจีนโพ้นทะเลที่อพยพมายังประเทศมาเลเซียในคลิปศตวรรษที่ 19 มีการนำเอาวัฒนธรรมต่างๆเอามาเผยแพร่ในดินแดนมลายูจนถึงปัจจุบันเพลงตาลีกีปัสใช้แสดงการประกอบการเต้นโดยการนำพัดจีนมาใช้ประกอบท่ารำ (ทยา เตชะเสน์, 2563)

สรุปได้ว่า ในการสร้างชุดแบบฝึกวงดุริยางค์เครื่องลมโดยใช้เพลงพื้นบ้านภาคใต้ จะต้องคำนึงถึงทักษะสำคัญในการปฏิบัติทักษะทางดนตรี พื้นฐานทฤษฎีดนตรีสากล ร่วมไปถึงการวิเคราะห์ข้อมูลวิธีการจากนักดนตรีศึกษา เพื่อศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้วิธีการสอนของนักดนตรีศึกษาที่ใช้ในการเรียนการสอนจนประสบความสำเร็จเป็นที่ยอมในระดับสากล ร่วมไปถึงการอนุรักษ์ไว้ซึ่งบทเพลงพื้นบ้านภาคใต้ ที่กำลังเลือนหายไปจากเยาวชนรุ่นใหม่ เมื่อนำบทเพลงพื้นบ้านมาเรียบเรียงเป็นชุดแบบฝึก โดยใช้ความรู้ทางทฤษฎีดนตรีสากลและดนตรีศึกษา เรียบเรียงออกมาในรูปแบบชุดแบบฝึก นำมาจัดการเรียนรู้ และประเมินทักษะในรูปแบบการประเมิน รูบิกสกอร์ สร้างเครื่องวิจัยที่ได้รับการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ และหาค่าประสิทธิภาพของชุดแบบฝึกที่ตั้งเกณฑ์ตามมาตรฐานไว้ที่ 80/80 จะได้ชุดแบบฝึกที่มีคุณภาพในการจัดการเรียนรู้

จากแนวคิดดังกล่าวสรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยในภาพที่ 1

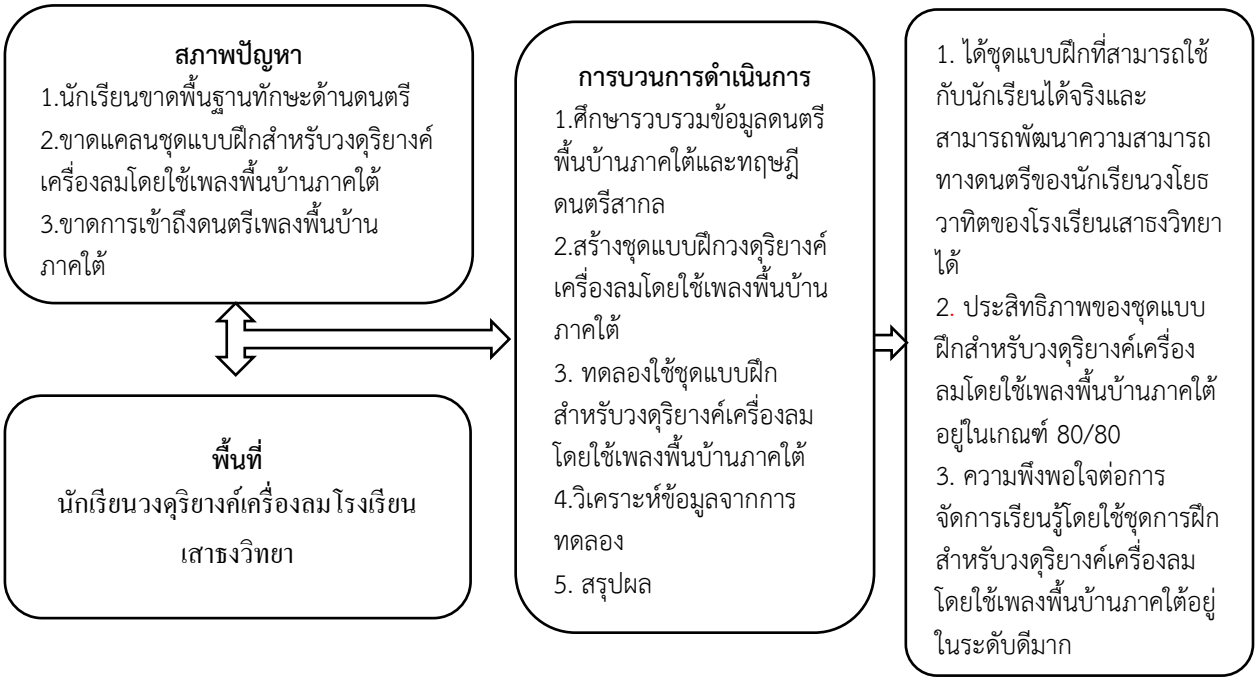

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่องชุดแบบฝึกสำหรับวงดุริยางค์เครื่องลมโดยใช้เพลงพื้นบ้านภาคใต้ ผู้วิจัยมีวิธีการดำเนินการวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงทดลอง โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัย จากการเก็บข้อมูลในการทดลองใช้ชุดแบบฝึก และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

กลุ่มเป้าหมาย

นักเรียนวงดุริยางค์เครื่องลม โรงเรียนเสาธงวิทยา อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งมีจำนวน 20 คน โดยผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. แบบประเมินคุณภาพชุดแบบฝึกสำหรับวงดุริยางค์เครื่องลมโดยใช้เพลงพื้นบ้านภาคใต้
2. แบบประเมินความพึงพอใจหลังการจัดการเรียนรู้ชุดแบบฝึกสำหรับวงดุริยางค์เครื่องลมโดยใช้เพลงพื้นบ้านภาคใต้
3. แบบวัดทักษะการปฏิบัติโดยใช้ทดสอบระหว่างเรียน และหลังเรียน ชุดแบบฝึกสำหรับวงดุริยางค์เครื่องลมโดยใช้เพลงพื้นบ้านภาคใต้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยทดลอง ผู้วิจัยได้ใช้กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนวงดุริยางค์เครื่องลมโรงเรียนเสาธงวิทยา จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 20 คน ดำเนินการทดลองดังนี้

1. ดำเนินการทดลองโดยใช้ชุดแบบฝึกทั้งหมด 3 สัปดาห์ โดย 2 สัปดาห์แรกสัปดาห์ละ 4 ชั่วโมง สัปดาห์ที่ 3 ใช้เวลา 6 ชั่วโมง รวม 14 ชั่วโมง
2. ทำการวัดผลการเรียนระหว่างเรียน จำนวน 5 ชุดแบบฝึก และหลังเรียน จำนวน 1 ชุดแบบฝึก ทำการประเมินโดยผู้วิจัย
3. แจกแบบประเมินความพึงพอใจหลังการจัดการเรียนรู้ชุดแบบฝึกสำหรับวงดุริยางค์เครื่องลมโดยใช้เพลงพื้นบ้านภาคใต้

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์แบบประเมินคุณภาพชุดแบบฝึกสำหรับวงดุริยางค์เครื่องลมโดยใช้เพลงพื้นบ้านภาคใต้ของนักเรียนโรงเรียนเสาธงวิทยา จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. วิเคราะห์เปรียบเทียบทักษะปฏิบัติของนักเรียนวงดุริยางค์เครื่องลม หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิชุดแบบฝึกสำหรับวงดุริยางค์เครื่องลมโดยใช้เพลงพื้นบ้านภาคใต้ กับเกณฑ์ 80/80 และวิเคราะห์จำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 โดยใช้ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ
3. วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดแบบฝึกสำหรับวงดุริยางค์เครื่องลมโดยใช้เพลงพื้นบ้านภาคใต้ เพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัตินักเรียนวงดุริยางค์เครื่องลมโรงเรียนเสาธงวิทยาจังหวัดนครศรีธรรมราช วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัยและอภิปราย

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การสร้างชุดแบบฝึกสำหรับวงดุริยางค์เครื่องลมโดยใช้เพลงพื้นบ้านภาคใต้ ของนักเรียนโรงเรียนเสาธงวิทยา จังหวัดนครศรีธรรมราช สามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังแสดงในตารางที่ 1-3

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ทางสถิติของการหาค่าความเหมาะสมชุดแบบฝึกสำหรับวงดุริยางค์เครื่องลมโดยใช้เพลงพื้นบ้านภาคใต้ ของนักเรียนโรงเรียนเสาธงวิทยา

รายการประเมิน	$\bar{X}$	**S.D.**	**ระดับ**
1. ชุดแบบฝึกมีความเหมาะสมสอดคล้องกับจุดประสงค์ของการวิจัย	5.0	0.00	มากที่สุด
2. ชุดแบบฝึกมีความเหมาะสมกับสภาพปัญหา	5.0	0.00	มากที่สุด
3. ชุดแบบฝึกมีความเหมาะสมครอบคลุมเนื้อหา	4.3	0.47	มาก
4. ชุดแบบฝึกมีความเหมาะสมต่อความสนใจของผู้เรียน	4.3	0.47	มาก
5. ความเหมาะสมของรูปแบบในชุดแบบฝึก	4.7	0.47	มากที่สุด
6. ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมเหมาะสมต่อการเรียนรู้	5.0	0.00	มากที่สุด
7. ชุดแบบฝึกมีความเหมาะสมต่อกระบวนการพัฒนาผู้เรียน	5.0	0.00	มากที่สุด
8. ชุดแบบฝึกมีความสอดคล้องเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	5.0	0.00	มากที่สุด
9. เครื่องมือที่ใช้วัดและประเมินผลเหมาะสมครอบคลุมจุดประสงค์	4.7	0.47	มากที่สุด
10. ข้อปฏิบัติในการใช้ชุดแบบฝึกมีความเหมาะสมเข้าใจง่าย ชัดเจน	5.0	0.00	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	**4.8**	**0.19**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 1 พบว่าคุณภาพของชุดแบบฝึกสำหรับวงดุริยางค์เครื่องลมโดยใช้เพลงพื้นบ้านภาคใต้ของนักเรียนโรงเรียนเสาธงวิทยา มีผลการพิจารณาว่ามีความเหมาะสมจากผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญอยู่ในในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เท่ากับ 4.80 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.19 ประเด็นที่ผู้เชี่ยวชาญให้ความเหมาะสมมากที่สุด คือ ชุดแบบฝึกมีความเหมาะสมสอดคล้องกับจุดประสงค์ของการวิจัยผู้เรียน ชุดแบบฝึกมีความเหมาะสมกับสภาพปัญหา ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมเหมาะสมต่อการเรียนรู้ ชุดแบบฝึก มีความเหมาะสมต่อกระบวนการพัฒนาผู้เรียน ชุดแบบฝึกมีความสอดคล้องเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 5.00 แล้วส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.00

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ทางสถิติของการหาประสิทธิภาพชุดแบบฝึกสำหรับวงดุริยางค์เครื่องลมโดยใช้เพลงพื้นบ้านภาคใต้ ของนักเรียนโรงเรียนเสาธงวิทยา ที่มีตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

การประเมิน	**N**	**คะแนนเต็ม**	**คะแนนรวม**	$\bar{X}$	**ร้อยละ**
ระหว่างเรียน	20	75	1218	60.9	81.20
หลังเรียน		30	494	24.7	82.33

จากตารางที่ 2 พบว่า ประสิทธิภาพชุดแบบฝึกสำหรับวงดุริยางค์เครื่องลมโดยใช้เพลงพื้นบ้านภาคใต้ของนักเรียนโรงเรียนเสาธงวิทยา มีประสิทธิภาพ (E1/E2) อยู่ที่ร้อยละ 81.20/82.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 80/80

ตารางที่ 3 จากการนำชุดแบบฝึกสำหรับวงดุริยางค์เครื่องลมโดยใช้เพลงพื้นบ้านภาคใต้ ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง มีผลการประเมิน ความพึงพอใจ

รายการประเมินความพึงพอใจ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ส่งเสริมให้นักเรียนมีการเรียนรู้ดนตรีที่เข้าใจง่าย	4.65	0.57	มากที่สุด
2. กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจในเนื้อหา	4.80	0.40	มากที่สุด
3. ทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อหาได้ดี	4.90	0.30	มากที่สุด
4. ทำให้นักเรียนปฏิบัติดนตรีได้ดียิ่งขึ้น	4.75	0.43	มากที่สุด
5. ส่งเสริมให้นักเรียนกล้าคิดกล้าแสดงออกมากขึ้น	4.75	0.43	มากที่สุด
6. นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมมากขึ้น	4.85	0.36	มากที่สุด
7. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักเรียนเกิดทักษะที่ดีขึ้น	4.80	0.40	มากที่สุด
8. การเรียนทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเอง และสมาชิกในวง	4.60	0.66	มากที่สุด
9. มีกิจกรรมที่ช่วยเพิ่มขีดจำกัดความสามรถทางดนตรีให้กับนักเรียน	4.90	0.30	มากที่สุด
10. นักเรียนเข้าใจสัญลักษณ์ทางดนตรี	4.85	0.36	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.79	0.42	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า ระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้จากชุดแบบฝึกสำหรับวงดุริยางค์เครื่องลมโดยใช้เพลงพื้นบ้านภาคใต้ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด เท่ากับ 4.79 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.42 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักเรียนมีความรู้สึกพอใจในการทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อหาได้ดี และมีกิจกรรมที่ช่วยเพิ่มขีดจำกัดความสามรถทางดนตรีให้กับนักเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เท่ากับ 4.90 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.30 และนักเรียนรู้สึกพึงพอใจการเรียนทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเอง และสมาชิกในวง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 4.60 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.66

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย การสร้างชุดแบบฝึกสำหรับวงดุริยางค์เครื่องลมโดยใช้เพลงพื้นบ้านภาคใต้ ของนักเรียนโรงเรียนเสาธงวิทยา จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ชุดแบบฝึกสำหรับวงดุริยางค์เครื่องลมโดยใช้เพลงพื้นบ้านภาคใต้ ของนักเรียนโรงเรียนเสาธงวิทยา มีผลการพิจารณาความเหมาะสมจากผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญอยู่ในในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.80 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.19 ประเด็นที่ผู้เชี่ยวชาญให้ความเหมาะสมมากที่สุด คือ ชุดแบบฝึกมีความเหมาะสมสอดคล้องกับจุดประสงค์ของการวิจัยผู้เรียน ชุดแบบฝึกมีความเหมาะสมกับสภาพปัญหา ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมเหมาะสมต่อการเรียนรู้ ชุดแบบฝึกมีความเหมาะสมต่อกระบวนการพัฒนาผู้เรียน ชุดแบบฝึกมีความสอดคล้องเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เท่ากับ 5.00 แล้วส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.00 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากชุดแบบฝึกมีความเหมาะสมสอดคล้องกับจุดประสงค์และสภาพปัญหาของการวิจัย สามารถนำไปใช้ได้จริงสอดคล้องกับการพัฒนาทักษะทางดนตรีวงดุริยางค์เครื่องลม ที่มีผู้เรียนที่อยู่ในระดับพื้นฐานอยู่ในระดับมัธยม เนื้อหาชุดแบบฝึกมีการจัดเรียงลำดับทักษะจากง่ายไปยาก สอดคล้องกับนักทฤษฎีดนตรีดาลโครช (Dalcroze) การสอนดนตรีของดาล

โครช อีมิล ซาคส์ ดาลโครซ (Emile Jaques - Dalcroze) ดาลโครชมีหลักการสอนโดยใช้การเคลื่อนไหวจังหวะ เพื่อตอบสนองต่อเสียงดนตรี ใช้ชื่อว่า “ยูริธึมมิกส์ (Eurhythmics)” ซึ่งเกี่ยวกับการตั้งใจฟังเสียงอย่างมี สมาธิและตอบสนองต่อองค์ประกอบของดนตรีอย่างง่ายๆ ในเรื่องจังหวะ ระดับเสียง ความดังเบา ความ สั้นยาว นอกจากนั้นดาลโครชยังใช้หลักการสอนโซลเฟจ (Solfege) ซึ่งเป็นการฝึกอ่านและการฟังเพื่อ จดจำระดับเสียงต่างๆ บนบรรทัด 5 เส้น รวมถึงการอิมโพร์ไวส์ (Improvisation) ซึ่งเป็นการปฏิบัติ กิจกรรมทางดนตรีแบบทันทีทันใด โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนเอง ช่วยส่งเสริมพัฒนาความคิด สร้างสรรค์ตามพัฒนาการของเด็ก และมีลำดับขั้นตอนจากง่ายไปยากตามพัฒนาการของผู้เรียน สอดคล้องกับแนวคิด อัมพา ปัญญาคำ (2550) ได้กล่าวถึง ลักษณะของชุดฝึกที่ดีว่า ต้องมีคำสั่ง ข้อเสนอแนะและคำชี้แจงใช้ค่า ที่เข้าใจง่ายและไม่ยาวเกินไป เพื่อให้นักเรียนเข้าใจและศึกษาด้วยตนเองได้ตามต้องการ แจกแจงขั้น ตอนการแก้ปัญหาจากทักษะใหญ่ออกเป็นทักษะย่อยโดยละเอียดให้นักเรียนฝึกทักษะที่แจกแจงเป็น ทักษะย่อยแล้วหลายครั้ง จนนักเรียนมีความชำนาญ เน้นการฝึกซ้ำ ๆ ภาษาที่ใช้ในการแสดงขั้นตอนย่อยหรือทักษะย่อยของการแก้ปัญหาที่ได้จากการวิเคราะห์งาน จะใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย คำไม่ยาก ระดับเนื้อหาหรือปัญหาเหมาะสมกับระดับพื้นฐานความสามารถของนักเรียน กำหนดเวลาที่ใช้ในแบบฝึกทักษะให้เหมาะสม สร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียนเกิดความอยากรู้อยากเห็นและกระตือรือร้น ที่อยากกระทำกิจกรรมโดยทุกครั้ง เมื่อจบการฝึกให้การเสริมแรงนักเรียนโดยชมเชยด้วยคำพูดหรือเขียนให้กำ ลังใจในแบบฝึกทักษะ เพื่อให้นักเรียนจะไดอ้ยากทำ กิจกรรมต่อไป และมีการวัดและประเมินผล หรือสังเกตพฤติกรรมนักเรียนอย่างสม่ำเสมอเพื่อประเมินว่านักเรียนมีทักษะแล้ว

2. ประสิทธิภาพของชุดแบบฝึกสำหรับวงดุริยางค์เครื่องลมโดยใช้เพลงพื้นบ้านภาคใต้ โรงเรียนเสาธงวิทยา จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีค่าประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม E1/E2 เท่ากับ 81.20/82.33 ซึ่งสอดคล้องกับ สมมติฐานการวิจัย คือ 80/80 แสดงให้เห็นว่า ชุดแบบฝึกสำหรับวงดุริยางค์เครื่องลมโดยใช้เพลงพื้นบ้านภาคใต้ ของนักเรียนโรงเรียนเสาธงวิทยา จังหวัดนครศรีธรรมราช มีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง เนื่องจาก ผู้วิจัยได้พัฒนาชุดแบบฝึกตามหลักการสร้างชุดแบบฝึกให้มีคุณภาพ เน้นการพัฒนาให้เหมาะสมกับระดับวัย ความรู้ของนักเรียนตลอดจนออกแบบเนื้อหาตามลำดับ ความยากง่าย รวมทั้งสร้างกิจกรรมที่น่าสนใจเพื่อให้การเรียน การสอนบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ โดยผู้วิจัยได้สร้างชุดแบบฝึกนั้นเป็นการวางโครงสร้างและวางแผนงานในการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครูผู้สอนให้มีขั้นตอนในการสอนอย่างเป็นระบบตั้งแต่ศึกษาหลักสูตร ศึกษาเอกสารงานวิชาการเกี่ยวกับการสร้างชุดแบบฝึก วิเคราะห์เนื้อหาเรื่องที่จะนำมาสร้างชุดแบบฝึก จัดลำดับเนื้อหาความยากง่าย กำหนดองค์ประกอบของชุดแบบฝึก นำชุดแบบฝึกให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจพิจารณาในเรื่องของเนื้อหารสาระสำคัญจุดประสงค์การเรียนรู้ จนได้ชุดการสอนฉบับสมบูรณ์ สอดคล้องกับวิธีการสอนตามแนวทางของดาลโครช ได้ชี้เด่นชัดว่ามีการให้ความสำคัญต่อการฝึกโสตประสาททางด้านต่างๆ เช่นจังหวะ ระดับเสียง และการสอนโซลเฟจและการอิมโพร์ไวส์เป็นสื่อและมีลำดับขั้นตอนจากง่ายไปยากตามพัฒนาการของเด็ก สอดคล้องกับผลการวิจัยของวรชิน มั่งคั่ง และศราวุธ วิวรรณ(2565)ได้ทำวิจัยเรื่องการสร้างชุดฝึกทักษะการอ่านโน้ตสำหรับคีย์บอร์ดของนักศึกษาระดับชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาดนตรีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมผลการวิจัยพบว่าชุดฝึกทักษะการอ่านโน้ตมีประสิทธิภาพเท่ากับ 73.33/88.00 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ 70/70ในด้านความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยชุดฝึกทักษะการอ่านโน้ตสำหรับคีย์บอร์ดอยู่ในระดับดีมาก($\bar{X}$=4.55) คิดเป็นร้อยละ 91.00 สอดคล้องกับผลการวิจัยของอชิรญา เกษสุภะ และ ฌานิก หวังพานิช (2567) ได้ทำวิจัยเรื่องการสร้างและหาประสิทธิภาพชุดแบบฝึกทักษะดนตรีไทย สำหรับนักเรียนโรงเรียน

นานาชาติเอกมัยผลจากการวิจัย พบว่า ชุดแบบฝึกทักษะดนตรีไทยทั้งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ (E1/E2) เท่ากับ 84.15/95.01 นั่นคือชุดแบบฝึกทักษะมีประสิทธิภาพของกระบวนการที่ระดับ 84.15 และมีประสิทธิภาพผลลัพธ์ที่ระดับ 95.01 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 จากการสร้างชุดแบบฝึกทักษะดนตรีไทยสำหรับนักเรียนโรงเรียนนานาชาติเอกมัย พบว่า การนำข้อมูลเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย แนวคิด ทฤษฎีการเรียนรู้ดนตรีมาประยุกต์ใช้และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างชุดแบบฝึกทักษะ มาใช้เป็นแนวทางในการสร้างชุดแบบฝึกทักษะดนตรีไทยนั้นจะช่วยส่งเสริมและกระตุ้นการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้การเข้าใจในทักษะดนตรีไทยมากขึ้น และสอดคล้องกับผลการวิจัยของพิมพ์วลัญช์ ทองวงษ์เพ็ชร และ ประพันธ์ศักดิ์ พุ่มอินทร์ (2565) ได้ทำวิจัย เรื่อง การสร้างชุดการสอนเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเครื่องหมายและสัญลักษณ์ทางดนตรีสำหรับนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมัธยมวัดมกุฏกษัตริย์ ผลการวิจัยปรากฏว่า การทดสอบประสิทธิภาพของชุดการสอนเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเครื่องหมายและสัญลักษณ์ทางดนตรี สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมัธยมวัดมกุฏกษัตริย์ แสดงให้เห็นว่า ชุดการสอน เรื่องเครื่องหมายและสัญลักษณ์ทางดนตรีที่สร้างขึ้น มีประสิทธิภาพของกระบวนการ (E1 = 89.88) และค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E2 = 85.13) ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำาหนดไว้ คือ 80/80 และผลของพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน มีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการทดสอบก่อนเรียนอยู่ที่ (=12.13 S.D. = 2.15) และหลังจากเรียนโดยใช้ชุดการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น นักเรียนมีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการทดสอบหลังเรียน อยู่ที่ (= 17.03 S.D. = 1.19) ซึ่งเมื่อนำาผลของการทดสอบก่อนและหลังเรียนมาทำการเปรียบเทียบ พบว่า ค่า t มีค่าเท่ากับ 90.69 แสดงให้เห็นได้ว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนโดยใช้ชุดการสอนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าชุดการสอนที่สร้างขึ้นสามารถนำาไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ชุดแบบฝึกสำหรับวงดุริยางค์เครื่องลมโดยใช้เพลงพื้นบ้านภาคใต้ โรงเรียนเสาธงวิทยา จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.79 แล้วส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.42 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่านักเรียนมีความรู้สึกพอใจในการทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อหาได้ดี และมีกิจกรรมที่ช่วยเพิ่มขีดจำกัดความสามรถทางดนตรีให้กับนักเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เท่ากับ 4.90 แล้วส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.30 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการมีกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เข้าใจง่าย และการวัดความพึงพอใจสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การใช้แบบสอบถามเพื่อต้องการทราบความคิดเห็น,การสัมภาษณ์และการสังเกต เป็นต้น ทำให้นักเรียมีองค์ความรู้ที่ถูกต้อง พร้อมทั้งสามารถทราบคะแนนที่นักเรียนเองทำได้ และเมื่อไม่เข้าใจส่วนใดสามารถสอบถามเพิ่มเติมในเวลาการจัดการเรียนรู้ได้อย่างละเอียด ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของบุญชม ศรีสะอาด (2553) ได้กล่าวไว้ว่าการวัดความพึงพอใจโดยมีวิธีการวัดความพึงพอใจเป็นการศึกษาระดับความพึงพอใจของนักเรียน โดยดำเนินการหลังจากนักเรียนได้ศึกษาบทเรียนและปฏิบัติการครบทุกหน่วยการเรียนแล้ว โดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจ ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งระดับความพึงพอใจเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด, มาก,ปานกลาง, น้อย และน้อยที่สุด แล้วหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและนำค่าเฉลี่ยไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ การวัดความพึงพอใจสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การใช้แบบสอบถามเพื่อต้องการทราบความคิดเห็น ,การสัมภาษณ์และการสังเกต เป็นต้น ซึ่งเป็นมาตราส่วนประมาณ ค่าแบ่งระดับความพึงพอใจเป็น 5 ระดับ แล้วนำมาหาค่าทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ของวรชิน มั่งคั่ง และศราวุธ วิวรรณ(2565) ได้ทำวิจัยเรื่องการสร้างชุดฝึกทักษะการอ่านโน้ตสำหรับคีย์บอร์ดของนักศึกษาระดับชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาดนตรีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

ผลการวิจัยพบว่าชุดฝึกทักษะการอ่านโน้ตมีประสิทธิภาพเท่ากับ 73.33/88.00 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ 70/70 ในด้านความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยชุดฝึกทักษะการอ่านโน้ตสำหรับคีย์บอร์ดอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}$=4.55) คิดเป็นร้อยละ 91.00 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เพลินพิศ กิ่งชา(2565) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาการเรียนรู้โน้ตสากลเบื้องต้นโดยใช้แบบฝึกทักษะเมโลเดียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ดนตรี) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดหนองจอก เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า1)แบบฝึกทักษะเมโลเดียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ดนตรี) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 86.50/85.22 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่ตั้งไว้ 2)ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เมโลเดียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ดนตรี) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดหนองจอก สำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .053) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะเมโลเดียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ดนตรี) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยรวมมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.64 อยู่ในระดับมากที่สุดค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.49

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ เป็นการนำศาสตร์องค์ความรู้ด้านดนตรีศึกษาการสร้างสรรค์บทเพลงบูรณาการเข้ากับเพลงพื้นบ้านภาคใต้ เกิดเป็นชุดแบบฝึกสำหรับวงดุริยางค์เครื่องลมโดยใช้เพลงพื้นบ้านภาคใต้ นำมาจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักการดนตรีศึกษา ช่วยให้การปฏิบัติวงดุริยางค์เครื่องลมของนักเรียนเกิดประสิทธิภาพสูงสุด ช่วยให้นักเรียนมีโอกาสได้เข้าใจในอัตลักษณ์ความเป็นดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ซึ่งเป็นเพลงพื้นถิ่นของตน ดังแสดงในภาพที่ 2

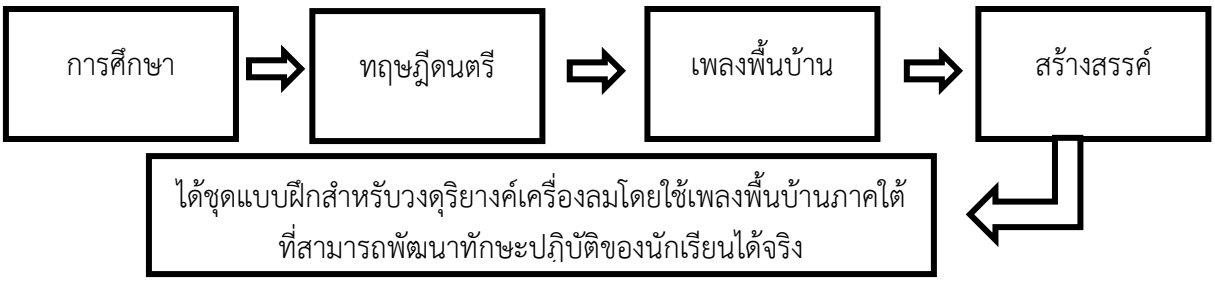

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากผลวิจัย

1. ครูผู้สอนดนตรีสามารถนำเอาชุดแบบฝึกวงดุริยางค์เครื่องลมโดยใช้เพลงพื้นบ้านภาคใต้ไปใช้ในการพัฒนาทักษะทางดนตรีของนักเรียนได้ แต่ต้องคำนึงถึงควาเหมาะสมกับพื้นฐานทักษะดนตรีของนักเรียน บริบท และสภาพ

2. การพัฒนาทักษะทางดนตรี โดยเฉพาะวงดุริยางค์เครื่องลม ควรให้ความสำคัญกับการทำซ้ำ การเรียนรู้และฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง จากเรื่องง่ายไปยากตามความเหมาะสมของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. เพิ่มความยากของชุดแบบฝึก เพื่อให้สามารถพัฒนาทักษะทางดนตรีกับนักเรียนที่มีทักษะทางดนตรีในระดับที่สูงขึ้น เพิ่มความหลากหลายเพื่อให้ชุดแบบฝึกมีความเหมาะสมกับผู้เรียนในทุกระดับ

2. พัฒนาชุดแบบฝึกให้มีความทันสมัย นำเทคโนโลยีในปัจจุบันมาสร้างชุดแบบฝึกที่มีคุณภาพมากขึ้น ช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

ณัฐศรัณย์ ทฤษฎิคุณ, พงษ์พิทยา สัพโส และนิพัต กาญจนะหุต. (2562). *การสร้างรูปแบบการฝึกซ้อม.* วงดุริยางค์เครื่องลมระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย. *วารสารดนตรีรังสิต มหาวิทยาลัยรังสิต, 14*(2), 31-45

ทยา เตชะเสน์. (2563). *ผลงานสร้างสรรค์ทางดนตรี รองเง็ง เรียบเรียงสำหรับกีต้าร์คลาสสิก*, นครศรีธรรมราช: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.

บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น* (ฉบับปรับปรุงใหม่). (พิมพค์รั้งที่5). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

พิมพ์วลัญช์ ทองวงษ์เพ็ชร และ ประพันธ์ศักดิ์ พุ่มอินทร์. (2565). *การสร้างชุดการสอนเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเครื่องหมายและสัญลักษณ์ทางดนตรีสำหรับนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมัธยมวัดมกุฎกษัตริย์. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 16*(4), 88-99.

เพลินพิศ กิ่งชา. (2565). การพัฒนาการเรียนรู้โน้ตสากลเบื้องต้นโดยใช้แบบฝึกทักษะเมโลเดี้ยนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ดนตรี) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5โรงเรียนวัดหนองจอก เขตหนองจอ กรุงเทพมหานคร. *วารสารการวิจัยประยุกต์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ, 1*(1), 1-10.

วรชนก เจือกุดขมิ้น. (2558). *พัฒนาการของวงดุริยางค์เยาวชนไทย ในพระอุปถัมภ์สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ระหว่างปี พ.ศ. 2529 – 2558*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปกร.

วรชิน มั่งคั่ง และศราวุธ วิวรรณ. (2565). *การสร้างชุดฝึกทักษะการอ่านโน้ตสำหรับคีย์บอร์ดของนักศึกษาระดับชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาดนตรีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม*. วารสารการบริหารการปกครองและนวัฒกรรมท้องถิ่น. 8(1), 35-44.

อชิรญา เกษสุภะ และ ฌานิก หวังพานิช. (2567). การสร้างและหาประสิทธิภาพชุดแบบฝึกทักษะดนตรีไทยสำหรับนักเรียนโรงเรียนนานาชาติเอกมัย. *วารสารภาษาศาสนาและวัฒนธรรม, 13*(1), 92-142.

อัมพา ปัญญาคำ. (2550). *การสร้างแบบฝึกทักษะการคูณโดยใช้การวิเคราะห์งาน สำหรับนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่ฮ่องสอน*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต คณะคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

The Development of an Ear Training Skill Set Using the Doodling Method for Grade 3 Students at Ban Saihong Community School

Saranyarak Suwannasut[1*], Sitthichok Kabilapat[2]

1 Faculty of Fine Arts, Songkhla Rajabhat University
2 Faculty of Fine Arts, Songkhla Rajabhat University
** Corresponding author. E-mail: 66G7601007@parichat.skru.ac.th*

Abstract

The objective of this research was to develop an ear training skill set using the Doodling Method for Grade 3 students at Ban Saihong Community School. The study aimed to compare students' academic achievement before and after using the training set, assess its effectiveness, and evaluate students' satisfaction with the method. This experimental research was conducted with a sample group of 20 students over eight learning sessions. The study incorporated the Southern Thai folk song "Chan Mali Chan" as a learning medium combined with the Doodling Method, which utilizes freehand drawing to enhance students' concentration and memory. The findings revealed that students who trained with the ear training skill set based on the Doodling Method showed significantly higher post-test scores compared to pre-test scores ($p < 0.05$). The effectiveness index of the training set (E1/E2) was 80.70/82.25, exceeding the standard criterion of 80/80. Additionally, students expressed a very high level of satisfaction. In conclusion, the study suggests that applying the Doodling Method effectively enhances students' ear training skills and can be adapted for other subjects requiring auditory perception and memory development.

Keywords: Ear Training, Doodling Method, Music education, Listening Skills Training, Folk Song

Received: 2025-04-19; Revised: 2025-05-19; Accepted: 2505-05-22 ISSN: 2822-0218 (Online)

การพัฒนาชุดฝึกโสตทักษะโดยใช้แนวทางของ Doodling Method สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนชุมชนบ้านไทรห้อง

ศรัณญารักษ์ สุวรรณสุทธิ์[1*] และสิทธิโชค กบิลพัตร[2]

1 *คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา*
2 *คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา*
* *Corresponding author. E-mail: 66G7601007@parichat.skru.ac.th*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาชุดฝึกโสตทักษะโดยใช้แนวทางของ Doodling Method สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนชุมชนบ้านไทรห้อง โดยศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการใช้ชุดฝึก รวมถึงประเมินประสิทธิภาพและความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อชุดฝึกดังกล่าว งานวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบทดลอง (Experimental Research) กับกลุ่มเป้าหมายนักเรียนจำนวน 20 คน โดยดำเนินการเรียนการสอนเป็นระยะเวลา 8 คาบเรียน โดยใช้บทเพลงพื้นบ้านภาคใต้ "ชานมาลีชาน" เป็นสื่อการสอนร่วมกับเทคนิค Doodling Method ซึ่งเป็นการใช้ศิลปะการวาดเส้นเพื่อช่วยพัฒนาสมาธิและความจำของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วยชุดฝึกโสตทักษะตามแนวทางของ Doodling Method มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าประสิทธิภาพของชุดฝึกเท่ากับ 80.70/82.25 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ที่ 80/80 นอกจากนี้ นักเรียนยังมีความพึงพอใจต่อชุดฝึกอยู่ในระดับมากที่สุด จากผลการวิจัยสามารถสรุปได้ว่า การใช้แนวทาง Doodling Method เป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาโสตทักษะของนักเรียนระดับประถมศึกษา และสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับวิชาอื่นๆ ที่ต้องการพัฒนาทักษะการฟังและจดจำข้อมูลได้

คำสำคัญ: โสตทักษะ, เทคนิคลากเส้น, การศึกษาดนตรี, การฝึกทักษะการฟัง, เพลงพื้นบ้าน

บทนำ

เนื่องจากปัจจุบันนักเรียนโรงเรียนชุมชนบ้านไทรห้อง มีปัญหาทางด้านการจดจำเสียงดนตรี และเนื้อหาในการเรียน ทำให้เกิดปัญหาระหว่างการเรียนการสอนการเข้าใจของเนื้อหาหรือการสื่อสารต่างๆ เช่น การรับสื่อที่ไม่ดีก็จะสร้างปัญหาในอนาคตได้ สาเหตุของอาการเหล่านี้เป็นปัญหาด้านการประมวลผลข้อมูลจากการฟัง จาการฟังที่ไม่เข้าใจ แยกแยะเสียงไม่ได้ และจากทักษะด้านการฟังซึ่งเป็นรากฐานของภาษาไม่ดีแล้วนั้น ทักษะอ่าน รวมถึงการสื่อสารก็จะประสบปัญหาได้ในอนาคต ทางผู้วิจัยได้มองเห็นปัญหาทางด้านการโสตทักษะของนักเรียนโรงเรียนชุมชนบ้านไทรห้องและต้องการแก้ปัญหาในด้านโสตทักษะ วิชาโสตทักษะเป็นวิชาสำคัญในกระบวนการเรียนดนตรีสากล ซึ่งเป็นวิชาที่เฉพาะ และที่เกี่ยวข้องกับการฝึกฝน และพัฒนาความสามารถในการฟัง การรับรู้เสียง รายละเอียดของเสียง เพื่อเพิ่มทักษะการรับรู้ที่ดียิ่งขึ้น ซึ่งจารุวรรณ สุริยวรรณ์ (2549) ได้กล่าวว่า การฝึกทักษะการฟังมีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนบรรเลงได้ไพเราะยิ่งขึ้น สามารถวิจารณ์สิ่งที่ได้ยิน และสามารถร้องออกมาได้อย่างถูกต้อง จดจำบทเพลงได้ดี มีส่วนช่วยพัฒนาความเข้าใจดนตรีสามารถจำแนกเสียง ช่วยในการเรียนดนตรีประสบผลสำเร็จ เพราะความรู้ทางด้านดนตรีบางอย่างไม่สามารถอธิบายเป็นคำพูดหรือภาษาให้เข้าใจอย่างแท้จริงได้ต้องอาศัยการฟังและต้องเป็นผู้ที่มีโสตประสาทที่ดีจึงสามารถเข้าใจได้

จากประเด็นปัญหาดังกล่าวการสร้างชุดฝึกโสตทักษะโดยการนำหลักการของ Doodling Method มาใช้เพื่อพัฒนาผู้เรียนซึ่งเป็นแนวทางการจดจำเนื้อหาการเรียน และได้นำมาใช้กับวิชาอื่นๆ ได้มากยิ่งขึ้นโดยการให้กลุ่มทดลองเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนชุมชนบ้านไทรห้อง จำนวน 20 คน เนื่องจากนักเรียนกลุ่มนี้ยังไม่มีพื้นฐานการเล่นดนตรีมาก่อนโรงเรียนชุมชนบ้านไทรห้องได้ประสบปัญหาการร้องเพลงที่ไม่ตรงเสียง หากร้องเพลงไม่ตรงเสียงโสตทักษะของนักเรียนนั้นต้องการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งทักษะการฟังจะส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ไปยังวิชาต่างๆ ทั้งยังมีความสำคัญในการเปล่งเสียงการที่มีเสียงน้ำเสียงเนื้อเสียงหนักเบาที่น่าฟัง ล้วนมาจากโสตทักษะทั้งสิ้น

ดังนั้น การพัฒนาทักษะความจำโดยการใช้ศิลปะ Doodling Method เพื่อเพิ่มสมาธิและลดภาวะเครียดในการใช้ความคิดในการจดจำเสียง ผู้วิจัยได้นำเพลงพื้นบ้านทางภาคใต้เพลงชานมาลีชานมาเป็นสื่อในการเรียนรู้ ผ่านบทเพลงที่คุ้นหูของนักเรียนในท้องถิ่น โดยคาดว่าจะได้ประโยชน์จากการใช้แบบฝึกพัฒนาโสตทักษะตามแนวทางของ Doodling Method นี้ ผู้เรียนมีทักษะการฟังที่ดีขึ้นส่งผลไปยังการบรรเลงดนตรี และการเรียนรู้การรับรู้สิ่งต่างๆ จากการใช้โสตทักษะ ซึ่งจะมีผลดีต่อเนื่องไปยังการเรียนรายวิชาอื่นๆ ที่ต้องใช้การฟัง และการสื่อสารต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน และหลังเรียนด้วยชุดฝึกโสตทักษะโดยใช้แนวทางของ Doodling Method สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนชุมชนบ้านไทรห้อง
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของชุดแบบฝึกโสตทักษะโดยใช้แนวทางของ Doodling Method สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนชุมชนบ้านไทรห้อง
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจในชุดฝึกโสตทักษะโดยใช้แนวทางของ Doodling Method สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนชุมชนบ้านไทรห้อง

สมมติฐานการวิจัย

1.ผู้เรียนที่เรียนด้วยชุดฝึกโสตทักษะโดยการใช้แนวทางของ Doodling Method มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าผลการเรียนรู้ก่อนเรียน

2.ชุดแบบฝึกพัฒนาโสตทักษะโดยการใช้แนวทางของ Doodling Method มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

3. ผู้เรียนมีความพึงพอใจในชุดฝึกโสตทักษะโดยใช้แนวทางของ Doodling Method

หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิด Doodling Method และศิลปะบำบัด

Jackie Andrade (2010) ศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของการวาดเส้นแบบดูเดิ้ล (Doodling) ต่อความสามารถในการจดจำข้อมูล โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 20 คน ทั้งสองกลุ่มได้รับฟังข้อความเสียงความยาว 2 นาที 30 วินาที แต่กลุ่มทดลองได้รับมอบหมายให้วาดวงกลมและสี่เหลี่ยมอย่างอิสระระหว่างการฟัง ขณะที่กลุ่มควบคุมเพียงแค่ฟังโดยไม่มีการวาด ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มที่วาดดูเดิ้ลสามารถจดจำข้อมูลได้ดีกว่ากลุ่มที่ไม่ได้วาด นอกจากนี้ การวาดภาพขณะทำกิจกรรมอื่นยังช่วยเสริมสร้างความสามารถในการรับรู้และการจดจ่อ ส่งผลให้มีสมาธิในการเรียนรู้มากขึ้น

Girija Kaimal, Kendra Ray และ Juan Muniz (2016) ศึกษาเกี่ยวกับศิลปะบำบัด โดยใช้กลุ่มตัวอย่างซึ่งประกอบด้วยนักศึกษา เจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัย และอาจารย์ รวม 39 คน อายุระหว่าง 18-59 ปี ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า หลังจากการทำกิจกรรมศิลปะ ไม่ว่าจะเป็นศิลปะที่แสดงลักษณะของวัตถุในธรรมชาติ (Representation Art) หรือศิลปะแบบดูเดิ้ล (Doodle Art) พบว่ากว่า 75% ของกลุ่มตัวอย่างมีระดับฮอร์โมนความเครียด (Cortisol) ในน้ำลายลดลง แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมทางศิลปะสามารถช่วยลดความเครียดและเพิ่มสมาธิได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ทฤษฎีโสตทักษะ (Aural Skills Theory)

ธวัชชัย นาควงษ์ (2544, น. 57) อธิบายว่า การพัฒนาโสตทักษะเป็นกระบวนการฝึกฝนความสามารถในการรับรู้และแยกแยะเสียงดนตรีในองค์ประกอบต่างๆ เช่น ระดับเสียง จังหวะ ทำนอง ความดัง-เบา และเสียงประสาน

จารุวรรณ สุริยวรรณ์ (2549, น. 35–41) กล่าวว่าการฝึกโสตทักษะช่วยให้ผู้เรียนสามารถบรรเลงดนตรีได้ไพเราะขึ้น มีความสามารถในการวิเคราะห์และวิจารณ์เสียงที่ได้ยิน รวมถึงสามารถร้องเพลงได้อย่างถูกต้องแม่นยำ

Don Michael Randel (1996, p. 248) อธิบายว่า โสตทักษะเป็นความสามารถในการรับรู้เสียงดนตรี ซึ่งรวมถึงทักษะการจดจำทำนอง การแยกแยะช่วงเสียง (Intervals) และการทำความเข้าใจโครงสร้างของการประสานเสียง (Harmony)

จากแนวคิดดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า โสตทักษะเป็นพื้นฐานสำคัญของการศึกษาดนตรี ช่วยพัฒนาคุณภาพการฟัง การจดจำเสียง และการบรรเลงดนตรีได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจารุวรรณ สุริยวรรณ์ (2549) กล่าวเพิ่มเติมว่า การฝึกโสตทักษะอย่างเป็นระบบช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถในการฟัง วิเคราะห์ และจดจำเสียงดนตรีได้ดีขึ้น ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญสำหรับนักดนตรีทุกระดับ โดยมีหลักการสำคัญในการฝึกโสตทักษะ คือ 1) การฝึกฟังเสียงของตัวโน้ตและแยกแยะระดับเสียง 2) การฝึกไล่ลำดับเสียงในบันไดเสียง (Scale) และช่วงเสียง (Intervals) 3) การฝึกฟังเสียงของเครื่องดนตรีและเสียงร้อง 4) การร้องหรือเล่นตามเสียงที่ได้ยินให้ตรงตามโน้ตที่กำหนด 5) การฝึกฟังเสียงในบันไดเสียง C Major และพัฒนาไปสู่คีย์อื่นๆ เช่น คีย์ที่มีชาร์ปและแฟลต จากแนวคิดดังกล่าวกำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยดังแสดงในภาพที่ 1

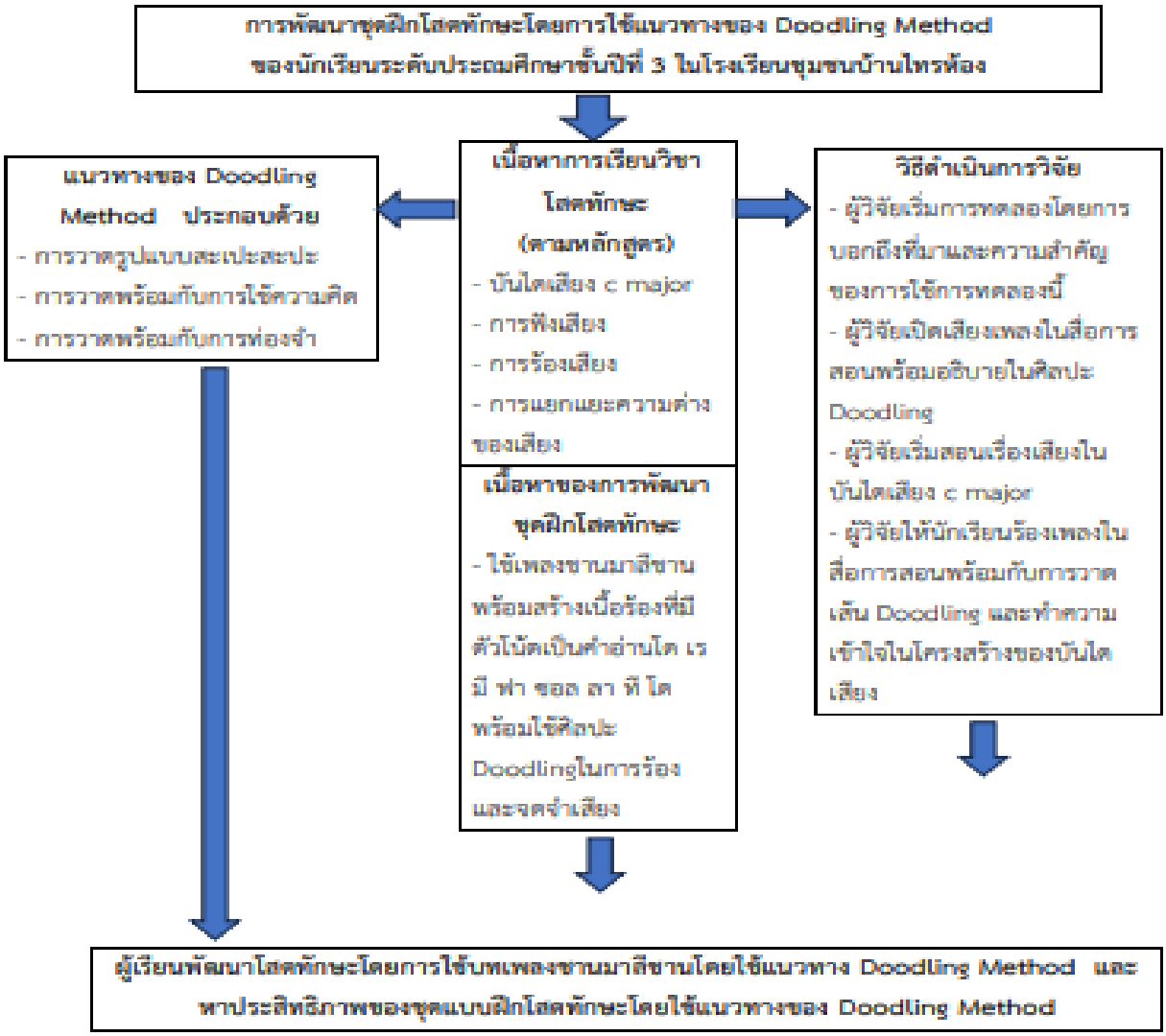

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่องชุดแบบฝึกสำหรับวงดุริยางค์เครื่องลมโดยใช้เพลงพื้นบ้านภาคใต้ ผู้วิจัยมีวิธีการดำเนินการวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงทดลอง โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัย จากการเก็บข้อมูลในการทดลองใช้ชุดแบบฝึก และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนชุมชนบ้านไทรห้องในวิชาดนตรี จำนวน 20 คน ในเรื่องโสตทักษะและบันไดเสียง c major โดยการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เครื่องมือในการทดลอง คือ ชุดฝึกโสตทักษะโดยใช้แนวทางของ Doodling Method จำนวน 4 ชุด ได้แก่

ชุดกิจกรรมที่ 1 โสตทักษะทางดนตรีในระดับเสียง Arpeggio in c major

ชุดกิจกรรมที่ 2 โสตทักษะทางดนตรีในระดับเสียง Scale in c major

ชุดกิจกรรมที่ 3 โสตทักษะทางดนตรีในการฟังเสียงระดับเสียง ในบทเพลงถิ่นใต้เพลง ชานมาลีชาน

ชุดกิจกรรมที่ 4 การใช้ศิลปะ Doodling Method

2. เครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบทดสอบทักษะก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดฝึกโสตทักษะโดยการใช้แนวทางของ Doodling Method ได้แก่ แบบทดสอบก่อนเรียน 10 ข้อ แบบทดสอบหลังเรียน 10 ข้อ และแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน

การสร้างและการหาคุณเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรมเสริมสร้างโสตทักษะทางดนตรี ทฤษฎีของศิลปะ Doodling Method และสร้างชุดกิจกรรมให้สอดคล้องกับงานวิจัย ออกแบบชุดกิจกรรมเสริมสร้างโสตทักษะให้สอดคล้องกับ ทฤษฎีของศิลปะ Doodling มาใช้ในการออกแบบชุดกิจกรรมทั้ง 4 ชุด โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพของชุดกิจกรรมและมีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด ได้แก่

ชุดกิจกรรมที่ 1 โสตทักษะทางดนตรีในระดับเสียง Arpeggio in c major

ชุดกิจกรรมที่ 2 โสตทักษะทางดนตรีในระดับเสียง Scale in c major

ชุดกิจกรรมที่ 3 โสตทักษะทางดนตรีในการฟังเสียงระดับเสียง ในบทเพลงถิ่นใต้เพลง ชานมาลีชาน

ชุดกิจกรรมที่ 4 การใช้ศิลปะ Doodling Method

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดฝึกโสตทักษะโดยการใช้แนวทางของ Doodling Method มีขั้นตอนเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

ชั้นที่ 1 ชี้แจงวัตถุประสงค์ ขั้นตอนและรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

ขั้นที่ 2 ขั้นพัฒนาและขั้นทดลอง ผู้วิจัยได้กำหนดระเวลาการทดลองทั้งหมด 2 เดือน 8 คาบโดยได้แบ่งระยะเวลาเป็น ดังนี้

2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนร้องเพลงในสื่อการสอนพร้อมกับการวาดเส้น Doodling และทำความเข้าใจในโครงสร้างของบันไดเสียง

2.2 ผู้วิจัยเริ่มการทดลองโดยการบอกถึงที่มาและความสำคัญของการใช้การทดลองนี้ บันไดเสียง c major และศิลปะของ Doodling Method (1 คาบ)

2.3 ผู้วิจัยเปิดเสียงเพลงในสื่อการสอนพร้อมอธิบายในศิลปะ Doodling เสียงในบันไดเสียง c major (1 คาบ)

2.4 ผู้วิจัยเริ่มสอนเรื่องการฟังเสียงในบันไดเสียง c major (3 คาบ)

2.5 ผู้วิจัยให้นักเรียนร้องเพลงในสื่อการสอนพร้อมกับการวาดเส้น Doodling และทำความเข้าใจในโครงสร้างของบันไดเสียง การร้องเสียงในบันไดเสียง c major (3 คาบ)

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์แบบประเมินคุณภาพชุดฝึกโสตทักษะโดยใช้แนวทางของ Doodling Method สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนชุมชนบ้านไทรห้อง

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบทักษะปฏิบัติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนชุมชนบ้านไทรห้องหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดฝึกโสตทักษะโดยใช้แนวทางของ Doodling Method กับเกณฑ์ 80/80 และวิเคราะห์จำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 โดยใช้ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ

3. วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดฝึกโสตทักษะโดยใช้แนวทางของ Doodling Method สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนชุมชนบ้านไทรห้องวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัยและอภิปราย

สรุปผลการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้วยชุดฝึกพัฒนาโสตทักษะโดยใช้แนวทางของ Doodling Method ของนักเรียนประถมศึกษาชั้นปีที่ 3 ในโรงเรียนชุมชนบ้านไทรห้อง หลังจากได้รับการเรียนรู้ชุดฝึก นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยชุดฝึกพัฒนาโสตทักษะโดยใช้แนวทางของ Doodling Method หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.5

2. นักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วยชุดฝึกโสตทักษะตามแนวทางของ Doodling Method มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p < 0.05$) โดยมีค่าประสิทธิภาพของชุดฝึก (E1/E2) เท่ากับ 80.70/82.25 ซึ่งสูงกว่ามาตรฐานที่กำหนดไว้ที่ 80/80

3. . ความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยชุดฝึกโสตทักษะโดยใช้แนวทางของ Doodling Method ด้านชุดฝึก นักเรียนประถมศึกษาชั้นปีที่ 3 ในโรงเรียนชุมชนบ้านไทรห้อง จำนวน 4 ด้านได้แก่ 1) ด้านชุดฝึก 2) ด้านครูผู้สอน 3) ด้านสื่อและอุปกรณ์ที่ใช้ในชุดกิจกรรมและ 4) ด้านประโยชน์ที่ได้รับ พบว่า ชุดฝึกทั้ง 4 ด้าน มีนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านชุดฝึก นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด 5.00 และเมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นข้อแล้วพบว่านักเรียนมีความชัดเจนของเกณฑ์การด้านความเข้าใจง่ายของชุดฝึก วัดผลประเมินผล พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในโน้ตมีความชัดเจนเข้าใจง่ายในการให้ความรู้ของครูผู้สอน อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย5.00) รองลงมาด้านการให้คำแนะนำของครูผู้สอนอยู่ในระดับมากที่สุด (4.95) ถัดไปความพึงพอใจในด้านการใช้เวลาต่อการเรียนรู้ของครูผู้สอนอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 5.00) ด้านการให้ความช่วยเหลือของผู้เรียนระหว่างการทำกิจกรรมกับผู้สอน อยู่ในระดับมากที่สุด (4.90) และ ความชัดเจนของเกณฑ์การด้านความเข้าใจง่ายของชุดฝึกอยู่ในระดับมากที่สุด (4.90) ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ในแต่ละชุดฝึกที่ทำนั้นได้มีการอธิบายที่ละเอียด และซักถามถึงความเข้าใจอย่างแท้จริงเพื่อการเข้าใจชุดฝึกที่ถูกต้อง

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาวิจัย มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้วยชุดฝึกพัฒนาโสตทักษะโดยใช้แนวทางของ Doodling Method ของนักเรียนประถมศึกษาชั้นปีที่ 3 ในโรงเรียนชุมชนบ้านไทรห้อง หลังจากได้รับการเรียนรู้ชุดฝึก นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยชุดฝึกพัฒนาโสตทักษะโดยใช้แนวทางของ Doodling Method หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.5 และมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากชุดฝึกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นได้กำหนดการสอนอย่างมีแบบแผนกำหนดวัตถุประสงค์ให้สอดคล้องกับหัวข้อมีการวัดประเมินผลทุกชุดฝึกเพื่อทราบถึงพัฒนาการของผู้เรียนมีการนำสื่อสอดคล้องกับ ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2554) กล่าวว่าขั้นตอนการสร้างชุดกิจกรรม มีดังนี้ 1) กำหนดหมวดหมู่เนื้อหาและประสบการณ์โดยกำหนดเป็นหมวดหมู่วิชาหรือบูรณาการเป็นแบบสหวิทยาการตามความเหมาะสม 2) กำหนดหน่วยการสอนโดยแบ่งเนื้อหาออกเป็นหน่วยที่ครูถ่ายทอดให้นักเรียนแต่ละครั้ง 3) กำหนดหัวเรื่อง

ผู้สอนจะต้องกำหนดว่าในการสอนในแต่ละหน่วยควรให้ประสบการณ์อะไรแก่ผู้เรียนบ้าง 4) กำหนดมโนทัศน์และหลักการซึ่งจะสอดคล้องกับหน่วยและหัวเรื่อง 5) กำหนดวัตถุประสงค์ให้สอดคล้องกับหัวเรื่อง 6) กำหนดกิจกรรมให้สอดคล้องเชิงพฤติกรรมพฤติกรรมซึ่งเป็นแนวทางการเลือกและการผลิตสื่อการเรียน 7) กำหนดแบบวัดและประเมินผลให้ตรงกับจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ 8) เลือกและผลิตสื่อการเรียน วัสดุ อุปกรณ์ โดยใช้ในกิจกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นได้เรียงลำดับจากง่ายไปยาก ใช้การสอนในด้านของการใช้ศิลปะ doodling ควบคู่กับสื่อเพลงชานมาลีชานและจดจำเรื่องเสียงในบันไดเสียง C Major ตามลำดับต่อไปนี้

ชุดฝึกที่ 1. ผู้วิจัยให้นักเรียนร้องเพลงในสื่อการสอนพร้อมกับการวาดเส้น Doodling และทำความเข้าใจในโครงสร้างของบันไดเสียง

ชุดฝึกที่ 2. ผู้วิจัยเริ่มการทดลองโดยการบอกถึงที่มาและความสำคัญของการใช้การ ทดลองนี้ บันไดเสียง c major และศิลปะของ Doodling Method

ชุดฝึกที่ 3. ผู้วิจัยเปิดเสียงเพลงในสื่อการสอนพร้อมอธิบายในศิลปะ Doodling เสียงใน บันไดเสียง c major

ชุดฝึกที่ 4. ผู้วิจัยเริ่มสอนเรื่องการฟังเสียงในบันไดเสียง c major

ชุดฝึกที่ 5. ผู้วิจัยให้นักเรียนร้องเพลงในสื่อการสอนพร้อมกับการวาดเส้น Doodling และทำความเข้าใจในโครงสร้างของบันไดเสียง การร้องเสียงในบันไดเสียง c major

2. ความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยชุดฝึกโสตทักษะโดยใช้แนวทางของ Doodling Method ด้านชุดฝึก นักเรียนประถมศึกษาชั้นปีที่ 3 ในโรงเรียนชุมชนบ้านไทรห้อง จำนวน 4 ด้านได้แก่ 1) ด้านชุดฝึก 2) ด้านครูผู้สอน 3) ด้านสื่อและอุปกรณ์ที่ใช้ในชุดกิจกรรมและ 4) ด้านประโยชน์ที่ได้รับ พบว่า ชุดฝึกทั้ง 4 ด้าน มีนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านชุดฝึก นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด 5.00 และเมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นข้อแล้วพบว่านักเรียนมีความชัดเจนของเกณฑ์การด้านความเข้าใจง่ายของชุดฝึก วัดผลประเมินผล พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในโน้ตมีความชัดเจนเข้าใจง่ายในการให้ความรู้ของครูผู้สอน อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย5.00) รองลงมาด้านการให้คำแนะนำของครูผู้สอนอยู่ในระดับมากที่สุด (4.95) ถัดไปความพึงพอใจในด้านการใช้เวลาต่อการเรียนรู้ของครูผู้สอนอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 5.00) ด้านการให้ความช่วยเหลือของผู้เรียนระหว่างการทำกิจกรรมกับผู้สอน อยู่ในระดับมากที่สุด (4.90) และ ความชัดเจนของเกณฑ์การด้านความเข้าใจง่ายของชุดฝึกอยู่ในระดับมากที่สุด (4.90) ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในแต่ละชุดฝึกที่ทำนั้นได้มีการอธิบายที่ละเอียด และซักถามถึงความเข้าใจอย่างแท้จริงเพื่อการเข้าใจชุดฝึกที่ถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับ อภิญญา เคนบุปผา (2546) กล่าวว่า ชุดกิจกรรมจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการสอนของครูและส่งเสริมการเรียนของนักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมของชุดแบบฝึกด้วยตนเอง ซึ่งเป็นการเรียนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญเนื้อหาต้องมีความเหมาะสมกับผู้เรียนของแต่ละช่วงอายุ ผู้เรียนจะมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ตามความสามารถของแต่ละบุคคล ทำให้ไม่เบื่อหน่ายที่จะเรียน แต่มีความกระตือรือร้น ที่จะค้นคว้าคำตอบด้วยตนเอง

และยังพบว่าด้านประโยชน์ที่ได้รับ นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด 5.00 และเมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายหัวข้อแล้วพบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อความรู้ที่ได้จากชุดกิจกรรมไปใช้ในการพัฒนาทักษะชีวิตในด้านการจดจำและปฏิบัติดนตรี มากที่สุด 5.00 ทักษะการแยกแยะระดับเสียง อยู่ในระดับมากที่สุด 5.00 รองลงมาความพึงพอใจต่อการเรียรู้ด้วยชุดฝึกพัฒนาโสตทักษะตามแนวทางของ doodling อยู่ในระดับมากที่สุด 5.00 และมีวามพึงพอใจต่อทักษะการอ่านโน้ตและการจดจำอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื้อหาอาจเป็นเรื่องที่อยู่ภายในหลักสูตรแกนกลางการเรียนในชั่วโมงเรียน จึงทำให้ได้นำมาประยุกต์ใช้ได้ในวิชาดนตรีได้เป็นอย่างดี ดังนั้น ในกิจกรรมการเรียนการสอนที่จะทำให้นักเรียนเกิดความพึงพอใจในการเรียนรู้ ซึ่ง

สอดคล้องกับเหนือดวง พูลเพิ่ม (2560) ที่พบว่า ชุดการสอนทฤษฎีโน้ต ดนตรีสากลนี้เป็นชุดการสอนที่สามารถสร้างความรู้สึกที่ดี ทำให้นักเรียนเกิดความสุขในการเรียน โดยเริ่มกิจกรรม การเรียนการสอนประเภทเกม เป็นการละลายพฤติกรรมให้ผู้เรียนมีความกล้าแสดงออก สร้างความคุ้ยเคยกับ สัญลักษณ์ต่าง ๆ ของดนตรีสากล ซึ่งมีความแตกต่างกับกิจกรรรมการสอนที่เคยเรียนมา เมื่อผู้เรียนมีความคุ้นเคย และมีความเข้าใจในสัญลักษณ์ต่าง ๆ ของดนตรีสากล แล้วเริ่มจากเรียนรู้จากทฤษฎีโน้ตจากง่ายไปสู่ยาก ซึ่งผู้เรียน จะไม่รู้สึกว่าการเรียนทฤษฎีโน้ตเป็นสิ่งที่ยากเกินไป หรือเรียนแล้วไม่สนุก ไม่มีความสุข เพราะผู้เรียนสร้าง ความคุ้นเคยกับสัญลักษณ์ดนตรีไปแล้ว จะทำให้ผู้เรียนความสุขในการเรียน สามารถปฏิบัติสิ่งที่ได้เรียนได้ดี และ อยากที่จะเรียนในเนื้อหาที่มีความยากขึ้นเรื่อย ๆ และยังสอดคล้องกับ วิรุฬ พรรณเทวี (2542) ที่กล่าวไว้ว่า ความรู้สึกภายใน จิตใจของมนุษย์ที่ไม่เหมือนกัน ขึ้นอยู่กับความคาดหวังกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งของแต่ละบุคคล ถ้าความคาดหวังหรือมี ความตั้งใจมากและได้รับการตอบสนองด้วยดี ก็จะมีความพึงพอใจมาก ในทางตรงกันข้ามอาจผิดหวังหรือไม่พึง พอใจเป็นอย่างยิ่งเมื่อไม่ได้รับการตอบสนองตามที่คาดหวังไว้

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

องค์ความรู้ใหม่จากการพัฒนาชุดฝึกโสตทักษะโดยใช้แนวทางของ Doodling Method สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนชุมชนบ้านไทรห้อง มีลักษณะการจัดกระบวนการ ดังแสดงในภาพที่ 2

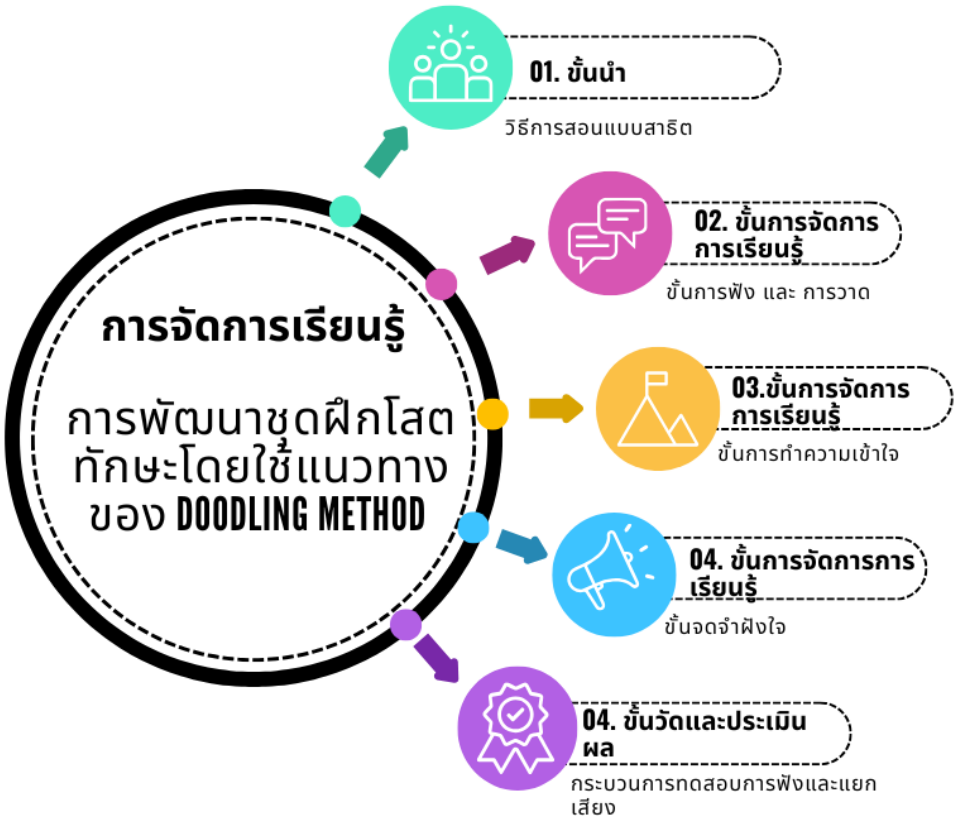

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากผลวิจัย

1. ในการนำชุดแบบฝึกหัดไปใช้ครูควรเข้าใจจุดมุ่งหมาย เนื้อหาการกำหนดการฝึกในแบบฝึกและการประเมิน เพื่อการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ และสามารถปรับให้เหมาะกับตัวผู้เรียนแต่ละบุคคลได้

2. ครูผู้สอนควรขับร้องโน้ต หรือบทเพลงที่ต้องการสอนให้ถูกต้อง และไพเราะเพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. สร้างแบบฝึกหัดต่างๆ ที่เหมาะสมกับตัวผู้เรียนเพื่อใช้และพัฒนาในระดับชั้นที่สูงกว่า

2. ออกแบบแบบฝึกหัดเพื่อประยุกต์ใช้กับการสอนเครื่องดนตรีประเภทอื่นๆ

3. นำทฤษฎี Doodling Method มาใช้กับเรียนการสอนดนตรีสำหรับเด็กชั้นปฐมวัย ชั้นประถมศึกษาตอนต้น และชั้นประถมศึกษาตอนปลาย หรือนำมาใช้ทดลองกับผู้สูงอายุเพื่อศึกษาถึงความแตกต่างของการรับรู้ ผลตอบรับ และโดยใช้กระบวนการดังกล่าวรู้ถึงความเหมาะสมกับวัย และช่วงอายุใด

เอกสารอ้างอิง

จารุวรรณ สุริยวรรณ์. (2549). *แนวทางการสอนดนตรี*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ทริปเพิ้ล กรุ๊ป จำกัด

ธวัชชัย นาควงษ์. (2544). *การประยุกต์ใช้วิธีการสอนดนตรี.* กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2554) *80 นวัฒกรรมกสนจัดการการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. (พิมพ์ครั้งที่4). กรุงเทพฯ:แดแน็กซ์อินเตอร์คอร์ปอเรชั่น จำกัด.438-439

เหนือดวง พูลเพิ่ม. (2560). *การจัดการเรียนรู้วิชาดนตรี ตามแนวคิดของซูซูกิร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อพัฒนาทักษะการขับร้องและความสามารถในการทำงานเป็นทีมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5* วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

วิรุฬ พรรณเทวี. (2542). *หลักการบริหารและพฤติกรรมองค์การ.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Don Michael Randel (1996, p. 248). *The Harvard Biographical Dictionary of Music*. Harvard University Press. P248

Girija Kaimal, K., Ray, K., & Muniz, J. (2016). *Exploring the therapeutic potential of art-making*. Art Therapy, 33(3), 129-135. doi:10.1080/07421656.2016.1203118

Jackie Andrade. (2010). *What Does Doodling do?*. Applied Cognitive Psychology. 24(1), 100.

Guidelines for Developing Teacher Participation in School Safety Management at a Private School in Samut Prakan

Lu Yufan [1*], & Juladis Khanthap[2]
1 Suryadhep Teachers College, Rangsit University, Thailand
2 Suryadhep Teachers College, Rangsit University, Thailand
* *Corresponding author. E-mail: luyufan44@gmail.com*

Abstract

This research aimed to investigate the current situation, the desired conditions, and the essential needs for safety management in a private school in Samut Prakan Province, and to explore the guidelines for teacher participation in managing safety in such schools. The research target group consisted of administrators and teachers from a private school in Samut Prakan Province during the 2024 academic year, comprising a total of 83 participants. The research instrument was a questionnaire (administered via Google Forms) using a five-point rating scale. The questionnaire focused on teacher participation in school safety management and had a reliability of 0.91. The questionnaire on the desired state of teacher participation in school safety management also had a reliability of 0.91. The statistical methods used for data analysis included percentage, mean, and standard deviation. Additionally, the Modified Priority Needs Index ($PNI_{Modified}$) technique was employed to prioritize essential needs. The research findings revealed that (1) the overall current and desired states were rated at a high and highest level, respectively. When the researcher prioritized the essential needs for teacher participation in school safety management, the highest priority was monitoring adherence to the implementation plan. The second priority was indicated to both the planning of safety measures and the assessment and improvement of school safety, while the third priority was the implementation of safety measures in schools. (2) The guidelines for teacher participation in school safety management at a private school in Samut Prakan consisted of four areas and four approaches.

Keywords: Development Guidelines, Participation, Safety Management, Private Schools

Received: 2025-04-19; Revised: 2025-05-19; Accepted: 2505-05-22 ISSN: 2822-0218 (Online)

แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของครูในการจัดการความปลอดภัยในโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรปราการ

Lu Yufan [1*] **และจุลดิศ คัญทัพ**[2]

1 วิทยาลัยครูสุริยเทพ มหาวิทยาลัยรังสิต

2 วิทยาลัยครูสุริยเทพ มหาวิทยาลัยรังสิต

* *Corresponding author. E-mail: luyufan44@gmail.com*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นการจัดการด้านความปลอดภัยในโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่ง จังหวัดสมุทรปราการ (2) ศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของครูในการจัดการความปลอดภัยในโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในสมุทรปราการ กลุ่มเป้าหมายคือผู้บริหารและครูของโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรปราการ ปีการศึกษา 2567 จำนวน 83 คน ผู้วิจัยได้เก็บเครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Google Form) มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันการมีส่วนร่วมของครูในการจัดการความปลอดภัยในโรงเรียน มีค่าความชื่อมั่นเท่ากับ 0.91 และแบบสอบถามสภาพพึงประสงค์การมีส่วนร่วมของครูในการจัดการความปลอดภัยในโรงเรียน มีค่าความชื่อมั่นเท่ากับ 0.91 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นโดยใช้เทคนิค Modified Priority Needs Index ($PNI_{Modified}$) ในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ผลการวิจัย พบว่า (1) สภาพปัจจุบัน และสภาพพึงประสงค์มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และมากที่สุด ตามลำดับ เมื่อนำมาจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น พบว่า ความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของครูในการจัดการความปลอดภัยในโรงเรียนเรียงตามลำดับ คือ 1) ด้านการควบคุมไปตามแผนการปฏิบัติ 2) ด้านการวางแผนการจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา และด้านการประเมินและการปรับปรุงด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา ตามลำดับ 3) ด้านการนำไปปฏิบัติในโรงเรียน (2) แนวทางการมีส่วนร่วมของครูในการจัดการความปลอดภัยในโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในสมุทรปราการประกอบด้วย 4 ด้าน 4 แนวทาง

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนา,การมีส่วนร่วม,การจัดการด้านความปลอดภัย,โรงเรียนเอกชน

บทนำ

ปัจจุบันการศึกษาไทยให้มุ่งเน้นความสำคัญกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มีเนื้อหาสาระสำคัญซึ่งเป็นแนวการจัดการศึกษาของประเทศในหมวด 1 ความมุ่งหมายและหลักการ มาตรา 6 ในการจัดการศึกษานั้นต้องคำนึงถึงการพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข หมวด 5 การบริหารและการจัดการศึกษา มาตรา 39 ที่กำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School - Based Management : SBM) และการจัดการศึกษา ทั้งการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ซึ่งเป็นกลยุทธ์ในการบริหารของการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นให้โรงเรียนเป็นองค์กรหลักในการปฏิรูปการศึกษาให้มีคุณภาพโดยกระจายไปยังคณะกรรมการ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในพื้นที่โดยตรง มุ่งเน้นในการบริหารจัดการ การกระจายอำนาจให้สถานศึกษาดำเนินการได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพเกิด นอกจากนี้การเข้ามามีส่วนร่วมของบุคคลและองค์กรที่เกี่ยวข้องถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้สถานศึกษาเกิดความก้าวหน้ามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการ (ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2560)

การบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านความปลอดภัยในโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ (2564) ได้กำหนดเป็นนโยบายที่สำคัญโดยระบุว่าเป็นหน้าที่ของโรงเรียนที่จะต้องสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับนักเรียน ทั้งเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ปกครองและให้เป็นไปตามข้อกำหนดของพระราชบัญญัติการศึกษา โรงเรียนไม่เพียงแค่ต้องมอบการศึกษาทางวิชาการและการทำกิจกรรมให้กับนักเรียนเท่านั้น แต่ยังต้องมั่นใจในความปลอดภัยของนักเรียนทุกคนที่เข้ามาเรียนด้วย ความปลอดภัยในโรงเรียนเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากสถานการณ์ความปลอดภัยในโรงเรียนมีความซับซ้อนและต้องการการจัดการที่มีประสิทธิภาพ การศึกษาและพัฒนารูปแบบการจัดการความปลอดภัยที่เหมาะสมและที่สามารถนำไปใช้ในสถานศึกษาได้จริงครอบคลุมถึงปัจจัยที่มีผลต่อความปลอดภัยในโรงเรียน การวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการความปลอดภัย และการพัฒนามาตรการและกลไกในการส่งเสริมความปลอดภัยในโรงเรียน การมีส่วนร่วมจึงเป็นสิ่งสำคัญในการบริหาร จะประกอบด้วย การมีส่วนร่วมวางแผน คือ วางแผนร่วมกันในการดำเนินกิจกรรม รวบรวมข้อมูลพื้นฐานในการบริหารงาน การมีส่วนร่วมค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา คือ การมีความตระหนัก ให้ความรู้ร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ คือ การมีส่วนร่วมในการเลือกวิธีการที่ควรปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และมีส่วนเกี่ยวข้องในทุกกระบวนการ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ คือ การให้ความสนับสนุนทรัพยากรต่างๆ เข้าร่วมกิจกรรม ติดต่อสื่อสาร ประสานงานและร่วมดำเนินการจนประสบความสำเร็จ การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล คือ การร่วมกันควบคุมและตรวจสอบการดำเนินงาน ประเมินผลเพื่อปรับปรุง เปลี่ยนแปลง และแก้ไขร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการปรับปรุงและพัฒนา คือ การมีส่วนร่วมในการพัฒนา ปรับแผนงานเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องร่วมกัน การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ คือ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการทำงาน (ศฤงคาร ใจปันทา, 2563)

คู่มือแนวทางปฏิบัติและมาตรการรักษาความปลอดภัยของสถานศึกษาฉบับปรับปรุง พ.ศ.2556 ได้กำหนดแนวทางการจัดการความปลอดภัยในโรงเรียนไว้ ดังนี้ 1) ทิศทางนโยบายและการวางแผนการรักษาความปลอดภัยของโรงเรียน 2) กำหนดมาตรการความปลอดภัยสำหรับสถานศึกษา 3) การกำกับดูแล ติดตามประเมินผล และรายงานผลลัพธ์ สำหรับ อดิศร ดีปานธรรม (2561) ได้กำหนดกระบวนการจัดการโรงเรียนปลอดภัยไว้ 4 ด้านดังนี้ 1) การป้องกันและแก้ไขอุบัติเหตุในสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านป้องกันอุบัติเหตุจากอาคารเรียน, ด้านป้องกันอุบัติเหตุจากบริเวณสถานศึกษา ,ด้านสภาพแวดล้อมของ

สถานศึกษา, ด้านการเดินทางไป–กลับ 2) การป้องกันและแก้ไขอุบัติเหตุเกี่ยวกับภัยธรรมชาติ 3) การป้องกันและแก้ไขปัญหาทางสังคม ประกอบด้วย 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการล่วงละเมิดทางร่ายกายและจิตใจ, ด้านการทำร้ายตัวเองและการฆ่าตัวตาย 4) การรักษาความปลอดภัยในสุขภาพอนามัยของนักเรียน ประกอบด้วย 2 ด้าน ได้แก่ ด้านมลพิษจากสิ่งแวดล้อม,ด้านความผิดปกติจากสุขภาวะของนักเรียน (จารุวรรณ์ เหยิบไธสงค์, 2563)

ในขณะเดียวกัน นโยบายและการวางแผนการรักษาความปลอดภัยของโรงเรียนดังกล่าวควรต้องลักษณะการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในประเด็นต่าง ๆ นั้น มีกิจกรรมที่ครอบคลุมในวงจรควบคุมคุณภาพ ได้แก่ การวางแผน เช่น การร่วมกำหนดนโยบาย วางแผนกิจกรรม การประชาสัมพันธ์ การปฏิบัติการเข้าไปมีอำนาจควบคุม การตัดสินใจ การลงทุน การตรวจสอบ การร่วมกันค้นหาปัญหา การติดตามประเมินผล การปรับปรุงแก้ไข การร่วมรับผิดชอบผลที่เกิดขึ้นจากกิจกรรม การตกลงใจหาวิธีการ แก้ปัญหาต่าง ๆ ซึ่งตามวงจรควบคุมคุณภาพนั้นขึ้นอยู่กับระดับความเข้มของการมีส่วนร่วม ได้แก่ การมีส่วนร่วมเทียม การมีส่วนร่วมบางส่วน และการมีส่วนร่วมแท้จริง นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับวิธีการมี ส่วนร่วม ได้แก่ การมีส่วนร่วมโดยตรงและการมีส่วนร่วมโดยอ้อมอีกด้วย (พาตีฮะห์ เดเบาะ, 2562)

ดังนั้น การบริหารความปลอดภัยในโรงเรียนต้องได้รับความร่วมมือในระดับภาครัฐ โรงเรียน บุคลากรครู ผู้ปกครองและนักเรียนในการทำความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับความปลอดภัยต่าง ๆ ที่ควรมีอยู่ในโรงเรียน เพราะเด็กเป็นสิ่งที่มีความสำคัญที่สุด โรงเรียนจึงควรมีแนวทางที่ชัดเจนในการสร้างความปลอดภัยในกับเด็กนักเรียน สามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้จริงเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล พร้อมทั้งนำมาปรับปรุง พัฒนา ให้เหมาะสมกับบริบทของสังคมได้เป็นอย่างดี ความปลอดภัยของโรงเรียนเป็นปัญหาหลักในทุกระดับของรัฐบาลของทุกประเทศ ตั้งแต่ระดับท้องถิ่นไปจนถึงระดับรัฐบาลกลาง คณะกรรมการโรงเรียน ครู และผู้ปกครองต้องช่วยกันดูแลและเสนอแนวทางแก้ไข รัฐบาลก็ต่องดำเนินการเพื่อปรับปรุงความปลอดภัยในโรงเรียนและการบังคับใช้กฎหมาย ให้ทุกภาคส่วนของสังคมและประเทศตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาความปลอดภัยในโรงเรียนและผลกระทบต่ออนาคตของเด็กนักเรียน โรงเรียนหลักการบริหารความปลอดภัยในโรงเรียนการจัดขอบข่ายความปลอดภัยในโรงเรียนการป้องกัน การปลูกฝังการบริหารความปลอดภัยในโรงเรียน

จากความสำคัญด้านความปลอดภัยในโรงรียนดังกล่าวมานั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องของแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของครูในการจัดการความปลอดภัยในโรงเรียนทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้ ซึ่งโรงเรียนมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการจัดการความปลอดภัยแก่นักเรียน เพื่อลดอุบัติเหตุอันตราย และความเสียหายของทรัพย์สิน เพราะสถานศึกษาเป็นสถานที่ที่ปลูกฝังและให้ความรู้แก่นักเรียน สถานศึกษาเป็นสถานที่ปลูกฝังคนที่มีคุณภาพให้กับสังคม ไม่ว่าเป็นนักเรียนหรือว่าครู เป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อสังคมมาก ดังนั้น การจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะมีผลกระทบต่อความปลอดภัยและสุขภาพจิตของนักเรียน ครู และบุคลากรอื่น ๆ ในโรงเรียน การจัดการที่ดีช่วยลดความเสี่ยงและป้องกันเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ได้

คำถามการวิจัย

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมของครูในการจัดความปลอดภัยในโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรปราการอยู่ในระดับใด

2. แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของครูในการจัดการความปลอดภัยในโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในสมุทรปราการควรเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมของครูในการจัดความปลอดภัยในโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรปราการ

2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของครูในการจัดการความปลอดภัยในโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในสมุทรปราการ

หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง งานวิจัยและแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความปลอดภัยของสถานศึกษาเพื่อมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยโดยมีองค์ประกอบที่ศึกษาดังนี้ คู่มือแนวทางปฏิบัติและมาตรการรักษาความปลอดภัยของสถานศึกษาฉบับปรับปรุง พ.ศ.2556, ศตวรรษ ถวิลคำ (2566), ธำรงค์ จั่นฤทธิ์ (2567), ศุภร ธนะภานุ (2565), ลักษณีย์ บุญขาว (2565), ธรรมาธรณ์ โพธิ์สกุลหอม (2567), อดิศร ดีปานธรรม (2561), และจารุวรรณ์ เหยิบไธสงค์ (2563) จากการที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาดังกล่าว พบว่า การมีส่วนร่วมของครูในการจัดการความปลอดภัย มีองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ ด้านการวางแผนการจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษ ด้านการนำไปปฏิบัติในโรงเรียน ด้านการควบคุมไปตามแผนการปฏิบัติ และด้านการประเมินและการปรับปรุงในด้านความปลอดภัย โดยแสดงดังภาพที่ 1

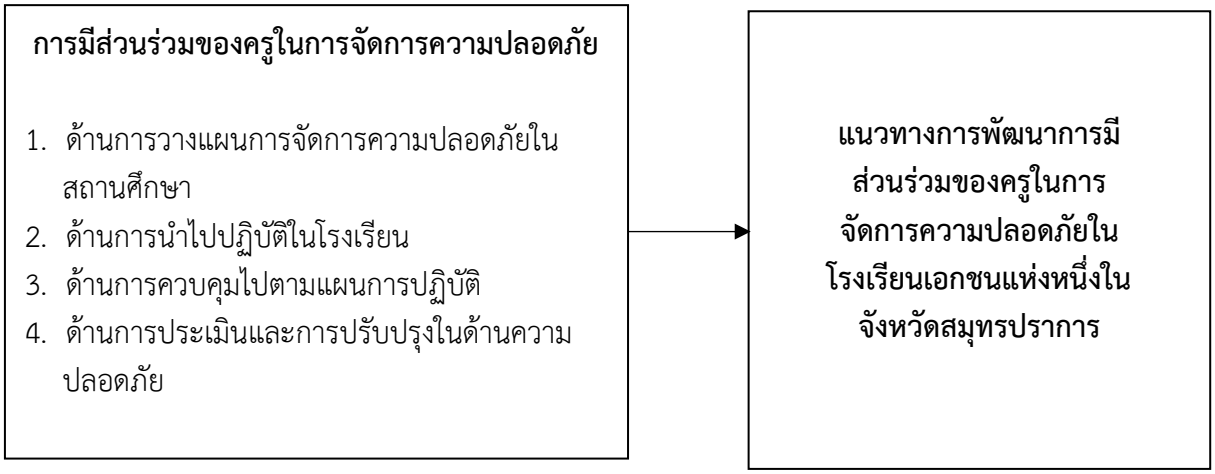

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเป็นการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น (Needs Assessment Research) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของครูในการจัดความปลอดภัยในโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรปราการ ดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1. ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาพัฒนาการมีส่วนร่วมของครูในการจัดความปลอดภัยในโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรปราการ

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครูของโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรปราการ ประจำปีการศึกษา 2567 จำนวน 83 คน

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นคำถามเกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Cheek List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพพึงประสงค์เกี่ยวกับการจัดการมีส่วนร่วมของครูในการจัดความปลอดภัยในโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรปราการ มีลักษณะเป็นแบบประเมินค่า 5 ระดับ

2. สร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย ดังนี้

2.1 ผู้วิจัยจะศึกษาแนวคิดหลักการ ทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของครูในการจัดความปลอดภัยในโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรปราการ เพื่อกำหนดเป็นกรอบในการสร้างเครื่องมือ

2.2 ผู้วิจัยจะกำหนดวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือ

2.3 ผู้วิจัยศึกษาวิธีการสร้างเครื่องที่เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check list) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

2.4 ผู้วิจัยพัฒนาแบบสอบถามเพื่อการวิจัย ตามกรอบแนวคิดให้ครอบคลุมเนื้อหา สาระและขอบเขตของงานวิจัยและดำเนินการจัดทำแบบสอบถามเพื่อการวิจัยฉบับร่าง

2.5 ผู้วิจัยนำเสนอแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (Content/Validity) ของเครื่องมือโดยวิธีหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ (Index of Item Congruence: IOC) แล้วเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้น ไปและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะก่อนที่จะนำไปทดลองใช้ (Try Out) ซึ่งงานวิจัยนี้มีค่าดัชนี ความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60-1.00

2.6 ผู้วิจัยจะนำเป็นแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูและผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน ที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย 30 คน แล้วนำไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟาของครอนบาค (Cronbach’s Alpha Coefficient) พบว่า มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์เท่ากับ 0.91 และ 0.92 ตามลำดับ

2.7 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วทำเป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อเก็บข้อมูล ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม โดยการวิเคราะห์ ค่าร้อยละ (Percentage) และนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

2. การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของครูในการจัดความปลอดภัยในโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรปราการ วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้เกณฑ์การแปลผลค่าคะแนนเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2555) นำผลการประเมินสภาพปัจจุบันหรือสภาพที่พึงประสงค์ มาเรียงลำดับโดยใช้ดัชนีความสำคัญของลำดับความต้องการจำเป็นหรือ Modified Priority Needs Index: $PNI_{Modified}$ มีสูตรในการคำนวณ $PNI_{Modified}$= (I-D)/D (สุวิมล ว่องวาณิช, 2550)

3. นำค่าดัชนีความต้องการจำเป็นมาวิเคราะห์สรุปจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นตามลำดับจากมากไปหาน้อย เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการนำไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิในระยะที่ 2 ต่อไป

ระยะที่ 2. ศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของครูในการจัดการความปลอดภัยในโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในสมุทรปราการ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้บริหารและครูของโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรปราการ ประจำปีการศึกษา 2567 จำนวน 3 คน เลือกมาโดยการเจาะจง (Purposive Sampling) โดยผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อเสนอแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของครูในการจัดความปลอดภัยในโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรปราการ ดังนี้1) ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 2 คน และ2) ครูชำนาญการพิเศษ จำนวน 1 คน รวม 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง (Semi –Structured Interview) มีลักษณะเป็นข้อคำถามปลายเปิด เกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของครูในการจัดความปลอดภัยในโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรปราการ 4 ด้าน คือ ด้านการวางแผนการจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษ ด้านการนำไปปฏิบัติในโรงเรียน ด้านการควบคุมไปตามแผนการปฏิบัติ และด้านการประเมินและการปรับปรุงในด้านความปลอดภัย นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ในระยะที่ 1 เป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อนำไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ในแต่ละด้านมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัยและอภิปราย

สรุปผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการมีส่วนร่วมของครูในการจัดความปลอดภัยในโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรปราการ เสนอเป็นค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบัน ($\overline{X}_1$) และสภาพที่พึงประสงค์ ($\overline{X}_2$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบัน ($S.D._1$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพที่พึงประสงค์ ($S.D._2$) และผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์และจัดลำดับความต้องการจำเป็น โดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index ($PNI_{modified}$) ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาพัฒนาการมีส่วนร่วมของครูในการจัดความปลอดภัยในโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรปราการ (n = 83)

การจัดการความปลอดภัยในโรงเรียน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			ความต้องการจำเป็น	
	$\overline{X}_1$	$S.D._1$	แปลผล	$\overline{X}_2$	$S.D._2$	แปลผล	PNI	ลำดับ
1. ด้านการวางแผนการจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา	3.67	0.46	มาก	4.69	0.48	มากที่สุด	0.28	2
2. ด้านการนำไปปฏิบัติในโรงเรียน	3.61	0.49	มาก	4.60	0.50	มากที่สุด	0.27	4
3. ด้านการควบคุมไปตามแผนการปฏิบัติ	3.57	0.59	มาก	4.62	0.55	มากที่สุด	0.29	1
4. ด้านการประเมินและการปรับปรุงในด้านความปลอดภัย	3.58	0.53	มาก	4.60	0.53	มากที่สุด	0.28	2
รวม	3.61	0.52	มาก	4.63	0.52	มากที่สุด	-	-

จากตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันการมีส่วนร่วมของครูในการจัดการความปลอดภัยในโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรปราการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการวางแผนการจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\overline{X}$ = 3.67, S.D.= 0.52) รองลงมา คือด้านการนำไปปฏิบัติในโรงเรียน ($\overline{X}$ = 3.61, S.D.= 0.49) ด้านการประเมินและการปรับปรุงด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา ($\overline{X}$ = 3.58, S.D.= 0.53) และด้านการควบคุมไปตามแผนการปฏิบัติ ($\overline{X}$ = 3.57, S.D.= 0.59) ตามลำดับ ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ พบว่า ด้านการวางแผนการจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\overline{X}$ = 4.69, S.D.= 0.48) รองลงมา คือด้านการควบคุมไปตามแผนการปฏิบัติ ($\overline{X}$ = 4.62, S.D.= 0.55) ด้านการนำไปปฏิบัติในโรงเรียน ($\overline{X}$ = 4.60, S.D.= 0.50) และด้านการประเมินและการปรับปรุงด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\overline{X}$ = 4.60, S.D.= 0.53) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาด้านความต้องการจำเป็นของแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของครูในการจัดการความปลอดภัยในโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรปราการ โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ 1) ด้านการควบคุมไปตามแผนการปฏิบัติ มีค่าดัชนี ($PNI_{modified}$ = 0.29) 2) ด้านการวางแผนการจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา ด้านการประเมินและการปรับปรุงด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา มีค่าดัชนี ($PNI_{modified}$ =0.28) 3) ด้านการนำไปปฏิบัติในโรงเรียน มีค่าดัชนี ($PNI_{modified}$ = 0.27)

2. แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของครูในการจัดการความปลอดภัยในโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในสมุทรปราการ ที่สำคัญแต่ละด้าน พบว่า

2.1 ด้านการวางแผนการจัดการความปลอดภัย โรงเรียนควรให้ความสำคัญกับการจัดทำแผนปฏิบัติการหรือกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับนโยบายและสภาพการทำงานของบุคลากร โดยควรเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดกลยุทธ์และวางแผนงานร่วมกัน เพื่อสร้างความเข้าใจและความร่วมมือในการดำเนินงาน การวางแผนที่ดีจะช่วยให้การจัดการความปลอดภัยดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและบุคลากรทุกคน

2.2 ด้านการนำไปปฏิบัติในโรงเรียน โดยโรงเรียนควรมีกำหนดแผนการประชุมเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านความปลอดภัยตลอดทั้งปีการศึกษา และแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบในการประสานงานกับหน่วยงานภายนอก เพื่อให้กิจกรรมต่าง ๆ ดำเนินไปตามเป้าหมาย นอกจากนี้ ควรมีการเตรียมสื่อและอุปกรณ์ด้านความปลอดภัยอย่างเพียงพอ เพื่อสนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน

2.3 ด้านการควบคุมการดำเนินงานตามแผนเป็นอีกหนึ่งขั้นตอนสำคัญในการจัดการความปลอดภัยในโรงเรียน ผู้บริหารและครูควรดำเนินการควบคุม ติดตาม และประเมินผลการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง โดยควรกำหนดขอบเขตและวัตถุประสงค์ของการประเมินให้ชัดเจน พร้อมสร้างเครื่องมือประเมินที่หลากหลายและน่าเชื่อถือ การประเมินควรดำเนินไปตามสภาพจริงทั้งระหว่างการจัดกิจกรรมและภายหลังจากกิจกรรมเสร็จสิ้น เพื่อให้สามารถรวบรวมผลการดำเนินงานและวางแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างทันท่วงที

2.4 4 ด้านการประเมินและการปรับปรุงด้านความปลอดภัยในสถานศึกษาเป็นขั้นตอนที่ช่วยให้โรงเรียนสามารถพัฒนาการจัดการความปลอดภัยได้อย่างต่อเนื่อง ผู้บริหาร ครู และบุคลากรควรร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลจากการประเมิน เพื่อวางแผนมาตรการและแนวทางการจัดการความปลอดภัยสำหรับปีถัดไป มีการประชุมเพื่อชี้แจงผลการดำเนินงานให้ทุกฝ่ายรับทราบ รวมถึงข้อดีและข้อเสียของการจัดการความปลอดภัยในโรงเรียน ควรมีการทบทวนและปรับปรุงแผนการจัดการความปลอดภัยอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้แผนงานสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาวิจัย มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผลเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของครูในการจัดการความปลอดภัยในโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในสมุทรปราการ จะเห็นว่าการจัดการความปลอดภัยในโรงเรียนเป็นสิ่งที่ทุกสถานศึกษาควรให้ความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และพัฒนานักเรียนอย่างเต็มศักยภาพ จากการวิเคราะห์แนวทางการจัดการความปลอดภัยในโรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรปราการ พบว่า การจัดการความปลอดภัยในโรงเรียนสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ด้านหลัก ได้แก่ การวางแผน การนำไปปฏิบัติ การควบคุมการดำเนินงาน และการประเมินและปรับปรุง ดังนี้

1. ด้านการวางแผนการจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า โรงเรียนวางแผนกลยุทธ์ด้านความปลอดภัยให้เหมาะสมกับสภาพการทำงานของบุคลากร มีความต้องการจำเป็นต้องพัฒนาลำดับแรก ทั้งนี้อาจเพราะครูสามารถระบุจุดเสี่ยงและปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในการดำเนินงานประจำวันของนักเรียนและบุคลากร การมีส่วนร่วมของครูในขั้นตอนการวางแผนนี้ยังช่วยให้แผนที่ถูกจัดทำมีความเหมาะสมกับความเป็นจริงในสถานศึกษา และส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจและการยอมรับจากทุกฝ่ายในโรงเรียนมากขึ้น ซึ่งสอดคล้อง กับคู่มือแนวทางปฏิบัติและมาตรการรักษาความปลอดภัยของสถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.(2556) คู่มือแนวทางปฏิบัติและมาตรการรักษาความปลอดภัยของสถานศึกษาได้การกำหนดแนวทางหรือมาตรการเกี่ยวกับความปลอดภัยของสถานศึกษา ควรมีความชัดเจนและความเป็นไปได้ในการปฏิบัติโดยเน้นการมีส่วนร่วมระหว่างนักเรียน ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และเครือข่ายโดยร่วมกันวางแผนป้องกัน แก้ไข ควบคุม กำกับ ติดตาม ประเมินผล

2. ด้านการนำไปปฏิบัติในโรงเรียน ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า มีการจัดการประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับ โครงการ และกิจกรรมความปลอดภัยในโรงเรียนให้กับครู บุคลากร การจัดการด้านความปลอดภัยในการนำเอานโยบายไปสู่การปฏิบัติ เพราะครูถือเป็น ผู้ปฏิบัติหลัก ที่ต้องติดตามให้แน่ใจว่าการปฏิบัติตามแผนด้านความปลอดภัยดำเนินไปตามที่วางไว้อย่างเป็นรูปธรรม ครูมักได้รับมอบหมายให้ดูแลความปลอดภัยของนักเรียนในขณะทำกิจกรรมการเรียนการสอน รวมถึงกิจกรรมพิเศษต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้อง ยุวดี บาคาล (2561) ซึ่งระบุว่า กระบวนการจัดการความปลอดภัยควรเน้นการนำเอานโยบายไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม เช่น การกำหนดให้เรื่องความปลอดภัยของนักเรียนและครูเป็นประเด็นสำคัญ และควรอธิบายถึงความสำคัญของการจัดการความปลอดภัยให้นักเรียนทุกคนตระหนัก นอกจากนี้ การจัดการความปลอดภัยควรผสานรวมการบริหารความเสี่ยงเข้าไปในขั้นตอนการทำงาน ซึ่งรวมถึงการตรวจสอบ การติดตาม การทบทวน และการปรับปรุงเพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ

3. ด้านการควบคุมไปตามแผนการปฏิบัติ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า มีการมอบหมายในการนำผลการจัดกิจกรรมด้านความปลอดภัยในโรงเรียนมาสรุปและจัดทำเป็นรายงาน การมอบหมายให้นำผลการจัดกิจกรรมด้านความปลอดภัยในโรงเรียนมาสรุปและจัดทำเป็นรายงานมีความสำคัญในการประเมินประสิทธิภาพของมาตรการต่าง ๆ ที่โรงเรียนดำเนินการ การจัดทำรายงานดังกล่าวช่วยให้เห็นภาพรวมของการดำเนินงานในด้านความปลอดภัย ทั้งในแง่ของความสำเร็จและจุดที่ต้องปรับปรุง นอกจากนี้ยังเป็นข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการพัฒนากิจกรรมและมาตรการในอนาคต ซึ่งสอดคล้อง กับ พชฏ นรสิงห์(2567)กล่าวถึงถังการกำกับ ติดตาม และประเมินผลดำเนินการโดยคณะกรรมการความปลอดภัย คณะกรรมการสถานศึกษา และชุมชน ซึ่งมีบทบาทในการประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียน และมีส่วนร่วมในการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมิน

ความสำเร็จของโครงการต่าง ๆ ของโรงเรียน นอกจากนี้ยังมีการให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานต่อไป

4. ด้านการประเมินและการปรับปรุงในด้านความปลอดภัย ผลการวิจัยแสดงให้เห็นประเมินผลโดยผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่องและนำผลการประเมินไปปรับปรุงพัฒนาด้านความปลอดภัยในโรงเรียน การรายงานผลการประเมินโครงการและกิจกรรมด้านความปลอดภัยในโรงเรียนโดยผู้บริหารไปยังผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างชัดเจนมีบทบาทสำคัญในการสร้างความเข้าใจร่วมกันและสนับสนุนการตัดสินใจในอนาคต การประเมินผลเป็นขั้นตอนที่สำคัญในการวัดประสิทธิภาพของโครงการและกิจกรรมที่จัดขึ้น เพื่อตรวจสอบว่าสามารถบรรลุเป้าหมายด้านความปลอดภัยหรือไม่ อีกทั้งยังช่วยระบุจุดแข็งและจุดที่ต้องปรับปรุง ซึ่งสอดคล้องกับ ดุษฎี ไชยมาตย์ และจักรพงษ์ พระสุรัตน์ (2564) ได้ทำการศึกษามาตรการความปลอดภัยในโรงเรียนเพื่อป้องกันอุบัติเหตุจราจรโดยมีการมีส่วนร่วมของชุมชนในโรงเรียนเสนานิคม อำเภอเสนานิคม จังหวัดอำนาจเจริญ พบว่าการสรุปประเมินผลเป็นสิ่งที่สำคัญในการวัดประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโครงการและกิจกรรมความปลอดภัยในโรงเรียนซึ่งนำไปสู่แนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันอุบัติเหตุจราจรในโรงเรียนและชุมชน

สรุปได้ว่า การจัดการความปลอดภัยในโรงเรียนต้องอาศัยการวางแผนอย่างรอบคอบ การนำไปปฏิบัติอย่างเคร่งครัด การควบคุมและติดตามผลอย่างต่อเนื่อง และการประเมินเพื่อปรับปรุงให้ดีขึ้น การมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครู และบุคลากรทุกฝ่าย จะช่วยให้การจัดการความปลอดภัยในโรงเรียนมีประสิทธิภาพและสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและเอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนได้อย่างแท้จริง

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

งานวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของครูในการจัดการความปลอดภัยในโรงเรียนเอกชนในจังหวัดสมุทรปราการ ได้สร้างองค์ความรู้ใหม่ที่มีความสำคัญต่อการบริหารจัดการโรงเรียนและการสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับนักเรียนอย่างยั่งยืน องค์ความรู้เหล่านี้เกิดจากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของครูในทุกขั้นตอนของกระบวนการจัดการความปลอดภัย ตั้งแต่การวางแผน การนำไปปฏิบัติ การควบคุม ไปจนถึงการประเมินผล หนึ่งในองค์ความรู้สำคัญที่ค้นพบคือ การมีส่วนร่วมของครูสามารถยกระดับการจัดการความปลอดภัยในโรงเรียนได้อย่างมีนัยสำคัญ เนื่องจากครูเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุด ทำให้สามารถระบุจุดเสี่ยงและปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้อย่างแม่นยำ นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมของครูในกระบวนการวางแผนและการปฏิบัติงาน ยังช่วยให้แผนความปลอดภัยมีความสอดคล้องกับบริบทและสถานการณ์จริงในโรงเรียน ซึ่งส่งผลให้การบริหารจัดการความปลอดภัยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

อีกประเด็นหนึ่งที่สำคัญคือ การวางแผนการจัดการความปลอดภัยที่มีประสิทธิภาพนั้น ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และเครือข่ายภายนอก การผสานความร่วมมือนี้ช่วยให้การวางแผนป้องกัน แก้ไข ควบคุม และประเมินผล มีความครอบคลุมและสามารถปฏิบัติได้จริง นอกจากนี้ การสื่อสารและการประเมินผลอย่างต่อเนื่องยังเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความเข้าใจและความโปร่งใสระหว่างผู้บริหาร ครู บุคลากร และผู้ปกครอง ทำให้ทุกฝ่ายรับทราบถึงความก้าวหน้าและสามารถร่วมมือกันปรับปรุงการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สุดท้าย การผสานรวมการบริหารความเสี่ยงในกิจกรรมประจำวันของโรงเรียนก็เป็นอีกหนึ่งแนวทางที่ช่วยสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยอย่างยั่งยืน โดยไม่เพียงแต่การบริหารความเสี่ยงจะถูกนำมาใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนเท่านั้น แต่ควรถูกใช้ในทุกกิจกรรมของโรงเรียน รวมถึงกิจกรรมพิเศษต่าง ๆ การฝึกอบรม

และสร้างการรับรู้ด้านความปลอดภัยให้กับนักเรียนและบุคลากรทุกคนจึงเป็นเรื่องที่ไม่ควรมองข้าม ดังแสดงในภาพที่ 2

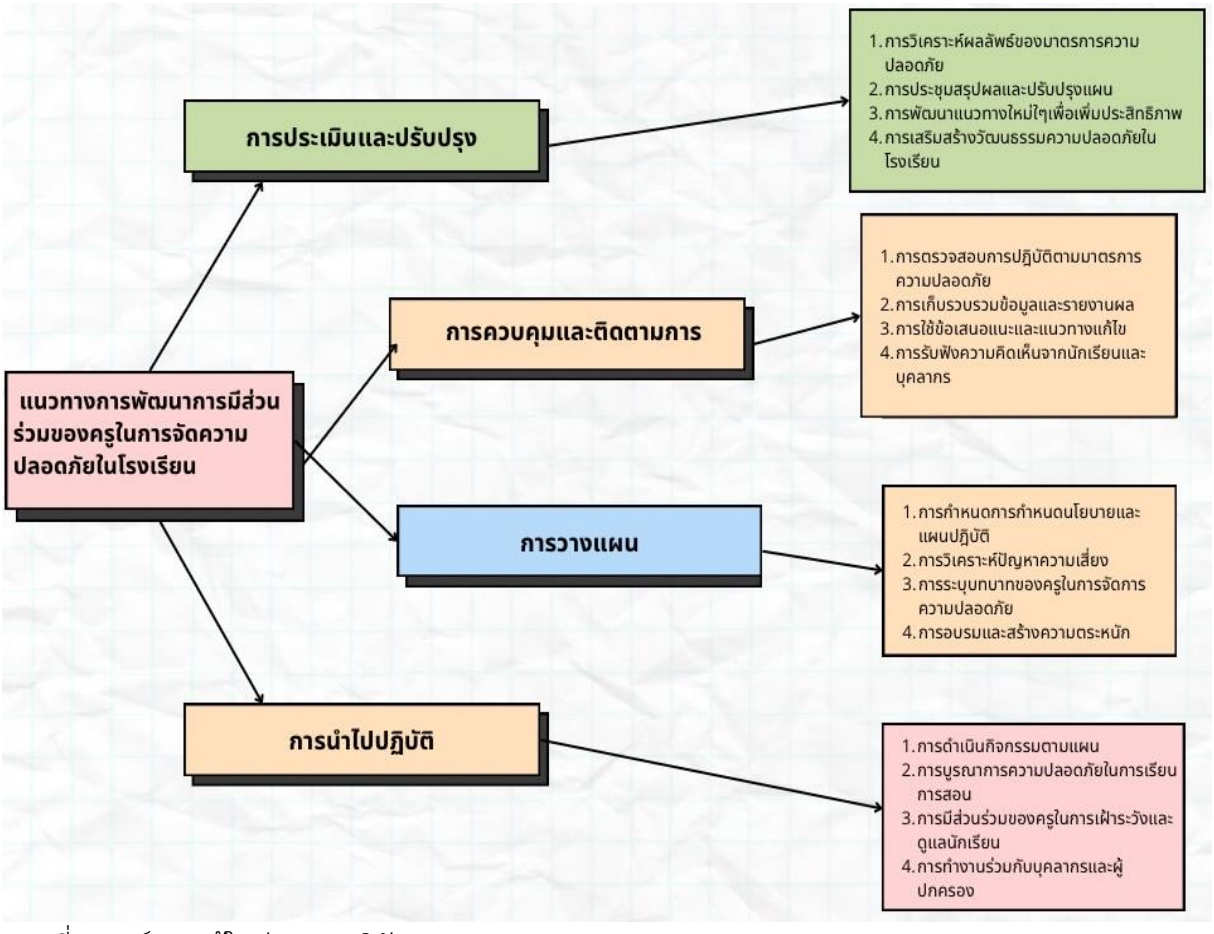

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากผลวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของครูในการจัดการความปลอดภัยในโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรปราการ โดยรวมและรายด้าน การปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยมีระดับการปฏิบัติเรียงลำดับได้แก่ ด้านการวางแผนการจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา ด้านการนำไปปฏิบัติในโรงเรียน ด้านการประเมินและการปรับปรุงด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา ด้านการควบคุมไปตามแผนการปฏิบัติ ดังนั้น โรงเรียนควรให้ความสำคัญกับการดำเนินงานทุกด้านให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด ดังนี้

1. ด้านการวางแผนการจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา โรงเรียนให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับการวางแผนจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา และโอกาสให้ครูและบุคลากรทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดกลยุทธ์ การวางแผนงานร่วมกัน ให้ความสำคัญกับการนำโครงการ และกิจกรรม

2. ด้านการนำไปปฏิบัติในโรงเรียน โรงเรียนกำหนดแผนเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านความปลอดภัยตลอดทั้งปีการศึกษา ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทุกฝ่ายจะทำการประเมินเนื้อหาและหลักสูตรการเรียนการสอนเกี่ยวกับความปลอดภัยอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้กิจกรรมต่างๆดำเนินไปตามเป้าหมายที่วางไว้

3. ด้านการควบคุมไปตามแผนการปฏิบัติ ผู้บริหาร ครู ดำเนินการควบคุม ติดตาม และประเมินผลการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง โดยกำหนดขอบเขตและวัตถุประสงค์ของการประเมินให้ชัดเจน

4. ด้านการประเมินและการปรับปรุงด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา บุคลากรทุกฝ่ายร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อวางแผนและปรับปรุงมาตรการความปลอดภัยให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน และนำไปปฏิบัติได้จริง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำระเบียบวิธีวิจัยในรูปแบบอื่นๆ เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในด้านอื่นของครูต่อไป เช่น การวิจัยแบบผสมผสานวิธี การวิจัยและพัฒนา หรือการวิจัยโมเดลสมการโครงสร้าง เป็นต้น

2. ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและองค์กรเครือข่ายทั้งจากภาครัฐและเอกชนในการจัดการความปลอดภัยในโรงเรียนเอกชน เพื่อใช้เป็นแนวทางการนำไปประยุกต์ใช้ในบริบทที่แตกต่างกันในการส่งเสริมและพัฒนาความร่วมมือในการจัดการความปลอดภัยในโรงเรียนเอกชน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ. (2546). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎหมายที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติ การศึกษาภาคบังคับ พ.ศ.2545.* กรุงเทพฯ: คุรุสภาพลาดพร้าว.

จารุวรรณ์ เหยิบไธสงค์. (2563). *การจัดการความปลอดภัยในโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดปทุมธานี.* วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

จิระศักดิ์ สิมัด. (2565). สภาพปัญหาและแนวทางพัฒนาการจัดการความปลอดภัยของนักเรียน โรงเรียนไผ่ใหญ่ศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29. *วารสารมหาจุฬาตานีปริทรรศน์ ปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 4*(8), 66-75.

ดุษฎี ไชยมาตย์ และจักรพงษ์ พระสุรัตน์. (2565). มาตรการความปลอดภัยในโรงเรียนเพื่อป้องกันอุบัติเหตุจราจรโดยการมสวนรวมของชมชนโรงเรียนเสนางคนิคม อำเภอเสนางค นิคม จังหวัด อำนาจเจริญ. *วารสารวิชาการสาธารณสุขชุมชน, 8*(2), 67-76.

ธีรยุทธ เมืองแมน, ญาณิศา บุญจิตร์ และมัทนียา พงศ์สุวรรณ. (2565). การพัฒนาระบบการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1. *Journal of Roi Kaensarn Academi, 8*(11), 251-265.

บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น.* พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

พชฏ นรสิงห์.(2567). *การบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านการจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา.* พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2560). *การศึกษา 4.0 เป็นยิ่งกว่าการศึกษา.* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พาตีฮะห์ เดเบาะ. (2562). *การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายะลา เขต 3.*(สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

ยุวดี บาคาล. (2561). การประเมินความเสี่ยงต่ออุบัติเหตุภายในโรงเรียนกรณีศึกษา: โรงเรียน เอกชนแห่งหนึ่ง เขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา. *วารสารวิทยาศาสตร์ และ เทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, 6*(2), 113-132.

รชตภรณ์ ขัยประภา และสายฝน แสนใจพรม. (2565). แนวทางการบริหารจัดการความปลอดภัยใน สถานศึกษา โรงเรียนสันทรายหลวง อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2. *Journal of Graduate Studies Review MCU Phrae, 9*(1), 91-108.

ศฤงคาร ใจปันทา. (2563). *รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการมีงานทำ สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ*. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ศิริพร อนุสภา. (2556).*ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการความปลอดภัยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาโรงเรียนเอกชนในครอบครัวซาเลเซียน.* หลักสูตรปริญญาทางการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สุวิมล ว่องวาณิช. (2550). *การวิจัยประเมินความต้องการจาเป็น*. กรุงเทพมหานคร: สานักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2556). *คู่มือแนวทางปฏิบัติและมาตรการรักษาความปลอดภัยของสถานศึกษา* .ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2556. นครปฐม: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

อดิศร ดีปานธรรม. (2561). *ศึกษาการพัฒนารูปแบบการจัดการด้านความปลอดภัยแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเพื่อการพัฒนา). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.

Essential Needs for Managing the Learning Environment of Private Schools in Chonburi

Li Zhiyu [1*], & Juladis Khanthap[2]
1 Suryadhep Teachers College, Rangsit University, Thailand
2 Suryadhep Teachers College, Rangsit University, Thailand
* *Corresponding author. E-mail: lizhiyu384@gmail.com*

Abstract

The objectives of this research were: (1) to study the current conditions, desirable conditions, and needs in managing the learning environment of a private school in Chonburi Province, and (2) to explore strategies for managing the learning environment of the same school. The target population for this study consisted of administrators and teachers from a private school in Chonburi Province in the academic year 2024, totaling 70 people. The research instrument was a questionnaire (Google Form) based on a five-point Likert scale. The questionnaire on the current state of managing the learning environment had a reliability value of 0.90, while the questionnaire on the desired state of teacher participation in managing the learning environment also had a reliability value of 0.90. The statistics used for data analysis included percentage, mean, standard deviation, and the Modified Priority Needs Index (PNI modified) technique to rank the priority of essential needs. The research findings revealed that: (1) Overall, the current conditions had an average rating at a moderate level, while the desirable conditions had an average rating at a high level. When ranking the priorities of essential needs, the overall findings indicated the following priority order for managing the learning environment: first, school facilities; second, peer social interaction; third, managing the learning environment; and fourth, teaching and learning. (2) The strategies for managing the learning environment of the private school in Chonburi Province were categorized into four aspects.

Keywords: Needs, Management, Learning Environment, Private schools

Received: 2025-04-28; Revised: 2025-05-29; Accepted: 2505-05-29 ISSN: 2822-0218 (Online)

ความต้องการจำเป็นในการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดชลบุรี

Li Zhiyu [1*] **และจุลดิศ คัญทัพ**[2]

1 วิทยาลัยครูสุริยเทพ มหาวิทยาลัยรังสิต

2 วิทยาลัยครูสุริยเทพ มหาวิทยาลัยรังสิต

* *Corresponding author. E-mail: lizhiyu384@gmail.com*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดชลบุรี(2) เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดชลบุรี ประชากรเป้าหมายเป็นผู้บริหารและครูของโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดชลบุรีประจำปีการศึกษา 2567 จำนวน 70 คน เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Google Form) มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันการบริหารการจัดการสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ มีค่าความชื่อมั่นเท่ากับ 0.94 ส่วนแบบสอบถามสภาพพึงประสงค์การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ มีค่าความชื่อมั่นเท่ากับ 0.92 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและใช้เทคนิค Modified Priority Needs Index ($PNI_{Modified}$) ในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ผลการวิจัยพบว่า (1) สภาพปัจจุบันมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ ลำดับที่ 1 ด้านอาคารสถานที่ ลำดับที่ 2 ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน ลำดับที่ 3 ด้านการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ ลำดับที่ 4 ด้านการเรียนการสอน (2) แนวทางการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดชลบุรี ประกอบด้วย 4 ด้าน

คำสำคัญ: ความต้องการจำเป็น, การบริหารจัดการ, สภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้, โรงเรียนเอกชน

บทนำ

ในศตวรรษที่ 21 สังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และเทคโนโลยี องค์กรจำเป็นต้องปรับตัวและบริหารจัดการภายในอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงและการแข่งขันที่เกิดขึ้นได้ โดยเฉพาะด้านการศึกษา ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความรู้และทักษะที่เหมาะสม การศึกษามิใช่เพียงแค่กระบวนการถ่ายทอดความรู้ แต่ยังต้องมุ่งเน้นการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้สามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวันสถานศึกษาจึงต้องปฏิรูปการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง โดยยึดหลักแนวคิดของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และการแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งเน้นให้สถานศึกษาส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สภาพแวดล้อมทางการศึกษามีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน โดยต้องประกอบด้วยปัจจัยต่าง ๆ เช่น สิ่งอำนวยความสะดวก เครื่องมือการเรียนรู้ ห้องเรียนที่เป็นระเบียบ รวมถึงความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน ซึ่งช่วยสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และส่งเสริมให้นักเรียนมีแรงจูงใจในการเรียนรู้มากขึ้น การมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ปกครองก็เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ การบริหารงานวิชาการเป็นส่วนสำคัญของสถานศึกษา ซึ่งครอบคลุมการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาบุคลากร และการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ตามกฎบัตรของกระทรวงศึกษาธิการ (2550) ที่กำหนดให้มีการกระจายอำนาจในด้านวิชาการ งบประมาณ งานบุคคล และการบริหารทั่วไป

ทั้งนี้ การสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้จะช่วยให้นักเรียนและบุคลากรมีความสุขในการศึกษาและการทำงาน รวมถึงส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น นอกจากนี้ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน เช่น แพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ และการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในระบบการศึกษาก็เป็นแนวทางที่ช่วยพัฒนาและยกระดับคุณภาพของการศึกษาในปัจจุบัน งานวิจัยพบว่าสภาพแวดล้อมทางการศึกษามีอิทธิพลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน (Astin, 1971) โดยสภาพแวดล้อมที่ดีช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้และพัฒนาพฤติกรรมของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ในขณะที่สภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสมอาจส่งผลกระทบเชิงลบต่อกระบวนการเรียนรู้ได้ (ภัทรพร บุญนำอุดม, 2563)

นอกจากนี้ ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการกำหนดแนวทางการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ให้เหมาะสมและส่งเสริมศักยภาพของนักเรียนให้เติบโตอย่างเต็มที่ (กิ่งกนก กิณเรศ, 2565) สถานศึกษาควรคำนึงถึงแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืนและปรับใช้การเรียนรู้แบบ Active Learning และ STEM Education เพื่อให้สอดคล้องกับแนวโน้มของการศึกษาในอนาคต นอกจากปัจจัยทางกายภาพของสภาพแวดล้อมแล้ว ปัจจัยทางจิตวิทยาก็มีผลต่อกระบวนการเรียนรู้เช่นกัน บรรยากาศการเรียนการสอนที่ดีควรสร้างความรู้สึกปลอดภัยและความมั่นใจให้กับนักเรียน ครูผู้สอนควรมีบทบาทเป็นผู้กระตุ้นให้นักเรียนเกิดการคิดวิเคราะห์และพัฒนาตนเองผ่านกิจกรรมที่ท้าทายแต่ไม่สร้างความกดดันจนเกินไป การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพระหว่างครูกับนักเรียนเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในชั้นเรียนมากขึ้น

การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ควรเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องและมีการปรับปรุงให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป การนำแนวทางการเรียนรู้แบบ Personalized Learning หรือการเรียนรู้ที่ปรับให้เหมาะกับบุคคลมาใช้ จะช่วยให้นักเรียนแต่ละคนสามารถพัฒนาตนเองได้ตามศักยภาพและความสามารถเฉพาะตัว การใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอน เช่น การเรียนออนไลน์หรือการใช้สื่อดิจิทัลแบบอินเทอร์แอคทีฟ สามารถช่วยเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่ทันสมัยและดึงดูดความสนใจของนักเรียนได้ดีขึ้น

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาความต้องการในการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดชลบุรี เพื่อวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยให้นักเรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพสูงสุด การศึกษานี้จะเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการที่เหมาะสม และสามารถนำไปใช้เป็นต้นแบบสำหรับโรงเรียนอื่น ๆ ในการยกระดับคุณภาพการศึกษาให้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและสังคมในยุคปัจจุบัน การพัฒนาอย่างต่อเนื่องของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้จะช่วยให้สถานศึกษาสามารถปรับตัวและก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำถามการวิจัย

1. สภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดชลบุรีอยู่ในระดับใด
2. แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดชลบุรีเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดชลบุรี
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดชลบุรี

หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาถึงองค์ประกอบการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของโรงเรียนโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดชลบุรีจากการศึกษา หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศดังนี้ แนวคิดของ Astin (1971), พระครูใบฎีกามณฑล เขมโก (2562), ภัทรานิษฐ สงประชา (2562), ชลธิชา ร่มโพธิ์รี และวรกาญจน์ สุขสดเขียว (2562), อภิบาล สุวรรณโคตร์ และสมหญิง จันทรุไทย (2563), จิราพร เครือแวงมน และธนารัตน์ ศรีผ่องงาม (2563),กฤษนุ ก้อสละ (2564), กิ่งกนก กิณเรศ (2565),เนตรชนก ทองดำ (2565), จุฑามาศ วรรณปะขี และทศพร เกตุถนอม (2566), ซึ่งจากการที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาดังกล่าวพบว่าการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของโรงเรียนโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดชลบุรีจากการศึกษา 4 มีองค์ประกอบ ดังนี้ 1) ด้านอาคารสถานที่ 2) ด้านการเรียนการสอน 3) ด้านสังคมกลุ่มเพื่อนและ 4) ด้านการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์เพื่อมากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

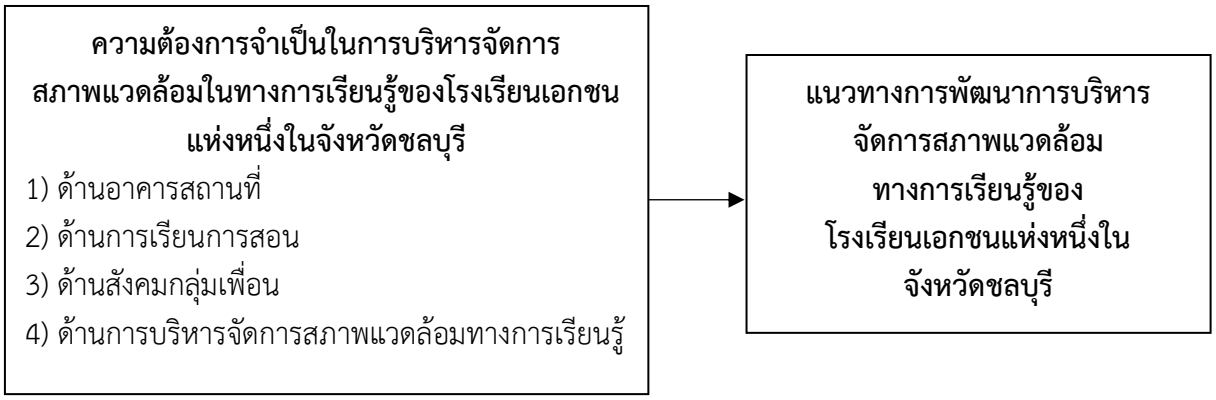

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่องความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดชลบุรี เป็นการวิจัยเชิงประเมินความต้องการจำเป็น (Needs Assessment Research) ดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดชลบุรี

ประชากรเป้าหมาย

ประชากรเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครูของโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดชลบุรี ประจำปีการศึกษา 2567 จำนวน 70 คน

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นคำถามเกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ(Cheek List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพพึงประสงค์ในการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดชลบุรี 4 ด้าน คือ ด้านอาคารสถานที่ ด้านการเรียนการสอน ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน และด้านการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้

2. สร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย ดังนี้

2.1 ผู้วิจัยจะศึกษาแนวคิดหลักการ ทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดชลบุรี เพื่อกำหนดเป็นกรอบในการสร้างเครื่องมือ

2.2 ผู้วิจัยจะกำหนดวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือ

2.3 ผู้วิจัยศึกษาวิธีการสร้างเครื่องที่เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check list) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

2.4 ผู้วิจัยพัฒนาแบบสอบถามเพื่อการวิจัย ตามกรอบแนวคิดให้ครอบคลุมเนื้อหา สาระและขอบเขตของงานวิจัยและดำเนินการจัดทำแบบสอบถามเพื่อการวิจัยฉบับร่าง

2.5 ผู้วิจัยนำเสนอแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (Content/Validity) ของเครื่องมือโดยวิธีหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ (Index of Congruence: IOC) แล้วเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้น ไปและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะก่อนที่จะนำไปทดลองใช้ (Try Out) ซึ่งงานวิจัยนี้มีค่าดัชนี ความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60-1.00

2.6 ผู้วิจัยจะนำเป็นแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูและผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน ที่ไม่ใช่กลุ่มประชากรเป้าหมาย 30 คน แล้วนำไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) พบว่า มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์เท่ากับ 0.94 และ 0.92 ตามลำดับ

2.7 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วทำเป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อเก็บข้อมูล ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม โดยการวิเคราะห์ ค่าร้อยละ (Percentage) และนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

2. การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์เกี่ยวกับการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดชลบุรี วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้เกณฑ์การแปลผลค่าคะแนนเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2555) นำผลการประเมินสภาพปัจจุบันหรือสภาพที่พึงประสงค์ มาเรียงลำดับโดยใช้ดัชนีความสำคัญของลำดับความต้องการจำเป็นหรือ Modified Priority Needs Index: $PNI_{Modified}$ มีสูตรในการคำนวณ $PNI_{Modified}$= (I-D)/D (สุวิมล ว่องวาณิช, 2550)

3. นำค่าดัชนีความต้องการจำเป็นมาวิเคราะห์สรุปจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นตามลำดับจากมากไปหาน้อย เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการนำไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิในระยะที่ 2 ต่อไป

ระยะที่ 2. ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดชลบุรี

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้บริหารและครูของของโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดชลบุรี ประจำปีการศึกษา 2567 จำนวน 3 คน เลือกมาโดยการเจาะจง (Purposive Sampling) โดยผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อเสนอแนวทางพัฒนาการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดชลบุรี ดังนี้ คือ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 2 คน และ2) ครูชำนาญการพิเศษจำนวน 1 คน รวม 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง (Semi –Structured Interview) มีลักษณะเป็นข้อคำถามปลายเปิด เกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดชลบุรี 4 ด้าน คือ ด้านอาคารสถานที่ ด้านการเรียนการสอน ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน และด้านการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ โดยนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ในระยะที่ 1 เป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อนำไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ในแต่ละด้านมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัยและอภิปราย

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดชลบุรี เสนอเป็นค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบัน ($\overline{X}_1$)และสภาพที่พึงประสงค์ ($\overline{X}_2$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบัน ($S.D._1$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพที่พึงประสงค์ ($S.D._2$) และผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์และจัดลำดับความต้องการจำเป็น โดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index ($PNI_{modified}$) ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดชลบุรี โดยรวมทั้ง 4 ด้าน (n=70)

การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			ความต้องการจำเป็น	
	$\overline{X}_1$	$S.D._1$	แปลผล	$\overline{X}_2$	$S.D._2$	แปลผล	PN	ลำดับ
1.ด้านอาคารสถานที่	3.05	0.84	ปานกลาง	4.34	0.74	มาก	0.41	1
2.ด้านการเรียนการสอน	3.11	0.85	ปานกลาง	4.32	0.65	มาก	0.36	4
3.ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน	3.06	0.84	ปานกลาง	4.26	0.91	มาก	0.39	2
4.ด้านการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้	3.08	0.80	ปานกลาง	4.23	0.68	มาก	0.37	3
รวมเฉลี่ย	3.07	0.83	ปานกลาง	4.28	0.74	มาก	-	-

1.1 สภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวดชลบุรี โดยรวม 4 ด้าน สภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวดชลบุรี ภาพรวม ($\overline{X}$ = 3.07; S.D = 0.83) แปลผลอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\overline{X}$ = 3.11; S.D = 0.85) รองลงมา คือด้านการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ ($\overline{X}$ = 3.08; S.D = 0.80) ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน ($\overline{X}$ = 3.06; S.D = 0.84) และด้านอาคารสถานที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\overline{X}$ = 3.05; S.D = 0.84)

1.2 สภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวดชลบุรี ภาพรวม($\overline{X}$ = 4.28; S.D = 0.74) แปลผลอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านอาคารสถานที่ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\overline{X}$ = 4.34; S.D = 0.74) รองลงมา คือด้านการเรียนการสอน ($\overline{X}$ = 4.32; S.D = 065) ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน ($\overline{X}$ = 4.26; S.D = 0.91) และ ด้านการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\overline{X}$ = 4.23; S.D = 0.68)

1.3 ความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวดชลบุรี โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ 1) ด้านอาคารสถานที่ มีค่าดัชนี ($PNI_{modified}$ = 0.41) 2) ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน มีค่าดัชนี ($PNI_{modified}$ = 0.39) 3) ด้านการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้มีค่าดัชนี ($PNI_{modified}$ = 0.37) และ 4) ด้านการเรียนการสอน มีค่าดัชนี ($PNI_{modified}$ = 0.36)

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวดชลบุรีสามารสรุปได้ ดังนี้

3.1 ด้านอาคารสถานที่ ควรมีการบำรุงรักษาอาคารให้ดีอยู่เสมอ การปรับปรุงห้องเรียนให้สะอาดและทันสมัย การสร้างพื้นที่ออกกำลังกายที่เหมาะสม รวมถึงการพัฒนาห้องสมุดและห้องคอมพิวเตอร์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

3.2 ด้านการเรียนการสอน ควรปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน รวมถึงการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน การจัดฝึกอบรมและพัฒนาศักยภาพของครูเพื่อเพิ่มทักษะในการสอน นอกจากนี้ยังควรส่งเสริมการเรียนรู้แบบโครงงานและการทำกิจกรรมกลุ่ม เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการทำงานเป็นทีม รวมถึงการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน

3.3 ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน ควรส่งเสริมกิจกรรมกลุ่มเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักเรียน เช่น การจัดค่ายกิจกรรม การแข่งขันกีฬา และการทำงานร่วมกันในโครงการต่างๆ นอกจากนี้ควรมีการสร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการสื่อสารและการทำงานเป็นทีม โดยการจัดพื้นที่สำหรับการพบปะและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การอบรมทักษะการสื่อสารและการแก้ปัญหาร่วมกัน อีกทั้งยังต้องส่งเสริมความเข้าใจและการยอมรับความแตกต่าง เพื่อสร้างบรรยากาศที่เป็นมิตรและอบอุ่นในการเรียนรู้ของนักเรียนทุกคน

3.4 ด้านการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ ควรเน้นการสร้างระบบบริหารที่โปร่งใสและมีประสิทธิภาพ โดยการกำหนดนโยบายและแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน ควรพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการข้อมูลและการสื่อสารที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ รวมถึงการจัดอบรมและพัฒนาศักยภาพของบุคลากรเพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนและสังคมได้อย่างเหมาะสม การติดตามและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอจะช่วยให้การบริหารจัดการมีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการววิจัยมีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. สภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดชลบุรี ผลการวิจัย พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดชลบุรี ด้านการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ลงมาคือการบริหารจัดการและด้านสังคมกลุ่มเพื่อน ด้านอาคารสถานที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ สะเทือน สรรพจักร (2565) ได้ทำการศึกษาการบริหารสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนในวิทยาลัยการอาชีพละงู พบว่า การบริหารสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านอาคารสถานที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด รองลงมาคือด้านสังคมกลุ่มเพื่อนและด้านการจัดการเรียนการสอน อีกทั้งงานวิจัยของ ชัชริน เจริญศรี(2560) ได้ทำการศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนเกาะจันทร์พิทยาคาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ผลการวิจัยพบว่า การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการเรียนการสอน ด้านสังคมกลุ่มผู้เรียน ด้านอาคารสถานที่ และด้านการให้บริการและงานวิจัยของ แพรไพลิน คชา(2560) ซึ่งได้ทำการศึกษาและเปรียบเทียบสภาพแวดล้อมทางการเรียนของโรงเรียนในกลุ่มพนัสนิคม 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าสภาพแวดล้อมทางการเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านสังคมกลุ่มเพื่อน ด้านอาคารสถานที่ และด้านการให้บริการผู้เรียน ข้อค้นพบนี้สะท้อนให้เห็นว่าโรงเรียนให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนมากกว่าการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพราะปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ของ

นักเรียนมากที่สุดคือคุณภาพของการสอน แม้ว่าโรงเรียนบางแห่งจะมีข้อจำกัดด้านอาคารสถานที่ แต่การพัฒนาเทคนิคการสอนและการใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการเรียนรู้สามารถชดเชยข้อจำกัดด้านกายภาพของโรงเรียนได้และส่งผลไปยังผู้เรียนโดยตรง

2. สภาพที่พึ่งประสงค์ในการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวดชลบุรี โดยนำมาเรียงลำดับค่าดัชนี $PNI_{modified}$ จากมากไปน้อย ได้แก่ 1)ด้านอาคารสถานที่ 2) ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน 3)ด้านการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ และ 4) ด้านการเรียนการสอน เป็นลำดับสุดท้ายทั้งนี้อาจเป็นพราะการมีอาคารสถานที่ที่เหมาะสมเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะและศักยภาพของนักเรียน ดังนั้น โรงเรียนจึงต้องให้ความสำคัญกับการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ พรรณิภา สุมาน (2565) ที่ระบุว่าโรงเรียนที่มีสภาพแวดล้อมดีช่วยเพิ่มสมาธิและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนด้าน การเรียนการสอน การปรับปรุงเทคนิคการสอนและนำเทคโนโลยีมาใช้สามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ได้ และงานวิจัยของ อัจฉรา วัฒนางกูร (2563) ที่ชี้ว่า การใช้วิธีสอนที่หลากหลายช่วยกระตุ้นความสนใจของนักเรียน ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาความสัมพันธ์และการทำงานเป็นทีมของนักเรียน ชญานี มั่นคง (2564) ระบุว่าเพื่อนที่สนับสนุนกันจะช่วยเสริมสร้างความมั่นใจและความสนใจในการเรียนมากขึ้น ด้านการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ งานวิจัยของ Leith wood et al. (2006) พบว่า โรงเรียนที่มีระบบบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่ดี สามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงของการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยให้ครูสามารถพัฒนาแนวทางการสอนได้ดียิ่งขึ้น

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

การบริหารจัดการอาคารสถานที่อย่างมีประสิทธิภาพเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของนักเรียน ควรมีการตรวจสอบและปรับปรุงอย่างต่อเนื่องเพื่อให้แน่ใจว่านักเรียนได้รับประโยชน์สูงสุดจากการเรียนรู้ ในขณะเดียวกันการบริหารจัดการด้านการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน ควรมีการพัฒนาและปรับปรุงแนวทางการสอนอย่างต่อเนื่องเพื่อให้แน่ใจว่านักเรียนได้รับการศึกษาในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและเอื้อต่อการพัฒนา ส่วนการสร้างและบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางสังคมกลุ่มเพื่อนอย่างมีประสิทธิภาพเป็นปัจจัยสำคัญที่สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของนักเรียน ควรมีการส่งเสริมกิจกรรมที่สร้างความสัมพันธ์ที่ดีในกลุ่มเพื่อนเพื่อให้นักเรียนได้รับประโยชน์จากการเรียนรู้ในสภาพแวดล้อมที่เป็นบวก และการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพโดยการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารและครูเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของนักเรียน ควรส่งเสริมการสื่อสารและการทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีที่สุด ดังแสดงในภาพที่ 2

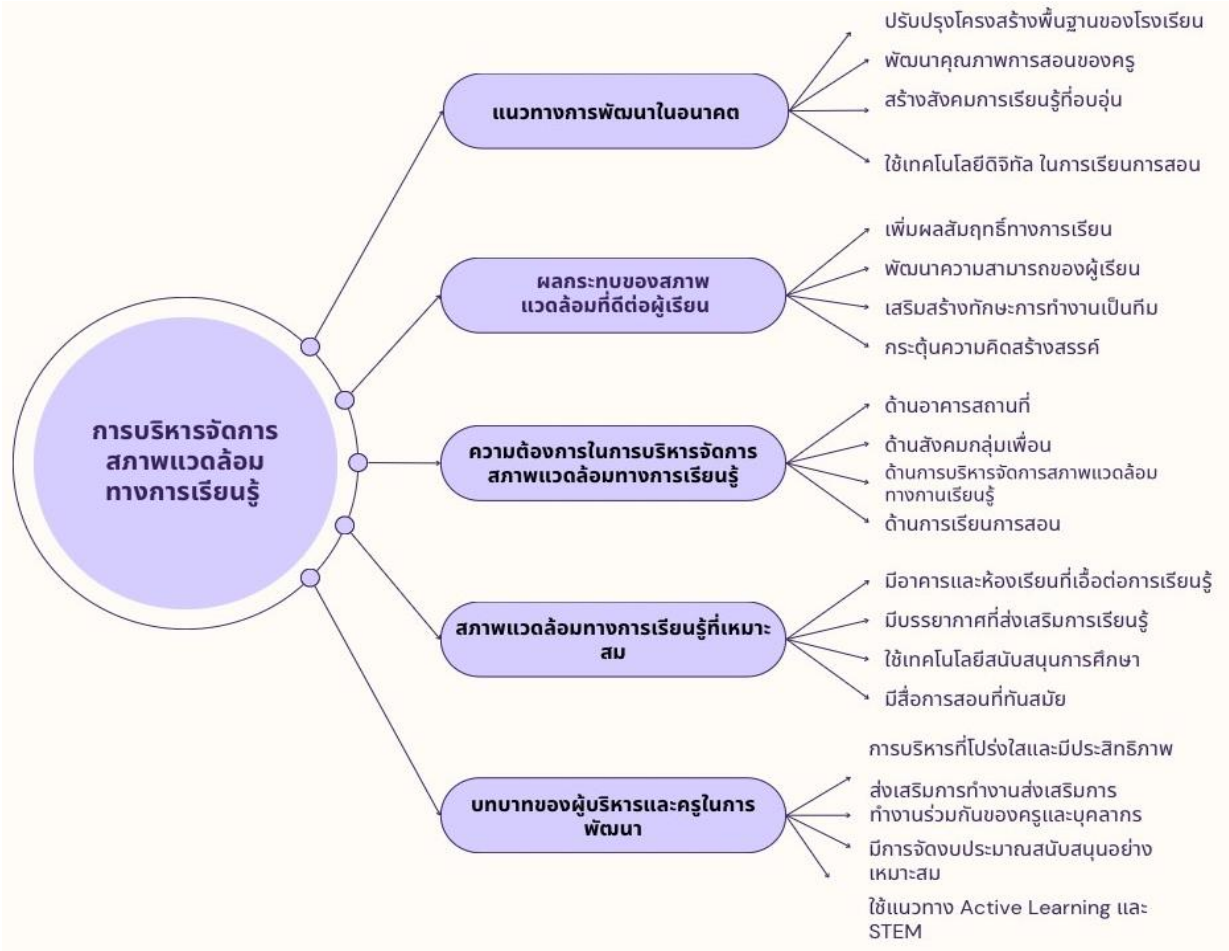

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากผลวิจัย

1. พัฒนาอาคารสถานที่ให้เป็นพื้นที่ส่งเสริมการเรียนรู้โรงเรียนควรจัดสรรงบประมาณเพื่อปรับปรุงอาคารเรียน ห้องเรียน และพื้นที่ทำกิจกรรมให้มีความปลอดภัย ทันสมัย และเอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน เช่น การติดตั้งเทคโนโลยีที่ช่วยในการเรียนการสอน การสร้างพื้นที่สำหรับกิจกรรมกลุ่ม และการออกแบบพื้นที่ให้เหมาะสมกับการเรียนรู้แบบ Active Learning

2. พัฒนาการเรียนการสอนที่ตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนโรงเรียนควรปรับปรุงหลักสูตรและนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ เช่น การใช้ e-learning และระบบการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) รวมถึงการจัดอบรมพัฒนาครูให้สามารถใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลาย

3. ส่งเสริมสังคมกลุ่มเพื่อนและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้โรงเรียนควรจัดกิจกรรมที่ช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักเรียน เช่น กิจกรรมกลุ่ม ค่ายพัฒนาทักษะ และกิจกรรมจิตอาสา เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือและการเรียนรู้ร่วมกัน

4. ปรับปรุงระบบบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพโรงเรียนควรพัฒนาระบบบริหารจัดการให้มีความโปร่งใสและสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการข้อมูลและการตัดสินใจ รวมถึงการจัดอบรมพัฒนาศักยภาพของบุคลากรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหาร

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดชลบุรี

2. ควรศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนและผู้ปกครองต่อการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดชลบุรี

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *เรื่องกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550* ลงวันที่ 8 พฤษภาคม 2550 (อัดสำเนา) กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กระทรวงศึกษาธิการ.(2546). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

กฤษนุ ก้อสละ. (2564). *การบริหารจัดการสภาพแวดลอมทางการเรียนรู้ของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวาวี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2*. ประชุมวิชาการแห่งมหาวิทยาลัยพะเยา.

กิ่งกนก กิณเรศ. (2565). *การพัฒนารูปแบบการบริหารและการจัดการสภาพแวดลอมในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร.* สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

จิราพร เครือแวงมน และ ธนารัตน์ ศรีผ่องงาม. (2563). *การพัฒนาแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้กายในสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24*. ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ชญานี มั่นคง. (2564). ผลกระทบของกลุ่มเพื่อนต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ในโรงเรียนเอกชน. *วารสารการศึกษาไทย.* https://www.onec.go.th/th.php/book/BookGroup/26

ชลธิชา ร่มโพธิ์รี และ วรกาญจน์ สุขสดเขียว. (2562). *การบริหารเชิงกลยุทธ์กับการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ชัชริน เจริญศร. (2560). *การศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนเกาะจันทร์พิทยาคารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18*. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. https://buuir.buu.ac.th/handle/1234567890/6878

บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น.* พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

พรรณิภา สุมาน. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมทางกายภาพและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในโรงเรียนเอกชน. *วารสารการศึกษาไทย.* https://www.onec.go.th/th.php/book/BookGroup/26

พระครู ใบฎีกามณฑล เขมโก. (2562). แนวทางการพัฒนาสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาของจังหวัดนครสวรรค์ตามหลักสัปปุริสธรรม7. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

แพรไพลิน คชา. (2560). *การศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนของโรงเรียนในกลุ่มพนัสนิคม 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2*. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. https://buuir.buu.ac.th/handle/1234567890/6878

ภัทรพร บุญนำอุดม. (2563). *ห้องเรียนในฝันของการศึกษาศตวรรษที่ 21: บทบาทสำคัญของห้องเรียนในการส่งเสริมการเรียนรู้ในโลกสมัยใหม่.* https://www.educathai.com/knowledge/articles/123.

ภัทรานิษฐ สงประชา. (2562). *สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนโสตศึกษา.หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต*. สาขาวิชาการศึกษาตลอดชีวิตและการพัฒนามนุษย์.มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สะเทือน สรรพจักร. (2565). *การบริหารสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนในวิทยาลัยการอาชีพละงู.* สตูล: วิทยาลัยการอาชีพละงู จังหวัดสตูล.

สุวิมล ว่องวาณิช. (2542). *การสังเคราะห์เทคนิคที่ใช้ในการประเมินความต้องการจำเป็นในวทิยานิพนธ์ของนิสิตคณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.* กรุงเทพฯ: ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อภิบาล สุวรรณโคตร์ และ สมหญิง จันทรุ ไทย. (2563). การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาหนองบุญมาก2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2. *วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์, 7*(7), 73-86.

อัจฉรา วัฒนางกูร. (2563). การใช้กลยุทธ์การสอนที่หลากหลายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ของนักเรียน. *วารสารการศึกษาและการพัฒนาสังคม.* https://edu.buu.ac.th/vesd/vesd_journal.html

Astin, A. W. (1971). *Achieving educational excellence*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.

Leithwood, K. (2006). *A review of the research: Educational leadership*. The Laboratory for Student Success at the Temple University Center for Research in Human Development and Education, University of Toronto.

Change management model for develop competency usage Digital technology in learning management of teachers at Ban Na Ton School Mukdahan Primary Educational Service Area Office

Jirawat Tasenhot[1*]

1 Ban Nathon School, Mukdahan, Thailand

** Corresponding author. E-mail: jirawat9096@gmail.com*

Abstract

This research aimed to (1) study the current and desired conditions of teachers' competencies in using digital technology for learning management in schools within the Triamitr Nawaphat Educational Quality Development Network under the Mukdahan Primary Educational Service Area Office. (2) Develop a model for enhancing teacher competency in using digital technology for teaching and learning at Ban Nathon School, Mukdahan Primary Educational Service Area Office. (3) Experiment with the model for developing digital technology competency in the teaching management of teachers at Ban Nathon School, Mukdahan Primary Educational Service Area Office. (4) Evaluate the model for developing the competency in using digital technology for learning management of teachers at Ban Nathon School, Mukdahan Primary Educational Service Area Office. The research findings revealed that (1) the study of the actual and desired conditions of competency in using digital technology for learning management by teachers in the Tri Mit Nawapat Educational Quality Development Network group showed that the overall actual condition was at a moderate level, while the overall desired condition was at the highest level. (2) The results of developing a change management model to enhance the competency in using digital technology for teaching and learning of teachers at Ban Nathon School, Mukdahan Primary Educational Service Area Office, indicate that the feasibility, utility, propriety, and accuracy are at a high level. (3). The results of the experiment using the change management model to enhance the competency in using digital technology for teaching by teachers at Ban Nathon School, Mukdahan Primary Educational Service Area Office, are overall at a high level. Study the overall satisfaction of teachers, which is at the highest level. (4) The results of the evaluation of the change management model to enhance the competency in using digital technology for teaching and learning of teachers at Ban Nathon School, Mukdahan Primary Educational Service Area Office. Results of the opinion survey: feasibility, utility, propriety, and accuracy are at a high level.

Keywords: Change Management Models, Digital Technology Competencies, Learning Management.

Received: 2025-04-29; Revised: 2025-05-29; Accepted: 2505-05-29 ISSN: 2822-0218 (Online)

รูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนบ้านนาถ่อน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร

จิรวัฒน์ ทะเสนฮด[1*]

1 โรงเรียนบ้านนาถ่อน, มุกดาหาร, ประเทศไทย

** Corresponding author. E-mail: jirawat9096@gmail.com*

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อ (1) ศึกษาสภาพความเป็นจริงและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาไตรมิตรนวพัฒน์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร (2) สร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครู โรงเรียน บ้านนาถ่อน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร (3) ทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนบ้านนาถ่อน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหารและ (4) ประเมินรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนบ้านนาถ่อน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร ผลการวิจัย พบว่า (1) สภาพความเป็นจริงในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (2) รูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนบ้านนาถ่อน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร มีความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสม และความถูกต้องครอบคลุม อยู่ในระดับมาก (3) ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนบ้านนาถ่อน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก และครูมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (4) ผลการประเมินรูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนบ้านนาถ่อน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร ผลการสอบถามความคิดเห็น พบว่ามีความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสม และความถูกต้องครอบคลุม อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลง, สมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล, การจัดการเรียนรู้

บทนำ

ปัจจุบันเทคโนโลยีดิจิทัลและเศรษฐกิจมีการพัฒนาอย่างรวดเร็วผู้คนใช้งานดิจิทัลอย่างแพร่หลายใชีวิตประจำวัน ทั้งด้านการสื่อสาร การซื้อขายสินค้า การทำธุรกรรมออนไลน์ รวมถึงบริการภาครัฐที่เปลี่ยนสู่ระบบดิจิทัลเพื่อความสะดวกและประสิทธิภาพ รัฐบาลไทย โดยกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ได้จัดทำแผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม มุ่งใช้เทคโนโลยีดิจิทัลขับเคลื่อนประเทศสู่ Digital Thailand เพื่อเสริมสร้างเศรษฐกิจและสังคมไทยให้ มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ผ่านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน นวัตกรรม ทุนมนุษย์ และทรัพยากรอื่น ๆ ภายใต้ 6 ยุทธศาสตร์หลัก ได้แก่ 1. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลประสิทธิภาพสูงทั่วประเทศ 2. ขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล 3. สร้างสังคมคุณภาพที่ทั่วถึงและเท่าเทียมด้วยดิจิทัล 4. ปรับเปลี่ยนภาครัฐสู่รัฐบาลดิจิทัล 5. พัฒนากำลังคนสู่เศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล 6. สร้างความเชื่อมั่นในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลวิสัยทัศน์นี้จะช่วยให้ประเทศไทยสามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเต็มศักยภาพ(สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561)

ครูยุคดิจิทัล ผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อการเรียนรู้แห่งอนาคต ในยุคดิจิทัลที่เทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนสังคม ครูจึงเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาระบบบริหารจัดการด้านการศึกษา การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอนไม่ได้หมายถึงเพียงแค่การใช้เครื่องมือดิจิทัล แต่รวมถึงความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ และการมีส่วนร่วมของผู้เรียน บทบาทของครูในยุคดิจิทัล ครูต้องสามารถปรับใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์สูงสุด เช่นการใช้แพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อสร้าสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นและเข้าถึงได้ทุกที่การใช้ปัญญาประดิษฐ์(AI)เพื่อวิเคราะห์และออกแบบบทเรียนให้เหมาะสมกับผู้เรียนรายบุคคลการใช้เครื่องมือดิจิทัลเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้แบบร่วมมือและการสร้างองค์ความรู้ร่วมกันเทคโนโลยีทำหน้าที่เป็นตัวเร่งปฏิกิริยาสำคัญที่ผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบการศึกษา ทำให้รูปแบบการเรียนการสอนต้องพัฒนาไปสู่แนวคิดที่ผู้สอนและผู้เรียนเป็นหุ้นส่วนในการเรียนรู้ร่วมกัน ครูทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ กระตุ้นให้ผู้เรียนคิด วิเคราะห์ และค้นหาองค์ความรู้ด้วยตนเองการเตรียมพร้อมสู่อนาคตเพื่อพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ซึ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิตในยุคดิจิทัลครูต้องมีวิสัยทัศน์ในการใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์และเหมาะสมเพื่อเสริมสร้างศักยภาพของผู้เรียนให้สามารถปรับตัวและเติบโตในโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (สุกัญญา แช่มช้อย, 2562)

จากการวิเคราะห์ปัญหาที่กล่าวถึงข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารสถานศึกษาได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรทางการศึกษา เพื่อเตรียมพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล จึงได้นำแนวทางการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่เน้นสมรรถนะ (Competency-Based Human Resource Management) มาประยุกต์ใช้ร่วมกับทฤษฎีสมรรถนะของ David McClelland ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก ได้แก่ ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง (Self-concept) บุคลิกภาพ (Traits) และแรงจูงใจหรือเจตคติ (Motives/Attitudes) โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง บุคลิกภาพ และแรงจูงใจ ซึ่งรวมกันเรียกว่า "คุณลักษณะเฉพาะบุคคล" (Personal Attributes) เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพการทำงานการพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรถือเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในกระบวนการเปลี่ยนแปลงการบริหารจัดการ ผู้วิจัยจึงได้พัฒนารูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนบ้านนาถ่อน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนการสอน และส่งผลให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาในด้านต่างๆ ทั้งความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะตามหลักสูตรที่เหมาะสม ซึ่งจะช่วยยกระดับคุณภาพผู้เรียนและสถานศึกษาทั่วไปได้อย่างยั่งยืน

คำถามการวิจัย

1. ศึกษาสภาพความเป็นจริง และสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาไตรมิตรนวพัฒน์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร อยู่ในระดับใด

2. รูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครู โรงเรียนบ้านนาถ่อนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหารที่พัฒนาขึ้น มีผลการประเมินด้านความถูกต้อง ด้านความมีประโยชน์ ด้านความเป็นไปได้ และด้านความเหมาะสม อยู่ในระดับใด

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครู โรงเรียนบ้านนาถ่อนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร โดยรวมอยู่ในระดับใด และครูมีความพึงพอใจมากน้อยเพียงใด

4. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครู โรงเรียนบ้านนาถ่อนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร มีผลการประเมินด้านความถูกต้อง ด้านความมีประโยชน์ ด้านความเป็นไปได้ และด้านความเหมาะสม อยู่ในระดับใด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพความเป็นจริงและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาไตรมิตรนวพัฒน์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร

2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครู โรงเรียนบ้านนาถ่อนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร

3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครู โรงเรียนบ้านนาถ่อนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร

4. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครู โรงเรียนบ้านนาถ่อนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร

หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารการเปลี่ยนแปลง

แนวคิดการบริหารการเปลี่ยนแปลง (Change Management) เป็นกระบวนการที่ช่วยให้องค์กรสามารถปรับตัวและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีองค์ประกอบสำคัญหลายประการ ได้แก่

1. การวางแผนที่ชัดเจนการกำหนดเป้าหมายและวิธีการที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ต้องการเพื่อให้ทุกคนในองค์กรเข้าใจและมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

2. การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพการสื่อสารข้อมูลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจนและตรงไปตรงมา เพื่อให้พนักงานทุกคนรับรู้ถึงเหตุผลและประโยชน์ของการเปลี่ยนแปลง

3. การฝึกอบรมและสนับสนุนการให้การฝึกอบรมและการสนับสนุนแก่พนักงาน เพื่อให้พวกเขาสามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างราบรื่น

4. การมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายการสร้างโอกาสให้พนักงานทุกคนได้มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นและแนวทางในการเปลี่ยนแปลง

5.การติดตามและประเมินผลการตรวจสอบความก้าวหน้าและผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถปรับปรุงหรือแก้ไขได้ตามความจำเป็น

การบริหารการเปลี่ยนแปลงที่มีประสิทธิภาพจะช่วยให้องค์กรสามารถรับมือกับความท้าทายต่าง ๆ และสร้างความมั่นคงในอนาคตได้ดียิ่งขึ้น

แนวคิดเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยี

สมรรถนะการใช้เทคโนโลยี (Technology Competence) หมายถึง ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในยุคดิจิทัลที่เทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญในทุกด้านของชีวิตและการทำงาน โดยมีองค์ประกอบหลัก ๆ ดังนี้

1. ความรู้ด้านเทคโนโลยี ความเข้าใจในเครื่องมือและซอฟต์แวร์ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงแนวโน้มและนวัตกรรมใหม่ ๆ ในวงการเทคโนโลยี

2. ทักษะการใช้งาน ความสามารถในการใช้งานเทคโนโลยีต่าง ๆ เช่น คอมพิวเตอร์ สมาร์ทโฟน โปรแกรมซอฟต์แวร์ และแพลตฟอร์มออนไลน์อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

3. การแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการค้นหาทางออกหรือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในกระบวนการทำงาน

4. การปรับตัว ความยืดหยุ่นในการปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและการเรียนรู้วิธีการใช้เครื่องมือใหม่ ๆ

5. การสื่อสารและการทำงานร่วมกัน การใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารและทำงานร่วมกันกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ ผ่านทางแพลตฟอร์มการทำงานร่วมกัน เช่น วิดีโอคอนเฟอเรนซ์ หรือเครื่องมือการจัดการโปรเจกต์ เป็นต้น

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะเห็นว่าการพัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีถือเป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้บุคคลและองค์กรสามารถแข่งขันและเติบโตในยุคที่เทคโนโลยีก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ดังนั้น การวิจัยรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครู โรงเรียนบ้านนาถ่อน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหารครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ของครู พัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และองค์ประกอบของรูปแบบเพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยดังแสดงในภาพที่ 1

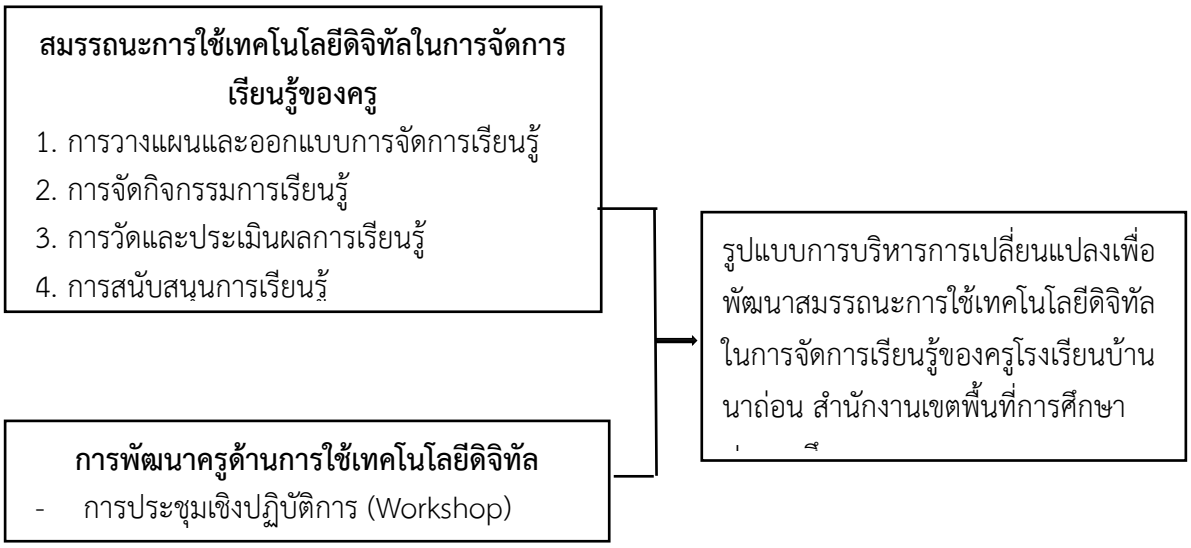

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครู โรงเรียนบ้านนาถ่อนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหารเป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยโดยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 (R1) สภาพที่เป็นจริงและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาไตรมิตรนวพัฒน์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร

ขั้นตอนที่ 2 (D1)สร้างรูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนบ้านนาถ่อนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร

ขั้นตอนที่ 3 (R2) การทดลองใช้รูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนบ้านนาถ่อน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร

ขั้นตอนที่ 4 (D2)ประเมินรูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนบ้านนาถ่อนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ครูโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาไตรมิตรนวพัฒน์ สังกัดสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหารจำนวน 17 โรงเรียน รวมครูทั้งสิ้นจำนวน 190 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูโรงเรียนบ้านนาถ่อนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหารและครูที่สมัครใจเข้าร่วมทดลองนำร่อง โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครู จำนวน 2 โรงเรียน เป็นครูโรงเรียนบ้านนาถ่อนจำนวน 10 คน และครูโรงเรียนชุมชนโพนทราย จำนวน 10 คน และโรงเรียนคำฮีเบญจวิทย์ จำนวน 10 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1.แบบสอบถามสภาพความเป็นจริงและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียน ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร

2.แบบสอบถามตรวจสอบร่างรูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนบ้านนาถ่อน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหารสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ

3.แบบสอบถามสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนบ้านนาถ่อน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร

4.แบบสอบถามความพึงพอใจของครูต่อการใช้รูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนบ้านนาถ่อน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยการส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง จำนวน 30 ฉบับ ได้ตอบกลับมาจำนวน 30 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

2. ผู้วิจัยทำหนังสือถึงผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบร่างรูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครู โรงเรียนบ้านนาถ่อน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร

3. ผู้วิจัยรับผลการแบบตรวจสอบร่างรูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนบ้านนาถ่อนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหารด้วยตนเองและรับฟังข้อเสนอแนะ

4. ประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ครูผู้สอนโรงเรียนบ้านนาถ่อน ครูโรงเรียนชุมชนโพนทราย และครูโรงเรียนคำฮีเบญจวิทย์ เพื่อชี้แจงการใช้รูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนบ้านนาถ่อน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย ได้แก่ สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) โดยวิธีการของครอนบาค (Cronbach)

2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. สถิติในการหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย ไดแก่ ดัชนีความสอดคล้องระหว่างระหว่างรายการคำถามกับนิยามศัพท์ และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) (ศิริชัย พงษ์วิชัย, 2564)

สรุปผลการวิจัยและอภิปราย

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนบ้านนาถ่อน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหารผู้วิจัยได้นำประเด็นที่ค้นพบจากการสรุปผล 4 ประเด็น ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพความเป็นจริงและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาไตรมิตรนวพัฒน์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหารพบว่า สภาพความเป็นจริงของสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาไตรมิตรนวพัฒน์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหารภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียน ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหารภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด

2. ผลการสร้างรูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนบ้านนาถ่อน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหารดังนี้ 2.1) ยกร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนบ้านนาถ่อน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหารประกอบด้วย (1) หลักการของรูปแบบ (2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ (3) ระบบงานและกลไกของรูปแบบ (4) วิธีดำเนินงานของรูปแบบ และ (5) แนวการประเมินรูปแบบ 2.2) ตรวจสอบร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนบ้านนาถ่อน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหารดังนี้ ความเป็นไปได้ (Feasibility) อยู่ในระดับมาก ความเป็นประโยชน์ (Utility) อยู่ในระดับมาก ความเหมาะสม (Propriety) อยู่ในระดับมาก และความถูกต้องครอบคลุม (Accuracy) อยู่ในระดับมาก

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนบ้านนาถ่อน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหารดังนี้ 3.1) ศึกษาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนบ้านนาถ่อน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหารพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก 3.2) ศึกษาความพึงพอใจของครู ต่อการใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนบ้านนาถ่อน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหารพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด

4. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนบ้านนาถ่อน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหารดังนี้ 4.1) สรุปได้ว่าผลสัมภาษณ์ครูโรงเรียนบ้านนาถ่อน ครูโรงเรียนชุมชนโพนทราย และโรงเรียนคำฮีเบญจวิทย์ โรงเรียนละ 3 คน พบว่า สมควรจะให้ครูเข้าร่วมโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ในการจัดการเรียนรู้ของครู เพราะจะเกิดประโยชน์มากที่สุด ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ ครูมีสภาพการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ ใช้คอมพิวเตอร์ในการผลิตสื่อการสอนยังน้อย ดังนั้นจึงมีความจำเป็นจะต้องได้รับการพัฒนาเพิ่มขึ้น จัดทำแผนพัฒนาความรู้และทักษะ การจัดสรรงบประมาณในการจัดซื้อ ซ่อมบำรุง อุปกรณ์เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ให้มีมากขึ้น ได้เทคนิค และวิธีการจากโครงการประชุมเชิงปฏิบัติการ แล้วจะนำไปเขียนลงในแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งมีความมั่นใจความรู้ความเข้าใจ ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้เพิ่มขึ้น ควรได้รับการฝึกอบรมบ่อย ๆ มีกำลังใจ มีคนสนใจในกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดรู้สึกว่าเราสอนดี เป็นตัวอย่างของคนอื่นได้ ภูมิใจที่ผลการจัดการโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้จนประสบความสำเร็จและจะพัฒนาต่อไปเรื่อย ๆ และ 4.2) ผลการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนบ้านนาถ่อน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

มุกดาหารดังนี้ ความเป็นไปได้ (Feasibility) อยู่ในระดับมาก ความเป็นประโยชน์ (Utility) อยู่ในระดับมาก ความเหมาะสม (Propriety) อยู่ในระดับมาก และความถูกต้องครอบคลุม (Accuracy) อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการววิจัยมีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนบ้านนาถ่อนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหารผู้วิจัยได้นำประเด็นที่ค้นพบจากการสรุปผลนำมาอภิปรายผล 4 ประเด็น ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพความเป็นจริงและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาไตรมิตรนวพัฒน์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหารพบว่าสภาพความเป็นจริงของสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหารในภาพอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อจำแนกรายด้านเรียงลำดับสูงสุด ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด การวางแผนและการออกแบบการจัดการเรียนรู้ และต่ำสุด ได้แก่ การวางแผนและการออกแบบการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูมีความรู้ในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในชีวิตประจำวันในด้านอื่นๆ แต่ยังมีการนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไม่มากเท่าที่ควร อาจยังใช้วิธีการสอนแบบเดิม สอดคล้องกับงานวิจัยของสาฮีดี แวดอเลาะ (2559) ศึกษาสภาพและปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาของผู้สอนระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า สภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อการศึกษาของผู้สอนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน จังหวัดสงขลา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับงานวิจัยของอานนท์ ปลื้มเนตร (2560) ศึกษาการพัฒนาสมรรถนะด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ผลการวิจัย พบว่า ผลของข้อมูลเกี่ยวกับสมรรถนะที่มีและความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะด้านนวัตกรรม และเทคโนโลยีการศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ทั้ง 6 ด้าน พบว่า สมรรถนะที่มีผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็น ส่วนมากอยู่ในระดับน้อย และความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพ ส่วนมากอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของอนันต์ วรธิติพงศ์ ปณิตา วรรณพิรุณ และปรัชญนันท์ นิลสุข (2561) ศึกษารูปแบบดิจิทัลเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐานผลการวิจัยพบว่าด้านการใช้งานดิจิทัลเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางและด้านความต้องการใช้งานดิจิทัลเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวมพบว่ามีความต้องการในระดับมาก

2. ผลการสร้างรูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนบ้านนาถ่อนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร ดังนี้2.1)ยกร่างรูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนบ้านนาถ่อน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหารประกอบด้วย(1) หลักการของรูปแบบ (2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ (3) ระบบงานและกลไกของรูปแบบ (4) วิธีดำเนินงานของรูปแบบ และ (5) แนวการประเมินรูปแบบ 2.2) ตรวจสอบร่างรูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยี

ดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนบ้านนาถ่อนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหารดังนี้ ความเป็นไปได้ (Feasibility) อยู่ในระดับมาก จำแนกรายข้อลำดับสูงสุด ได้แก่ วิธีดำเนินงานของรูปแบบ และแนวการประเมินรูปแบบ อยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ อยู่ในระดับมาก ความเป็นประโยชน์(Utility) อยู่ในระดับมาก จำแนกรายข้อลำดับสูงสุด ได้แก่ ระบบงานและกลไกของรูปแบบ อยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ วิธีดำเนินงานของรูปแบบ อยู่ในระดับมาก ความเหมาะสม (Propriety) อยู่ในระดับมาก จำแนกรายข้อลำดับสูงสุด ได้แก่ แนวการประเมินรูปแบบ อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ อยู่ในระดับมากที่สุด และความถูกต้องครอบคลุม (Accuracy) อยู่ในระดับมาก จำแนกรายข้อลำดับสูงสุด ได้แก่ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ อยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ ระบบงานและกลไกของรูปแบบ อยู่ในระดับมาก

ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากได้พัฒนาจากการวิเคราะห์สภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครูตลอดจนแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวการพัฒนาบุคลากร และพัฒนารูปแบบที่มีองค์ประกอบครบถ้วน ครอบคลุมการพัฒนาสมรรถนะครู ผลดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของพีระวัตร จันทกูล (2560) ศึกษารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่21 ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่สร้างขึ้นประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 สมรรถนะครูในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร องค์ประกอบที่ 2 แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครู องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการพัฒนาสมรรถนะครู และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อานนท์ ปลื้มเนตร (2560) ศึกษาการพัฒนาสมรรถนะด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ผลการวิจัยพบว่า การตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของสมรรถนะด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าประเด็นสมรรถนะด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ที่ผู้วิจัยเสนอนั้น มีความเหมาะสมและถ้านำไปปฏิบัติก็มีความเป็นไปได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยวิชญ์ เข็มปัญญา (2563) สภาพและแนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ผลการวิจัย แนวทางการพัฒนา การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ระดับความเหมาะสม โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด และระดับความเป็นไปได้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภกฤต ดิษฐสุวรรณ (2564) ศึกษารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครู เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการสุวรรณภูมิ ผลการวิจัยพบว่า ผลการสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครูเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการสุวรรณภูมิ ผลการยกร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครู เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการสุวรรณภูมิ ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ของรูปแบบ แนวคิด ทฤษฎี กระบวนการพัฒนาสมรรถนะ และเงื่อนไขความสำเร็จ และผลการตรวจสอบร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครูเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการสุวรรณภูมิ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนบ้านนาถ่อนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหารดังนี้ 3.1) ศึกษาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนบ้านนาถ่อนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหารพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกรายด้านเรียงลำดับสูงสุด ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ การวางแผนและการออกแบบการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้อยู่ในระดับมากที่สุด 3.2) ศึกษาความพึงพอใจของครูต่อการใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนบ้านนาถ่อนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อจำแนกรายข้อเรียงลำดับสูงสุด ได้แก่ ครูได้รับการพัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ครูมีการเตรียมความพร้อมก่อนเรียนได้อย่างเหมาะสมและน่าสนใจ และครูมีกระบวนการวัดผลและประเมินผลในการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องและหลากหลายวิธี อยู่ในระดับมากที่สุด

ทั้งนี้อาจเนื่อง มาจากรูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีกระบวนการที่เป็นขั้นตอน ชัดเจน มีการศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีการศึกษาแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครูจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถมีประสบการณ์ตรงในด้านการจัดการศึกษา อีกทั้งรูปที่พัฒนาขึ้นเป็นการพัฒนาที่อยู่ในการทำงานจริงของครู มีกระบวนการนิเทศ กำกับติดตามอย่างต่อเนื่อง มีการส่งเสริมสนับสนุนปัจจัยที่จะช่วยให้ครูมีสมรรถนะสูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของของปาริชาติ เภสัชชา(2558) ศึกษาการพัฒนาสมรรถนะครูผู้นำด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศตวรรษที่ 21 ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้นำมีสมรรถนะในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับศตวรรษที่21 โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นเครื่องมือหลังการเรียนรู้ระหว่างปฏิบัติงานหลังพัฒนาสูงกว่าก่อนการเรียนรู้ระหว่างปฏิบัติงานครูผู้นำมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาสมรรถนะ อยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อาจณรงค์ มโนสุทธิฤทธิ์ (2562) ศึกษาเรื่องรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการสอนโดยใช้เทคโนโลยีเป็นฐาน สำหรับครูประจำการด้วยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ผลการใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการสอนสำหรับครูประจำการโดยใช้เทคโนโลยีเป็นฐานด้วยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นในลักษณะนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการสอนและผลการศึกษาความพึงพอใจโดยรวม อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐิกานต์ ปังศรีวงศ์ (2563) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูโรงเรียนตลาดหนองหวาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การประชุมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 พบว่า ครูโรงเรียนตลาดหนองหวาย มีความต้องการให้จัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้แก่ครู เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีต่างๆ อย่างต่อเนื่อง การติดตามและประเมินผลการพัฒนาทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารในการสังเกต พบว่า ครูมีการใช้ Google Site ในการจัดการเรียนการสอน และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมีบทบาทและมีประสิทธิภาพ ความพึงพอใจต่อการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูโรงเรียนตลาดหนองหวาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก

และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภกฤต ดิษฐสุวรรณ (2564) ศึกษารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครู เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการสุวรรณภูมิ ผลการวิจัยพบว่าผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครูเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการสุวรรณภูมิ พบว่า หลังจากทดลองใช้รูปแบบแล้ว ในภาพรวม สมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครูเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการสุวรรณภูมิ อยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายสมรรถนะ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกสมรรถนะ และผลการศึกษาความคิดเห็นของครูต่อการใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครูเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการสุวรรณภูมิ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

4. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนบ้านนาถ่อนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหารดังนี้ 4.1) สรุปได้ว่า ผลสัมภาษณ์ครูโรงเรียนบ้านนาถ่อนครูโรงเรียนชุมชนโพนทรายและครูโรงเรียนคำฮีเบญจวิทย์โรงเรียนละ 3 คน พบว่า สมควรจะให้ครูเข้าร่วมโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครู เพราะจะเกิดประโยชน์มากที่สุด ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ ครูมีสภาพการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ ใช้คอมพิวเตอร์ในการผลิตสื่อการสอน ยังน้อย ดังนั้นจึงมีความจำเป็นจะต้องได้รับการพัฒนาเพิ่มขึ้น จัดทำแผนพัฒนาความรู้และทักษะ การจัดสรรงบประมาณในการจัดซื้อ ซ่อมบำรุง อุปกรณ์เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ให้มีมากขึ้น ได้เทคนิค และวิธีการจากโครงการประชุมเชิงปฏิบัติการ แล้วจะนำไปเขียนลงในแผนการจัดการเรียนรู้ มีความมั่นใจ ความรู้ความเข้าใจ ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้เพิ่มขึ้น ควรได้รับการฝึกอบรมบ่อย ๆ มีกำลังใจ มีคนสนใจในกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัด รู้สึกว่าเราสอนดี เป็นตัวอย่างของคนอื่นได้ ภูมิใจที่ผลการจัดการโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้จนประสบความสำเร็จและจะพัฒนาต่อไป เรื่อย ๆ และ 4.2) ผลการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินรูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนบ้านนาถ่อนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหารดังนี้ ความเป็นไปได้ (Feasibility) อยู่ในระดับมาก จำแนกรายข้อลำดับสูงสุด ได้แก่ แนวการประเมินรูปแบบ อยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ วิธีดำเนินงานของรูปแบบ อยู่ในระดับมาก ความเป็นประโยชน์ (Utility) อยู่ในระดับมาก จำแนกรายข้อลำดับสูงสุด ได้แก่ ระบบงานและกลไกของรูปแบบ อยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ อยู่ในระดับมาก ความเหมาะสม (Propriety) อยู่ในระดับมาก จำแนกรายข้อลำดับสูงสุด ได้แก่ วิธีดำเนินงานของรูปแบบ และแนวการประเมินรูปแบบ อยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ หลักการของรูปแบบ อยู่ในระดับมาก และความถูกต้องครอบคลุม (Accuracy) อยู่ในระดับมาก จำแนกรายข้อลำดับสูงสุดได้แก่ แนวการประเมินรูปแบบ อยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ พีระวัตร จันทกูล (2560) ศึกษารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ผลการวิจัย พบว่า ผลการประเมินรูปแบบ โดยผู้บริหารโรงเรียนศึกษานิเทศก์และครูผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความเห็นว่ารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่21มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดและความมีประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของชัยวิชญ์ เข็มปัญญา (2563) สภาพและแนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ผลการวิจัย พบว่า แนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา

ของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ระดับความเหมาะสม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และระดับความเป็นไปได้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนบ้านนาถ่อน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร ผู้วิจัยได้นำประเด็นที่ค้นพบจากการสรุปเป็นองค์ความรู้ 4 ประเด็น ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพความเป็นจริงและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาไตรมิตรนวพัฒน์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหารพบว่า สภาพความเป็นจริงของสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาไตรมิตรนวพัฒน์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหารในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหารในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ผลการสร้างรูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนบ้านนาถ่อนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหารดังนี้ 2.1) ยกร่างรูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนบ้านนาถ่อน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหารประกอบด้วย (1) หลักการของรูปแบบ (2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ (3) ระบบงานและกลไกของรูปแบบ (4) วิธีดำเนินงานของรูปแบบ และ (5) แนวการประเมินรูปแบบ 2.2) ตรวจสอบร่างรูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนบ้านนาถ่อนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหารดังนี้ ความเป็นไปได้ (Feasibility) อยู่ในระดับมาก ความเป็นประโยชน์ (Utility) อยู่ในระดับมาก ความเหมาะสม (Propriety) อยู่ในระดับมาก และความถูกต้องครอบคลุม (Accuracy) อยู่ในระดับมาก

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนบ้านนาถ่อนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหารดังนี้ 3.1) ศึกษาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนบ้านนาถ่อนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหารพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก 3.2) ศึกษาความพึงพอใจของครูต่อการใช้รูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครู โรงเรียนบ้านนาถ่อนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหารพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

4. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนบ้านนาถ่อนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหารดังนี้ 4.1) สรุปได้ว่าผลสัมภาษณ์ครูโรงเรียนบ้านนาถ่อนครูโรงเรียนชุมชนโพนทรายและครูโรงเรียนคำฮีเบญจวิทย์โรงเรียนละ 3 คน พบว่า สมควรจะให้ครูเข้าร่วมโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครู เพราะจะเกิดประโยชน์มากที่สุด ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ ครูมีสภาพการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ ใช้คอมพิวเตอร์ในการผลิตสื่อการสอน ยังน้อย ดังนั้นจึงมีความจำเป็นจะต้องได้รับการพัฒนาเพิ่มขึ้น จัดทำแผนพัฒนาความรู้และทักษะ การจัดสรรงบประมาณในการจัดซื้อ ซ่อมบำรุง อุปกรณ์เทคโนโลยี

ดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ให้มีมากขึ้น ได้เทคนิค และวิธีการจากโครงการประชุมเชิงปฏิบัติการ แล้วจะนำ ไปเขียนลงในแผนการจัดการเรียนรู้ มีความมั่นใจความรู้ความเข้าใจ ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้เพิ่มขึ้น ควรได้รับการฝึกอบรมบ่อย ๆ มีกำลังใจ มีคนสนใจในกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัด รู้สึกว่าเราสอนดี เป็นตัวอย่างของคนอื่นได้ ภูมิใจที่ผลการจัดการโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้จนประสบความสำเร็จและจะพัฒนาต่อไปเรื่อย ๆ และ 4.2) ผลการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินรูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนบ้านนาถ่อนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหารดังนี้ ความเป็นไปได้ (Feasibility) อยู่ในระดับมาก ความเป็นประโยชน์ (Utility) อยู่ในระดับมาก ความเหมาะสม (Propriety) อยู่ในระดับมาก และความถูกต้องครอบคลุม (Accuracy) อยู่ในระดับมาก

ดังนั้น โรงเรียนควรมีการประยุกต์ใช้รูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนบ้านนาถ่อนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหารให้เข้ากับบริบทของโรงเรียนแต่ละแห่ง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น โดยใช้โมเดลเพื่อการบริหารจัดการ 5Q Model สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร (2566) ตามภาพที่ 2

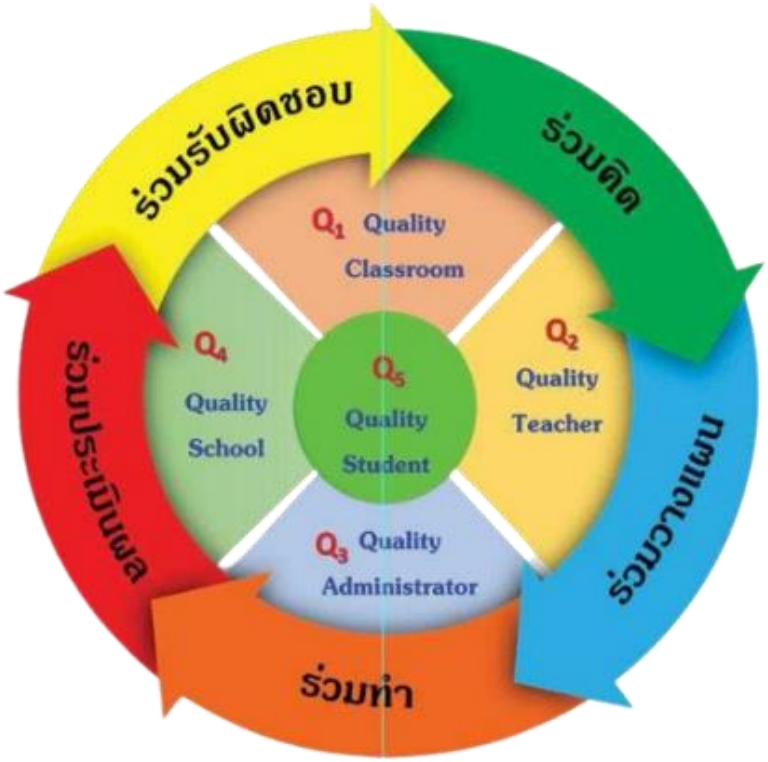

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย (5Q Model)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากผลวิจัย

1. โรงเรียนควรมีการประยุกต์ใช้รูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนบ้านนาถ่อนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหารให้เข้ากับบริบทของโรงเรียนแต่ละแห่ง เพื่อให้เกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

2. โรงเรียนควรนำรูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนบ้านนาถ่อน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหารไปใช้ ต้องกำกับติดตาม ดูแลเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมีความสำคัญจำเป็นอย่างยิ่งต่อการใช้รูปแบบ

3. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรให้ความสำคัญและตระหนักถึงความจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครู อย่างจริงจังและต่อเนื่อง ทั้งนี้อาจนำรูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนบ้านนาถ่อน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหารที่ได้จากการวิจัยมาประยุกต์ใช้และไปขยายผลให้โรงเรียนในสังกัดนำไปเป็นแบบอย่างใช้ในการจัดการเรียนการสอน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำรูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนบ้านนาถ่อนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหารไปใช้ส่งเสริมและพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านอื่นๆ ที่สำคัญและ ความจำเป็นในการจัดการเรียนรู้

2. ควรนำรูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนบ้านนาถ่อนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหารที่ใช้มีความหลากหลายขึ้น

3. ควรมีการศึกษาผลทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูผู้สอนที่สมัครใจเข้าร่วมทดลองนำร่อง และผ่านการอบรม โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครู ว่าส่งผลต่อประสิทธิภาพการเรียนการสอน และประสิทธิผลการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างไร

เอกสารอ้างอิง

ชัยวิชญ์ เข็มปัญญา. (2563). สภาพและแนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ*, 14(3), 34-48.

ณัฐิกานต์ ปังศรีวงศ์. (2563). *การพัฒนาทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูโรงเรียนตลาดหนองหวายสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2*. การศึกษาอิสระปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

ปาริชาติ เภสัชชา. (2558). *“การพัฒนาสมรรถนะครูผู้นำด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศตวรรษที่ 21.” วารสารบัณฑิตศึกษา*,12 (59), 95–104.

พีระวัตร จันทกูล. (2560). *รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการ สื่อสาร เพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ศิริชัย พงษ์วิชัย. (2564). *การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 22). *กรุงเทพฯ*: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศุภกฤต ดิษฐสุวรรณ. (2564). *รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครูเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการสุวรรณภูมิ.กรุงเทพฯ*: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2.

สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). แผนปฏิบัติการด้านดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2561 - 2565).กรุงเทพฯ : กระทรวงดิจิทัลเพื่อ เศรษฐกิจและสังคม.

สาฮีดี แวดอเลาะ. (2559). *สภาพและปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาของผู้สอนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสงขลา.* การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร. (2566). *5Q โมเดล.* https://kku.world/zdpwzo

สุกัญญา แช่มช้อย. (2562). *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล.* กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อนันต์ วรธิติพงศ์ ปณิตา วรรณพิรุณ และปรัชญนันท์ นิลสุข. (2561). รูปแบบดิจิทัลเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *Veridian E-Journal, Silpakorn University, 11* (2) :1200-1215.

อาจณรงค์ มโนสุทธิฤทธิ์. (2562). *รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการสอนโดยใช้เทคโนโลยีเป็นฐานสำหรับครูประจำการด้วยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ.* ชลบุรี: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

อานนท์ ปลื้มเนตร.(2560). การพัฒนาสมรรถนะด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทาง การศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 41. *วารสารครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, 2*(4), 90-97.

Developing Sustainable Educational Leadership through Metacognitive Wisdom: An Integrative Framework for Future-Oriented Leadership

Anothai Faikaow[1*], Yingsan Hapha[2], & PhraPaladHonda Vatasattdho[3]

1 *Faculty of Education, Mahachulalongkorn Rajavidyalaya University, Khon Kaen Campus*
2 *Faculty of Education, Mahachulalongkorn Rajavidyalaya University, Khon Kaen Campus*
3 *Faculty of Education, Mahachulalongkorn Rajavidyalaya University, Khon Kaen Campus*
* *Corresponding author. E-mail: anothaif@gmail.com*

Abstract

This academic article presents an integrative conceptual framework between Sustainable Educational Leadership and Metacognition as a critical mechanism for developing modern educational leaders who are equipped to respond effectively and sustainably to the complex transformations of the 21st century. The article examines the fundamental elements of sustainable leadership, the strategic roles and competencies of leaders, and the development of metacognitive skills to foster critical thinking, self-regulation, and ongoing professional growth. Drawing upon relevant international theories and research, this study offers practical implications for implementation at both the institutional and policy levels.

Keywords: Sustainable Educational Leadership, Metacognition, Strategic Leadership, Adaptability, Lifelong Learning

Received: 2025-05-5; Revised: 2025-06-5; Accepted: 2505-06-5 ISSN: 2822-0218 (Online)

การพัฒนาภาวะผู้นำทางการศึกษาแบบยั่งยืนด้วยอภิปัญญา: กรอบคิดบูรณาการสู่ภาวะผู้นำแห่งอนาคต

อโนทัย ฝ้ายขาว[1*], ยิ่งสรรค์ หาพา[2], พระปลัดฮอนด้า วาทสทโท[3]

1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น
2 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น
3 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น
* *Corresponding author. E-mail: anothaif@gmail.com*

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอกรอบแนวคิดเชิงบูรณาการระหว่างภาวะผู้นำทางการศึกษาแบบยั่งยืน (Sustainable Educational Leadership) และแนวคิดอภิปัญญา (Metacognition) ในฐานะกลไกสำคัญในการพัฒนาผู้นำทางการศึกษายุคใหม่ให้มีศักยภาพในการรับมือกับความเปลี่ยนแปลงเชิงซับซ้อนศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน โดยบทความนี้ได้วิเคราะห์องค์ประกอบสำคัญของภาวะผู้นำแบบยั่งยืน คุณลักษณะและบทบาทเชิงกลยุทธ์ของผู้นำรวมถึงกระบวนการเสริมสร้างอภิปัญญาเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณ การกำกับตนเอง และการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง อ้างอิงจากทฤษฎีและงานวิจัยระดับนานาชาติเพื่อนำเสนอแนวทางการประยุกต์ใช้ในระดับสถานศึกษาและเชิงนโยบายอย่างเป็นรูปธรรม

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางการศึกษาแบบยั่งยืน, อภิปัญญา, ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์, การปรับตัว, การเรียนรู้ตลอดชีวิต

บทนำ

ในศตวรรษที่ 21 ระบบการศึกษาทั่วโลกกำลังเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรงและรวดเร็วจากปัจจัยหลายด้าน ทั้งความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีดิจิทัล การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมความหลากหลายของผู้เรียน ตลอดจนผลกระทบจากสิ่งแวดล้อมและภาวะวิกฤตระดับโลก ความท้าทายเหล่านี้ทำให้ภาวะผู้นำทางการศึกษาที่เคยมุ่งเน้นเพียงผลสัมฤทธิ์ในระยะสั้นและการบริหารแบบเชิงเทคนิคไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของโลกยุคใหม่ได้อีกต่อไป (Fullan, 2020) ผู้บริหารการศึกษาจึงจำเป็นต้องพัฒนาแนวทางใหม่ที่เน้นการบริหารจัดการเพื่อความยั่งยืน (sustainability) ที่ไม่เพียงคำนึงถึงผลลัพธ์ แต่รวมถึงกระบวนการ ความรับผิดชอบต่อสังคม การมีส่วนร่วม และการส่งต่อคุณค่าให้คนรุ่นต่อไป Hallinger (2018) และ Avery และ Bergsteiner (2010) ได้เสนอแนวคิด "ภาวะผู้นำแบบยั่งยืน" (Sustainable Educational Leadership) ซึ่งมุ่งเน้นการสร้างองค์กรการศึกษาที่สามารถปรับตัวได้อย่างมีพลวัต มีความยืดหยุ่นในการรับมือกับวิกฤต และส่งเสริมให้บุคลากรทุกระดับเติบโตไปพร้อมกันอย่างสมดุล โดยผู้นำในลักษณะนี้จะต้องมีทั้งวิสัยทัศน์ ความสามารถในการเรียนรู้ตลอดชีวิต (lifelong learning) และคุณธรรมจริยธรรมในการดำรงตนเป็นแบบอย่างแก่สังคม นอกจากนี้ ภาวะผู้นำแบบยั่งยืนยังต้องสามารถขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงโดยไม่สร้างความสูญเสียแก่ทรัพยากรขององค์กรในระยะยาว และสร้างความไว้วางใจระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ในขณะเดียวกัน แนวคิด “อภิปัญญา” (Metacognition) ได้รับ การยอมรับว่าเป็นทักษะสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งและยั่งยืน โดยหมายถึงความสามารถของบุคคลในการตระหนักรู้ควบคุม และกำกับกระบวนการคิดของตนเอง ทั้งในด้านการวางแผน การตรวจสอบ และการประเมินผลของ

ตน (Hacker, Dunlosky, & Graesser, 2009) เมื่อแนวคิดนี้ถูกบูรณาการเข้ากับการพัฒนาภาวะผู้นำ ก็จะช่วยให้ผู้นำสามารถสะท้อนคิด (reflective thinking) อย่างต่อเนื่อง ปรับกลยุทธ์การบริหารตามสถานการณ์ และมีความสามารถในการตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณ (Zohar & Dori, 2012)

จากเหตุผลข้างต้น บทความนี้จึงมุ่งวิเคราะห์และเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางการศึกษาแบบยั่งยืน ด้วยการบูรณาการแนวคิดอภิปัญญาในฐานะกรอบคิดเชิงกลยุทธ์ เพื่อยกระดับผู้นำทางการศึกษาให้มีความพร้อมในการนำพาองค์กรเผชิญความเปลี่ยนแปลงอย่างมั่นคงและยั่งยืน

แนวคิดภาวะผู้นำทางการศึกษาแบบยั่งยืน

ภาวะผู้นำทางการศึกษาแบบยั่งยืน (Sustainable Educational Leadership) เป็นแนวทางการนำองค์กรการศึกษาที่มุ่งเน้นความสมดุลระหว่างประสิทธิภาพทางวิชาการ คุณภาพชีวิตของผู้เรียนและครู การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และความรับผิดชอบต่อสังคมในระยะยาว (Hargreaves & Fink, 2004) ผู้นำแบบยั่งยืนไม่ได้วัดความสำเร็จเพียงจากผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในระยะสั้น แต่ให้ความสำคัญกับกระบวนการพัฒนาอย่างมีระบบ บูรณาการ และต่อเนื่อง ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพของระบบการศึกษาในระยะยาว คุณลักษณะที่สำคัญของผู้นำลักษณะนี้ ได้แก่

1. วิสัยทัศน์เชิงระบบ (Systemic Vision): มองภาพรวมขององค์กรโดยคำนึงถึงความเชื่อมโยงของทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2. การคิดระยะยาว (Long-term Orientation): วางแผนและตัดสินใจโดยคำนึงถึงผลกระทบในอนาคต มากกว่าความสำเร็จเฉพาะหน้า

3. ความสามารถในการใช้ทรัพยากรอย่างมีจริยธรรมและเท่าเทียม (Equitable Resource Management): จัดสรรทรัพยากรให้เกิดความยั่งยืนและเป็นธรรมต่อทุกกลุ่มในองค์กร

4. การสื่อสารและสร้างแรงบันดาลใจ (Inspirational Communication): ใช้ภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมเพื่อกระตุ้นศักยภาพของบุคลากรและสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกัน

5. การพัฒนาอย่างต่อเนื่องของบุคลากร (Continuous Capacity Building): ส่งเสริมให้ครูและผู้บริหารเรียนรู้และเติบโตไปพร้อมกับองค์กรอย่างมีระบบ (Ulrich & Smallwood, 2013)ภาวะผู้นำ

ลักษณะนี้ยังเน้นการ “ส่งต่อ” ภาวะผู้นำ (Leadership Succession) โดยไม่ยึดติดกับตัวบุคคลแต่มุ่งสร้างระบบที่รองรับการเปลี่ยนแปลงผู้นำได้อย่างไม่สะดุด และยกระดับคุณภาพทางการศึกษาผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมและการสร้างพันธมิตรทางการศึกษาในระยะยาว (นิวุธ มีพันธ์, 2559)

แนวคิดอภิปัญญาในบริบทการเป็นผู้นำ

อภิปัญญา (Metacognition) ถือเป็นทักษะการคิดระดับสูงที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการเรียนรู้ของมนุษย์ โดยเฉพาะในบริบทของภาวะผู้นำ อภิปัญญาหมายถึง ความสามารถในการตระหนักรู้ เข้าใจ ควบคุม และกำกับกระบวนการคิดของตนเอง ซึ่งไม่ใช่เพียงแค่การเรียนรู้แบบรู้จำหรือปฏิบัติเท่านั้น แต่เป็นการเรียนรู้ที่มีเจตจำนง การวางแผน และการสะท้อนคิดอย่างมีเป้าหมาย (Hacker, Dunlosky, & Graesser, 2009) ในบริบทของการเป็นผู้นำ โดยเฉพาะภาวะผู้นำทางการศึกษา อภิปัญญามีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างสมรรถนะเชิงการตัดสินใจ การกำกับตนเอง และการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ผู้นำที่มีอภิปัญญาจะสามารถคิด วิเคราะห์ และประเมินตนเองได้อย่างรอบด้าน ทั้งในภาวะปกติและภาวะวิกฤต ส่งผลให้เกิดการนำ

ที่มีประสิทธิภาพและนำไปสู่การพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืน องค์ประกอบหลักของอภิปัญญาประกอบด้วย 3 ด้านสำคัญ ได้แก่

1. ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการคิด (Metacognitive Knowledge): การรู้ว่าตนเองกำลังคิดอะไร รู้อยู่ว่ากระบวนการคิดใดเหมาะกับสถานการณ์ใด ตลอดจนการรู้จุดแข็งและจุดอ่อนของตนเองในการแก้ปัญหา

2. การติดตามและประเมินผลความคิด (Monitoring): การตรวจสอบความเข้าใจ การประเมินความก้าวหน้า และการไตร่ตรองถึงความถูกต้องของข้อมูลที่ใช้ในการตัดสินใจ

3. การกำกับและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการคิด (Regulation): การใช้กลยุทธ์คิดอย่างยืดหยุ่น การปรับแนวทางเมื่อพบว่าวิธีเดิมไม่เหมาะสม และการกำกับตนเองให้เรียนรู้หรือแก้ปัญหาได้ดีขึ้น (Yip, 2018)

จากการศึกษาของ Yip (2018) และงานวิจัยจากบริบท STEM Education (Cognition, Metacognition & Culture in STEM Education, 2018) พบว่า ผู้นำที่มีอภิปัญญาสูงจะมีแนวโน้มที่จะเป็นผู้นำเชิงใคร่ครวญ (reflective leader) ซึ่งสามารถวางแผน ตัดสินใจ และปรับแนวทางการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ อภิปัญญายังช่วยส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้จากข้อผิดพลาดและความล้มเหลว ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการเติบโตอย่างต่อเนื่องของผู้นำและองค์กร อภิปัญญาจึงไม่ใช่เพียงทักษะเชิงวิชาการสำหรับผู้เรียนเท่านั้น แต่เป็นคุณลักษณะภายในที่ทรงพลังสำหรับ “ผู้นำ” ที่ต้องการความยืดหยุ่น ความลึกซึ้งทางความคิด และความสามารถในการนำพาตนเองและองค์กรไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ยั่งยืน

การผสานแนวคิด: ผู้นำทางการศึกษากับอภิปัญญา

ในการพัฒนาองค์กรทางการศึกษาให้เติบโตอย่างยั่งยืน ภาวะผู้นำแบบเดิมที่เน้นการควบคุมและบังคับบัญชาไม่เพียงพอต่อการรับมือกับความซับซ้อนและการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 อีกต่อไป ผู้นำทางการศึกษายุคใหม่จำเป็นต้องผสานแนวคิด “ภาวะผู้นำแบบยั่งยืน” เข้ากับ “อภิปัญญา” เพื่อเสริมสร้างทั้งความสามารถภายใน (inner capacity) และกลยุทธ์ภายนอก (external strategy) ในการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่มีพลวัตและมั่นคงในระยะยาว อภิปัญญา (Metacognition) ทำหน้าที่เป็นกลไกหลักในการส่งเสริมความตระหนักรู้ตน (self-awareness) การควบคุมตน (self-regulation) และการเรียนรู้จากประสบการณ์ (experiential learning) ซึ่งล้วนเป็นคุณลักษณะที่สำคัญของผู้นำที่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงเร็วและไม่แน่นอน ผู้นำทางการศึกษาที่มีอภิปัญญาจะสามารถ

1. วิเคราะห์และประเมินตนเองอย่างต่อเนื่อง (Self-monitoring): ผู้นำสามารถตรวจสอบวิธีคิด พฤติกรรม และผลกระทบของการตัดสินใจของตนอยู่เสมอ ซึ่งช่วยให้มีการปรับปรุงตนเองและแนวทางการบริหารให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง

2. ควบคุมอารมณ์และแรงจูงใจในการเป็นผู้นำ (Emotional Regulation): อภิปัญญาช่วยให้ผู้นำมีความสามารถในการควบคุมอารมณ์ ความเครียด และแรงกดดัน ตลอดจนสร้างแรงจูงใจภายในที่มั่นคง ซึ่งเป็นคุณลักษณะสำคัญของผู้นำที่ยั่งยืน

3. ปรับเปลี่ยนแนวทางการนำอย่างยืดหยุ่นตามบริบท (Adaptive Thinking): ผู้นำที่มีอภิปัญญาสามารถปรับกลยุทธ์การนำตามสถานการณ์จริง โดยอาศัยการประเมินข้อมูลและการคาดการณ์อย่างมีเหตุผล

4. ส่งเสริมวัฒนธรรมสะท้อนคิดในองค์กร (Reflective Organizational Culture): ผู้นำสามารถเป็นต้นแบบของการเรียนรู้โดยการเปิดพื้นที่ให้บุคลากรได้คิด วิเคราะห์ และวิพากษ์ตนเองอย่างสม่ำเสมอ อันเป็นพื้นฐานขององค์กรแห่งการเรียนรู้

5. ตัดสินใจเชิงกลยุทธ์จากการวิเคราะห์หลายมิติ (Strategic Decision-Making): อภิปัญญาช่วยให้ผู้นำสามารถเชื่อมโยงข้อมูลจากหลายแหล่ง วิเคราะห์ผลกระทบทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ตลอดจนสร้างสมดุลระหว่างผลสัมฤทธิ์และคุณค่าทางจริยธรรมในการตัดสินใจ

เมื่อแนวคิดภาวะผู้นำแบบยั่งยืนและอภิปัญญาถูกผสานเข้าด้วยกัน ผู้นำจะสามารถทำหน้าที่ได้อย่างลึกซึ้งและมีวิสัยทัศน์ พร้อมรับมือกับความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา และนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จอย่างมั่นคงและยั่งยืนในระยะยาว

แนวทางพัฒนาอภิปัญญาเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำแบบยั่งยืน

การพัฒนาอภิปัญญา (Metacognition) ในผู้นำทางการศึกษาไม่เพียงส่งเสริมให้เกิดการตระหนักรู้และควบคุมกระบวนการคิดของตนเอง แต่ยังเป็นรากฐานสำคัญในการเสริมสร้างภาวะผู้นำแบบยั่งยืน (Sustainable Leadership) ที่สามารถนำองค์กรให้เติบโตอย่างมั่นคงในโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว แนวทางการพัฒนาอภิปัญญาที่มีประสิทธิภาพควรประกอบด้วย แนวปฏิบัติทั้งในระดับบุคคล กลุ่ม และเทคโนโลยี ดังนี้

1. การฝึกสะท้อนคิด (Reflective Practice)

การสะท้อนคิดเป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยให้ผู้นำสามารถเข้าใจตนเองอย่างลึกซึ้งมากขึ้น ผู้นำควรฝึกเขียน บันทึกสะท้อนการทำงาน (Reflective Journals) อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งช่วยให้ตนเองได้สำรวจความคิด ความรู้สึก ความสำเร็จและข้อผิดพลาดที่ผ่านมา นอกจากนี้ การตั้งคำถามต่อตนเอง เช่น “ฉันตัดสินใจอย่างไร?”, “มีทางเลือกอื่นหรือไม่?” เป็นเครื่องมือที่ช่วยกระตุ้นการคิดระดับสูง และหากผู้นำสามารถเปิดใจแลกเปลี่ยนมุมมองกับผู้อื่นในวงสนทนา หรือกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Dialogue) ก็จะช่วยให้เกิดการขยายมุมมองและเรียนรู้แบบทวิภาคีมากขึ้น

2. การเรียนรู้ร่วม (Collaborative Learning)

อภิปัญญาไม่ได้เป็นเพียงกระบวนการภายในของบุคคล แต่สามารถส่งเสริมผ่านบริบทการเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเรียนรู้ร่วมในรูปแบบของ การประชุมเชิงปฏิบัติการ (workshops) หรือชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ช่วยให้ผู้นำได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ รับฟังความคิดเห็น และสะท้อนคิดจากหลากหลายมุมมอง ซึ่งเป็นการพัฒนา “อภิปัญญาร่วม” ที่สามารถต่อยอดสู่การกำหนดนโยบายหรือแนวทางการบริหารที่มีความลึกซึ้งและครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

3. การใช้เทคโนโลยีเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมการเรียนรู้ (Learning Analytics)

ในยุคดิจิทัล การใช้เครื่องมือทางเทคโนโลยีเพื่อ วิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนรู้แบบไม่รบกวน (Unobtrusive Learning Analytics) ถือเป็นแนวทางใหม่ที่มีประสิทธิภาพ เช่น การวิเคราะห์ log data จากระบบ e-learning การติดตามพฤติกรรมการตอบสนองต่อบทเรียน การคลิก การใช้เวลา และการทำแบบฝึกหัด ล้วนสามารถสะท้อนรูปแบบการคิดและการเรียนรู้ของผู้นำได้อย่างละเอียด (Unobtrusive Observations of Learning in Digital Environments, 2023) ผู้นำสามารถใช้ข้อมูลเหล่านี้ในการปรับกลยุทธ์การเรียนรู้และวางแผนพัฒนาตนเองอย่างแม่นยำ

4. การฝึกทักษะ metacognitive strategies อย่างเป็นระบบ

การฝึกอภิปัญญาอย่างได้ผลจำเป็นต้องฝึกฝน กลยุทธ์การรู้คิดขั้นสูง (Metacognitive Strategies) อย่างเป็นระบบ เช่น

4.1 การวางแผน (Planning): กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้หรือการบริหารงานอย่างชัดเจน วางแผนทรัพยากรและระยะเวลา

4.2 การติดตามความก้าวหน้า (Monitoring): ประเมินระหว่างทางว่าสิ่งที่ทำอยู่นั้นตรงกับเป้าหมายหรือไม่

4.3) การประเมินผล (Evaluation): ทบทวนผลลัพธ์และวิเคราะห์ความสำเร็จหรือข้อผิดพลาดเพื่อปรับปรุงแนวทางในรอบถัดไป

การฝึกกลยุทธ์เหล่านี้ควรจัดให้เป็นวัฏจักรการเรียนรู้ (Learning Cycle) ที่มีความต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้นำสามารถสะสมประสบการณ์และขยายความสามารถในการกำกับตนเองในระดับที่สูงขึ้นอย่างยั่งยืน แนวทางทั้ง 4 ประการนี้หากถูกนำไปประยุกต์ใช้อย่างมีระบบ จะสามารถเสริมสร้างภาวะผู้นำทางการศึกษาที่มีทั้งความสามารถ ความลึกซึ้งทางความคิด และคุณลักษณะที่พร้อมรับมือกับความท้าทายของโลกยุคใหม่อย่างแท้จริง

บทสรุป

ในบริบทของการศึกษายุคใหม่ที่เต็มไปด้วยความท้าทาย ความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และความไม่แน่นอนในทุกมิติของสังคม ภาวะผู้นำทางการศึกษาจำเป็นต้องพัฒนาให้ลึกซึ้งและยั่งยืนมากยิ่งขึ้น การพัฒนาผู้นำจึงไม่อาจอาศัยเพียงความสามารถเชิงบริหารแบบดั้งเดิม หากแต่ต้องเสริมด้วยกรอบคิดใหม่ที่สามารถหล่อหลอมความรู้ ทักษะ และคุณธรรมให้สอดคล้องกันอย่างเป็นองค์รวม แนวคิด “ภาวะผู้นำทางการศึกษาแบบยั่งยืน” เป็นการขยายมิติของภาวะผู้นำให้ครอบคลุมทั้งการวางแผนระยะยาว การพัฒนาบุคลากร การใช้ทรัพยากรอย่างมีจริยธรรม และการสร้างวัฒนธรรมองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่ต่อเนื่องและมีพลวัต (Hargreaves & Fink, 2004; Hallinger, 2018) อย่างไรก็ตาม ความยั่งยืนจะเกิดขึ้นไม่ได้หากผู้นำขาดเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาตนเอง และนี่คือจุดที่แนวคิด “อภิปัญญา” หรือ metacognition เข้ามาเติมเต็มในฐานะกลไกภายในที่ช่วยให้ผู้นำสามารถสะท้อนคิด ติดตาม ปรับเปลี่ยน และเรียนรู้จากประสบการณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Hacker et al., 2009; Yip, 2018)

เมื่อผู้นำสามารถผสานอภิปัญญาเข้ากับบทบาทของตนได้อย่างเป็นระบบ จะส่งผลให้เกิดภาวะผู้นำเชิงเปลี่ยนแปลงที่มีพลังจากภายใน เป็นผู้นำที่รู้จักการตั้งคำถามกับตนเอง รับฟังผู้อื่น วิเคราะห์สถานการณ์อย่างลึกซึ้ง และตัดสินใจอย่างรอบคอบ ซึ่งจะนำไปสู่การบริหารจัดการองค์กรการศึกษาที่ไม่เพียงตอบโจทย์ในปัจจุบัน แต่ยังสามารถส่งผ่านคุณภาพและคุณค่าทางการศึกษาไปสู่อนาคตได้อย่างแท้จริง แนวทางการพัฒนาอภิปัญญาผ่านการสะท้อนคิด การเรียนรู้ร่วม การใช้เทคโนโลยีวิเคราะห์พฤติกรรม และการฝึกกลยุทธ์ metacognitive อย่างเป็นระบบ ล้วนสามารถนำไปใช้ในระดับปฏิบัติได้จริงทั้งในตัวบุคคลและองค์กร หากมีการส่งเสริมอย่างต่อเนื่องและจริงจัง สิ่งเหล่านี้จะหล่อหลอมให้เกิดผู้นำที่มีคุณภาพ ยืดหยุ่น และมีจริยธรรม พร้อมรับมือกับสังคมการศึกษาแห่งอนาคตอย่างมั่นคงและยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

Avery, G. C., & Bergsteiner, H. (2010). Sustainable leadership practices for enhancing business resilience and performance. *Strategy & Leadership*, 38(1), 5–13. https://doi.org/10.1108/10878571011009714

Cognition, Metacognition & Culture in STEM Education. (2018). *Learning, Teaching and Assessment*. Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-319-66659-4

Fullan, M. (2020). *The new meaning of educational change* (5th ed.). Teachers College Press.

Graesser, A. C., Hu, X., Nye, B. D., & Foltz, P. W. (2023). Unobtrusive observations of learning in digital environments. In M. Jivet, M. Scheffel, E. Ras, & M. Spector (Eds.), *Proceedings of the 13th International Learning Analytics & Knowledge Conference* (pp. 45–54). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-031-33409-4_4

Hacker, D. J., Dunlosky, J., & Graesser, A. C. (Eds.). (2009). *Handbook of metacognition in education*. Routledge.

Hallinger, P. (2018). Bringing context out of the shadows of leadership. *Educational Management Administration & Leadership*, 46(1), 5–24. https://doi.org/10.1177/1741143216670652

Hargreaves, A., & Fink, D. (2004). The seven principles of sustainable leadership. *Educational Leadership*, 61(7), 8–13. https://www.ascd.org/el/articles/the-seven-principles-of-sustainable-leadership

Yip, M. C. W. (Ed.). (2018). *Cognition, metacognition and academic performance: An East Asian perspective*. Routledge.

Zohar, A., & Dori, Y. J. (Eds.). (2012). *Metacognition in science education: Trends in current research*. Springer. https://doi.org/10.1007/978-94-007-2132-6

Factors Influencing the Choice of Thai Language Major at a Private University in Guangxi Province, China

Yi Zheng[1*], & Juladis Khanthap[2]

1 Suryadhep Teachers College, Rangsit University, Thailand

2 Suryadhep Teachers College, Rangsit University, Thailand

* *Corresponding author. E-mail: yizheng0916@gmail.com*

Abstract

This research aimed to 1) study the factors influencing the decision to enroll in the Thai language major at a private university in Guangxi Province, China, and 2) propose management strategies based on those influencing factors. The population and sample in this study consisted of 120 students enrolled in the Thai language program from the first to fourth year at the private university in the academic year 2023. The researcher collected data from the entire population, as the group size was relatively small. The research instrument was a questionnaire using a 5-point Likert scale, designed to assess the level of influence of various factors on students' decisions to study in the Thai language program. The reliability coefficient of the questionnaire was 0.60. The data were analyzed using statistical methods, including percentage, mean, and standard deviation. The research findings revealed that (1) the overall factors influencing the decision to enroll in the Thai language major at a private university in Guangxi Province, China, were rated at a high level. When analyzed by category, the cost of tuition and related expenses was identified as the most influential factor, followed by welfare and student services, institutional image, quality of instructors, values and perceptions of students and parents, and public relations efforts. The least influential factor was learning media and instructional materials. (2) Recommendations for managing the key influencing factors in student decision-making were grouped into three main areas: (1) cost and financial considerations, (2) welfare and student services, and (3) institutional image enhancement.

Keywords: Recommendations, Management, Factors Influencing Study Program Selection

Received: 2025-04-29; Revised: 2025-05-29; Accepted: 2505-05-29 ISSN: 2822-0218 (Online)

ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาภาษาไทยในมหาวิทยาลัยเอกชน แห่งหนึ่งในมณฑลกว่างซี ประเทศจีน

Yi Zheng [1*], จุลดิศ คัญทัพ

1 วิทยาลัยครูสุริยเทพ มหาวิทยาลัยรังสิต

2 วิทยาลัยครูสุริยเทพ มหาวิทยาลัยรังสิต

* *Corresponding author. E-mail: yizheng0916@gmail.com*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาระดับการบริหารจัดการปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าเรียนสาขาวิชาภาษาไทยในมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในมณฑลกว่างซี ประเทศจีน 2. พัฒนาแนวทางการบริหารจัดการปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าเรียนสาขาวิชาภาษาไทยในมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในมณฑลกว่างซี ประเทศจีน ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยในครั้งนี้เป็นนักศึกษาที่ลงทะเบียนวิชาภาษาไทยปี 1ถึงปี 4 ของมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งใน มณฑลกว่างซี ประเทศจีน ณ ปีการศึกษา 2566 จำนวน 120 คน ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรทั้งหมดเนื่องจากเป็นกลุ่มประชากรที่มีขนาดไม่ใหญ่มากนัก เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ แบบสอบถามระดับของปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าเรียนสาขาวิชาภาษาไทยในมหาวิทยาลัยซึ่งมีค่าความชื่อมั่นเท่ากับ*0* .60 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ร้อยละค่าเฉลี่ยค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า1.การบริหารจัดการด้านปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าเรียนสาขาวิชาภาษาไทยในมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งใน มณฑลกว่างซี ประเทศจีน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านค่าใช้จ่ายในการเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมา เป็นด้านสวัสดิการและการบริการ,ด้านภาพลักษณ์ของสถาบัน,ด้านอาจารย์ผู้สอน, ด้านค่านิยมของนักศึกษาและผู้ปกครอง,ด้านการประชาสัมพันธ์,และด้านสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด 2.แนวทางการบริหารจัดการปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าเรียนสาขาวิชาภาษาไทยในมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในมณฑลกว่างซี ประเทศจีน ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านค่าใช้จ่าย ด้านสวัสดิการและการบริการ และด้านภาพลักษณ์ของสถาบัน

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนา,การบริหารจัดการ,การบริหารจัดการปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าเรียน

บทนำ

การศึกษาเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะในยุคที่โลกกำลังก้าวเข้าสู่การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจากกระแสโลกาภิวัตน์ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และการเคลื่อนย้ายทุนมนุษย์ในระบบเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ระบบการศึกษาของแต่ละประเทศจึงต้องปรับตัวเพื่อให้ทันต่อบริบทโลกสมัยใหม่ โดยเฉพาะประเทศจีนซึ่งมีประชากรมากที่สุดในโลก และมีระบบการศึกษาที่ใหญ่ที่สุดในโลก โดยมีนักเรียนที่อยู่ภายใต้ระบบการศึกษาของจีนคิดเป็นร้อยละ 20 ของนักเรียนทั้งโลก (เติ้ง เสี่ยวผิง, 1983) รัฐบาลจีนจึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาการศึกษาอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยเริ่มต้นจากการออกกฎหมายการศึกษาภาคบังคับ 9 ปีในปี ค.ศ. 1986 และกำหนดแผนยุทธศาสตร์การศึกษาแห่งชาติในรูปแบบแผนพัฒนา 5 ปี อย่างต่อเนื่อง โดยในฉบับล่าสุด คือ “แผนพัฒนาการศึกษาและกีฬาแห่งชาติระยะ 5 ปี ฉบับที่ 14” (2021–2025) ได้เน้นย้ำการยกระดับคุณภาพครูผู้สอน การปรับปรุงหลักสูตร และการพัฒนาโรงเรียนให้มีความทันสมัยตามมาตรฐานวิทยาศาสตร์ (Songming County, 2021)ความร่วมมือด้านการศึกษาระหว่างจีนและไทยขยายตัวอย่างต่อเนื่องเช่นกัน สะท้อนจากจำนวนของนักศึกษาไทยที่เลือกไปศึกษาต่อที่ประเทศจีน โดยในปี พ.ศ. 2561 มีนักศึกษาไทยถึง 28,608 คน และเพิ่มขึ้นเป็น 31,800 คนในปี พ.ศ. 2562 แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ด้านการศึกษาที่แน่นแฟ้นระหว่างสองประเทศ และทำให้เกิดความสนใจเรียนรู้ทางวัฒนธรรมและภาษาของกันและกันมากขึ้น (ภาณุเดช จริยฐิตินันท์, 2562) ในทางกลับกัน นักศึกษาชาวจีนจำนวนมากเริ่มสนใจเรียนภาษาไทยมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตปกครองตนเองกว่างซีจ้วง มณฑลยูนนาน และมณฑลกวางตุ้ง ซึ่งมีพรมแดนติดประเทศไทย และมีความใกล้เคียงทางวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และเศรษฐกิจอย่างชัดเจน (วัชรพล วิบุลโยศริน, 2556)

การเรียนภาษาไทยของนักศึกษาจีนจึงไม่ได้เป็นเพียงแค่ความนิยมเฉพาะกลุ่ม แต่สะท้อนถึงปรากฏการณ์ของการเปลี่ยนแปลงค่านิยมในการเลือกสาขาวิชาที่ตอบสนองต่อโอกาสในโลกยุคใหม่ โดยเฉพาะในบริบทของการค้าระหว่างประเทศ การท่องเที่ยว และการทำงานในองค์กรที่เกี่ยวข้องกับไทย–จีน ภาษาไทยจึงกลายเป็นหนึ่งใน “เครื่องมือ” ที่นักศึกษาจีนจำนวนไม่น้อยใช้เพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันทางอาชีพ ทั้งในจีน ไทย หรือประเทศสมาชิกอาเซียน (LINGYUN YANG, 2016) จากข้อมูลของกระทรวงศึกษาธิการของจีน ระหว่างปี พ.ศ. 2562–2566 จำนวนมหาวิทยาลัยที่เปิดสอนหลักสูตรภาษาไทยระดับปริญญาตรีเพิ่มขึ้นจาก 42 แห่ง เป็น 53 แห่ง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงแนวโน้มความสนใจในการเรียนภาษาไทยที่ขยายตัวอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษา ซึ่งสะท้อนถึงโอกาสสำคัญที่มหาวิทยาลัยต่าง ๆ จะสามารถพัฒนาหลักสูตรและระบบการจัดการให้ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้ดียิ่งขึ้นในบริบทของมหาวิทยาลัยเอกชนในเขตปกครองตนเองกว่างซีจ้วง “มหาวิทยาลัยกุ้ยหลิน” เป็นตัวอย่างของสถาบันที่เปิดสอนสาขาวิชาภาษาไทยแบบเข้มข้น โดยมีรูปแบบการเรียนแบบ 3+1 คือ เรียนในประเทศจีน 3 ปี และฝึกงานหรือศึกษาต่อในประเทศไทยอีก 1 ปี ซึ่งนอกจากจะช่วยเพิ่มทักษะภาษาและวัฒนธรรมแล้ว ยังสร้างโอกาสในการเข้าสู่ตลาดแรงงานที่ต้องการบุคลากรด้านภาษาไทยอีกด้วย หลักสูตรครอบคลุมทั้งการฟัง พูด อ่าน เขียน การแปล ไวยากรณ์ วรรณคดี และองค์ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการท่องเที่ยวของไทย อย่างไรก็ตาม การตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนสาขาวิชาภาษาไทยมิได้เกิดจากปัจจัยเพียงด้านใดด้านหนึ่ง หากแต่เป็นผลรวมของปัจจัยหลายประการ ทั้งในระดับบุคคล ครอบครัว ระบบการจัดการของสถาบัน และบริบททางเศรษฐกิจและสังคมโดยรวม งานวิจัยหลายชิ้นได้ระบุว่าปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนสาขาวิชาภาษาไทย ในกระบวนการตัดสินใจของนักศึกษาชาวจีนที่เลือกเรียนสาขาวิชาภาษาไทยในมหาวิทยาลัยเอกชนนั้น พบว่าไม่ได้เป็นผลจากปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งโดยลำพัง แต่เกิดจากการผสานกันของหลายองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับสถาบันและระดับ

บุคคล ซึ่งสามารถจำแนกออกเป็น 7 ด้านหลักที่มีอิทธิพลต่อการเลือกเรียนของนักศึกษาอย่างชัดเจนประการแรก คือ ภาพลักษณ์ของสถาบัน ซึ่งเป็นสิ่งแรกที่นักศึกษาและผู้ปกครองใช้พิจารณา สถาบันที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก มีความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยในประเทศไทย หรือเคยผลิตบัณฑิตที่ประสบความสำเร็จในการทำงาน มักได้รับความเชื่อมั่นมากกว่า เพราะภาพลักษณ์เชิงบวกของมหาวิทยาลัยสามารถสะท้อนถึงคุณภาพของหลักสูตรและความน่าเชื่อถือในตลาดแรงงานได้อย่างเป็นรูปธรรม (วัชรพล วิบุลโยศริน, 2556) ถัดมาคือ ค่าใช้จ่ายในการศึกษา ซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญลำดับต้น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับนักศึกษาที่มาจากครอบครัวชนชั้นกลาง นักศึกษาจะพิจารณาทั้งค่าเล่าเรียน ค่าครองชีพ และค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ประกอบกัน รวมถึงความเป็นไปได้ในการได้รับทุนการศึกษาหรือโอกาสลดค่าใช้จ่ายจากโครงการความร่วมมือระหว่างประเทศ เช่น โครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษา ซึ่งช่วยให้นักศึกษาเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพในราคาที่เหมาะสม (LINGYUN YANG, 2016) คุณภาพของอาจารย์ผู้สอน ก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่นักศึกษาให้ความสำคัญ อาจารย์ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญทั้งด้านภาษาไทยและวัฒนธรรมไทย มีประสบการณ์ในการสอน และสามารถถ่ายทอดความรู้ได้อย่างน่าสนใจ จะช่วยสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ และส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้เรียนต่อเนื้อหาวิชาที่เรียน (สุรีย์วรรณ เสถียรสุคนธ์, 2554)

นอกจากนี้ สื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้ ที่ทันสมัย เช่น ห้องปฏิบัติการทางภาษา แพลตฟอร์ม e-learning และสื่อดิจิทัลต่าง ๆ จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ในยุคปัจจุบันที่เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในทุกด้านของการศึกษา ความพร้อมด้านสื่อการเรียนรู้ของสถาบันจึงกลายเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่นักศึกษาใช้ประกอบการตัดสินใจ (ภาณุเดช จริยฐิตินันท์, 2562)ปัจจัยด้าน สวัสดิการและการบริการนักศึกษา ก็มีอิทธิพลไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน โดยเฉพาะบริการพื้นฐาน เช่น หอพักภายในมหาวิทยาลัย ระบบแนะแนวคำปรึกษา การฝึกงานในภาคสนาม หรือการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับนักศึกษาไทย การมีบริการเหล่านี้จะช่วยให้ผู้เรียนมีความมั่นใจในสภาพแวดล้อมทางการศึกษา และรู้สึกว่าตนได้รับการดูแลในระหว่างการศึกษาในระดับอุดมศึกษา (ชวิศา พิศาลวัชรินทร, 2562)อีกหนึ่งปัจจัยที่ไม่อาจมองข้ามได้ คือ การประชาสัมพันธ์ของสถาบัน นักศึกษาจำนวนมากตัดสินใจเลือกมหาวิทยาลัยจากข้อมูลที่ได้จากเว็บไซต์ โซเชียลมีเดีย งานแนะแนว หรือจากศิษย์เก่าที่แนะนำ ดังนั้นการสื่อสารของสถาบันกับนักเรียนมัธยมปลายและผู้ปกครองจึงต้องมีความน่าสนใจ เข้าถึงง่าย และมีข้อมูลที่ชัดเจนเกี่ยวกับหลักสูตร บรรยากาศการเรียน และโอกาสทางอาชีพในอนาคต (ศุภิกา นิรัติศัย, 2561)ท้ายที่สุดคือ ค่านิยมและแรงจูงใจส่วนบุคคล ซึ่งเป็นปัจจัยด้านในที่สำคัญที่สุดในระยะยาว โดยเฉพาะในกลุ่มนักศึกษาที่มีเป้าหมายชัดเจน เช่น ต้องการเป็นล่าม นักแปล มัคคุเทศก์ หรือมีความฝันในการทำงานในประเทศไทยและอาเซียน แรงจูงใจเหล่านี้จะผลักดันให้นักศึกษาเลือกเรียนภาษาไทยด้วยความมุ่งมั่นและตั้งใจ แม้ว่าจะต้องเผชิญกับอุปสรรคทางภาษาและวัฒนธรรมบางประการก็ตาม (สุรีย์วรรณ เสถียรสุคนธ์, 2554) เมื่อพิจารณาทั้ง 7 ปัจจัยร่วมกัน จะเห็นได้ว่า การตัดสินใจเลือกเรียนสาขาวิชาภาษาไทยในมหาวิทยาลัยเอกชนของนักศึกษาชาวจีนเป็นเรื่องที่มีความซับซ้อนและมีมิติหลากหลาย การเข้าใจองค์ประกอบเหล่านี้อย่างลึกซึ้งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้บริหารการศึกษา นักวางแผนนโยบาย และผู้พัฒนาหลักสูตรภาษาไทย เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของนักศึกษา และสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันในระดับภูมิภาคได้อย่างแท้จริง โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยเอกชนในเขตกว่างซีจ้วง สามารถออกแบบกลยุทธ์ทางการศึกษาได้สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษา พร้อมยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการ และสามารถแข่งขันได้ในระดับภูมิภาคและนานาชาติ ต่อไป

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยการบริหารจัดการที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าเรียนสาขาวิชาภาษาไทยในมหาวิทยาลัยเอกชน เขตปกครองตนเองกว่างซีจ้วง ประเทศจีน โดยมุ่งหวังให้ผลการวิจัย

สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการจัดการเรียนการสอน การบริหารทรัพยากร และการพัฒนากลยุทธ์ของมหาวิทยาลัยเอกชนในจีน เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของนักศึกษาอย่างแท้จริงและยั่งยืน

คำถามการวิจัย

1. การบริหารจัดการปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าเรียนสาขาวิชาภาษาไทยในมหาวิทยาลัย เอกชนแห่งหนึ่งในมณฑลกว่างซี ประเทศจีน อยู่ในระดับใด

2. ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าเรียนสาขาวิชาภาษาไทยในมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในมณฑลกว่างซี ประเทศจีนควรเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารจัดการปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าเรียนสาขาวิชาภาษาไทยในมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในมณฑลกว่างซี ประเทศจีน

2. เพื่อเสนอแนะการบริหารจัดการปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าเรียนสาขาวิชาภาษาไทยในมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในมณฑลกว่างซี ประเทศจีน

หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาการบริหารจัดการด้านปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าเรียนสาขาวิชาภาษาไทยในมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งใน มณฑลกว่างซี ประเทศจีนผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยต่าง ๆเพื่อนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้ อัญชนา กัลยาเรือน (2565),สุไบซะ จำนงลักณ์ (2564), วัชรีญา บุญมา (2564), ลัดดาวัลย์ มากช่วย (2564), อลงกรณ์ อัมมวงศ์จิตต์ (2563), อรวรรณ สุขสวัสดิ์ (2563), ประภาพร แซ่หลี (2563),ชวิศา พิศาลวัชรินทร(2562),ภาณุเดช จริยฐิตินันท์ (2562),ศุภิกา นิรัติศัย. (2561), จำลอง นามุลตรี (2561),และรังสิยา บุญยัง (2560) ซึ่งการศึกษาวิจัยดังกล่าวพบว่าการศึกษาการบริหารจัดการด้านปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าเรียน ประกอบด้วย ด้าน 1. ด้านภาพลักษณ์ของสถาบัน 2. ด้านค่าใช้จ่ายในการเรียน 3. ด้านอาจารย์ผู้สอน 4. ด้านสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน 5. ด้านสวัสดิการและการบริการ 6. ด้านการประชาสัมพันธ์ 7. ด้านค่านิยมของนักศึกษาและผู้ปกครอง ดังแสดงดังภาพที่ 1

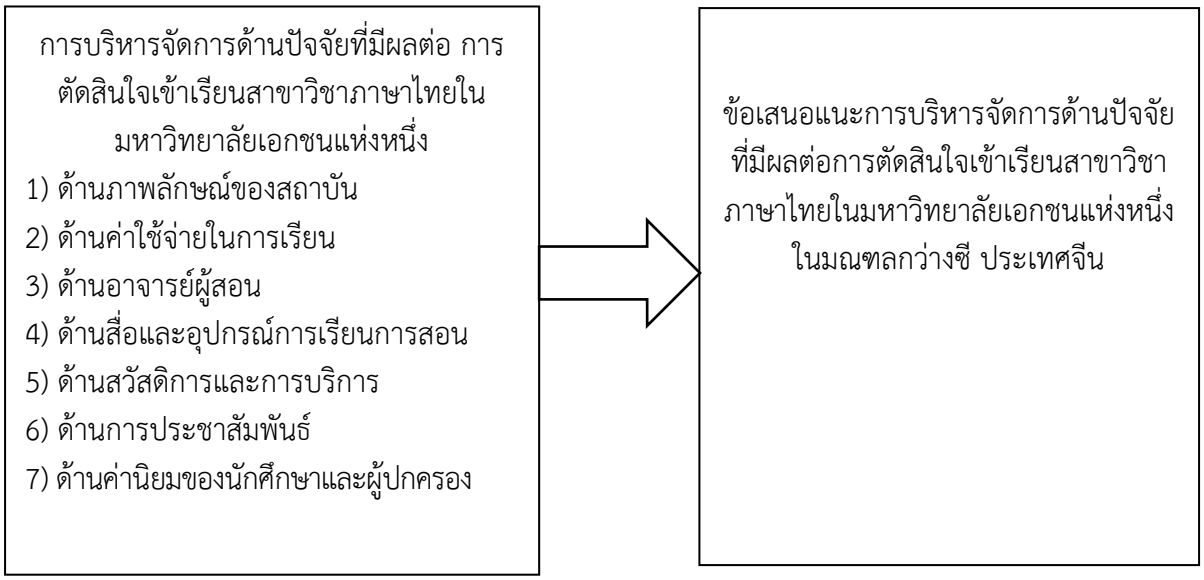

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่องการศึกษาปัจจัยด้านการตัดสินใจเข้าเรียนสาขาวิชาภาษาไทยใน มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งใน มณฑลกว่างซี ประเทศจีน เป็นวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed-Methods Research) แบบเชิงอธิบายเป็นลำดับ 2 ระยะ หรือ Explanatory Sequential Design (Two-Phase Design) เป็นการออกแบบการวิจัยโดยมีการดำเนินการวิจัยสองระยะ (Two-Phase) เริ่มต้นในระยะแรกด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณภายหลังจากที่ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณเรียบร้อยแล้วจะนำข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยเชิงปริมาณมาเป็นกำหนดแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพในระยะที่สอง (พระครูวินัยธรวรวุฒิ เตชธมฺโม (เฮียงเหี่ย), และคณะ, 2566) ดังนี้

กลุ่มเป้าหมาย และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1. ระยะที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักศึกษาที่ลงทะเบียนวิชาภาษาไทยปี 1 ถึงปี 4 ของมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งใน มณฑลกว่างซี ประเทศจีน จำนวน 120 คน ปีการศึกษา 2566

2. ระยะที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเลือกมาโดยการเจาะจง (Purposive Sampling) โดยผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อเสนอแนะการบริหารจัดการปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าเรียนสาขาวิชาภาษาไทยในมหาวิทยาลัย เอกชนแห่งหนึ่งในมณฑลกว่างซี ประเทศจีน ดังนี้1) ผู้บริหารสถานศึกษา 2 คน และ2) ครูที่ทำหน้าที่ในการสอนวิชาภาษาไทยในมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในมณฑลกว่างซี ประเทศจีน 1 คน รวม 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1. แบบสอบถาม 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน มี รายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับชั้นการศึกษา ลักษณะเป็น แบบสอบถามปลายปิดชนิดเลือกตอบ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านปัจจัยที่มีผลต่อ การตัดสินใจเข้าเรียนสาขาวิชาภาษาไทยในมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในมณฑลกว่างซี ประมาณค่า 5 ระดับ โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนตามแนวทางของ Likert (Likert Five's Rating Scale)

2. แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการบริหารจัดการปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าเรียนสาขาวิชาภาษาไทยในมหาวิทยาลัย เอกชนแห่งหนึ่งในมณฑลกว่างซี ประเทศจีน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อใช้ในการเก็บรวมรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือโดยมีรายละเอียดตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาวรรณกรรม หลักการแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจากหนังสือตำราผู้วิจัยศึกษา วรรณกรรมหนังสือตำราการบริหารจัดการด้านปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าเรียนสาขาวิชาภาษาไทยใน มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในมณฑลกว่างซี ประเทศจีนโดยทำการสร้างแบบสอบถาม เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อกำหนดเป็นกรอบในการสร้างเครื่องมือ

2. กำหนดวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือ

3. ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบและแบบมาตราส่วน ประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

4. พัฒนาแบบสอบถามเพื่อการวิจัย ตามกรอบแนวคิดให้ครอบคลุมเนื้อหาสาระ และขอบเขต ของงานวิจัย และดำเนินการจัดทำแบบสอบถามเพื่อการวิจัยฉบับร่าง

5. นำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ให้ข้อเสนอแนะนำ และทำการปรับปรุงแก้ไข

6. นำเสนอแบบสอบถามต่อผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาความ ตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของเครื่องมือโดยวิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยาม ศัพท์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) แล้วเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแน่ก่อนที่จะนำไปทดลองใช้ (Try Out) การให้คะแนนของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนให้คะแนนตามเกณฑ์ต่อไปนี้

1 เมื่อผู้เชี่ยวชาญแน่ใจในข้อคำถามนั้นมีความตรงตามเนื้อหา

0 เมื่อผู้เชี่ยวชาญไม่แน่ใจในข้อคำถามนั้นมีความตรงตามเนื้อหา

-1 เมื่อผู้เชี่ยวชาญแน่ใจในข้อคำถามนั้นไม่มีความตรงตามเนื้อหา

เกณฑ์การพิจารณาเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องไม่ตต่ำกว่า 0.50 ขึ้นไปถ้าข้อคำถามใดมีค่าดัชนีความสอดคล้องต่ำกว่า 0.50 ผู้วิจัยจะนำไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะก่อนที่จะนำไปทดลองใช้ (Try Out) การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60-0.70 ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดทุกข้อ

7. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-Out) ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

8. นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้แล้วไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach’s Alpha Coefficient) ค่าระดับความเชื่อมั่นที่ 0.95

9. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วทำเป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อเก็บข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รวบรวมจากกลุ่ม ประชากรและคัดเลือกแบบสอบถามที่สมบูรณ์ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล แล้วนำข้อมูลทั้งหมดมาดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ที่ได้รับของแบบสอบถาม ที่ได้รวบรวมจากกลุ่ม ประชากรและคัดเลือกแบบสอบถามที่สมบูรณ์ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล จากแบบสอบถามที่ส่งไปในมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งของประเทศจีน จำนวน 120 ฉบับ มีความถูกต้องสมบูรณ์ทุกฉบับ

2. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 1 โดยการวิเคราะห์ความถี่ และค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

3. วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าเรียนสาขาวิชาภาษาไทยในมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในมณฑลกว่างซี ประเทศจีน ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ นำมาหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้เกณฑ์การแปลค่าคะแนนเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

4. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากแบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง (Semi –Structured Interview) เกี่ยวกับข้อเสนอแนะการบริหารจัดการปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าเรียนสาขาวิชาภาษาไทยในมหาวิทยาลัย เอกชนแห่งหนึ่งในมณฑลกว่างซี ประเทศจีน โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัยและอภิปราย

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์สภาพระดับการตัดสินใจการบริหารจัดการปัจจัยด้านการตัดสินใจเข้าเรียนสาขาวิชาภาษาไทยใน มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่ง ในภาพรวม ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลการบริหารจัดการปัจจัยการตัดสินใจเข้าเรียน

การบริหารจัดการปัจจัยการตัดสินใจเข้าเรียน	**ระดับการตัดสินใจ (N = 120)**		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านภาพลักษณ์ของสถาบัน	3.60	0.77	มาก
ด้านค่าใช้จ่ายในการเรียน	3.67	0.78	มาก
ด้านอาจารย์ผู้สอน	3.48	0.72	ปานกลาง
ด้านสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน	3.23	0.91	ปานกลาง
ด้านสวัสดิการและการบริการ	3.63	0.72	มาก
ด้านการประชาสัมพันธ์	3.25	0.96	ปานกลาง
ด้านค่านิยมของนักศึกษาและผู้ปกครอง	3.45	0.72	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	**3.57**	**0.63**	**มาก**

จากตารางที่ 1 พบว่า พบว่าการบริหารจัดการด้านปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าเรียนสาขาวิชาภาษาไทยในมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งใน มณฑลกว่างซี ประเทศจีน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านค่าใช้จ่ายในการเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมา เป็นด้านสวัสดิการและการบริการ, ด้านภาพลักษณ์ของสถาบัน, อาจารย์ผู้สอน,ด้านค่านิยมของนักศึกษาและผู้ปกครอง, การประชาสัมพันธ์,และด้านสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

2. ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการปัจจัยการตัดสินใจเข้าเรียนต่อในระดับมหาวิทยาลัย จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อหาข้อเสนอแนะการบริหารจัดการปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าเรียนสาขาวิชาภาษาไทยในมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในมณฑลกว่างซี ประเทศจีนได้ ดังนี้

2.1 ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการปัจจัยด้านค่าใช้จ่ายในการตัดสินใจเข้าเรียนต่อในระดับมหาวิทยาลัยการบริหารจัดการปัจจัยด้านค่าใช้จ่ายในการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่มหาวิทยาลัยควรให้ความสำคัญเพื่อช่วยลดอุปสรรคทางการเงินที่อาจส่งผลกระทบต่อการเข้าถึงการศึกษาในระดับอุดมศึกษา แนวทางต่าง ๆ เช่น การเพิ่มทุนการศึกษาและเงินกู้ยืม การพัฒนาโครงสร้างค่าเล่าเรียนที่ยืดหยุ่น และการให้ข้อมูลค่าใช้จ่ายที่โปร่งใส จะช่วยส่งเสริมให้การศึกษามีความเท่าเทียมและเปิดโอกาสให้ทุกคนสามารถเรียนต่อได้โดยไม่ต้องเผชิญกับภาระทางการเงินที่หนักเกินไป

2.2 ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการปัจจัยสวัสดิการและการบริการในการตัดสินใจเข้าเรียนต่อในระดับมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสามารถดึงดูดนักศึกษาให้ตัดสินใจเข้าเรียนได้มากขึ้นโดยการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการพื้นฐานให้มีคุณภาพ จัดโครงการสวัสดิการที่ช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายของนักศึกษา และสนับสนุนกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิต ทั้งหมดนี้จะช่วยสร้างสภาพแวดล้อมที่ดี ทำให้นักศึกษารู้สึกมั่นใจและพร้อมที่จะใช้ชีวิตในรั้วมหาวิทยาลัยอย่างมีความสุขและประสบความสำเร็จในอนาคต โดยมหาวิทยาลัยควรมุ่งเน้นการจัดสวัสดิการที่ครอบคลุมและมีคุณภาพ เพื่อให้เกิดความสะดวกสบายและความพึงพอใจในการใช้ชีวิตในรั้วมหาวิทยาลัย

2.3 ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการปัจจัยด้านภาพลักษณ์ของสถาบันในการตัดสินใจเข้าเรียนต่อในระดับมหาวิทยาลัย โดยมหาวิทยาลัยสามารถพัฒนาภาพลักษณ์ของสถาบันให้เป็นที่น่าสนใจและดึงดูดนักศึกษาได้โดยการสร้างแบรนด์และเอกลักษณ์ให้โดดเด่นเสริมสร้างชื่อเสียงและความน่าเชื่อถือของสถาบันและพัฒนาประสบการณ์ของนักศึกษาให้มีคุณภาพและความพึงพอใจสูงสุด ทั้งหมดนี้จะช่วยส่งเสริมให้มหาวิทยาลัยเป็นที่ยอมรับและเป็นตัวเลือกอันดับต้น ๆ ของนักศึกษาที่ต้องการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการววิจัยมีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. การบริหารจัดการปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าเรียนสาขาวิชาภาษาไทยในมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในมณฑลกว่างซี ประเทศจีน โดยรวมอยู่ในระดับมากทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในบริบททางสังคมแต่ละแห่งยังให้ความสำคัญกับการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา ซึ่งเป็นใบเบิกทาง ที่สามารถนำไปประกอบสัมมาอาชีพเพื่อหาเลี้ยงตนเองได้ในอนาคตเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านของปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าเรียนสาขาวิชาภาษาไทยของนักศึกษาชาวจีนในมหาวิทยาลัยเอกชน พบว่า ด้านค่าใช้จ่ายในการเรียน เป็นปัจจัยที่ได้รับคะแนนเฉลี่ยสูงสุด แสดงให้เห็นว่านักศึกษาให้ความสำคัญอย่างมากกับความสามารถในการรับภาระค่าใช้จ่ายในระหว่างการเรียน ทั้งนี้รวมถึงค่าเล่าเรียน ค่าครองชีพ ที่พัก ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง และค่าหนังสือหรือวัสดุการเรียนอื่น ๆ การที่ค่าใช้จ่ายถูกประเมินว่าสูง เป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้นักศึกษาและครอบครัวต้องพิจารณาอย่างรอบคอบก่อนตัดสินใจ การมีระบบสนับสนุน เช่น ทุนการศึกษา หรือโครงการผ่อนชำระค่าเล่าเรียนจึงเป็นกลไกสำคัญที่จะช่วยลดอุปสรรคในการเข้าถึงการศึกษา งานวิจัยของ กัญญาภัค เมธีวัฒนากุล (2563) สนับสนุนประเด็นนี้ โดยระบุว่าค่าใช้จ่ายในการเรียนเป็นหนึ่งในปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกมหาวิทยาลัยของนักศึกษามากที่สุด โดยเฉพาะในกลุ่มที่มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับกลางถึงล่าง ข้อมูลนี้ยังสอดคล้องกับรายงานจาก สำนักงานกองทุนเพื่อการศึกษา (กยศ., 2564) ที่แสดงให้เห็นว่าระบบกู้ยืมเพื่อการศึกษาในประเทศไทยช่วยลดอัตราการหลุดออกจากระบบของนักเรียนกลุ่มเปราะบางได้อย่างมีนัยสำคัญ

ถัดมาคือด้านสวัสดิการและการบริการ ซึ่งมีผลในระดับสูงเช่นกัน และได้รับการประเมินเป็นลำดับรองลงมาจากค่าใช้จ่าย สะท้อนให้เห็นว่า นักศึกษาให้ความสำคัญกับสภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่เอื้อต่อการใช้ชีวิตและการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ ความคาดหวังในเรื่องหอพักนักศึกษา ความปลอดภัย ความสะอาด ระบบสาธารณูปโภค การให้คำปรึกษาและการแนะแนว ทั้งในด้านวิชาการและด้านจิตวิทยา ตลอดจนบริการด้านสุขภาพ เป็นสิ่งที่นักศึกษาพิจารณาในการเลือกสถาบัน งานวิจัยของ ธีรพล สุวรรณรักษ์ และคณิตา วงศ์วิเศษ (2563) พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรีให้ความสำคัญกับคุณภาพชีวิตในรั้วมหาวิทยาลัย และจะเลือกเรียนในสถาบันที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการทั้งในด้านความเป็นอยู่และบริการสนับสนุนได้อย่างครบถ้วน ซึ่งสอดคล้องกับแนวโน้มของนักศึกษาชาวจีนในปัจจุบันที่ให้ความสำคัญกับ “ความมั่นคงในชีวิตนักศึกษา” ไม่แพ้คุณภาพทางวิชาการ

ด้านภาพลักษณ์ของสถาบัน เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ได้รับการประเมินในระดับสูง แสดงถึงความเชื่อมั่นของนักศึกษาในชื่อเสียง ความน่าเชื่อถือ และความเป็นสากลของมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะในกลุ่มมหาวิทยาลัยที่มีความร่วมมือกับสถาบันในประเทศไทย หรือมีระบบการเรียนการสอนที่ได้รับการยอมรับจากหน่วยงานภายนอก นักศึกษาให้ความสำคัญกับโอกาสในอนาคตหลังจบการศึกษา เช่น ความสามารถในการหางานที่ดี การได้รับการรับรองวุฒิการศึกษา และโอกาสในการศึกษาต่อในต่างประเทศ งานของ วัชรพล วิบูลยศริน (2556) เน้นว่า ภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยที่แสดงถึงคุณภาพ ความทันสมัย และความโดดเด่นเฉพาะตัว สามารถสร้างแรงจูงใจให้นักศึกษาเลือกเรียนที่สถาบันนั้นได้อย่างชัดเจน

ในขณะที่ ด้านสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน ได้รับการประเมินในระดับปานกลาง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแม้เทคโนโลยีจะมีความสำคัญมากขึ้นในยุคการเรียนรู้แบบดิจิทัล แต่มหาวิทยาลัยบางแห่งยังอาจมีข้อจำกัดด้านความพร้อมของเครื่องมือและสื่อการเรียน โดยเฉพาะในรายวิชาภาษาไทยที่ต้องอาศัยการฝึกฝนจากสื่อเสียง วิดีโอ และซอฟต์แวร์ฝึกออกเสียงที่หลากหลาย หากอุปกรณ์เหล่านี้ไม่สามารถรองรับได้อย่างเต็มที่ ก็จะเป็นอุปสรรคในการพัฒนาทักษะของผู้เรียนได้ งานวิจัยของ ภาณุเดช จริยฐิตินันท์ (2562) ยืนยันว่า ความพร้อมของเทคโนโลยีและการเรียนรู้แบบผสมผสาน (blended learning) ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ของนักศึกษา โดยเฉพาะผู้เรียนภาษาต่างประเทศที่จำเป็นต้องเข้าถึงเนื้อหาที่เป็นของจริง (authentic materials) สุดท้ายคือ ด้านการประชาสัมพันธ์ ซึ่งได้รับการประเมินในระดับปานกลางเช่นกัน บ่งชี้ว่าข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตร กิจกรรม การให้บริการ และความโดดเด่นของมหาวิทยาลัยยังอาจไม่ถูกสื่อสารออกไปอย่างชัดเจนเพียงพอ โดยเฉพาะในกลุ่มเป้าหมายอย่างนักเรียนมัธยมปลายในจีนที่ต้องอาศัยสื่อออนไลน์ในการค้นหาข้อมูล มหาวิทยาลัยควรพิจารณาพัฒนากลยุทธ์ประชาสัมพันธ์ให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ง่ายขึ้นผ่านช่องทางดิจิทัล เช่น เว็บไซต์ที่มีหลายภาษา โซเชียลมีเดียที่มีการเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่อง และรีวิวจากศิษย์เก่า งานของ สุรีย์วรรณ เสถียรสุคนธ์ (2554) ระบุว่าการประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพจะช่วยสร้างความมั่นใจให้กับนักศึกษาในการตัดสินใจเลือกเรียนในสถาบันนั้น ๆ ได้อย่างมีนัยสำคัญ

2. ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการปัจจัยการบริหารจัดการปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าเรียน ได้แก่ จากผลการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยขอเสนอแนวทางการบริหารจัดการใน 3 ปัจจัยหลักที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด เพื่อส่งเสริมการตัดสินใจเลือกเข้าเรียนของนักศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนี้

2.1 ด้านค่าใช้จ่ายในการเรียน มหาวิทยาลัยควรพิจารณามาตรการสนับสนุนด้านการเงินสำหรับนักศึกษา เช่น การจัดสรรทุนการศึกษาประเภทต่าง ๆ การร่วมมือกับภาครัฐหรือเอกชนเพื่อจัดตั้งกองทุนสนับสนุน และระบบกู้ยืมค่าเล่าเรียนในเงื่อนไขที่ผ่อนปรน ทั้งนี้ยังควรมีการเปิดเผยข้อมูลค่าใช้จ่ายอย่างโปร่งใส และจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อให้ข้อมูลด้านการเงินอย่างเข้าใจง่าย สอดคล้องกับข้อเสนอของ สำนักงาน

กองทุนเพื่อการศึกษา (กยศ., 2564) และแนวทางในงานของ กัญญาภัค เมธีวัฒนากุล (2563) ที่เสนอให้สถาบันการศึกษาออกแบบนโยบายลดความเหลื่อมล้ำทางการเงินในการศึกษา

2.2 ด้านสวัสดิการและการบริการ การพัฒนาและปรับปรุงระบบสวัสดิการ เช่น หอพักนักศึกษา ระบบบริการสุขภาพ การให้คำปรึกษาด้านอาชีพ และบริการแนะแนวจิตวิทยา เป็นสิ่งที่ควรให้ความสำคัญอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความมั่นใจและความผูกพันของนักศึกษากับมหาวิทยาลัย นอกจากนี้ การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น อาสาสมัคร หรือแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทย–จีน จะช่วยส่งเสริมคุณภาพชีวิตและการมีส่วนร่วมในรั้วมหาวิทยาลัย ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากผลวิจัยของ ธีรพล สุวรรณรักษ์ และคณิตา วงศ์วิเศษ (2563)

2.3 ด้านภาพลักษณ์ของสถาบัน มหาวิทยาลัยควรสร้างจุดขายที่แตกต่าง เช่น ความร่วมมือกับสถาบันในประเทศไทย การมีคณาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาและวัฒนธรรมไทย การได้รับการรับรองจากหน่วยงานระดับชาติหรือภูมิภาค เพื่อสร้างความมั่นใจและชื่อเสียงให้กับสถาบัน นอกจากนี้ การเผยแพร่ข้อมูลผลงานของบัณฑิต หรือความสำเร็จของศิษย์เก่า จะช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นในหมู่นักศึกษารุ่นใหม่ สอดคล้องกับข้อเสนอของ วัชรพล วิบูลยศริน (2556) ที่ชี้ว่า ภาพลักษณ์สถาบันมีผลโดยตรงต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกศึกษาต่อ

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าเรียนต่อในระดับมหาวิทยาลัยสามารถแบ่งออกเป็นสามด้านสำคัญ ได้แก่ ด้านค่าใช้จ่าย ด้านสวัสดิการและการบริการ และด้านภาพลักษณ์ของสถาบัน ซึ่งทั้งสามด้านนี้ล้วนเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของนักเรียนและผู้ปกครองในการเลือกศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา โดยแต่ละด้านสามารถสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ใหม่ที่มหาวิทยาลัยควรนำไปประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและเปิดโอกาสทางการศึกษาได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียม ดังนี้

1. ด้านค่าใช้จ่ายในการศึกษา มหาวิทยาลัยควรตระหนักว่าค่าเล่าเรียนและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เป็นหนึ่งในอุปสรรคสำคัญที่อาจขัดขวางการเข้าถึงการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยเฉพาะในกลุ่มนักศึกษาที่มีข้อจำกัดทางการเงิน ดังนั้น แนวทางที่ควรดำเนินการคือ การจัดหาทุนการศึกษาหลากหลายประเภท เช่น ทุนสำหรับนักเรียนที่มีผลการเรียนดี ทุนสำหรับผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ และทุนที่ได้รับการสนับสนุนจากภาคเอกชนหรือองค์กรพันธมิตร นอกจากนี้ การจัดให้มีระบบเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาที่มีเงื่อนไขผ่อนปรน เช่น อัตราดอกเบี้ยต่ำหรือปลอดดอกเบี้ย และการเริ่มชำระคืนหลังสำเร็จการศึกษา ก็จะช่วยบรรเทาภาระของนักศึกษาได้อย่างมาก นอกจากนี้ ยังควรปรับโครงสร้างค่าเล่าเรียนให้มีความยืดหยุ่น อาทิ การกำหนดค่าเล่าเรียนตามจำนวนหน่วยกิตที่ลงทะเบียน หรือการแบ่งจ่ายเป็นงวด อีกทั้งควรเปิดโอกาสให้นักศึกษาสามารถทำงานพาร์ทไทม์ภายในมหาวิทยาลัยเพื่อสร้างรายได้เสริม และควรเผยแพร่ข้อมูลค่าใช้จ่ายทั้งหมดอย่างโปร่งใสผ่านช่องทางที่นักศึกษาเข้าถึงได้ง่าย เพื่อให้สามารถวางแผนการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ด้านสวัสดิการและการบริการ มหาวิทยาลัยควรพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบบริการให้มีคุณภาพ ทันสมัย และรองรับความต้องการของนักศึกษาได้อย่างทั่วถึง ไม่ว่าจะเป็นหอพักนักศึกษา ห้องสมุด โรงอาหาร ระบบขนส่งภายในมหาวิทยาลัย หรือพื้นที่การเรียนรู้ต่าง ๆ รวมถึงการพัฒนาระบบบริการนักศึกษา เช่น ระบบลงทะเบียนเรียน การขอเอกสาร และการให้คำปรึกษาให้มีความสะดวก รวดเร็ว และเข้าถึงง่าย ควบคู่กับการจัดสวัสดิการที่ช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายของนักศึกษา เช่น การให้บริการด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิต ทุนการศึกษา และการฝึกงานที่มีค่าตอบแทน นอกจากนี้ ควรสนับสนุนกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ช่วยพัฒนาทักษะชีวิต เช่น การเข้าร่วมชมรม กิจกรรมอาสาสมัคร การฝึก soft skills และการแนะแนวอาชีพ

ตลอดจนจัดสรรพื้นที่สำหรับการออกกำลังกายและกิจกรรมทางสังคม เพื่อเสริมสร้างความสมดุลในการใช้ชีวิตของนักศึกษา

3. ด้านภาพลักษณ์ของสถาบัน ซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ของนักเรียนและผู้ปกครองในการเลือกมหาวิทยาลัย การสร้างแบรนด์และเอกลักษณ์ของสถาบันให้โดดเด่นเป็นสิ่งที่มหาวิทยาลัยควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นสื่อสารจุดแข็งของตนเองให้ชัดเจน เช่น หลักสูตรเฉพาะทางที่มีคุณภาพ คณาจารย์ผู้เชี่ยวชาญ และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ทันสมัย อีกทั้งควรส่งเสริมงานวิจัยและนวัตกรรมให้เป็นที่ยอมรับในระดับชาติและนานาชาติ พร้อมสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรภายนอกและศิษย์เก่าเพื่อสะท้อนคุณค่าของสถาบัน นอกจากนี้ การปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน การส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักศึกษากับคณาจารย์ และการจัดกิจกรรมสนับสนุนการแนะแนวอาชีพ ล้วนมีส่วนช่วยในการยกระดับประสบการณ์และความพึงพอใจของนักศึกษา ซึ่งจะส่งผลต่อภาพลักษณ์โดยรวมของมหาวิทยาลัยในระยะยาว

กล่าวโดยสรุป มหาวิทยาลัยควรดำเนินการพัฒนาการบริหารจัดการในทั้งสามด้านอย่างบูรณาการและต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมให้การศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นทางเลือกที่เข้าถึงได้สำหรับทุกคน ลดอุปสรรคทางการเงิน พัฒนาคุณภาพชีวิต และสร้างภาพลักษณ์ที่ดีและน่าเชื่อถือ ทั้งนี้เพื่อให้มหาวิทยาลัยสามารถเป็นสถาบันการศึกษาที่นักเรียนไว้วางใจและเลือกเป็นสถานที่ในการเรียนรู้และเติบโตในอนาคตอย่างยั่งยืน ดังแสดงในภาพที่ 2

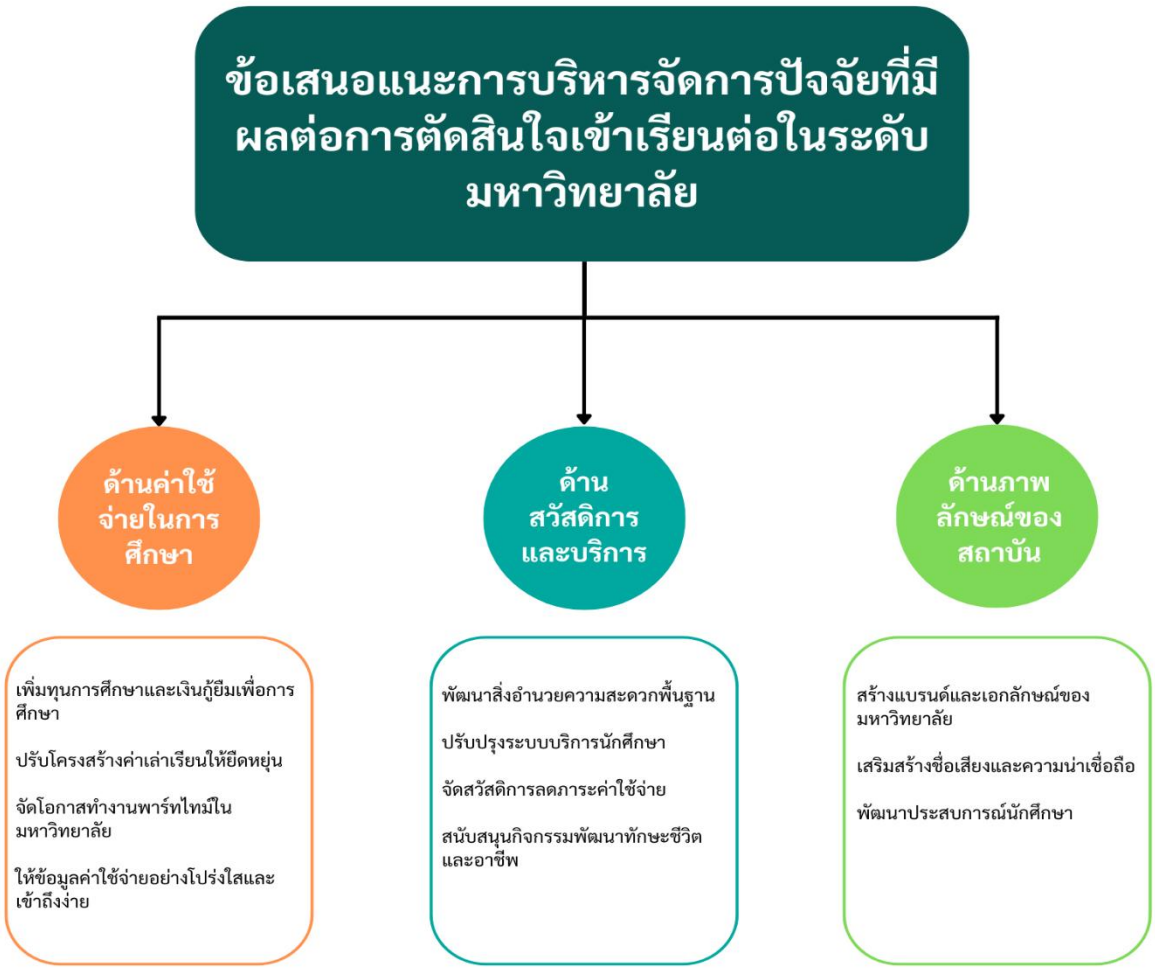

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากผลวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยเอกชนในเขตปกครองตนเองกว่างซีจ้วงและสถาบันการศึกษาอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในบริบทของการแข่งขันเพื่อดึงดูดนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่มีความสนใจในภาษาต่างประเทศ ดังข้อเสนอแนะต่อไปนี้

1. ปัจจัยด้านค่าใช้จ่าย ไปใช้เป็นพื้นฐานในการออกแบบนโยบายสนับสนุนด้านการเงิน เช่น การจัดสรรทุนการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ การเสนอแพ็คเกจค่าธรรมเนียมที่ยืดหยุ่น หรือการร่วมมือกับองค์กรภายนอกเพื่อจัดตั้งกองทุนสนับสนุนการศึกษา ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถลดข้อจำกัดทางการเงินของนักศึกษาและเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาอย่างเท่าเทียม

2. ปัจจัยด้านสวัสดิการและการบริการ ไปใช้เพื่อปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกภายในมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะด้านที่เกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ของนักศึกษา เช่น หอพักที่ได้มาตรฐาน บริการแนะแนวอาชีพ การดูแลสุขภาพกายและใจ ตลอดจนกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ส่งเสริมพหุวัฒนธรรม เพื่อสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เป็นมิตรและเอื้อต่อความสำเร็จทางการศึกษา

3. ปัจจัยด้านภาพลักษณ์ของสถาบัน สามารถนำไปใช้วางกลยุทธ์ด้านการสร้างแบรนด์ของมหาวิทยาลัย เช่น การสื่อสารจุดแข็งของหลักสูตร การเผยแพร่ผลงานของศิษย์เก่าที่ประสบความสำเร็จ การจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ที่แสดงถึงคุณภาพของอาจารย์และสิ่งแวดล้อมทางวิชาการ รวมถึงการเสริมสร้างความร่วมมือทางวิชาการกับมหาวิทยาลัยในประเทศไทยและประเทศอื่น ๆ เพื่อยกระดับความเป็นสากล

สรุป ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถใช้เป็นข้อมูลสำคัญในการวางแผนพัฒนาเชิงกลยุทธ์ของมหาวิทยาลัยเอกชน รวมถึงเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารการศึกษาในการปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาภาษาไทย เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษาชาวจีนที่มีความสนใจเรียนรู้ภาษาไทยอย่างแท้จริงและยั่งยืน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรขยายขอบเขตการวิจัยไปยังมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ทั้งในเขตปกครองตนเองกว่างซีจ้วงและมณฑลใกล้เคียง เช่น ยูนนาน กวางตุ้ง หรือเสฉวน ซึ่งมีบริบททางเศรษฐกิจและวัฒนธรรมที่เชื่อมโยงกับประเทศไทยอย่างใกล้ชิด การวิจัยในพื้นที่เหล่านี้จะช่วยให้เห็นภาพรวมและแนวโน้มของนักศึกษาจีนที่มีความสนใจในสาขาภาษาไทยอย่างครอบคลุมมากขึ้น

2. งานวิจัยนี้ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed-Methods Research) ดังนั้น ควรใช้วิธีการวิจัยในรูปแบบอื่น เช่น แบบวิจัยและพัฒนา (Research and development) ในการทำวิจัยต่อไปอันจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการนำผลของการวิจัยไปเป็นแนวทางในการบริหารจัดการต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กัญญาภัค เมธีวัฒนากุล. (2563). *ปัจจัยที่มีผลต่อการผ่อนผันค่าธรรมเนียมการศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่*. รายงานการวิจัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

กิตติภณ กิตยานุรักษ์. 2551. *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อหลักสูตรสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ของนักศึกษาหลักสูตรสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.* รายงาน

การวิจัย. หลักสูตรสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมุนษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

ไกรสิงห์ สุดสงวน. (2560). ศึกษาเรื่องการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนมหาวิทยาลัยศิลปากร. *วารสารวิชาการ Veridian E – Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ* ปีที่ 10 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – เมษายน พ.ศ. 2560.

จำลอง นามุลตรี. (2561). Factors affecting choosing further learning programs of the high school students. *The Journal of Graduate School, Pitchayatat, Ubon Ratchathani Rajabhat University.*

ชวิศา พิศาลวัชรินทร. (2562). *แรงจูงใจในการเรียนภาษาต่างประเทศของนักศึกษาจีน* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

เติ้ง เสี่ยวผิง. (1983). *การศึกษาเพื่อการพัฒนา: แนวนโยบายสมัยใหม่ของจีน*. ปาฐกถาการประชุมวิชาการด้านการศึกษาแห่งชาติ, กรุงปักกิ่ง.

ธีรพล สุวรรณรักษ์, & คณิตา วงศ์วิเศษ. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกเรียนในมหาวิทยาลัยของนักศึกษาปริญญาตรีในประเทศไทย. *วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา*, *11*(2), 129–140.

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

ประภาพร แซ่หลี. (2563). ความสนใจในการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาในสาขาคอมพิวเตอร์หรือเทคโนโลยีสารสนเทศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสายวิทย์-คณิต. *ปริญญาการจัดการมหาบัณฑิต, วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล*.

พระครูวินัยธรวรวุฒิ เตชธมฺโม (เฮียงเหี่ย), พระครูปลัดบุญช่วย โชติว์โส, สุนทร สายคำ, อมรรัตน์ เตชะนอก, และสัมฤทธิ์ กางเพ็ง. (2566). การวิจัยแบบผสมผสานวิธีทางพุทธบริหารการศึกษา. *วารสารครุศาสตร์ปัญญา, 2*(2), 60-76.

ภาณุเดช จริยฐิตินันท์. (2562). สภาพการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย. สืบค้นเมื่อ 24 พฤษภาคม 2564, จาก http://www.brmpeo.moe.go.th/schoolmapping/Article-Detail/18

รังสิยา บุญยัง. (2560). การศึกษาการตัดสินใจของนิสิตในการเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีสาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. *(วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต)*. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

ลัดดาวัลย์ มากช่วย. (2564). แรงจูงใจที่มีผลต่อการเลือกศึกษาต่อของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงวิทยาลัยเทคโนโลยีอรรถวิทย์พณิชยการ. *รายงานวิจัย*. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยเทคโนโลยีอรรถวิทย์พณิชยการ.

วชิรีญา บุญมา. (2564). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อมหาวิทยาลัยในประเทศไทยของนักศึกษาชาวจีน. *(การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกริก.

วัชรพล วิบูลยศริน. (2556). *นวัตกรรมและการเรียนการสอนภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศุภิกา นิรัติศัย. (2561). ทัศนคติ แรงจูงใจ และพฤติกรรมการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, *9*(2), 138–170.

สำนักงานกองทุนเพื่อการศึกษา. (2564). *รายงานผลการดำเนินงานกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564*. กรุงเทพฯ: กยศ

สุรีย์วรรณ เสถียรสุคนธ์. (2554). *การสอนภาษาไทยให้แก่นักศึกษาชาวจีน: สภาพ ปัญหา และแนวทางแก้ไข* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร).

สุไบซะ จำนงลักณ์. (2564). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรี คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

อรวรรณ สุขสวัสดิ์. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมือง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ศูนย์รังสิต). *Faculty of Business Administration, Ramkhamhaeng University, Thailand*

อลงกรณ์ อัมมวงศ์จิตต์. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีที่วิทยาลัยนวัตกรรมสื่อสารสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. *(วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.)*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อัญชนา กัลยาเรือน. (2565). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระดับปริญญาตรีในสาขาวิชาการบัญชี วิทยาลัยเทคนิคสกลนคร สถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2. *การประชุมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติครั้งที่ 13*

Yang, L. (2017). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อนักศึกษาจีนในการเลือกศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่* (Unpublished independent study). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

Guidelines for the Development Digital Leadership of School Administrators Affecting the Core Competency of Teachers under the Secondary Educational Service Area Office Pathum Thani

Peanghatai Pheaysiri [1*], & Juladis Khanthap[2]

1 *Suryadhep Teachers College, Rangsit University, Thailand*

2 *Suryadhep Teachers College, Rangsit University, Thailand*

* *Corresponding author. E-mail: Peanghatai.2537@gmail.com*

Abstract

This research aimed to study guidelines for the development of digital leadership affecting the core competencies of teachers under the Pathum Thani Secondary Educational Service Area Office. The sample consisted of 325 teachers under the Pathum Thani Secondary Educational Service Area Office. Data was collected using questionnaires with stratified random sampling. Statistical analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, and multiple regression analysis. Four experts were selected through purposive sampling to evaluate the guidelines. A semi-structured interview was implemented as a research instrument. The findings indicated that: (1) The digital leadership level of school administrators under the Pathum Thani Secondary Educational Service Area Office was at a high level; (2) The core competencies of teachers were at a high level; and (3) Regarding digital leadership aspects affecting teachers' core competencies, the digital culture building and digital vision significantly impacted, explaining 64.10% of the variance in teachers' core competencies. However, the digital communication and digital vision did not significantly affect teachers' core competencies. The guidelines for developing digital leadership affecting teachers' core competencies under the Pathum Thani Secondary Educational Service Area Office were categorized into four dimensions: (1) Digital communication, (2) Digital vision, (3) Digital literacy, and (4) Digital culture building.

Keywords: Development Guidelines, Digital Leadership, Core Competencies of Teachers

Received: 2025-04-29; Revised: 2025-05-29; Accepted: 2505-05-29 ISSN: 2822-0218 (Online)

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะหลักของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี

เพียงหทัย เผยศิริ[1*], จุลดิศ คัญทัพ

1 วิทยาลัยครูสุริยเทพ มหาวิทยาลัยรังสิต

2 วิทยาลัยครูสุริยเทพ มหาวิทยาลัยรังสิต

* *Corresponding author. E-mail: Peanghatai.2537@gmail.com*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี (2) ศึกษาสมรรถนะหลักของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี (3) ศึกษาปัจจัยภาวะผู้นำดิจิทัลที่ส่งผลต่อสมรรถนะหลักของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี (4) ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลที่ส่งผลต่อสมรรถนะหลักของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี กลุ่มตัวอย่าง คือ ข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี จำนวน 325 คน โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติเชิงอนุมานการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณและศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะหลักของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 4 คน ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ผลการวิจัย พบว่า (1) ระดับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานีในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (2) ระดับสมรรถนะหลักของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานีในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ (3) ภาวะผู้นำดิจิทัลที่ส่งผลต่อสมรรถนะหลักของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี พบว่า ด้านการสร้างวัฒนธรรมดิจิทัล และด้านการรู้ดิจิทัลส่งผลต่อสมรรถนะหลักของครู สามารถอธิบายความแปรปรวนของภาวะผู้นำดิจิทัลที่ส่งผลต่อสมรรถนะหลักของครูในภาพรวมได้ ร้อยละ 64.10 ในขณะที่ด้านการสื่อสารดิจิทัลและด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล ไม่ส่งผลต่อสมรรถนะหลักของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี และแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลที่ส่งผลต่อสมรรถนะหลักของครูสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี แบ่งเป็น 4 ด้านได้แก่ (1) ด้านการสื่อสารดิจิทัล (2) ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล (3) ด้านการรู้ดิจิทัล (4) ด้านการสร้างวัฒนธรรมดิจิทัล

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนา, ภาวะผู้นำดิจิทัล, สมรรถนะหลักของครู

บทนำ

ปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จึงทำให้เทคโนโลยีดิจิทัลมีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตและการทำงานทุกคนอยู่ท่ามกลางความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัล จึงต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับบริบทของการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาเปลี่ยนแปลงรูปแบบในการดำเนินชีวิตและสร้างความสะดวกสบายมากยิ่งขึ้นให้กับมนุษย์ แต่ในทางตรงกันข้ามนั้นเทคโนโลยีดิจิทัลก็มีผลทำให้เกิดความเสี่ยงได้เช่นกัน หากเราใช้ในทางที่ไม่ดี ดังนั้นทักษะความเข้าใจการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญในการปฏิบัติงาน การสื่อสารและการทำงานร่วมกันกับผู้อื่นในลักษณะความคุ้มค่าในการดำเนินงาน เพื่อการก้าวไปสู่การเป็นประเทศไทย 4.0 อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ข้าราชการสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองเพื่อให้ได้รับโอกาสการทำงานที่ดี การเปลี่ยนแปลงบริบทของสถานศึกษายุคดิจิทัลในการทำงาน การทำให้ครูยอมรับเทคโนโลยีนวัตกรรมและการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ จึงเป็นภารกิจสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา และเป็นที่ทราบกันดีว่าไม่ใช่เรื่องง่าย โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมของสถานศึกษาที่มีความซับซ้อนและมีความท้าทายหลากหลายเหตุผล ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องให้การยอมรับและนำสิ่งเหล่านั้นมาใช้กับตนเองก่อนที่จะเผยแพร่หรือส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษาได้พัฒนาเช่นกัน

จากการที่เทคโนโลยีดิจิทัลกลับกลายมาเป็นตัวแปรหลักที่ทำให้เศรษฐกิจ สังคม การเมือง ต้องหมุนตัวตามอย่างรวดเร็ว การศึกษาก็เช่นเดียวกันสถานศึกษาจะสามารถอยู่ได้อย่างไรโดยไม่มีการปรับเปลี่ยนตัวเองให้สอดคล้องกับยุคสมัย อนาคตของประเทศจะตกอยู่ในสภาวะวิกฤตหากไม่มีนโยบายและมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้อย่างจริงจัง ซึ่งปัจจัยที่สำคัญในการที่จะนำพาประเทศ องค์การ หรือแม้แต่สถานศึกษานั้นก็ต้องฝ่าฟันพลวัตรแห่งความเปลี่ยนแปลงซึ่งเทคโนโลยีดิจิทัล เป็นการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและยากต่อการคาดเดาในระยะยาว ดังนั้นผู้นำหรือผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนสำคัญในการบริหารพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีความรู้ทฤษฎีภาวะผู้นำสามารถชี้นำจูงใจผลักดันให้บุคลากร ในองค์การนั้นปฏิบัติงานได้อย่างสอดคล้องกับนโยบายวัตถุประสงค์และจุดมุ่งหมายที่องค์กรวางไว้ได้เป็นอย่างดี สุรสิทธิ์ วชิรขจร (2564) และในปัจจุบันในการปฏิบัติตนของข้าราชการครู จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องคำนึงถึงสมรรถนะหลักของครูที่มีส่วนสำคัญในการพัฒนาการศึกษา ความสามารถทักษะตลอดจนเจตคติที่จำเป็นในการทำงาน คุณลักษณะของบุคคลที่มีผลต่อพฤติกรรมและผลของการปฏิบัติงานสมรรถนะหลักของครูประกอบด้วยด้วย 5 สมรรถนะ ดังนี้ (1) ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ (2) ด้านการบริการที่ดี (3) การพัฒนาตนเอง (4) ด้านการทำงานเป็นทีม และ (5) ด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้นำแบบดิจิทัลควรที่จะมีคุณสมบัติ มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์และเชื่อมโยงพร้อมสร้างนวัตกรรมและศักยภาพ ผลักดันโอกาสและความสำเร็จในการเปลี่ยนแปลงไปสู่การทำงานในระบบดิจิทัลนอกจากนี้การเป็นผู้นำแบบดิจิทัลไม่ได้แทนที่ลักษณะความเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพตามแนวคิดดั้งเดิมทั้งหมด

ดังนั้น ภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นทักษะสำคัญในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาสถานศึกษาในด้านต่าง ๆ เพื่อขับเคลื่อนให้องค์กรพัฒนาก้าวทันเทคโนโลยีและสมรรถนะหลักของครูก็มีคุณสมบัติสำคัญที่บุคลากรในสถานศึกษาพึงมีในการปฏิบัติงาน เกรียงไกร แสนสุข (2564) ความสามารถในด้านคุณลักษณะ ความรู้ ทักษะ บุคลิกภาพ มโนทัศน์และแรงจูงใจในการทำงานผสมผสานทำให้บุคคล ดำเนินงานจนประสพผลสำเร็จและบรรลุเป้าหมายตามวิสัยทัศน์และวัตถุประสงค์ที่ต้องการขององค์การได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานีอยู่ในระดับใด

2. เพื่อศึกษาสมรรถนะหลักของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานีอยู่ในระดับใด

3. เพื่อศึกษาปัจจัยภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะหลักของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี

4. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะหลักของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี

หลักการ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัล

ผู้วิจัยได้ศึกษาและทบทวนวรรณกรรม หลักการ แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวกับ ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารจากเอกสาร ตำรา ผลงานวิจัยของนักวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องภายในประเทศและต่างประเทศ 12 แหล่ง จาก ปกรณ์ ลิ้สกุล (2561), ชูชาติ พุทธลา (2561), สุกัญญา แช่มช้อย (2562), อารีย์ น้ำใจ และพิชญาภา ยืนยาว (2562), ทินกร บัวชู และทิพภาพร บัวชู (2563), เลอศักดิ์ ตามมา และ สุมาลี ศรีพุทธรินทร์ (2564), Tran (2017), Digital maketing institute (2018), Sheninger (2019), Gortonand Gorton (2018), International Center for Leadership in Education (2020), แต่การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้หลักเกณฑ์ในการพิจารณาความถี่ขององค์ประกอบที่นักวิจัยส่วนใหญ่เลือกเป็นองค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้ความถี่ตั้งแต่ 6 ขึ้นไป สามารถสังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาได้ 4 ด้าน ดังนี้ 1) การสื่อสารดิจิทัล, 2) การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล, 3) การรู้ดิจิทัล, 4) การสร้างวัฒนธรรมดิจิทัล

แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะหลักของครู

จากการศึกษาและทบทวนวรรณกรรม หลักการ แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวกับ สมรรถนะหลักของครู จากเอกสาร ตำรา ผลงานวิจัยของนักวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องภายในประเทศและต่างประเทศ 10 แหล่ง สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553), กิตติพัชญ์ มั่งสุข (2560), วิไลวรรณ มาลัย (2561), รัชนีกร แสงสว่าง (2561), กฤษณะ เชียงแรง (2564), พรวิภา สวนมะลิ และอดุลย์ วังศรีคุณ (2564), กิตติศักดิ์ ช้ายสุพรรณ (2565), จุฑาธิป ชูขันธ์ (2565), รุ่งรัตน์ แป้นประโคน (2565), มนัสพงษ์ เก่งฉลาด (2566) แต่การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้หลักเกณฑ์ในการพิจารณาความถี่ขององค์ประกอบที่นักวิจัยส่วนใหญ่เลือกเป็นองค์ประกอบของของสมรรถนะหลักของครู โดยใช้ความถี่ตั้งแต่ 6 ขึ้นไป สามารถสังเคราะห์องค์ประกอบของสมรรถนะหลักของครู จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ 2) ด้านการบริการที่ดี 3) ด้านการพัฒนาตนเอง 4) ด้านการทำงานเป็นทีม 5) ด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู

จากแนวคิดดังกล่าว แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลส่งผลต่อสมรรถนะหลักของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี จากการสังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ได้ 4 องค์ประกอบ ดังนี้ การสื่อสารดิจิทัล การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล การรู้ดิจิทัล การสร้างวัฒนธรรมดิจิทัล และจากการสังเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะหลักของครู ได้ 5 องค์ประกอบ คือ ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ด้านการบริการที่ดี ด้านการพัฒนาตนเอง ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู ดังกรอบแนวคิดการวิจัยที่แสดงในภาพที่ 1

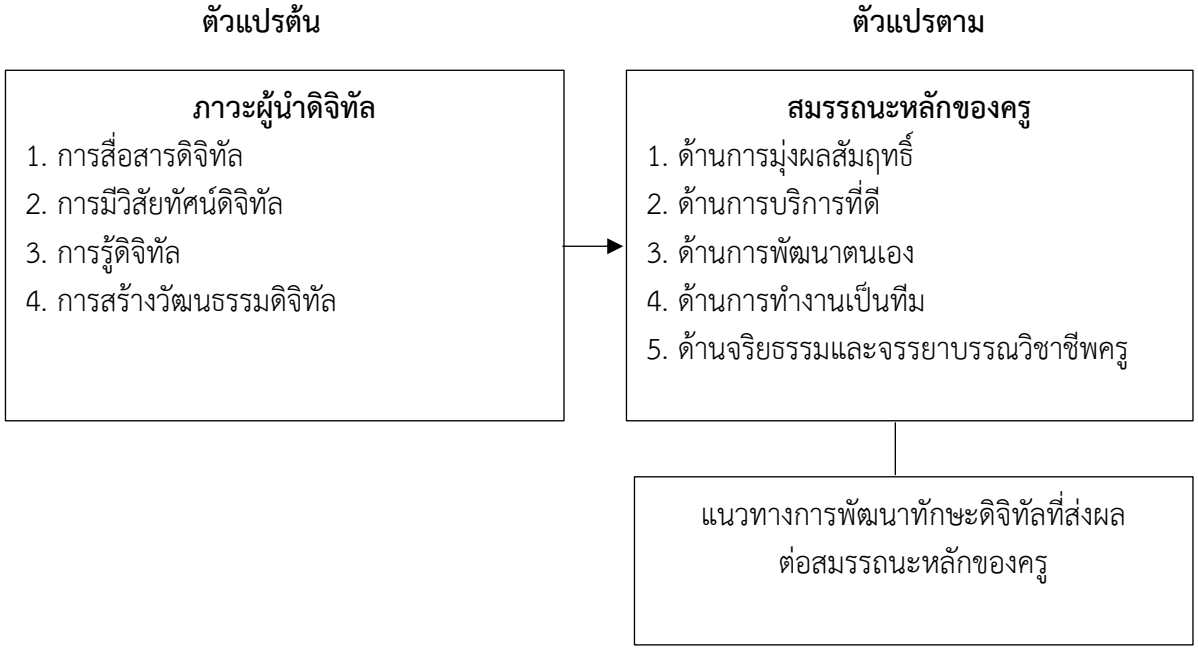

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) แบบเชิงอธิบายเป็นลำดับ 2 ระยะ หรือ Explanatory Sequential Design (Two-Phase Design) เป็นการออกแบบการวิจัยโดยมีการดำเนินการวิจัยสองระยะ (Two-Phase) เริ่มต้นในระยะแรกด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณภายหลังจากที่ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณเรียบร้อยแล้วจะนำข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยเชิงปริมาณมาเป็นกำหนดแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพในระยะที่สอง (พระครูวินัยธรวรวุฒิ เตชธมฺโม (เฮียงเหี่ย) และคณะ, 2566) ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอน วิธีการดำเนินงานและระเบียบวิธีวิจัยโดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ประชากรในการวิจัย คือ ข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี จำนวน 2,122 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี, 2567) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี จำนวน 325 คน จากจำนวน 22 โรงเรียน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Krejcie & Morgan

2. การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อให้ได้รายละเอียดเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะหลักของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 4 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยศึกษาจากเอกสารตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปและสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย การสื่อสารดิจิทัล การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัลการรู้ดิจิทัล และการสร้างวัฒนธรรมดิจิทัล แปลความหมายโดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ย 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ท ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะหลักของครู ประกอบด้วย ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ด้านการบริการที่ดี ด้านการพัฒนาตนเอง

ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู แปลความหมายโดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ย 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ท บุญชม ศรีชะอาด (2560) แบบสอบถามตอนที่ 2 และ ตอนที่ 3 เป็นมาตราส่วนประมาณค่าตามแนวของ ลิเคิร์ท (Likert Five's Rating Scale) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด และแบบสอบถามทุกชุดได้นำไปตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 คน แล้วนำมาหาค่า IOC และปรับแก้เครื่องมือตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นนำไปทดลองใช้กับข้าราชการครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่า ของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) พบว่า แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับอยู่ที่ 0.982 ถือว่าแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นในระดับสูงมาก มีความเหมาะสมสำหรับใช้ในการเก็บข้อมูล

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย จากคณบดีวิทยาลัยครูสุริยเทพ มหาวิทยาลัยรังสิต ถึง หน่วยงานต้นสังกัดของผู้ตอบแบบสอบถาม เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บแบบสอบถาม ทั้ง 22 โรงเรียน เก็บแบบสอบถามครบทั้งหมด 325 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 จากนั้นตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ปรากฏว่ามีความสมบูรณ์ทุกฉบับ

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ ดังนี้ (1) วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และวิทยฐานะ สถิติที่ใช้ได้แก่ การแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) (2) การวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาและวิเคราะห์ระดับสมรรถนะหลักของครูโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (3) การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อวิเคราะห์ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะหลักของครู และ (4) วิเคราะห์แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะหลักของครูด้วยแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

7. การพิทักษ์สิทธิ์ของผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยคำนึงถึงเรื่องจริยธรรมในการวิจัยจึงมีการชี้แจงถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัยและขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลในการดำเนินการวิจัยให้กับผู้ให้ข้อมูลรับทราบอย่างครบถ้วน พร้อมกับปกปิดข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อไม่ให้กระทบสิทธิของผู้ให้ข้อมูลทุกท่าน โดยข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นการวิเคราะห์และนำเสนอผลการศึกษาในภาพรวม

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี สรุปผลได้ดังนี้

1. ระดับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.27, S.D. = 0.64) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ (1) การสร้างวัฒนธรรมดิจิทัล ($\overline{X}$ = 4.33, S.D. = 0.66) (2) การรู้ดิจิทัล ($\overline{X}$ = 4.27, S.D. = 0.74) (3) การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล ($\overline{X}$ = 4.25, S.D. = 0.69) และ (4) การสื่อสารดิจิทัล ($\overline{X}$ = 4.23, S.D. = 0.85) ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ในภาพรวม

ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
1. การสร้างวัฒนธรรมดิจิทัล	4.33	0.66	มาก
2. การรู้ดิจิทัล	4.27	0.74	มาก
3. การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล	4.25	0.69	มาก
4. การสื่อสารดิจิทัล	4.23	0.85	มาก
เฉลี่ยรวม	**4.27**	**0.64**	**มาก**

2. ระดับสมรรถนะหลักของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.45, S.D. = 0.40) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ (1) จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู ($\overline{X}$ = 4.68, S.D. = 0.39) (2) การทำงานเป็นทีม ($\overline{X}$ = 4.55, S.D. = 0.48) (3) การบริการที่ดี ($\overline{X}$ = 4.34, S.D. = 0.65) (4) การพัฒนาตนเอง ($\overline{X}$ = 4.33, S.D. = 0.67) และ (5) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ ($\overline{X}$ = 4.32, S.D. = 0.62) ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับสมรรถนะหลักของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ในภาพรวม

สมรรถนะหลักของครู	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
1. จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู	4.68	0.39	มากที่สุด
2. การทำงานเป็นทีม	4.55	0.48	มากที่สุด
3. การบริการที่ดี	4.34	0.65	มาก
4. การพัฒนาตนเอง	4.33	0.67	มาก
5. การมุ่งผลสัมฤทธิ์	4.32	0.62	มาก
เฉลี่ยรวม	**4.45**	**0.40**	**มาก**

3. ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะหลักของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ในภาพรวม โดยภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการรู้ดิจิทัล (X_3) ส่งผลต่อสมรรถนะหลักของครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณในรูปแบบคะแนนดิบ (B) เท่ากับ .284 และในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน (β) เท่ากับ .520 และ ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการสร้างวัฒนธรรมดิจิทัล (X_4) ส่งผลต่อสมรรถนะหลักของครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณในรูปแบบคะแนนดิบ (B) เท่ากับ .242 และในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน (β) เท่ากับ .395 และมีค่า R^2 เท่ากับ .641 สามารถอธิบายความแปรปรวนของภาวะผู้นำดิจิทัลที่ส่งผลต่อสมรรถนะหลักของครู ในภาพรวมได้ ร้อยละ 64.10 ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย (Regression Coefficient) การวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลที่ส่งผลต่อต่อสมรรถนะหลักของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี แสดงรายละเอียดในภาพรวม

variable	B	SE_b	β	t	Sig	Zero Order Correlation	Collinearity Statistics	
							Tolerance	VIF
Constant	2.186	.099		22.117	<.001			
X_3	.284	.021	.520	13.326	<.001	.719	.748	1.337
X_4	.242	.024	.395	10.122	<.001	.656	.748	1.337
R = .801			R^2 = .641			SE_{est} .245		

4. ผลการวิเคราะห์ แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะหลักของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) มีรายละเอียดดังนี้

4.1. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในด้านการสื่อสารดิจิทัล

(1) ใช้แพลต์ฟอร์มออนไลน์เช่น Microsoft Teams ในการประชุม สื่อสารกับคณะครู ผู้ปกครอง และหน่วยงานภายนอก มีการจัดทำกลุ่มสนทนาออนไลน์

(2) แพลตฟอร์ม One-Stop Communication สร้างระบบสื่อสารแบบบูรณาการ Microsoft Teams, AI Chatbot และระบบแจ้งเตือนอัตโนมัติเพื่อให้สามารถเข้าถึงข้อมูลแบบ Real-Time

(3) มีการอบรมพัฒนา สร้างเครือข่ายในการสื่อสารที่ทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบันส่งเสริมสนับสนุนให้คณะครูใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการสื่อสาร ควรมีการกำหนดระยะเวลาตอบกลับ

(4) กำหนดแนวทางการสื่อสารที่หลากหลาย ทั้งทางตรงและทางอ้อมสื่อสารให้ตรงประเด็นชัดเจน มีการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมในการใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อให้ใช้งานในสิ่งที่เป็นประโยชน์

4.2 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล

(1) สนับสนุนให้ครูใช้เทคโนโลยี AI และ Big Data ในการวิเคราะห์และพัฒนาการสอน ส่งเสริมให้ครูพัฒนาทักษะดิจิทัลผ่านการอบรมออนไลน์และหลักสูตร E- Learning และพัฒนาครูให้เป็นพลเมืองดิจิทัล

(2) จัดการอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง Digital Transformation in Education ถ่ายทอดวิสัยทัศน์การสร้างแผนกลยุทธดิจิทัลของโรงเรียน นำตัวอย่างความสำเร็จของโรงเรียนอื่นมาเป็นกรณีศึกษา เพื่อกระตุ้นให้ครูเห็นภาพการเปลี่ยนแปลงและร่วมขับเคลื่อนพัฒนาสถานศึกษา

(3) กำหนดวิสัยทัศน์ในการปฏิบัติในยุคดิจิทัลอย่างชัดเจนและเปิดใจยอมรับในการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีดิจิทัล

(4) มีการเขียนแผนกลยุทธ์หลักสร้างวิสัยทัศน์อัตลักษณ์และเป้าหมาย สอดแทรกการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อเป็นแผนในการพัฒนาอย่างยั่งยืน และตอบรับนโยบายของสถานศึกษา

4.3 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในด้านการรู้ดิจิทัล

(1) สนับสนุนให้คณะครูเข้าร่วมหลักสูตรอบรมออนไลน์เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในห้องเรียน จัดทำคู่มือหรือแนวทางปฏิบัติสำหรับการใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถใช้

อุปกรณ์ดิจิทัล เช่น Tablet ในห้องเรียน ใช้ระบบ Google Drive หรือ Microsoft One Drive ในการจัดเก็บเอกสารและบทเรียน

(2) จัดอบรมการใช้เครื่องมือดิจิทัล เช่น Google Workspace, Adobe Creative Cloud สอนทักษะดิจิทัลเฉพาะทางเช่น การใช้ Canva สร้าง Infographic สนับสนุนให้ครูสร้างสื่อ AR/VR เพื่อเพิ่มความน่าสนใจในการสอน จำลองสภาพแวดล้อมการเรียน

(3) ส่งเสริมสนับสนุนให้คณะครูมีนวัตกรรมของตนเอง และส่งเสริมให้สถานศึกษามีเครือข่ายเทคโนโลยีดิจิทัลให้เพียงพอต่อการใช้งานและมีการเก็บสารสนเทศอย่างเป็นระบบ

(4) วิเคราะห์และประเมินแพลตฟอร์มด้านต่าง ๆ ในการจัดการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม นำกระบวนการเทคโนโลยีมาช่วยสนับสนุนเพื่อความต้องการในการใช้งานแบบไร้ขีดจำกัด

4.4 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในด้านการสร้างวัฒนธรรมดิจิทัล

(1) สร้างโอกาสให้คณะครูได้ทดลองใช้เทคโนโลยีดิจิทัลใหม่ ๆ และร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นให้รางวัลหรือยกย่องเชิดชูเกียรติแก่ครูที่มีการใช้เทคโนโลยีในการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

(2) จัดดระบบการเรียนรู้แบบทั้งออนไลน์และออนไซต์ เพื่อให้ครูคุ้นเคยกับเทคโนโลยี สร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) บนแพลตฟอร์ม Google Classroom เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ออกแบบเครื่องมือดิจิทัลที่ตอบโจทย์ของโรงเรียน มอบรางวัลครูดิจิทัลดีเด่น (Digital Teacher Award) ทุกปีการศึกษา เพื่อสร้างขวัญกำลังใจ

(3) ส่งเสริมและสนับสนุนการทำงาน โดยการนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาใช้ให้เกิดผลในด้านวัฒนธรรมของสถานศึกษาสร้างขวัญกำลังใจในการทำงาน และสนับสนุนเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อพัฒนาครูพัฒนาสื่อ

(4) ผลักดันตนเองและคณะครูให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อการนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาใช้ในสถานศึกษา กำหนดทิศทางในการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ สนับสนุนให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนด้านดิจิทัล

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะหลักของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ดังนี้

วัตุประสงค์ข้อที่ 1 ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากที่สุดไปน้อยที่สุด ดังนี้ (1) การสร้างวัฒนธรรมดิจิทัล (2) การรู้ดิจิทัล (3) การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล และ (4) การสื่อสารดิจิทัล ตามลำดับ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ด้านการสร้างวัฒนธรรมดิจิทัล พบว่า ระดับภาวะผู้นำดิจิทัลด้านการสร้างวัฒนธรรมดิจิทัล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษามีการปรับตัวให้พร้อมกับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล สร้างแรงจูงใจในการพัฒนานวัตกรรมและจัดให้มีการถ่ายทอดความรู้เพื่อให้คณะครูทำงานร่วมกันได้ตลอดเวลาซึ่งเป็นการขับเคลื่อนเทคโนโลยีดิจิทัล สอดคล้องกับ จิตรกร จันทร์สุข และจิรนันท์ วัชรกุล (2564) กล่าวว่าผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างวัฒนธรรมการทำงานและบรรยากาศในสถานศึกษาที่มีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้บนโลกยุคดิจิทัลมีการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในองค์กรโดยให้ครูสร้างนวัตกรรมด้านเทคโนโลยีในการเรียนการสอน

2. ด้านการรู้ดิจิทัล พบว่า ระดับภาวะผู้นำดิจิทัลด้านการรู้ดิจิทัล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารมีการส่งเสริมให้ครูออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อดิจิทัลและพัฒนาทักษะเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ผ่านรูปแบบออนไลน์ มีการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศเพื่อให้ง่ายต่อการ

เข้าถึง สอดคล้องกับ ฝนทิพย์ หาญชนะ และ คึกฤทธิ์ ศิลาลาย (2565) ที่กล่าวว่า อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาได้แสดงออกถึงการใช้ความสามารถในการทำงานในยุคดิจิทัล มีความรู้และทักษะดิจิทัล และสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้

3. ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล พบว่า ระดับภาวะผู้นำดิจิทัลด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารมีการกำหนดกลยุทธ์ที่ชัดเจนนำไปสู่การปฏิบัติงานอย่างแท้จริง และเห็นถึงความสำคัญความรู้กระบวนการใหม่ ๆ มีการแก้ไข้ปัญหาและพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ นำไปสู่ผลสำเร็จ จึงเกิดการเปลี่ยนแปลงในการบริหารงานในสถานศึกษา สอดคล้องกับ ออระญา ปะภาวะเต (2565) ที่กล่าวว่า การสร้างและปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์สู่สังคมดิจิทัลนั้น ควรมีการวางแผนกำหนดวิสัยทัศน์อย่างชัดเจน นิเทศติดตามและนำผลมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อการขับเคลื่อนการดำเนินงานอย่างเหมาะสมเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

4. ด้านการสื่อสารดิจิทัล พบว่า ระดับภาวะผู้นำดิจิทัลด้านการสื่อสารดิจิทัล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ มีการใช้สื่อดิจิทัลในการสร้างความสัมพันธ์และสร้างภาพลักษณ์ที่ดี ให้กับสถานศึกษา ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีกับหน่วยงานต่าง ๆ และมีการพัฒนา Website หรือช่องทางสื่อสารให้เข้าใจง่าย ประชาสัมพันธ์โดยการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และมีการสร้างเครือข่ายการสื่อสาร สอดคล้องกับ สุชญา โกมลวานิช (2564) กล่าวว่า การสื่อสารดิจิทัล เป็นกระบวนการที่ผู้บริหารแสดงออกถึงการสื่อสารและประชาสัมพันธ์โดยอาศัยเทคโนโลยีดิจิทัลที่ทำเกิดการแลกเปลี่ยน สาร เช่น ข้อความ ภาพ เสียง เพื่อให้ผู้รับสารเข้าใจตามวัตถุประสงค์

วัตุประสงค์ข้อที่ 2 ผลการวิเคราะห์สมรรถนะหลักของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดและมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากที่สุดไปน้อยที่สุด ดังนี้ (1) จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู (2) การทำงานเป็นทีม (3) การบริการที่ดี (4) การพัฒนาตนเอง และ (5) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ ตามลำดับ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู พบว่า ระดับสมรรถนะด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู มีค่าเฉลี่ยนอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูประพฤติปฏิบัติตนตามหลักคุณธรรมจริยธรรม ไม่กระทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา และบริการศิษย์ด้วยความเสมอภาค ไม่เรียกรับผลประโยชน์จากตำแหน่งหรือหน้าที่โดยมิชอบ ส่งเสริมให้ศิษย์เกิดการเรียนรู้ทักษะและความประพฤติที่ดี มีการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันกับเพื่อนร่วมวิชาชีพและบุคคลอื่น

2. ด้านการทำงานเป็นทีม พบว่า ระดับสมรรถนะด้านการทำงานเป็นทีม มีค่าเฉลี่ยนอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูให้ความร่วมมือในการทำงานสร้างวัฒนธรรมการทำงานเป็นทีมและมีการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้กับเพื่อนร่วมวิชาชีพ เพื่อให้เกิดผลบรรลุตามเป้าหมาย ช่วยเหลือให้กำลังใจและยกย่องเพื่อนร่วมวิชาชีพ สร้างสัมพันธภาพที่ดีในการทำงาน และปฏิบัติตนในฐานะผู้นำและผู้ตามที่ดี

3. ด้านการบริการที่ดี พบว่า ระดับสมรรถนะด้านการบริการที่ดี มีค่าเฉลี่ยนอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูนำผลการบริการมาปรับปรุงและพัฒนาการทำงานอย่างเป็นระบบเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อผู้รับบริการ เต็มใจให้บริการ ยิ้มแย้มแจ่มใสและเห็นอกเห็นใจผู้รับบริการอย่างมุ่งมั่นตั้งใจ ปฏิบัติงานอย่างรวดเร็วและไม่ล่าช้า

4. ด้านการพัฒนาตนเอง พบว่า ระดับสมรรถนะด้านการพัฒนาตนเอง มีค่าเฉลี่ยนอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูให้คำปรึกษาและถ่ายทอดความรู้ประสบการณ์ทางวิชาชีพแก่เพื่อนร่วมวิชาชีพและผู้อื่น หมั่นศึกษาค้นคว้าในการพัฒนาตนเองและปรับประยุกต์ใช้องค์ความรู้เพื่อสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยมีการวิเคราะห์จุดเด่นจุดที่ควรพัฒนาตนเอง

5. ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ พบว่า ระดับสมรรถนะด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ค่าเฉลี่ยนอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูมีการส่งเสริมนำนวัตกรรม เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน มุ่งมั่นในการปฏิบัติงานและการผลิตสื่อ ผลงาน ให้มีคุณภาพและมีการพัฒนาเผยแพร่ผลงานแก่เพื่อนร่วมวิชาชีพอยู่ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความรู้ ความเข้าใจ การวางแผนการปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษาเป็นอย่างดี

วัตุประสงค์ข้อที่ 3 ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะหลักของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี พบว่า มี 2 ด้านของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะหลักของครูในภาพรวม คือ ด้านการสร้างวัฒนธรรมดิจิทัล และด้านการรู้ดิจิทัล ส่งผลต่อสมรรถนะหลักของครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และสามารถอธิบายความแปรปรวนของสมรรถนะหลักของครูในภาพรวมได้ ร้อยละ 64.10 ในขณะที่อีก 2 ด้าน คือด้านการสื่อสารและด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัลที่ไม่ส่งผลต่อสมรรถนะหลักของครู โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการสร้างวัฒนธรรมดิจิทัลส่งผลต่อสมรรถนะหลักของครู ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษามีการวางรากฐานตลอดจนการสร้างวัฒนธรรมและสนับสนุนการใช้ดิจิทัลให้เกิดขึ้นภายในสถานศึกษาอย่างแพร่หลาย พัฒนาโรงเรียนสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ครูนำดิจิทัลมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการพัฒนาครูให้มีความรู้สำหรับการจัดการเรียนการสอนในยุคดิจิทัล ดังที่ เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2559) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการบริหารจัดการโครงสร้างพื้นฐานภายในสถานศึกษาให้สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ ฮาร์ดแวร์ (Hardware) ซอฟต์แวร์ (Software) เน็ตเวิร์ค (Network) และเครือข่ายไร้สายต่าง ๆ ของสถานศึกษาให้ครู อาจารย์ บุคลากรและนักเรียนทุกคนสามารถใช้และเข้าถึงได้อย่างรวดเร็ว สะดวกต่อการใช้งาน พร้อมทั้งจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนอย่างเพียงพอ

2. ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการรู้และใช้ดิจิทัล ส่งผลต่อสมรรถนะหลักของครู ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจถึงบริบทของการเปลี่ยนแปลงของโลกดิจิทัลที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีความรู้เกี่ยวกับแพลตฟอร์มและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นอย่ากหลากหลาย รวมไปถึงข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับการละเมิดข้อมูลส่วนบุคคล หรือกฎหมาย PDPA ซึ่งเป็นสิ่งที่ทุกองค์กรต้องให้ความสำคัญ จึงอาจทำให้ครูผู้สอนเกิดทักษะและความเข้าใจในทักษะดิจิทัล สามารถวิเคราะห์สื่อ รวมถึงการนำเอาสื่อดิจิทัลที่เหมาะสมมาใช้ในห้องเรียน นอกจากนี้ยังทำให้ครูมีเครื่องมือดิจิทัลที่เหมาะสมมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้เด็กมีความรู้เท่าทันสื่อในปัจจุบัน ดังที่ ฝนทิพย์ หาญชนะ และ คึกฤทธิ์ ศิลาลาย (2565) ที่ได้ศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู พบว่า สภาพบริบทและความต้องการของผู้เรียน ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนส่งเสริมให้ผู้เรียนและครู มีความมั่นใจในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล รวมถึงการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างมีความรอบรู้และรู้เท่าทัน

วัตุประสงค์ข้อที่ 4 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะหลักของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลด้านการสื่อสารดิจิทัล คือ การใช้แพลต์ฟอร์มออนไลน์ที่หลากหลาย เช่น Microsoft Teams , Line มีการนำอีกหนึ่งแพลตฟอร์ม One-Stop Communication ในการสร้างระบบสื่อสารแบบบูรณาการ AI Chatbot และระบบแจ้งเตือนอัตโนมัติ เพื่อให้คณะครูและผู้ปกครองเข้าถึงข้อมูลแบบ Real-Time โดยมีการส่งเสริมให้คณะครูใช้สื่อสังคมออนไลน์ และจัดอบรมเกี่ยวกับการใช้เครื่องมือดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสื่อสาร มีการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมในการใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัลให้กับคณะครู นักเรียน เพื่อใช้งานในสิ่งที่เป็นประโยชน์

2. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล คือ กำหนดวิสัยทัศน์ แผนกลยุทธ์ อัตลักษณ์และเป้าหมาย สอดแทรกการการปฏิบัติในยุคดิจิทัลและเปิดใจยอมรับในการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วของโลกดิจิทัล นำตัวอย่างความสำเร็จของโรงเรียนอื่นมาเป็นกรณีศึกษา และกระตุ้นให้ครูเห็นภาพการเปลี่ยนแปลงขับเคลื่อนพัฒนาสถานศึกษาเพื่อให้เป็นแผนในการพัฒนาอย่างยั่งยืน พร้อมทั้งมีระบบตรวจสอบปรับปรุงเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อให้เพียงพอต่อทุกภาคส่วน

3. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลด้านการรู้ดิจิทัล คือ จัดทำคู่มือหรือแนวทางปฏิบัติสำหรับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ส่งเสริมให้คณะครูออกแบบบทเรียนที่ใช้ AR ใช้แพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์เพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมมากขึ้น เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถใช้อุปกรณ์ดิจิทัล เช่น Tablet ในห้องเรียน ใช้ระบบ Google Drive หรือ Microsoft One Drive ในการจัดเก็บเอกสารและส่งเสริมสนับสนุนให้คณะครูมีนวัตกรรมของตนเองที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม ฝึกฝนทักษะเพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง

4. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลด้านการสร้างวัฒนธรรมดิจิทัล คือ การร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นให้รางวัล ยกย่องเชิดชูเกียรติแก่ครูที่มีการใช้เทคโนโลยีในการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ร่วมกันพัฒนาโครงการด้านดิจิทัลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา อีกทั้งมีการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) บนแพลตฟอร์ม Google Classroom และสร้างขวัญกำลังใจในการทำงาน กำหนดทิศทางในการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ และก่อให้เกิดบรรยากาศแห่งการเรียนรู้

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

1. ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา มีภาวะผู้นำดิจิทัลในระดับมาก โดยเฉพาะในด้านการสร้างวัฒนธรรมดิจิทัล ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนการใช้เทคโนโลยีในโรงเรียน การรู้ดิจิทัล, วิสัยทัศน์ดิจิทัล และการสื่อสารดิจิทัลต่างก็อยู่ในระดับสูง แต่มีความแตกต่างในระดับการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัลที่ต่ำสุด

2. สมรรถนะหลักของครู มีสมรรถนะในระดับสูง โดยเฉพาะในด้านจริยธรรมและการทำงานเป็นทีม ซึ่งแสดงถึงความมุ่งมั่นในคุณธรรมและการทำงานร่วมกันเพื่อผลสัมฤทธิ์การศึกษา สมรรถนะในด้านการบริการที่ดี, การพัฒนาตนเองและการมุ่งผลสัมฤทธิ์มีระดับสูงเช่นกัน ซึ่งสะท้อนถึงความพยายามของครูในการพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอน

3. ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะหลักของครู ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่า การรู้ดิจิทัลและการสร้างวัฒนธรรมดิจิทัลเป็นสองด้านที่มีผลต่อสมรรถนะหลักของครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (R^2 = 64.1%) โดยเฉพาะการพัฒนาความรู้ดิจิทัลและการสร้างสภาพแวดล้อม ที่สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีด้านการสื่อสารดิจิทัลและการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล มีผลต่อสมรรถนะหลักครูในระดับที่ต่ำกว่า

4. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัล การสื่อสารดิจิทัล การใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ เช่น Microsoft Teams และระบบสื่อสารแบบบูรณาการ (One-Stop Communication) มีการพัฒนาเพื่อให้การติดต่อสื่อสารมีประสิทธิภาพ การอบรมครูให้ใช้เทคโนโลยีในการสื่อสาร การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล การจัดอบรมเกี่ยวกับ Digital Transformation in Education เพื่อกระตุ้นให้ครูพัฒนาทักษะและตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล การกำหนดวิสัยทัศน์ดิจิทัลให้ชัดเจนและสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การรู้ดิจิทัล การอบรมการใช้เครื่องมือดิจิทัลที่หลากหลาย ส่งเสริมครูให้สร้างสื่อการสอนที่ทันสมัยด้วยเทคโนโลยี AR/VR และสนับสนุนให้มีเครือข่ายการใช้เทคโนโลยีในโรงเรียน การสร้างวัฒนธรรมดิจิทัลการสร้างโอกาสให้ครูทดลองใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ส่งเสริมการทำงานร่วมกันผ่านชุมชนการเรียนรู้ (PLC) และมอบรางวัลให้แก่ครูดิจิทัลดีเด่น ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการส่งเสริมและสนับสนุน อำนวยความสะดวกในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลภายในสถานศึกษาอย่างแพร่หลาย และควรพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลด้านการสร้างวัฒนธรรมดิจิทัล ด้านการรู้ดิจิทัล อย่างต่อเนื่อง เพราะเป็นการส่งเสริมให้ครูได้พัฒนาโครงการดิจิทัลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการพัฒนาสมรรถนะหลักของครูให้ครบทั้ง 5 ด้าน โดยการสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษา งบประมาณที่จำเป็น รวมถึงการพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาให้มีองค์ความรู้และทักษะความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการทำงานและการจัดการเรียนการสอน

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัย ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะหลักของครูในด้านอื่น ๆ

2. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยเชิงสาเหตุอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อสมรรถนะหลักของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี

บรรณานุกรม

กิติศักดิ์ ช้ายสุพรรณ, (2565). *ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อสมรรถนะหลักของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

เกรียงไกร แสนสุข, (2566). *สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

จิตรกร จันทร์ และ จิรนันท์ วัชรกุล, (2564). การศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลสำหรับผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 *วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 36-49.*

จุฑาธิป ชูขันธ์, (2565). แนวทางพัฒนาสมรรถนะหลักของครูโรงเรียนบ้านแม่สลิดหลวงวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2**.** *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.*

ชูชาติ พุทธมาลา, (2561). องค์ประกอบภาวะผู้นำทางดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู**.** *วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา.*

ดาวรุวรรณ ถวิลการ, (2564). ภาวะผู้นำดิจิทัล**.** ขอนแก่น: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ดุษฎีนิพน์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

ทศพล สุวรรณราช, (2564). ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานนทบุรี**.** *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราช*ผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา**.***วารสารครุศาสตร์สาร มหาวิทยาลัย ราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา,13(2).*

เทื้อน ทองแก้ว, (2560). *สมรรถนะ (**Competency**): หลักการและแนวปฏิบัติ.* กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

บุญชม ศรีสะอาด, (2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีรยาสาส์น.

ฝนทิพย์ หาญชนะ และ คึกฤทธิ์ ศิลาลาย. (2565). *ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู โรงเรียนสหวิทยาเขตชลบุรี 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ชลบุรี ระยอง.*

พระครูวินัยธรวรวุฒิ เตชธมฺโม (เฮียงเหี่ย), พระครูปลัดบุญช่วย โชติว์โส, สุนทร สายคำ, อมรรัตน์ เตชะนอก, และสัมฤทธิ์ กางเพ็ง. (2566). การวิจัยแบบผสมผสานวิธีทางพุทธบริหารการศึกษา. *วารสารครุศาสตร์ปัญญา, 2*(2), 60-76.

รัชนีกร แสงสว่าง, (2564). การศึกษาสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2**.** *วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.*

สุกัญญา แช่มช้อย, (2563). ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยี**:** การนำเทคโนโลยีเข้าสู่ห้องเรียนและโรงเรียนในศตวรรษที่ 21**.** *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยานเรศวร, 17*(4)*, 216-224.*

สุชญา โกมลวานิช, (2563). ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23**.** *วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา.*

สุรสิทธิ์ วชิรขจร, (2564). *ภาวะผู้นำและการจัดการ.* การบริหารเชิงยุทธศาสตร์และการแปลง

ออระญา ปะภาวะเต, (2564). *แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2.*

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : *ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียนสังกัดสพม.ปทุมธานี.* https://lookerstudio.google.com/reporting/. [20 พฤศจิกายน 2567].

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : *คู่มือการประเมินสมรรถนะครู สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2553.* https://www.tmk.ac.th/teacher/capasity.pdf. [20 พฤศจิกายน 2567].

Digital Technological Competency of School Administrators under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 3

Pakawadee Naewngoendee[1*]& Phramaha Suphachai Suphakicco[2]
[1] *Faculty of Education Mahamakut Buddhist University Isan Campus*
[2] *Faculty of Education Mahamakut Buddhist University Isan Campus*
[*] *Corresponding author. E-mail: pam24740@hotmail.com*

Abstract

The objectives of this research were as follows: 1) to study the digital technological competency of school administrators under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 3 and 2) to compare the digital technological competency of school administrators under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 3 according to school administrators' perspectives based on gender, education level, and work experience. The sample group consisted of 97 school administrators from Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 3, with 94 questionnaires returned, representing a 96.91% response rate. The research instrument was a questionnaire. Statistics used for data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and one-way analysis of variance. The research findings were as follows: 1) The overall level of Digital Technological Competency Of School Administrators Under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 3 was high, with a mean of 4.10 When considering individual aspects, all aspects showed high levels of competencies, ranked from highest to lowest: Leadership in Support and Facilitation, Foundational Digital Competence, Professional Growth and Organizational Development, and Strategic Task Management and Delegation, with means of 4.13, 4.11, 4.08 and 4.05, respectively. 2) The comparison of Digital Technological Competency Of School Administrators Under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 3, based on school administrators' perspectives with different genders, education levels, and work experiences, revealed that school administrators with different genders, educational levels, and work experiences had no significant differences in their opinions at the 0.05 level.

Keywords: Digital Technological, Competency, School Administrator

Received: 2025-04-29; Revised: 2025-05-29; Accepted: 2505-05-29 ISSN: 2822-0218 (Online)

สมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3

ผกาวดี แนวเงินดี[1*]และพระมหาศุภชัย สุภกิจฺโจ[2]

[1] *คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน*

[2] *คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน*

* *Corresponding author. E-mail: pam24740@hotmail.com*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 และ 2) เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงานต่างกัน กลุ่มตัวอย่างคือผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 จำนวน 97 คน ได้รับแบบสอบถามกลับมา จำนวน 94 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 96.91 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า 1) สมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงจากมากไปน้อยพบว่า ด้านส่งเสริมและสนับสนุน, ด้านความรู้ความเข้าใจพื้นฐาน, ด้านการพัฒนาตนเองและองค์กร, ด้านการทำงานและมอบหมายงาน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13, 4.11, 4.08 และ4.05 ตามลำดับ 2) ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีเพศต่างกัน ระดับการศึกษาต่างกัน และมีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: เทคโนโลยีดิจิทัล, สมรรถนะ, ผู้บริหารสถานศึกษา

บทนำ

การพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลในปัจจุบันได้ส่งผลกระทบอย่างลึกซึ้งต่อทุกภาคส่วนของสังคม โดยเฉพาะในด้านการศึกษา ซึ่งถือเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาประเทศให้มีความเข้มแข็งและสามารถแข่งขันได้ในระดับโลก รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 257 ได้บัญญัติให้รัฐต้องสนับสนุนและส่งเสริมการจัดการศึกษาในทุกระดับให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ โดยเน้นการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเรียนการสอน เพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนมีทักษะสอดคล้องกับโลกยุคใหม่ (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2560) ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าเทคโนโลยีดิจิทัลได้กลายเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการศึกษาสู่อนาคต ในบริบทของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหารสถานศึกษานับเป็นกลไกหลักที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาและปรับตัวของสถานศึกษาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล ผู้บริหารจำเป็นต้องมีสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลในระดับสูง ไม่เพียงแต่ในเชิงเทคนิคหรือการใช้งานเท่านั้น แต่ต้องสามารถบูรณาการเทคโนโลยีเข้ากับกระบวนการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ มีวิสัยทัศน์ และสามารถนำเทคโนโลยีมาใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาองค์กร (ISTE, 2019) ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างสร้างสรรค์ในสถานศึกษา อันจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน

สภาพสังคมและเศรษฐกิจในศตวรรษที่ 21 มีลักษณะเป็นสังคมฐานความรู้ (Knowledge-based Society) ที่ขับเคลื่อนด้วยข้อมูล เทคโนโลยี และนวัตกรรม ดังนั้นการที่ผู้บริหารสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ย่อมส่งผลต่อการดำเนินงานในหลายมิติ เช่น การใช้ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร (Management Information System: MIS) การสื่อสารภายในองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ การจัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ และการบริหารทรัพยากรอย่างเหมาะสม ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนโรงเรียนไปสู่ความเป็นเลิศ (OECD, 2021) นอกจากนี้การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศยังทำให้เกิดเครื่องมือดิจิทัลใหม่ๆ เช่น ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ระบบคลาวด์ (Cloud Computing) แพลตฟอร์มการจัดการเรียนรู้ (LMS) และระบบการประเมินผลอัตโนมัติ ซึ่งผู้บริหารต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถประยุกต์ใช้เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกในระบบการเรียนการสอน รวมถึงสามารถออกแบบนโยบายดิจิทัลในโรงเรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (Davis, 2020)

จากการศึกษาของ กวินท์ บินสะอาด (2564) พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการ จะส่งผลให้ครูมีแนวโน้มในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการสอนได้มากขึ้น ผู้เรียนสามารถเข้าถึงแหล่งความรู้จากหลากหลายช่องทาง อีกทั้งยังเป็นการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมการเรียนรู้และนวัตกรรมในโรงเรียน ทั้งนี้ผู้บริหารจำเป็นต้องมีความสามารถในการสร้างแรงบันดาลใจ สื่อสารวิสัยทัศน์ด้านเทคโนโลยี และสร้างทีมงานที่สามารถขับเคลื่อนนโยบายดิจิทัลไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม ในระดับนโยบาย แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566–2570) ได้กำหนดยุทธศาสตร์ที่มุ่งเน้นการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต โดยเฉพาะในด้านการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเน้นการพัฒนาทักษะดิจิทัลให้แก่ครู บุคลากร และประชาชนทั่วไป เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของตลาดแรงงานและการพัฒนาทางเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565) ในระดับพื้นที่ กันตชาติ กุดนอก (2565) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในทุกมิติของการบริหาร ไม่ว่าจะเป็นการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ การประเมินผล การพัฒนาวิชาชีพครู หรือการสื่อสารกับชุมชน ทั้งนี้ผู้บริหารต้องสามารถใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจที่แม่นยำ ทันเหตุการณ์ และมีประสิทธิภาพ

ในยุคของการปฏิรูปการศึกษาที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล การพัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมจำเป็นต้องเริ่มจากการเสริมสร้างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

(Change Agent) ผู้บริหารต้องไม่เพียงมีความรู้ความเข้าใจในเทคโนโลยีเท่านั้น แต่ยังต้องสามารถถ่ายทอดวิสัยทัศน์เชิงดิจิทัล (Digital Vision) ให้กับบุคลากรในองค์กร และสร้างแรงจูงใจในการปรับตัวต่อเทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ (Fullan, 2020) สมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริหารยังรวมถึงการมีทักษะในการกำกับดูแลด้านความมั่นคงปลอดภัยของข้อมูล (Cybersecurity) การใช้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ (Data-driven decision making) และการใช้ระบบจัดการการเรียนรู้ (Learning Management System: LMS) เพื่อสนับสนุนกระบวนการจัดการศึกษา ทั้งนี้ผู้บริหารต้องตระหนักว่าการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีไม่ได้หมายถึงเพียงการจัดหาอุปกรณ์เท่านั้น แต่ต้องรวมถึงการจัดการเรียนรู้แบบมีเป้าหมายการประเมินผลที่แม่นยำ และการพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่องด้วย (Bates, 2019) การศึกษาของ Pont, Nusche, และ Moorman (2008) ในบริบทของประเทศที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาการศึกษาพบว่า หนึ่งในปัจจัยสำคัญคือ “ภาวะผู้นำเชิงดิจิทัล” (Digital Leadership) ของผู้บริหารสถานศึกษา ที่สามารถกำหนดวิสัยทัศน์ร่วม ส่งเสริมการเรียนรู้ของครู และบริหารจัดการทรัพยากรอย่างคุ้มค่าในบริบทของการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Anderson & Dexter (2005) ที่เสนอว่า ความสำเร็จของการนำเทคโนโลยีมาใช้ในโรงเรียนขึ้นอยู่กับผู้นำมากกว่างบประมาณหรืออุปกรณ์

ในบริบทของประเทศไทย ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องเข้าใจถึงนโยบายดิจิทัลของชาติ และสามารถแปลงนโยบายเหล่านั้นให้เป็นแผนยุทธศาสตร์ในระดับสถานศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรม เช่น การจัดตั้งคณะกรรมการเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียน การประเมินสมรรถนะของบุคลากร การจัดกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพด้านเทคโนโลยี และการสร้างวัฒนธรรมการใช้ข้อมูลและเทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม เมื่อพิจารณาถึงบริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ซึ่งมีความหลากหลายทางภูมิศาสตร์และสังคม การพัฒนาสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริหารจึงยิ่งมีความสำคัญ เพื่อให้สามารถปรับใช้เทคโนโลยีในบริบทของตนเองได้อย่างเหมาะสม ไม่ว่าจะเป็นในโรงเรียนในเขตเมืองหรือพื้นที่ห่างไกล ทั้งนี้ผู้บริหารที่มีสมรรถนะดิจิทัลสูงจะสามารถออกแบบการพัฒนาโรงเรียนที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น พร้อมทั้งขับเคลื่อนโรงเรียนสู่การเป็น “Smart School” ที่ตอบสนองต่อศตวรรษที่ 21 ได้อย่างแท้จริง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ได้กำหนดทิศทางการพัฒนาสถานศึกษาให้สอดรับกับนโยบายของประเทศ โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารด้านเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ สนับสนุนการเรียนรู้ และเตรียมความพร้อมของนักเรียนในโลกอนาคต (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3, 2567) จากบริบทและแนวโน้มดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นถึงความจำเป็นในการศึกษาระดับสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยมุ่งหวังให้ผลการศึกษานี้สามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนานโยบาย สนับสนุนการอบรม เสริมสร้างทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล และสร้างระบบบริหารจัดการสถานศึกษาที่ทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและการเรียนรู้ในอนาคตอันจะนำไปสู่การพัฒนาการศึกษาไทยอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

สมมติฐานการวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 3 ที่มีเพศต่างกันมีสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลแตกต่างกัน

2. ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 3 ที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลแตกต่างกัน

3. ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 3 ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลแตกต่างกัน

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยยึดแนวคิดของนันทิยา น้อยจันทร์ และคณะ (2567), รุจโรจน์ แก้วอุไร และคณะ (2566), สุวรา จรนิเทศสกุลชัย และคณะ (2567), มะยุรีย์ พิทยาเสนีย์ และคณะ, ธัญชาติ ล้อพงค์พานิชย์ (2565), สราวุธ เบญจกุล (2566), ปิยะ ปะตังทา และเกียรติศักดิ์ สุขเหลือง (2566), พรทิพย์ ไชยพนาพันธ์ และชัชภูมิ สีชมภู (2564), นุ่นนภา เหล่าเจริญ และคณะ (2567), ธันยพร สะสมผลสวัสดิ์ และคณะ (2567), วิษณุพล ศิวินา และคณะ (2567), Pan et al. (2024), Mannila et al. (2018), Mejías-Acosta, A. et al. (2024) และสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้โดยใช้เกณฑ์ความถี่ตั้งแต่ระดับ 8 ขึ้นไป ได้องค์ประกอบ 4 ประการ คือ ดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาตนเองและองค์กร 2) ด้านการทำงานและมอบหมายงาน 3) ด้านความรู้ความเข้าใจพื้นฐาน 4) ด้านส่งเสริมและสนับสนุน ดังแสดงตามภาพที่ 1

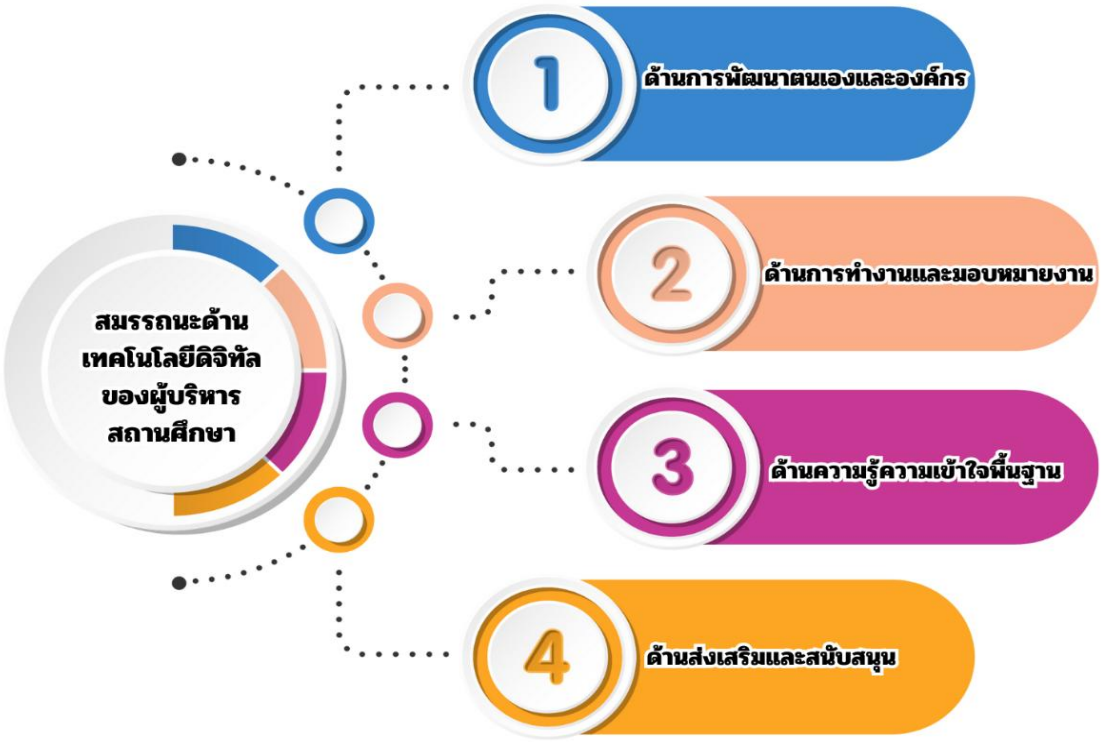

ภาพที่ 1 องค์ประกอบสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา

จากภาพที่ 1 จะเห็นได้ว่าการสังเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา จากแนวคิดของนักการศึกษาหลายท่าน ผู้วิจัยได้เลือกความถี่ตั้งแต่ระดับ 8 ขึ้นไป ได้องค์ประกอบ 4 ประการ คือ ดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาตนเองและองค์กร 2) ด้านการทำงานและมอบหมายงาน 3) ด้านความรู้ความเข้าใจพื้นฐาน 4) ด้านส่งเสริมและสนับสนุน

ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์สมรรถนะทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ นันทิยา น้อยจันทร์ และคณะ (2567), รุจโรจน์ แก้วอุไร และคณะ (2566), สุวรา จรนิเทศสกุลชัย และคณะ (2567), มะยุรีย์ พิทยาเสนีย์ และคณะ(2563),ธัญชาติ ล้อพงค์พานิชย์ (2565), สราวุธ เบญจกุล (2566), ปิยะ ปะตังทา และเกียรติศักดิ์ สุขเหลือง (2566), พรทิพย์ ไชยพนาพันธ์ และชัชภูมิ สีชมภู (2564), นุ่นนภา เหล่าเจริญ และคณะ (2567), ธันยพร สะสมผลสวัสดิ์ และคณะ (2567), วิษณุพล ศิวินา และคณะ (2567), Pan et al. (2024), Mannila et al. (2018), Mejías-Acosta, A. et al. (2024) เพื่อเป็นแนวทางในการเลือกศึกษาและกำหนดกรอบแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของสมรรถนะทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา มีด้วยกันทั้งหมด 4 ประการ คือ 1) ด้านการพัฒนาตนเองและองค์กร 2) ด้านการทำงานและมอบหมายงาน 3) ด้านความรู้ความเข้าใจพื้นฐาน 4) ด้านส่งเสริมและสนับสนุน จึงสรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพที่ 2

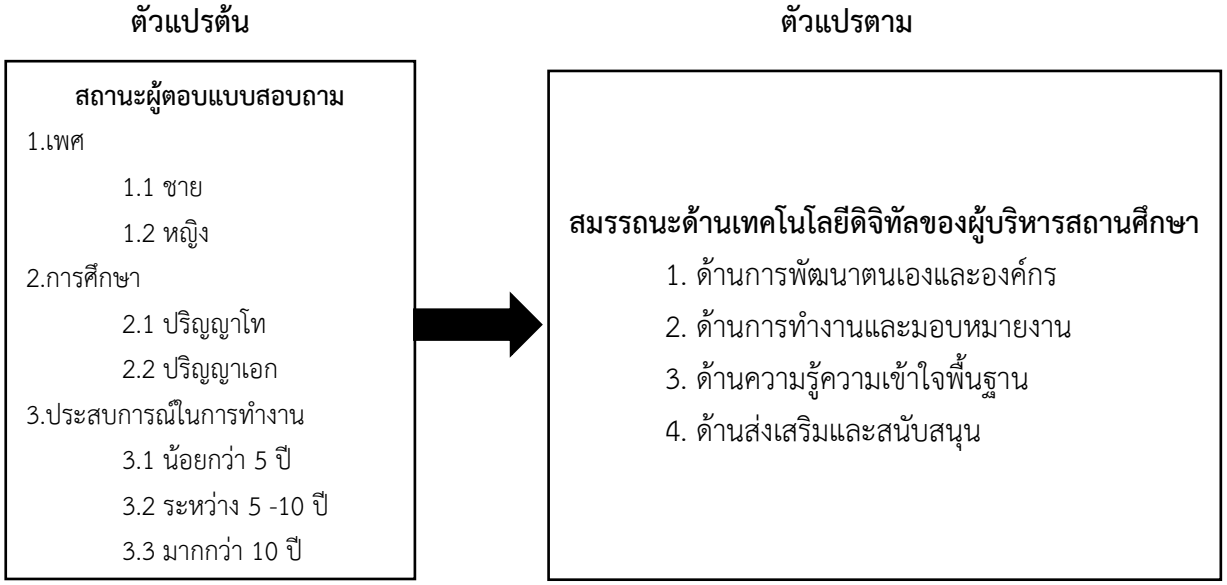

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง สมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ในปีการศึกษา 2567 ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 124 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3, 2567) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นผู้บริหารสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 97 คน โดยผู้วิจัยใช้สูตรตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) และเลือกตัวอย่างโดยการสุ่มอย่างง่าย (Sample random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามออนไลน์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามองค์ประกอบและนิยามเชิงปฏิบัติการ ตัวแปรในการวิจัยคือ สมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จำนวน 3 ข้อ ประกอบด้วย เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ประกอบไปด้วย 4 องค์ประกอบ 1) ด้านการพัฒนาตนเองและองค์กร 2) ด้านการทำงานและมอบหมายงาน 3) ด้านความรู้ความเข้าใจพื้นฐาน 4) ด้านส่งเสริมและสนับสนุน โดยข้อคำถามมีลักษณะเป็นมาตรประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีการของลิเคิร์ท (Likert) โดยให้คะแนนแต่ละข้อ (Best and Khan, 1993) ตรวจสอบความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency Method) โดยใช้วิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟ่า (Alpha-Coefficient) โดยกำหนดความเชื่อมั่นไม่ต่ำกว่า 0.80 ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach, 1984) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.970

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน เพื่อขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

2) ผู้วิจัยจัดส่งหนังสือไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 เพื่อขอความร่วมมือผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัด ในการตอบแบบสอบถามการวิจัยผ่าน Google Form ที่ผู้วิจัยได้สร้าง QR Code และ Link ไว้

3) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ส่ง QR Code และ Link แบบสอบถามที่สร้างขึ้นโดยใช้ Google Form ไปถึงผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย และกำหนดวันส่งคืนระหว่าง วันที่ 6 มีนาคม 2568 ถึงวันที่ 20 มีนาคม 2568 หากไม่ได้รับการตอบแบบสอบถามตามกำหนด ผู้วิจัยจะดำเนินการติดตามพร้อมส่งแบบสอบถามเข้าไปใหม่โดยผ่านช่องทางออนไลน์เป็นรายกรณีไป

4) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างการวิจัย จำนวน 97 คน ผ่านGoogle Form โดยได้ตรวจสอบข้อมูลที่ถูกต้องจากกลุ่มตัวอย่างได้แบบสอบถามกลับมา จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 96.91

5) ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้รับจากผู้ตอบแบบสอบถามที่ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์แล้วไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1) วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน โดยหาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง

2) วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 สมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 3 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วน

เบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) วิเคราะห์โดยรวม รายองค์ประกอบ และรายข้อ จากนั้นนำค่าเฉลี่ยไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ในการแปลความหมายเป็นช่วงคะแนน (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

3) การวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 3 ที่มีเพศต่างกันมีสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลแตกต่างกัน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติทดสอบที (t-test Independent Sample)

4) การวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 3 ที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลแตกต่างกันใช้สถิติทดสอบที (t-test Independent Sample)

5) การวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 3 ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลแตกต่างกันใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA)

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระดับสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3

ผลการวิเคราะห์ระดับสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำเสนอในรูปแบบตารางและความเรียง ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา

สมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา	**($\bar{X}$)**	**S.D.**	**แปลผล**
ด้านส่งเสริมและสนับสนุน	4.13	0.61	มาก
ด้านความรู้ความเข้าใจพื้นฐาน	4.11	0.59	มาก
ด้านการพัฒนาตนเองและองค์กร	4.08	0.63	มาก
ด้านการทำงานและมอบหมายงาน	4.05	0.61	มาก
โดยรวม	**4.10**	**0.58**	**มาก**

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงจากมากไปน้อยพบว่า ด้านส่งเสริมและสนับสนุน, ด้านความรู้ความเข้าใจพื้นฐาน, ด้านการพัฒนาตนเองและองค์กร, ด้านการทำงานและมอบหมายงาน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13, 4.11, 4.08 และ4.05 ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3

ผู้วิจัยวิเคราะห์เปรียบเทียบสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงานที่ต่างกัน วิเคราะห์ในส่วนนี้เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย จำนวน 3 ข้อ ดังต่อไปนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1

สมมติฐานข้อที่ 1 ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ที่มีเพศ ต่างกันมีสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลแตกต่างกัน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ใช้สถิติทดสอบที (t-test Independent Sample) ซึ่งใช้วิเคราะห์เปรียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่มที่เป็นอิสระกันที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการทดสอบสมมติฐานแสดง ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีเพศต่างกัน

สมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา	**เพศชาย**		**เพศหญิง**		**t**	**Sig.**
	($\bar{X}$)	**S.D.**	**($\bar{X}$)**	**S.D.**		
ด้านการพัฒนาตนเองและองค์กร	4.14	0.67	3.90	0.49	1.671	.98
ด้านการทำงานและมอบหมายงาน	4.10	0.67	3.94	0.38	1.427	.158
ด้านความรู้ความเข้าใจพื้นฐาน	4.17	0.63	3.97	0.48	1.478	.143
ด้านส่งเสริมและสนับสนุน	4.18	0.66	3.99	0.46	1.594	.116
โดยรวม	**4.15**	**0.63**	**3.96**	**0.39**	**1.465**	**.146**

จากตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ที่มีเพศต่างกันจะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกัน โดยใช้สถิติทดสอบที (t-test Independent Sample) ซึ่งใช้วิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่มที่เป็นอิสระจากกันที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 พบว่าค่า Sig. โดยรวม เท่ากับ .146 ซึ่งไม่ต่ำกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดไว้ที่ 0.05 จึงสรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีเพศต่างกัน ไม่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกจากนี้ เมื่อตรวจสอบรายด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาตนเองและองค์กร, ด้านการทำงานและมอบหมายงาน, ด้านความรู้ความเข้าใจพื้นฐาน, ด้านส่งเสริมและสนับสนุน พบว่า ทุกด้านไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้น ผลการวิเคราะห์ ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ตั้งไว้

2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2

ในการทดสอบสมมติฐานข้อนี้ ใช้สถิติทดสอบที (t-test Independent Sample) เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่มที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ได้แก่ ระดับปริญญาโท และระดับ

ปริญญาเอก ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระจากกัน โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ผลการทดสอบสมมติฐานแสดงไว้ในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีระดับการศึกษาต่างกัน

สมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา	**ปริญญาโท**		**ปริญญาเอก**		**t**	**Sig.**
	($\bar{X}$)	**S.D.**	**($\bar{X}$)**	**S.D.**		
ด้านการพัฒนาตนเองและองค์กร	4.07	0.63	4.33	0.58	0.171	.475
ด้านการทำงานและมอบหมายงาน	4.04	0.61	4.33	0.58	0.814	.418
ด้านความรู้ความเข้าใจพื้นฐาน	4.11	0.60	4.33	0.58	0.650	.581
ด้านส่งเสริมและสนับสนุน	4.12	0.62	4.33	0.58	0.588	.558
โดยรวม	4.09	0.58	4.33	0.58	0.716	.476

จากตารางที่ 3 แสดงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ที่มีระดับการศึกษาต่างกันเกี่ยวกับสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล โดยใช้สถิติ t-test สำหรับกลุ่มตัวอย่างอิสระ พบว่า ค่า Sig. โดยรวม เท่ากับ .476 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดไว้ที่ 0.05 จึงสรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ไม่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 นอกจากนี้ เมื่อตรวจสอบรายด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาตนเองและองค์กร, ด้านการทำงานและมอบหมายงาน, ด้านความรู้ความเข้าใจพื้นฐาน และด้านส่งเสริมและสนับสนุน พบว่าไม่มีด้านใดที่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งหมายความว่า ผลการวิเคราะห์ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ตั้งไว้

2.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 3

สมมติฐานข้อที่ 3 ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลแตกต่างกันในการทดสอบสมมติฐานข้อนี้ ใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกันตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป ได้แก่ กลุ่มที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปี, กลุ่มที่มีประสบการณ์ระหว่าง 5 – 10 ปี และกลุ่มที่มีประสบการณ์มากกว่า 10 ปี โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแสดงไว้ในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน

สมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา	**น้อยกว่า 5 ปี**		**ระหว่าง 5–10 ปี**		**มากกว่า 10 ปี**	
	($\bar{X}$)	**S.D.**	**($\bar{X}$)**	**S.D.**	**($\bar{X}$)**	**S.D.**
ด้านการพัฒนาตนเองและองค์กร	4.20	0.49	4.11	0.53	3.86	0.90
ด้านการทำงานและมอบหมายงาน	4.18	0.57	4.03	0.48	3.94	0.86
ด้านความรู้ความเข้าใจพื้นฐาน	4.31	0.44	4.10	0.47	3.90	0.89
ด้านส่งเสริมและสนับสนุน	4.20	0.53	4.12	0.50	4.05	0.90
โดยรวม	**4.24**	**0.47**	**4.09**	**0.47**	**3.94**	**0.85**

จากตารางที่ 4 พบว่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ซึ่งใช้วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการทดสอบสมมติฐานแสดงตามตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงค่าเปรียบเทียบสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน

สมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา	**SV**	**SS**	**df**	**MS**	**F**	**Sig.**
ด้านการพัฒนาตนเองและองค์กร	ระหว่างกลุ่ม	1.461	2	.731	1.891	.157
	ภายในกลุ่ม	35.167	91	.386		
	รวม	36.628	93			
ด้านการทำงานและมอบหมายงาน	ระหว่างกลุ่ม	.720	2	.360	.983	.378
	ภายในกลุ่ม	33.320	91	.366		
	รวม	34.040	93			
ด้านความรู้ความเข้าใจพื้นฐาน	ระหว่างกลุ่ม	1.905	2	.952	2.804	.066
	ภายในกลุ่ม	30.912	91	.340		
	รวม	32.817	93			
ด้านส่งเสริมและสนับสนุน	ระหว่างกลุ่ม	.285	2	.143	.374	.689
	ภายในกลุ่ม	34.673	91	.381		
	รวม	34.958	93			

สมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา	SV	SS	df	MS	F	Sig.
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	1.052	2	.526	1.599	.208
	ภายในกลุ่ม	29.935	91	.329		
	รวม	30.986	93			

จากตารางที่ 5 แสดงค่าเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันโดยใช้สถิติทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) โดยรวม พบว่า ค่า Sig. โดยรวม เท่ากับ .208 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดไว้ที่ 0.05 จึงสรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน ไม่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 นอกจากนี้ เมื่อตรวจสอบรายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนาตนเองและองค์กร, ด้านการทำงานและมอบหมายงาน, ด้านความรู้ความเข้าใจพื้นฐาน, ด้านส่งเสริมและสนับสนุน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 เช่นกัน ดังนั้น ผลการวิเคราะห์ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 3 ที่ตั้งไว้

อภิปรายผล

ผลการวิจัยสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ผู้วิจัยอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ระดับสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ระดับสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก อันสะท้อนถึงความสามารถของผู้บริหารในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการบริหารจัดการสถานศึกษาได้อย่างครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ ซึ่งอาจเป็นผลมาจากการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องจากหน่วยงานต้นสังกัด การเข้าร่วมอบรมและพัฒนาวิชาชีพ รวมถึงการมีทัศนคติที่ดีต่อการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ตลอดจนโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมให้ผู้บริหารสามารถพัฒนาสมรรถนะด้านดังกล่าวได้อย่างเหมาะสม ผลการวิจัยสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ณัฏฐณิชา พรปทุมชัยกิจ และคณะ (2564) ที่พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศรีสะเกษ ยโสธร มีภาวะผู้นำดิจิทัลโดยรวมอยู่ในระดับสูง โดยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อพิจารณาตามประสบการณ์การทำงาน นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรทิพย์ ไชยพนาพันธ์ และชัชภูมิ สีชมภู (2564) ซึ่งศึกษาระดับสมรรถนะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ได้ปฏิบัติงานด้านวิสัยทัศน์ ด้านการวางแผนกลยุทธ์ ด้านศักยภาพเพื่อนำการเปลี่ยนแปลง และการสอนงานและมอบหมายงานเช่นเดียวกับงานวิจัยของ วราภรณ์ วิเศษสินธุ์ (2565) ซึ่งศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ก็พบว่าสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริหารโดยรวมอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤษกร บัวขวา, อำนาจ ชนะวงศ์ และจิราพร วิชระโภชน์ (2567) ที่เสนอแนวทางการพัฒนาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ว่ามีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับมาก ผลการวิจัยดังกล่าวยังสามารถอธิบายได้

ด้วยแนวคิดสมรรถนะ (Competency Theory) ของ McClelland (1973) ที่ระบุว่าสมรรถนะเป็นคุณลักษณะที่มีผลต่อการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญคือ ความรู้ ทักษะ และทัศนคติ ซึ่งสัมพันธ์โดยตรงกับความสามารถของผู้บริหารในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการบริหารจัดการ รวมทั้งสอดคล้องกับกรอบแนวคิด TPACK (Technological Pedagogical Content Knowledge) ของ Mishra และ Koehler (2006) ที่ชี้ให้เห็นถึงความรู้ผสมผสานระหว่างเทคโนโลยี การจัดการเรียนรู้ และเนื้อหาวิชา ซึ่งสามารถประยุกต์ใช้กับผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังสัมพันธ์กับทฤษฎีภาวะผู้นำดิจิทัล (Digital Leadership) ของ Sheninger (2014) ที่เสนอว่าผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีบทบาทในการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการพัฒนาองค์กร ทั้งในด้านการบริหารจัดการ การเรียนการสอน และการสร้างวัฒนธรรมดิจิทัลภายในสถานศึกษา

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงจากมากไปน้อยพบว่า ด้านส่งเสริมและสนับสนุน, ด้านความรู้ความเข้าใจพื้นฐาน, ด้านการพัฒนาตนเองและองค์กร, ด้านการทำงานและมอบหมายงาน ผู้วิจัยจึงขอนำเสนอการอภิปรายผลสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 เป็นรายด้านดังนี้

1.1 ด้านส่งเสริมและสนับสนุน พบว่าสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ด้านส่งเสริมและสนับสนุน อยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการบริหารจัดการข้อมูลและสนับสนุนนวัตกรรมด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล กำหนดมาตรการลดข้อจำกัดในการเข้าถึงเทคโนโลยีให้แก่บุคลากรทุกระดับ พัฒนาแหล่งเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลให้บุคลากรสามารถเข้าถึงได้อย่างทั่วถึง จัดให้มีระบบอินเทอร์เน็ตและเครือข่ายที่รองรับการปฏิบัติงาน รวมถึงการชื่นชมและให้กำลังใจแก่บุคลากรเพื่อเสริมแรงจูงใจในการพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ตลอดจนจัดหาอุปกรณ์เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับการทำงานอย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวณีย์ อยู่ดีรัมย์ (2560) กล่าวว่าสมัยก่อนการบริหารงานของผู้นำองค์กรที่เทคโนโลยียังไม่ได้เข้ามามีบทบาทในการทำงานขององค์กรการบริหารจะเป็นไปตามระเบียบแบบแผนมีการปรับเปลี่ยนนโยบายที่ช้า ไม่กล้าที่จะเปลี่ยนแปลงเพราะติดอยู่กับรูปแบบการบริหารและความสำเร็จเดิมที่เคยมีผู้นำสมัยก่อนจะมีการวางแผนและนโยบายระยะยาว แต่เนื่องด้วยปัจจุบันที่เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทมากขึ้นทำให้ผู้นำในองค์กรต้องเกิดการเปลี่ยนแปลงเมื่อก้าวเข้าสู่การเปลี่ยนแปลงที่ทุกองค์กรให้ความสำคัญกับเทคโนโลยี จึงทำให้เกิดการแข่งขันในด้านธุรกิจระหว่างองค์กรเกิดขึ้น สิ่งที่ผู้นำในองค์กรยุคที่เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจำเป็นต้องมีนั้น คือการมีภาวะผู้นำยุคดิจิทัล ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลจะต้องยอมรับในการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี สอดคล้องกับงานวิจัยของธิดา แซ่ชั้น และทัศนีย์ หมอสอน (2559) กล่าวถึงองค์ประกอบของการรู้ดิจิทัล ด้านพุทธิพิสัยในส่วนของกระบวนการเรียนรู้ทางปัญญา ได้แก่การสร้างสรรค์ที่จะต้องจัดกระทำกับสารสนเทศในรูปแบบต่างๆ (ข้อความ ภาพ เสียง วีดิโอ) และสอดคล้องกับ นันธิดา ปฏิวรณ์ (2564) ได้ทำวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ผลการทดลองใช้รูปแบบพัฒนาทักษะ ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการสร้าง (Create) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำที่สุด สอดคล้องกับแนวคิดของไพชยนต์ อ่อนช้อย (2563) ที่กล่าวว่าคุณลักษณะ ด้านวัฒนธรรมการเรียนรู้ คือคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออกมาด้วยการเรียนรู้และเข้าถึงนโยบายอย่างต่อเนื่อง สร้างเครือข่ายการเรียนรู้

หลากหลาย ใช้เครื่องมือดิจิทัลแลกเปลี่ยน เรียนรู้และพัฒนาศักยภาพครู ตระหนักถึงคุณค่าของนวัตกรรมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ นำสารสนเทศมาเพิ่มประสิทธิภาพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมให้นำเทคโนโลยีมาใช้ ในการทำงาน ส่งเสริมวัฒนธรรมแบบเป็นทีมกับการมุ่งเน้นส่วนบุคคลได้อย่างเหมาะสม ชื่นชมในความสำเร็จและความก้าวหน้า ทำงานตามภารกิจให้เข้ากับสภาพปัญหาและความต้องการของครู และหาแนวทางหรือวิธีการแก้ไขปัญหาผ่านชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฏฐณิชา พรปทุมชัยกิจ และคณะ (2564) ที่ได้ทำวิจัยเรื่องภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศรีสะเกษ ยโสธร ผลการวิจัย พบว่าการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ กัลยาณี บังสี (2566) ได้ทำวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการ เรียนรู้ตามทรรศนะของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ตาม ทรรศนะของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาได้ให้ความสำคัญกับการนำเทคโนโลยี สารสนเทศเขามามีบทบาทในการจัดการเรียนรู้ เนื่องมาจากสภาพบริบททางสังคมโลกที่มี การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มีวิสัยทัศนและเป็นผู้นำในการส่งเสริม สนับสนุนให้ครูสามารถนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาบูรณาการในการจัดการศึกษา และในการทำงานภายในสถานศึกษาได้อย่างสอดคล้องกับสภาพบริบทและความต้องการของผู้เรียนอย่างมีระสิทธิภาพ

1.2 ด้านความรู้ความเข้าใจพื้นฐาน พบว่าสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ด้านความรู้ความเข้าใจพื้นฐานอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการใช้งานคอมพิวเตอร์ สมาร์ทโฟน และอินเทอร์เน็ตได้อย่างถูกต้อง สามารถพิมพ์เอกสาร จัดรูปแบบ และบันทึกไฟล์ ตลอดจนใช้เครื่องมือค้นหาเพื่อเข้าถึงแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้ ค้นหาข้อมูลออนไลน์และจัดการเทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีทักษะในการจัดการไฟล์และข้อมูลในระบบคลาวด์ สามารถใช้งานระบบจัดการเรียนการสอนออนไลน์ (LMS) ใช้โปรแกรมนำเสนอข้อมูล เช่น PowerPoint และ Google Slides รวมถึงสามารถจัดการและเผยแพร่เนื้อหาผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล ใช้แอปพลิเคชันสื่อสารทางการศึกษา เช่น Microsoft Teams, Zoom และ Google Meet ได้อย่างคล่องแคล่ว อีกทั้งยังสามารถออกแบบและสร้างเนื้อหาดิจิทัล เช่น วิดีโอ อินโฟกราฟิก หรือบทเรียนออนไลน์ได้อย่างสร้างสรรค์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2559) อธิบายว่า ผู้นำหรือผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล คือ ผู้ที่จะนำพาให้สถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จ ผู้นำในยุคดิจิทัลจะต้องพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถ ให้ทันต่อความรวดเร็วของยุคดิจิทัลและเทคโนโลยีใหม่ๆ เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของระบบสารสนเทศ (Information System) เพื่อการบริหารและการจัดการความรู้ (Knowledge Management) ของสถานศึกษาซึ่งมีความจำเป็นและมีความสำคัญต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษา สอดคล้องกับ Hague & Payton (2010) ที่ได้กล่าวถึง ทักษะการประเมินสารสนเทศ เป็นทักษะที่สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยเป็นการสะท้อนการตีความหมาย และการกำหนดความสำคัญของเรื่อง เพื่อทำการตัดสินใจให้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการใช้งาน การให้เหตุผลร่วมกับสื่อ เพื่อตั้งคำถาม วิเคราะห์ กลั่นกรองข้อมูลดิจิทัล และสอดคล้องกับ สงบ อินทรมณี (2562) ได้กล่าวถึง แนวทางการบริหารในยุคดิจิทัล โดยผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการ ส่งเสริมการใช้

และประเมินผลการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการให้ครอบคลุมภารกิจของ สถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายและเป้าหมาย สอดคล้องกับแนวคิดของ สุกัญญา แช่มช้อย (2562) ที่กล่าวว่า การมีวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องสามารถถ่ายทอดวิสัยทัศน์ร่วมกับการแลกเปลี่ยนวิสัยทัศน์กับบุคลากรอื่นๆได้ สามารถนำการพัฒนา การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและการบูรณาการเทคโนโลยี เพื่อสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงในองค์กร และยกระดับความเป็นเลิศขององค์กรได้ ซ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฏฐณิชา พรปทุมชัยกิจ และคณะ (2564) ที่ทำวิจัยเรื่อง แนวทางด้านการมีวิสัยทัศน์ว่าควรกำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและสามารถปฏิบัติได้จริง สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและชุมชน ปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์ให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ รวมถึงเล็งเห็นความสำคัญของเทคโนโลยี และนำมาพัฒนาองค์กร

1.3 ด้านการพัฒนาตนเองและองค์กร พบว่า สมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ด้านการพัฒนาตนเองและองค์กรอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำเทคโนโลยีดิจิทัลไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานพัฒนานวัตกรรมและบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการ รวมถึงมีการจัดอบรมหรือส่งเสริมการพัฒนาความรู้ด้านเทคโนโลยีให้แก่บุคลากร ตลอดจนสนับสนุนให้บุคลากรสามารถนำเทคโนโลยีดิจิทัลไปประยุกต์ใช้ในการทำงานได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยแนวคิดของ Digital Marketing Institute (2018) ระบุว่า ผู้นำในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทางเทคโนโลยีดิจิทัล ควรมีความเต็มใจในการทดลองใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ มีความสามารถในการปรับตัว และมีความยืดหยุ่นในการสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานแบบดิจิทัล อีกทั้งควรเปิดรับโอกาสจากการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ซึ่งถือเป็นโอกาสสำคัญในการส่งเสริมการเติบโตขององค์กร แนวคิดนี้สอดคล้องกับทฤษฎีของ Pakorn AJ Leesakul (2018) ที่เน้นว่า “การทดลอง” เป็นหัวใจของภาวะผู้นำในยุคดิจิทัล โดยผู้นำต้องตระหนักว่าความล้มเหลวจากการทดลองเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการสร้างนวัตกรรม และผู้นำที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมจะต้องสามารถสร้างแรงบันดาลใจให้บุคลากร กล้าตัดสินใจและริเริ่มสิ่งใหม่ๆ อย่างสร้างสรรค์ ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์ (2560) อธิบายว่า การพัฒนาประเทศให้ยั่งยืนตามแนวทางThailand 4.0 ได้นั้น ต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับยุคประเทศไทย 4.0 ซึ่งการศึกษาไทยยุค 4.0 เป็นการจัดการเรียนการสอนที่สอนให้ผู้เรียนสามารถนำองค์ความรู้ที่มีอยู่ทุกหนทุกแห่งบนโลกนี้มาบูรณาการเชิงสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนานวัตกรรมต่างๆ มาตอบสนองความต้องการของสังคม สอดคล้องกับ สุธน ศรีศักดิ์บาง เตย (2562) ได้ทำวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในโรงเรียน พระแท่นดงรังวิทยาคาร พบว่า ควรมีการกำหนดมาตรการในการจัดเก็บข้อมูลต่าง ๆ โดยใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศให้เป็นปัจจุบันและเป็นระบบจัดการศึกษาดูงาน ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร เพื่อพัฒนาสมรรถนะให้แก่บุคลากร เกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์และโปรแกรมสำเร็จรูปต่างๆ และจัดทำคู่มือเกี่ยวกับการใช้งานอุปกรณ์และสื่อทางเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อเผยแพร่ต่อบุคลากรในโรงเรียนให้สามารถใช้งานได้อย่างสะดวกมากยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับ จิณณวัตร ปะโคทัง (2562) ได้กล่าวถึง การสื่อสารและประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อดิจิทัลของสถานศึกษาที่หลายรูปแบบสามารถช่วยให้การสื่อสารข้อมูลข่าวสารของสถานศึกษา การสื่อสารระหว่างผู้เรียน ผู้ปกครอง และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพมากขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ ไพชยนต์ อ่อนช้อย (2563) ที่กล่าวว่า คุณลักษณะ ด้านวัฒนธรรมการเรียนรู้คือ คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออกมาด้วยการเรียนรู้และเข้าถึงนโยบายอย่างต่อเนื่อง สร้างเครือข่ายการเรียนรู้หลากหลาย ใช้เครื่องมือดิจิทัลแลกเปลี่ยน เรียนรู้และพัฒนาศักยภาพครู ตระหนักถึงคุณค่าของนวัตกรรมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ นำสารสนเทศมาเพิ่มประสิทธิภาพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมให้นำเทคโนโลยีมาใช้ ในการทำงาน ส่งเสริมวัฒนธรรมแบบเป็นทีมกับการมุ่งเน้นส่วนบุคคลได้อย่างเหมาะสม ชื่นชม ในความสำเร็จและความก้าวหน้า ทำงานตามภารกิจให้เข้ากับสภาพปัญหาและความ

ต้องการของครู และหาแนวทางหรือวิธีการแก้ไขปัญหาผ่านชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฏฐณิชา พรปทุมชัยกิจ และคณะ (2564) ที่ได้ทำวิจัยเรื่องภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศรีสะเกษ ยโสธร ผลการวิจัย พบว่า การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล อยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านการทำงานและมอบหมายงาน พบว่า สมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ด้านการทำงานและมอบหมายงาน อยู่ในระดับมาก เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษาใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการปรับกระบวนการทำงานให้มีความยืดหยุ่น บูรณาการเทคโนโลยีในการพัฒนาองค์ความรู้และสร้างนวัตกรรม อัปเดตข้อมูลการทำงานอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนสามารถมอบหมายงานและติดตามผลผ่านระบบดิจิทัล เช่น ซอฟต์แวร์บริหารจัดการงานและแพลตฟอร์มติดตามความคืบหน้า อีกทั้งยังใช้แพลตฟอร์มสื่อสารออนไลน์ เช่น Microsoft Teams, Zoom และ Google Meet เพื่อประชุมและทำงานร่วมกัน รวมถึงใช้เทคโนโลยี เช่น Canva, Prezi, Adobe Premiere Pro ในการสร้างเนื้อหา และประยุกต์ใช้ AI หรือซอฟต์แวร์ต่าง ๆ เช่น ChatGPT, Google Translate และ Grammarly เพื่อช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของทินกร บัวชู (2562) ได้สรุปองค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่สำคัญ คือ การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโลกดิจิทัล (Digital Age Learning Culture) ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องสร้างสรรค์พลวัตในการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัลให้เป็นปกติในองค์กรจนเกิดเป็นวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโลกดิจิทัลในองค์กรได้อย่างทั่วถึง ติดตามแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ให้โอกาสทดลองโครงการใหม่ และมีความรวดเร็วในการตัดสินใจองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาการวิจัยเรื่องการศึกษาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ สามารถนำมาเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานีอำนาจเจริญได้ทราบระดับสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใน สอดคล้องกับงานวิจัยของการพัฒนาสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2564) ที่ได้กำหนดให้มีการพัฒนาข้าราชการและบุคลากรในสังกัด ให้มีทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัล โดยให้สร้างการมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้บุคลากร มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การปรับเปลี่ยนองค์กร การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการปฏิบัติงาน และการสร้างเครือข่ายการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลในการปฏิบัติงาน กำหนดเป็นข้อบังคับ ให้ข้าราชการและบุคลากรในสังกัดทุกคนต้องพัฒนาทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัล อย่างจริงจัง และสอดคล้องกับณิศรานันท์ ขันทอง และสุชาดา บุบผา (2564) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจและสามารถใช้เครื่องมืออุปกรณ์ หรือเทคโนโลยีดิจิทัลในปัจจุบัน อาทิ คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ แท็บเล็ต และสื่อออนไลน์ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด และการปฏิบัติงานร่วมกันของคนในองค์กร

2. ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงานต่างกัน

2.1 ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีเพศต่างกัน พบว่า มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาประกอบด้วย ด้านการพัฒนาตนเองและองค์กร ด้านการทำงานและ

มอบหมายงาน ด้านความรู้ความเข้าใจพื้นฐาน ด้านส่งเสริมและสนับสนุน ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่ผู้บริหารไม่ว่าจะเป็นเพศใดต่างก็ให้ความสำคัญและมีโอกาสในการพัฒนาอย่างเท่าเทียม ส่งผลให้ระดับสมรรถนะโดยรวมมีความใกล้เคียงกัน และไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภคพร เลิกนอก (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 พบว่า การเปรียบเทียบความคิดเห็นผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยจำแนกตาม สถานภาพ เพศ และประสบการณ์การทำงานทั้งในภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ ณัฏฐณิชา พรปทุมชัยกิจ, อุดมพันธุ์ พิชญ์ประเสริฐ และพงษ์ศักดิ์ ทองพันชั่ง (2564) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีษะเกษ ยโสธร พบว่า ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีษะเกษ ยโสธร จำแนกจามเพศ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฏฐณิชา พรปทุมชัยกิจ และคณะ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศรีสะเกษ ยโสธร พบว่า ผลการเปรียบเทียบ ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามเพศ พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

2.2 ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีระดับการศึกษาต่างกัน พบว่า มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาทั้งในระดับปริญญาโทและปริญญาเอกต่างก็ได้รับการพัฒนาและส่งเสริมสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลจากนโยบายของต้นสังกัดอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นการอบรม การเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ หรือการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการบริหารยุคดิจิทัล ส่งผลให้ผู้บริหารทุกระดับการศึกษามีความรู้ความเข้าใจ และสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการสถานศึกษาได้ในระดับที่ใกล้เคียงกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของศุภกร ถือธรรม (2564, หน้า 13) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาสมรรถนะการปฏิบัติงานด้านดิจิทัลของบุคลากรสำนักบริหาร และพัฒนาวิชาการมหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่ได้กล่าวว่าควรมีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนความรู้และผลงานระหว่างครูในสถานศึกษาเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาไปพร้อมกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สินีนาฏ จิระพรพาณิชย์ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในยุคดิจิทัลตามความคิดเห็นของครูในเขตอำเภอปากเกร็ด จังหวัด นนทบุรี พบว่า ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จำแนก ตามเพศ วุฒิการศึกษาสูงสุด ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน พบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.3 ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน พบว่า มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาทุกกลุ่มประสบการณ์การทำงานได้รับการส่งเสริมและพัฒนาในด้านเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างต่อเนื่อง ทั้งจากหน่วยงานต้นสังกัดและการพัฒนาตนเองผ่านการอบรม การใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวัน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในสถานศึกษา ทำให้ผู้บริหารแม้จะมีประสบการณ์การทำงานที่แตกต่างกัน แต่มีระดับสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญสอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกวรรณ ช่างหลอม (2561) ที่ศึกษาเรื่องปัญหาและความต้องการการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

ในการบริหารงานวิชาการตามความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานีพบว่าบุคลากรในสถานศึกษาที่มีอายุราชการต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการในภาพรวมไม่ต่างกัน และสอดคล้องกับ ชีวิน อ่อนละออ, สุชาติ บางวิเศษ, กานนท์ แสนเภา และสวิตา อ่อนละออ (2563) ได้ทำการศึกษาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลสำหรับนักบริหารการศึกษา สรุปได้ว่าจากบริบทของการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วอันเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีนักบริหารการศึกษา จะต้องสามารถบริหารการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลได้อย่างยั่งยืน คือความสามารถของนักบริหารการศึกษาที่สามารถนำพาองค์การสถานศึกษาพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่มีโอกาสเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วโดยนักบริหารการศึกษาที่มีภาวะผู้นำยุคดิจิทัล จะต้องมีคุณลักษณะเฉพาะ 5 ประการ 1) ส่งเสริมการสื่อสารการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และมีความเชื่อมั่นในทักษะการใช้เทคโนโลยี (Digital Native) 2) มีความหิวกระหายต่อองค์ความรู้ใหม่สร้างสังคมแห่งปัญญา และพัฒนาความสามารถใหม่ๆ 3) เต็มใจทดลองด้วยความอยากรู้อยากเห็นทางปัญญา และคิดค้นนวัตกรรมเพื่อให้เกิดการบริการใหม่ๆ 4) พัฒนาความคล่องตัวความเชี่ยวชาญสู่ความเป็นมืออาชีพทางดิจิทัล 5) การสร้างและปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์รวมถึงแผนกลยุทธ์ให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกอนาคต

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ผู้บริหารต้องมีบทบาทในการส่งเสริมให้เกิดการใช้งานเทคโนโลยีในสถานศึกษาอย่างทั่วถึงโดยจัดให้มีระบบอินเทอร์เน็ต เครือข่ายที่รองรับการทำงาน และแหล่งเรียนรู้ดิจิทัลที่เข้าถึงได้ง่าย ส่งเสริมการเรียนรู้ของครูและนักเรียนผ่านระบบเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง ด้านความรู้ความเข้าใจพื้นฐาน ผู้บริหารควรมีความสามารถในการใช้งานอุปกรณ์และระบบพื้นฐาน เช่น การเปิด-ปิดและใช้งานคอมพิวเตอร์ สมาร์ตโฟน อินเทอร์เน็ต และแอปพลิเคชันต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง เพื่อใช้ในการสื่อสารและบริหารงานในยุคดิจิทัล ด้านการพัฒนาตนเองและองค์กร ผู้บริหารจำเป็นต้องมีทัศนคติที่ดีและใฝ่รู้ด้านเทคโนโลยี โดยสามารถแสวงหาองค์ความรู้ใหม่ๆ เพื่อพัฒนาตนเอง รวมถึงสร้างวัฒนธรรมการใช้เทคโนโลยีในองค์กร ส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษามีศักยภาพในการใช้เทคโนโลยีในการทำงาน ด้านการทำงานและมอบหมายงาน ผู้บริหารสามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อการบริหารจัดการงานอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การจัดเก็บและส่งต่อข้อมูล การใช้แอปพลิเคชันสำหรับประชุมหรือทำงานร่วมกัน เช่น Microsoft Teams, Zoom และ Google Meet อย่างเหมาะสมและทันสมัย จากองค์ประกอบทั้ง 4 ด้านนี้ แสดงให้เห็นว่าสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาไม่ใช่เพียงการใช้งานอุปกรณ์เท่านั้น แต่รวมถึงการส่งเสริม สนับสนุน พัฒนา และประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อการบริหารจัดการสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืนในยุคดิจิทัล

ภาพที่ 3 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ผลจากการวิจัยสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 3 ผู้วิจัยขอเสนอแนะผลจากการวิจัยดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. จากผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นถึงความสามารถของผู้บริหารในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้บริหารควรพัฒนาสมรรถนะของตนเองอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ผ่านการเข้ารับการอบรม ศึกษาดูงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับหน่วยงานต้นสังกัดหรือสถานศึกษาที่มีศักยภาพด้านเทคโนโลยี ตลอดจนติดตามความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้สามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการได้อย่างทันสมัยและเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน

2. จากผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการทำงานและมอบหมายงานมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ควรส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพผู้บริหารสถานศึกษาให้สามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านการมอบหมายงานและติดตามผลผ่านระบบดิจิทัล เช่น ซอฟต์แวร์บริหารจัดการงานและแพลตฟอร์มติดตามความคืบหน้า การสื่อสารและอัปเดตข้อมูลการดำเนินงานผ่านเครื่องมือดิจิทัล เช่น Microsoft Teams, Zoom, Google Meet รวมถึงการจัดอบรมเพื่อเพิ่มพูนองค์ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนการส่งเสริมให้ผู้บริหารสามารถใช้งานระบบจัดการเรียนการสอนออนไลน์ (LMS) และบริหารจัดการข้อมูลด้วยระบบดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิผล เพื่อให้การบริหารสถานศึกษามีความทันสมัยและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรขยายขอบเขตของการวิจัยไปยังผู้บริหารสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานอื่นๆ เช่น มัธยมศึกษา หรือโรงเรียนเอกชน เพื่อเปรียบเทียบและวิเคราะห์สมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลในบริบทที่แตกต่างกัน

2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างเจาะลึก เช่น การอบรม การสนับสนุนจากหน่วยงาน หรือความพร้อมด้านเทคโนโลยีของแต่ละโรงเรียน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบการพัฒนาที่ตรงจุด

เอกสารอ้างอิง

กฤษกร บัวขวา, อำนาจ ชนะวงศ์, & จิราพร วิชระโภชน์. (2567*). แนวทางการพัฒนาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2* (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏ.

กวินท์ บินสะอาด. (2564). ผู้บริหารยุคดิจิทัล: บทบาทและทักษะที่จำเป็น. *วารสารการบริหารการศึกษา, 17*(1), 45–56.

กันตชาติ กุดนอก. (2565). การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารสถานศึกษา. *วารสารการบริหารและพัฒนา, 2*(1), 15–28.

กาญจนา นามวงศ์. (2566). *ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ.* ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

กิตติพงศ์ สมชอบ. (2563). *การศึกษาองค์ประกอบของการเรียนรู้ดิจิทัล สำหรับบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยขอนแก่น วิทยาเขตหนองคาย.* ใน การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติครั้งที่ 21 ณ อาคารพจน์ สารสิน มหาวิทยาลัยขอนแก่น (หน้า 700–708). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ชัชภูมิ สีชมภู, & พรทิพย์ ไชยพนาพันธ์. (2564). แนวทางการพัฒนาสมรรถนะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1. *วารสารวิจัยและพัฒนาระบบสุขภาพ, 14*(2), 115–124.

ชีวิน อ่อนละออ. (2563). *ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลสำหรับนักบริหารการศึกษา. (Digital leadership for educational administration*). https://casjournal.cas.ac.th/detiajournal.php?id=895&position3=1&position=10

ณัฏฐณิชา พรปทุมชัยกิจ, & คณะ. (2564). ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศรีสะเกษ ยโสธร. *วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา, 15*(1), 88–99.

ธีระ รุญเจริญ. (2553). *ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา (ฉบับปรับปรุง) เพื่อปฏิรูปรอบสองและประเมินภายนอกรอบสาม.* กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.

ปริญญา บุญยิ่ง. (2560). *การศึกษาและพัฒนาสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร.* วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พรชนิตว์ ลีนาราช. (2560). ทักษะการรู้ดิจิทัลเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้. *วารสารห้องสมุด, คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*, ปีที่ 61 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม–ธันวาคม 2560

ภคพร เลิกนอก และเอกราช โฆษิตพิมานเวช. (2564). บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลต่อการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาขอนแก่น*, ปีที่ 8, ฉบับที่ 4, ตุลาคม-ธันวาคม 2564.

ภูมินทร์ ชาลีคาร และนิยดา เปี่ยมพืชนะ. (2567). องค์ประกอบสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค DIGITAL DISRUPTION สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น. *วารสารเสฏฐวิทย์ปริทัศน์*, ปีที่ 4, ฉบับที่ 2, พฤษภาคม-สิงหาคม 2567.

เมษา นวลศรี และกุลชาติ พันธุวรกุล. (2564). การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันสมรรถนะดิจิทัลสำหรับนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ. *วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 49*(3), 1-15.

ลัทธวรรณ วงษ์โพย. (2566). *ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์.

วราภรณ์ วิเศษสินธุ์. (2565). *สมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.

วราวุฒิ มุขกระโทก และกุลจิรา รักษนคร. (2566). *สมรรถนะด้านดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1.* วารสารเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ปีที่ 6, ฉบับที่ 17, มกราคม-มีนาคม 2566.

วีระพล สุวรรณทัต. (2562). *การประเมินสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในภาคเหนือของประเทศไทย.* วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2562). *การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารการศึกษา.* กรุงเทพฯ: ศทส.

สมชาย ชูชาติ. (2563). *การพัฒนาสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3. (2567). *รายงานนโยบายการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล*. ขอนแก่น: สพป.ขอนแก่น เขต 3.

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2560). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2561). *รายงานสถานการณ์เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารการศึกษา.* กรุงเทพฯ: สกอ.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566–2570).* กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2550). ภาวะความเป็นผู้นำ. กรุงเทพฯ: เอ็กซเปอร์เน็ท.

สุนันทนา กุศลประเสริฐ. (2565). *การวิเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก.* การค้นคว้าอิสระเสนอบัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยนเรศวร.

สุภาพรรณ อนุตรกุล. (2567). *ทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital literacy)*. มหาวิทยาลัยแม่โจ้. https://erp.mju.ac.th/acticleDetail.aspx?qid=1246

สุภาภรณ์ วงศ์ทองคำ. (2561). การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการการศึกษาในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา. *วารสารเทคโนโลยีการศึกษาไทย, 10*(2), 77–92.

สุมาลี พรหมศิริ, & ธีรเดช ศรีวิชัย. (2562). การพัฒนาสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสำหรับผู้บริหารโรงเรียนในยุคดิจิทัล. *วารสารการบริหารการศึกษา, 12*(1), 45–60.

อวยชัย ชบา. (2538). *ภาวะผู้นำและวัฒนธรรมองค์กร.* เอกสารการสอนวิชาพฤติกรรมองค์กรและการจัดการการตลาดหน่วยที่ 7 (165-166). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

Anderson, R. E., & Dexter, S. L. (2005). School technology leadership: An empirical investigation of prevalence and effect. *Educational Administration Quarterly, 41*(1), 49–82. https://doi.org/10.1177/0013161X04269517

Bass, B. M. (1998). *Transformational leadership: Industrial, military, and educational impact*. Lawrence Erlbaum Associates.

Bates, A. W. (2019). *Teaching in a digital age: Guidelines for designing teaching and learning*. Tony Bates Associates Ltd.

Conger, J. A. (1989). *The charismatic leader: Behind the mystique of exceptional leadership*. Jossey-Bass.

Davis, N. E. (2020). Leadership for digital transformation in schools. *Educational Technology Research and Development, 68*(3), 1211–1225. https://doi.org/10.1007/s11423-020-09736-9

Digital Marketing Institute. (2018). *The most in-demand skills in digital leadership*. Retrieved August 20, 2021, from http://digitalmarketinginstitute.com/blog/the-most-in-demand-skills-in-digital-leadership

Foulger, T. S., Graziano, K. J., Schmidt-Crawford, D., & Slykhuis, D. A. (2017). Teacher educators and teacher candidates' perceptions of TPACK development in teacher preparation programs: A longitudinal study. *Journal of Digital Learning in Teacher Education, 33*(3), 127–137.

Fullan, M. (2020). *Leading in a culture of change* (2nd ed.). Jossey-Bass.

Gorton, R. D. (1983). *School administration and supervision: Leadership challenges and opportunities*. Win C. Brown.

Haiman, T., Scott, W. G., & Connor, P. E. (1985). *Management (*4th ed.). Houghton Mifflin.

International Society for Technology in Education. (2019). *ISTE standards for education leaders.* https://www.iste.org/standards/iste-standards-for-education-leaders

Kenneth, L. C., & Jane, L. P. (2000). *Management and information systems: Organization and technology in the networked enterprise* (6th ed.). Prentice-Hall.

Knezevich, S. J. (1984). *Administration of public education*. Harper and Row.

McClelland, D. C. (1973). Testing for competence rather than for "intelligence." *American Psychologist, 28*(1), 1–14. https://doi.org/10.1037/h0034092

Mishra, P., & Koehler, M. J. (2006). Technological pedagogical content knowledge: A framework for teacher knowledge. *Teachers College Record, 108*(6), 1017–1054.

Office of Educational Technology. (2017). *Reimagining the role of technology in education: 2017 National Education Technology Plan update. U.S. Department of Education*. https://tech.ed.gov/netp/

Organisation for Economic Co-operation and Development. (2021). *21st century skills and the digital transformation of education*. OECD Publishing. https://doi.org/10.1787/75f790f4-en

Pakorn AJ Leesakul. (2018). *Leadership in digital era*. Retrieved August 25, 2022, from https://shorturl.at/blO01

Pont, B., Nusche, D., & Moorman, H. (2008). *Improving school leadership, Volume 1: Policy and practice. OECD Publishing.* https://doi.org/10.1787/9789264044715-en

Sheninger, E. (2014*). Digital leadership: Changing paradigms for changing times*. Corwin Press.

Stosic, L. (2015). The importance of educational technology in teaching. International Journal of Cognitive Research in Science, *Engineering and Education, 3*(1), 111–114. https://doi.org/10.5937/ijcrsee1501111S.

The Motivation for Further Study at Higher Vocational Certificate Level of Mattayomsuksa VI Students under The Secondary Educational Service Area Office, Chaiyaphum

Pichit Soplarp[1*]& Akchatree Suksen[2]

[1] *Faculty of Education Mahamakut Buddhist University Isan Campus*

[2] *Faculty of Education Mahamakut Buddhist University Isan Campus*

[*] *Corresponding author. E-mail:* pichitsoplarp@gmail.com

Abstract

The objectives of this research were as follows: 1) to study the motivation for further study at higher vocational certificate level of Mattayomsuksa VI students under the Secondary Educational Service Area Office Chaiyaphum and 2) to compare the motivation for further study at higher vocational certificate level of Mattayomsuksa VI students based on gender, academic performance, and interest in vocational skills. The sample group consisted of 357 teachers from the Private Vocational College under Chaiyaphum Provincial Vocational Education Office, with 340 questionnaires returned, representing a 95% response rate. The research instrument was a questionnaire. Statistics used for data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and one-way analysis of variance. The research findings were as follows: 1) The overall level of motivation for further study at higher vocational certificate level of Mattayomsuksa VI students under the Secondary Educational Service Area Office Chaiyaphum was high, with a mean of 4.24. When considering individual aspects, all aspects showed high levels of motivation, ranked from highest to lowest: image, personal reasons, career opportunities, and social and economic factors, with means of 4.26, 4.25, 4.25, and 4.20, respectively. 2) The comparison results showed that students of different genders had statistically significant differences in motivation at the 0.05 level. However, there were no statistically significant differences in motivation based on academic performance or interest in vocational skills.

Keywords: Motivation, Higher Vocational Certificate, Further Education

Received: 2025-04-29; Revised: 2025-05-29; Accepted: 2505-05-29 ISSN: 2822-0218 (Online)

แรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ

พิชิต สพลาภ[1*]และเอกชาตรี สุขเสน[2]

[1] *คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน*

[2] *คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน*

* *Corresponding author. E-mail: pichitsoplarp@gmail.com*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับแรงจูงใจในการเข้าศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ และ 2) เพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจในการเข้าศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ จำแนกตาม เพศ ผลการเรียน และความสนใจด้านทักษะวิชาชีพ กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ จำนวน 357 คน ได้รับแบบสอบถามกลับมา จำนวน 340 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับแรงจูงใจในการเข้าศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ โดยรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านภาพลักษณ์ ด้านเหตุผลส่วนตัว ด้านการประกอบอาชีพ ด้านสังคมและเศรษฐกิจ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26, 4.25, 4.25, 4.20 ตามลำดับ และ 2) ผลการเปรียบเทียบระดับแรงจูงใจในการเข้าศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ที่มีเพศ ผลการการเรียน และความสนใจทางด้านทักษะวิชาชีพ พบว่า นักเรียนที่มีเพศต่างกัน มีแรงจูงใจในการเข้าศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นักเรียนที่มีระดับผลการเรียนและความสนใจทางด้านทักษะวิชาชีพต่างกันมีแรงจูงใจในการเข้าศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: แรงจูงใจ, ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง, การศึกษาต่อ

บทนำ

ปัจจุบันการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมของประเทศได้รับการส่งเสริมและมีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างมากและเนื่องจากการเจริญเติมโตทางเศรษฐกิจในอนาคตมีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีด้วย จึงส่งผลให้แรงงานในระบบเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมต้องมีความรู้ความสามารถทั้งด้านวิชาชีพและเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องตามที่ระบบเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมนั้นๆต้องการ ดังนั้น การผลิตและพัฒนากำลังคนทางด้านอาชีวศึกษาทั้งด้านปริมาณและคุณภาพจึงต้องสอดคล้องกับอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ มีการร่วมมือกับสถานประกอบการ การพัฒนาหลักสูตร การจัดการศึกษาและการวัดประเมินผลเพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพตามมาตรฐานอาชีพหรือมาตรฐานสากล มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ทักษะการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา ทักษะทางภาษาและการสื่อสาร ทักษะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ซึ่งเป็นทักษะที่เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน สามารถตอบสนองความต้องการกำลังคนตลอดจนความต้องการของผู้เรียนเองที่จะนำไปใช้ในการประกอบอาชีพได้ รวมทั้งเปิดโอกาสให้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นได้เพื่อความก้าวหน้าตามเส้นทางอาชีพ (สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ, 2567)

แนวการจัดการอาชีวศึกษาเป็นการจัดการศึกษาในด้านวิชาชีพ เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในระดับฝีมือ (ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ หรือ ปวช.) ระดับเทคนิค (ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง หรือ ปวส.) และรับเทคโนโลยี (ระดับปริญญาตรีสารเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ หรือ ทล.บ.) ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาระยะยาว และการฝึกอบรมวิชาชีพซึ่งเป็นการจัดการศึกษาระยะสั้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษามีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ ชุมชน ตลาดแรงงานและการประกอบอาชีพอิสระ โดยในการจัดการศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษานั้นจะต้องสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ กรอบคุณวุฒิแห่งชาติ มาตรฐานการศึกษาของชาติและมาตรฐานอาชีพ ที่ได้กำหนดให้ผู้เรียน และผู้สำเร็จการศึกษาต้องมีทักษะ ความรู้และความสามรถที่เข้มแข็ง และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ มีการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี รวมถึงมีระบบบริหารจัดการที่มีความคล่องตัว ที่ทำให้ทุกคนสามารถเข้าถึงการศึกษาอาชีวศึกษาได้อย่างกว้างขวาง การจัดการอาชีวศึกษาจึงต้องให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของสถานประกอบการในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการเรียนสู่การปฏิบัติ ในการจัดการอาชีวศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามจุดมุ่งหมายดังกล่าว หลักสูตรและการบริหารจัดการศึกษาตามหลักสูตรถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการผลิตและพัฒนากำลังคนโดยต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ กรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ มาตรฐานการศึกษาของชาติ เกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับ รวมทั้งมาตรฐานอาชีพตามระดับคุณวุฒิเพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาทุกระดับคุณวุฒิมีคุณภาพทั้งด้านคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านความสามารถในการประยุกต์ใช้และความรับผิดชอบ เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาวิชาชีพของประเภทวิชา สาขาวิชาและสาขางานที่ศึกษา ซึ่งสถานศึกษาต้องจัดให้มีการประกันคุณภาพของหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้สังคมมีความเชื่อมั่นต่อคุณภาพผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาด้วย (สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษา, 2567)

จากข้อมูล สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่า จำนวนผู้สำเร็จการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปีการศึกษา 2565 มีจำนวนทั้งสิ้น 130,054 คนและปีการศึกษา 2566 มีจำนวนทั้งสิ้น 181,203 คน เมื่อเปรียบเทียบจำนวนผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษา ระหว่างปี 2565-2566 จะเห็นว่า จำนวนนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง 2566 มากกว่าปีการศึกษา 2565 คิดเป็นร้อยละ 39.33 ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำวิจัยเรื่อง แรงจูงใจการเข้าศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศในสร้างแรงจูงใจการเข้าศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับแรงจูงใจในการเข้าศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ

2. เพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจในการเข้าศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ จำแนกตาม เพศ ผลการเรียน และความสนใจด้านทักษะวิชาชีพ

สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ที่มีเพศต่างกันมีแรงจูงใจในการศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงแตกต่างกัน

2. นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ที่มีผลการเรียนต่างกันมีแรงจูงใจในการศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงแตกต่างกัน

3. นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ที่มีความสนใจด้านทักษะวิชาชีพต่างกันมีแรงจูงใจในการศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงแตกต่างกัน

เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แรงจูงใจในการเข้าศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบแรงจูงใจในการศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ของนักเรียนชั้นม.6 โดยยึดแนวคิดของ จันทะพอน ไชยะสอน และคณะ (2566), ลัดดาวัลย์ มากช่วย (2564), สมจิตร ชัยบัง (2563), จุลลดา จุลเสวก และวรันธร อรรคปทุม (2562), จินตนา ไทธานี และคณะ (2557), ศิรินภา ศรีโคกล่าม (2556) โดยผู้วิจัยได้เลือกความถี่ตั้งแต่ 3 ขึ้นไป จึงสรุปองค์ประกอบแรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงได้ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) เหตุผลส่วนตัว 2) สังคมและเศรษฐกิจ 3) ประกอบอาชีพ 4) ภาพลักษณ์ ดังแสดงตามภาพที่ 1

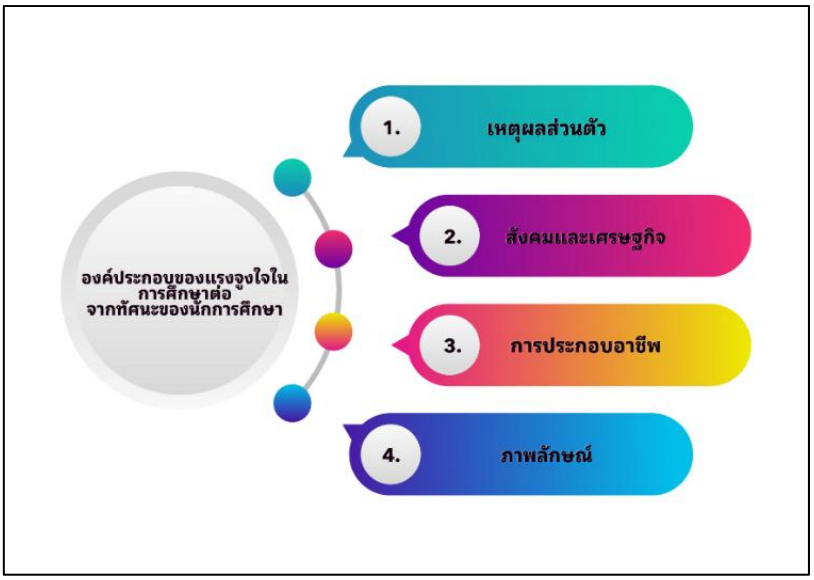

ภาพที่ 1 องค์ประกอบแรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง

จากภาพที่ 1 จากการศึกษาแรงจูงใจในการเข้าศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์แรงจูงใจในการเข้าศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่อไปนี้ จันทะพอน ไชยะสอน และคณะ (2566), ลัดดาวัลย์ มากช่วย (2564), สมจิตร ชัยบัง (2563), จุลลดา จุลเสวก และวรันธร อรรคปทุม (2562), จินตนา ไทธานี (2557), ศิรินภา ศรีโคกล่าม (2556) เพื่อเป็นแนวทางในการเลือกศึกษาและกำหนดกรอบแนวคิดเกี่ยวกับแรงจูงใจในการเข้าศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ซึ่งประกอบด้วย 4 องค์ประกอบได้แก่ 1) เหตุผลส่วนตัว 2) สังคมและเศรษฐกิจ 3) การประกอบอาชีพ 4) ภาพลักษณ์ จึงสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพที่ 2

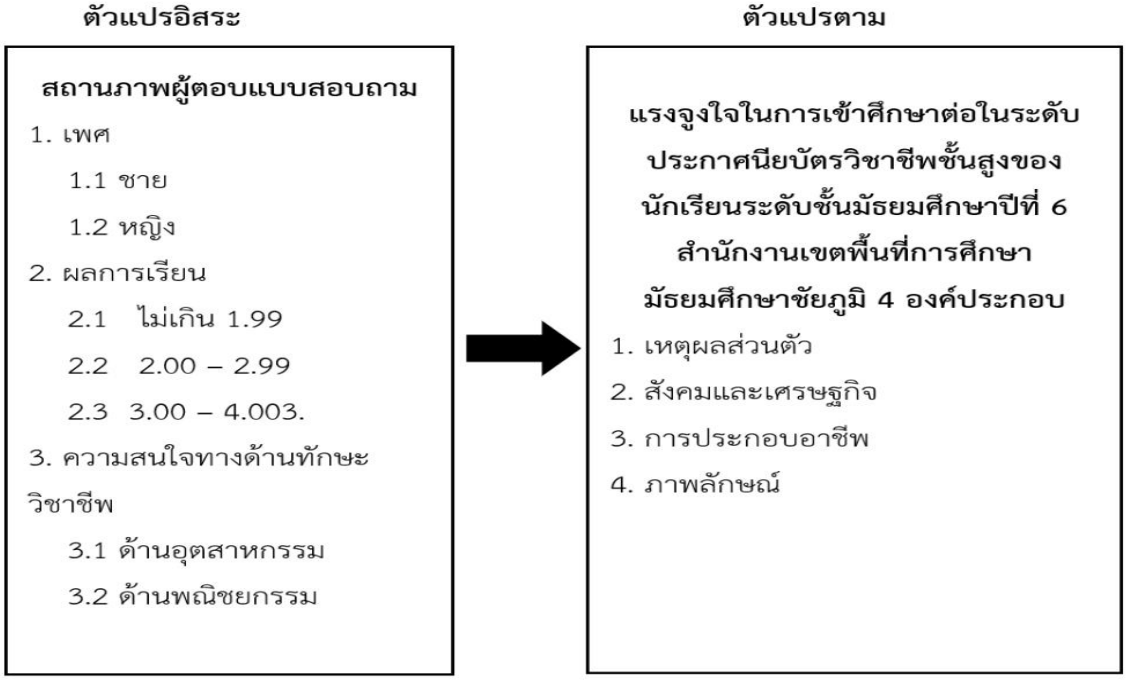

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง แรงจูงใจในการเข้าศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย ในครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ปีการศึกษา 2567 จำนวน 357 คน และทำการหาจำนวนของกลุ่มตัวอย่าง ตามขนาดของสถานศึกษาโดยแบ่งแบบชั้นภูมิ ประกอบด้วย สถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 47 คน สถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 106 คน สถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 37 คน และสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 167 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 357 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามองค์ประกอบและนิยามเชิงปฏิบัติการ ตัวแปรในการวิจัยคือ แรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จำนวน 2 ข้อ ประกอบด้วย เพศ ผลการเรียน และความสนใจด้านทักษะวิชาชีพ ดังนี้

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ แรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ โดยข้อคำถามมีลักษณะเป็นมาตรประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีการของ ลิเคิร์ท (Likert, 1967)

5 หมายถึง แรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงอยู่ในระดับ มากที่สุด

4 หมายถึง แรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงอยู่ในระดับ มาก

3 หมายถึง แรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงอยู่ในระดับ ปานกลาง

2 หมายถึง แรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงอยู่ในระดับ น้อย

1 หมายถึง แรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

2. การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย เรื่อง แรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามกระบวนการดังต่อไปนี้

2.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการ จากหนังสือ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง เพื่อกำหนดเป็นนิยามศัพท์เฉพาะและกรอบแนวคิดในการวิจัย

2.2 สร้างแบบสอบถามโดยกำหนดเนื้อหา และข้อคำถามให้ครอบคลุมและสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะและกรอบแนวคิดในการวิจัย

2.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา โครงสร้างของแบบสอบถาม ความถูกต้องเหมาะสมของภาษา และความครอบคลุมเนื้อหา เพื่อนำข้อเสนอแนะไปปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม

2.4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความถูกต้องในการใช้ภาษาให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา โดยพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item – Objective Congruence: IOC) และเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.67 – 1.00

2.5 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง เพื่อความสมบูรณ์ของเครื่องมือในการวิจัย

2.6 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้วนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับและรายด้าน ด้วยวิธีการตรวจสอบความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency Method) โดยใช้วิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟ่า (Alpha-Coefficient) โดยกำหนดความเชื่อมั่นไม่ต่ำกว่า 0.80 ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach, 1984) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.98

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากสถานศึกษาในสังกัด

2. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ถึงผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์

3. ผู้วิจัยจัดส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยไปยังผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามแบบออนไลน์ (Google Form) โดยผู้วิจัยได้สร้าง QR CODE ในการเข้าไปตอบแบบสอบถามการวิจัย

4. ผู้วิจัยกำหนดระยะเวลาในการตอบแบบสอบถาม เพื่อสะดวกในการเก็บข้อมูล และได้ข้อมูลตรงตามที่ระยะเวลากำหนด และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่างการวิจัย ผ่าน Google Form

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ

2. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ ระดับผลการเรียน และความสนใจทางด้านทักษะวิชาชีพ โดยหาความถี่และร้อยละ แล้วนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง

3. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 การศึกษาระดับแรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 1 โดยการหาค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำค่าเฉลี่ยไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ในการแปลความหมายเป็นช่วงคะแนน (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

4. วิเคราะห์เปรียบเทียบแรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ที่มีเพศต่างกัน ตามสมมติฐานการวิจัยข้อ 1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติทดสอบที (t-test) แบบกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent Sample t-test) ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

5. วิเคราะห์เปรียบเทียบแรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ที่มีระดับผลการเรียน ตามสมมติฐานการวิจัยข้อ 2 โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะตรวจสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ (Post Hoc Test) โดยวิธีการของ Scheffe

6. วิเคราะห์เปรียบเทียบแรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ที่มีความสนใจทางด้านทักษะวิชาชีพ ต่างกัน ตามสมมติฐานการวิจัยข้อ 3 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติทดสอบที (t-test) แบบกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent Sample t-test) ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับแรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับ แรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ

แรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	$\bar{X}$	**S.D.**	**แปลผล**
1. ด้านภาพลักษณ์	4.26	0.62	มาก
2. ด้านเหตุผลส่วนตัว	4.25	0.68	มาก
3. ด้านการประกอบอาชีพ	4.25	0.61	มาก
4. ด้านสังคมและเศรษฐกิจ	4.20	0.62	มาก
โดยรวม	**4.24**	**0.57**	**มาก**

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับแรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงจากมากไปน้อยพบว่า ด้านภาพลักษณ์ ด้านเหตุผลส่วนตัว ด้านการประกอบอาชีพ และด้านสังคมและเศรษฐกิจ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26, 4.25, 4.25, และ4.20 ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบระดับแรงจูงใจในการเข้าศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ที่มีเพศ ผลการการเรียนและความสนใจทางด้านทักษะวิชาชีพ พบว่า นักเรียนที่มีเพศต่างกัน มีแรงจูงใจในการเข้าศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นักเรียนที่มีระดับผลการเรียนและความสนใจทางด้านทักษะวิชาชีพต่างกันมีแรงจูงใจในการเข้าศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่อง แรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ระดับแรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนได้รับอิทธิพลจากเรื่องภาพลักษณ์ทางสังคมที่มีต่อสถานศึกษาที่เปิดทำการสอนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ค่านิยมและประสบการณ์ส่วนตัวทำให้เกิดแรงจูงใจในการเข้าศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ซึ่งนักเรียนได้มีการหาข้อมูล ข้อเท็จจริงในการเข้าศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง เกี่ยวกับภาพลักษณ์ที่ดีของสถานศึกษาทำให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และนักเรียนได้รับอิทธิพลเรื่องความเชื่อ อารมณ์ความรู้สึกที่มีต่อสถานศึกษาที่เปิดทำการสอนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติวินท์ สำเภาทอง (2567) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการเข้าศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยภาครัฐในสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครปฐม พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิรินภา ศรีโคกล่าม (2556) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ศึกษาแรงจูงใจในการเลือกศึกษาต่อสถาบันการพลศึกษาของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ในเขตภาคกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ศึกษา

และเปรียบเทียบแรงจูงใจในการเลือกศึกษาต่อสถาบันการพลศึกษาในเขตภาคกลางปีการศึกษา 2555 จำนวน 350 คน ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจด้านส่วนตัว ด้านอาชีพ และด้านสังคมโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับ และสอดคล้องกับงานวิจัยของพรจันทร์ โขมเพชร และคณะ (2565) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ภาพลักษณ์วิทยาลัยสารพัดช่างอุบลราชธานีที่มีผลในการตัดสินใจศึกษาต่อของนักศึกษา ผลการวิจัยพบว่า สภาพการตัดสินใจในการเข้าศึกษาต่อในวิทยาลัยสารพัดช่างอุบลราชธานีที่มีผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อของนักศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน

2. ผลการเปรียบเทียบแรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ที่มีเพศต่างกันมีแรงจูงใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเนื่องจากลักษณะความแตกต่างกันด้านกายภาพของเพศ เหตุผลส่วนตัว ภาพลักษณ์ และลักษณะการทำงานในอนาคตระหว่างชายและหญิงมีความแตกต่างกันทำให้มีทัศนคติต่อ และความเห็นแตกต่างกันด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทะพอน ไชยะสอน และคณะ (2566) ได้ทำการศึกษาเรื่อง แรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงของนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิควิชาชีพจำปาสัก ผลการวิจัยพบว่า 1) นักศึกษามีแรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงวิทยาลัยเทคนิควิชาชีพจำปาสักด้านเหตุผลส่วนตัว ด้านการประกอบอาชีพ และด้านภาพลักษณ์ ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.80,$\bar{X}$ =3.58,$\bar{X}$ =3.52 ตามลำดับ) 2) แรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงวิทยาลัยเทคนิควิชาชีพจำปาสัก ของนักศึกษาที่เรียนสาขาต่างกัน ด้านเหตุผลส่วนตัว ด้านการประกอบอาชีพและด้านภาพลักษณ์มีแรงจูงใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เมื่อเปรียบเทียบจำแนกตามผลการเรียน และความสนใจทางด้านทักษะวิชาชีพไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องจากคุณสมบัติการเข้าศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ต้องเป็นผู้ที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายไม่ได้ระบุผลการเรียน และผู้เข้าศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงสามารถเลือกเรียนได้ทั้งอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรม จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่านักเรียนที่มีระดับผลการเรียนและความสนใจทางด้านทักษะวิชาชีพต่างกันมีแรงจูงใจในการเข้าศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ไม่แตกต่างกัน

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากผลการวิจัยมีข้อค้นพบสำคัญเกี่ยวแรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ประกอบด้วย ด้านภาพลักษณ์ ด้านเหตุผลส่วนตัว ด้านการประกอบอาชีพ และด้านสังคมและเศรษฐกิจ เนื่องจากนักเรียนได้รับอิทธิพลจากเรื่องภาพลักษณ์ทางสังคมที่มีต่อสถานศึกษาที่เปิดทำการสอนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ค่านิยมและประสบการณ์ส่วนตัวทำให้เกิดแรงจูงใจในการเข้าศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ซึ่งนักเรียนได้มีการหาข้อมูล ข้อเท็จจริงในการเข้าศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง เกี่ยวกับภาพลักษณ์ที่ดีของสถานศึกษาทำให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และนักเรียนได้รับอิทธิพลเรื่องความเชื่อ อารมณ์ความรู้สึกที่มีต่อสถานศึกษาที่เปิดทำการสอนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ดังแสดงในภาพที่ 3

ภาพที่ 3 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ผลจากการวิจัยแรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ผู้วิจัยขอเสนอแนะผลจากการวิจัยดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. จากผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ดังนั้น นักเรียนได้รับอิทธิพลจากเรื่องภาพลักษณ์ทางสังคมที่มีต่อสถานศึกษาที่เปิดทำการสอนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ค่านิยมและประสบการณ์ส่วนตัวทำให้เกิดแรงจูงใจในการเข้าศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ซึ่งนักเรียนได้มีการหาข้อมูล ข้อเท็จจริงในการเข้าศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง โดยมีค่านิยมส่วนตัวในการศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ซึ่งนักเรียนมีความคิดเชิงตรรกะ หลักของเหตุผลส่วนตัวในการศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง การศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงจึงเป็นการสร้างความถนัดสร้างทักษะจนนำไปสู่การประกอบอาชีพที่มั่นคงระยะยาว การศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง เป็นทางเลือกที่เหมาะสำหรับอาชีพที่เกิดขึ้นใหม่บนแพลทฟอร์มทางโลกออนไลน์ในรูปแบบต่างๆและการศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงสร้างความมั่นคงทางด้านการเงินและความก้าวหน้าในสายอาชีพในอนาคต

2. จากผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านสังคมและเศรษฐกิจ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้นควรสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนเข้าศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง โดยให้คำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีการใช้ระบบอินเตอร์เน็ต และสมาร์ทโฟน เทคโนโลยี AI ที่เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวัน สร้างแรงจูงใจให้นักเรียนเข้าศึกษาต่อในระดับ

ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ให้เกิดแนวคิด ความเชื่อและวัฒนธรรมในการเลือกเข้าศึกษาต่อ รวมทั้งส่งเสริมให้นักเรียนเลือกเรียนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง เพิ่มแรงจูงในการศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง เพื่อสร้างความมั่นคงทางด้านอาชีพ การเงิน และความก้าวหน้าในสายอาชีพในอนาคต

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาแรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ

2. ควรมีการศึกษาแรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ส่งผลต่อการศึกษาต่อของนักเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ

เอกสารอ้างอิง

กิตติวินท์ สำเภาทอง และมังกร หริรักษ์. (2567). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการเข้าศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยภาครัฐในสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครปฐม. *วารสารนวัตกรรมการจัดการศึกษาและการวิจัย, 6*(2), 330-338.

จันทะพอน ไชยะสอ, รสวลีย์ อักษรวงศ์ และรัตนะ ปัญญภา. (2566). แรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงของนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิควิชาชีพจำปาสัก. *วารสารวิจัยและประเมินผลอุบลราชธานี, 12*(1), 25-35.

จินตนา ไทธานี, วัฒนีย์ โรจน์สัมฤทธิ์, และสุมลนิตย์ เกิดหนุนวงศ์. (2557). แรงจูงใจในการเข้าศึกษาหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น ของนักศึกษาศูนย์ฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น, 11*(1), 12-19.

จุลลดา จุลเสวก และวรันธร อรรคปทุม. (2562). แรงจูงใจในการเลือกศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี. *วารสารวิจัยรำไพพรรณี, 13*(2), 149-160.

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่10 ฉบับปรับปรุงใหม่). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

พรจันทร์ โขมพัฒน์, ประสิทธิ์ กุลบุญญา และไพศาล พากเพียร. (2565). ภาพลักษณ์วิทยาลัยสารพัดช่างอุบลราชธานีที่มีผลในการตัดสินใจศึกษาต่อของนักศึกษา. *วารสาร มจร. อุบลปริทรรศน์, 7*(2), 301-315.

ลัดดาวัลย์ มากช่วย. (2564). *แรงจูงใจที่มีผลต่อการเลือกศึกษาต่อของนักศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยเทคโนโลยีอรรถวิทย์พณิชยการ.* https://kku.world/19k8rr

ศิรินภา ศรีโคกล่าม. (2556). *แรงจูงใจในการเลือกศึกษาต่อสถาบันการพลศึกษาของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ในเขตภาคกลาง ปีการศึกษา 2554*. ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต การจัดการเรียนรู้พลศึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สมจิตร ชัยบัง. (2563). *แรงจูงใจของนักศึกษาในการศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรชั้นสูง (ปวส.) ของวิทยาลัยการอาชีพร้อยเอ็ด*.http://www.roiet-icec.ac.th/_files_school/1345016401/news/1345016401_1_20220201-150729.pdf

สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ. (2567). *เกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พ.ศ. 2567*. https://kku.world/e1cjgm

Conbach, L. J. 1990. *Essentials of Psychological Testing*. 3"a ed. New York: Harper and Row.

Krejcie, R.V. and Morgan, D.W. (1970). *Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement,* 30, 607-610.

Likert, Rensis A. (1961*). New Patterns of Management*. New York: McGraw-Hill.

Motivation Affecting the Efficient Performance in Educational Institutions under The Samutsakhon Primary Educational Service Area Office

Thitiphat Hirannithithamrong,[1*] Thanique Kunametheekoon[2], & Rodsukhon Punsongserm[3]

1 Faculty of Liberal Arts Krirk University
2 Faculty of Liberal Arts Krirk University
3 Faculty of Liberal Arts and Education Lampang Inter-Tech College
** Corresponding author. E-mail: pimparit.t1107@gmail.com*

Abstract

The purpose of this research was to study 1) the level of motivation, 2) the level of operational efficiency, and 3) the motivation that affects the performance of educational institutions. Affiliated to the Samut Sakhon Primary Education Area Office. The sample used in the research included school administrators and teachers by opening a random table of Krejcie and Morgan, 320 people. Data were collected using a 5-level rating scale questionnaire with an alpha Cronbach's confidence coefficient of the independent variable of .98 in motivation and a variable in performance of .97. The statistics used for data analysis included percentage, mean, standard deviation, and stepwise multiple regression analysis using a statistical package program. The results showed that 1) overall and individual motivation were at the highest level, 2) overall and each performance were at the highest, and 3)-three aspects of motivation that affects the performance are Progress and job security affect the performance of educational institutions, it can predict the performance of educational institutions of 78.10 percent statistically significant at the level of .01 expressed as a prediction equation, as follows. Prediction equation in the form of a standard score $\hat{Z}_y = .510 (Z_6) + .469 (Z_1) + .058 (Z_4)$

Keywords: Motivation, Efficient Performance, School Administrator

Received: 2025-04-29; Revised: 2025-05-21; Accepted: 2505-05-22 ISSN: 2822-0218 (Online)

แรงจูงใจที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

ฐิติพัฒน์ หิรัญนิธิธำรง[1*] ธนิก คุณเมธีกุล [2] และรสสุคนธ์ ปัญส่งเสริม[3]

[1] *คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก*

[2] *คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก*

[3] *คณะศิลปศาสตร์และการศึกษา วิทยาลัยอินเตอร์เทคลำปาง*

* *Corresponding author. E-mail: pimparit.t1107@gmail.com*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับแรงจูงใจ 2) ระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน และ 3) แรงจูงใจที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ด้วยการเปิดตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน สุ่มอย่างง่าย จำนวน 320 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ ได้ค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาคของตัวแปรอิสระ ด้านแรงจูงใจเท่ากับ .98 และตัวแปรตาม ด้านประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน .97 สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน โดยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ผลการวิจัยพบว่า 1) แรงจูงใจโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด 2) ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด และ3) แรงจูงใจ มี 3 ด้าน ได้แก่ ด้านโอกาสที่ได้รับความก้าวหน้าในอนาคต ด้านความก้าวหน้า และด้านความมั่นคงในงาน ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของสถานศึกษา สามารถทำนายประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ได้ร้อยละ 78.10 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงเป็นสมการพยากรณ์ ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน $\hat{Z}_y = .510\ (Z_6) + .469\ (Z_1) + .058\ (Z_4)$

คำสำคัญ: แรงจูงใจ, ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน, ผู้บริหารสถานศึกษา

บทนำ

การพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ถือเป็นการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมความสามารถและทักษะในการทำงานให้ดีขึ้น ซึ่งการที่บุคลากรในองค์กรจะทำงานได้มีประสิทธิภาพสูงหรือต่ำ เป็นผลมาจากความพึงพอใจในการทำงานของแต่ละคน ซึ่งสามารถตรวจวัดได้จากคุณภาพของงาน ปริมาณงานเวลาและการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า (กรวิกา มีสามเสน และกฤษภา เชียรวัฒนสุข, 2564) ดังนั้น การสร้างแรงจูงใจในองค์กร จะทำให้บุคลากรสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ณัฐวิธวัณย์ แหวนหล่อ, นลินี ทองประเสริฐและอโณทัย หาระสาร, 2564) เป็นหัวใจสำคัญในการบรรลุเป้าหมายขององค์กร ดั่งที่ สมบัติ อาริยาศาล, (2561) ได้อธิบายไว้ว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษา นับเป็นสิ่งสำคัญยิ่งต่อบุคลากรผู้ปฏิบัติงานเนื่องจากแรงจูงใจเป็นสิ่งกระตุ้นให้เกิดความมุ่งมั้นตั้งใจในการทำงานให้ได้ผลงานที่มีคุณภาพ ก่อให้เกิดการร่วมแรงร่วมใจในการร่วมกันปฏิบัติงานเพื่อองค์กร ทำให้องค์กร มีความแข็งแกร่ง บุคลากรผู้ปฏิบัติงาน มีความเข้าใจในองค์กร มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในกิจกรรมและกระบวนการต่าง ๆ ทำให้บุคลากรผู้ปฏิบัติงานเกิดความเชื่อมั่นและภักดีต่อองค์กร

การสร้างแรงจูงใจเป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารสถานศึกษา เนื่องจากแรงจูงใจเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมบุคคล ให้มีความคิดสร้างสรรค์ มีความศรัทธาและทุ่มเทกำลังใจในการปฏิบัติงาน เป็นสิ่งสำคัญ และมีอิทธิผลต่อผลของงาน ผลของการจัดการศึกษา ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการท้างาน หากผู้บริหารสถานศึกษาไม่สามารถสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานให้เกิดกับครูผู้สอนได้ ย่อมส่งผลเสียต่อประสิทธิภาพ การปฏิบัติงานของครูผู้สอนและส่งผลเสียต่อสถานศึกษาเป็นอย่างมาก เนื่องจากไม่สามารถจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพได้ รวมไปถึงการที่ครูไม่ให้ความสำคัญกับคุณภาพการสอนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่รับผิดชอบ ขาดความต่อเนื่องในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งเป็นปัญหาที่ส่งผลเสียอย่าง รุนแรงทั้งต่อสถานศึกษา ต่อผู้เรียนและต่อความเจริญก้าวหน้าของครูเองด้วย การที่จะทำให้ครูปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพก็ต้องท้าให้ครูมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งจากการศึกษาเอกสารและทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจ พบว่า ทฤษฎีสองปัจจัยของ (Herzberg, 1959) คือปัจจัย จูงใจ และปัจจัยค้ำจุน เป็นปัจจัยกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ปัจจัยจูงใจส่งผล ต่อการปฏิบัติงานโดยตรง และปัจจัยค้ำจุนช่วยลดความไม่พอใจในการทำงาน ประกอบด้วย ความสำเร็จในการทำงาน การได้รับการยอมรับนับถือ ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ความรับผิดชอบ ความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ ค่าตอบแทน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล นโยบายและการบริหารงาน สภาพแวดล้อมในการทำงาน เป็นต้น

จากแนวคิดดังกล่าว ในบริบทของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จึงมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูและผู้บริหารการศึกษา ทั้งนี้เพื่อเป้าหมายความประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของสถานศึกษาในสังกัด ดังนั้น เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จึงมีความจำเป็นต้องศึกษาวิจัยเกี่ยวกับประเด็นดังกล่าว ทั้งนี้เพื่อให้ได้สารสนเทศในการบริหารจัดการให้เกิดประสิทธิภาพและบรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร
2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

3. เพื่อศึกษาแรงจูงใจที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยของแรงจูงใจอย่างน้อยหนึ่งตัวแปรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปัจจุบันการบริหารองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนให้ความสำคัญกับการบริหารทรัพยากรมนุษย์ จะประสบความสำเร็จบรรลุตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดได้นั้น จำเป็นต้องมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพและสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ภัทรนันท์ ศิริไทย และชิตพล ชัยมะดัน, 2559) หากนึกถึงปัจจัยหรือองค์ประกอบต่าง ๆ ที่จะช่วยให้การปฏิบัติงานภายในองค์กรมีประสิทธิภาพนั้น การสร้างแรงจูงใจนับเป็นสิ่งสำคัญในการปฏิบัติงานอย่างเต็มกำลัง ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ว่าด้วย การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง เพื่อจัดการศึกษาของสถานศึกษาได้เต็มประสิทธิภาพมากขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2553) ผลจากการกระจายอำนาจ การบริหารงานและการจัดการศึกษาในสถานศึกษา ทำให้ผู้เรียนและสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายสูงสุด สถานศึกษาที่มีการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนใหญ่เกิดจากผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำที่ดีนั้น จะสามารถโน้มน้าวผู้ใต้บังคับบัญชาสมัครใจร่วมกันปฏิบัติงาน จะสำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์ (สมคะเน โตวัฒนา, 2557) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร (2567) พบว่า เป้าหมายหลักของสถานศึกษาคือการพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร บุคคลที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อคุณภาพนักเรียนคือ ผู้บริหารและครูผู้สอน การพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพในสถานศึกษาให้ตรงตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้นั้น จึงจำเป็นต้องสร้างแรงจูงใจให้เกิดกำลังใจพร้อมที่จะปฏิบัติงานอย่างดีและมีคุณภาพด้วย มิฉะนั้น อาจจะทำให้คุณภาพและประสิทธิภาพเกิดความสูญเปล่าได้ ปัจจัยที่สำคัญคือ ขวัญกำลังใจและแรงจูงใจที่ดีเป็นปัจจัยเกื้อหนุนที่ส่งผลไปถึงประสิทธิภาพของโรงเรียน การปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุความสำเร็จจำเป็นต้องสร้างแรงจูงใจให้กับบุคลากรในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะเป็นปัจจัยที่สำคัญ

การบริหารงานไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าองค์ประกอบอื่น หากขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน งานที่ออกมาไม่ได้ทำมาจากใจอาจส่งผลให้ประสิทธิภาพของงานไม่สำเร็จ และได้คุณภาพอย่างที่มุ่งหวัง นอกจากจะทำให้ผลงานเป็นไปตามเป้าหมายยังทำให้ขวัญกำลังใจและความพึงพอใจในการทำงานมีมากขึ้น สิ่งเหล่านั้นล้วนนำมา ซึ่งความสมัครสมานสามัคคีและความก้าวหน้าของหน่วยงานจะเห็นได้ว่าเมื่อครูได้รับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานให้บุคคลเหล่านั้น บรรลุความต้องการตนเองแล้วก็จะทำให้ครูสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีความสุข (ภารดี อนันต์นาวี, 2555) สำหรับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษานับเป็นสิ่งสำคัญยิ่งต่อบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน เนื่องจากแรงจูงใจเป็นสิ่งกระตุ้นให้เกิดความมุ่งมั่นตั้งใจในการทำงานให้ได้ผลงานที่มีคุณภาพ ก่อให้เกิดการร่วมแรงร่วมใจในการร่วมกันปฏิบัติงานเพื่อองค์กร ทำให้องค์กรมีความแข็งแกร่ง บุคลากรผู้ปฏิบัติงาน มีความเข้าใจในองค์กรมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในกิจกรรมและกระบวนการต่าง ๆ ทำให้บุคลากรผู้ปฏิบัติงานเกิดความเชื่อมั่นและภักดีต่อองค์กร (สมบัติ อาริยาศาล, 2561) ดังที่ กมลพร กัลยาณมิตร (2559) ได้อธิบายว่า แรงจูงใจเปรียบเสมือนพลังพิเศษที่พร้อมจะปะทุออกมาเป็นพฤติกรรมเชิงบวกในการทำงาน แรงจูงใจจึงเป็นสิ่งสำคัญที่

จะทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ส่งผลต่อความเจริญก้าวหน้าและความมั่นคง ผู้บริหารจึงต้องจัดให้มีปัจจัยทั้งสองกลุ่มเป็นการสร้างแรงจูงใจ ร่วมมือร่วมใจในการทำงานอย่างกระตือรือร้น ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีแรงจูงใจ ของเฮอร์ซเบิร์ก(Herzberg, 1959) ได้กล่าวถึง แรงจูงใจที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของสมาชิกภายในองค์กร ซึ่งเรียกทฤษฎีนี้ว่า ทฤษฎี 2 ปัจจัย (Two Factor Theory) ประกอบด้วย ปัจจัยจูงใจ (Motivation Factor) และปัจจัยค้ำจุน(Maintenance Factor) เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดความพอใจเป็นตัวสนับสนุนให้ประสบความสำเร็จในการทำงานที่ผู้วิจัยกำหนดเฉพาะที่มีประเด็นตรงกับปัญหา 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความก้าวหน้า ด้านลักษณะของงานและด้านความสำเร็จของงาน ส่วนปัจจัยค้ำจุน (Hygiene factors) 3 ด้าน ได้แก่ ด้านสภาพการทำงาน ด้านความมั่นคงในงาน และด้านโอกาสที่ได้รับความก้าวหน้าในอนาคต อย่างไรก็ตามประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในสถานศึกษาย่อมมีอิทธิพล และมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อผู้ใต้บังคับบัญชาผู้บริหาร จึงต้องศึกษาทบทวน และทำความเข้าใจเกี่ยวกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของสถานศึกษา จากสถานการณ์ที่ผ่านมา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร (2567) พบว่าการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา กลยุทธ์ที่ 4 ปัญหา อุปสรรค ขาดการบูรณาการโครงการ กิจกรรมที่มีความสอดคล้องกันหรือมีเป้าหมายเดียวกัน ส่งผลให้โครงการ กิจกรรมที่นำเข้าในระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติมีจำนวนมาก และไม่สามารถตอบค่าเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติแผนระดับต่างๆ และค่าเป้าหมายตัวชี้วัดของโครงการได้ ดังที่ Millet (1954) ได้อธิบายว่า ประสิทธิภาพ หมายถึง ผลการปฏิบัติงานที่ทำให้มนุษย์เกิดความพอใจและได้ผลกำไรจากการปฏิบัติงานเหล่านั้น ซึ่งความพอใจในการบริการสามารถพิจารณาได้จาก1) การให้บริการอย่างเท่าเทียมกัน (Equitable service) 2) การให้บริการอย่างรวดเร็วทันเวลา (Timely service) 3) การให้บริการอย่างเพียงพอ (Ample service) 4) การให้บริการอย่างต่อเนื่อง (Continuous service) และ5) การให้บริการอย่างก้าวหน้า (Progressive service) โดยที่ Simon (1960) ได้อิบายเพิ่มเติมว่า ประสิทธิภาพในเชิงธุรกิจเกี่ยวกับการทำงานของเครื่องจักร โดยพิจารณาว่า งานใดที่มีประสิทธิภาพสูงสุด ดูได้จากความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำเข้า (Input) กับผลผลิต (Output) ซึ่งสรุปได้ว่า ประสิทธิภาพเท่ากับผลผลิตลบด้วยปัจจัยนำเข้า แต่หากเป็นระบบการทำงานของภาครัฐ ต้องนำความพึงพอใจของประชาชนผู้มาขอรับบริการรวมอยู่ด้วย ซึ่งมีความสอดคล้องกับทฤษฎีของ ปี เตอร์สันและโพลแมน (Peterson & Plowman 1953) ได้สรุปองค์ประกอบของประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน 4 ข้อ ประกอบด้วย (1) คุณภาพ (Quality) คุณภาพของงานจะต้องมีคุณภาพสูง ผู้ผลิตและผู้ใช้ได้ประโยชน์ คุ้มค่า และมีความพึงพอใจ (2) ปริมาณงาน (Quantity) ปริมาณของงานที่เกิดขึ้นจะต้องเป็นไปตามความคาดหวังของหน่วยงาน (3) เวลา (Time) เวลาที่ใช้ในการดำเนินงานจะต้องอยู่ในลักษณะที่ถูกต้องตามหลักการ เหมาะสมกับงานและทันสมัย 4. ค่าใช้จ่าย (Costs) ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานทั้งหมดจะต้องเหมาะสมกับงาน และวิฐีการคือ จะต้องลงทุนน้อยให้ได้ผลกำไรมากที่สุด

จากที่กล่าวมาผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาแรงจูงใจที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยใช้แนวคิดทฤษฎี แรงจูงใจของ เฮอร์ซเบิร์ก (Herzberg, 1959)ที่ผู้วิจัยกำหนดเฉพาะที่มีประเด็นตรงกับปัญหาในทฤษฎี 2 ปัจจัย (Two Factor Theory) ประกอบด้วย ปัจจัยจูงใจ (Motivation Factor) 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความก้าวหน้า ด้านลักษณะของงาน และด้านความสำเร็จของงาน และปัจจัยค้ำจุน (Hygiene factors) 3 ด้าน ได้แก่ ด้านสภาพการทำงาน ด้านความมั่นคงในงานและด้านโอกาสที่ได้รับความก้าวหน้าในอนาคต ที่ผู้วิจัยกำหนดเป็นตัวแปรอิสระ ส่วนตัวแปรตามผู้วิจัยศึกษาตามแนวคิด ทฤษฎีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของ ปี เตอร์สันและโพลแมน (Peterson & Plowman 1953) เกี่ยวกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของสถานศึกษา 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเวลา ด้านค่าใช้จ่าย ด้านปริมาณงาน และด้านคุณภาพของงาน จากการทบทวนวรรณกรรม เอกสาร ตำราหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมดผู้วิจัยพัฒนาและประยุคขึ้น เพื่อนำมาใช้ในการกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย

เกี่ยวกับแรงจูงใจที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ปรากฏภาพดังนี้

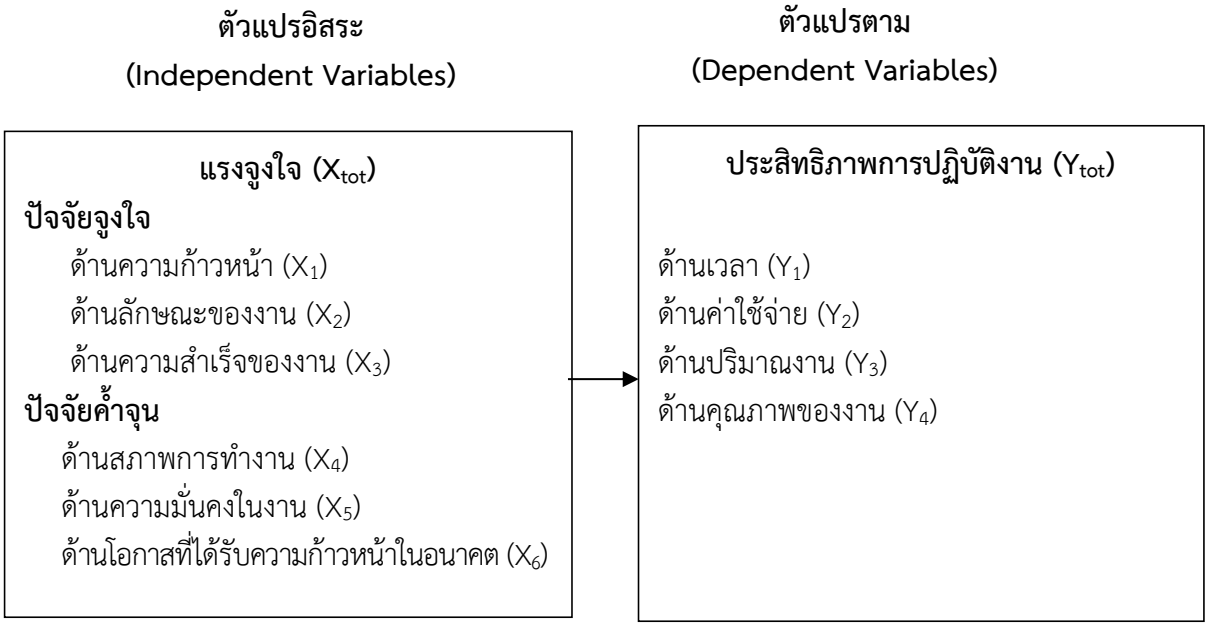

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร รวมจำนวนประชากรทั้งสิ้น 1,810 คน (กลุ่มนโยบายและแผน. 2567)

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 320 คน โดยการเปิดตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejci and Morgan, 1970) นำมาคำนวณสัดส่วน (Simple Random Sampling) และทำการสุ่มอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น จากการทบทวนวรรณกรรม เอกสาร ตำราหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะแบบตัวเลือก (Check List) ที่กำหนดไว้ ได้แก่ สถานภาพและบทบาทในปัจจุบัน ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงานและวิทยฐานะ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับแรงจูงใจ (X_{tot}) ปัจจัยจูงใจ ได้แก่ ด้านความก้าวหน้า (X_1) ด้านลักษณะของงาน (X_2) และด้านความสำเร็จของงาน (X_3) ปัจจัยค้ำจุน ได้แก่ ด้านสภาพการทำงาน (X_4) ด้านความมั่นคงในงาน (X_5) และด้านโอกาสที่ได้รับความก้าวหน้าในอนาคต (X_6)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน (Y_{tot}) ได้แก่ ด้านเวลา (Y_1) ด้านค่าใช้จ่าย (Y_2) ด้านปริมาณงาน (Y_3) และด้านคุณภาพของงาน (Y_4)

การหาคุณภาพของเครื่องมือ

โดยมาตราส่วนการประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีการของไลเคิร์ท (Likert's five rating scale) (Likert, 1967) โดยคุณภาพของเครื่องมือการตัดสินดัชนีความสอดคล้อง พบว่า ข้อคำถาม Item แบบสอบถาม มีค่า (IOC) อยู่ระหว่าง 0.66 – 1.00 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ทุกข้อคำถาม ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือไปทดสอบ (Try out) จำนวน 30 ชุด และนำแบบสอบถามที่เก็บข้อมูลมาตรวจสอบคุณภาพ โดยวิธีการวัดค่าความเชื่อมั่นด้วยค่าสถิติ Cronbach's alpha (Cronbach, 1951) โดยตัวแปรอิสระคือ แรงจูงใจ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .98 และตัวแปรตามคือ ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .97 คณะผู้วิจัยจึงนำแบบสอบถามไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. คณะผู้วิจัยส่งแบบสอบถามถึงผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 320 คน และได้กลับคืนมาครบถ้วนตามจำนวนที่กำหนดไว้

2. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยคณะผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองและการลงพื้นที่ เพื่อนำแบบสอบถามไปแจกกลุ่มตัวอย่าง พร้อมชี้แจงถึงรายละเอียด ความมุ่งหมายของการออกแบบสอบถาม

3. กรณีการติดตามแบบสอบถาม คณะผู้วิจัยดำเนินการติดต่อให้ส่งกลับช่องทาง LINE และ*Google* Form อีกครั้ง

4. ตรวจสอบความถูต้อง ความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม เพื่อนำแบบสอบถามไปประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่ามัชฌิมเลขคณิต (arithmetic mean: $\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) (บุญชม ศรีสะอาด, 2554) เทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best, 1970) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) เปรียบเทียบกับเกณฑ์ (ชูศรี วงศ์รัตนะ, 2553) และการทดสอบแรงจูงใจที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร คณะผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณแบบขั้นตอน (Multiple Regression Analysis)

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แรงจูงใจที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ระดับแรงจูงใจ โดยรวมและรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.51, S.D. = .40) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงอันดับจากมากไปหาน้อย ลำดับ 1 คือด้านความก้าวหน้า อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.53, S.D. = .58) อันดับ 2 คือ ด้านโอกาสที่ได้รับความก้าวหน้าในอนาคต อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.43, S.D. = .46) อันดับ 3 คือ ด้านสภาพการทำงาน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$= 4.43, S.D. = .48) อันดับ 4 คือ ด้านความสำเร็จของงาน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$= 4.21, S.D. = .68) อันดับ 5 คือ ด้านความมั่นคงในงาน อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.17, S.D. = .77) และอันดับ 6 คือ ด้านคุณลักษณะของงาน อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.12, S.D. = .69) ตามอันดับ

2. ระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.51, S.D. = .42) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงอันดับจากมากไปหาน้อย อันดับ 1 คือ ด้านคุณภาพของงาน อยู่ในระดับ

มากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.58, S.D. = .53) อันดับ 2 คือด้านค่าใช้จ่าย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.53, S.D. = .48) อันดับ 3 คือ ด้านเวลา อยู่ในระดับมากที่สุด($\overline{X}$ = 4.48,S.D. = .48) และอันดับ 4 คือ ด้านปริมาณงาน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.45, S.D. = .47) ตามลำดับ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยใช้สถิติค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (R) แสดงตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความสัมพันธ์แบบ Pearson Correlation ของตัวแปรอิสระ ผลการแสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ (X) ทุกด้านกับผลรวมของตัวแปรตาม $Y_{(tot)}$

ตัวแปร	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5	X_6	$Y_{(tot)}$	Co linearity	Statistics
								Tolerance	VIF
X_1	-						.779**	.642	1.557
X_2	.089	-					.139*	.949	1.053
X_3	.109	.148**	-				.132*	.318	3.114
X_4	.118*	.100	.628**	-			.169*	.598	1.673
X_5	.063	.182**	.789**	.538**	-		.076	.369	2.712
X_6	.592**	.141*	.106*	.109	.052	-	.795**	.635	1.572
$X_{(t)}$	.779**	.139*	.132*	.169*	.076	.795**	.489**	-	-

** มีนัยสำคัญทางสถิติ .01

จากตารางที่ 1 พบว่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์โดยรวม ($r_{x\,y}$ = .489) ซึ่งน้อยกว่า 0.80 ทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านความก้าวหน้า (X_1) ด้านลักษณะของงาน (X_2) และด้านความสำเร็จของงาน (X_3) ด้านสภาพการทำงาน (X_4) ด้านความมั่นคงในงาน (X_5) และด้านโอกาสที่ได้รับความก้าวหน้าในอนาคต (X_6) แสดงว่าตัวแปรมีความสัมพันธ์กันในระดับปกติ จึงไม่ก่อให้เกิดปัญหาความสัมพันธ์เชิงเส้นระหว่างตัวแปรพยากรณ์ตั้งแต่ 2 ตัวขึ้นไป จากการทดสอบค่าความคลาดเคลื่อนของตัวแปรอิสระ (Tolerance) ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.19 ส่วน Variance Inflation Factor (VIF) อยู่ในระดับที่เชื่อถือได้สูง ซึ่งสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือค่า VIF ต้องไม่เกิน 5.3 ทุกด้าน (ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ 2555) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสามารถใช้ตัวแปรอิสระเหล่านี้ในการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุคูณในขั้นตอนต่อไป

3. แรงจูงใจที่สามารถทำนายประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์การถดถอยเชงพหุคูณแบบขั้นตอน (Multiple Regression Analysis) พิจารณาตามตัวแปรที่เข้าสมการคือ ด้านความก้าวหน้า (X_1) ด้านลักษณะของงาน (X_2) และด้านความสำเร็จของงาน (X_3) ด้านสภาพการทำงาน (X_4) ด้านความมั่นคงในงาน (X_5) และด้านโอกาสที่ได้รับความก้าวหน้าในอนาคต (X_6) โดยเลือกวิธี (Stepwise) เป็นวิธีเลือกตัวแปรอิสระเข้าสมการถดถอยแสดงตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณของตัวแปรด้านแรงจูงใจ โดยรวมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของสถานศึกษา (Y_{tot})

แหล่งความแปรปรวน	SS	df.	MS	F	Sig.

Regression	46.795	3	14.932	374.718**	.000
Residual	12.592	316	.040	-	-
รวม	57.387	316	-	-	-

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple R) 0.884
ค่าประสิทธิภาพในการทำนาย (R Square) 0.781
ค่าประสิทธิภาพในการทำนายที่ปรับแล้ว (Adjusted R Square) 0.778
ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย (Standard Error) 0.19962

ตารางที่ 3 ตัวแปรแรงจูงใจที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของสถานศึกษา

ตัวแปรพยากรณ์	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	p-value
	B	Std. Error	Beta		
ค่าคงที่ (Constant)	0.764	0.125	-	6.127**	.000
ด้านโอกาสที่ได้รับความก้าวหน้าในอนาคต (X_6)	0.460	0.033	0.510	15.518**	.000
ด้านความก้าวหน้า (X_1)	0.341	0.024	0.469	14.272**	.000
ด้านสภาพการทำงาน (X_4)	0.036	0.017	0.058	2.192**	.000

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า ตัวแปรที่ได้รับคัดเลือกเข้าสมการคือ ด้านโอกาสที่ได้รับความก้าวหน้าในอนาคต (X_6) ด้านความก้าวหน้า (X_1) และด้านสภาพการทำงาน (X_4) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple R) ในการทำนายประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ($Y_{(tot)}$) เท่ากับ .844 ค่าประสิทธิภาพในการทำนาย (R Square) เท่ากับ .781 หมายถึง (X_6) ด้านความก้าวหน้า (X_1) และด้านสภาพการทำงาน (X_4) สามารถทำนายประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของสถานศึกษา (Y_{tot}) ได้ร้อยละ 78.10 ค่าประสิทธิภาพในการทำนายที่ปรับแล้ว (Adjusted R Square) เท่ากับ .778 และความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย (Standard Error) เท่ากับ .19962 ในลักษณะนี้แสดงให้เห็นว่า แรงจูงใจ ด้านโอกาสที่ได้รับความก้าวหน้าในอนาคต (X_6) ด้านความก้าวหน้า (X_1) และด้านสภาพการทำงาน (X_4) มีอยู่ 3 ด้านที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยสร้างสมการพยากรณ์ และเขียนเป็นสมการถดถอยพหุคูณในรูปคะแนนดิบ ดังนี้ สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ $\hat{Y}_{tot} = .764 + .460\ (X_6) + .341\ (X_1) + .036\ (X_4)$

สรุปได้ว่า 1) ระดับแรงจูงใจ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงอันดับจากมากไปหาน้อย ส่วนใหญ่คือ ด้านความก้าวหน้ามีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านโอกาสที่ได้รับความก้าวหน้าในอนาคต ด้านสภาพการทำงาน ด้านความสำเร็จของงาน ด้านความมั่นคงในงานและอันดับสุดท้ายคือ ด้านคุณลักษณะของงาน ตามลำดับ 2) ระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงอันดับจากมากไปหาน้อย ส่วนใหญ่คือ ด้านคุณภาพของงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านค่าใช้จ่าย ด้านเวลาและอันดับสุดท้ายคือ ด้านปริมาณ

งาน ตามลำดับ 3) แรงจูงใจ มี 3 ด้าน ได้แก่ ด้านโอกาสที่ได้รับความก้าวหน้าในอนาคต ด้านความก้าวหน้าและด้านความมั่นคงในงาน ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของสถานศึกษา สามารถทำนายประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ของสถานศึกษา ได้ร้อยละ 78.10 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยมีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับแรงจูงใจ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่า โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ส่วนใหญ่คือ ด้านความก้าวหน้า มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านโอกาสที่ได้รับความก้าวหน้าในอนาคต ด้านสภาพการทำงาน ด้านความสำเร็จของงาน ด้านความมั่นคงในงานและอันดับสุดท้ายคือ ด้านคุณลักษณะของงาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาอาศัยด้วยเทคนิคและความรู้ที่ทันสมัยในการปฏิบัติงาน ซึ่งแรงจูงใจของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้ปัจจัยค้ำจุนเป็นที่ยอมรับของสังคมในการปกครองภายใต้กฎหมาย มิใช่อำนาจของบุคคล อย่างเป็นธรรม จึงเป็นเหตุผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการสร้างแรงจูงใจการปฏิบัติงานในโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร สอดคล้องกับงานวิจัยของ มนัสนันท์ มีทรัพย์ทอง (2563) ได้ศึกษาเรื่องแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดวิทยาลัยเทคนิคในภาคตะวันออก โดยภาพรวม มีระดับแรงจูงใจอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ควรให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานให้กับครูและบุคลากรมากขึ้นในการบริหาร เพื่อส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรในด้านอื่น ๆ ได้ด้วยเช่นกัน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ กานต์พิชชา บุญมี (2566) ได้ศึกษาเรื่องอิทธิพลของแรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานการเงินและบัญชีของบุคลากรของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงอันดับจากมากไปหาน้อย ส่วนใหญ่คือ ด้านคุณภาพของงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านค่าใช้จ่าย ด้านเวลาและอันดับสุดท้ายคือ ด้านปริมาณงาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีความตื่นตัวในเรื่องของคุณภาพของงานเพื่อต้องการแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการบริหารด้านค่าใช้จ่ายด้านเวลาและด้านปริมาณงาน เพื่อดูแลผลประโยชน์อย่างเป็นธรรมในทุกกรณีและมีการคาดการณ์ไว้ล่วงหน้า สอดคล้องกับน้ำอ้อย สุนทรพฤกษ์ (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศภายในสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาดีศรีตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 พบว่า ประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการพัฒนาประสิทธิผลของสถานศึกษาในสังกัดโดยผ่านการนิเทศของศึกษานิเทศก์ เพื่อให้ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องมีการพัฒนาคุณภาพของงาน ค่าใช้จ่ายและปริมาณงานสอดคล้องกับ เกริกไกร แซ่เลี้ยว (2566) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 พบว่า ประสิทธิผลของสถานศึกษาในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับมากและมากที่สุด เช่นกัน

3. ผลการวิเคราะห์แรงจูงใจที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่า ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านโอกาสที่ได้รับความก้าวหน้าในอนาคต ด้านความก้าวหน้าและด้านสภาพการทำงาน ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของสถานศึกษา อย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อธิบายได้ว่า ตัวแปรดังกล่าว สามารถทำนายพยากรณ์ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ได้ร้อยละ 78.10 (R^2) = .781 จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การสร้างแรงจูงใจของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นสำหรับผู้บริหารสามารถการสร้างแรงจูงใจให้ครูและบุคลากรปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจให้ประสบความสำเร็จด้วยวิธีการใหม่ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการสร้างแรงจูงใจของผู้บริหารสถานศึกษาที่ประยุกต์ใช้ทฤษฎี ว่าด้วย แรงจูงใจให้เกิดประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษา จึงต้องศึกษาว่า แรงจูงใจของผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีปัจจัยจูงใจและปัจจัยค้ำจุนในการบริหารให้ประสบความสำเร็จที่สูงสุดนั้นล้วนแต่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาทั้งสิ้น ผลการวิจัยในครั้งนี้มีความสอดคล้องกับพัชรี พันธุ์แตงไทย (2564) แรงจูงใจที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมากทุกรายการ สำหรับปัจจัยแรงจูงใจที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน พบว่า แรงจูงใจด้านความสำเร็จของงาน ด้านการได้รับการยอมรับ ด้านนโยบายการบริหารและด้านสภาพแวดล้อมการทำงานส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และยังยังมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของกฤตภาคิน มิ่งโสภา และณกมล จันทร์สม (2564) ได้ศึกษาเรื่อง แรงจูงใจที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานพบว่า องค์กรดำเนินกิจการได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงและมุ่งต่อความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ โดยใช้ทฤษฎีแรงจูงใจที่มีชื่อเสียง คือ ทฤษฎีสององค์ประกอบเป็นแนวคิดของ (Herzberg,1959) ได้เสนอไว้ว่า บุคลากรในองค์กรการทำงานมีประสิทธิภาพสูงนั้น มีแรงจูงใจด้านใดที่จะช่วยเสริมแรงในการทำงานให้สูงขึ้น ซึ่งทฤษฎี 2 ปัจจัยประกอบด้วย 1) ปัจจัยจูงใจหรือปัจจัยภายในที่เป็นตัวกระตุ้นให้ประสบความสำเร็จในการทำงาน และ2) ปัจจัยค้ำจุนหรือปัจจัยอนามัยที่ช่วยลดความไม่พึงพอใจในการทำงานส่งเสริมให้เกิดความพอใจในการทำงานในประเด็นขององค์ประกอบประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ได้เน้นถึงหลักทฤษฎีของ (Peterson & Plowman, 1989) ซึ่งประกอบด้วย 1) คุณภาพของงาน 2) ปริมาณของงาน 3) เวลาในการปฏิบัติงาน 4) กระบวนการปฏิบัติงาน5) ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานในการปฏิบัติงานไม่ว่าจะเป็นองค์กรใด ๆ จำเป็นต้องมีแนวในการพัฒนาประสิทธิภาพของบุคลากรและประสิทธิภาพขององค์กร เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผล

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

การวิเคราะห์การถอดถอยเชิงพหุคูณแบบขั้นตอน (Multiple Regression Analysis) ด้วยวิธี Stepwise จากสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้คือ ปัจจัยของแรงจูงใจอย่างน้อยหนึ่งตัวแปรส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่า แรงจูงใจ มี 3 ด้าน ที่ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ได้แก่ด้านโอกาสที่ได้รับความก้าวหน้าในอนาคต (X_6) ด้านความก้าวหน้า (X_1) และด้านสภาพการทำงาน (X_4) มีค่าสัมประสิทธิ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน .510, .469, และ .058 ตามอันดับ สามารถทำนายประสิทธิภาพการปฏิบัติงานสถานศึกษา ได้ร้อยละ 78.10 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังปรากฏภาพที่ 2

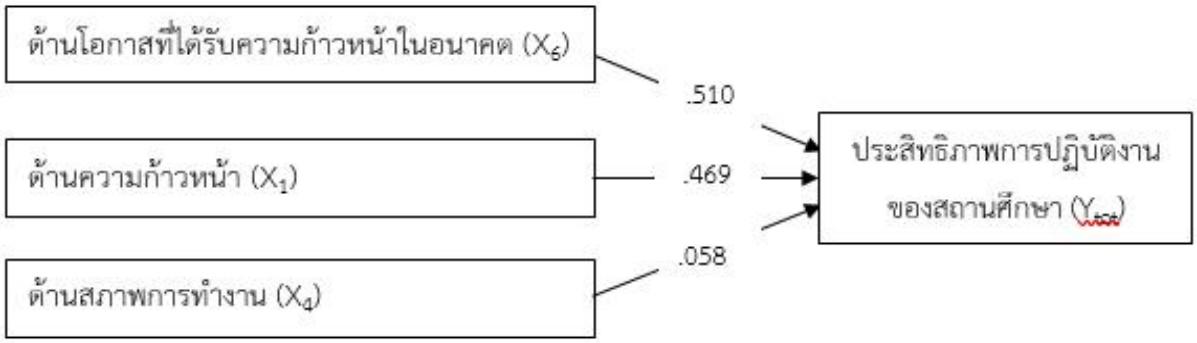

ภาพที่ 3 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนในการพัฒนาของสถานศึกษา ดังนี้

ข้อเสนอแนะระดับนโยบาย

1. ควรสร้างแรงจูงใจ ด้านความเจริญก้าวหน้าเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรมากที่สุด ดังนั้น สถหานศึกษาควรส่งเสริมแรงจูงใจด้านความเจริญก้าวหน้า โดยมีการกำหนดนโยบายเป้าหมายในการปฏิบัติงานที่เหมาะสม และมีการทบทวนดัชนีชี้วัดผลงานหรือความสำเร็จของงาน เพื่อให้ผลสัมฤทธิ์ของงานมีประสิทธิภาพสูงสุดทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพของสถานศึกษา

2. ควรสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้บริหารกับสถานศึกษา เพื่อสร้างแรงจูงใจของสถานศึกษาในการปฏิบัติงาน และควรวางตัวแก่สถานศึกษาควรวางตัวด้วยความเสมอภาคกัน โดยไม่เลือกปฏิบัติ รวมทั้งสามารถให้คำแนะนำและคำปรึกษาในการปฏิบัติงานของสถานศึกษาได้ เพื่อให้สถานศึกษา มุ่งสู่คุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความสำเร็จหรือประสิทธิผลของสถานศึกษาเป็นสำคัญ

3. ควรเน้นเรื่อง ด้านลักษณะของงาน ด้านความสำเร็จของงาน และด้านความมั่นคงในงาน เนื่องจากไม่ส่งผลและไม่สามารถทำนายประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ดังนั้น สถานศึกษาจึงควรสร้างแรงจูงใจให้ครูและบุคลากรให้เกิดความเชื่อมั่น เพื่อความเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพ และการดำเนินงาน โดยกำหนดนโยบาย ด้านการพัฒนาบุคลากรและส่งเสริมบุคลากรเข้าสู่ตำแหน่งงานที่สูงขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับสถานศึกษา

1. ควรสร้างแรงจูงใจส่งเสริมกำลังครูและบุคลากรให้ปฏิบัติหน้าที่ตามความรับผิดชอบ โดยการจัดทำแผนงานที่เกี่ยวข้องและมีการทบทวนแผน เพื่อปรับปรุงให้เข้ากับบริบทและสถานการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้การบริหารจัดการกำลังคน เป็นไปด้วยความเรียบร้อยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ควรมีการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรในสถานศึกษา เพื่อส่งเสริม สนับสนุนและอบรมพัฒนาครูและบุคลากร เช่น การส่งเสริมลักษณะของงาน ความสำเร็จของงาน และความมั่นคงในงาน เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจตามหลักวิชาการและส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง รวมถึงนำความรู้มาพัฒนา การจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. ควรส่งเสริมความต้องการความสัมพันธ์ทางสังคม โดยผู้บริหารควรสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้บริหารกับครูและบุคลากร เพื่อสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานและควรวางตัวแก่ครูและบุคลากรทุกคนด้วยความเสมอภาคกันโดยไม่เลือกปฏิบัติรวมทั้งให้คำแนะนำและคำปรึกษาในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา เช่น ศึกษาการสร้างแรงจูงใจความระหว่างบุคคล ด้วยปัจจัยค้ำจุนและปัจจัยจูงในสถานศึกษา เพื่อเป็นแนวทางและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

2. ควรศึกษาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของสถานศึกษาในรูปแบบต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบของประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ควรศึกษาการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาที่เหมาะสมกับสถานศึกษาอื่น ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของโรงเรียนให้สอดคล้องกับบริบท

เอกสารอ้างอิง

กมลพร กัลยาณมิตร. (2559). แรงจูงใจ 2 ปัจจัย พลังสู่ความสำเร็จ. *วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์* 6, 3 (กันยายน-ธันวาคม). 6(3), 175-183.

กรวิกา มีสามเสน และกฤษภา เชียรวัฒนสุข. (2564). ปัจจัยในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี. *วารสารการจัดการและการพัฒนา.* 8(2), 228-241.

กานต์พิชชา บุญมี, ชัยยศ สัมฤทธิ์สกุล, อรุณี ยศบุตร, และกุลชญา แว่นแก้ว. (2566). อิทธิพลของแรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานการเงินและบัญชีของบุคลากรของสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1. *วิทยาการจัดการวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์*. 4(2), 77-91.

กฤตภาคิน มิ่งโสภา และณกมล จันทร์สม. (2564). *แรงจูงใจที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน. วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์.* ปีที่ 23 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2564) 209 – 222.

เกริไกร แซ่เลี้ยว. (2566). ปัจจัยการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2. *วารสารทัศนมิติทางการศึกษา.* 2(3). 16-30.

ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2553). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย.* (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ: ไทเนรมิตกิจ อินเตอร์โปรเกรสซิฟ.

ณัฐวิธวัณย์ แหวนหล่อ นลินี ทองประเสริฐ และอโณทัย หาระสาร. (2564). *แรงจูงใจที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอราษีไศล จังหวัดศรีสะเกษ. วารสารบัณฑิตวิทยาลัย พิชญทรรศน์,* 16(1),59-71.

น้ำอ้อย สุนทรพฤกษ์ (2559). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศภายในโรงเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียนดีประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2.* ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *หลักการวิจัยเบื้องต้น.* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.

พัชรี พันธุ์แตงไทย (2564). *แรงจูงใจที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.* วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.

ภัทรนันท์ ศิริไทย และชิตพล ชัยมะดัน. (2559). ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรวิทยาลัยชุมชนสระแก้ว. *วารสารด้านการบริหารรัฐกิจและการเมือง.* 5(1), 157-197.

ภารดี อนันต์นาวี. (2551). *หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา.* กรุงเทพมหานคร : มนตรี.

มนัสนันท์ มีทรัพย์ทอง. (2563). *แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดวิทยาลัยเทคนิคในภาคตะวันออก.* ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณ.

ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์, สุภมาส อังศุโชติ และอัจฉรา ชำนิประศาสน์. (2555). *สถิติสำหรับการวิจัยและเทคนิคการใช้ SPSS (Statistics For Research and SPSS Application Techniques).* ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: เจริญดีมั่นคงการพิมพ์.

สมคะเน โตวัฒนา. (2557). *พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2.* วิทยานิพนธ์. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.

สมบัติ อาริยาศาล, (2561) แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษา. *Journal of Roi Kaensarn Academi.* 3(2), 33-46.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553.* กรุงเทพมหานคร : สำนักนายกรัฐมนตรี.

สำนักงำนเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร (2567). *รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566.* กลุ่มนโยบายและแผน. เอกสารหมายเลข 8/2566.

Best, John W. (1970). *Research in Education.* New Jersey: Prentice-Hill.

Cronbach, L. J. (1951). Coefficient alpha and the internal structure of tests. *Psychometrika,* 16, 297-334.

Herzberg, F., Mausner, B., & Snyderman, B. B. (1959). *The Motivation to Work (2nd ed.).* NewYork: John Wiley & Sons.

Krejcie, R. B, & Mogan, D. W. (1970). Determining sample size for research activity. *Journal of Education and Psychological Measurement, 30*(3), 607-610.

Likert, R. (1967). *The Human Organization its Management and Value.* New York: Mcgrew-hill.

Mager, R. F. & Besch, K. M. (1967). *Developing Vocational Instruction Belmont: Fearon Publishing.* New York: McGraw-Hill Book.

McClelland, D. C. (1961). *The achieving society.* New York: The Free Press.

Millet, J. D. (1954). Management in the public service: *The quest for effective performance.* New York: McGraw-Hill Book.

Peterson and Plowman. (1953). *Business Organization and Management. Homewood.* Illinios: Richard D. Irwin.

Peterson and Plowman.. (1989). *Business organization and management.* Homewood, llinois: Richard D. Irwin.

Petrova, M., Koval, V., Tepavicharova, M., Zerkal, A., Radchenko, A., & Bondarchuk, N. (2020). The Interaction Between the Human Resources Motivation and the Commitment to the Organization. *Journal of Security & Sustainability.* 9(3), 897-907.

Simon, H. A. (1960). *Administrative behavior.* New York: The McMillen.

The Influence of Planning and Profitability on the Price of the Company's Securities on the Stock Exchange of Thailand

Chotika Jindasawat[1*], & Phanthip Yangklan[2]

1 Faculty of Accountancy, Sripathum University, Thailand
2 Faculty of Accountancy, Sripathum University, Thailand
** Corresponding author. snoopy.chojin@gmail.com*

Abstract

This research aimed to study the influence of tax planning on the stock prices of companies listed on the Stock Exchange of Thailand, and to study the influence of profitability on the stock prices of companies listed on the Stock Exchange of Thailand. The study uses secondary data from companies listed on the Stock Exchange of Thailand during the years 2021–2023 (B.E. 2564–2566), with a sample size of 429 cases. The statistical methods employed include descriptive statistics—mean, minimum, maximum, and standard deviation—and inferential statistics, including correlation analysis and multiple regression analysis. The findings are as follows: Tax planning variables, including: Tax paid to total assets (Tax/Total Asset) (Beta = -1.71, Sig. = .103), Tax paid to cash flow from operations (Tax/CFO) (Beta = 0.242, Sig. = .809), and Effective tax rate (ETR) (Beta = -0.066, Sig. = .179), show no statistically significant relationship with the stock prices of companies listed on the Stock Exchange of Thailand. The analysis reveals an adjusted R-square value of 0.023, indicating that the independent variables explain only 2.3% of the variance in stock prices. Profitability variables, including: Earnings per share (EPS) (Beta = 0.261, Sig. = .001), Return on assets (ROA) (Beta = 0.320, Sig. = .007), and Return on equity (ROE) (Beta = 0.434, Sig. = .001), show a statistically significant relationship with the stock prices of companies listed on the Stock Exchange of Thailand. The analysis reveals an adjusted R-square value of 0.046, indicating that the independent variables can explain 4.6% of the variance in stock prices.

Keywords: Tax Planning, Profitability, Stock Exchange, Securities Price

Received: 2025-04-30; Revised: 2025-05-29; Accepted: 2505-05-29 ISSN: 2822-0218 (Online)

อิทธิพลของการวางแผนภาษีและความสามารถในการทำกำไรที่ส่งผลต่อราคาหลักทรัพย์ของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

โชติกา จินดาสวัสดิ์[1*] และพรรณทิพย์ อย่างกลั่น[2]

1 *คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม, ประเทศไทย*

2 คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม, ประเทศไทย

* *Corresponding author. snoopy.chojin@gmail.com*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาอิทธิพลของการวางแผนภาษีต่อราคาหลักทรัพย์ของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่ง ประเทศไทย 2. ศึกษาอิทธิพลของความสามารถในการทำกำไรต่อราคาหลักทรัพย์ของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยศึกษาจากข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เฉพาะบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ปี พ.ศ. 2564-2566 กลุ่มตัวอย่าง 429 แหล่ง สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ สถิติเชิงอนุมาน ประกอบด้วย สถิติสหสัมพันธ์ และสถิติการถดถอยเชิงพหุคูณ ผลการศึกษาพบว่า 1) ภาษีจ่ายต่อสินทรัพย์รวม (Tax/Total Asset) (Beta =-1.71, Sig. = .103) ภาษีจ่ายต่อกระแสเงินสด (Tax/CFO) (Beta =0.242, Sig. = .809) ภาษีจ่ายต่อกำไรก่อนหักภาษี (ETR) (Beta =-0.066, Sig. = .179) ไม่มีความสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์ของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผลการวิเคราะห์แสดงค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (Adjust R-Square) เท่ากับ 0.023 แสดงให้เห็นว่าแปรอิสระสามารถอธิบายตัวแปรตามคือ ราคาหลักทรัพย์ของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้ร้อยละ 2.3 และ2) อัตรากำไรสิทธิต่อหุ้น (EPS) (Beta =0.261, Sig. = .001) อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) (Beta = 0.320, Sig. = .007) และอัตราผลตอบแทนของผู้ถือหุ้น (ROE) (Beta =0.434, Sig. = .001) มีความสัมพันธ์ต่อราคาหลักทรัพย์ของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการวิเคราะห์แสดงค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (Adjust R-Square) เท่ากับ 0.046 มีความหมายว่า ตัวแปรอิสระสามารถอธิบายตัวแปรตามคือ ราคาหลักทรัพย์ของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้ร้อยละ 4.60

คำสำคัญ: การวางแผนภาษี, การทำกำไร, ตลาดหลักทรัพย์, ราคาหลักทรัพย์

บทนำ

การขยายตัวทางเศรษฐกิจและสังคมประกอบกับการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีทำให้ธุรกิจจำเป็นต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและสภาวการณ์แข่งขันที่เพิ่มมากขึ้น การนำหุ้นสามัญเข้าจดทะเบียนกับตลาดหลักทรัพย์ เพื่อขยายกิจการโดยการระดมทุนจากประชาชนได้สะดวก ถือได้ว่าเป็นการปรับตัวด้านโครงสร้างเงินทุนเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันและลดความเสี่ยงทางธุรกิจโดยอาศัยบทบาทและความมีประสิทธิภาพของตลาดหลักทรัพย์ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างความเป็นเจ้าของบริษัท (Office of the State Enterprise Policy Office, 2014) โดยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยถือเป็นแหล่งระดมเงินทุนที่สำคัญโดยเป็นศูนย์กลางในการควบคุมการซื้อขายหลักทรัพย์ให้เป็นไปตามข้อกำหนด สร้างความมั่นใจให้กับผู้ลงทุน และก่อให้เกิดการระดมเงินออมจากประชาชนไปลงทุนในกิจการต่าง ๆ และยังเป็นทางเลือกหนึ่งของการลงทุนที่ให้ผลตอบแทนสูง แม้จะมีความเสี่ยงสูงเช่นเดียวกัน การลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ผู้ลงทุนต้องมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อราคาของหลักทรัพย์ก่อนตัดสินใจลงทุนในหลักทรัพย์ ในการเลือกลงทุนในหลักทรัพย์นอกจากการวิเคราะห์ผลตอบแทนแล้วผู้ลงทุนต้องทำการวิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐาน (Fundamental analysis) และวิเคราะห์ปัจจัยทางเทคนิค (Technical analysis) ก่อนการตัดสินใจลงทุน หากวิเคราะห์มีความแม่นยำจะช่วยลดความเสี่ยงในการลงทุน (Capital Market Knowledge Development Center, 2018)

นักลงทุนที่เข้ามาลงทุนในตลาดหลักทรัพย์นั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีความเข้าใจ เพื่อการคาดการณ์ราคาของหุ้นที่มีการเปลี่ยนแปลงเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลาว่ามีสาเหตุมาจากอะไร ปัจจัยใดบ้างที่จะเป็นตัวกำหนดหรือปัจจัยใดที่ส่งผลกระทบต่อราคาหุ้น ซึ่งแนวคิดที่จะช่วยให้นักลงทุนตอบคำถามดังกล่าวได้ และช่วยให้นักลงทุนเข้าใจถึงปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดราคาหุ้นหรือ ก็คือ การหามูลค่าที่แท้จริง (Value) ของหุ้นสามัญ ซึ่งเกิดจากการคาดการณ์ของนักลงทุนที่ว่าการลงทุนในปัจจุบันย่อมที่จะเกิดผลประโยชน์หรือผลตอบแทนที่จะได้รับในอนาคต จากการลงทุนดังกล่าว เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงของหุ้นไปในทิศทางที่คาดการณ์ ก็ย่อมส่งผลถึงความพึงพอใจให้แก่นักลงทุน คือ ผลตอบแทนที่ได้รับจากการลงทุนที่อยู่ในรูปของเงินปันผล หรือส่วนต่างของราคาที่เปลี่ยนแปลง ซึ่งราคาหุ้นในปัจจุบันส่วนใหญ่จะถูกกำหนดโดย 2 ปัจจัยหลัก คือ ผลตอบแทนที่คาดการณ์ว่าจะได้รับทั้งในรูปของเงินปันผลและส่วนต่างราคา รวมทั้งความเสี่ยงที่นักลงทุนจะต้องเผชิญจากการลงทุน โดยผลตอบแทนที่คาดว่าจะได้รับ และความเสี่ยงที่ผู้ลงทุนจะต้องเผชิญจากการลงทุนในหุ้นจะเป็นตัวกำหนดมูลค่าที่แท้จริงของหุ้น รวมถึงมูลค่าที่แท้จริงของหุ้นจะส่งผลต่อราคาตลาดของหุ้น และแนวโน้มผลกำไรในอนาคตของบริษัทผู้ออกหลักทรัพย์รวมทั้งการก่อหนี้ของบริษัท แนวโน้มภาวะอุตสาหกรรม ผลการดำเนินงานของบริษัท และภาวะเศรษฐกิจ (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2558)

ธุรกิจในตลาดหลักทรัพย์มีผลการดำเนินงานเป็นกำไร ซึ่งทำให้ต้องมีการเสีย “ภาษีอากร” แต่ในมุมมองของธุรกิจแล้ว ภาษีอากรถือเป็นค่าใช้จ่ายที่ทำให้กำไรสุทธิลดลง และยังส่งผลต่อการดำเนินงานด้านอื่นด้วย ภาษีอากรเป็นข้อบังคับทางกฎหมายต้องปฏิบัติตามและชำระให้ถูกต้องครบถ้วนภายในระยะเวลาที่กำหนด และยังมีส่วนที่จะกระทบต่อผลการดำเนินงาน ที่ไม่ใช่แต่เรื่องทางด้านการเงิน ถ้าเราไม่ปฏิบัติชำระภาษีให้ถูกต้องภายในระยะเวลาที่กำหนดจะเสียเบี้ยปรับเงินเพิ่ม ทำให้กิจการมีต้นทุนสูง และทำให้กำไรสุทธิลดลง หรืออาจมีคดีความทางภาษีอากร ทำให้สังคมและนักลงทุน มองบริษัทไปในทางเสียชื่อเสียงและภาพพจน์ การเสียภาษีที่ถูกต้องครบถ้วนภายในระยะเวลาที่กำหนดนั้น ถ้าเรามีการวางแผนภาษี จะทำให้ลดภาษีไปได้ และทำให้มีการเสียภาษีน้อยลง โดยไม่เป็นการหลีกเลี่ยงภาษี หรือเจตนาจะไม่เสียภาษี หรือเสียภาษีไม่ครบถ้วน เป็นการเสียภาษีที่ถูกต้อง และไม่มีข้อโต้แย้งกับหน่วยงานรัฐ (ดำรงพล วิเศษศร, 2559) สิ่งแรกที่

ผู้บริหารควรทำในการวางแผนภาษี คือการเรียนรู้และการทำความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีอากรทุกประเภทที่เกี่ยวข้องกับองค์กร การเลือกใช้สิทธิประโยชน์ต่าง ๆทางภาษี การใช้สิทธิรายได้ที่ได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้ การใช้สิทธิหักรายจ่าย (สัตยา ตันจันทร์พงศ์, 2061) เป็นการวางแผนภาษี ทำให้ค่าใช้จ่ายภาษีลดลง มีผลให้กำไรเพิ่มขึ้น กระแสเงินสดจากกิจการดำเนินงานเพิ่มสูงขึ้น ทำให้ราคาหลักทรัพย์เพิ่มสูงขึ้นด้วย (ศศิธร จุ้ยยิ้ม, 2061)

อย่างไรก็ตาม ภาษีเงินได้นิติบุคคลถือเป็นค่าใช้จ่ายที่กิจการต้องแบกรับอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่กิจการสามารถวางแผนภาษีเพื่อให้เสียภาษีได้อย่างถูกต้องครบถ้วน เป็นการช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายทางภาษี ทำให้กิจการไม่ต้องเสียภาษีมากเกินไป และลดภาระเบี้ยปรับ เงินเพิ่มที่อาจเกิดจากความผิดพลาดในการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามที่กฎหมายกำหนด (ไพริน ใจทัด, 2012) ภาษีเป็นต้นทุนที่สำคัญประเภทหนึ่งของกิจการ กิจการจะต้องมีกลยุทธ์ที่ดีในการวางแผนภาษีเพื่อลดต้นทุนและเพิ่มกระแสเงินสดให้แก่กิจการ การวางแผนภาษีมิใช่เป็นการหลีกเลี่ยงภาษี แต่เป็นการมุ่งถึงการวางโครงสร้างทางธุรกิจให้สอดคล้องกับกฎหมายภาษีอากร ซึ่งก่อให้เกิดปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการลงทุนโดยชอบด้วยกฎหมาย เช่น มีผลเป็นการยกเว้น หรือลดหย่อนภาษีอากร หรือหักค่าใช้จ่ายได้มากกว่า ในปัจจุบันประชาชนหันมาสนใจลงทุนในตลาดทุนกันมากขึ้นโดยผ่าน “ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย” หรือ “The Stock Exchange of Thailand” กิจการที่ต้องการเงินลงทุนเพิ่มจึงระดมเงินทุนโดยการออกหุ้นสามัญเพิ่มทุนซึ่งราคาหุ้นที่เสนอขายจะมีราคาที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับมูลค่าของกิจการ โดยสิ่งจูงใจให้นักลงทุนมาเลือกลงทุนคือผลตอบแทน ซึ่งจะจ่ายในรูปของเงินปันผล (dividend) และกำไรส่วนเกินที่ได้จากการขายหลักทรัพย์ (capital gain) ด้วยเหตุนี้ผู้ประกอบการส่วนใหญ่จึงต้องหากลยุทธ์มาเพื่อดึงดูดนักลงทุนให้สนใจลงทุนในบริษัทของตน จะเห็นได้ว่าการวางแผนภาษีนับเป็นเครื่องมือหนึ่งที่ผู้ประกอบการให้ความสนใจใช้สิทธิประโยชน์ทางภาษีเข้ามาช่วยเพื่อลดค่าใช้จ่ายทางภาษีจ่ายให้น้อยที่สุดโดยครบถ้วนและถูกต้องตามกฎหมาย การเสียภาษีน้อยลงจะส่งผลให้ต้นทุนในการดำเนินงานลดลงเกิดความได้เปรียบทางการแข่งขัน การวางแผนภาษีที่เหมาะสมย่อมส่งผลให้ผลตอบแทนผู้ถือหุ้นจะได้รับเพิ่มขึ้นด้วย ส่งผลให้ราคาหุ้นสามัญสูงขึ้นและเป็นที่สนใจของนักลงทุนโดยการวางแผนภาษี

นอกจากการวางแผนภาษีผู้ลงทุนจึงต้องศึกษาวิเคราะห์และติดตามข้อมูลของหลักทรัพย์ที่บริษัทเสนอขายให้รอบคอบก่อนที่จะตัดสินใจลงทุน จะเป็นการช่วยลดความเสี่ยงและเพิ่มผลตอบแทนให้กับผู้ลงทุน ซึ่งเป็นการวิเคราะห์เชิงตัวเลขจากงบการเงิน โดยปกติแล้วงบการเงินที่ใช้ในการวิเคราะห์ส่วนใหญ่ ได้แก่ งบแสดงฐานะการเงิน แสดงถึง สินทรัพย์ หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง และงบกำไรขาดทุน แสดงข้อมูลผลการดำเนินงานของบริษัทในช่วงระยะเวลาหนึ่ง การวิเคราะห์งบการเงินส่วนใหญ่เป็นการวิเคราะห์ถึงแง่มุมของความสามารถในการทำกำไร หรือความเสี่ยงของบริษัท เป็นการประเมินความสามารถในการทำกำไรให้ผู้ลงทุนทราบถึงผลการดำเนินงานของบริษัทในอดีต และช่วยคาดการณ์ความสามารถในการทำกำไรในอนาคต ขณะที่ความเสี่ยงเกี่ยวข้องกับความสำเร็จของบริษัทรวมถึงความสามารถในการดำเนินงานต่อได้ในอนาคต ซึ่งปกติจะใช้การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน (สุกฤตา โพธิประสาท, 2550)

จากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาอิทธิพลของการวางแผนภาษีและความสามารถในการทำกำไรที่ส่งผลต่อราคาหลักทรัพย์ของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เพื่อให้นักลงทุนสามารถนำข้อมูลไปใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาประกอบการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาอิทธิพลของการวางแผนภาษีต่อราคาหลักทรัพย์ของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของความสามารถในการทำกำไรต่อราคาหลักทรัพย์ของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ข้อมูลเกี่ยวกับงบการเงิน

งบการเงิน (Financial Statement) คือ เป็นรายงานทางการเงินและการบัญชีที่มีแผนจะแสดงเงื่อนไขต่างๆ ของบริษัทหรือธุรกิจ งบการเงินประกอบด้วยประเภทงบประมาณแยกกันอีกมากมายซึ่งจะแสดงสถานะทางการเงิน ผลการดำเนินงานและกระแสเงินสดของบริษัทนั้น ๆ ในแต่ละรอบระยะเวลาบัญชี งบการเงินประกอบด้วย 1) งบแสดงฐานะการเงิน (Statement of Financial Position) 2) งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ (Statement of Comprehensive Income) 3) งบกระแสเงินสด (Cash Flow Statement) 4) งบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของเจ้าของ (Statement of Changes Equity) เป็นงบการเงินที่จะแสดงการเปลี่ยนแปลงในส่วนของเจ้าของ ของกิจการนั้นในรอบระยะเวลาบัญชี 5) หมายเหตุประกอบงบการเงิน (Notes of Financial Statement) (เฉลิมขวัญ ครุธบุญยงค์, 2554)

แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนภาษี

Hoffman (1961) ได้คิดค้นทฤษฎีการวางแผนภาษีที่เรียกว่าทฤษฎีการวางแผนภาษีของฮอฟฟ์แมน ความหมายของการวางแผนภาษี คือ การเคลื่อนย้ายเงินสดที่ปกติจะต้องส่งไปยังหน่วยงานจัดเก็บภาษีเปลี่ยนไปไหลมาในธุรกิจหรือหน่วยงาน ซึ่งสามารถจัดการได้ภายในขอบเขตของการลดรายได้ที่ต้องเสียภาษีให้เหลือน้อยที่สุด จะต้องไม่ขาดทุนกำไรทางบัญชี ทฤษฎีนี้มีพื้นฐานอยู่บนความจริงที่ว่าความสามารถในการเสียภาษีจะต้องขึ้นอยู่กับรายได้ที่ต้องเสียภาษีที่มากกว่ากำไรทางบัญชี ซึ่งมีการบริหารจัดการอย่างกว้างขวางจะทำให้รายได้ภาษีลดลงแต่ไม่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อกำไรทางบัญชี จากทฤษฎีสรุปได้ว่าการวางแผนภาษีนิติบุคคลมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการดำเนินงานขององค์กร โดย Dyreng, Hanlon and Maydew (2008) ได้ให้ความหมายของการวางแผนภาษีว่า กิจกรรมที่เกิดจากการกำหนดกลยุทธ์ภาษี ที่จะช่วยลดค่าใช้จ่ายภาษีได้และส่งผลกระทบต่อกำไรทางบัญชี

แนวคิดเกี่ยวกับความสามารถในการทำกำไร

ความสามารถในการทำกำไร คืออัตราส่วนทางการเงินในกลุ่มที่ใช้วัดความสามารถในการทำกำไร เมื่อเปรียบเทียบข้อมูลในอดีต จะแสดงให้เห็นว่าธุรกิจมีการปรับปรุงขีดความสามารถให้อยู่ในระดับที่ดีขึ้นหรือแย่ลง เช่น หากธุรกิจมียอดขายเพิ่มขึ้นแต่อัตรากำไรขั้นต้นลดลงหรือเพิ่มขึ้นสองเท่า ผู้ประกอบการจะต้องค้นหาเหตุผลในการบริหารต้นทุนการผลิตและต้นทุนการขายอย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ เพราะถ้ายอดขายมีอัตราการเพิ่มขึ้น แต่ต้นทุนขายก็เพิ่มขึ้นในอัตราที่มากขึ้น อาจบ่งบอกได้ว่าธุรกิจอาจมีการควบคุมต้นทุนไม่ดีพอ อาจเกิดจากการซื้อวัตถุดิบในราคาที่แพง หรือต้นทุนรั่วไหลในกระบวนการผลิต ในส่วนของอัตรากำไรจากการดำเนินงานและอัตรากำไรสุทธิ ก็เช่นเดียวกันแต่จะตรวจสอบความสามารถในการทำกำไรในด้านอื่นๆ แทน เช่น ค่าใช้จ่ายสำหรับการดำเนินการทางการตลาด ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร หากควบคุมไม่ดีจะส่งผลต่อกำไรจากการดำเนินงานและกำไรสุทธิ (กฤษฎา เสกตระกูล, 2556)

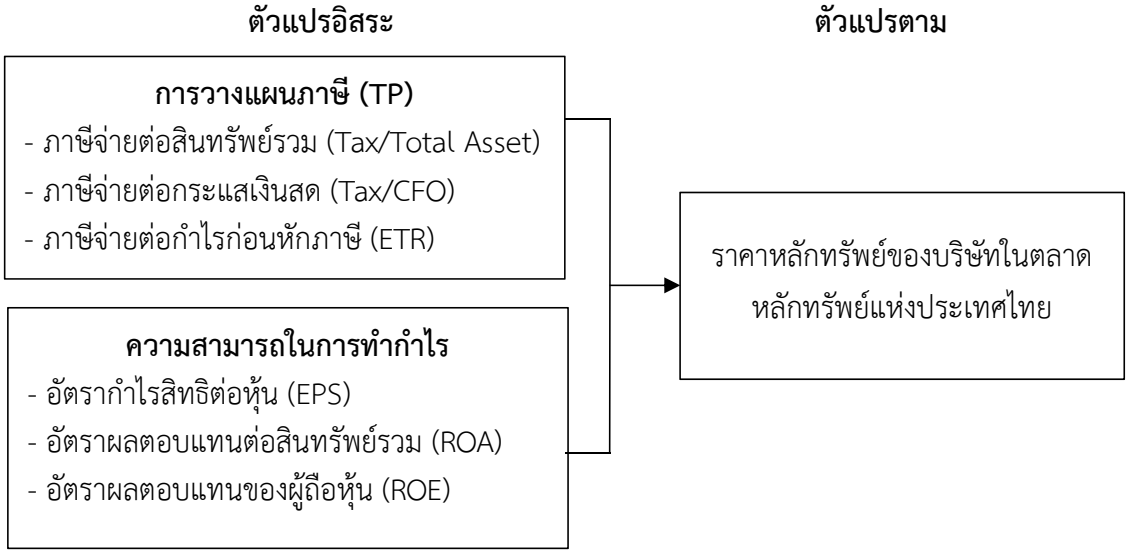

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการศึกษาอิทธิพลของการวางแผนภาษีและความสามารถในการทำกำไรที่ส่งผลต่อราคาหลักทรัพย์ของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาในครั้งนี้ศึกษาเฉพาะบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในช่วงเวลา พ.ศ. 2564-2566 โดยมีจำนวน 696 ชุดข้อมูล โดยงานวิจัยในครั้งนี้จะไม่รวมกลุ่มธุรกิจการเงิน กองทุนรวม และกลุ่มบริษัทที่กำลังอยู่ระหว่างการฟื้นฟูการดำเนินงาน เนื่องจากมีมาตรฐานการบัญชีที่แตกต่างจากธุรกิจทั่วไป จึงทำให้เหลือกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 429 ชุดข้อมูล แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาและเก็บข้อมูลเป็นแหล่งข้อมูลทุติยภูมิจากการเก็บข้อมูลแบบแสดงรายงานข้อมูลประจำปี (แบบ 56 – 1 One Report) , Set Smart , Data Stream

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

สำหรับการศึกษาเรื่องอิทธิพลของการวางแผนภาษีและความสามารถในการทำกำไรที่ส่งผลต่อราคาหลักทรัพย์ของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีวิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้าและมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นข้อมูลทุติยภูมิ ทั้งในส่วนของตัวแปรอิสระ และตัวแปรตาม โดยทำการเก็บข้อมูลจาก www.set.or.th และฐานข้อมูลจาก SETSMART ซึ่งเป็นข้อมูลจากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในระหว่างปี พ.ศ. 2564 – 2566

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีวิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้าและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นข้อมูลทุติยภูมิ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยคือบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีเฉพาะเจาะจง ทำการเก็บข้อมูลจากงบการเงิน พ.ศ.2564 - พ.ศ.2566 เป็นระยะเวลา 3 ปี จะได้ข้อมูลทั้งหมด 429 ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ค่าทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเบื้องต้น และสถิติเพื่อค้นหาความสัมพันธ์ของตัวแปรแบบพหุคูณสหสัมพันธ์ ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 คือมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยใช้วิธีการทดสอบทางสถิติ ได้แก่ การวิเคราะห์ค่าสถิติเชิงพรรณนา เพื่อหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด และค่าต่ำสุด ของข้อมูลในงบการเงิน และการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

1. การวางแผนภาษีมีอิทธิพลต่อราคาหลักทรัพย์ของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่ง ประเทศไทย ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การทดสอบอิทธิพลของการวางแผนภาษีที่ส่งผลต่อราคาหลักทรัพย์ของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ด้วยสถิติMultiple Regression Analysis

Model1	B	Std.	Beta	t	Sig.	Collinearity Statistics	
						Tolerance	VIF
(Constant)	240808.984	24676.182		9.759	.000		
TA	-2303315.922	1410310.165	-.171	-1.633	.103	.208	4.797
CFO	3346.791	13801.645	.025	.242	.809	.209	4.786
ETR	-7542.425	5596.893	-.066	-1.348	.179	.965	1.037
R = 0.173; R^2= 0.030 Adjusted R^2= 0.023; Std. Err. = 309781.0384 Durbin – Watson = 0.548; F = 4.380 Sig, = 0.005[b]							

จากตารางที่ 1 การวิเคราะห์ค่า Variance Inflation Factor (VIF) พบว่า น้อยกว่า 10.00 และค่า Tolerance มีค่ามากกว่า 0.20 นั่นคือ ไม่เกิด Multicollinearity สามารถทดสอบด้วยสถิติการถดถอยแบบพหุคูณได้และสรุปได้ว่า

1) ภาษีจ่ายต่อสินทรัพย์รวม (Tax/Total Asset) (Beta =-1.71, Sig. = .103) ภาษีจ่ายต่อกระแสเงินสด (Tax/CFO) (Beta =0.242, Sig. = .809) ภาษีจ่ายต่อกำไรก่อนหักภาษี (ETR) (Beta =-0.066, Sig. = .179) ไม่มีความสัมพันธ์ต่อราคาหลักทรัพย์ของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งหมายความว่า ภาษีจ่ายต่อสินทรัพย์รวม (Tax/Total Asset) ภาษีจ่ายต่อกระแสเงินสด (Tax/CFO) ภาษีจ่ายต่อกำไรก่อนหักภาษี (ETR) สูงหรือต่ำ จะไม่ส่งผลให้ราคาหลักทรัพย์ของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยแตกต่างกัน ผลการวิเคราะห์แสดงค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (Adjust R-Square) เท่ากับ 0.023 มีความหมายว่า ตัวแปรอิสระสามารถอธิบายตัวแปรตามคือ ราคาหลักทรัพย์ของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้ร้อยละ 2.3 ที่เหลือร้อยละ 97.70 เป็นผลมาจากตัวแปรอื่น ๆ ที่ไม่ได้นำมาทดสอบในการศึกษาโดยสามารถสร้างสมการพยากรณ์ ได้ดังนี้

SETINDEX= 240808.984– -2303315.922(TA) +3346.791(CFO)-7542.425 (ETR)

2) ภาษีจ่ายต่อสินทรัพย์รวมส่งผลต่อราคาหลักทรัพย์ของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า ภาษีจ่ายต่อสินทรัพย์รวมไม่ส่งผลต่อราคาหลักทรัพย์ของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3) ภาษีจ่ายต่อกระแสเงินสดส่งผลต่อราคาหลักทรัพย์ของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า ภาษีจ่ายต่อกระแสเงินสดไม่ส่งผลต่อราคาหลักทรัพย์ของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

4) ภาษีจ่ายต่อกำไรก่อนหักภาษีส่งผลต่อราคาหลักทรัพย์ของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า ภาษีจ่ายต่อกำไรก่อนหักภาษีไม่ส่งผลต่อราคาหลักทรัพย์ของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2. ความสามารถในการทำกำไรมีอิทธิพลต่อกับราคาหลักทรัพย์ของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การทดสอบอิทธิพลของความสามารถในการทำกำไรมีอิทธิพลต่อกับราคาหลักทรัพย์ของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่ง ประเทศไทย ด้วยสถิติMultiple Regression Analysis

Model1	B	Std.	Beta	t	Sig.	Collinearity Statistics	
						Tolerance	VIF
(Constant)	261986.714	25176.623		10.406	.000		
EPS	63101.049	19446.779	.261	3.245	.001*	.343	2.912
ROA	9564.982	3503.578	.320	2.730	.007*	.162	6.168
ROE	7844.398	2259.741	.434	3.471	.001*	.143	6.998
R = 0.229; R^2= 0.053 Adjusted R^2= 0.046; Std. Err. = 306142.3535 Durbin – Watson = 0.562; F = 7.873 Sig, = 0.000[b]							

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 การวิเคราะห์ค่า Variance Inflation Factor (VIF) พบว่า น้อยกว่า 10.00 และค่า Tolerance มีค่ามากกว่า 0.20 นั่นคือ ไม่เกิด Multicollinearity สามารถทดสอบด้วยสถิติการถดถอยแบบพหุคูณได้และสรุปได้ว่า

1) อัตรากำไรสิทธิต่อหุ้น (EPS) (Beta =0.261, Sig. = .001) อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) (Beta = 0.320, Sig. = .007) และอัตราผลตอบแทนของผู้ถือหุ้น (ROE) (Beta =0.434, Sig. = .001) มีความสัมพันธ์ต่อราคาหลักทรัพย์ของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งหมายความว่า อัตรากำไรสิทธิต่อหุ้น (EPS) อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) และอัตราผลตอบแทนของผู้ถือหุ้น (ROE) สูงส่งผลให้ราคาหลักทรัพย์ของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยสูงขึ้น ผลการวิเคราะห์แสดงค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (Adjust R-Square) เท่ากับ 0.046 มีความหมายว่า ตัวแปรอิสระสามารถอธิบายตัวแปรตามคือ ราคาหลักทรัพย์ของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้ร้อยละ 4.60 ที่เหลือร้อยละ 95.40 เป็นผลมาจากตัวแปรอื่น ๆ ที่ไม่ได้นำมาทดสอบในการศึกษาโดยสามารถสร้างสมการพยากรณ์ ได้ดังนี้

SETINDEX= 63101.049 (EPS) + 9564.982 (ROA) + 7844.398(ROE)

2) อัตรากำไรสิทธิต่อหุ้น ส่งผลต่อราคาหลักทรัพย์ของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า อัตรากำไรสิทธิต่อหุ้น ส่งผลต่อราคาหลักทรัพย์ของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3) อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม ส่งผลต่อราคาหลักทรัพย์ของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม ส่งผลต่อราคาหลักทรัพย์ของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

4) อัตราผลตอบแทนของผู้ถือหุ้นส่งผลต่อราคาหลักทรัพย์ของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า อัตราผลตอบแทนของผู้ถือหุ้นส่งผลต่อราคาหลักทรัพย์ของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผลการวิจัย

1. การวางแผนภาษีมีอิทธิพลต่อราคาหลักทรัพย์ของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่ง ประเทศไทย เนื่องจากธุรกิจในตลาดหลักทรัพย์มีผลการดำเนินงานเป็นกำไร ซึ่งทำให้ต้องมีการเสีย “ภาษีอากร” แต่ในมุมมองของธุรกิจแล้ว ภาษีอากรถือเป็นค่าใช้จ่ายที่ทำให้กำไรสุทธิลดลง และยังส่งผลต่อการดำเนินงานด้านอื่นด้วย ภาษีอากรเป็นข้อบังคับทางกฎหมายต้องปฏิบัติตามและชำระให้ถูกต้องครบถ้วนภายในระยะเวลาที่กำหนด และยังมีส่วนที่จะกระทบต่อผลการดำเนินงาน ที่ไม่ใช่แต่เรื่องทางด้านการเงิน ถ้าเราไม่ปฏิบัติชำระภาษีให้ถูกต้องภายในระยะเวลาที่กำหนดจะเสียเบี้ยปรับเงินเพิ่ม ทำให้กิจการมีต้นทุนสูง และทำให้กำไรสุทธิลดลง หรืออาจมีคดีความทางภาษีอากร ทำให้สังคมและนักลงทุน มองบริษัทไปในทางเสียชื่อเสียงและภาพพจน์ การเสียภาษีที่ถูกต้องครบถ้วนภายในระยะเวลาที่กำหนดนั้น ถ้าเรามีการวางแผนภาษี จะทำให้ลดภาษีไปได้ และทำให้มีการเสียภาษีน้อยลง โดยไม่เป็นการหลีกเลี่ยงภาษี หรือเจตนาจะไม่เสียภาษี หรือเสียภาษีไม่ครบถ้วน เป็นการเสียภาษีที่ถูกต้อง และไม่มีข้อโต้แย้งกับหน่วยงานรัฐ (ดำรงพล วิเศษศร, 2559) สิ่งแรกที่ผู้บริหารควรทำในการวางแผนภาษี คือการเรียนรู้และการทำความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีอากรทุกประเภทที่เกี่ยวข้องกับองค์กร การเลือกใช้สิทธิประโยชน์ต่าง ๆทางภาษี การใช้สิทธิรายได้ที่ได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้ การใช้สิทธิหักรายจ่าย (สัตยา ตันจันทร์พงศ์, 2561) เป็นการวางแผนภาษี ทำให้ค่าใช้จ่ายภาษีลดลง มีผลให้กำไรเพิ่มขึ้น กระแสเงินสดจากกิจการดำเนินงานเพิ่มสูงขึ้น ทำให้ราคาหลักทรัพย์เพิ่มสูงขึ้นด้วย (ศศิธร จุ้ยยิ้ม, 2061) โดยภาษีเป็นต้นทุนที่สำคัญประเภทหนึ่งของกิจการ กิจการจะต้องมีกลยุทธ์ที่ดีในการวางแผนภาษีเพื่อลดต้นทุนและเพิ่มกระแสเงินสดให้แก่กิจการ การวางแผนภาษีมิใช่เป็นการหลีกเลี่ยงภาษี แต่เป็นการมุ่งถึงการวางโครงสร้างทางธุรกิจให้สอดคล้องกับกฎหมายภาษีอากร ซึ่งก่อให้เกิดปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการลงทุนโดยชอบด้วยกฎหมาย เช่น มีผลเป็นการยกเว้น หรือลดหย่อนภาษีอากร หรือหักค่าใช้จ่ายได้มากกว่า ในปัจจุบันประชาชนหันมาสนใจลงทุนในตลาดทุนกันมากขึ้นโดยผ่าน “ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย” หรือ “The Stock Exchange of Thailand” กิจการที่ต้องการเงินลงทุนเพิ่มจึงระดมเงินทุนโดยการออกหุ้นสามัญเพิ่มทุน ซึ่งราคาหุ้นที่เสนอขายจะมีราคาที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับมูลค่าของกิจการ โดยสิ่งจูงใจให้นักลงทุนมาเลือกลงทุน คือผลตอบแทน ซึ่งจะจ่ายในรูปของเงินปันผล (dividend) และกำไรส่วนเกินที่ได้จากการขายหลักทรัพย์ (capital gain) ด้วยเหตุนี้ ผู้ประกอบการส่วนใหญ่จึงต้องหากลยุทธ์มาเพื่อดึงดูดนักลงทุนให้สนใจลงทุนในบริษัทของตน จะเห็นได้ว่าการวางแผนภาษีนับเป็นเครื่องมือหนึ่งที่ผู้ประกอบการให้ความสนใจใช้สิทธิประโยชน์ทางภาษีเข้ามาช่วยเพื่อลดค่าใช้จ่ายทางภาษีจ่ายให้น้อยที่สุดโดยครบถ้วนและถูกต้องตามกฎหมาย การเสียภาษีน้อยลงจะส่งผลให้ต้นทุนในการดำเนินงานลดลงเกิดความได้เปรียบทางการแข่งขัน การวางแผนภาษีที่เหมาะสมย่อมส่งผลให้ผลตอบแทนผู้ถือหุ้นจะได้รับเพิ่มขึ้นด้วย ส่งผลให้ราคาหุ้นสามัญสูงขึ้นและเป็นที่สนใจของนักลงทุนโดยการวางแผนภาษี

อย่างไรก็ตามจากการศึกษาพบว่า ภาษีจ่ายต่อสินทรัพย์รวม ภาษีจ่ายต่อกระแสเงินสด ภาษีจ่ายต่อกำไรก่อนหักภาษี ไม่ส่งผลต่อราคาหลักทรัพย์ของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของรสนา โชติสุวรรณ (2561) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการ

วางแผนภาษีกับราคาหุ้นสามัญบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า การวางแผนภาษีที่วัดจากอัตราส่วนภาษีต่อกระแสเงินสดสุทธิจากกิจกรรมดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ย ร้อยละ 10.72 อัตราภาษีที่แท้จริง มีค่าเฉลี่ย ร้อยละ 13.17 และไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนภาษีต่อกระแสเงินสดสุทธิจากกิจกรรมดำเนินงาน และอัตราภาษีที่แท้จริงกับราคาหุ้นสามัญ ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศิธร จุ้ยยิ้ม (2561) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนภาษีกับราคาหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า อัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริง (ETR) ไม่มีความสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์ เช่นเดียวกับดวงเนตร วงศ์วิวัฒน์ (2562) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของการวางแผนภาษีและกำไรทางบัญชีที่มีผลต่อราคาหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนใน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มดัชนี SET100 จากการศึกษาพบว่า การวางแผนภาษีซึ่งวัดจากอัตราภาษีที่แท้จริง (ETR) และการวางแผนภาษีซึ่งวัดจากอัตราส่วนภาษีต่อ กระแสเงินสดสุทธิจากกิจกรรมดำเนินงาน (TAX/CFO) ไม่มีความสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์

2. ความสามารถในการทำกำไรมีอิทธิพลต่อกับราคาหลักทรัพย์ของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยความสามารถในการทำกำไร เป็นอัตราส่วนทางการเงินในกลุ่มที่เป็นการวัดความสามารถในการทำกำไร เมื่อทำการเปรียบเทียบข้อมูลย้อนหลัง จะทำให้เห็นว่ากิจการมีการปรับปรุงขีดความสามารถให้อยู่ในเกณฑ์ที่ดีขึ้นหรือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่แย่ลง เช่นหากว่ากิจการมียอดขายเพิ่มมากขึ้นแต่ว่ามีอัตรากำไรขั้นต้นน้อยลงหรือเท่าตัว ผู้ประกอบการต้องหาสาเหตุว่าการบริหารต้นทุนผลิต ต้นทุนขาย เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ เพราะหากว่ายอดขายอยู่ในอัตราที่เพิ่มมากขึ้น แต่ต้นทุนขายก็เพิ่มขึ้นในอัตราที่มากกว่า อาจจะสื่อให้เห็นได้ว่ากิจการอาจจะมีการควบคุมต้นทุนที่ยังไม่ดีพอ อาจจะเกิดจากการที่ซื้อวัตถุดิบมาในราคาที่แพง หรือการรั่วไหลของค่าใช้จ่ายในขั้นตอนการผลิต ในส่วนของอัตรากำไรจากการดำเนินงานและอัตรากำไรสุทธิ ก็เป็นไปในลักษณะเดียวกัน แต่เป็นการตรวจสอบความสามารถในการทำกำไรในจุดอื่น ๆ เช่น ค่าใช้จ่ายสำหรับการดำเนินงานทางการตลาด ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร หากไม่มีการควบคุมให้ดีก็จะส่งผลต่อกำไรจากการดำเนินงานและกำไรสุทธิ นอกจากนี้ อัตราความสามารถในการทำกำไร (Profitability ratio) เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวัดความสามารถในการทำกำไรของแต่ละบริษัท นักวิเคราะห์มักจะใช้อัตราส่วนทางการเงินนี้ในการประเมินผลประกอบการของบริษัท เนื่องจากจะช่วยให้สามารถมองเห็นภาพสถานการณ์และการทำกำไรของกิจการได้ดีขึ้น รวมถึงนักลงทุนมักจะให้ความสำคัญกับอัตราส่วนที่วิเคราะห์ความสามารถในการทำกำไรมากกว่าอัตราส่วนอื่น ๆ เพราะมองว่าการลงทุน ณ วันนี้เป็นการมองอนาคตของบริษัทว่าจะให้ผลตอบแทนกลับมาในอนาคต ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบของเงินปันผลและกำไรจากการขายหลักทรัพย์ ซึ่งจะขึ้นอยู่กับความสามารถในการทำกำไรในอนาคตของกิจการ

ในการวิจัยในครั้งนี้ได้ทำการศึกษา ความสามารถในการทำกำไร จากอัตราส่วน 3 ค่า คือ อัตรากำไรสิทธิต่อหุ้น (EPS) อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) และ อัตราผลตอบแทนของผู้ถือหุ้น (ROE) โดยพบว่า อัตรากำไรสิทธิต่อหุ้น อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม และอัตราผลตอบแทนของผู้ถือหุ้นส่งผลต่อราคาหลักทรัพย์ของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของนันทนา ศรีสุริยาภรณ์ (2558) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับราคาหลักทรัพย์ของกลุ่มธนาคารที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 อัตราส่วนทางการเงินที่สามารถใช้ในการพยากรณ์ราคาหลักทรัพย์ในกลุ่มธนาคารที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีทั้งสิ้น 3 อัตราส่วน ได้แก่ อัตราส่วน ผลตอบแทนจากสินทรัพย์ อัตราส่วนกำไรสุทธิ และอัตราส่วนหมุนเวียนสินทรัพย์ถาวร โดยที่อัตราส่วนผลตอบแทนจากสินทรัพย์ และอัตราส่วนกำไรสุทธิมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับราคาหลักทรัพย์กลุ่มธนาคาร และสอดคล้องกับงานวิจัยของสิริ

กาญจน์ ตายนะศานติ (2559) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับราคาหลักทรัพย์ กรณีศึกษาตลาดหลักทรัพย์ MAI ผลการศึกษาพบว่าอัตราส่วนสินทรัพย์คล่องตัว (Quick Ratio) อัตราส่วนผลตอบแทนสินทรัพย์รวม (Return on Asset) อัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Return on Equity) อัตราส่วนกำไรต่อหุ้น (Earnings per Share) และอัตราส่วนเงินปันผลตอบแทน (Dividend yield) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับราคาหลักทรัพย์อย่างมีนัยสำคัญ เช่นเดียวกับพิจักษณ์ จันทวิโรจน์ (2566) ได้ศึกษาอัตราผลตอบแทนที่มีความสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในกลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจบริการ ผลการศึกษาโดยดูจากค่า Sig พบว่า 1) อัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นมีความสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์อย่างมีนัยสำคัญในกลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจบริการและหมวดธุรกิจการท่องเที่ยวและสันทนาการโดยมีค่า Sig เท่ากับ 0.028 และ 0.011 2) อัตราส่วนผลตอบแทนต่อการลงทุนของนักลงทุนมีความสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์อย่างมีนัยสำคัญในหมวดธุรกิจพาณิชย์โดยมีค่า Sig เท่ากับ 0.026 3) กลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจบริการและหมวดธุรกิจพาณิชย์มูลค่าทางการบัญชีมีความสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์อย่างมีนัยสำคัญโดยมีค่า Sig เท่ากับ 0.020 และ 0.078

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการศึกษาด้วยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ พบว่า ตัวแปรอิสระที่ประกอบด้วย อัตรากำไรสิทธิต่อหุ้น (EPS), อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) และอัตราผลตอบแทนของผู้ถือหุ้น (ROE) มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับราคาหลักทรัพย์ของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยค่า Beta ของทั้งสามตัวแปรอยู่ในช่วง 0.261 ถึง 0.434 และมีค่า Sig. ต่ำกว่า 0.01 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าตัวแปรทางการเงินทั้งสามตัวสามารถใช้เป็นตัวทำนายราคาหลักทรัพย์ได้ในระดับหนึ่ง แม้ว่าค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (Adjusted R-Square) จะอยู่ที่ 0.046 ซึ่งบ่งชี้ว่าตัวแปรทางการเงินทั้งสามสามารถอธิบายความผันแปรของราคาหลักทรัพย์ได้เพียงร้อยละ 4.60 แต่ก็ถือเป็นการยืนยันว่า ปัจจัยทางการเงินดังกล่าวมีอิทธิพลต่อราคาหลักทรัพย์อย่างมีนัยสำคัญ และควรได้รับความสนใจจากผู้ลงทุนและผู้บริหารกิจการ ซึ่งสามารถต่อยอดเป็นแนวทางในการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อราคาหลักทรัพย์ ทั้งในด้านเศรษฐกิจมหภาค ข่าวสารตลาด หรือความเชื่อมั่นของนักลงทุน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของแบบจำลองในการอธิบายความผันแปรของตลาดในอนาคตดังแสดงในภาพที่ 2

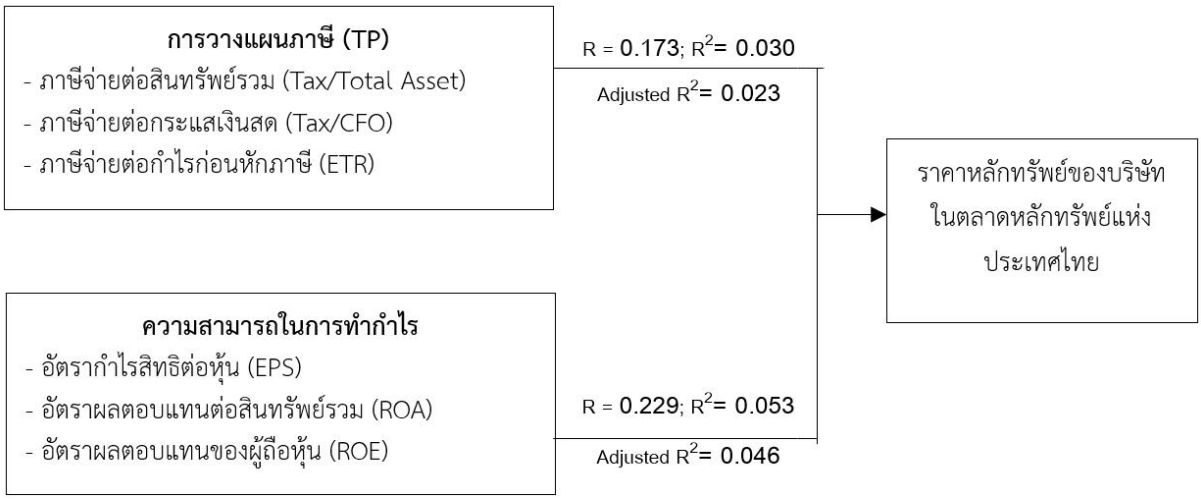

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. นักลงทุนสามารถนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาเลือกซื้อหุ้น โดยเน้นการวิเคราะห์ตัวแปรทางการเงินที่สำคัญ ได้แก่ อัตรากำไรสิทธิต่อหุ้น (EPS), อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) และอัตราผลตอบแทนของผู้ถือหุ้น (ROE) ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่ามีความสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ตัวแปรเหล่านี้สะท้อนถึงประสิทธิภาพและศักยภาพในการทำกำไรของกิจการ นักลงทุนจึงควรใช้ข้อมูลทางการเงินเหล่านี้เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์พื้นฐานร่วมกับการวิเคราะห์ด้านอื่น ๆ เพื่อประกอบการตัดสินใจลงทุนอย่างมีเหตุผล ลดความเสี่ยง และเพิ่มโอกาสในการได้รับผลตอบแทนที่ดี

2. สำหรับผู้บริหารของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ควรให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการทางการเงินอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นการเพิ่มอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ และการสร้างผลตอบแทนให้แก่ผู้ถือหุ้น รวมถึงการดูแลกำไรสุทธิที่เกิดขึ้นต่อหุ้นแต่ละหน่วย ซึ่งสะท้อนผ่านค่า EPS ทั้งนี้เพราะข้อมูลจากการวิจัยชี้ให้เห็นว่า ตัวแปรเหล่านี้มีอิทธิพลต่อราคาหลักทรัพย์ หากบริษัทสามารถรักษาหรือเพิ่มค่าดังกล่าวได้อย่างต่อเนื่อง ย่อมจะช่วยสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักลงทุน ส่งผลให้ราคาหลักทรัพย์ของบริษัทเพิ่มขึ้น และเป็นประโยชน์ในระยะยาวต่อการระดมทุนหรือขยายธุรกิจในอนาคต

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษากลุ่มอุตสาหกรรมการเงินที่มีข้อมูลในงบการเงินแตกต่างจากกลุ่มอุตสาหกรรมอื่น ๆ เพื่อทดสอบว่าบริษัทเหล่านั้นมีการวางแผนภาษีหรือมีการจัดการกำไรต่างกันอย่างไร และมีแนวโน้มเป็นอย่างไรในอนาคต

2. ศึกษาความสัมพันธ์ของการกำกับดูแลกิจการที่ดีโดยแยกทดสอบในแต่ละหมวดของการกำกับดูแลกิจการที่ดีกับการวางแผนภาษีเพื่อให้ทราบว่าหลักเกณฑ์ในหมวดใดของการกำกับดูแลกิจการที่ดีจะมีอิทธิพลต่อการวางแผนภาษี

3. การวิจัยในครั้งถัดไปควรทำการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ประเทศไทย โดยการเปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการทำกำไรเป็นรายหมวด เช่น หมวดพาณิชย์ (COMM) หมวดการแพทย์ (HEALTH) และหมวดขนส่งและโลจิสติกส์ (TRANS) ว่าแตกต่างกันหรือไม่

เอกสารอ้างอิง

กฤษฎา เสกตระกูล. (2556). *การวิเคราะห์งบการเงิน.* กรุงเทพฯ : ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.

เฉลิมขวัญ ครุฑบุญยงค์. (2554). *การบัญชีเพื่อการจัดการ.* กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดยูเคชั่น.

ดวงเนตร วงศ์วิวัฒน์. (2562). *ความสัมพันธ์ของการวางแผนภาษีและกำไรทางบัญชีที่มีผลต่อราคาหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มดัชนี SET100* (การค้นคว้าอิสระบัญชีมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ดำรงพล วิเศษศร. (2559). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนภาษีกับราคาหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่ม SET50.* หลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิตและวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการภาษีอากร มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.(2558). *ราคาหุ้นมาจากไหน...ใครบอกที.* https://www.setinvestnow.com/th/knowledge/article/237-how-to-get-stock-price

นันทนา ศรีสุริยาภรณ์. (2558). *ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินและราคาตลาดของหลักทรัพย์ของกลุ่มธนาคารที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

พิจักษณ์ จันทวิโรจน์. (2566). *อัตราผลตอบแทนที่มีความสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์ของ บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในกลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจบริการ*. ภาควิชาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยสยาม.

ไพริน ใจทัด. (2555). *ความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับการจัดการกำไร.* ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, สาขาบริหารธุรกิจ, คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

รสนา โชติสุวรรณ. (2561). *ความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนภาษีกับราคาหุ้นสามัญบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย* (การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

ศศิธร จุ้ยยิ้ม. (2561). *ความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนภาษีกับราคาหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.* การศึกษาอิสระปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, สาขาการบัญชี.

ศูนย์ส่งเสริมการพัฒนาความรู้ตลาดทุน. (2561). *ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการเงินและการลงทุนหลักสูตรผู้แนะนำการลงทุนตราสารทั่วไป.* https://www.maruey.com/book-detail/316

สัตยา ตันจันทร์พงศ์. (2061). ผลกระทบของการวางแผนภาษีเงินได้นิติบุคคลกับมูลค่ากิจการ : หลักฐานเชิงประจักษ์จากบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *วารสารวิทยาการจัดการสมัยใหม่, 11*(2), 42-57.

สุกฤตา โพธิประสาท. (2550). *ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับการเปลี่ยนแปลงราคาหลักทรัพย์ กรณีศึกษา: บริษัทจดทะเบียนในกลุ่มธุรกิจพัฒนา อสังหาริมทรัพย์* (งานวิจัยเฉพาะเรื่องเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สิริกาญจน์ ตายนะศานติ. (2559). *ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับราคาหลักทรัพย์ การศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ MAI.* มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สัตยา ตันจันทร์พงศ์. (2061). ผลกระทบของการวางแผนภาษีเงินได้นิติบุคคลกับมูลค่ากิจการ: หลักฐานเชิงประจักษ์จากบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *วารสารวิทยาการจัดการสมัยใหม่, 11*(2), 42-57.

Dyreng, Hanlon and Maydew. (2008). Long-Run Corporate Tax Avoidance. *The Accounting Review, 83*, 61-82. https://doi.org/10.2308/accr.2008.83.1.61

Hoffman. (1961). The theory of tax planning. *The Accounting Review. 36*(2). 274-281.

Office of the State Enterprise Policy Office. (2014). *การบริหารความเสี่ยงองค์กร.* https://www.set.or.th/th/about/overview/risk-management

The Structural Equation Modeling of Super Leadership for School Administrators Affecting the Performance of Teachers in School under Primary Udon Thani Educational Service Area office 1

Issaraphong Sriwong[1*] & Pramook Chusorn[2]

1 *Faculty of Interdisciplinary Studies, Khon Kaen University*
2 *Faculty of Interdisciplinary Studies, Khon Kaen University*
* *Corresponding author. E-mail: Issaraphong.s@kkumail.com*

Abstract

This research aimed to: (1) examine the goodness-of-fit of a structural equation model of super-leadership among school administrators affecting teachers' work effectiveness in schools under the Udon Thani Primary Educational Service Area Office 1 with empirical data; (2) investigate the influence of super-leadership among school administrators on teachers' work effectiveness; and (3) study and evaluate guidelines for developing super-leadership among school administrators that impact teachers' work effectiveness. A mixed-methods research design was employed. The quantitative sample consisted of 220 participants, determined based on a sample size to parameter ratio of 20:1, with 11 parameters. The research instrument was a five-point Likert scale questionnaire with a reliability coefficient (Cronbach's Alpha) of 0.963. Data analysis was conducted using the M-Plus program. The research findings revealed that: (1) the developed structural equation model of super-leadership among school administrators demonstrated a good fit with the empirical data (X^2 = 30.305, df = 24, X^2/df = 1.2627, p = 0.1749, CFI = 0.997, TLI = 0.994, SRMR = 0.016, RMSEA = 0.038); (2) super-leadership among school administrators had a statistically significant direct positive effect on teachers' work effectiveness at the .01 level (effect size = 0.939, R^2 = 0.881); and (3) the proposed guidelines for developing super-leadership consisted of six dimensions: (1) constructive reinforcement, (2) self-leadership role modeling, (3) fostering positive energy, (4) creating a self-leadership culture, (5) developing self-leadership, and (6) team building. The evaluation of the appropriateness, feasibility, and usefulness of the development guidelines for school administrators under the Udon Thani Primary Educational Service Area Office 1 indicated that all aspects were rated at the highest level.

Keywords: Super-Leadership, Teachers' Work, Effectiveness

Received: 2025-04-30; Revised: 2025-05-29; Accepted: 2505-05-29 ISSN: 2822-0218 (Online)

โมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1

อิสระพงษ์ ศรีวงษ์[1*], และ ประมุข ชูสอน[2]

1 คณะสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

2 คณะสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

* *Corresponding author. E-mail: Issaraphong.s@kkumail.com*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 กับข้อมูลเชิงประจักษ์ 2) ศึกษาอิทธิพลของภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู และ 3) ศึกษาและและประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงปริมาณมีจำนวน 220 คน กำหนดจากอัตราส่วนขนาดกลุ่มตัวอย่างต่อจำนวนพารามิเตอร์ 1:20 (พารามิเตอร์ 11 ตัว) ที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตรประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น (*Cronbach's Alpha)* เท่ากับ 0.963 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรม *M-Plus* ผลการวิจัยพบว่า *1)* โมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับดี (X^2= 30.305, *df* = 24, X^2/df = 1.2627, *P* = 0.1749, *CFI* = 0.997, *TLI* = 0.994, *SRMR* = 0.016, *RMSEA* = 0.038) *2)* ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (ขนาดอิทธิพล = 0.939, R^2 = 0.881) *3)* แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเหนือผู้นำประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ (1) การเสริมแรงอย่างสร้างสรรค์ (2) การเป็นแบบอย่างของการนำตนเอง (3) การสร้างพลังเชิงบวก (4) การสร้างวัฒนธรรมการนำตนเอง (5) การสร้างภาวะผู้นำตนเอง และ (6) การสร้างทีมงาน และมีผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ ของแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเหนือผู้นำ, ประสิทธิผล, การปฏิบัติงานของครู

บทนำ

ในยุคปัจจุบัน โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องในหลายด้าน ทั้งเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม อุตสาหกรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการศึกษา ซึ่งการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาประชากรให้สามารถสร้างความสมดุลในด้านเศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม การศึกษาเป็นกระบวนการที่ไม่มีใครปฏิเสธได้สำหรับการพัฒนาคุณภาพของบุคคลเพื่อให้ปรับตัวและรับมือกับการเปลี่ยนแปลง การจัดการศึกษาในแนวทางที่ตอบสนองต่อความต้องการของเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรมของประเทศเป็นสิ่งที่

สร้างความก้าวหน้าให้สังคม โรงเรียนมีหน้าที่เน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ไม่เพียงแต่ให้ความรู้และทักษะแก่ผู้เรียน ยังรวมถึงการอบรมเพื่อให้ผู้เรียนกลายเป็นคนดีและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข การศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพของผู้เรียนจึงเป็นตัวชี้วัดที่สำคัญของประสิทธิภาพของโรงเรียน นอกจากนี้ ในแง่ของการเป็นองค์กรทางสังคม โรงเรียนเป็นประเภทของการให้บริการด้านการสอนและการเรียนรู้ โดยมีเป้าหมายสูงสุดคือการเรียนรู้ของผู้เรียน การศึกษาเน้นการจัดการความรู้ที่หลากหลายและกำหนดทิศทางให้ตอบสนองต่อสภาพจริงของสังคม ผลการเรียนรู้ของผู้เรียนจะปูทางไปสู่ความสำเร็จและเป็นตัววัดประสิทธิภาพการสอนของครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 มุ่งพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาทั้งผู้บริหาร ครู และบุคลากร ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกและเทคโนโลยี โดยมุ่งเสริมสร้างความรู้ ความเชี่ยวชาญ จรรยาบรรณ และมาตรฐานวิชาชีพ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงานของครูมากขึ้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1, 2567)

ครูมีบทบาทสำคัญในการสร้างบุคลากรที่มีคุณภาพสู่สังคม ครูเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อสังคมและประเทศชาติ เพราะครูเป็นทั้งผู้สร้างและผู้กำหนดอนาคตของเยาวชน สังคมและประเทศชาติ ให้พัฒนาไปในทิศทางที่ต้องการและถูกต้อง แต่ความคาดหวังที่หลายฝ่ายหวังไว้กับครูจะสำเร็จได้ก็ต้องขึ้นอยู่กับความรับผิดชอบ ความตั้งใจจริง ความเสียสละ ความเอาใจใส่ ความอดทน ในการที่จะอบรมสั่งสอนศิษย์ของครูนั่นเอง (พระมหาตุ๋ย ขนฺติธมฺโม, พระสมุห์พุฒิพงษ์ พุทฺธิวโส, 2564) ซึ่งเป้าหมายหลักคือคุณภาพการศึกษาและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู นอกจากนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นอีกบุคคลสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา เนื่องจากต้องเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ สามารถสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้อื่นทำงานอย่างมีความเพียรพยายาม โดยไม่มองเฉพาะผลประโยชน์ส่วนตัว แต่เห็นความสำคัญของผลประโยชน์ส่วนรวม (รัตนา คนไว, 2565) ผู้บริหารจึงเป็นบุคคลสำคัญที่มีบทบาทในการเสริมสร้างประสิทธิภาพการทำงานของครู โดยการมุ่งเน้นการจัดการที่คำนึงถึงสภาพแวดล้อมภายในองค์กร ส่งเสริมให้บุคลากรวางเป้าหมายเพื่อความสำเร็จในหน้าที่ และจัดสรรผลตอบแทนอย่างยุติธรรม การส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน ส่งผลให้เกิดบรรยากาศการทำงานที่ผ่อนคลาย เอื้อเฟื้อต่อผู้ใต้บังคับบัญชา สิ่งเหล่านี้สามารถนำพาองค์กรหรือสถาบันการศึกษาไปสู่การพัฒนาบุคลากรที่มีคุณภาพออกสู่สังคมเพื่อลดปัญหาและพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้า (ดาวรุวรรณ ถวิลการ, 2558)

ภาวะผู้นำเหนือผู้นำ หรือ Super Leadership เป็นภาวะผู้นำที่สอดคล้องกับบริบทของยุคสมัย โดยเน้นการพัฒนาบทบาทและความสามารถของผู้ตาม ผู้นำประเภทนี้กระตุ้นให้ผู้ตามได้ตระหนักถึงภาวะผู้นำในตนเอง และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงอย่างทันท่วงที แนวคิดนี้นำเสนอโดย Manz and Sims ในปี 1991 ภาวะผู้นำเหนือผู้นำมีความสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กร โดยเฉพาะในด้านการบริหารสถานศึกษา ผู้นำควรใช้วิธีการที่ส่งเสริมให้บุคลากรสามารถปกครองตนเองได้ บทบาทของภาวะนี้คือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตัวเองอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อส่งผลกระทบในทางบวกต่อผู้ตาม ทั้งในด้านความรู้สึก ความคิด และทัศนคติ ซึ่งนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงให้ผู้ตามสามารถนำทางตนเองได้ ผลวิจัยพบว่าโมเดลภาวะผู้นำเหนือผู้นำนั้นส่งผลต่อแรงจูงใจในการทำงานของครู และมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษาตามข้อมูลเชิงประจักษ์ เช่น งานวิจัยของ อภินุช นาเลาห์ (2565) พบว่าโมเดลสมการโครงสร้างของภาวะนี้มีความสอดคล้องข้อมูลเชิงประจักษ์อย่างดี นอกจากนี้ ผลการศึกษาของ วิมลพันธ์ ไวยคูนา (2565) แสดงให้เห็นว่าภาวะผู้นำดังกล่าวมีความสัมพันธ์ระดับสูงกับประสิทธิผลของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 โดยมีค่าสหสัมพันธ์ r=0.918 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 มีหน้าที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่เมื่อพิจารณาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและผลสอบระดับชาติของนักเรียนในปีการศึกษา 2565 พบว่าบางวิชามี

คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า 50% โดยเฉพาะคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นวิชาที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1, 2566) จากการศึกษาพบว่าปัญหาหลักมาจากการขาดภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพในระดับบริหาร ผู้บริหารสนับสนุนการพัฒนาภาวะผู้นำตนเองของบุคลากรอย่างจำกัด ไม่มีการตั้งเป้าหมายและวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน ขาดการนิเทศและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง รวมถึงไม่ได้ส่งเสริมบุคลากรอย่างเพียงพอ เห็นด้วยกับ สมพงษ์ อัสสาภัย (2566) ที่กล่าวว่า ปัจจุบันซึ่งเป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลาต้องส่งเสริมการพัฒนาบุคลากร โดยเปิดโอกาสให้ บุคลากรมีอิสระในการทำงาน การสั่งการอยู่ตลอดเวลาย่อมเป็นไปไม่ได้ หากแต่จะต้องมีการสร้างผู้นำใหม่ๆ ให้เกิดขึ้นในองค์กรอยู่เสมอ ทั้งนี้ผู้นำที่สามารถสร้างผู้นำที่มีประสิทธิภาพได้ จึงจะเรียกว่าผู้ที่มี “ภาวะผู้นำเหนือผู้นำ”

จากความสำคัญของปัญหาที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษารูปแบบสมการโครงสร้างของภาวะผู้นำที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของครูในโรงเรียนที่อยู่ในความดูแลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 เพื่อค้นหาแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำให้ตรงกับความต้องการของสถานศึกษา นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังสามารถใช้เป็นข้อมูลและแนวทางในการยกระดับคุณภาพของภาวะผู้นำในระดับผู้บริหารสถานศึกษา รวมถึงการปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานของครูในสังกัด เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิผลที่ดีขึ้น

คำถามการวิจัย

1. โมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ หรือไม่
2. ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษามีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 หรือไม่ อย่างไร
3. แนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ควรเป็นอย่างไรและมีผลประเมินอยู่ในระดับใด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1
3. เพื่อศึกษาและประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1

สมมติฐานการวิจัย

1. โมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

2. ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษามีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1

หลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ภาวะผู้นำเหนือผู้นำ

ภาวะผู้นำเหนือผู้นำเป็นผู้นำที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้อื่นมีความสามารถในการนำตนเองได้ โดยผู้นำทำหน้าที่เป็นผู้สอนและที่ปรึกษา ช่วยให้ผู้ตามพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีเหตุผลและสร้างสรรค์ให้เกิดแนวทางในการพัฒนาตนเองจนมีความมั่นใจและรู้สึกเป็นอิสระ ซึ่งจะกระตุ้นให้เกิดความเป็นผู้นำในตนเองโดยการสร้างแรงบันดาลใจ (Inspiration) เพื่อให้สามารถจูงใจและนำตนเองได้ แนวคิดนี้กำหนดว่าผู้นำต้องกล้าเสี่ยงกับบุคคลและเชื่อมั่นว่าเมื่อเปิดโอกาสให้เขานำตนเองแล้ว เขาจะสามารถพัฒนาศักยภาพสูงสุดของตนได้ กุญแจสำคัญที่สุดของการเป็นผู้นำเหนือผู้นำคือการมีความสามารถในการสอนและให้กรอบความคิดที่ถูกต้องแก่สมาชิก (ดาวรุวรรณ ถวิลการ, 2558) กระบวนการของภาวะผู้นำเหนือผู้นำจะเน้นการเปลี่ยนลักษณะพฤติกรรมของตนเองเพื่อให้ผู้ตามหรือบุคลากรสามารถเป็นผู้นำตนเองได้ โดยเปลี่ยนลักษณะพฤติกรรมจากการตั้งเป้าหมายด้วยบุคคลอื่น การใช้แรงจูงใจภายนอก การวิพากษ์วิจารณ์จากบุคลากรภายนอกและการมอบหมายงาน ให้เป็นการตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง ใช้พฤติกรรมการจูงใจภายใน วิพากษ์วิจารณ์ตนเองและเป็นผู้คิดทำงานด้วยตนเอง ซึ่งกระบวนการของภาวะผู้นำที่จะทำให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง ตามแนวคิดของ Manz and Sims (2001) ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การทำให้เป็นผู้นำตนเอง 2) ผู้นำแสดงเป็นแบบฉบับของการเป็นผู้นำตนเอง 3) กระตุ้นให้ผู้ตามตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง 4) การสร้างรูปแบบความคิดทางบวก 5) การอำนวยความสะดวกให้เกิดภาวะผู้นำตนเองโดยการให้รางวัลและตำหนิอย่างสร้างสรรค์ 6) การสนับสนุนให้เกิดผู้นำตนเองโดยการสร้างทีมงาน 7) การอำนวยความสะดวกให้เกิดวัฒนธรรมของผู้นำตนเอง และ วิมลพันธ์ ไวยคูนา (2565) บทบาทของผู้นำเหนือผู้นำ 7 ประการ คือ 1) การเป็นผู้นำตนเอง 2)การเป็นต้นแบบให้เป็นผู้นำตนเอง 3) การสนับสนุนให้กำหนดเป้าหมายของตนเอง 4)การสร้างรูปแบบความคิดเชิงบวก 5) พัฒนาความเป็นผู้นำตนเองด้วยการให้รางวัลและการตำหนิที่สร้างสรรค์ 6) ส่งเสริมความเป็นผู้นำตนเองผ่านการทำงานเป็นทีม 7) ส่งเสริมวัฒนธรรมความเป็นผู้นำตนเอง

จากการศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งจากแนวคิดทฤษฎี วรรณกรรมและงานวิจัยอื่นๆที่เกี่ยวข้อง พบว่าองค์ประกอบภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาประกอบด้วย 6 องค์ประกอบได้แก่ 1) การสร้างภาวะผู้นำตนเอง 2) การเป็นแบบอย่างของการนำตนเอง 3) การสร้างทีมงาน 4) การสร้างวัฒนธรรมการนำตนเอง 5) การสร้างพลังเชิงบวก และ 6) การเสริมแรงอย่างสร้างสรรค์

ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู

ประสิทธิผลการปฏิบัติงานเป็นการที่ครูสามารถทำงานตามเป้าหมายที่โรงเรียนกำหนดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งส่งผลให้สถาบันการศึกษาเกิดความสำเร็จในการบริหารจัดการ ทั้งผู้บริหารและครูต่างก็รู้สึกพึงพอใจในงานที่ทำและผลสำเร็จที่ได้รับ กระบวนการที่ทำให้ครูสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประโยชน์ต่อสถาบันนั้นเกิดจากคุณลักษณะที่ดีของครู ซึ่งได้รับอิทธิพลจากคุณลักษณะที่ดีของผู้บริหารในด้านต่าง ๆ (วรัชยา ลาบบุญ, 2563) ประสิทธิภาพในการทำงานของครู โดยชี้ว่าเป็นผลที่เกิดจากการประเมิน ซึ่งแสดงให้เห็นถึง

ระดับการทำงานของครูที่สอดรับกับวัตถุประสงค์ แสดงให้เห็นถึงศักยภาพ ความรู้ และทักษะของครู นอกจากนี้ ยังคำนึงถึงการนำทรัพยากรมาใช้อย่างคุ้มค่า ผ่านวิธีและกระบวนการที่เหมาะสม เพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กรทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพอย่างเต็มที (อมรา พิมพ์สวัสดิ์, 2562) สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูสำหรับประเมินผลการปฏิบัติงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตามหนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ. ที่ ศธ 0206.7/ว6 ลงวันที่ 28 มีนาคม 2562 ซึ่งประกอบด้วย 1) ด้านการจัดการเรียนการสอน 2) ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน 3) ด้านการพัฒนาตนเองและพัฒนาวิชาชีพ 4) งานอื่นที่ได้รับมอบหมาย สอดคล้องกับ ทิฆัมพร อุ่นจันที (2561) ได้อธิบายถึงองค์ประกอบของประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู ซึ่งมีองค์ประกอบอยู่ 6 ด้าน ได้แก่ 1) ความพึงพอใจในงาน 2) การพัฒนาตนเอง 3) การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ 4) การบริหารจัดการชั้นเรียน 5) การวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน 6) การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน รวมทั้ง Iksang Yoon annd Minjung Kim (2022) ได้อธิบายถึงองค์ประกอบของประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนไว้ 5 ด้าน ได้แก่ 1) ความเป็นผู้นำทางวิชาการ 2) การนิเทศติดตามการทำงานอย่างใกล้ชิด 3) การประเมินกิจกรรมทางวิชาการ 4) การพัฒนาวิชาชีพครูและ 5) อิสระและความหลากหลายในการเรียน

จากการศึกษาองคองค์ประกอบของประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู จากการศึกษาองค์ประกอบของประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู ทั้งจากแนวคิดทฤษฎี วรรณกรรมและงานวิจัยอื่นๆที่เกี่ยวข้อง พบว่าองค์ประกอบภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน 2) การพัฒนาตนเองและพัฒนาวิชาชีพ 3) การจัดการเรียนรู้ และ 4) คุณภาพผู้เรียน นำไปสู่การกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยโมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ดังภาพที่ 1

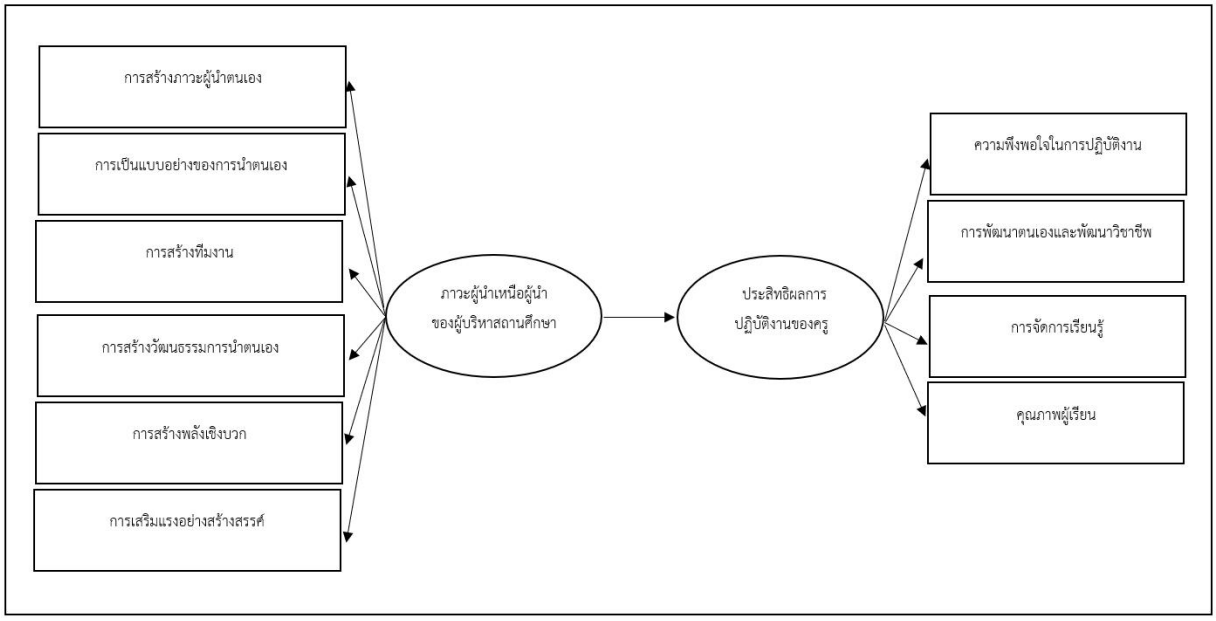

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) ด้วยรูปแบบการวิจัยแบบหลายช่วง (Multi – phase Design) Cresswell (2015) โดยมีขั้นตอนของการดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ โดยเริ่มต้นการวิจัยระยะที่ 1 การศึกษาเชิงปริมาณ ระยะที่ 2 การศึกษาเชิงคุณภาพ และระยะที่ 3 การศึกษาเชิงคุณภาพ

ระยะที่ 1 การศึกษาเชิงปริมาณ

ขั้นตอนที่ 1 การทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างโมเดลสมมติฐาน

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลสมการโครงสร้างกับข้อมูลเชิงประจักษ์และขนาดอิทธิพลกับภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยใช้วิธีการวิเคราะห์แบบ SEM มีรายละเอียด ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือสถานศึกษาซึ่งผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหารและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 จำนวน 218 โรงเรียน จำนวน 2,402 คน

กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างขนาดใหญ่ เกณฑ์สำหรับขนาดของกลุ่มตัวอย่างเป็นฟังก์ชันของจำนวนพารามิเตอร์ที่ต้องการประมาณค่า คือ ต้องมีขนาดกลุ่มตัวอย่างประมาณ 10 - 20 เท่า ต่อ 1 พารามิเตอร์ ในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวนพารามิเตอร์ เท่ากับ 11 พารามิเตอร์ จึงได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 จำนวน 220 คน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่

2.1 ตัวแปรแฝงภายนอก คือ ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริการสถานศึกษา โดยผู้วิจัยได้สังเคราะห์ตัวแปร พบว่า องค์ประกอบของภาวะผู้นำเหนือผู้นำ มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การสร้างภาวะผู้นำตนเอง 2) การเป็นแบบอย่างของการนำตนเอง 3) การสร้างทีมงาน 4) การสร้างวัฒนธรรมการนำตนเอง 5) การสร้างพลังเชิงบวก และ 6) การเสริมแรงอย่างสร้างสรรค์

2.2 ตัวแปรแฝงภายใน คือ ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน โดยผู้วิจัยได้สังเคราะห์ ตัวแปร พบว่า องค์ประกอบของภาวะผู้นำเหนือผู้นำ มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความพึงพอใจในงาน 2) การพัฒนาตนเอง 3) การจัดการเรียนรู้ และ 4) การจัดการชั้นเรียน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับที่สร้างขึ้นจากการวิเคราะห์ตัวแปรและองค์ประกอบตามกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น (Cronbach’s Alpha) เท่ากับ 0.963

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

จัดส่งไปรษณีย์หนังสือราชการแนบแบบสอบถามในรูปแบบลิงค์หรือ QR Code แบบสอบถามออนไลน์โดยใช้ Google Forms ไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างและการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ใช้สถิติความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.2 การตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลสมการโครงสร้าง ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป M-plus 7.0

ระยะที่ 2 การศึกษาเชิงคุณภาพ

เป็นการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง โดยเลือกผู้บริหารจาก 3 ท่าน ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในกลุ่มผู้บริหารด้านนโยบาย จำนวน 3 คน

2. เครื่องมือการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง

แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเหนือผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการจดบันทึกการสัมภาษณ์ โดยชี้แจงความจำเป็นในการจดบันทึกข้อมูลในการสัมภาษณ์ เพื่อความสบายใจในการแสดงความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) ที่ได้จากเอกสารบันทึกการสัมภาษณ์ของผู้จด บันทึก โดยสรุปใจความจากเอกสารและถอดความจากการการสัมภาษณ์

ระยะที่ 3 การศึกษาเชิงคุณภาพ

เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ เพื่อประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ประเมิน 3 ด้าน คือ ความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์

1. กลุ่มเป้าหมาย เป็นผู้เชี่ยวชาญหรือเป็นผู้มีประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารการศึกษา จำนวน 3 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบประเมินมีลักษณะเป็นแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ลักษณะของแบบประเมินเป็นแบบมาตรประมาณคา 5 ระดับ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

เมื่อพิจารณาผลการทดสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ที่ ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ก่อนปรับโมเดล พบว่า มีค่า (X^2 = 30.305, df = 24, X^2/df = 1.2627, P = 0.1749, CFI = 0.997, TLI = 0.994, SRMR = 0.016, RMSEA = 0.038) แสดงว่า โมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1

ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าสถิติความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ค่าสถิติที่ใช้วัดความกลมกลืน	เกณฑ์การพิจารณา	ค่าสถิติ	ผลการพิจารณา
1. P-value of X^2	>0.05	0.1749	ผ่านเกณฑ์
2. X^2/df	<2.00	1.2627	ผ่านเกณฑ์
3. ค่า CFI	>0.95	0.997	ผ่านเกณฑ์
4. ค่า TLI	>0.95	0.994	ผ่านเกณฑ์
5. ค่า SRMR	<0.08	0.016	ผ่านเกณฑ์
6. ค่า RMSEA	<0.05	0.038	ผ่านเกณฑ์

จากตารางที่ 1 ค่าสถิติความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์หลังปรับโมเดลการวิจัย ตามเกณฑ์การพิจารณา

2. การวิเคราะห์ขนาดอิทธิพลของผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยใช้สถิติวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modelling : SEM) ดังแสดงในตารางที่ 2 และภาพที่ 2

ตารางที่ 2 ขนาดอิทธิพลของผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู

ตัวแปร	ขนาดอิทธิต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของคร		
	Total Effect (TE)	Direct Effect (DE)	Indirect Effect (IE)
ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา	0.939	0.939	-
R^2 ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา เท่ากับ 0.881			
X^2 =30.305, df=24, X^2 /df=1.2627, P-value=0.1749, CFI=0.997, TLI=0.994,SRMR=0.016, RMSEA=0.038			
**p<0.01			

จากตารางที่ 2 ค่าขนาดอิทธิพลของผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนที่ได้รับอิทธิพลมาจากภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในรูปคะแนนมาตรฐาน พบว่า มีค่า อิทธิพลทางตรงในทิศทางบวก (Direct Effect) เท่ากับ 0.939 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ไม่มีอิทธิพลทางอ้อม (Indirect Effect)

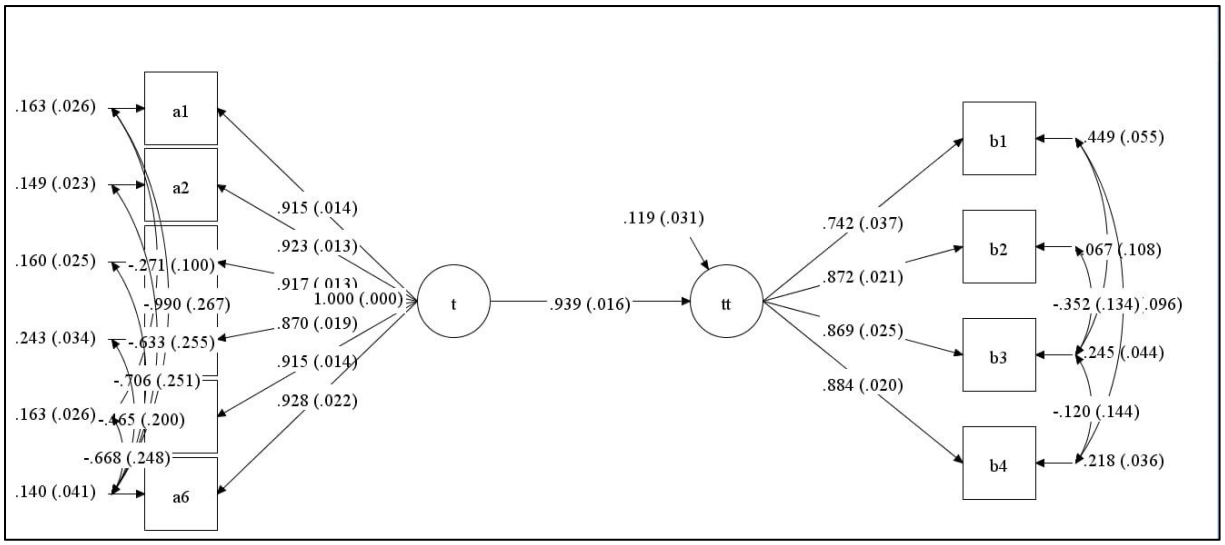

ภาพที่ 2 โมเดลภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1

3. แนวทางการพัฒนาผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 มี 6 ด้าน ดังนี้ 1) การเสริมแรงอย่างสร้างสรรค์ ผู้บริหารควรให้การยอมรับในความพยายามและผลสำเร็จของบุคลากรผ่านการสนับสนุนโอกาสในการพัฒนา การให้รางวัลที่เหมาะสมยุติธรรมและสอดคล้องกับความพยายามและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น 2) การเป็นแบบอย่างของการนำตนเอง ผู้บริหารต้องมุ่งมั่นพัฒนาตนเอง มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ มีความรู้ความเชี่ยวชาญในงาน มีคุณธรรม จริยธรรม และความซื่อสัตย์สุจริตในการปฏิบัติงาน 3) การสร้างพลังเชิงบวก การส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยในการแสดงความคิดเห็น การรับฟังอย่างตั้งใจ และการมองปัญหาเป็นโอกาส 4) การสร้างวัฒนธรรมการนำตนเอง ผู้บริหารควรสร้างระเบียบวินัย ส่งเสริมวัฒนธรรมองค์การที่ดี สร้างความภาคภูมิใจและความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร 5) การสร้างภาวะผู้นำตนเอง สนับสนุนให้บุคลากรกำหนดเป้าหมายของตนเอง มีส่วนร่วมในการวางแผนและการแสดงความคิดเห็นในองค์กร 6) การสร้างทีมงาน การสื่อสารที่เปิดกว้าง เคารพซึ่งกันและกัน มีการแก้ไขความขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์ โดยมีผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการตรวจสอบความเที่ยงเชิงโครงสร้างจากโมเดลการวัด พบว่า สัมประสิทธิ์ น้ำหนักองค์ประกอบในรูปคะแนนมาตรฐานของโมเดลการวัดภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และค่าสัมประสิทธิ์น้ำหนักองค์ประกอบในรูปคะแนนมาตรฐานของโมเดลสมการวัดประกอบหลักประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เช่นเดียวกัน จึงสรุปได้ว่า โมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับแนวคิดของ Punch (2014) ที่ระบุไว้คือ ความเที่ยงตรงตามโครงสร้างเป็นการตรวจสอบว่าแบบสอบถามมีความสา

มารถวัดพฤติกรรมได้ตรงตามโครงสร้างทฤษฎีหรือไม่ เป็นการหาข้อสรุปอ้างอิงโครงสร้างของสิ่งที่ต้องการวัดว่าได้ผลตรงตามทฤษฎีของโครงสร้างนั้น ๆ เพียงใด

2. จากผลการวิเคราะห์ขนาดอิทธิพลของตัวแปรประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนที่ได้รับอิทธิพลมาจากตัวแปรภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในรูปคะแนนมาตรฐาน พบว่า มีค่าอิทธิพลทางตรงในทิศทางบวก (Direct Effect) ตัวแปรประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน จึงได้รับอิทธิพลโดยรวม (Total Effect) จากตัวแปรภาวะผู้นำเหนือผู้นำ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหาร ที่มีภาวะผู้นำเหนือผู้นำจะส่งผลให้เกิดประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน ซึ่งมีความสัมพันธ์กันตามความต้องการพื้นฐานในการใช้ชีวิต สอดคล้องกับแนวคิดของ ธัญญ์นภัส มณีพันธุ์วงศ์ (2564) อธิบายว่าภาวะผู้นำเหนือผู้นำหมายถึงทักษะหรือพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 ซึ่งช่วยให้ผู้ตามสามารถพัฒนาตนเองเป็นผู้นำได้ ผู้บริหารทำหน้าที่เป็นผู้สอนและที่ปรึกษา โดยสร้างสรรค์การพัฒนาตนเองผ่านการให้ข้อมูลย้อนกลับและข้อคิดเห็นพร้อมคำวิจารณ์เชิงสร้างสรรค์

3. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ได้มาจากข้อมูลเชิงปริมาณในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่มีความเชื่อมั่นและทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยจัดลำดับขององค์ประกอบภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) จากนั้นนำองค์ประกอบที่ได้มาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดแนวทางร่วมกับข้อเสนอแนะจากผู้ตอบแบบสอบถาม รวมถึงเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้น ดำเนินการสัมภาษณ์เพื่อตรวจสอบและยืนยันแนวทาง โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์เกี่ยวกับภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 เพื่อให้ได้มาซึ่งแนวทางที่มีความสอดคล้องกับบริบทพื้นที่มากที่สุด สำหรับการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ของแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 พบว่าความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบและยืนยันการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 จะเห็นว่า สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางให้การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาได้เหมาะสมกับสถานการณ์

ภาพที่ 3 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. เนื่องจากผลการวิจัย พบว่า การเสริมแรงอย่างสร้างสรรค์ เป็นองค์ประกอบที่สามารถอธิบายภาวะผู้นำเหนือผู้นำได้ดีที่สุด ผู้บริหารควรให้การยอมรับในความพยายามและผลสำเร็จของบุคลากรผ่านการสนับสนุนโอกาสในการพัฒนา การให้รางวัลที่เหมาะสมยุติธรรมและสอดคล้องกับความพยายามและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

2. เนื่องผลการวิจัย พบว่า การสร้างภาวะผู้นำตนเองกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ต่ำสุด ผู้บริหารต้องแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมของการนำตนเองที่ดี การมีความชัดเจนในเป้าหมาย การมีวินัยในตนเองการบริหารจัดการเวลาอย่างมีประสิทธิภาพ สนับสนุนให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายการทำงานของตนเอง

3. จากผลการวิจัยการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 และสถานศึกษาในสังกัดสามารถนำแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ไปใช้ในการพัฒนาการทำงานของสถานศึกษาได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการนำผลการวิจัยไปศึกษา หรือพัฒนาต่อในรูปแบบการวิจัยและพัฒนา (The Research and Development) เพื่อศึกษาและวิธีการอย่างลึกซึ้งในการพัฒนาภาวะผู้นำเหนือและประสิทธิผลของการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน เพื่อพัฒนคุณภาพของสถานศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

ดาวรุวรรณ ถวิลการ. (2558). “ภาวะผู้นำเหนือผู้นำ” แบบภาวะผู้นำแห่งศตวรรษที่ 21. *วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 11(2),23-35

ทิฆัมพร อุ่นจันที. (2561). *องค์การแห่งความสุขที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชนในจังหวัดขอนแก่น.* วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ธัญญ์นภัส มณีพันธุ์วงศ์. (2564). ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะของครูไทยในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 9*(36), 133-143

พระมหาตุ๋ย ขนฺติธมฺโม, พระสมุห์พุฒิพงษ์ พุทฺธิวโส. (2564). บทบาทครูในศตวรรษที่ 21 “ครูผู้สร้างคน”. *วารสารภาวนาสารปริทัศน์, 1*(3), 13-26

รัตนา คนไว. (2565). ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามุกดาหาร. *Journal of Modern Learning Development, 8*(3), 215-233

วรัชยา ลาบบุญ. (2563). *คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ.* วิทยานิพนธ์., มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.

วิมลพันธ์ ไวยคูนา. (2565). ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2. *วารสารสิรินธรปริทรรศน์,* 25(1), 421-433

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1. (2566). *รายงานผลการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2566*. สืบค้นเมื่อ 1 พฤษภาคม 2567, จาก https://plan.udn1.go.th/

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1. (2567). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2567.* สืบค้นเมื่อ 1 พฤษภาคม 2567, จาก https://plan.udn1.go.th/

สมพงษ์ อัสสาภัย. (2566). ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3. *วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล*, 9(2), 2566

อภินุช นาเลาห์. (2565). *โมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.อมรา

พิมพ์สวัสดิ์. (2562). *การศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 31*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

Iksang Yoon (2022). Dynamic patterns of teachers' professional development participation and their relations with socio-demographic characteristics, teacher self-efficacy, and job satisfaction. *Teach Teacher Educ*. 19, 109:103565

Manz, C.C., & Sims, H.P. (1991). *The new super-leadership to leadthemselves*. San Francisco: Berreit-Koehler.

Punch, K. F. (2014). *Introduction to Social Research: Quantitative and Qualitative Approaches* (3rd ed.). London: SAGE Publications.

Collaborative Network Administration to Promote Student Life Skills under Nong Khai Secondary Educational Service Area Office

Nitinai Isaranukul[1], Sittichai Sonsupee[2] & Nitas Masalee[3*]

1 Faculty of Interdisciplinary Studies, Khon Kaen University
2 Faculty of Interdisciplinary Studies, Khon Kaen University
3 Faculty of Interdisciplinary Studies, Khon Kaen University
** Corresponding author. E-mail: nitinai.i@kkumail.com*

Abstract

This research aimed to: 1) study the current conditions, desired conditions, and needs of collaborative network administration for promoting student life skills under the Nong Khai Secondary Educational Service Area Office, and 2) develop appropriate administrative guidelines to enhance such collaboration. A mixed-methods approach was employed in two phases: a quantitative phase, involving 278 administrators and teachers as the sample group, and a qualitative phase, in which semi-structured interviews were conducted with experts. The findings revealed that: 1) The current condition was at a moderate level. The highest mean was found in collaborative operations, while the lowest means were in shared vision setting and evaluation and improvement. The desired condition was at the highest level, with shared vision setting having the highest mean, and member identification the lowest. The PNIModified index ranged from 0.344 to 0.473, with the highest need in the area of shared vision setting. 2) The proposed guidelines for effective network administration to promote student life skills comprised five key components: (1) Member identification (2) Vision Alignment and Setting (3) Information Sharing and Interaction (4) Collaborative Implementation (5) Evaluation and Improvement.

Keywords: Administration, Collaborative Network, Life Skills

Received: 2025-05-18; Revised: 2025-06-25; Accepted: 2505-06-25 ISSN: 2822-0218 (Online)

การบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย

นิตินัย อิสรานุกูล[1], สิทธิชัย สอนสุภี[2] และนิทัสน์ มาสาลี[3*]

1 คณะสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
2 คณะสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
3 คณะสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
* *Corresponding author. E-mail: nitinai.i@kkumail.com*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย และ2) ศึกษาแนวทางการบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน แบ่งเป็น 2 ระยะ ได้แก่ การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างคือผู้บริหารและครูจำนวน 278 คน และการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้วยแบบสอบถามกึ่งโครงสร้าง ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการดำเนินงานร่วมกันมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ร่วม และด้านการประเมินผลและการปรับปรุงงานมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านการกำหนดสมาชิกเครือข่ายมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) อยู่ระหว่าง 0.344–0.473 ลำดับสูงสุดคือ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ร่วม 2) แนวทางการบริหารเครือข่ายเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตผู้เรียน ประกอบด้วย (1) การกำหนดสมาชิกเครือข่าย (2) การกำหนดวิสัยทัศน์ร่วม (3) การมีปฏิสัมพันธ์สื่อสาร (4) การดำเนินงานร่วมกัน (5) การประเมินผลและการปรับปรุงงาน

คำสำคัญ: การบริหาร, เครือข่ายความร่วมมือ, ทักษะชีวิต

บทนำ

การระบาดของโควิด-19 เป็นเหตุการณ์ครั้งใหญ่ที่ทำให้โลกเปลี่ยนไป ซึ่งถือเป็นตัวแปรสำคัญที่บีบคั้นให้ทุกคนต้องปรับตัวในหลาย ๆ ด้าน และการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจที่ถดถอยยังส่งผลโดยตรงต่อการศึกษาในเด็กที่ครอบครัวมีผู้ปกครองไม่มีงานทำ นอกจากนี้การพัฒนาของเทคโนโลยีทำให้ผู้คนเสพติดความสบายที่ส่งผลต่อพฤติกรรมและอารมณ์ของมนุษย์ โมเดล BANI WORLD ที่เสนอโดยนักมานุษยวิทยาอเมริกันอธิบายว่าโลกทุกวันนี้มีความเปราะบาง (Brittle), เต็มไปด้วยความวิตกกังวล (Anxious), ไม่เป็นเส้นตรง (Non-linear) และยากต่อความเข้าใจ (Incomprehensible) ดังนั้นมนุษย์จึงต้องเตรียมทักษะมากกว่าความรู้ในห้องเรียนเพื่อรับมือกับโลกที่ไม่แน่นอน (อักษรเจริญทัศน์, 2567) ความท้าทายหนึ่งในโลก BANI คือ การคาดเดาไม่ได้ (N) การเตรียมความพร้อมรับมือกับสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และทักษะการปรับตัวจึงเป็นสิ่งสำคัญไม่ว่าโลกจะเปลี่ยนไปเช่นไร (Educathai, 2567)

“ทักษะชีวิต” ถูกกำหนดให้เป็นทักษะที่สามารถนำไปประยุกติใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ได้ ซึ่งช่วยให้สามารถรับมือกับชีวิตประจำวัน รวมทั้งพัฒนาและประสบความสำเร็จในการเรียน การทำงาน และการใช้ชีวิตในสังคม (UNESCO, 2564) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้นำ “การพัฒนาทักษะชีวิต”

บรรจุไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยระบุในสมรรถนะผู้เรียนข้อ 4 ว่า “ผู้เรียนมีความสามารถในการพัฒนาทักษะชีวิต” ได้กำหนดองค์ประกอบสำคัญของทักษะชีวิตครอบคลุม 4 ด้าน คือ 1) การตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตัวเองและผู้อื่น 2) การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ 3) การจัดการกับอารมณ์และความเครียด 4) การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น รวมถึงสนับสนุนให้ครูทุกคนทำความเข้าใจกับทักษะชีวิต ตลอดจนนำทักษะชีวิตสู่การเรียนการสอน ทั้งที่ดำเนินการอยู่แล้วและจะพัฒนาให้มีความเข้มข้นยิ่งขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560) นโยบายและจุดเน้นของ กระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ 2564 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ในส่วนของการจัดการศึกษาทุกระดับ ทุกประเภท โดยใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการคิด วิเคราะห์สามารถแก้ไขสถานการณ์เฉพาะหน้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ จัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) พัฒนาผู้เรียนให้มีความรอบรู้และทักษะชีวิต เพื่อเป็นเครื่องมือในการดำรงชีวิตและสร้างอาชีพ อาทิ การใช้ เทคโนโลยีดิจิทัล สุขภาวะและทัศนคติที่ดีต่อการดูแลสุขภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มาตรา 6 ข้อ 2 ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นในการจัดการศึกษา ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 “การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน” เป็นแนวคิดสำคัญที่บัญญัติไว้ในมาตรา 54 วรรคสอง ซึ่งกำหนดให้ “รัฐต้องดำเนินให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล” (ศูนย์บูรณาการพันธกิจสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์, 2564)

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกองค์กรและหน่วยงานทางการศึกษาในลักษณะของเครือข่ายความร่วมมือ ซึ่งเป็นการรวมตัวของบุคคลหรือหน่วยงานที่มีเป้าหมายร่วมกัน เพื่อดำเนินกิจกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ เครือข่ายนี้ช่วยเชื่อมโยงกระบวนการปฏิบัติระหว่างระบบและบทบาทของแต่ละฝ่ายเข้าด้วยกันโดยสมัครใจ เน้นการมีส่วนร่วมแบบแนวราบ ทั้งในด้านการคิดวางแผน ตัดสินใจ ดำเนินการติดตามประเมินผล และแบ่งปันผลประโยชน์ร่วมกัน (วิทยา สุดรัก, 2566) สอดคล้องกับ จิรารัตน์ วงศ์โยธา (2567) ที่กล่าวว่า เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิผล การมีส่วนร่วมของสถาบันศาสนา ชุมชน องค์การปกครองท้องถิ่น องค์กรเอกชน และผู้ปกครอง ให้เข้ามามีบทบาทในสถานศึกษามากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนที่ขาดทรัพยากรทางการศึกษา (หวานใจ เวียงยิ่ง, 2565) การบริหารเครือข่ายความร่วมมือก่อให้เกิดการยกระดับการแก้ไขปัญหา นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย เป็นหน่วยงานที่ให้ความสำคัญกับการยกระดับคุณภาพผู้เรียนให้สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยมีวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน รวมถึงการสร้างเครือข่ายเพื่อพัฒนาการเรียนรู้และทักษะชีวิตของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย, 2566)

จากเหตุผลข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตของผู้เรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

หนองคาย เพื่อนำไปสู่แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่เป็นรูปธรรม มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนและหน่วยงานทางการศึกษา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย

2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย

หลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับทักษะชีวิต

“**ทักษะชีวิต**” (Life Skills) เป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษาระดับพื้นฐาน ซึ่งมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข มีคุณภาพ และสามารถเผชิญกับความท้าทายต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ได้ระบุให้ทักษะชีวิตเป็นหนึ่งในสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน โดยเฉพาะ “ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต” ที่หมายถึง การใช้กระบวนการคิดและการกระทำในการดำรงชีวิต การเรียนรู้ด้วยตนเอง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคม องค์กรระดับโลก เช่น องค์การอนามัยโลก (WHO, 2020) และยูนิเซฟ (UNICEF, 2019) ต่างเห็นพ้องว่า ทักษะชีวิตเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้สามารถรับมือกับความเปลี่ยนแปลง และใช้ชีวิตอย่างมีสุขภาวะ โดยครอบคลุมความสามารถ ทัศนคติ และสมรรถนะทางอารมณ์และสังคม เช่น การคิดเชิงวิพากษ์ การสื่อสาร การตัดสินใจ การจัดการความเครียด และการสร้างสัมพันธภาพอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งช่วยเสริมการเรียนรู้พื้นฐานและการมีส่วนร่วมในสังคมได้อย่างยั่งยืน นักวิชาการหลายท่านเห็นตรงกันว่าทักษะชีวิตเป็นความสามารถที่เกิดจากทั้งการเรียนรู้และการฝึกฝน เช่น วารินท์พร ฟันเฟื่องฟู (2565) ที่ชี้ว่า ทักษะชีวิตคือเครื่องมือในการปรับตัว ดำรงชีวิต และเผชิญกับสถานการณ์ที่หลากหลาย ขณะที่สุรสิทธิ์ ช่วยบุญ (2565) เน้นย้ำการใช้ความรู้ร่วมกับอารมณ์และมนุษยสัมพันธ์ในการจัดการสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวคิดเครือข่ายความร่วมมือ

การส่งเสริมทักษะชีวิตไม่อาจเกิดขึ้นได้โดยลำพังเฉพาะในห้องเรียนหรือภายในสถานศึกษาเท่านั้น หากแต่จำเป็นต้องอาศัย “การบริหารเครือข่ายความร่วมมือ” (Collaborative Network Management) กับภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน ชุมชน และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยการบริหารลักษณะนี้เป็นกระบวนการที่มุ่งสร้างความร่วมมือเพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกัน ผ่านการใช้ทรัพยากร ความรู้ และศักยภาพของแต่ละองค์กรอย่างเต็มที่ Moordiningsih Moordiningsih (2024) กล่าวว่า ความร่วมมือคือกระบวนการทำงานร่วมกันเพื่อสร้างแนวคิดและแก้ไขปัญหาไปพร้อมๆ กันตามวิสัยทัศน์ร่วมกัน ในองค์กรที่พึ่งพาซึ่งกันและกัน ความร่วมมือเป็นกุญแจสำคัญในการสร้างสรรค์ ความร่วมมือจึงเป็นสิ่งสำคัญในการบรรลุผลลัพธ์ที่ดีที่สุดในที่แก้ไขปัญหาที่ซับซ้อน Mifsud (2020) อธิบายว่า มีหลายสาเหตุที่อธิบายการรวมเครือข่ายเข้ากับการศึกษา รูปแบบโรงเรียนเดียวแบบดังเดิมกำลังพัฒนาไปสู่รูปแบบองค์กรที่ซับซ้อนมากขึ้น จำเป็นต้องมีการปรับปรับเปลี่ยนให้ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่รวดเร็ว การสร้างความรู้ร่วมกัน และการแบ่งปันข้อมูลในระดับห้องเรียน ระดับโรงเรียน และสังคม International Life Sciences Institute (2025) กล่าวว่า เครือข่ายความร่วมมือเป็นเครือข่ายที่เชื่อมโยงกันของบุคคลและองค์กรที่พร้อมจะใช้ประโยชน์จากเวลา ข้อมูล

เชิงลึก และทรัพยากรของตนเพื่อสร้างผลกระทบที่ยิ่งใหญ่ ความสำเร็จขึ้นอยู่กับความสามารถของเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนความคิด สร้างความสัมพันธ์ สำรวจโอกาส แบ่งปันพลังและทรัพยากร และจุดประกายนวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อนซึ่งเป็นประโยชน์ร่วมกัน สุดา มงคลสิทธิ์ (2562) เน้นว่าเครือข่ายที่ดีต้องมีโครงสร้างเป็นระบบ เปิดกว้าง และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสมาชิก ส่วนศักรินทร์ สมพิศนภา (2565) กล่าวถึงบทบาทของผู้อำนวยการสถานศึกษาในฐานะผู้นำที่ต้องบริหารจัดการทรัพยากรต่าง ๆ อย่างบูรณาการเพื่อสนับสนุนเป้าหมายทางการศึกษาอย่างแท้จริง จิระศักดิ์ สร้อยคำ (2561) พบว่า องค์ประกอบของการจัดการเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ ประกอบด้วย 1) วิสัยทัศน์ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ 2) การมีส่วนร่วม 3) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และติดต่อสื่อสาร 4) โครงสร้างการบริหาร และ 5) การระดมทรัพยากร สุธรรม ธรรมทัศนานนท์ (2562) ได้ศึกษาองค์ประกอบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า มี 5 องค์ประกอบ คือ 1) การกำหนดสมาชิกเครือข่าย 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเครือข่าย 3) การสื่อสารและปฏิสัมพันธ์กัน 4) ภาวะผู้นำของผู้ประสานงานเครือข่าย และ 5) การประเมินผลและการปรับปรุงงาน หวานใจ เวียงยิ่ง (2565) พบว่า องค์ประกอบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ คือ 1) การตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่าย 2) การกำหนดวิสัยทัศน์ของเครือข่าย 3) การพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ของเครือข่าย 4) การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่าย 5) การประเมินผลและการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานของเครือข่าย 6) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้การสื่อสาร และ 7) การประสานหน่วยงาน/องค์กรเครือข่าย ธนากร อินตา (2566) กล่าวว่า ผลวิจัยของการศึกษาการบริหารเครือข่ายความร่วมมือของสถานศึกษากับสถานประกอบการในการจัดการอาชีวศึกษาของวิทยาลัยการอาชีพในจังหวัดลำปาง พบว่าองค์ประกอบ คือ 1) การกำหนดสมาชิกเครือข่าย 2) การกำหนดวัตถุประสงค์ร่วมกัน 3) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 4) การสื่อสารประสานงานเครือข่าย และ 5) การติดตามประเมินผลและการปรับปรุง จิรารัตน์ วงศ์โยธา (2567) กล่าวว่า องค์ประกอบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษา ประกอบด้วย 1) การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน 2) การเสริมสร้างศักยภาพเครือข่าย 3) การมีส่วนร่วมของเครือข่าย 4) การมีปฏิสัมพันธ์และสื่อสาร 5) การประเมินผลและการปรับปรุงงาน

จากการศึกษาองค์ประกอบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตผู้เรียน สามารถนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบ ได้ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การกำหนดสมาชิกเครือข่าย 2) การกำหนดวิสัยทัศน์ร่วม 3) การมีปฏิสัมพันธ์สื่อสาร 4) การดำเนินงานร่วมกัน และ 5) การประเมินผลและการปรับปรุงงาน โดยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพที่ 1 ดังนี้

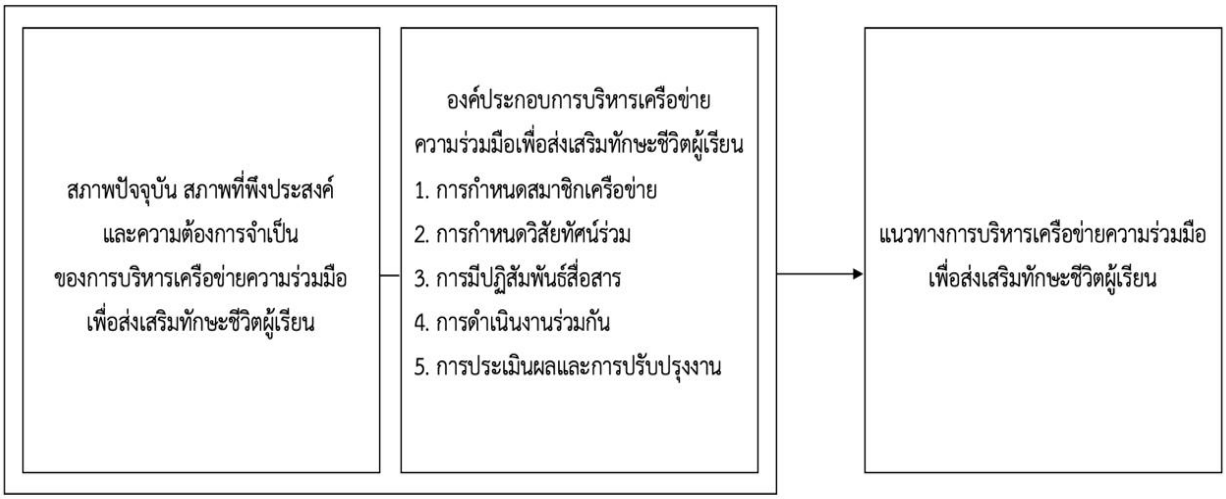

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสานวิธี (Mixed Methods Research) ด้วยแบบแผนเชิงอธิบาย (Explanatory Sequential Design) (Creswell, 2013) แบ่งออกเป็น 2 ระยะ โดยระยะที่ 1 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณแล้วนำผลการวิจัยที่ได้ใช้เป็นข้อมูลในการสร้างเครื่องมือสำหรับสร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง สำหรับการดำเนินการวิจัยในระยะที่ 2 ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ

ระยะที่ 1 การศึกษาเชิงปริมาณ

1. ประชากรในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย ปีการศึกษา 2567 จำนวน 31 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 71 คน ครูจำนวน 1,011 คน รวมทั้งสิ้น 1,082 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย ปีการศึกษา 2567 โดยใช้เกณฑ์กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครซี่และมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 18 คน ครู จำนวน 260 คน รวมทั้งสิ้น 278 คน จาก 31 โรงเรียน

3. วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง การวิจัยนี้ได้สุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยแบ่งขนาดของโรงเรียน โดยจำแนกเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ จากนั้นทำการเทียบสัดส่วนเพื่อให้ได้มาซึ่งขนาดของกลุ่มตัวอย่างและทำการสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling) จากประชากรในแต่ละขนาดของโรงเรียน

4. การสร้างและการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาเครื่องมือด้วยตนเองเพื่อเก็บข้อมูลตามกรอบแนวคิด วัตถุประสงค์การวิจัย มีวิธีการดังนี้

1) ศึกษาและสังเคราะห์ แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตผู้เรียน

2) ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า ค่าดัชนีความสอดคล้อง โดยใช้เกณฑ์ที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60 - 1.00

3) ร่างแบบสอบถามโดยใช้ประเด็นขององค์ประกอบและตัวชี้วัด

4) สร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

5) ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้ว เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัยเพื่อประเมินหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (Index of Item Objective Congruence: IOC) และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

6) ตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารและครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี ที่มีบริบทคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่า (Alpha Coefficient) ใช้สูตรของครอนบาค (Crobach's Alpha Coefficient) ซึ่งวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยค่าความเชื่อมั่นที่อยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้จะต้องมีค่าตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2546) ซึ่งผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่า (Alpha Coefficient) มีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.973

ระยะที่ 2 การศึกษาเชิงคุณภาพ

1. ผู้วิจัยได้นำข้อค้นพบที่ได้จากระยะที่ 1 มาสรุปเพื่อกำหนดประเด็นข้อคำถามในการสร้างแบบสัมภาษณ์และร่างแนวทางการบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 ท่าน

2. ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบและยืนยันแนวทางการบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย โดยเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบและยืนยันแนวทาง จำนวน 3 คน ใช้เกณฑ์ในการพิจารณาคือ 1) ดำรงตำแหน่งผู้บริหารระดับนโยบาย จำนวน 1 คน 2) ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย ที่มีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษา 5 ปีขึ้นไป จำนวน 2 คน

3. ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ของแนวทางการบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยใช้เกณฑ์ในการพิจารณาคุณสมบัติ ดังนี้ 1) ผู้บริหารระดับนโยบายผู้มีประสบการณ์ในการบริหาร 5 ปีขึ้นไป จำนวน 1 คน และมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก 2) ผู้บริหารสถานศึกษาผู้มีประสบการณ์ด้านการบริหารสถานศึกษา 5 ปีขึ้นไป จำนวน 1 คน และมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก 3) ศึกษานิเทศก์ผู้มีประสบการณ์การทำงาน 5 ปีขึ้นไป จำนวน 1 คน และมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการดังนี้

1) ผู้วิจัยทำบันทึกหนังสือถึงคณะสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่นวิทยาเขตหนองคาย เพื่อออกหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2) ผู้วิจัยดำเนินการจัดส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลพร้อมแนบแบบสอบถาม ในรูปแบบลิงค์หรือ QR Code แบบสอบถามออนไลน์ โดยใช้ Google Forms ทางไปรษณีย์ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง ตามวัน เวลาสถานที่ตามนัดหมาย

4) ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และสรุปผลการสัมภาษณ์ของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 6 คน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1) การศึกษาเชิงปริมาณ ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ เป็นข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data) ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS โดยหาค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2) การศึกษาเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ซึ่งเป็นเทคนิคที่ผู้วิจัยใช้ศึกษารายละเอียดของเนื้อหาสาระอย่างเป็นระบบ โดยระบุประเด็นที่มีความเกี่ยวข้องกับแนวทางการบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย ซึ่งผู้วิจัยได้นำเนื้อหาข้อความจากตอนสำคัญของผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้กล่าวถึงมาสนับสนุนแนวทางการบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตผู้เรียนที่ได้จากแบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ เป็นข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย และอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย ผลการวิจัย สภาพที่เป็นปัจจุบันอยู่ในระดับ ปานกลาง การดำเนินงานร่วมกัน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด การกำหนดวิสัยทัศน์ร่วม และการประเมินผลและปรับปรุงงาน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากัน สภาพที่พึงประสงค์ พบว่า ในภาพร่วมอยู่ในระดับ มากที่สุด ซึ่งการกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และการกำหนดสมาชิกเครือข่าย มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย ภาพรวมพบว่า ค่า $PNI_{Modified}$ อยู่ระหว่าง 0.344 ถึง 0.473 ลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุด ลำดับที่ 1 คือ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ร่วม ลำดับที่ 2 คือ ด้านการประเมินผลและการปรับปรุงงาน ลำดับที่ 3 ด้านการกำหนดสมาชิกเครือข่าย ลำดับที่ 4 ด้านการมีปฏิสัมพันธ์สื่อสาร ตามลำดับ และลำดับที่ 5 คือ ด้านการดำเนินงานร่วมกัน

2. แนวทางในการพัฒนาการบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย ควรดำเนินดังนี้ (1) ด้านการกำหนดสมาชิกเครือข่าย โรงเรียนควรสรรหาและประสานความร่วมมือกับหน่วยงานวิชาการและงบประมาณสนับสนุนการส่งเสริมทักษะชีวิตผู้เรียน เพื่อเข้ามาเสริมศักยภาพเครือข่าย จัดประชุมเพื่อกำหนดคุณลักษณะ บทบาท และความร่วมมือของสมาชิกให้ชัดเจน และมีการทำบันทึกข้อตกลงร่วมกันเพื่อระบุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการทำงานร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน (2) ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ร่วม โรงเรียนควรใช้การมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความเข้าใจและการรับรู้อย่างตรงกัน ซึ่งจะช่วยให้นโยบายสามารถขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ วิสัยทัศน์ที่กำหนดควรคำนึงถึงประโยชน์ที่ผู้เรียนจะได้รับ และต้องส่งผลโดยตรงต่อการยกระดับคุณภาพของผู้เรียนในด้านต่างๆ อีกทั้งควรสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและชุมชนท้องถิ่น (3) ด้านการมีปฏิสัมพันธ์สื่อสาร โรงเรียนควรมีการจัดทำบันทึกหรือฐานข้อมูลเพื่อใช้ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างสมาชิกเครือข่ายอย่างเป็นระบบ ควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกเครือข่าย เปิดโอกาสให้สมาชิกได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์และแนวปฏิบัติที่ดีในการส่งเสริมทักษะชีวิตผู้เรียน (4) ด้านการดำเนินงานร่วมกัน โรงเรียนควรให้ความสำคัญกับการสนับสนุนขวัญและกำลังใจแก่สมาชิกเครือข่าย มีการจัดประชุมร่วมกับสมาชิกเครือข่ายอย่างสม่ำเสมอ เพื่อร่วมกันวางแผน ติดตาม และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการส่งเสริมทักษะชีวิตของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ (5) ด้านการประเมินผลและการปรับปรุงงาน โรงเรียนควรจัดตั้งคณะกรรมการประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อทำหน้าที่ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินความก้าวหน้าอย่างเป็นระบบ พัฒนาระบบจัดเก็บข้อมูลที่มีความปลอดภัยและสามารถเข้าถึงได้ง่าย จัดทำเล่มสรุปรายงานประจำปีที่แสดงผลการดำเนินงานของเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงพัฒนางานและเป็นแนวทางในการวางแผนในอนาคตอย่างมีทิศทาง

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการศึกษาพบว่า การบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตผู้เรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคายมีสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง ขณะที่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด สะท้อนให้เห็นถึงความพยายามในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ กริช ธีรางศุ (2564) โดยพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมมีความต้องการ

จำเป็นมากที่สุด รองลงมาคือการปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน และการมีวิสัยทัศน์ร่วม ส่วนการบริหารจัดการเครือข่ายอยู่ในลำดับสุดท้าย ทั้งนี้สอดคล้องกับผลวิจัยของ หวานใจ เวียงยิ่ง (2565) ที่ชี้ว่า สภาพปัจจุบันของเครือข่ายในโรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน แต่มีความต้องการจำเป็นสูงสุดด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ของเครือข่าย และเน้นการประเมินผล การประสานงาน การสื่อสาร และการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ตามลำดับ จากผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย คือ การกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมอย่างมีประสิทธิภาพ โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้สมาชิกเครือข่ายได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์สภาพแวดล้อมและบริบทของโรงเรียนและชุมชน เพื่อกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม พร้อมสื่อสารให้ผู้เกี่ยวข้องเข้าใจตรงกัน และมีการติดตาม ทบทวน ปรับปรุงวิสัยทัศน์ให้ทันสมัย สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งสอดคล้องกับ จิรารัตน์ วงศ์โยธา (2567) ที่ระบุว่า ควรสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของวิสัยทัศน์ร่วม กำหนดเป้าหมายและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเครือข่ายในการวางแผนและติดตามความก้าวหน้า วิทยา สุดรัก (2566) ระบุว่า วิสัยทัศน์ร่วมช่วยนำพาองค์กรสู่ความสำเร็จ และสมาชิกเครือข่ายพร้อมยอมรับและปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ร่วม ขณะที่ หวานใจ เวียงยิ่ง (2565) พบว่า การกำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและเป็นไปได้เป็นความจำเป็นลำดับแรกของการบริหารเครือข่ายทางวิชาการของโรงเรียน ทำให้เกิดพลังร่วมกันในการมุ่งสู่เป้าหมายเดียวกันอย่างมีพลังและประสิทธิภาพ

2. จากผลการศึกษาแนวทางการบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตของผู้เรียนในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย มี 5 ด้านสำคัญ ได้แก่ การกำหนดสมาชิกเครือข่าย โดยเน้นการสรรหาและประสานงานกับหน่วยงานภายนอก การกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน การมีปฏิสัมพันธ์สื่อสารที่มีระบบข้อมูลและกิจกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์ การดำเนินงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ และการประเมินผลเพื่อปรับปรุงการดำเนินงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย (2566) แนวทางเหล่านี้สอดคล้องกับกรอบแนวคิด PDCA และงานวิจัยของกริช ธีรางศุ (2564) ที่เน้นการมีเป้าหมายร่วม การมีส่วนร่วม และการบริหารจัดการเครือข่ายเพื่อความมีประสิทธิภาพ ในขณะเดียวกัน สุธรรม ธรรมทัศนานนท์ (2562) ได้เสนอ 3 กลยุทธ์ คือ การก่อตั้ง การพัฒนา และการประเมินผลเครือข่ายซึ่งสอดคล้องกับแนวทางข้างต้น นอกจากนี้ จิรารัตน์ วงศ์โยธา (2567) ยังเน้นย้ำถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมจากชุมชนและองค์กรท้องถิ่นในการจัดการศึกษาเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของนโยบายรัฐ โดยเฉพาะในสถานศึกษาที่ขาดแคลนทรัพยากร ซึ่งทั้งหมดนี้ชี้ให้เห็นว่าการสร้างเครือข่ายความร่วมมือที่ยั่งยืนต้องอาศัยการมีส่วนร่วม วิสัยทัศน์ร่วม และระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ และการประเมินแนวทางการบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตผู้เรียนในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย โดยได้รับการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ซึ่งมีประสบการณ์ด้านการบริหารและจัดการเรียนการสอน พบว่ามีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ในระดับมากที่สุด โดยผ่านการเก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพตามกรอบวิจัย ก่อนนำไปปรับปรุงตามข้อเสนอแนะจนมีความสมบูรณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย (2566) แนวทางนี้สามารถประยุกต์ใช้ได้กับสถานศึกษาทุกขนาดในพื้นที่ และสอดคล้องกับแนวคิดของกริช ธีรางศุ (2564) ที่เสนอให้การบริหารเครือข่ายต้องมีวิสัยทัศน์ร่วม การมีส่วนร่วม และการปฏิสัมพันธ์ที่ต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับหลักการ PDCA ขณะเดียวกัน สุรเดช รอดจินดา (2562) ยืนยันว่าแนวทางที่พัฒนาขึ้นนั้นถูกต้อง เหมาะสม และเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาและเขตพื้นที่

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการศึกษาในระยะที่ 1 ซึ่งได้องค์ประกอบของการบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตผู้เรียน ประกอบด้วย 1) การกำหนดสมาชิกเครือข่าย 2) การกำหนดวิสัยทัศน์ร่วม 3) การมีปฏิสัมพันธ์สื่อสาร 4) การดำเนินงานร่วมกัน และ 5) การประเมินผลและการปรับปรุงงาน จากนั้นนำไปศึกษาสภาพความเป็นจริงของการบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย และนำผลการศึกษามาจัดลำดับความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนาแนวทางในการบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย ที่มีคุณภาพและสามารถปฏิบัติได้จริง ตาม MVICE Model

M = Member Identification การกำหนดสมาชิกเครือข่าย โรงเรียนควรสรรหาและประสานความร่วมมือกับหน่วยงานวิชาการและงบประมาณสนับสนุนการส่งเสริมทักษะชีวิตผู้เรียน เพื่อเข้ามาเสริมศักยภาพเครือข่าย จัดประชุมเพื่อกำหนดคุณลักษณะ บทบาท และความร่วมมือของสมาชิกให้ชัดเจน และมีการทำบันทึกข้อตกลงร่วมกันเพื่อระบุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการทำงานร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน

V = Vision Alignment and Setting การกำหนดวิสัยทัศน์ร่วม โรงเรียนควรใช้การมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความเข้าใจและการรับรู้อย่างตรงกัน ซึ่งจะช่วยให้นโยบายสามารถขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ วิสัยทัศน์ที่กำหนดควรคำนึงถึงประโยชน์ที่ผู้เรียนจะได้รับ และต้องส่งผลโดยตรงต่อการยกระดับคุณภาพของผู้เรียนในด้านต่างๆ อีกทั้งควรสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา และชุมชนท้องถิ่น

I = Information Sharing and Interaction การมีปฏิสัมพันธ์สื่อสาร โรงเรียนควรมีการจัดทำบันทึกหรือฐานข้อมูลเพื่อใช้ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างสมาชิกเครือข่ายอย่างเป็นระบบ ควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกเครือข่าย เปิดโอกาสให้สมาชิกได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์และแนวปฏิบัติที่ดีในการส่งเสริมทักษะชีวิตผู้เรียน

C = Collaborative Implementation การดำเนินงานร่วมกัน โรงเรียนควรให้ความสำคัญกับการสนับสนุนขวัญและกำลังใจแก่สมาชิกเครือข่าย มีการจัดประชุมร่วมกับสมาชิกเครือข่ายอย่างสม่ำเสมอเพื่อร่วมกันวางแผน ติดตาม และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการส่งเสริมทักษะชีวิตของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ

E = Evaluation and Improvement การประเมินผลและการปรับปรุงงาน โรงเรียนควรจัดตั้งคณะกรรมการประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อทำหน้าที่ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินความก้าวหน้าอย่างเป็นระบบ พัฒนาระบบจัดเก็บข้อมูลที่มีความปลอดภัยและสามารถเข้าถึงได้ง่าย จัดทำเล่มสรุปรายงานประจำปีที่แสดงผลการดำเนินงานของเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงพัฒนางานและเป็นแนวทางในการวางแผนในอนาคตอย่างมีทิศทาง ดังแสดงในภาพที่ 2 ต่อไปนี้

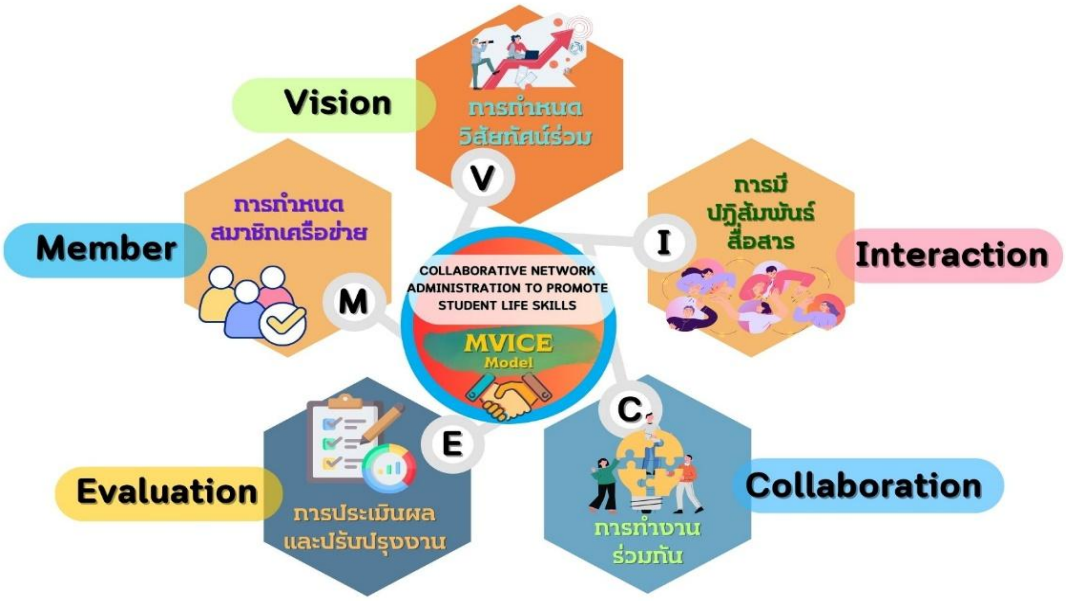

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัย พบว่า ผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตผู้เรียน ด้านความต้องการที่จะพัฒนามีความสำคัญเป็นลำดับที่ 1 คือ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ร่วม ดังนั้น โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้สมาชิกเครือข่ายความร่วมมือได้ร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาทักษะชีวิตผู้เรียน มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและบริบทของโรงเรียนและชุมชนเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ที่สอดคล้องกับความต้องการกับบริบทของสถานศึกษาและท้องถิ่น วิสัยทัศน์ควรกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมในการพัฒนาทักษะชีวิตผู้เรียนให้มีทิศทางและบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ต้องมีการสื่อสารวิสัยทัศน์ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายรับรู้และเข้าใจตรงกัน เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมาย ควรมีการติดตามประเมินผลและทบทวนวิสัยทัศน์เป็นระยะ เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป และมีการปรับปรุงให้ทันสมัยอยู่เสมอ

2. จากผลการวิจัย พบว่า แนวทางการบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตผู้เรียนที่ได้นั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคายหรือหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์พัฒนาเพื่อยกระดับการจัดการศึกษาและคุณภาพผู้เรียน

3. จากผลการวิจัย พบว่า ควรมีการพัฒนาการบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตผู้เรียน โดยการนำเทคโนโลยีมาปรับประยุกต์ใช้กับทุกองค์ประกอบ ทุกขั้นตอนในการดำเนินงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการดำเนินงานเพื่อให้เกิดผลแก่ผู้เรียนมากที่สุด

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. นำแนวทางการบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตผู้เรียน นำไปทำวิจัยและพัฒนาในรูปแบบ (R&D) เพื่อให้ได้แนวปฏิบัติที่ดีเป็นประโยชน์สำหรับสถานศึกษาอื่นที่มีบริบทใกล้เคียงกันและนำไปใช้เพื่อบริหารเครือข่ายความร่วมเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตผู้เรียนต่อไป

2. ควรมีการศึกษาโดยนำแนวทางการบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตผู้เรียนไปทดลองใช้ในสถานการณ์จริง หลากหลายพื้นที่และหลากหลายบริบท แล้วนำผลประเมิน พัฒนาปรับปรุงแนวทางให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

3. ควรมีการวิจัยเพื่อต่อยอดองค์ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตผู้เรียนในครั้งต่อไปควรขยายผลการศึกษาให้ครอบคลุมผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในวงกว้างมากยิ่งขึ้น เช่น การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง องค์กรภายนอก หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา และเป็นการต่อยอดงานวิจัยต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กริช ธีรางศุ. (2564). แนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด*, 15(2), 20-31.

จิระศักดิ์ สร้อยคำ. (2561). การพัฒนารูปแบบการจัดการเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการส่งเสริมการศึกษาเอกชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 14(1), 24-31.

จิรารัตน์ วงศ์โยธา. (2567). แนวทางการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 9 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. *วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ ศรีนครินทรวิโรฒ,* 25(2), 156-177.

ธนากร อินตา. (2566). การบริหารเครือข่ายความร่วมมือของสถานศึกษากับสถานประกอบการในการจัดการอาชีวศึกษาในจังหวัดลำปาง. *วารสารวิชาการและวิจัยสาขาวิชาชีพ*, 12(2), 45–60.

วารินท์พร ฟันเฟื่องฟู. (2565). การเรียนรู้ทักษะชีวิตภายใต้ความปกติใหม่. *วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเก่า*, 9(2), 149-158.

วิทยา สุดรัก. (2566). กลยุทธ์การบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือของโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารปัญญาภิวัฒน์*, 15(3), 289-303.

ศักรินทร์ สมพิศนภา. (2565). การพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมขนาดเล็ก ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารศิลปการจัดการ*, 6(4), 1821-1843.

ศูนย์บูรณาการพันธกิจสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์. (2564). *การพัฒนาเครือข่ายพันธกิจสัมพันธ์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น.* มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2546). *การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ. สุวีริยาสาส์น.

สุดา มงคลสิทธิ์. (2562). กลยุทธ์การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาในโรงเรียนเอกชนจังหวัดชลบุรี. *วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์*, 6(10), 5843-5859.

สุธรรม ธรรมทัศนานนท์. (2562). กลยุทธ์การบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม,* 30(3), 199-214.

สุรสิทธิ์ ช่วยบุญ. (2565). การประยุกต์ใช้ทฤษฎีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในทักษะชีวิต: กรณีศึกษาวัยรุ่นที่มีภาวะซึมเศร้า. *วารสารวิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า*, 5(2), 1-13.

สุรเดช รอดจินดา. (2562). การพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการระหว่างสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคเหนือตอนบน. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 12(1), 1020-1042.

หวานใจ เวียงยิ่ง. (2565). ความต้องการจำเป็นของการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**.** *วารสารวิชาการธรรมทรรศน์*, 22(1), 181-193.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). *ทักษะชีวิต รหัสครูศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). *คู่มือการใช้เครื่องมือประเมินฯ ม.1–3*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อักษรไทย.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย. (2566). *รายงานผลการดำเนินงาน.* กระทรวงศึกษาธิการ.

อักษรเจริญทัศน์. (2567). สรุปให้รู้ตามทันโลกอนาคตการศึกษา EP.27: *BANI World เรื่องของ “โลก”ที่ท้าทายการศึกษา*. กรุงเทพฯ: Aksorn Education.

Educathai. (2567). *โลกเปราะบางกับการเตรียมทักษะในโลก BANI*. https://www.educathai.com/knowledge/articles/652

International Life Sciences Institute. (2025). *Collaboration***.** ILSI. https://ilagrifood.org/what-we-do/collaboration/**.**

Mifsud, D. 2020. *School Networks. Oxford Research Encyclopedia of Education*. Accessed February5,2020. https://oxfordre.com/education/view/10.1093/acrefore/9780190264093.001.0001/acrefore-9780190264093-e-741

Moordiningsih Moordiningsih. (2024). Linking the dynamic capabilities, collaborative networks, and employee motivation on organization performance during the digital era. *Journal of Infrastructure*, 8(9), 1-17.

World Health Organization. (2020). *Life skills education school handbook: Prevention of noncommunicable diseases.*

UNESCO. 2564. *Reimagining our futures together: A new social contract for education*. Paris: UNESCO.

UNICEF. (2019). *Comprehensive Life Skills Framework*. New Delhi, India.

The Development of the Program to Enhance Instructional Leadership for English Language Teachers under the Khon Kaen Secondary Educational Service Area Office

Kritsada Phochairat[1], & Suwat Julsuwan[2*]

1 Faculty of Education, Mahasarakham University
2 Faculty of Education, Mahasarakham University
** Corresponding author. E-mail: suwat.j@msu.ac.th*

Abstract

This research aimed to: (1) study the current conditions, desired conditions, and needs regarding academic leadership of English teachers under the Khon Kaen Secondary Educational Service Area Office, and (2) develop and evaluate a program to enhance the academic leadership of English teachers under the same office. The research was conducted in two phases:

Phase 1 focused on studying the current conditions, desired conditions, and needs for academic leadership. The sample consisted of 217 English teachers. The data collection instrument was a questionnaire. The data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, and the Priority Needs Index (PNI). Phase 2 involved developing a program to enhance academic leadership. The key informants were five experts. The data collection instrument was an evaluation form, and the data were analyzed using mean and standard deviation. The findings were as follows: The overall current condition of academic leadership among English teachers was at a moderate level. When considering each aspect, most were at a low level. The overall desired condition was at the highest level. When considering each aspect, all were at the highest level. The priority needs, ranked from highest to lowest based on the needs index, were: Expertise in instructional management, Improving student achievement, Curriculum expertise, Instructional supervision, and Effective leadership. The program developed to enhance the academic leadership of English teachers under the Khon Kaen Secondary Educational Service Area Office consisted of: (1) principles, (2) program objectives, (3) program content, (4) implementation methods, and (5) program assessment and evaluation. The program content included 5 modules: Module 1: Effective Leadership, Module 2: Curriculum Expertise, Module 3: Improving Student Achievement, Module 4: Instructional Supervision, and Module 5: Instructional Management Expertise. The results of the program evaluation showed that its suitability and feasibility were rated at the highest level.

Keywords: Program Development, Instructional Leadership, English Language Teachers

Received: 2025-05-18; Revised: 2025-06-25; Accepted: 2505-06-25 ISSN: 2822-0218 (Online)

การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

กฤษฎา โพธิ์ชัยรัตน์[1] และสุวัฒน์ จุลสุวรรณ์[2*]

1 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

2 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

** Corresponding author. E-mail: suwat.j@msu.ac.th*

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึ่งประสงค์ และความต้องการจำเป็น และ2) พัฒนาและประเมินโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น การวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึ่งประสงค์ และความต้องการจำเป็นด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของครูภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูภาษาอังกฤษ จำนวน 217 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ระยะที่ 2 พัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ ในการเก็บข้อมูล คือ แบบประเมิน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำทางวิชาการของครูภาษาอังกฤษ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับน้อย ส่วนสภาพที่พึ่งประสงค์ของภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในลำดับมากที่สุด และ ลำดับความต้องการจำเป็นในการในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูภาษาอังกฤษ เรียงลำดับจากดัชนีความ ต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย คือ ความเชี่ยวชาญจัดการเรียนการสอน การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ความเชี่ยวชาญด้านหลักสูตร การนิเทศการสอน และความเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ 2. โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ของโปรแกรม 3) เนื้อหาของโปรแกรม 4) วิธีการดำเนินการ 5) การวัดและประเมินผลโปรแกรมเนื้อหาประกอบด้วย 5 Module ได้แก่ Module 1 ความเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ Module 2 ความเชี่ยวชาญด้านหลักสูตร Module 3 การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน Module 4 การนิเทศการสอน และ Module 5 ความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนการสอน โดยมีผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การพัฒนาโปรแกรม, ภาวะผู้นำทางวิชาการ, ครูภาษาอังกฤษ

บทนำ

กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงของโลกที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในด้านวิทยาการทางเทคโนโลยี ทำให้แต่ละประเทศไม่สามารถอยู่ได้โดยลำพังจำเป็นต้องร่วมมือและพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันและมีการติดต่อสื่อสารกันมากขึ้น เพื่อให้ก้าวทันกับเหตุการณ์ในปัจจุบัน นอกจากนั้นยังต้องเผชิญกับ

วิกฤตการณ์ ในเรื่องความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม อุบัติภัยต่างๆ ส่งผลกระทบรุนแรงต่อมนุษย์โดยทั่วไป และเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ทำให้แต่ละประเทศต้องเตรียมคนรุ่นใหม่ให้มีทักษะและความสามารถในการปรับตัวภายใต้ กระแสโลกาภิวัตน์ ซึ่งเป็นคุณลักษณะสำคัญในการดำรงชีวิตในโลกยุคใหม่ มีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี เหมาะสมและ พอเพียงสอดคล้องกับปฏิญญาว่าด้วยการจัดการศึกษาของ UNESCO ที่ว่าการจัดการศึกษาให้คนในชาติเป็นคนเก่ง คนดี มีความสุข และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไป เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญาความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม คุณธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ทำให้หลายประเทศต้องปฏิรูปการศึกษาพัฒนาบุคลากรในประเทศ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2564)

การบริหารงานวิชาการนับว่าเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษาและเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษาที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการบริหารจะต้องสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุจุดหมายของหลักสูตร กิจกรรมการบริหารงานวิชาการจะเปลี่ยนแปลงไปตามสาระสำคัญของหลักสูตรและนโยบายการบริหารงานของหน่วยงานระดับกรม การดำเนินกิจกรรมทางวิชาการจึงต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย ลำพังผู้บริหารสถานศึกษาเพียงฝ่ายเดียวไม่สามารถเป็นผู้ชี้นำได้ในทุกเรื่องในการบริหารงานวิชาการจึงจำเป็นที่คณะครู บุคลากร หรือแม้แต่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต้องมีส่วนร่วมในการบริหาร ตั้งแต่การแสดงความคิดเห็นการวางแผน การตัดสินใจการปฏิบัติ การติดตามตรวจสอบและประเมินผล ทั้งนี้เพื่อประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการทั้งในเชิงคุณภาพและปริมาณที่มีต่อผู้เรียนเป็นสำคัญ เพราะจุดมุ่งหมายของสถานศึกษาก็คือ การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ซึ่งขึ้นอยู่กับงานวิชาการทั้งสิ้น (กาญจน์ เรืองมนตรี และธรินธร นามวรรณ, 2557) จากความเป็นมาและรายงานการวิจัยที่ผ่านมาดังกล่าวข้างต้น

จากสภาพความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยในฐานะครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น จึงสนใจที่จะพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น เพื่อให้ได้องค์ความรู้ใหม่ที่ช่วยเสริมสร้างให้ครูมีภาวะผู้นำทางวิชาการ ตลอดจนการนำข้อมูลที่เป็นประโยชน์ไปใช้ในการกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาทั้งในระดับสถานศึกษาและระดับเขตพื้นที่การศึกษา โดยผลวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหารและครูวิชาการ นอกจากนี้รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่สนใจได้ใช้ข้อมูลที่จะสามารถนำไปใช้พัฒนางานวิชาการในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

คำถามการวิจัย

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นด้านภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่นอยู่ในระดับใด

2. โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่นที่เหมาะสมเป็นอย่างไร และมีผลการประเมินอยู่ในระดับใด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นด้านภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

2. เพื่อพัฒนาและประเมินโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดภาวะผู้นำทางวิชาการ

ภาวะผู้นำ คือ ความสามารถหรือพฤติกรรมของผู้นำหรือที่มีอิทธิพลต่อกลุ่มเพื่อให้การดำเนินงานขององค์การที่มีในการบริหารตนเองและผู้อื่น สามารถครองใจสามารถสร้างความเชื่อมั่น จูงใจ โน้มน้าวจิตใจให้บรรลุตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่ตั้งไว้ร่วมกันให้เพื่อให้การปฏิบัติงานให้สำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีนักวิชาการกล่างถึงภาวะผู้นำ ดังนี้ Lvancevich และ Matteson (2002) ได้ให้ความหมายว่า ภาวะผู้นำเป็นกระบวนการของการใช้อิทธิพลต่อผู้อื่น เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายการดำเนินงานขององค์การ เช่นเดียวกับ Schermerhorn (2002) ได้ให้ความหมาย ภาวะผู้นำ หมายถึง กระบวนการในการดลบันดาลใจให้บุคคลอื่นทำงานให้สำเร็จ สอดคล้องกับ สุวัฒน์ จุลสุวรรณ์ (2554) ให้ความหมายว่า ภาวะผู้นำ คือ กระบวนการที่ผู้นำใช้อำนาจและอิทธิผลในการโน้มน้าวให้บุคคลปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ร่วมกัน เมื่อพิจารณาภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง คุณลักษณะหรือพฤติกรรมความสามารถในการนำแนวคิด วิธีการ ตลอดจนเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพมาใช้ในการบริหารจัดการ เพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ มีความสร้างสรรค์ในการชี้นำหรือโน้มน้าวจูงใจข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนให้เกิดพลังร่วม เพื่อพัฒนางานวิชาการและวิชาชีพที่ส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ โดยมีนักวิชาการกล่างถึงภาวะผู้นำ ดังนี้ Wildy and Dimmock (1993) ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำทางด้านวิชาการว่า หมายถึง ภาวะงานของผู้นำเองหรือการมอบหมายงานให้ผู้อื่นปฏิบัติแทน เพื่อสนับสนุนการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนซึ่งประกอบด้วยภาระงานที่สำคัญด้านต่าง ๆ McEwan (1998) ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำทางด้านวิชาการว่า หมายถึง การสร้างบรรยากาศให้คนในองค์กรสามารถทำงานร่วมกัน ในอันที่จะทำให้งานด้านการศึกษาประสบผลสำเร็จ และสัมมา รธนิธย์ (2556)

ดังนั้น จะเห็นว่าภาวะผู้นำเป็นกระบวนการที่มีอิทธิพลในการจูงใจ และปฏิสัมพันธ์ให้ทุกคนในองค์การเข้าใจและมุ่งมั่นในอุดมการณ์ขององค์การ เพื่อให้องค์การสามารถดำเนินกิจกรรมได้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีนักวิชาการกล่างถึงภาวะผู้นำ ดังนี้ Swanson and Holton (2001) กล่าวว่า การพัฒนาบุคคลเป็นการเชื่อมโยงการพัฒนาความรู้ใหม่ทักษะหรือการปรับปรุงพฤติกรรมของบุคคล เพื่อช่วยให้บุคคลเกิดความตระหนักในการปรับปรุงผลการปฏิบัติงาน อีกนัยหนึ่งหมายถึงการพัฒนาบุคลากรจะให้ความสำคัญกับการฝึกอบรมเพื่อยกระดับของการผลปฏิบัติงานในปัจจุบันไปสู่ระดับของผลการปฏิบัติงานที่พึงปรารถนา และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2544) ให้ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการว่า หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนในการนำบุคลากรในโรงเรียนให้ร่วมมือปฏิบัติงานจนบรรลุเป้าหมายของโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครู หมายถึง การเพิ่มสมรรถนะครูให้มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะ มีภาวะความเป็นผู้นำสูงในการผลักดันให้องค์กรสามารถทำงานโดยความร่วมมือเพื่อให้งานมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลอย่างสูงสุด

ในการวิจัยนี้ ได้สังเคราะห์องค์ประกอบภาวผู้นำทางวิชาการโดยจัดกลุ่มข้อความที่คล้ายกันหรือความหมายใกล้เคียงกันให้อยู่ในกลุ่มเดียวกันซึ่งสามารถสรุปออกมาได้ 5 องค์ประกอบ ดังผลการสังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของครูภาษาอังกฤษ ได้แก่ 1) ความเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ 2) ความเชี่ยวชาญด้านหลักสูตร 3) การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน 4) ความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนการสอน และ5) การนิเทศการสอน ดังแสดงในภาพที่ 1

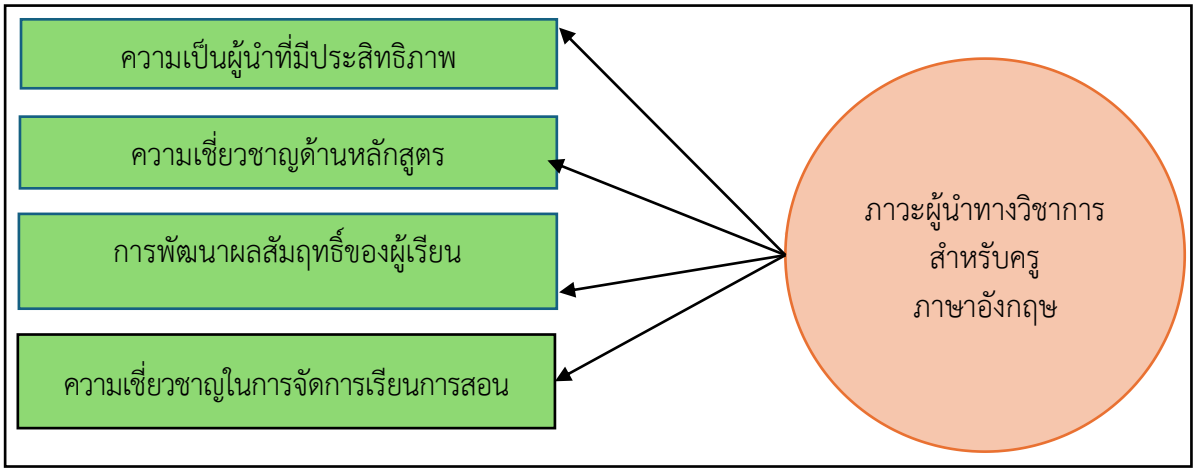

ภาพที่ 1 องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของครูภาษาอังกฤษ

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสานวิธี (Mixed Methods Research) มีการดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ดำเนินการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และวิธีการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการ ประเด็นในการสำรวจสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์มาจากข้อสรุปจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้

2. วิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และวิธีการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

3. เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

4. วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครู

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูภาษาอังกฤษ ในสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น จำนวน 500 คน จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูภาษาอังกฤษ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ปีการศึกษา 2565 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาโดยผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

2.1 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie และ Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาแนวทางเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับโรงเรียน ได้กลุ่มตัวอย่างคือ ครูภาษาอังกฤษในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น จำนวน 217 คน

2.2 สุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ลักษณะของเครื่องมือเป็นแบบสอบถาม เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น เป็นแบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่ง เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น โดยใช้องค์ประกอบและตัวชี้วัดของภาวะผู้นำทางวิชาการจากการสังเคราะห์แนวคิดของนักการศึกษาหลายท่านมาสร้างแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และได้กำหนดน้ำหนักคะแนนตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert)

2. การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือ ตามขั้นตอนดังนี้

2.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า

2.2 ร่างแบบสอบถามโดยใช้ประเด็นขององค์ประกอบและตัวชี้วัดภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูภาษาอังกฤษ ที่ได้จากผลการศึกษามาเป็นกรอบการสร้างแบบสอบถาม

2.3 นำแบบสอบถามที่สร้างเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอข้อบกพร่องของข้อคำถามและข้อเสนอในส่วนที่เกี่ยวข้อง

2.4 นำแบบสอบถามที่แก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความเหมาะสม และความชัดเจนของข้อคำถาม ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยวิธีการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ใช้เทคนิค IOC (Index of

Congruence) หรือดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสภาพที่พึงประสงค์ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ได้จากการคำนวณดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index = PNI) โดยใช้สูตรการคำนวณ PNI แบบปรับปรุงจากสูตรเดิมของ สุวิมล ว่องวานิช (2550) ดังนี้

$PNI_{modified}$ = ((I-D))/D

$PNI_{modified}$ แทน ความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index)

I แทน ค่าเฉลี่ยของสภาพที่ ควรจะเป็นหรือความคาดหวัง (Importance)

D แทน ค่าเฉลี่ยของสภาพที่ เป็นจริง (Degree of Success)

ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติโดยเลือกวิเคราะห์ข้อมูลที่สอดคล้องกับความมุ่งหมายการวิจัยและใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ระยะที่ 2 การพัฒนา และโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูภาษาอังกฤษ

ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. ศึกษาการพัฒนาแนวทางเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูภาษาอังกฤษ จากผู้บริหารสถานศึกษาและครูแกนนำด้านการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในสถานศึกษาที่เป็นที่ยอมรับและเป็นแบบวิธีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) จาก 3 โรงเรียน มาสังเคราะห์เพื่อนำไปสู่การออกแบบโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกสถานศึกษาต้นแบบ คือ

1.1 เป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลงานเชิงประจักษ์ในด้านบริหารงานวิชาการ โดยสถานศึกษานั้นได้รับการรับรองจากหน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานภายนอกต่างๆให้เป็นโรงเรียนแกนนำ ได้รับผลงานทางวิชาการและผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) ด้านใดด้านหนึ่ง หรือได้รับรางวัลทรงคุณค่า สพฐ. (OBEC Awards) หรือครูภาษาอังกฤษที่จัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษจนทำโรงเรียนได้รับเหรียญทองการแข่งขันงานศิลปหัตถกรรมนักเรียนระดับภาคและระดับชาติ

1.2 เป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ในด้านการบริหารสถานศึกษาหรือครูแกนนำด้านการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่มีประสบการณ์สอนในสถานศึกษาไม่ต่ำว่า 10 ปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

1.3 การสร้างแบบสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาและครูแกนนำในสถานศึกษาที่มีผลการปฏิบัติที่ดีที่เป็นที่ยอมรับและเป็นแบบวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice)

1.3.1 ผู้วิจัยศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์จากหนังสือการวิจัยการศึกษาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.3.2 สร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างให้ครอบคลุมขอบข่ายกระบวนการจัดการความรู้ที่สร้างขึ้น นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อให้คำแนะนำแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

1.3.3 นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ (ชุดเดิม) ในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

1.3.4 จัดทำแบบสัมภาษณ์ฉบับจริง เพื่อนำไปสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูแกนนำที่มีผลการปฏิบัติที่ดี เพื่อได้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1. กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ ผู้บริหาร อาจารย์ ศึกษานิเทศก์ ได้มาโดยคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 5 คน ที่มีคุณสมบัติครบตามเกณฑ์ของผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่

1.1 ผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาวะผู้นำ เป็นผู้บริหารการศึกษา ที่มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาเอกด้านการบริหารการศึกษา เป็นผู้บริหารในหน่วยงานการศึกษาตั้งแต่ระดับเขตพื้นที่ขึ้นไป และมีตำแหน่งทางการบริหารตั้งแต่ระดับรองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขึ้นไป

1.2 ผู้ทรงคุณวุฒิด้านบริหารการศึกษา เป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่สังกัดในระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ที่มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาเอกทางด้านการบริหารการศึกษา มีวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าชำนาญการพิเศษ หรือเป็นอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาเอกทางด้านบริหารการศึกษา หรือการวิจัยหรือการวัดและประเมินผลการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบประเมินโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการ ผู้วิจัยสร้างแบบประเมินแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลของผู้ทรงคุณวุฒิ

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ เกี่ยวกับการจำแนกองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ ภาวะผู้นำทางวิชาการ แบบประเมินประกอบด้วยช่องสำหรับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูภาษาอังกฤษมีลักษณะ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามวิธีของของลิเคิร์ท (Likert) มีคะแนนความคิดเห็นในแต่ละระดับเป็นมากที่สุด มากปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ตามลำดับมีสเกลที่คำนวณจากคำตอบของกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป และใช้สถิติพื้นฐานหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำทางวิชาการของครูภาษาอังกฤษ โดยรวม 5 ด้านอยู่ในระดับ ปานกลาง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านความเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นาทางวิชาการของครู โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านความเชี่ยวชาญในเรื่องการจัดการเรียนการสอน และ ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครู เรียงลำดับความต้องการจำเป็น จากมากไปหาน้อย ได้แก่ ความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ความเชี่ยวชาญด้านหลักสูตร การนิเทศการสอน และความเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ

2. สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำทางวิชาการของครูภาษาอังกฤษ ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า ด้านที่มีสภาพที่พึงประสงค์สูงสุด ได้แก่ ความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมา ได้แก่ ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครู และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ความเชี่ยวชาญด้านหลักสูตร การนิเทศการสอน และความเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ

3. จากการประเมินความความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) ในการพัฒนาแนวทางภาวะผู้นำทางการนิเทศของผู้บริหารโรงเรียนในจังหวัดขอนแก่นในภาพรวมมีค่า ($PNI_{modified}$=0.415) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความความต้องการจำเป็นสูงที่สุด ได้แก่ ความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนการสอน (PNImodified=0.995) รองลงมา การนิเทศการสอน (PNImodified=0.984) การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของ

ผู้เรียน ($PNI_{modified}$=0.867) ความเชี่ยวชาญด้านหลักสูตร ($PNI_{modified}$=0.842) ส่วนด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด คือ ความเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ ($PNI_{modified}$=0.796) ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นและการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูภาษาอังกฤษ

องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของครูภาษาอังกฤษ	สภาพปัจจุบัน		สภาพที่พึงระสงค์		D	I	$PNI_{Modified}$	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.				
ความเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ	3.53	0.66	4.52	0.66	3.53	4.52	0.796	5
ความเชี่ยวชาญด้านหลักสูตร	3.34	0.78	4.42	0.79	3.34	4.42	0.842	4
การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน	2.75	0.36	4.51	0.66	2.15	4.51	0.867	3
การนิเทศการสอน	2.15	0.33	4.87	0.40	2.06	4.92	0.984	2
ความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนการสอน	2.06	0.31	4.92	0.43	2.01	4.95	0.995	1
รวม	2.77	0.53	4.59	0.63	2.61	4.66	0.896	-

อภิปรายผล

จากการศึกษาการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูภาษาอังกฤษสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของครูภาษาอังกฤษ จากผลการวิจัยเกี่ยวกับองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการ มีองค์ประกอบที่สำคัญ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) องค์ประกอบด้านความเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ 2) องค์ประกอบด้านความเชี่ยวชาญด้านหลักสูตร 3) องค์ประกอบด้านการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน 4) องค์ประกอบด้านการนิเทศการสอน และ 5) องค์ประกอบด้านความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้เพราะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการ แล้วนำมา สังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการจากนักวิชาการและนักการศึกษาทั้งในประเทศ และต่างประเทศ จะได้องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการที่เป็นกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎี ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ นิยามความหมายของ ภาวะผู้นำ ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูภาษาอังกฤษ ความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการของครูภาษาอังกฤษ และองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของครู เป็นต้น ซึ่งนักการศึกษาดังกล่าวได้ให้ความหมาย ภาวะผู้นำไว้เหมือนกันและแตกต่างกันตามขอบเขตเนื้อหา ทัศนคติ มุมมองและสถานการณ์ ซึ่งผู้วิจัยสามารถจำแนกนิยามของภาวะผู้นำจากนักวิชาการทางวิชาการของครูภาษาอังกฤษประกอบไปด้วย ความหมายของภาวะผู้นำ ดังที่ จันทรานี สงวนนาม (2553) กล่าวว่า ความเป็นผู้นำทางวิชาการ หมายถึง การนำความรู้ ความสามารถและแนวคิด เทคนิควิธีที่มีประสิทธิภาพต่อการศึกษามาใช้ ในการบริหารการเรียนการสอนและการพัฒนาวิชาชีพ

ซึ่งสอดคล้องกับ ธิดาวัลย์ เสตะจันทร์ (2541) ให้ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการว่า หมายถึง การกระทำหรือกริยาท่าทางที่ผู้นำแสดงออกถึง ความสามารถในการพัฒนางานด้านวิชาการ โดยการริเริ่มนำทางให้เกิดแนวคิดใหม่ หรือให้การสนับสนุนและส่งเสริมการปฏิบัติงานของครู เพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงานของครูในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน และพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งผู้ร่วมงานสามารถรับรู้ และสังเกตเห็นการกระทำนั้นได้อย่างชัดเจน ดังที่ North Dagota LEAD–Center (2001) กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการมีความหมายได้มากกว่าการนิเทศกระบวนการเรียนการสอน ภาวะผู้นำ

ทางวิชาการที่มีประสิทธิภาพจะต้องครอบคลุมทักษะการวางแผน การพัฒนา การทำให้เป็นผลสำเร็จ และ การวัดผลที่เหมาะสม เพื่อสนับสนุนคุณภาพการเรียนรู้ภายในโรงเรียน สอดคล้องกับ Davis และ Magaret (1989) ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการว่า เป็นการกระทำอย่างตั้งใจที่มี จุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาสภาพการทำงานที่น่าพอใจและมีประสิทธิภาพสำหรับครู รวมทั้งการสร้าง บรรยากาศแห่งการเรียนรู้ที่น่าพอใจและมีประสิทธิภาพ ดังที่ สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า (2553) กล่าวถึงความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการไว้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการมีความสำคัญต่อการสร้าง ความตระหนักให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้าใจ และประสานสัมพันธ์เพื่อพัฒนางานวิชาการและวิชาชีพ ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการส่งเสริม และพัฒนาการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนบรรลุตามเป้าหมาย และHallinger (2009) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการมีความสำคัญอย่างมากในการใช้กลยุทธ์ของ การประสานงานและการควบคุม ที่จะปรับพันธกิจด้านวิชาการของโรงเรียนกับกลยุทธ์และการดำเนินการ

ดังนั้น ผู้นำทางวิชาการจะไม่เน้นการเป็นผู้นำเพียงอย่างเดียว แต่จะให้ความสำคัญ เกี่ยวกับการบริหารจัดการ ด้วยบทบาททางการบริหารได้รวมถึงการประสานงาน การควบคุม และ กำกับดูแลหลักสูตรและการเรียนการสอน ภาวะผู้นำทางวิชาการเกี่ยวข้องการมีส่วนร่วมกับ“หลักทางเทคนิค” ของการศึกษาคือการเรียนการสอนและการเรียนรู้ ผู้นำทางวิชาการจะต้อง ประกอบด้วยความเชี่ยวชาญและความสามารถพิเศษเป็นแกนนำในการทำงานอย่างเจาะลึกเกี่ยวกับ หลักสูตรและการเรียนการสอน และกล้าหาญในการทางานโดยตรงกับครูในการปรับปรุงการเรียนการสอนและการเรียนรู้ ทั้งนี้องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการที่ผู้วิจัยวิเคราะห์และสังเคราะห์ ได้นั้นเกิดจากการหลอมรวมแนวคิดของนักการศึกษาหลายๆ ท่านแล้วนำมาตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อให้ได้องค์ประกอบที่ดี สอดคล้องกับบริบทของไทยให้มากที่สุด โดยแนวคิดของนักการศึกษาที่เห็นสอดคล้องกับงานวิจัยในครั้งนี้ เช่น Kaiser (2000) ภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติ 1) มีความรู้ความเข้าใจในทฤษฎี ปรัชญาของหลักสูตรต่าง ๆ ที่ใช้ ในโรงเรียน 2) มีความรู้ ความเข้าใจในวิธีการสอนแบบต่าง ๆ 3) สนับสนุนให้ครูใช้นวัตกรรมการสอน 4) เป็นแบบอย่างที่ดีในเชิงวิชาการ 5) สนับสนุนและส่งเสริมความเป็นเลิศในทางวิชาการของโรงเรียน 6) ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 7) นิเทศและกำกับให้การเรียนการสอนเป็นไปตาม แผนการสอนที่กำหนดไว้ เช่นเดียวกับ Fullan (2008) กล่าวว่า องค์ประกอบสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการของครู คือ 1) มีความมุ่งมั่นและการพัฒนาตนไปสู่ครูมืออาชีพอย่างต่อเนื่อง 2) การสนับสนุน ช่วยเหลือครูคนอื่นให้สามารถพัฒนาไปสู่ครูมืออาชีพด้วย เช่นเดียวกับ Seyfarth (1999) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการ ไว้ 5 ด้าน ดังนี้ 1. มุมมองและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงด้านหลักสูตร 2. การประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน 3. การจัดโครงการสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ 4. การประเมินผลการสอนของครู 5. การวางแผนเพื่อพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพ เช่นเดียวกับ Ubben และ Hughes (1987) ได้กำหนดองค์ประกอบของความเป็นผู้นำทางวิชาการ ไว้ 7 ด้าน ดังนี้ 1) การทำงานตามเวลาที่กำหนด 2) การจัดบรรยากาศที่ดีของโรงเรียน 3) การมุ่งเน้นด้านวิชาการ 4) การคาดหวังต่อคณะครูและและผลการปฏิบัติงานของครู 5) การทำงานด้านหลักสูตร 6) การเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ 7) การประเมินผลและการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียนและเช่นเดียวกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) กล่าวถึงครูที่มีลักษณะเป็นผู้นำทางวิชาการว่าประกอบด้วย 1) มีความรู้ดี 2) มีความคิดและสร้างสรรค์ 3) เชื่อมั่นในตนเอง 4) การสอนดี 5) ปกครองดี 6) มีความประพฤติดี และ 7) มีมนุษยสัมพันธ์ดีซึ่งเมื่อหลอมรวมกันแล้วนำมาสังเคราะห์จึงทำให้ได้องค์ประกอบและตัวชี้วัดภาวะผู้นำทางวิชาการของครูตามผลการวิจัย ข้างต้น

2. สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำทางวิชาการของครูภาษาอังกฤษโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำทางวิชาการของครูภาษาอังกฤษ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนความ

ต้องการจำเป็นในการพัฒนาเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ความเชี่ยวชาญด้านหลักสูตร การนิเทศการสอน และความเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งครูภาษาอังกฤษที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการได้ดีนั้นต้องมีความรู้ ประสบการณ์ในด้านการจัดการเรียนการสอน หลักสูตร การวิเคราะห์นักเรียนรายบุคคลมีความสามารถบริหารงานวิชาการ มีวิสัยทัศน์ และสามารถนำพาทีมงานปฏิบัติงานให้สำเร็จได้ ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เทวฤทธิ์ ผลจันทร์ (2564) ได้ศึกษาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 27

3. โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูภาษาอังกฤษสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ประกอบด้วย 1) วัตถุประสงค์ของโปรแกรม 2) เนื้อหาของโปรแกรม 3) วิธีการดำเนินการ 4) การวัดและประเมินผลโปรแกรม เนื้อหาสาระประกอบด้วย 4 Module ได้แก่ Module 1 ความเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ Module 2 ความเชี่ยวชาญด้านหลักสูตร Module 3 การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน และ Module 4 ความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนการสอนซึ่งผลการประเมินโปรแกรมโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.75 และ 4.79 ตามลำดับ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะจากการศึกษาแนวคิดหลักการเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรม ผู้วิจัยสรุปได้ว่าโปรแกรม คือ ชุดกิจกรรมต่างๆ ที่ออกแบบพัฒนาขึ้นจากแนวคิดทฤษฎี หลักการ เพื่อใช้เป็นแนวทางการพัฒนาปรับปรุง แก้ไข เพิ่มเติมความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานต่างๆ ของผู้เข้าร่วมโปรแกรม ซึ่งองค์ประกอบของโปรแกรม องค์ประกอบของโปรแกรม ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ของโปรแกรม 3) เนื้อหาของโปรแกรม 4) วิธีการดำเนินการ 5) การวัดและประเมินผลโปรแกรม สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิสาลักษณ์ จันทร์อร่าม (2561) ที่ได้วิจัยและพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของคฺสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 และพบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้ทรงคุณวุฒิต่อโปรแกรมการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 มีค่าความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการวิจัยจะเห็นได้ว่าโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ทั้งนี้ ผู้วิจัยยังได้ข้อสรุปว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ของโปรแกรม 3)เนื้อหาของโปรแกรม 4) วิธีการดำเนินการ 5) การวัดและประเมินผลโปรแกรมเนื้อหาประกอบด้วย 4 Module ได้แก่ Module 1 ความเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ Module 2 ความเชี่ยวชาญด้านหลักสูตร Module 3 การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน Module 4 การนิเทศการสอน และModule 5 ความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนการสอน ที่แสดงในภาพที่ 1

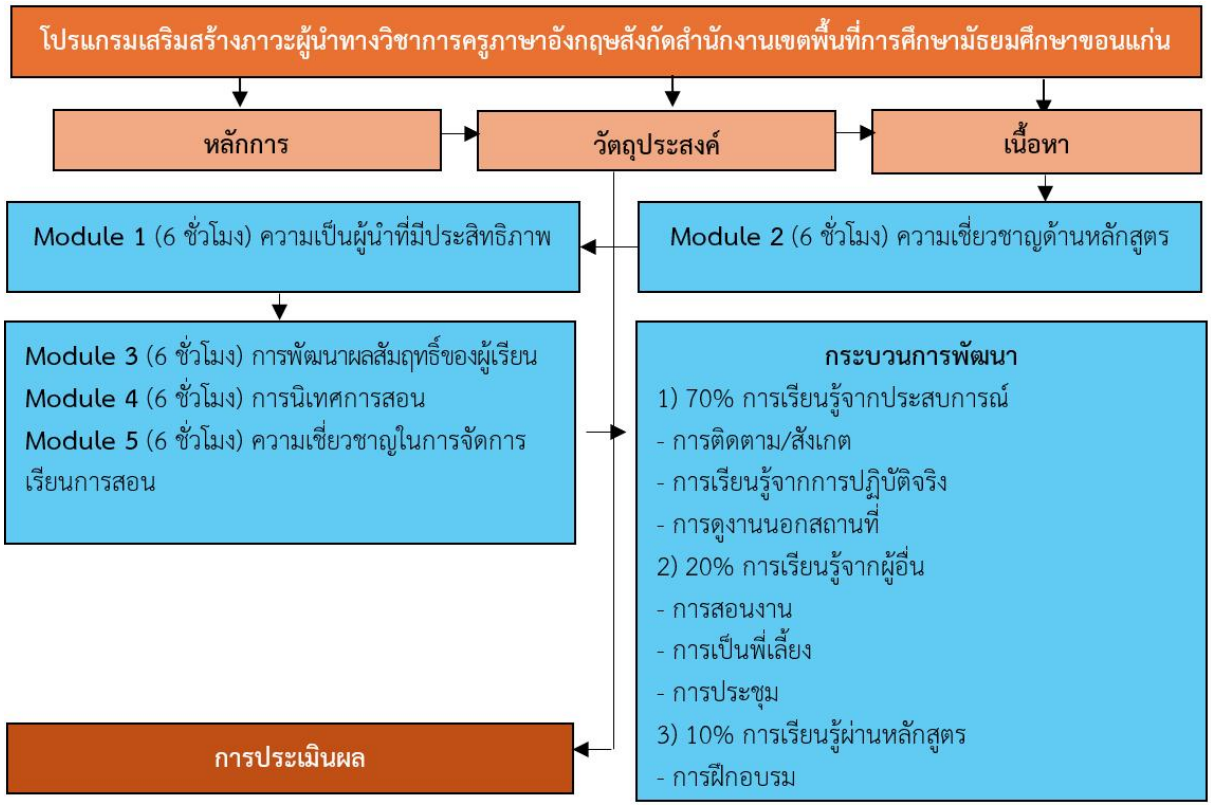

ภาพที่ 1 โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูภาษาอังกฤษ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากข้อค้นพบที่ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูภาษาอังกฤษ ประกอบด้วยความเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ ความเชี่ยวชาญด้านหลักสูตร การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน และความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนการสอน การนิเทศการสอน ซึ่งครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น สามารถนำข้อมูลพื้นฐานที่ได้นี้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองให้มีภาวะผู้นำทางวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

2. จากข้อค้นพบ ให้ครูภาษาอังกฤษสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่นนำไปใช้ได้ทั้งการพัฒนากลุ่มเล็ก กลุ่มใหญ่ หรือเป็นรายองค์ประกอบตามความจำเป็นซึ่งจะทำให้ครูสามารถพัฒนางานด้านวิชาการได้ดีขึ้น

3. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูภาษาอังกฤษ ประกอบด้วย 1) การฝึกอบรม 2) การศึกษาดูงาน 3) การประชุมเชิงปฏิบัติการ ซึ่งจะทาให้เกิดการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูภาษาอังกฤษได้มากขึ้น ดังนั้น จึงควรส่งเสริมให้มีการใช้โปรแกรมการพัฒนานี้ เพื่อการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในวิชาอื่นๆ ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในวงกว้างมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสาขาวิชาอื่นๆ และโรงเรียนในสังกัดอื่นๆ เพื่อตรวจสอบความสำคัญของโปรแกรมการวิจัยว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกันระหว่างครูหรือไม่ เพื่อให้การพัฒนาเป็นไปอย่างสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มตัวอย่างที่มีสถานะและบริบทใกล้เคียงกัน

2. ควรให้มีการวิจัยเพื่อตรวจสอบภาวะผู้นำทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง เพื่อใช้เป็นแนวทางการพัฒนาตามหลักการพัฒนาแบบต่อเนื่อง เพื่อหาจุดเด่นจุดด้อย ทั้งที่เป็นภาวะผู้นำทางวิชาการและปัจจัยที่มีอิทธิพลเพื่อให้การพัฒนาเป็นไปอย่างสอดคล้องกับปัญหาและไม่หลงทางในการพัฒนาครูให้เป็นผู้นำทางด้านวิชาการ

3. ควรจะใช้การวิจัยเชิงคุณภาพเพิ่มเติมเพื่อการศึกษาในเชิงลึก เช่น การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) การวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เป็นต้น โดยนำเอาผลการวิจัยนี้เป็นข้อมูลและแนวทางเพื่อนำผลการวิจัยทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพไปใช้ในการส่งเสริมและพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการให้มีประสิทธิภาพต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กาญจน์ เรืองมนตรี และธรินธร นามวรรณ. (2557). *การบริหารวิชาการและนวัตกรรมการจัดการ การเรียนรู้*. พิมพ์ครั้งที่ 2. มหาสารคาม: อภิชาติการพิมพ์.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). *แนวทางการยกระดับคุณภาพการผลิตและการพัฒนาครูปฐมวัยในสถาบันอุดมศึกษาของไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

จันทรานี สงวนนาม. (2553). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา.* กรุงเทพฯ:บุ๊คพอยท์.

ธิดาวัลย์เสตะจันทน์. (2541). *ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้นิเทศภายในโรงเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม.* วิทยานิพนธ์ศศ.ม. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย

ธรินธร นามวรรณ. (2549). *หลักการบริหารการศึกษา.* มหาสารคาม: ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น.* พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

เทวฤทธิ์ ผลจันทร์.(2564). *โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 27*.มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

นิสาลักษณ์ จันทร์อร่าม. (2561). *การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5.* วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2544). *การปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.

สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า. (2553). *ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียน*. กรุงเทพฯ: สถาบันความก้าวหน้า.

สุวัฒน์ จุลสุวรรณ์. (2554). *การพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารสายสนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ.* วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริการและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สัมมา รธนิธย์. (2556). *ภาวะผู้นำของผู้บริหาร.* กรุงเทพฯ: บริษัทพิมพ์ดี จำกัด.

Fullan, M.G. (2008). *The limits and the potential of professional development*. In T.R. Guskey & M. Huberman (eds), Professional development in education: New paradigms & practice (pp. 253-267). New York: Teacher College.

Hallinger, P. and Joseph, M. (2009). Assessing the Instructional Management Behavior of Principal. *The Elementary School Journal, 86* (2), 221-224.

North Central Regional Educational Laboratory. (2000). *Literacy program evaluation tool.* http://www.ncrel.org/literacy/eval

Ubben, G. C & Hughes, L. W. (1987). *The principal: Creative Leadership for Effective Schools.* Boston: Allyn and Bacon.

Davis, G.A. and Magaret, A.T. (1989). *Effective School and Effective Teachers*. Boston : Allyn and Bacon.

Seyfarth. (1999). The principal: New leadership for new challenges. NJ: Prentice Hall. http://www.kappanmagazine.org/content/82/8/598.abstract.

Swanson, R.A. and Holton, E.F. (2001). *Foundations of Human Resource Development.* San Francisco: Berrett-Koehler Publishers Inc.

Schermerhorn, J.R. (2002). *Management* 7th ed. New York: John Wiley and Sons.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement, 30* (3), 607–610.

Kaiser. R.M. (2000). *Mapping the learning organization exploring model of organizational learning*. Ph.D. dissertation, Louisiana State university, U.S.A.

Lvancevich, J.M. and Matteson, T.M. (2002). *Organization Behavior and Management.* 6th ed. Houston: McGraw-Hill.

McEwan, E.K. (1998). *Seven Steps to Effective Instructional Leadership*. California: Corwin Press.

Wildy, H. and Dimmock, C. (1993). Instructional Leadership in Primary and Secondary School in Western Australia*. Journal of Educational Administration, 31* (2), 43-61.

The Characteristics of School Administrators in The 21st Century under The Secondary Educational Service Area Office Khon Kaen

Arunwan Punses[1*]& Phramaha Suphachai Suphakicco

[1] *Faculty of Education, Mahamakut Buddhist University, Isan Campus*
[2] *Faculty of Education, Mahamakut Buddhist University, Isan Campus*
[*] *Corresponding author. E-mail: oomluk@gmail.com*

Abstract

The objectives of this research were as follows: 1) to study the characteristics of school administrators in the 21st century under the Secondary Educational Service Area Office Khon Kaen and 2) to compare the characteristics of school administrators in the 21st century under the Secondary Educational Service Area Office Khon Kaen with different genders, education levels, and work experiences. The target group used in this research consisted of 80 school administrators. The research instrument was a questionnaire. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and one-way analysis of variance. The research findings were as follows: 1) the overall level of 21st century school administrator characteristics under the Secondary Educational Service Area Office Khon Kaen was at a high level, with a mean of 4.29. When considering each aspect, all aspects were at a high level arranged by mean from highest to lowest namely aspect of planning, aspect of motivation, aspect of teamwork, aspect of commitment and perseverance, and aspect of vision, with mean values of 4.41, 4.37, 4.31, 4.19, and 4.17, respectively; and 2) the comparison of 21st century school administrator characteristics under the Secondary Educational Service Area Office Khon Kaen with different genders, education levels, and work experiences showed that school administrators with different genders, education levels, and work experiences did not have significantly different 21st century school administrator characteristics at a statistical significance level of 0.05.

Keywords: School Administrator Characteristics, 21st Century, School Administrator

คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

อรุณวรรณ์ ปัญเศษ[1*]และ พระมหาศุภชัย สุภกิจโจ[2]

[1] *คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน*

[2] *คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน*

* *Corresponding author. E-mail: oomluk@gmail.com*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น 2) เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ที่มีเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงานต่างกันกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 80 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการสร้างแรงจูงใจ ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านความมุ่งมั่นและความพากเพียร และด้านวิสัยทัศน์ ตามลำดับ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41, 4.37, 4.31, 4.19 และ 4.17 ตามลำดับ และ 2) ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ที่มีเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงานต่างกัน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษา, ศตวรรษที่ 21, ผู้บริหารสถานศึกษา

บทนำ

ปัจจุบันโลกอยู่ในยุคศตวรรษที่ 21 เป็นยุคโลกไร้พรมแดนที่กระแสของโลกเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว รุนแรงต่อเนื่อง ซับซ้อนและเกี่ยวข้องกัน อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากความก้าวหน้าของวิทยาการและเทคโนโลยีแต่ละสาขา เช่น วิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ วัสดุศาสตร์ คอมพิวเตอร์ การสื่อสาร และโทรคมนาคม โดยนวัตกรรมและเทคโนโลยีต่าง ๆ ใช้อุปกรณ์สื่อสารข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์พื้นฐานเป็นการดำเนินชีวิตในโลกของการสารสนเทศ (Cyberspace) และความจริงเสมือน (Virtual Reality) และพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) อีกทั้งความก้าวหน้าในสังคม ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์ในหลายด้านทำให้ทุกคนต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ทำให้องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนต่างก็ได้รับผลกระทบ จึงต้องมีการปรับเปลี่ยนให้อยู่รอดและมีความเหมาะสมกับสถานการณ์ดังกล่าว ในยุคที่โลกมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วอันสืบเนื่องมาจากการใช้เทคโนโลยี เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ ของทุกภูมิภาคของโลกเข้าด้วยกัน กระแสการปรับเปลี่ยนทางสังคมที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 ที่ก้าวหน้าไปเป็นอย่างมากกลายเป็นปัจจัยสำคัญในการเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิตของคนให้เกิดการปรับตัว เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วทำให้มีความเจริญก้าวหน้าอยู่ตลอดเวลามีสิ่งใหม่เกิดขึ้นเสมอ ด้วยความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีในศตวรรษที่ 21 ที่จะต้องมีการปรับตัวทุกองค์กรเพื่อให้ทันยุคสมัยแล้วนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำองค์กรจำเป็นต้องพัฒนาตนเอง และการเปลี่ยนแปลงองค์กรไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย จะต้องบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ เนื่องจากการศึกษาเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะพัฒนาประเทศในทุกด้าน เพื่อให้ทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้น (ชัยยนต์ เพาพาน, 2559)

การพัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่ มุ่งพัฒนาให้คนไทยมีทักษะและคุณลักษณะที่เหมาะสมกับโลกยุคใหม่ ทั้งทักษะในด้านความรู้ ทักษะทางพฤติกรรม และคุณลักษณะตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม และเร่งรัดการเตรียมพร้อมกำลังคนให้มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และเอื้อต่อการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่ภาคการผลิตและบริการเป้าหมายที่มีศักยภาพและผลิตภาพสูงขึ้น รวมทั้งให้ความสำคัญกับการสร้างหลักประกันและความคุ้มครองทางสังคมที่สามารถส่งเสริมความมั่นคงในชีวิต พัฒนาศักยภาพให้สอดรับกับพลวัตและเงื่อนไขใหม่ของโลก เพื่อให้ประเทศไทยสามารถเติบโตต่อไปได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงความไม่แน่นอน และความซับซ้อนที่มากขึ้นของโลกยุคใหม่ (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566 – 2570) การพัฒนาระบบการการศึกษาจะต้องเริ่มจากพัฒนาคนให้มีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีความรู้ ทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดี รับผิดชอบตัวเองต่อสังคม มีคุณธรรม จริยธรรม การศึกษาจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการพัฒนา ความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2559)

สถานศึกษาเป็นหน่วยงานที่ให้บริการด้านการจัดการศึกษาให้เด็กและเยาวชนโดยตรง ให้เกิดการเรียนรู้ โดยมีทั้งความรู้ ความสามารถ จึงมีภารกิจและบทบาทที่สำคัญในฐานะที่เป็นหน่วยงานที่จัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับนักเรียนได้รู้จักการวิเคราะห์ สามารถที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้อำนวยการสถานศึกษาทำหน้าที่สำคัญ ในการนำองค์กรให้ไปสู่ความสำเร็จตามที่ได้ตั้งเป้าหมาย โดยมีการกำหนดยุทธศาสตร์การจัดการศึกษา วิสัยทัศน์ และพันธกิจของสถานศึกษา สู่การปฏิบัติที่แสดงให้เห็นถึงศักยภาพ คุณภาพของสถานศึกษา ให้แก่นักเรียนที่เข้ามาศึกษาได้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น และเกิดประสิทธิภาพ สูงสุดในการบริหารจัดการศึกษาภายในสถานศึกษาแห่งนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษาที่จะนำสถานศึกษาไปสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่ทันต่อยุคสมัย โดยให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาศักยภาพสูงสุดตามความสนใจและความถนัดของตนเองผ่านสื่อและเทคโนโลยีที่มีความหลากหลายและทันสมัย ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความ

เป็นผู้นำที่มีความความรู้ความสามารถมีคุณลักษณะที่จำเป็นของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานให้ประสบความสำเร็จและต้องได้รับการพัฒนาอยู่เสมอ (ไกรศร เจียมทอง, 2561)

คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เป็นสิ่งที่ชี้ชัดให้เห็นถึงความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกลไกและตัวแปรที่สำคัญ ในการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผลลัพธ์ที่เกิดจากการบริหารที่ประสบความสำเร็จ สามารถสนองต่อสนามการแข่งขัน และเหมาะสมในการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 จึงต้องมีคุณลักษณะที่เหมาะสม เพื่อนำพาองค์กรให้ประสบความสำเร็จ (ชัยยนต์ เพาพาน, 2560) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ต้องมีความพร้อมในการบริหารโรงเรียนในสังกัดให้เป็นไปตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้การบริการและการจัดการศึกษาเป็นไปตามแผนและทันต่อยุคสมัยที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา จึงทำให้โรงเรียนเป็นจุดสำคัญแห่งการเรียนรู้ โดยผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญที่ต้องขับเคลื่อนพัฒนาสถานศึกษาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำองค์กรจึงต้องมีคุณภาพและมีอิทธิพลสูงสุดต่อคุณภาพผลลัพท์ที่เกิดจากการบริหารงาน เพื่อให้การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เหมาะสมกับหน้าที่ นำพาสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ สามารถตอบสนองต่อการแข่งขันและทันสมัย เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงโลก

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น เพื่อศึกษาถึงระดับคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา และเปรียบเทียบคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 5 ด้าน ผลวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษา และเป็นข้อมูลสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดได้ นำไปประกอบการตัดสินใจในการพัฒนาได้อย่างสอดคล้องเหมาะสมกับสภาพที่แท้จริง เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพตามเกณฑ์การประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาและสอดคล้องกับความคาดหวังของสังคมและประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

2. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ที่มีเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงานต่างกัน

สมมติฐานการวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ที่มีเพศต่างกัน มีคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 แตกต่างกัน

2. ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 แตกต่างกัน

3. ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 แตกต่างกัน

เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เป็นการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบ โดยยึดแนวคิดของ National Association of Secondary School Principal : NASSP (2013), Maxine (2015), Gerald Aungus (2018), ชัยยนต์ เพาพาน (2559), ปทุมรัตน์ สีธูป (2560), วัฒนากร ต่อซอน (2561), สุกัญญา แช่มช้อย (2562), ศวัสมน แป้มทิม (2562), กุลจิรา รักษนคร (2563) และธีรพงษ์ กาญจนสกุล (2564) โดยผู้วิจัยได้เลือกความถี่ตั้งแต่ 5 ขึ้นไป จึงสรุปองค์ประกอบคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ได้ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) วิสัยทัศน์ 2) การทำงานเป็นทีม 3) การสร้างแรงจูงใจ 4) การวางแผน และ 5) ความมุ่งมั่นและความพากเพียร ดังแสดงตามภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ประกอบคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

จากภาพที่ 1 จะเห็นได้ว่าการสังเคราะห์องค์ประกอบ จากแนวคิดของนักการศึกษาหลายท่าน ผู้วิจัยได้เลือกความถี่ตั้งแต่ระดับ 5 ขึ้นไป จึงสรุปได้ว่า คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) วิสัยทัศน์ 2) การทำงานเป็นทีม 3) การสร้างแรงจูงใจ 4) การวางแผน 5) ความมุ่งมั่นและความพากเพียร จากแนวคิดของ National Association of Secondary School Principal: NASSP (2013), Maxine (2015), Gerald Aungus (2018), ชัยยนต์ เพาพาน (2559), ปทุมรัตน์ สีธูป (2560), วัฒนากร ต่อซอน (2561), สุกัญญา แช่มช้อย (2562), ศวัสมน แป้มทิม (2562), กุลจิรา รักษนคร (2563) และธีรพงษ์ กาญจนสกุล (2564) ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ซึ่งประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) วิสัยทัศน์ 2) การทำงานเป็นทีม 3) การสร้างแรงจูงใจ 4) การวางแผน 5) ความมุ่งมั่นและความพากเพียร จึงสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังแสดงในภาพที่ 2

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ปีการศึกษา 2567 จำนวน 84 คน (ที่มา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น, 2567)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถามออนไลน์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามองค์ประกอบและนิยามเชิงปฏิบัติการ ตัวแปรในการวิจัยคือ คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จำนวน 3 ข้อ ประกอบด้วย เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) วิสัยทัศน์ 2) การทำงานเป็นทีม 3) การสร้างแรงจูงใจ 4) การวางแผน 5) ความมุ่งมั่นและความพากเพียร โดยข้อคำถามมีลักษณะเป็นมาตรประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีการของ ลิเคิร์ท (Likert) โดยให้คะแนนแต่ละข้อ (Best and Khan, 1993) ตรวจสอบความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency

Method) โดยใช้วิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟ่า (Alpha-Coefficient) โดยกำหนดความเชื่อมั่นไม่ต่ำกว่า 0.80 ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach, 1984) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.912

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน เพื่อขออนุญาตผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยจัดส่งหนังสือไปยังผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ทั้งนี้สามารถตอบแบบสอบถามออนไลน์ โดยผู้วิจัยได้สร้าง QR Code และ Link ในการเข้าไปตอบแบบสอบถาม พร้อมรหัสผู้ตอบแบบสอบถาม และกำหนดวันส่งคืน ระหว่างวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2568 ถึงวันที่ 10 มีนาคม 2568 หากไม่ได้รับการตอบแบบสอบถามตามระยะเวลาที่กำหนด ผู้วิจัยจะดำเนินการติดตามผู้บริหารสถานศึกษาที่ยังไม่ตอบแบบสอบถามโดยผ่านช่องทางออนไลน์เป็นรายกรณี

3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล จากกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 84 ฉบับ ผ่านแบบสอบถามออนไลน์ โดยได้ตรวจสอบข้อมูลที่ถูกต้องจากกลุ่มเป้าหมาย ได้จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม 80 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95.24

4. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้รับจากผู้ตอบแบบสอบถามออนไลน์ที่ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์แล้วไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน โดยหาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง

2. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 ระดับคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 1 โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบกับเกณฑ์โดยแปลความหมายเป็นช่วงคะแนน (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ที่มีเพศต่างกัน ตามสมมติฐานการวิจัยข้อ 1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติทดสอบที (t-test) แบบกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent Sample t-test)

4. วิเคราะห์เปรียบเทียบคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ตามสมมติฐานการวิจัยข้อ 2 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติทดสอบที (t-test) แบบกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent Sample t-test)

5. วิเคราะห์เปรียบเทียบคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน ตามสมมติฐานการวิจัยข้อ 3 โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะตรวจสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ (Post Hoc Test) โดยวิธีการของ Scheffe

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. ผลการวิเคราะห์ระดับคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น โดยรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการสร้างแรงจูงใจ ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านความมุ่งมั่นและความพากเพียร และด้านวิสัยทัศน์ ตามลำดับ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41, 4.37, 4.31, 4.19 และ 4.17 ตามลำดับ และ 2) ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ที่มีเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงานต่างกัน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. ผลการวิเคราะห์ระดับคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

ระดับคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงจากมากไปน้อยพบว่า ด้านการวางแผน, ด้านการสร้างแรงจูงใจ, ด้านการทำงานเป็นทีม, ด้านความมุ่งมั่นและความพากเพียร และด้านวิสัยทัศน์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41, 4.37, 4.31, 4.19 และ 4.17 ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 1 และภาพที่ 2

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21	($\bar{X}$)	S.D.	แปลผล
1. ด้านการวางแผน	4.41	0.28	มาก
2. ด้านการสร้างแรงจูงใจ	4.37	0.24	มาก
3. ด้านการทำงานเป็นทีม	4.31	0.30	มาก
4. ด้านความมุ่งมั่นและความพากเพียร	4.19	0.31	มาก
5. ด้านวิสัยทัศน์	4.17	0.36	มาก
โดยรวม	4.29	0.15	มาก

อภิปรายผล

ผลการวิจัยคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ผู้วิจัยอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการวิจัยพบว่า ระดับคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ให้ความสำคัญในการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยมีพฤติกรรมที่แสดงออกด้านการวางแผน ด้านการสร้างแรงจูงใจ ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านความมุ่งมั่นและความพากเพียร ตลอดจนด้านวิสัยทัศน์ เพื่อให้มีความพร้อมในการบริหารงานในบริบทของการศึกษาในยุคปัจจุบันอย่างเหมาะสม นำพาสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จสามารถตอบสนองต่อการแข่งขันและทันสมัยเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงโลก ซึ่งสอดคล้องกับธีรพงศ์ จิตเจริญ และปรเมศร์ กลิ่นหอม (2567) ได้ศึกษาเรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี ผลวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พัฒนพิศิษฏ์ พรมเทศ และวศิน สอนโพธิ์ (2567) ที่ได้ศึกษา คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร ผลวิจัยพบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร ทั้งโดยภาพรวมและในแต่ละด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับอภิสิทธิ์ วรรณทอง และกิจพิณิฐ อุสาโห (2567) ที่ได้ศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษานากลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ผลวิจัยพบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษานากลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภูเขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงอันดับค่าเฉลี่ยรายด้านจากมากไปหาน้อยคือ ด้านการคิดสร้างสรรค์ ด้านการสื่อสาร ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านการคิดวิเคราะห์ และด้านการสร้างชุมชน สอดคล้องกับอนุศรา เรียงสา และสุวิจักขณ์ มั่นสารนียธรรม (2567) ได้ศึกษา การศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ คนึงนิตย์ กิจวิธี (2560) ได้ศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ผลวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 มีคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ที่มีเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงานต่างกัน

2.1 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ที่มีเพศต่างกัน พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้เนื่องจากไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารสถานศึกษาเพศชายหรือเพศหญิง ก็มีคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ใช้ในการบริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จึงไม่ได้ขึ้นอยู่กับเพศสภาพแต่อย่างใด สอดคล้องกับสุภาวดี สการันต์ (2567) ที่ได้ศึกษา คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้ของครูในอำเภอฉวาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ตามความคิดเห็นของครูที่มีเพศต่างกัน มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยทางสถิติติที่ระดับ 0.05

2.2 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ไม่มีผลต่อคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารสถานศึกษาจะมีระดับคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาภายใต้สถานการณ์เดียวกัน โดยมีพฤติกรรมกระบวนการทำงานที่ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรัชญา ขาวราศรี (2567) ที่ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามระดับการศึกษาโดยภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยทางสถิติติที่ระดับ 0.05

2.3 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษาทุกคนมีพื้นฐานความรู้และคุณลักษณะตามกรอบวิชาชีพเดียวกัน อีกทั้งยังมีการพัฒนาและอบรมผู้บริหารสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ที่ผู้บริหารสามารถเรียนรู้และฝึกฝนได้โดยไม่ขึ้นอยู่กับจำนวนปีของการทำงาน นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของบริบททางการศึกษาในยุคปัจจุบัน ทั้งด้านนโยบาย เทคโนโลยี และสภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนรู้ ยังเป็นปัจจัยที่ผลักดันให้ผู้บริหารสถานศึกษาทุกระดับต้องปรับตัวและพัฒนาตนเองอยู่เสมอ สอดคล้องกับ คนึง นิตย์ กิจวิธี (2560) ได้ศึกษา การศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ที่มีประสบการณ์การบริหารสถานศึกษาต่างกันมีคุณลักษณะของผู้บริหาร สถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยรวมรายด้านและรายข้อไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยทางสถิติติที่ระดับ 0.05

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ที่ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการสร้างแรงจูงใจ ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านความมุ่งมั่นและความพากเพียร และด้านวิสัยทัศน์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของตนเองอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอด้วยการศึกษาหาความรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น หรือหน่วยงานอื่น โดยเฉพาะด้านวิสัยทัศน์ เพื่อให้สามารถมองภาพรวมในอนาคต หรือเป้าหมายระยะยาวที่ชัดเจนในการพัฒนาสถานศึกษา พร้อมรับกับการเปลี่ยนของยุคปัจจุบันและในอนาคต สถานศึกษาควรจัดอบรม สัมมนา ศึกษาดูงานฯ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานซึ่งจะส่งผลดีต่อสถานศึกษาและผู้เรียน ดังแสดงในภาพที่ 3

ภาพที่ 3 คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

ข้อเสนอแนะ

ผลจากการวิจัยคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่นผู้วิจัยขอเสนอแนะผลจากการวิจัยดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. จากผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ดังนั้น คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม เทคโนโลยี และบริบทโลกยุคใหม่ ควรมีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีการวางแผน กล้าคิด กล้าทำ กล้าเปลี่ยนแปลง มีความมุ่งมั่นและพากเพียร เพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา และสามารถสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานภายนอกได้อย่างเข้มแข็ง นอกจากนี้ยังต้องส่งเสริมการเรียนรู้ของครูและนักเรียน สนับสนุนการพัฒนาทักษะแห่งอนาคต เช่น การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และความสามารถในการเรียนรู้ตลอดชีวิต ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีคุณลักษณะตามแนวทางนี้จะสามารถขับเคลื่อนสถานศึกษาไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ และสามารถยืนหยัดอยู่ในโลกยุคใหม่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน

2. จากผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านวิสัยทัศน์ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้นควรมีการส่งเสริม สนับสนุน ด้านวิสัยทัศน์ให้สูงขึ้น โดยผู้บริหารสถานศึกษาควรได้รับการ

พัฒนาให้มีทักษะในการมองการณ์ไกล คาดการณ์อนาคต และสามารถกำหนดทิศทางการบริหารสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยี การสนับสนุนสามารถทำได้ผ่านการอบรมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จ รวมถึงการจัดให้มีเวทีวางแผนยุทธศาสตร์ร่วมกับคณะครูและชุมชน เพื่อส่งเสริมแนวคิดเชิงระบบและความคิดสร้างสรรค์ จะช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถพัฒนาวิสัยทัศน์ให้ทันต่อสถานการณ์ และช่วยยกระดับวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาให้เป็นผู้นำทางการศึกษาอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

.1 ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

2. ควรมีการศึกษาคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2558). *เอกสารแนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์

ชัยยันต์ เพาพาน. (2559). *ผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ในศตวรรษที่ 21*. รายงานการประชุมวิชาการระดับชาติครุศาสตร์ ครั้งที่ 1 การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น สู่ประชาคมอาเซียน : ทิศทางใหม่ในศตวรรษที่ 21. มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์.

ธีรพงศ์ จิตเจริญ และ ปรเมศร์ กลิ่นหอม. (2567). คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาขอนแก่น*. 11(1), 127–137.

เบญจวรรณ ชำนาญยา และสุนทร คล้ายอ่ำ. (2567). คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พะเยา เขต 1. *วารสารเสฏฐวิทย์ปริทัศน์*, 4(3), 56–66.

ปรัชญา ขาวราศรี. (2567). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2. *วารสารเสียงธรรมจากมหายาน*, 10(2), 260–276.

พัฒนพิศิษฏ์ พรมเทศ และวศิน สอนโพธิ์. (2567). คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร. *Interdisciplinary Academic and Research Journal*, 3(3), 913–932.

สมาคมผู้บริหารสถานศึกษาไทย. (2564). *แนวทางการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการ*. กรุงเทพมหานคร: สมาคมผู้บริหารสถานศึกษาไทย.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น. (2567). *วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และสารสนเทศสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น*. ค้นเมื่อ 24 มิถุนายน 2567. จาก http://www.kksec.go.th/.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). *บทบาทและหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.

สุภาวดี พรหมทะสาร. (2561). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพตามทัศนะของครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดกองการศึกษา เทศบาลเมืองมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

สุภาวดี พันรินทร์. (2560). *คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนที่พึงประสงค์ตามความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนบ้านสำนักทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.

สุภาวดี สการันต์ และคณะ. (2567). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้ของครูในอำเภอฉวาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2. *วารสารวิชาการการบริหารภาครัฐและเอกชน*, 6(2), 315–328.

อนุศรา เรียงสา และสุวิจักขณ์ มั่นสารนียธรรม. (2567). การศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4. *วารสารเสียงธรรมจากมหายาน*. 10(2), 249–259.

อภิสิทธิ์ วรรณทอง และกิจพิณิฐ อุสาโห. (2566). การศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษานากลาง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2. *วารสารการบริหาร การจัดการ และการพัฒนาที่ยั่งยืน*, 2(1), 115–129.

Cronbach, Lee J. (1984). *Essentials of Psychological Testing*. 4th ed. New York: Harper and Row Publisher.

Edmonson. (2009). *James Bartlett and Francis L. Bocon. The administration of the modern secondary school*. 4th ed. New York. Macmillan.

Gerald Aungus. (2012). *21st Century Administrators: New Roles, New Responsibilities*. http://www.geraldaungst.com/blog/2012/03/21st-century-adminnew-roles-new-responsibilities.

Hoy, W. K, & Miskel, C. G. (2001). *Educational administration*. Theory, research, and practice (6th ed). Boston: McGraw-Hill.

Gerly B. De Castro, Edward C. Jimenez. (2022). *Attributes ond 21st-Century Leadership Skills on Teachers*. Performance.Journal of Humanities and Social Sciences, vol. 4, pp. 52-63.

Krejcie, R. V, & Morgan, D. W. (1970). *Determination sample size for research activities. Education and Psychology Measurement*, 30(3), pp. 607-610.

Maxine, A. B. (2015). *Success for the New Global Manager: How to Work Across Distances, Countries, and Cultures*. SaDFrancisco: Jossey-Bass.

National Association of Secondary School Principals. (2013). *21' Century school administrator skill*. Retrieved October 2, 2024, from https://www.proquest.com/docview/1449199679

Transformational Leadership of Small School Administrators under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 2

Jirawat Kongthaworn [1*]& Akkaradech Neelayothin

[1] *Faculty of Education Mahamakut Buddhist University Isan Campus*
[2] *Faculty of Education Mahamakut Buddhist University Isan Campus*
[*] *Corresponding author. E-mail: m.phong2522@gmail.com*

Abstract

The objectives of this research were as follows: (1) to study the transformational leadership of small school administrators under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 2, and (2) to compare the transformational leadership of small school administrators under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 2 as teachers' perceptions based on gender, educational level, and work experience. The sample group consisted of 278 teachers from small schools under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 2, with 267 questionnaires returned, representing a 96% response rate. The research instrument was a questionnaire. Statistics used for data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and one-way analysis of variance. The research findings were as follows: (1) The overall level of transformational leadership of small school administrators under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 2 was high, with a mean of 4.43. When considering individual aspects, all aspects showed high levels, ranked from highest to lowest: idealized influence, individualized consideration, intellectual stimulation and inspirational motivation, with means of 4.46, 4.43, 4.42, and 4.41, respectively. (2) The comparison of transformational leadership of small school administrators under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 2, based on teachers' perceptions with different genders, education levels, and work experiences, revealed that teachers with different genders, different education levels and work experiences had no significant differences in their opinions at the 0.05 level.

Keywords: Transformational Leadership, School Administrators, Primary Educational Service Area Office

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

จิรวัฒน์ คงถาวร[1*]และ อัครเดช นีละโยธิน

[1] *คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน*

[2] *คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน*

* *Corresponding author. E-mail: m.phong2522@gmail.com*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 และ2) เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ตามการรับรู้ของครูจำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน กลุ่มตัวอย่างคือครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำนวน 278 คน ได้รับแบบสอบถามกลับมา จำนวน 267 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 96 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์, ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล, ด้านการกระตุ้นทางปัญญา และด้านการสร้างแรงบันดาลใจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.46, 4.43, 4.42 และ4.41 ตามลำดับ และ 2) ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ตามการรับรู้ของครู จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน พบว่า ครูที่มีเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง, ผู้บริหารสถานศึกษา, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

บทนำ

ปัจจุบันโลกเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านเทคโนโลยีและสังคม ส่งผลให้องค์กรต่าง ๆ ต้องปรับตัวให้ทันต่อสถานการณ์ การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้เป็นแรงผลักดันสำคัญที่นำไปสู่การปฏิรูปการศึกษาในประเทศไทย โดยมีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 เป็นกลไกหลักในการพัฒนาระบบการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น องค์กรจึงต้องเตรียมความพร้อม รับมือกับโอกาสและอุปสรรค เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ (มัณฑนา ชุมปัญญา, 2560) ทำให้องค์กรภาครัฐและเอกชนต่างต้องปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง ไม่ว่าจะเป็นการปรับโครงสร้างองค์กร ลดขั้นตอนการทำงาน ปรับลดพนักงาน หรือเปลี่ยนบทบาทหน้าที่ของบุคลากรและองค์กรเอง อีกทั้งยังมีการตื่นตัวต่อการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมการจัดการมากขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อบุคลากรในทุกระดับ ทั้งด้านทักษะและเจตคติต่องาน ผู้นำจึงมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรให้เปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยต้องมีความรู้ ความสามารถ และทักษะที่เหมาะสมกับสถานการณ์ พร้อมทั้งพัฒนาตนเองอยู่เสมอ (สมุทร ชำนาญ, 2556) ผู้บริหารเป็นผู้นำที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนา “คน” ให้เป็น “มนุษย์” ผู้มีคุณภาพ ทั้งด้านความรู้และทักษะ ผ่านกระบวนการบริหารที่มีประสิทธิภาพ เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาและความต้องการของสังคม ความสำเร็จของสถานศึกษาจึงขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของผู้บริหารโดยตรง นักบริหารที่ดีต้องมีภาวะผู้นำและรู้จักบริหารให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามนโยบายการศึกษา (เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์, 2562)

แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำเป็นสิ่งสำหรับสังคมไทยที่ต้องได้รับการพัฒนาให้พ้นจากภาวะวิกฤตให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และช่วยพัฒนาสังคมได้ อีกทั้งมีความเป็นสากลเหมาะสมกับยุคปัจจุบัน ซึ่งภาวะผู้นำที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงรอบรู้ในทุกด้าน คือ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง Muchinsky (1997) ได้กล่าวถึงภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง คือ กระบวนการที่ผู้นำมีอิทธิพลต่อการปรับเจตคติและสมมุติฐานของสมาชิกในองค์กร สร้างความผูกพันในการเปลี่ยนแปลงเป้าหมายและกลยุทธ์ โดยให้อำนาจผู้ตามมีบทบาทเป็นผู้นำในการขับเคลื่อนองค์กร ถือเป็นกระบวนการองค์รวมที่ครอบคลุมการทำงานของผู้นำทุกระดับ ทั้งนี้ ประสิทธิภาพของโรงเรียนขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารซึ่งมีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษา ซึ่งจากการดำเนินงานที่ผ่านมา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ได้รายงานข้อมูล ปัญหาการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ส่วนใหญ่ยังไม่ให้ความสนใจและขาดความเอาใจใส่ ไม่มีการถ่ายทอดให้บุคลากรในสถานศึกษาของตนให้รับทราบถึงเป้าหมายและแผนกลยุทธ์ในการดำเนินงาน ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ยังไม่บรรลุเป้าหมาย การช่วยเหลือระบบดูแลนักเรียน ปรับไม่ทันกระแสความเปลี่ยนแปลงทางสังคม ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างครูและนักเรียนอย่างรวดเร็ว และมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น การร่วมมือบริหารจัดการศึกษาการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชนยังมีน้อย กระบวนการจัดการเรียนรู้ยังยึดครูเป็นศูนย์กลาง ขาดสื่อนวัตกรรมที่ทันสมัย ขาดงานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2, 2567) ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำจึงจำเป็นจะต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริหารของตนเองให้เหมาะสมกับการเป็นผู้บริหารยุคปฏิรูปการศึกษา สร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นกับตนเอง มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มีความกล้าคิดกล้าทำ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เพื่อผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในสถานศึกษา ภาวะผู้นำเปลี่ยนแปลงจึงถือเป็นแบบปฏิบัติที่ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถพัฒนาสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและส่งผลต่อคุณภาพทางการศึกษา (อารี กังสานุกูล, 2553)

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 เพื่อยกระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ

ผู้บริหารสถานศึกษา และเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยจำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน สามารถนำข้อมูลจากการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารหน่วยงานต่าง ๆ ให้ดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ตามการรับรู้ของครูจำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยอ้างอิงจาก รัตนาภรณ์ จันทร์ปิง (2566), นลินพร จินตเวชศาสตร์ (2565), เนตรนภา เจตน์จำนงค์ (2564), อรอุมา ศรีประทุมวงศ์ (2563), อังกูร เถาวัลย์ (2562), กาญจนา อนันตศรี (2560), Covey (2004), Yukl (1998), Bass and Avolio (1994) และ Burns (1978) เพื่อเป็นแนวทางในการเลือกศึกษาและกำหนดกรอบแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ซึ่งประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ 2) การกระตุ้นทางปัญญา 3) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล และ 4) การสร้างแรงบันดาลใจ ดังกรอบแนวคิดในการวิจัยในภาพที่ 1

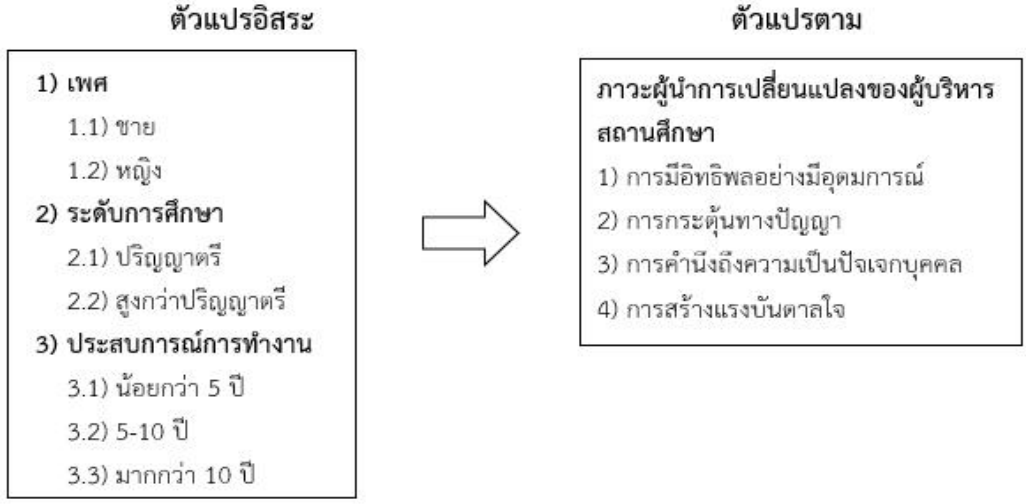

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ประจำปีการศึกษา 2567 จำนวน 46 โรงเรียน รวม 1,034 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2, 2567) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำนวน 278 คน จากการเปิดตารางของเครซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) และเลือกตัวอย่างโดยการสุ่มอย่างง่าย (Sample random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามออนไลน์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามองค์ประกอบและนิยามเชิงปฏิบัติการ ตัวแปรในการวิจัยคือ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จำนวน 3 ข้อ ประกอบด้วย เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 บบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ประกอบไปด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ 2) ด้านการกระตุ้นทางปัญญา 3) ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล และ 4) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ โดยข้อคำถามมีลักษณะเป็นมาตรประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีการของ ลิเคิร์ท (Likert, 1961) โดยให้คะแนนแต่ละข้อ (Best and Kahn, 1993) และตรวจสอบความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency Method) โดยใช้วิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟ่า (Alpha-Coefficient) โดยกำหนดความเชื่อมั่นไม่ต่ำกว่า 0.80 ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach, 1984) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.895

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน เพื่อขออนุญาตผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

2. ผู้วิจัยจัดส่งหนังสือไปยังครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ทั้งนี้สามารถตอบแบบสอบถามการวิจัยผ่าน Google Form โดยผู้วิจัยได้สร้าง QR Code และ Link ในการเข้าไปตอบแบบสอบถาม พร้อมรหัสผู้ตอบแบบสอบถาม

3. ผู้วิจัยกำหนดระยะเวลาในการตอบแบบสอบถาม เพื่อสะดวกในการเก็บข้อมูล และได้ข้อมูลคืนแบบออนไลน์ตรงตามที่ระยะเวลากำหนด ระหว่างวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2568 ถึง วันที่ 10 มีนาคม 2568 โดยผู้วิจัยตรวจสอบรหัสผู้ตอบตามบัญชีที่ กำหนดไว้ หากไม่ได้รับการตอบแบบสอบถามตามกำหนด ผู้วิจัยจะดำเนินการติดตามโรงเรียนที่ยังไม่ตอบ แบบสอบถามโดยผ่านช่องทางออนไลน์เป็นรายกรณี

4. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่างการวิจัย จำนวน 278 คน ผ่าน Google Form โดยได้ตรวจสอบข้อมูลที่ถูกต้องจากกลุ่มตัวอย่าง ได้จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม 267 คน คิดเป็นร้อยละ 96.00

5. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้รับจากผู้ตอบแบบสอบถามที่ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์แล้วไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน โดยหาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง

2. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ตามการรับรู้ของครู ตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 1 โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำค่าเฉลี่ยไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ในการแปลความหมายเป็นช่วงคะแนน (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ตามการรับรู้ของครูที่มีเพศต่างกัน ตามสมมติฐานการวิจัยข้อ 1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติทดสอบที (t-test) แบบกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent Sample t-test)

4. วิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ตามการรับรู้ของครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ตามสมมติฐานการวิจัยข้อ 2 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติทดสอบที (t-test) แบบกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent Sample t-test)

5. วิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ตามการรับรู้ของครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน ตามสมมติฐานการวิจัยข้อ 3 โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะตรวจสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ (Post Hoc Test) โดยวิธีการของ Scheffe

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 พบว่า ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์, ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล, ด้านการกระตุ้นทางปัญญา และด้านการสร้างแรงบันดาลใจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.46, 4.43, 4.42 และ4.41 ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ตามการรับรู้ของครู

สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์	4.46	0.40	มาก
2. ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	4.43	0.46	มาก
3. ด้านการกระตุ้นทางปัญญา	4.42	0.40	มาก
4. ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ	4.41	0.44	มาก
โดยรวม	4.43	0.35	มาก

2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ตามการรับรู้ของครู จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน พบว่า ครูที่มีเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีการรับรู้ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

ผลการวิจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ผู้วิจัยอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการวิจัยพบว่า ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาที่มีทักษะและความรู้ในการบริหารสถานศึกษาให้เข้ากับแนวทางการปฏิรูปการศึกษาสามารถปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายได้โดยการกระตุ้น สร้างการเปลี่ยนแปลงเจตคติและพฤติกรรมของผู้ใต้บังคับบัญชาให้มีแรงจูงใจในการปฏิบัติตามภารกิจ โดยที่ผู้บริหารต้องเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติงาน มีความมุ่งมั่นและทุ่มเทในงานของตน ทำให้เป็นที่ยอมรับของผู้ร่วมงาน และทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพส่งผลให้เกิดการพัฒนาองค์กรประสบความสำเร็จบรรลุเป้าหมายขององค์กร สอดคล้องกับ พจน์ เจริญสันเทียะ (2567) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 กลุ่มตัวอย่างจำนวน 335 คน ผลการวิจัยพบว่า ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ ชย พานะกิจ (2566) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ครู จำนวน 123 คน ผลการวิจัยพบว่า ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ โอภาส แซ่อุ้ย (2566) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มพัฒนาการศึกษาที่ 8 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรีเขต 1 กลุ่มตัวอย่างจำนวน 152 คน ผลการวิจัยพบว่า ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มพัฒนาการศึกษาที่ 8 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรีเขต 1 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ ชณันภัสร์ ปิยะภัทรวิรัตน์ (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนัก

บริหารงานการศึกษาพิเศษจังหวัดยะลา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ครู จำนวน 158 คน ผลการวิจัยพบว่า ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษจังหวัดยะลา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ สรศักดิ์ ชนันชนะ (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเฉพาะความพิการ กลุ่ม 6 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 205 คน ผลการวิจัยพบว่า ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเฉพาะความพิการ กลุ่ม 6 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ ณฐวัฒน์ พระงาม (2561) ได้ทำวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 จำนวน 205 คน ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ตามทัศนะของครูที่มีเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน พบว่า ครูที่มีเพศต่างกันมีการรับรู้ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาได้รับการยอมรับในด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีศักยภาพในการปฏิบัติงานสูง เพศจึงไม่ส่งผลต่อการรับรู้ของครูเกี่ยวกับกาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยจะเห็นได้ว่าครูผู้สอนทั้งเพศชายและเพศหญิง การรับรู้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงต่อการปฏิบัติงานในระดับมาก อาจเพราะว่าครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานมาเป็นระยะเวลานานหลายปี มีความสนใจ ใฝ่เรียนรู้ในการพัฒนาตนเองให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นจากการอบรม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจากแหล่งสื่อต่าง ๆ ที่มีอยู่อย่างทันสมัยและหลากหลาย ทำให้เห็นได้ว่า ครูผู้สอนทั้งเพศชายและเพศหญิง ได้เห็นถึงความสำคัญของการปฏิรูปการศึกษา และพร้อมที่จะให้ความร่วมมือกับผู้บริหารตามลักษณะของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับ ปิยะวรรณ สงครามรอด (2567) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิจัยพบว่า ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับ ชณันภัสร์ ปิยะภัทรวิรัตน (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษจังหวัดยะลา ผลการวิจัยพบว่า เปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษจังหวัดยะลาจำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับ ปิยะมาศ คงทน (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครเขตตลิ่งชัน ผลการวิจัยพบว่า ครูในสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตตลิ่งชัน ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เช่นเดียวกับครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการรับรู้ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเนื่องจากภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในสถานศึกษาแต่ละแห่งย่อมมีการปฏิบัติที่ไม่แตกต่างกัน วัฒนธรรมภายในโรงเรียนอาจสนับสนุนการทำงานร่วมกันที่ดี การสื่อสาร การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่ดีระหว่างครูส่งผลให้ครูมีการรับรู้และเข้าใจในภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่

คล้ายคลึงกัน แม้ครูแต่ละคนจะมีระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ พจน์ เจริญสันเทียะ (2567) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับ กชนิภา ภานุรักษ์ (2566) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา ในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

และยังพบว่า การรับรู้ของครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีการรับรู้ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเนื่องจาก ผู้บริหารอาจมีการสื่อสารวิสัยทัศน์และเป้าหมายอย่างชัดเจน ครูทุกคนจะจึงสามารถเข้าใจและรับรู้ถึงภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงได้อย่างไม่แตกต่างกัน ครูที่มีประสบการณ์การทำงานที่แตกต่างกันแต่การทำงานในสถานศึกษาเดียวกันและเผชิญกับสถานการณ์เดียวกันสามารถทำให้ครูมีความเข้าใจ และมีการรับรู้ในภาวะผู้นำที่คล้ายคลึงกัน รวมถึงการเข้าร่วมอบรม สัมมนาหรือการพัฒนาวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับการเป็นผู้นำ อาจช่วยให้ครูทุกคนมีความเข้าใจในหลักการและคุณสมบัติของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ กชนิภา ภานุรักษ์ (2566) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา ในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับ ปิยะมาศ คงทน (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครเขตตลิ่งชัน ผลการวิจัยพบว่า ครูในสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตตลิ่งชัน ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับ ณฐวัฒน์ พระงาม (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน มีการรับรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ที่ผู้บริหารสถานศึกษาควรมี คือ การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์, การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล, การกระตุ้นทางปัญญา และการสร้างแรงบันดาลใจ โดยผู้บริหารควรมีวิสัยทัศน์ชัดเจน สื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ สร้างความไว้วางใจ และเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในกระบวนการเปลี่ยนแปลง รวมถึงรับฟังความคิดเห็นและเสริมสร้างขวัญกำลังใจในการทำงาน นอกจากนี้ หน่วยงานต้นสังกัดควรจัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพ เช่น การอบรมหรือศึกษาดูงาน เพื่อส่งเสริมสมรรถนะของผู้บริหารให้

สอดคล้องกับบริบทในปัจจุบันและอนาคต ทั้งนี้ ควรส่งเสริมผู้บริหารให้แสดงออกถึงภาวะผู้นำที่สามารถสร้างแรงบันดาลใจแก่บุคลากร โดยการจูงใจให้เกิดความมุ่งมั่น มาตรฐานการทำงานที่สูงขึ้น และความคิดแง่บวก เพื่อให้บุคลากรเกิดความเชื่อมั่นและพลังในการขับเคลื่อนองค์กรไปสู่ความสำเร็จร่วมกัน

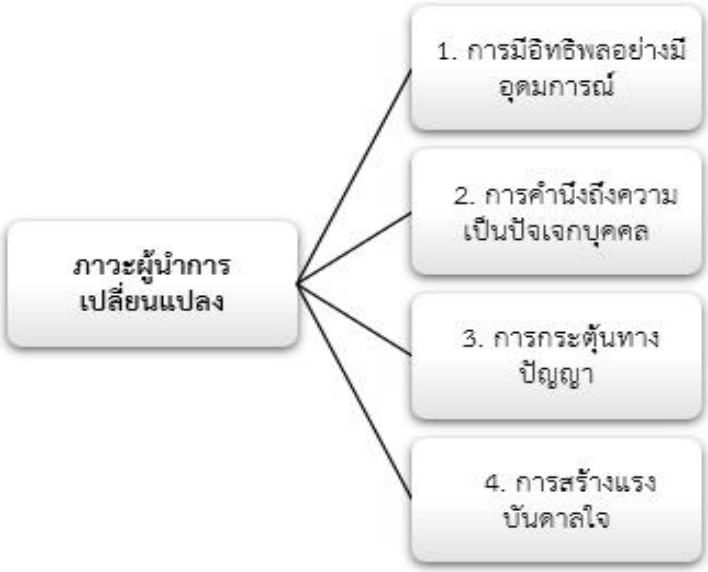

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ผลจากการวิจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ผู้วิจัยขอเสนอแนะผลจากการวิจัยดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. จากผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาความเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงของตนเองอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ด้วยการพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ชัดเจน สื่อสารให้กับครูและบุคลากรในสถานศึกษาได้ดี สร้างความไว้วางใจจากคนในองค์กร เปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลง เข้าใจและรับฟังความคิดเห็นจากผู้อื่น เสริมสร้างขวัญกำลังใจในการทำงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด ควรจัดอบรม สัมมนา ศึกษาดูงานฯ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานให้กับผู้บริหารสถานศึกษาที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาในยุคปัจจุบันและในอนาคต ซึ่งจะส่งผลดีต่อสถานศึกษาและผู้เรียนต่อไป

2. จากผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการสร้างแรงบันดาลใจมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้นควรมีการส่งเสริม สนับสนุน ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ให้สูงขึ้น โดยผู้บริหารสถานศึกษาควรมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการจูงใจบุคลากรให้เกิดแรงบันดาลใจ ให้มีมาตรฐานการทำงานที่สูงขึ้น มีความกระตือรือร้นและมองข้ามผลประโยชน์ของตน โดยการสร้างเจตคติที่ดีและการคิดแง่บวก แสดงความตั้งใจอย่างแน่วแน่ และเชื่อมั่นว่าจะสามารถบรรลุเป้าหมายได้ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

2. ควรมีการศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

เอกสารอ้างอิง

กชนิภา ภานุรักษ์. (2566). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนศึกษาพิเศษ สังกัด สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์*, 7(1), 93–102.

กาญจนา อนันตศรี. (2560). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอเขาสมิง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด* (งานวิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.

ชณันภัสร์ ปิยะภัทรวิรัตน์. (2565). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษจังหวัดยะลา* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา).

ชย พานะกิจ. (2566). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. *วารสารชมรมบัณฑิตศิลป์*, 1(4), 36–51.

ณฐวัฒน์ พระงาม. (2561). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3. *วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา*, 8(2), 13–23.

นลินพร จินตเวชศาสตร์. (2565). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต1.*[วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยพะเยา.

เนตรนภา เจตน์จำนงค์.(2564). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาของโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร* (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสยาม.

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.

ปิยะมาศ คงทน. (2565). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครเขตตลิ่งชัน. วารสารนวัตกรรมการบริหารการศึกษา, 1(2), 56-66.

ปิยะวรรณ สงครามรอด. (2567). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1. *วารสาร มจร กาญจนปริทรรศน์*, *4*(3), 303–313.

พจน์ เจริญสันเทียะ. (2567). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1. *วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี*, 7(6), 40–61.

มันฑนา ชุมปัญญา. (2560). *การบริหารการเปลี่ยนแปลงในองค์การ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รัตนาภรณ์ จันทร์ปิง. (2566). *การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 สำนัก บริหารงานการศึกษาพิเศษ* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยพะเยา].

สมุทร ชำนาญ. (2556). *ภาวะผู้นำทางการศึกษา ทฤษฎี และปฏิบัติ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). ระยอง: พี.เอส. การพิมพ์.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2. (2567). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567. สืบค้นเมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2567 จาก https://kkn2.go.th/file/d/1g-Bw9yYdZmEMlEoYqmOxy8K9K9N3x6Z9 /view

สรศักดิ์ ชนันชนะ. (2565). *การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเฉพาะความพิการ กลุ่ม 6 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยพะเยา).

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2562). องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความเป็นผู้นำทางวิชาการของ ผู้อำนวยการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาค ตะวันออกเฉียงเหนือชายแดนกัมพูชา. *วารสารการบริหารการศึกษา*, 11(1), 155–162.

อังกูร เถาวัลย์.(2562).*ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17*. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยพะเยา)

อรอุมา ศรีประทุมวงศ์. (2563). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2* [วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร].

อารี กังสานุกูล. (2553). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 [วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยบูรพา].

โอภาส แซ่อุ้ย. (2566). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มพัฒนาการศึกษาที่ 8 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1. *วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น*, 9(8), 1185–1197.

Bass, B. M., & Avolio, B. J. (1994). *Transformational leadership development*. Palo Alto, California: Consulting Psychologists.

Best and Kahn James V. (1993). *Research in Education*. 7 th ed. Boston, Allyn andBacon.

Burns, J. M. (1978). *Leadership*. New York: Harper and Row.

Covey, S. R. (2004). The seven habits of highly effective people. Simon & Schuster.

Cronbach, Lee J. (1984). *Essentials of Psychological Testing. 4th ed*. New York: Harper and Row Publisher.

Krejcie, R.V. and Morgan, D.W. (1970). *Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement,* 30, 607-610.

Likert, Rensis A. (1961*). New Patterns of Management*. New York: McGraw-Hill Book Company Inc.

Muchinsky, P. M. (1997). *Psychology applied to work: An introduction to industrial and organizational psychology* (5th ed.). California: Brooks/Cole.

Municipal Association of Victoria. *Good Governance Guide (Victoria: the Municipal Association of Victoria)*. 2008. 7.

Yukl, G. A. (2012). *Leadership in organizations*. New Jersey: Prentice-Hall.

Developing Guidelines for Academic Administration by using the Quality Deming Cycle for Educational Institutions Under the Office of Roi Et Primary Education Area 2

Gulthida Khumyong[1], Pacharawit Chansirisira[2*]

1 Faculty of Education, Mahasarakham University, Thailand
2 Faculty of Education, Mahasarakham University, Thailand
** Corresponding author. E-mail: 64010581005@msu.ac.th*

Abstract

The purpose of this research was 1) to study the current conditions, desirable conditions, and needs for academic administration, and 2) to develop guidelines for academic administration. The research method was divided into 2 phases as follows: Phase 1: Studied the current and desired conditions and needs of academic administration. The sample group consisted of 232 school administrators and academic supervisors, selected through a stratified random sampling method. The research instrument was a rating scale questionnaire. Phase 2: Development of academic administration guidelines by using the quality Deming Cycle, who were selected purposively from schools with excellent practices. The research instrument was an interview form, which assessed the appropriateness and feasibility of the academic administration by 5 qualified persons. The research results found that 1. The current state of academic administration was high overall. The aspect with the highest average value was the development of the educational institution's curriculum. The desired state was high overall. The overall desired conditions were at the highest level. The areas with the highest average values were measurement, evaluation, and transfer of learning outcomes, and the necessity for academic administration, ranked from highest to lowest, including Research to develop the quality of education in educational institutions. Developing and using technological media for measuring, evaluating, and transferring academic results. Educational Supervision: Management of teaching and learning in educational institutions and the development of educational institutions' curricula. 2. Guidelines for academic administration by using the quality Deming Cycle for education, there were 6 components and 30 guidelines by using the Quality Deming Cycle were appropriate and have overall feasibility at the highest level.

Keywords: Developing Guidelines, Academic Administration, Deming Cycle

Received: 2025-02-27; **Revised:** 2025-06-07; **Accepted:** 2025-06-07

การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการโดยใช้วงจรคุณภาพเดมมิ่ง สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

กุลธิดา คุ้มยง[1], พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิร[2*]

1 *คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*

2 *คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*

* *Corresponding author. E-mail: 64010581005@msu.ac.th*

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นการบริหารงานวิชาการสำหรับสถานศึกษา 2) พัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการโดยใช้วงจรคุณภาพเดมมิ่งสำหรับสถานศึกษา โดยใช้วิธีดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูหัวหน้างานวิชาการ จำนวน 232 คน ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการโดยใช้วงจรคุณภาพเดมมิ่งสำหรับสถานศึกษา ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจงในสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีเยี่ยม เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์ และการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารงานวิชาการ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพปัจจุบันในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา สภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน และความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยี การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน การนิเทศการศึกษา การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา และการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 2. แนวทางการบริหารงานวิชาการโดยใช้วงจรคุณภาพเดมมิ่งสำหรับสถานศึกษา มีการบริหารงานวิชาการ 6 ด้าน และวิธีดำเนินการโดยใช้วงจรคุณภาพเดมมิ่ง 30 แนวทาง มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การพัฒนาแนวทาง, การบริหารงานวิชาการ, วงจรคุณภาพเดมมิ่ง

บทนำ

การบริหารการศึกษา เป็นภารกิจหลักของผู้บริหารที่จะต้องกำหนดแบบแผนวิธีการและขั้นตอนต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานไว้อย่างเป็นระบบ เพราะถ้าระบบการบริหารงานไม่ดีจะกระทบกระเทือนต่อส่วนอื่น ๆ ของหน่วยงาน นักบริหารที่ดีต้องรู้จักเลือกวิธีการบริหารที่เหมาะสม เพื่อนำไปพัฒนาสถานศึกษา ทั้งในด้านบุคลากร ผู้เรียน อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ การบริหารงานนั้นจะต้องใช้ศาสตร์และศิลปะทุกประการ เพราะว่าการดำเนินงานต่าง ๆ มิใช่เพียงกิจกรรมที่ผู้บริหารจะกระทำเพียงลำพังคนเดียวแต่ยังมีผู้ร่วมงานอีกหลายคนที่มีส่วนร่วมกันวางแผนการจัดการศึกษาภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบตามมาตรฐานและคุณภาพให้แก่ผู้เรียนที่จะทำให้เกิดการพัฒนาในทุก ๆ ด้านอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

เพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (อนุชิต สุขกสิ. 2560) ซึ่งการบริหารการศึกษาในสถานศึกษาเพื่อให้สถานศึกษาประสบผลสำเร็จ และสอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษานั้น ปัจจัยสำคัญต่อการเสริมสร้างการเรียนรู้ในสถานศึกษา คือ ระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและการมีส่วนร่วม ซึ่งตรงตามมาตรา 22 ว่าด้วยการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในฐานะผู้นำหลักซึ่งมีภาระหน้าที่สำคัญ คือ เป็นผู้บริหารทางการศึกษามีความรับผิดชอบในการบริหารงานด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 มาตรา 39 ได้กำหนดให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้ง 4 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรงเพื่อให้เกิดประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยเป็นความสามารถของผู้บริหารและครูในสถานศึกษาที่ทำงานร่วมกันจนสามารถทำให้นักเรียนใฝ่รู้ รักการอ่าน แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามเจตนารมณ์ของการศึกษามากที่สุด (ขวัญพิชชา มีแก้ว. 2562)

การบริหารงานของสถานศึกษาที่จะสำเร็จนั้นขึ้นอยู่กับการบริหารงานวิชาการ และบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาว่าจะให้ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการมากน้อยเพียงใด และบุคลากรในสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจในงานวิชาการมากน้อยแค่ไหน ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่สำคัญยิ่งของผู้บริหารสถานศึกษาในการการขับเคลื่อนการศึกษา เตรียมการและติดต่อประสานให้เกิดความเข้าใจ ทำให้บุคลากรในสถานศึกษาเกิดความพร้อม ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจและปฏิบัติงานอย่างจริงจังอันจะส่งผลประเภทใด มาตรฐานใด และคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงานวิชาการ เนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตรการจัดโปรแกรมการศึกษาและการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นหัวใจของสถานศึกษาและเกี่ยวข้องกับผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทุกระดับของสถานศึกษาที่จำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในงานวิชาการรวมถึงขอบข่ายและปฏิบัติภารกิจในงานวิชาการอย่างชัดเจน (อธิวัฒน์ พันธ์รัตน์. 2562)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ดำเนินการได้ตามแผนงานแต่งานวิชาการบางงานไม่สามารถที่จะดำเนินการได้ตามแผนที่วางเอาไว้สิ่งที่เกิดขึ้นทำให้การดำเนินงานด้านการบริหารงานวิชาการไม่บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่วางไว้ จากการศึกษาสภาพการดำเนินงานของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 สามารถสรุปปัญหาได้ดังนี้ 1) ปัญหาด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาไม่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา 2) ปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) ปัญหาด้านการวัดผล ประเมินผล และงานทะเบียน เทียบโอนผลการเรียนเนื่องจากมีหลายขั้นตอนการตรวจสอบเอกสารล่าช้า 4) ปัญหาด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาขาดการวิเคราะห์ในการพัฒนาการวิจัย 5) ปัญหาด้านการนิเทศการศึกษาไม่เป็นไปตามกรอบระยะเวลาการนิเทศและขาดการนิเทศติดตามในงานวิชาการที่หลากหลายและต่อเนื่อง และ 6) ปัญหาด้านการพัฒนา และใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ส่งผลให้การดำเนินงานวิชาการไม่สามารถดำเนินงานได้อย่างเป็นระบบครบถ้วน และยังขาดประสิทธิภาพในการปรับปรุงงานและการควบคุมอย่างเป็นระบบ ดังนั้นในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาให้เกิดระบบการดำเนินงานที่มีคุณภาพอย่างต่อเนื่องด้วยวงจรคุณภาพเดมมิ่ง คือ การวางแผน (P-Plan) การปฏิบัติตามแผน (D-Do) การตรวจสอบหรือการประเมิน (C-Check) การปรับปรุงแก้ไขการทำงาน (A-Action) โดยมีการวางแผนนำแผนที่วางไว้มาปฏิบัติตามแผนมีการตรวจสอบผลลัพธ์ที่ได้ และหากไม่ได้ผลลัพธ์ตามที่คาดหมายไว้จะต้องทำการทบทวน ปรับปรุงแก้ไข

แผนการโดยเริ่มต้นใหม่ทำตามวงจรคุณภาพซ้ำอีก เมื่อวงจรคุณภาพหมุนซ้ำไปเรื่อย ๆ จะทำให้สามารถสรุปการดำเนินงานวิชาการได้ตามแผนปฏิบัติการของสถานศึกษาเพื่อให้เกิดการปรับปรุงงานรวมไปถึงคุณภาพในการดำเนินงานของงานวิชาการในสถานศึกษา เพื่อเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2. 2565)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญของการบริหารงานวิชาการที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจะต้องตระหนักและให้ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการดังกล่าว จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่สถานศึกษาจะต้องดำเนินการศึกษาสภาพปัญหา และแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการเพื่อแก้ปัญหาและเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นบุคลากรในสังกัดจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการโดยใช้วงจรคุณภาพเดมมิ่งสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 เพื่อจะได้ข้อมูลมาเป็นแนวทางสำหรับการบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไปอย่างมีคุณภาพ

คำถามการวิจัย

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นการบริหารงานวิชาการสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 อยู่ในระดับใด
2. แนวทางการบริหารงานวิชาการโดยใช้วงจรคุณภาพเดมมิ่งสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ควรเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นการบริหารงานวิชาการสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2
2. เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการโดยใช้วงจรคุณภาพเดมมิ่งสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

หลักการ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและความหมายของงานวิชาการ

งานวิชาการถือเป็นงานที่มีความสำคัญที่สุดเป็นหัวใจของการจัดการศึกษา ซึ่งทั้งผู้บริหารโรงเรียน คณะครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องมีความรู้ความเข้าใจ ให้ความสำคัญและมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดแนวทางปฏิบัติการประเมินผลและการปรับปรุงแก้ไขอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง งานวิชาการของโรงเรียนประกอบด้วยงานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนเป็นหลัก ซึ่งโรงเรียนจะต้องสร้างหลักสูตรของตนเองเรียกว่าหลักสูตรสถานศึกษา ดังนั้นครูจะต้องทำหน้าที่ในการสร้างและพัฒนา หลักสูตรการนำหลักสูตรไปใช้การออกแบบการจัดการเรียนรู้ซึ่งงานวิชาการเป็นภารกิจหลักที่ครูจะต้องปฏิบัติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553) เช่นเดียวกับ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553) ได้ให้ความหมายว่า งานวิชาการเป็นงานหลักของสถานศึกษาไม่ว่าสถานศึกษาจะเป็นประเภทใด มาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณา ได้จากงานวิชาการเนื่องจากว่างานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตร การจัดโปรแกรมฝึกอบรมการศึกษาและการจัดการเรียนการสอน และที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทุกระดับของสถานศึกษา ซึ่งอาจเกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อมก็อยู่ที่ลักษณะของงานนั้น และ กาญจน์ เรืองมนตรี และธรินธร นามวรรณ (2557) ได้ให้ความหมายว่า การบริหารงานวิชาการเป็นถือเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารการศึกษา

เพราะจุดมุ่งหมายของสถานศึกษาก็คือ การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพซึ่งขึ้นอยู่กับงานวิชาการ ทั้งสิ้นงานวิชาการเป็นกิจกรรมเกี่ยวกับงาน ด้านหลักสูตรการนำหลักสูตรไปใช้แบบเรียน งานการเรียนการสอนงาน สื่อการเรียนการสอน งานวัดผลและประเมินผลงานห้องสมุด การนิเทศการศึกษา งานวางแผนการศึกษา และงานประชุมอบรมทางวิชาการ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุจุดหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพสูง

ดังนั้น การบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจหลักของสถานศึกษา การพัฒนาคุณภาพของนักเรียนให้มีคุณภาพและมีมาตรฐานจึงต้องอาศัยกระบวนการบริหารวิชาการการบริหารงานวิชาการ ซึ่งได้มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการไว้ เช่น สันติ บุญภิรมย์ (2552) ได้ให้ความหมายว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารจัดการกิจกรรมทุกชนิดทุกประเภทที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนและการบริหารสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างราบรื่นเปรียบเสมือนเส้นเลือดใหญ่ไปหล่อเลี้ยงหัวใจ การบริหารจึงเป็นกิจกรรมที่สำคัญที่สุดของงานวิชาการที่สามารถทำให้งานวิชาการเกิดพลวัต (Academic Affairs Dynamic) อยู่ตลอดเวลาส่งผลต่อ ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และคุณภาพของการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดไป ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553) ได้ให้ความหมายว่า การบริหารวิชาการ หมายถึง การบริหารสถานศึกษาโดยมีการจัดกิจกรรมทุกสิ่งทุกอย่างที่เกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียน การสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน และกาญจน์ เรืองมนตรี และธรินธร นามวรรณ (2557) ได้ให้ความหมายว่า การบริหารงานวิชาการ ขั้นตอนในการวางแผนงานวิชาการสถานศึกษาจะต้องมีการดำเนินการจัดทำแผนงานวิชาการขึ้นมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานจัดทำเป็นคู่มือการบริหารงานวิชาการในแต่ละปีการศึกษา เพื่อให้บุคลากรในฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้รับทราบและนำไปปฏิบัติตามแผนที่ได้ร่วมกันกำหนดไว้ เมื่อสิ้นปีการศึกษาจะต้องมีการประเมินผลการดำเนินการมีการจัดทำรายงานผลการปฏิบัติ และนำผลการประเมินไปเป็นสารสนเทศในการปรับปรุงงานวิชาการในปีการศึกษาต่อไป ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียนอย่างแท้จริง

จากแนวคิดของนักการศึกษาผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การดำเนินงาน การวางแผน การจัดกิจกรรมในสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการโดยมีจุดมุ่งหมายในการปฏิบัติงาน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ และนำไปสู่เป้าประสงค์ของหลักสูตรของสถานศึกษา โดยการบริหารงานวิชาการเป็นงานหลักการบริหารของสถานศึกษาและเป็นหัวใจของการจัดการศึกษาทุกแห่งผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องให้ความสำคัญและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนมีคุณภาพการศึกษาอันเป็นเป้าหมายสูงสุดของภารกิจของสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

แนวคิดของวงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA)

การบริหารคุณภาพวงจรเดมมิ่ง และได้นำมาใช้กับทุกกิจกรรมจึงรู้จักกันอย่างแพร่หลาย PDCA การบริหารงานการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องและมีคุณภาพ (ฮิโตชิ คูเมะ, 2540) ซึ่งสมคิด พรมจุ้ย และสุพักตร์ พิบูลย์ (2544) ได้กล่าวถึงความสำคัญวงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA) ไว้ว่าเป็นกระบวนการดำเนินงานให้สถานศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ต้องการ ประกอบด้วยการดำเนินงาน 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน (Plan) การลงมือปฏิบัติ (Do or implementation) การตรวจสอบผลการปฏิบัติงานหรือประเมิน (Check or evaluation) การปรับปรุงแก้ไขการทำงาน (Act or adjust) เรียกย่อ ๆ ว่า วงจรการบริหารงานแบบวงจรคุณภาพ (PDCA) โดยวงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA) เป็นระบบการบริหารงานที่มีคุณภาพเป็นที่รู้จักแพร่หลายระดับหนึ่ง ประกอบด้วย ขั้นตอนการวางแผน (Plan) การปฏิบัติตามแผน (Do) การตรวจสอบหรือการประเมิน (Check) การนำผลการประเมินย้อนกลับไปปรับปรุงแก้ไขการทำงาน (Action) (วรภัทร์ ภู่เจริญ, 2541)

สอดคล้องกับ กระทรวงศึกษาธิการ (2545) ได้ให้ความหมายว่า จรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA) หมายถึง การดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยใช้วงจรเดมมิ่งหรือวงจรคุณภาพ PDCA (Plan-Do-Check-Action) ซึ่งเป็นวงจรการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาอย่างต่อเนื่องเริ่มจาก การกำหนดเป้าหมายหรือมาตรฐานของสถานศึกษาแล้ววางแผน (P) เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่กำหนด จากนั้นจึงดำเนินการตามแผน (D) ในขณะที่ดำเนินการก็ทำการตรวจสอบ (C) ว่าดำเนินการไปแล้ว นำไปสู่เป้าหมายหรือไม่เพียงใด แล้วนำผลการตรวจสอบมาใช้แก้ไขปรับปรุง (A) แล้ววางแผนให้การดำเนินงานในข้อต่อไปดีขึ้น ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวนี้จะต้องทำเป็นวงจรตลอดเวลา และนงลักษณ์ วิรัชชัย (2545) ได้ให้ความหมายว่า วงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA) หมายถึง ระบบคุณภาพที่กำหนดมาตรฐานหรือเป้าหมายที่โรงเรียนต้องการพัฒนาและการวางแผน การดำเนินงานของโรงเรียนซึ่งตรงกับขั้นวางแผน (Plan = P) คือ การที่โรงเรียนกำหนดมาตรการและแผนปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาสู่เป้าหมายหรือมาตรฐานที่กำหนดไว้ กระบวนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการในขั้นนี้ คือ ขั้นกระทำ (Do = D) การตรวจสอบหรือการประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียนตรงกับขั้นการตรวจสอบ (Check = C) และการนำผลการประเมินไปใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพตรงกับขั้นปฏิบัติ (Act = A) เพื่อปรับปรุงงาน ทั้งนี้กระบวนการดำเนินงานทั้งหมดต้องทำเป็นวงจรต่อเนื่องสม่ำเสมอ และมีการปรับปรุงทั้งระบบคุณภาพ การควบคุม และการตรวจสอบคุณภาพให้ดียิ่งขึ้น

กล่าวโดยสรุป วงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA) หมายถึง ระบบการดำเนินงานที่มีคุณภาพ เพื่อให้บรรลุมาตรฐานตามที่กำหนดไว้ ประกอบด้วย การวางแผน (P-Plan) การปฏิบัติตามแผน (D-Do) การตรวจสอบหรือการประเมิน (C-Check) การปรับปรุงแก้ไขการทำงาน (A-Action) ซึ่งเป็นกระบวนการดำเนินงานที่สามารถนำมาใช้ได้กับกิจกรรม องค์กร และสถานศึกษาโดยการวางแผน การลงมือปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบผลลัพธ์ที่ได้ และหากไม่ได้ผลลัพธ์ตามที่คาดหมายไว้ จะต้องทำการทบทวนแผนการเพื่อทำให้เกิดการปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานมาปรับใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ต้องการได้ ดังกรอบแนวคิดการวิจัยไว้ ดังภาพที่ 1

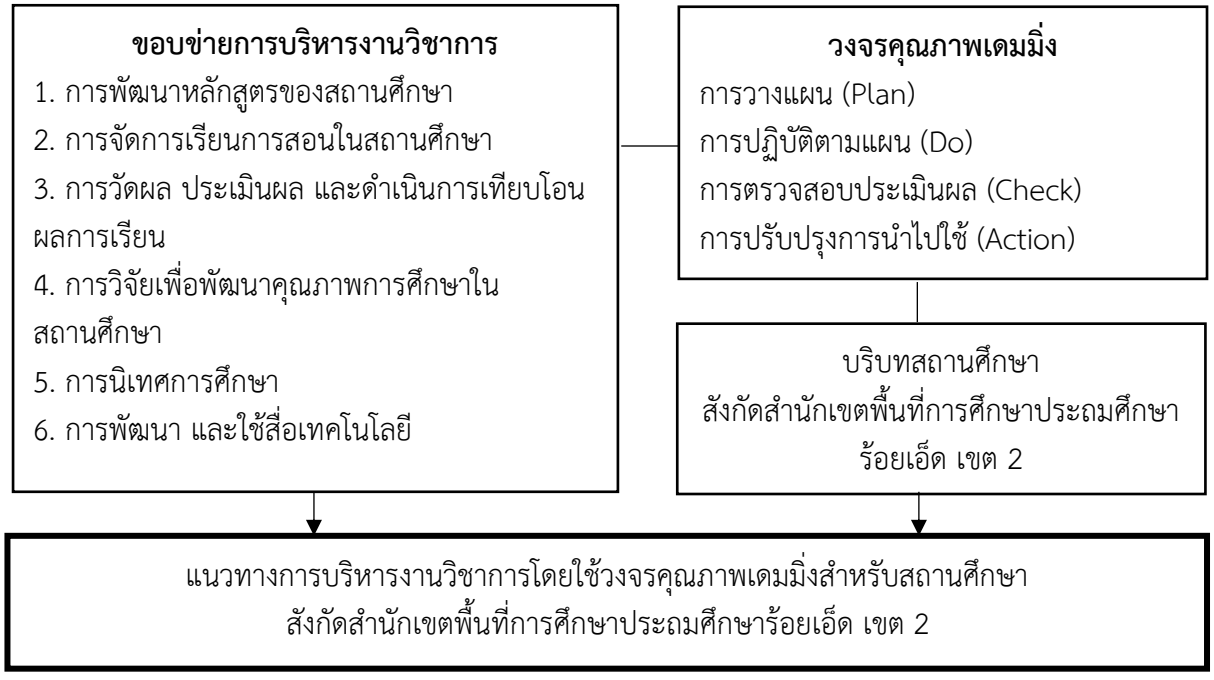

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการโดยใช้วงจรคุณภาพเดมมิ่งสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) โดยผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะ ดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูหัวหน้างานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 จำนวน 333 แห่ง โดยจำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 247 คน และครูหัวหน้างานวิชาการ จำนวน 333 คน รวม 580 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูหัวหน้างานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morgan (บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. 2553) แล้วทำการเทียบบัญญัติไตรยางศ์ ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 116 คน และครูหัวหน้างานวิชาการ จำนวน 116 คน รวม 232 คน โดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า ที่มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากัน 0.98

ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการโดยใช้วงจรคุณภาพเดมมิ่งสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

1. ผู้ให้ข้อมูลในการเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษาการบริหารงานวิชาการโดยใช้วงจรคุณภาพเดมมิ่งสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี ด้านการบริหารงานวิชาการ จำนวน 3 แห่ง ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน และครูหัวหน้าวิชาการสถานศึกษา จำนวน 3 คน รวม 6 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง

2. ผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารงานวิชาการโดยใช้วงจรคุณภาพเดมมิ่งสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ผู้ทรงคุณวุฒิใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

จากงานวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการโดยใช้วงจรคุณภาพเดมมิ่งสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ผู้วิจัยสรุปผลได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$= 4.06, S.D.= 0.31) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ($\overline{X}$= 4.08, S.D.= 0.32) ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ($\overline{X}$= 4.07, S.D.= 0.33) ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ($\overline{X}$= 4.07, S.D.= 0.31) ด้านการนิเทศ

การศึกษา ($\overline{X}$= 4.06, S.D.= 0.30) ด้านการพัฒนา และใช้สื่อเทคโนโลยี ($\overline{X}$= 4.04, S.D.= 0.31) และด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ($\overline{X}$= 4.03, S.D.= 0.31) สภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$= 4.96, S.D.= 0.20) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ($\overline{X}$= 4.97, S.D.= 0.17) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ($\overline{X}$= 4.97, S.D.= 0.17) ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยี ($\overline{X}$= 4.96, S.D.= 0.20) ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ($\overline{X}$= 4.95, S.D.= 0.22) ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ($\overline{X}$= 4.95, S.D.= 0.21) และด้านการนิเทศการศึกษา ($\overline{X}$= 4.95, S.D.= 0.21) และความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) ในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยี ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา และด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ปรากฏดังตาราง 1

ตาราง 1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

การบริหารงานวิชาการ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			$PNI_{modified}$	ลำดับความต้องการจำเป็น
	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล		
1. การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	4.08	0.32	มาก	4.95	0.21	มากที่สุด	0.213	6
2. การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา	4.07	0.31	มาก	4.95	0.22	มากที่สุด	0.216	5
3. การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน	4.07	0.33	มาก	4.97	0.17	มากที่สุด	0.221	3
4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา	4.03	0.31	มาก	4.97	0.17	มากที่สุด	0.233	1
5. การนิเทศการศึกษา	4.06	0.30	มาก	4.95	0.21	มากที่สุด	0.219	4
6. การพัฒนา และใช้สื่อเทคโนโลยี	4.04	0.31	มาก	4.96	0.20	มากที่สุด	0.228	2
โดยรวม	4.06	0.31	มาก	4.96	0.20	มากที่สุด		

2. แนวทางการบริหารงานวิชาการโดยใช้วงจรคุณภาพเดมมิ่งสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 มีการบริหารงานวิชาการ 6 ด้าน และวิธีดำเนินการโดยใช้วงจรคุณภาพเดมมิ่ง 30 แนวทาง ได้แก่ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 5 แนวทาง ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยี 5 แนวทาง ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 5 แนวทาง ด้านการนิเทศการศึกษา 5 แนวทาง ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 5 แนวทาง และด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 5 แนวทางโดยการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการโดยใช้วงจรคุณภาพเดมมิ่งสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

1. สภาพปัจจุบัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ครูผู้สอนแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ร่วมกันวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน สถานศึกษามีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการวิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา และสถานศึกษามีการนำผลการประเมินคุณภาพด้าน ผู้เรียนมาเป็นตัวกำหนดขอบเขตการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยี ครูผู้สอนมีการเผยแพร่นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา เพื่อเพิ่มพูนทักษะประสบการณ์และกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาศักยภาพให้แก่ผู้เรียน ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูผู้สอนนำสื่อเทคโนโลยีไปใช้ในการประเมินผลของผู้เรียน และผู้บริหารสถานศึกษาได้จัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนางานด้านวิชาการ ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดระเบียบ แนวปฏิบัติเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนา และเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพด้วยวิธีการต่าง ๆ ผู้บริหารสถานศึกษามีการติดตามตรวจสอบการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนอย่างจริงจังและสม่ำเสมอ และสถานศึกษามีความตระหนัก และให้ความสำคัญต่อ กระบวนการวัดผลประเมินผลการเรียนของผู้เรียน ด้านการนิเทศการศึกษา สถานศึกษาให้การสนับสนุน กระตุ้น ช่วยเหลือปรับปรุงและพัฒนามาตรฐานของระบบนิเทศการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษามีการเยี่ยมชั้นเรียนเพื่อรับทราบปัญหาและให้คำแนะนำ เพื่อให้สถานศึกษามีคุณภาพอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ และผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนได้ร่วมกันแลกเปลี่ยน สะท้อน และแก้ไขปัญหาในการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนในสถานศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ครูผู้สอนมีการจัดกิจกรรมและเนื้อหาสาระให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน ผู้บริหารสถานศึกษามีการสร้างเครือข่ายทางวิชาการและวิชาชีพภายในเขตพื้นที่การศึกษาอย่างเป็นระบบ และครูผู้สอนมีปฏิสัมพันธ์ กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง และด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน มีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล และปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษามีโครงสร้างและสาระของหลักสูตร สอดคล้องกับสภาพปัญหาสภาพปัญหาความต้องการของผู้เรียน และสถานศึกษามีโครงสร้างและสาระของหลักสูตร สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของพนม วิลัยหล้า (2560) พบว่า แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 คือ ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษามีการวางแผนงานด้านวิชาการให้ครอบคลุม การวัดผล ประเมินผลและการเทียบโอนผล การเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย ครูผู้สอนมีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มีการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การนิเทศภายในโดยผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูอย่างสม่ำเสมอในการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาควรจัดให้มีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกอย่างเพียงพอ และมีแผนงานการดำเนินโครงการต่าง ๆ ของสถานศึกษาที่จะส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2. แนวทางการบริหารงานวิชาการโดยใช้วงจรคุณภาพเดมมิ่งสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 มีองค์ประกอบ 6 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านการพัฒนา และใช้สื่อเทคโนโลยี โดยเริ่มจากการวางแผน (Plan) ด้วยวิธีการกำหนดขอบข่ายงาน ตั้งแนวทางร่วมกันทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน แล้วนำแผนที่ได้กำหนดไว้ร่วมกันไปสู่การปฏิบัติ (Do) ด้วยการดำเนินงานตามขั้นตอนตามแนวทางที่วางแผนไว้ พร้อมทั้งจะต้องมีการตรวจสอบประเมินผล (Check) การดำเนินงานกับแนวทางที่กำหนดไว้ โดยนำข้อมูลก่อนการดำเนินงานและหลังการดำเนินงานมาเปรียบเทียบกัน ซึ่งหากไม่ได้ผลตามที่กำหนดไว้ จะต้องทำการทบทวนแผนการเพื่อทำให้เกิดการปรับปรุงการนำไปใช้ (Action) ให้สอดคล้องกับแนวทางของสถานศึกษาตามที่ต้องการได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของนิตยา พูลแสง (2554) พบว่า ได้มีการให้ความสำคัญในเรื่องการใช้กระบวนการ PDCA ในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน และในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรมีการกำหนดเป้าหมายและวางแผนงานไว้อย่างชัดเจน มีความพร้อมในเรื่องสื่อและอุปกรณ์ที่ช่วยเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีการนิเทศเพื่อช่วยปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนของครูและมีการดำเนินการวัดและประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลาย และยังสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของชนิสรา ชุมวงศ์ (2563) พบว่า ได้มีการใช้แนวคิดที่ได้จากการดำเนินงานงานวิชาการของสถานศึกษามาเป็นแนวทางในการปฏิบัติ โดยใช้หลักการบริหารงานแบบ PDCA ในการขับเคลื่อน เพื่อให้โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ใช้เป็นวิธีการในการดำเนินงานของโรงเรียนเพื่อนำไปปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ให้มีการเปลี่ยนแปลงในลักษณะที่ดีขึ้น โดยแนวทางการบริหารงานวิชาการโดยใช้วงจรคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของพัชรินทร์ สามะณี (2556) พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ครูผู้สอนพัฒนาตนเองในด้านการพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สนองตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติเพื่อพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ความสามารถเต็มตามศักยภาพ ด้านการนิเทศการศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษามีการเยี่ยมชั้นเรียนในการรับทราบปัญหาและให้คำแนะนำ เพื่อให้สถานศึกษามีคุณภาพอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากผลการวิจัยมีองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานวิชาการโดยใช้วงจรคุณภาพเดมมิ่งสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ซึ่งบูรณาการวงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA) เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืน ดังแสดงในตารางที่ 2 และภาพที่ 2

ตารางที่ 2 แนวทางการบริหารงานวิชาการโดยใช้วงจรคุณภาพเดมมิ่งสำหรับสถานศึกษา

ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ	แนวทางการบริหารงานวิชาการโดยใช้วงจรคุณภาพเดมมิ่งสำหรับสถานศึกษา
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	1. สถานศึกษาจัดการประชุมปฏิบัติเพื่อวางแผน ศึกษา วิเคราะห์เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอย่างเหมาะสมกับสภาพการจัดกิจกรรมกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปตามจุดหมายและแนวทางการดำเนินการของหลักสูตรที่เหมาะสมกับบริบทและความต้องการของท้องถิ่น พร้อมทั้งส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
	2. สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาสู่การปฏิบัติในห้องเรียนอย่างมีประสิทธิภาพให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ประสานความร่วมมือจากผู้ปกครอง ชุมชน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
	3. สถานศึกษามีการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษา การจัดระบบการจัดการแหล่งเรียนรู้ การใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี และจัดทำเอกสารคู่มือแนวปฏิบัติการนิเทศในสถานศึกษาอย่างชัดเจนโดยใช้วงจรคุณภาพเดมมิ่ง เพื่อช่วยในกำหนดการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหลักสูตร มีการปรับปรุงและพัฒนางานด้านการนิเทศให้มีคุณภาพ ตรงตามเป้าหมายหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
	4. สถานศึกษานำผลจากการประเมินผลมา ปรับปรุงงานแก้ไขงานเพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความสอดคล้องกับบริบทของชุมชนและความต้องการของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยประสานความร่วมมือของทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการเสนอความคิดเห็นพัฒนาหลักสูตรร่วมกัน มีทางเลือกในการเรียนรู้ที่หลากหลายของหลักสูตรสถานศึกษาอย่างมีคุณภาพในปัจจุบัน
2. ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา	5. สถานศึกษากำหนดปฏิทิน ให้ครูผู้สอนจัดทำแผนการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่เป็นมาตรฐานกลางตามแนวปฏิบัติการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญส่งผู้บริหารสถานศึกษาและฝ่ายงานวิชาการภาคเรียนละ 1 ครั้ง
	6. ครูผู้สอนนำแผนการเรียนการสอน จัดหาสื่อเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาปรับใช้ตามความเหมาะสมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่หลากหลายและทันสมัย นำไปสู่การพัฒนาความเป็นเลิศของผู้เรียน และแก้ไขปัญหาผู้เรียนโดยคำนึงถึงความสนใจ และความแตกต่างของผู้เรียนเป็นสำคัญ
3. ด้านการวัดผลประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน	7. สถานศึกษากำหนดระเบียบ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน และการนิเทศการศึกษาของสถานศึกษาไว้อย่างชัดเจน และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพด้วยวิธีการต่าง ๆ ให้มีคุณภาพต่อเนื่องอย่างเป็นระบบตรงตามจุดมุ่งหมายของสถานศึกษา
	8. ครูผู้สอนจัดทำเครื่องมือที่หลากหลายในการวัดผล ประเมินผลให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาคุณภาพอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ	แนวทางการบริหารงานวิชาการโดยใช้วงจรคุณภาพเดมมิ่งสำหรับสถานศึกษา
	9. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนร่วมกัน กำหนดวิธีการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ของสูตรสถานศึกษาโดยมุ่งเน้นที่การพัฒนาทักษะชีวิตให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้พัฒนาตนเอง ส่งเสริมทั้งทางด้านวิชาการต่าง ๆ และนำความรู้กลับมาพัฒนาสิ่งที่มีอยู่ในชุมชนให้ดียิ่งขึ้น
	10. สถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผู้สอนพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไปใช้ในการประเมินผลของผู้เรียน
4. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา	11. สถานศึกษาได้กำหนดให้การวิจัยเป็นส่วนสำคัญในกระบวนการเรียนการสอนและนำกระบวนการวิจัยมาใช้พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้เป็นรูปธรรม
	12. สถานศึกษามีการติดตามผลกระบวนการวิจัยโดยการใช้วงจรคุณภาพเดมมิ่ง และนำผลการวิจัยมาพัฒนาการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนและแก้ไขปัญหาของผู้เรียน รวมถึงส่งเสริมให้ครูผู้สอนพัฒนา ปรับปรุงเครื่องมือที่เหมาะสมกับลักษณะกิจกรรมการเรียนการสอนที่ต้องการวัดผลผู้เรียนให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง
5. ด้านการนิเทศการศึกษา	13. สถานศึกษานิเทศห้องเรียนโดยมีผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานวิชาการ เข้าเยี่ยมชั้นเรียน รับทราบปัญหาและแนะนำในด้านการจัดการเรียนการสอน ร่วมกันแลกเปลี่ยน วิเคราะห์พฤติกรรมของผู้เรียนกับครูผู้สอน เพื่อหาวิธีแก้ไขปัญหาด้วยกระบวนการวิจัยมาใช้ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น
	14. สถานศึกษาและครูผู้สอนร่วมกันตรวจสอบการนิเทศการศึกษาแบบมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความรู้ นำผลการประเมินที่ได้จากการวิจัย แก้ไขและพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง
6. ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยี	15. สถานศึกษาและครูผู้สอนร่วมกันปรับปรุง แก้ไข ศึกษาวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล และนำข้อมูลมาใช้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี จัดแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาที่หลากหลายเพื่อวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนของผู้เรียนให้ได้ตามวัตถุประสงค์ และมาตรฐานของสถานศึกษากำหนด

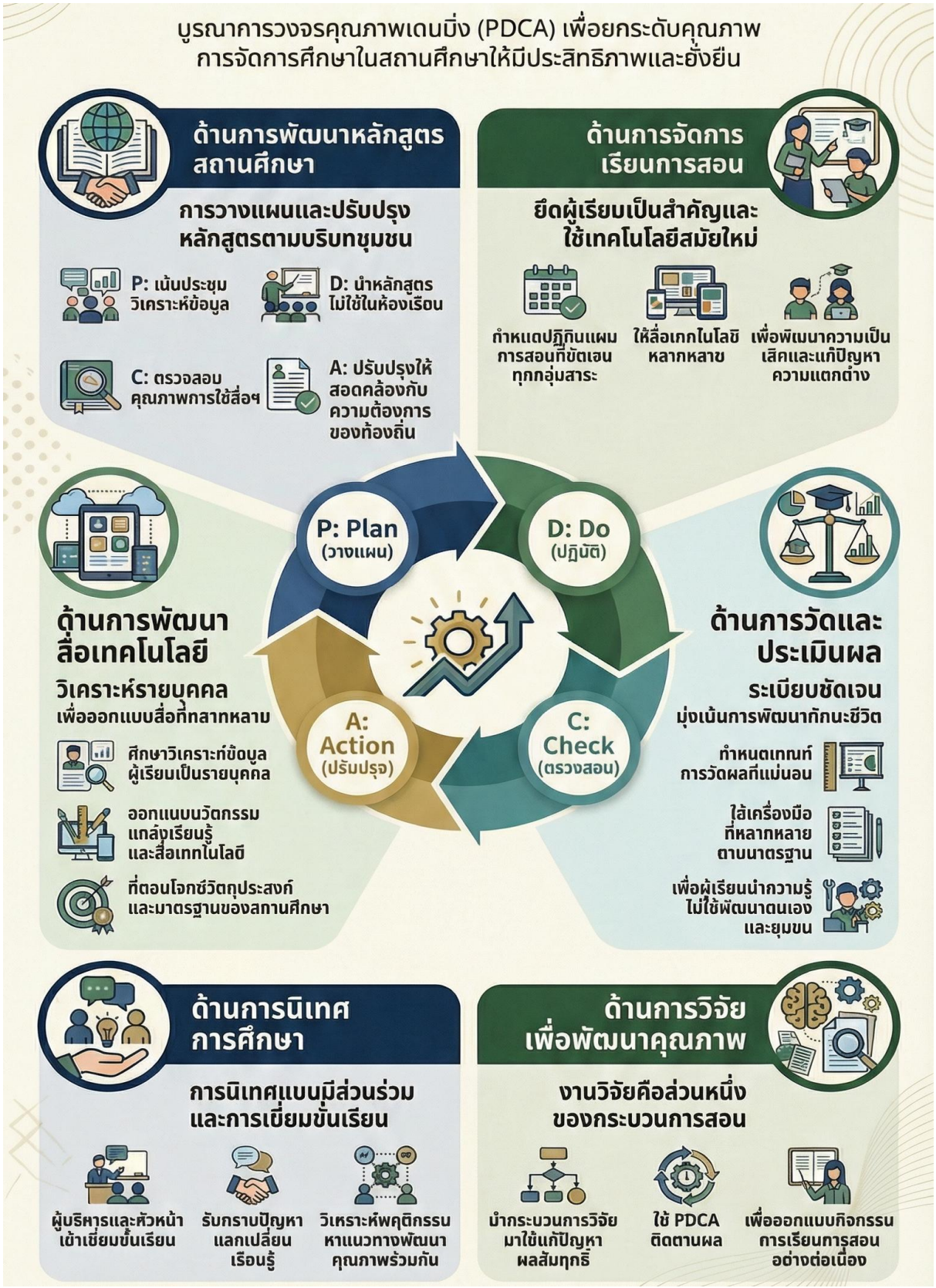

ภาพที่ 2 การบูรณาการวงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA) เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และการศึกษาลำดับความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 เมื่อพิจารณาเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยี ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา และด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ตามลำดับ โดยผู้บริหารสถานศึกษาควรมีนโยบายส่งเสริมให้ครูผู้สอนมีความรู้ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา เนื่องจากงานวิจัยในชั้นเรียนเป็นหัวใจหลักของการพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล ซึ่งครูผู้สอนต้องพิจารณาจุดเด่นจุดด้อย และแก้ปัญหาตามสภาพจริงเพื่อนำไปสู่กระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพเกิดผลแก่ผู้เรียนอย่างแท้จริง ดังนั้น สถานศึกษาควรคำนึงถึงความเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน เพื่อให้สถานศึกษาพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล เพื่อผลประโยชน์สูงสุดสำหรับผู้เรียน

2. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ควรส่งเสริมการนำแนวทางการบริหารงานวิชาการโดยใช้วงจรคุณภาพเดมมิ่งไปใช้ในสถานศึกษา โดยการจัดกิจกรรมศึกษาดูงาน การประชุมเชิงปฏิบัติการ หรือการอบรม หลังจากดำเนินการแล้วควรมีการติดตามผลการนำไปใช้อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษากลยุทธ์ในการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา โดยใช้วงจรคุณภาพเดมมิ่ง เพื่อจะได้เป็นแนวทางการปรับปรุง แก้ไข ให้เกิดการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา

2. ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบผลของแนวทางการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา โดยใช้วงจรคุณภาพเดมมิ่งระหว่างสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2 พุทธศักราช 2545).* กรุงเทพฯ : คุรุสภา.

กาญจน์ เรืองมนตรี และธรินธร นามวรรณ. (2557). *การบริหารงานวิชาการและนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้.* มหาสารคาม : อภิชาตการพิมพ์.

ขวัญพิชชา มีแก้ว. (2562). *การบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี.* วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

ชนิสรา ชุมวงศ์. (2563). *การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7.* วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2545). *กระบวนการปฏิรูปเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ : การประเมินและการประกัน.* กรุงเทพฯ: วี ที ซี คอมมิวนิเคชัน.

นิตยา พลูแสง. (2554). *ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา. ชลบุรี.

บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *หลักการวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาสน์.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพฯ.

พนม วิลัยหล้า. (2560). *สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

พัชรินทร์ สามะณี. (2556). *สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 27*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

วรภัทร ภู่เจริญ. (2541). *แนวทางการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: บริษัทพิมพ์ดีดจำกัด.

สมคิด พรมจุ้ย และสุพักตร์ พิบูลย์. (2544). *การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา*. นนทบุรี: จตุพรดีไซน์.

สันติ บุญภิรมย์. (2552). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ : บุ๊คพอยท์.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2. (2565). *แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. ร้อยเอ็ด : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553*. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี

อธิวัฒน์ พันธ์รัตน์. (2562). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

อนุชิต สุขกสิ. (2560). *การศึกษาบทบาทการบริหารสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี. จันทบุรี.

ฮิโตชิ คูเมะ. (2540). *Management by Quality*. แปลโดย กิตติศักดิ์ พลอยพานิชเจริญ และปรีชา ลีลานุกรม. กรุงเทพฯ: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).

ISSN: 2822-0218 (Online)

วารสารครุศาสตร์ปัญญา

Journal Of Intellect Education

Tel.088-560-6666